
6
23
5

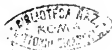

Nomini tuo da gloriam
יהוה
ENCOMIORVM TOMVS ALTER
continens
ENCOMIA Illustriũ uirorũ, ac foeminarũ
ueteris historiæ sacræ
unà cum collatione exterorum, qui
sub diuersis imperijs, regnis, ac dynastiis
fuere illis Synchroni,
quibus vnius, ac veri Numinis cultores præponuntur
Additur in fine
SYNCHRONOLOGIÆ SYNOPSIS.
Auctore
IO. BAPTISTA MASCVLO NEAPOLITANO
è Societate Iesu.
Neapoli apud Ægidium Longum Typographum Regium An. M.DC.XLI.

ILLVSTRISSIMO,
ET EXCELLENTISSIMO

 Domino

D. CAESARI FERRAO

PRINCIPI S. AGATHAE, &c.

IOANNES BAPTISTA MASCVLVS
è Societate Iesu S. D.

Vm instituißem in hoc opere (Princeps Excellentissime) antiquorum heroũ, atq; heroidum, de quibus in sacra historia veterũ mentio fit, res piè, ac praclarè gestas encomijs celebrare, & cum gentium exterarum monumentis non sine laudis prarogatiua conferre, aliquis mihi re-

quirendus erat idoneus, cui hæc dedicarem; in quo videlicet inessent, & personæ dignitas præstans, & eruditio eximia, & pietas singularis. nec mora in quærendo fuit: statim occurristi menti meæ magna cum animi voluptate; quippe tria hæc tu complexus es vnus. nam quid primò te præstantius, quem familiæ splendor nobilissimis titulis illustrem facit! siquidem ita regijs muneribus varijs insignis es, vt quæ præcipua sunt siue publica, siue priuata, modereris. ita fungeris illo quasi Aedilitio munere, vt ciuitatis commoda tuis stent edictis. ita verò Regiæ venationi præes, vt alieno laudum aucupio non egeas. Iam eruditio tua, atque doctrina, cui tandem ignota est? difficile est hoc tempore inuenire qui sapientes amet, difficilius qui sapiat; at tibi & sapientes viri cordi sunt, & sapientiam ipsam tenes. Nam de probitate, ac pietate (est autem hoc maximum Principi decus) quid dicam? testor in primis monumentum illud præclarissimum religionis in Deum tuæ, sacellum, inquam, illud ornatissimum, quod

in

in nobilissimo huius urbis templo excitasti magnis impensis. in eo tàm lucida, atque perspicua collocasti marmora, ut tanquam in speculis imago tuæ pietatis eluceat; tàm pulchrè depicta apparent formæ, ut eã referãt, quã virtutũ coloribus in animo expressam habes. inter ipsos autem pretiosos, & gemmatos lapides, ita tua vitis stẽma præfulget, ut apud te verè dici possint, gemmare vites. *Cùm igitur in hoc opere, & personarum dignitas, & virtus, & eruditio locum habeant, næ tibi dicandum erat, in quo ista conueniunt. Cõstituam ante oculos primos illos heroes humani generis satores, deinde populorum auctores; tùm Iudices, Duces, exarchos, polemarchos. cõsequentur Reges, Vates, atq; Hierarchæ; in quos intuens ornamentorum quoque tuorum, quæ ab immortali Deo accepisti, memineris, & iure optimo gratulaberis. Vale.*

LECTO-

LECTORI
IO: BAPTISTA MASCVLVS
E SOCIETATE IESV.

εὐσεβεῖν

INiuriam facerem antiquitati (erudite Lector, ac piè) si editis pridem Encomijs eorum, quos post Liberatoris nostri ortum ad immortalitatem religio consecrauit, missos facerem priscos heroes, & heroinas, de quibus in vetere historia sacra non sine laude fit mentio: primas tamen partes illis detuli, qui nos, & religione, & tempore propiùs attingebant. præterquam quòd is tomus in lucem edi debuit prior, in quo, inter cetera, cōtinerētur Encomia magnæ matris Virginis, eiusq; Filij, qui caput est omnium. Aggressus sum alterū hoc opus eodem ferè consilio, & instituto, quo primum. nam vt in illo Cœlitum facta inter Encomia sum partitus, & Fastos, qui continerent collationē quandam exterorum cum nostris non sine horum prærogatiua, ita nunc, præter Encomia, conferam Veteres, qui veri Numinis fuere cultores, cum exteris, qui ipsis synchroni insigne aliquid in vtramque partem gesserunt; vt cùm eos à nostris superatos ostendero, constet quantum in omni genere laudis religio vera præcellat. erunt igitur hîc pro diebus anni, pro fastis ætates. Atque ad Encomia quidem Priscorum scribenda ipsæ me diuinæ literæ, atque oracula excitarunt, quippè ex eorum cortina depromptæ nullorum laudationes extant, quæ in fine eius libelli, qui Ecclesiasticus inscribitur, elegantissimè compositæ continentur. In Encomijs ea ferè commemorabo facta, quæ sacra recenset historia: oportuit autem hanc vniuersam per-

perlegere,ac perlustrare,sicubi,præter illos præstãtes heroes,qui communi sermone celebrantur,alij quoq; laterent nõ ita noti, sed digni laude, in quibus ornãdis eò magis elaborandũ fuit, quò minùs ampla dicendi materies suppetebat: salua semper diuini testimonij auctoritate, cui credere; eiusque eloquij maiestate,cui cedere fas est. In collatione item non parui laboris fuit totam penè antiquitatẽ ruderibus obrutã eruere,annorũ orbes cõplicatos euoluere, ætatum spatia metiri,atquè cõponere; & qui ex exteris eodem tempore vnà cum nostris conuenerint, indicare; in quo quanquam multi elaborarunt, tamen neque singuli omnia commemorant, neque omnia opportunè, & accõmodatè ad rem nostram. collationem certè,quam instituimus,nemo facit. porrò in supputandis temporum rationibus non tot ex Apennino fluminũ, quot è communi quasi sapientiæ iugo sententiarũ sũt facta diuortia;sed nihil in his statuo.sequor in primis Eusebium ex interpretatione Hieronymi, nam & hunc sequitur Augustinus ipse. is si aliquãdo varius est, illud accipio,quod magis accommodatum videtur.seruo(nisi cum aliud ratio postulat) seriem temporum, ordinemque natalium. Opus verò ipsum distribuo in diuersas velut hominum classes, hoc est Patriarcharum, Ducum, Iudicum, Regum, Vatum, atque Pontificum; quanquam tùm ex his, tùm ex alijs generibus hominum nonnulli permisti in singulis ferè ætatibus reperiuntur. potest autem vnus, idemq; interdum pluribus esse σύγχρονος pro diuturnitate vitæ. Iã illud monere nõ omittã, cũ animaduertes Saturnos, Ioues, Hercules, aliosq; cõmemorari à nobis tanquam vetustiores, quàm Græci faciant, id accidere, quòd Græci, quæ ab Assyrijs, Phœnicibus, & Hebręis accepe-

runt

runt, ad se postea transtulerint; ac sæpè quæ vnius erant, accommodauerint pluribus. hinc factum, vt Varro trecentos Ioues, tres & quadraginta Hercules recenseat. Orpheus item cum Aegyptum adiisset, quæ apud ipsos prisca inuenit, recentiora fecit apud suos. itaque si illarum gentium monumenta spectentur, Græci puerili more ludere in fabulis visi sunt. Solon, vt est apud Platonem, in Aegyptū profectus cùm apud hierophantas quædam de Græcorum annalibus tanquam vetustissima deprompsisset, risum audientibus mouit, audiuitq; ab vno eorum: At vos Græci semper pueri estis, nemo senex, quia nulla apud vos est ex vetustiore memoria cana scientia. Legendus est autem, ne sit nominum exterorum confusio, Xenophontis liber de æquiuocis. Duplici igitur modo laudatio in hoc opere instituitur, primo per collationem personarum, cuiusmodi est illa elegans inter Philippum, & Alexandrum Macedones apud Iustinum, ferè ἰσοριχῶς; altero per amplificationem tantùm factorum, ἐγκωμιαστικῶς, cuius vestigia quædam extant, præter scriptores externos, etiam apud nonnullos Patres. Ad extremum Synopsin addo Synchronologiæ totius, quæ Indicis quoque locum obtinebit. ita in promptu erit facilis, & expedita historiæ vtriusque, cùm peregrinę, tùm sacræ, cū aliquo fortasse sentētiarum lepore, cognitio. Erit tibi (Lector humanissime) non ingratus labor hic meus, vel quòd priscos illos nostros heroes cum exteris collatos, iisq; prælatos videbis; vel quòd calamitosis hisce temporibus, quibus Mundus quasi confectus senio, ac longa tabe consumptus nutat, ac labat, oculos ad heroica illa tēpora robustioris eius, siue adolescentiæ, siue iuuentutis, non sine animi voluptate conuertes. Vale.

Cypr. Ambr. Chrys. Greg.

SCRIP-

SCRIPTORES,

QVOS AVCTOR, PRAETER veterem hiſtoriam ſacram, conſuluit in Synchronologia.

Euſebius ex interpretatione Hieronymi.
Auguſtinus de ciuitate Dei.
Clemens Alexandr. & & Chron.Alex.
Beda.
Paulus Oroſius.
Hiſtoria ſcholaſtica.
Iſidorus Hiſpal.
Vincentius Belluac.
Antoninus.
Sabellicus.
Caſſiodorus.
Nauclerus.
Cedrenus.
Ado.
Beroſus,ſiue Annius.
Genebrardus.
Ioan.Lucidus.
Henricus Glareanus.
Hieronymus Bardus.
Philippus Bergom.
Sanſouinus.
Daniel Angel.
Sebaſtianus Veron.
Torniellus.
Gordonus.
Petauius.
Salianus.
& alij multi.

b NICO-

NICOLAVS BERZETTVS

SOCIETATIS IESV.

Prouincialis in Regno Neapolitano.

CVm Tomum alterum Encomiorum De illustribus Viris, ac Fœminis veteris Historia sacra &c. à Patre Io:Baptista Masculo Societatis nostra conscriptum, tres eiusdem Societatis Theologi, quibus id commißum fuit, recognouerint, & in lucem edi posse probauerint: Nos, potestate nobis facta ab admodum Reuerendo Patre nostro Mutio Vitellesco Præposito Generali, facultatem concedimus Typis mandandi, si ijs videbitur, ad quos editio librorum spectat. Neapoli. Die 10. *mensis Iunij* 1641.

Nicolaus Berzettus.

IMPRIMATVR.
Alexander Lucianus Vicarius Gener.

Alexander Ruffus Can. Deput.
Io:Vincentius Iuuenis Cimiliarcha,
& Can. Deput.

IGNA-

IGNATIO SOCIETATIS IESV

Conditori Sanctissimo

D.

Ecularis hic annus tuæ familiæ (parens optime) quem, dũ hæc scribo, te auspice inimus, non tàm nobis videtur temporis, quàm æternitatis partus quidam esse pulcherrimus; siquidem immortalis tuæ gloriæ, quæ nullo seculorum ambitu definitur, monumentum collocat sempirernũ. tua, inquam, virtus nõ circumscripta temporis orbita, sed immensis æternitatis voluminibus libera circumagitur. æuo frueris beato, immunis à nostri ęui legibus. tot *An. 1640.*

b 2 illi

illi Solis anfractus, ac reditus, tot annorũ per Signiferum itinera defatigare potiùs poterunt cœlestem currum, quàm tuum ad gloriam cursum, ac triumphales quadrigas, quibus inueheris onustus exuuijs omnium nationum (suauissima tui memoria fert iam ætatem, nec tamen ætatis sensit damna, quia non coacescit, sed quasi recens nũc viget vt cum maximè. quibus igitur te ars oratoris æquabit numeris, quõ neque Natura potest æquare planetarum, cœliq; periodis? astra illa, quæ tecum in tumulum velut inferias intulisti, nouis suis conuersionibus alterum deinceps inchoare seculum properant, sed verè aureum, ferro videlicet, quod nunc militum manu distringitur, vti spes est, in vagina constricto. Nunc vt obseruantię, ac pietatis in te meę argumentum aliquod proferam, has dedico laudationes heroũ veterum, quorum acta præclara sacris consignata sunt monumentis, ac literis. sanè par erat, opus hoc, quo priscorum seculorum series retexitur, sub tuo nomine apparere, cui secularis hic annus est sacer. Huc accedit;

quòd

quòd antiqua illa exempla virtutum, quæ ferè iam in terris obſoleuerant, in te iterũ eniteſcere, atque à te reuocari cœperunt. *Plin.* agnoſces profectò hìc tua, immò te ipsũ. nam cùm Abrahami facta in mediũ producam, ſtatim tu obedientiam quaſi filiolã exoſculaberis tuam; & cùm illius progeniem ſtellarũ inſtar micantiũ multiplicandam repetam, tùm gentis tuæ rerũ geſtarum ſplendore clariſſimæ penè par, ac geminum decus explendeſcet. at verò cùm Moſis radiatum ex congreſſu cum Deo vultum amoto velo retegam, tùm tui quoque oris fulgor, qui inde emanare ſolitus eſt, apparebit. & cùm idem Moſes ob inuſitata prodigia nuncupatus dicetur Dei digitus, idem in te à ſummo ſacrorum Principe collatum elogium menti occurret. Iacobus hìc cũ Deo luctatur, & claudicat; tibi quoque non niſi claudo licuit gradum facere ad faſtigium gloriæ. Dauid gladiũ gigantis cæde nobilitatum ſuſpendit apud ſacrã cortinam, tu apud aedem Dei matris tuum. Sanctiſſimi Vates hìc certa fundunt oracula, ſed vaticinijs quodammodo præ-

ludunt

ludunt tuis. denique, ne omnia consecter, effictum in his, quos proferam, tanquam in imaginibus te ipsum videbis. tot enim quasi diuersæ in te vnum congestæ sunt virtutum dotes, vt qui res tuas euoluat, nō vnius, sed multorum heroum sibi videatur acta perlegere. magna sunt quæ gessisti omnia, sed haud scio an aliquid molitus sis maius, quàm id, quod appellasti minimum, Iesu videlicet Societatem, aggressus planè molitionem substructionis immensæ. Ordo hic à te conditus per annos centum tantũ operum vbique terrarum diuino munere gessit, vt si quis magnitudinē, ac numerum rerum gestarum cum annis conferat, ætates vltra multas putet; tàm subitò ille per omnes populos Oceanũ prætergressus, perruptis quodãmodo Naturæ repagulis, atque claustris, Romana sacra circumtulit. iam ita diuinitùs auctus est, vt ad eum ornandum & virtus, & sapientia conspirarint. sed hæc alterius loci sunt. nunc illud oro, vti hoc pietatis officium, quod defero, tibi debitum boni consulas. neque verò est, cur pulchritudo efflore-

scen-

ſcentis tuæ gloriæ mea hæc ex vetuſtate collecta ſpernat, aut vitet rudera; quando & roſas aiunt ſolo gaudere ruderato. gaude heros inclyte, ac perfruere perenni iſta felicitate, meq; alumnum tuũ, & in tua verba iuratum amanter foue ſemper, ac tege. anno à Societate condita. C. à Chriſto nato M.DC.XL. *Plin.*

Illu-

Vidi, ac perlegi librum inſcriptum(Encomiorum tomus alter veteris hiſtoria Sacra)Adm. Reuer. Patris Ioannis Baptiſta Maſculi Neapolitani è Societate Ieſu,& atteſtor nihil in eo contineri contra Catholicam Fidem,nec contra Regiam authoritatem,nec contra bonos mores;ſed ſanam, & optimam doctrinam,non ſolùm Religioſis futurum utilem;verum etiam omnibus eruditis Viris curioſum, ob quam cauſam publica Typorum luce digniſſimum iudico. Datum Neapoli in Regali Conuentu Sancti Didaci die 27. menſis Aprilis 1642

V. E,

humillimus ſeruus, & Orator

Fr. Archangelus Coſcia.

Vidit Arias de Meſa Regius Conſiliarius Delegatus per Suam Excellentiam pro reuiſione Librorum.

Imprimàtur,

Tapia Reg.   Brancia Reg.   Zufia Reg.

Prouiſum per Suam Excellentiam, Neapoli die 30. Aprelis 1642.

Scarcella.

COLLATIO EXTERORVM,

Qui Patriarchis fuere Synchroni.

Væ à primis illis veri Dei cultoribus, Mundo vel recens edito, vel certè nondum in senium vergente, præclarè, & cum virtute sunt acta, ea tantum habent dignitatis, & laudis, vt omnium aliorum etiam insignium virorum, qui superstitione obcæcati ruebant in tenebris, superent gloriam. hinc fit, vt, dum nostros Heroes conferre cum exteris aggredior, illi pudore affecti quodammodo sese subtrahant, atque in intimas antiquitatis latebras abdant. Mihi tamen omnino propositum est eos persequi sepiam quasi indagine quadam vetustatem omnem; vestigijs prædam odorabor, excitabo latentes, ac perterrebo clamore, compellamque in casses, ac retia; venabulis quoque petam, atque confodiam, hoc est orationis stylo perstringam, ac demum prædam ipsam Religioni sacrabo.

DE PRIMIS PARENTIBVS, ac viris insignibus ante cataclysmum.

ADamus humani generis radix, & communis omniũ Parens tãquam spirans quoddam simulacrum aspirantis Dei, cuius manu primò compactum, & efformatum est, statim laudationem suo sibi iure deposcit; tametsi cum aggredior, statim hæreo, quia idem, vt indulgeret vxori,

signifer,& auctor calamitosorum fuit. itaque primanè illis officia deferam,an suprema persoluam,ambigo;adeò inter se coniuncta sunt,& quasi conserta parentum ortus, & parentalia; feriæ natales, & inferiæ sepulchrales. enim verò tam celeriter, tantoque cum impetu ille nostræ felicitatis conuersus est orbis, vt vix impressam orbitam liceat intueri. & sanè silentio vtendum esset, vbi ob spretum edictum seuera Dei vox tonat, sed extorquet tamen encomia ipsum nomen parentum. quanquam illi cum exteris conferri non possunt,cum omnes ab ipsis sint. Abeli item extrarius nemo fuit,& alienus, nisi fortè fratrem ita velis appellare, sed parum dixeris, quia facinus id commisit, quod nullus alienigena, vel potius nulla barbaria possit agnoscere. Neque,si propriè loqui libet, hoc exterorum nomen cæteris illis primis humanæ gentis propagatoribus tribui potest, quia recenti adhuc naturæ cognatione se attingebant,indicti tamen omnes abire non debent. cur enim Sethus encomio careat, qui primus literarum characteres inuenisse dicitur,& columnis inscripsisse ? cur Enos inter heroes non nominetur,qui diuinum primus nomen indigitamentis,ac religione consecrauit? Enochũ quidem legimus collatum cũ exteris, habitumq; ob singularem astrorũ cognitionẽ Atlantẽ,sed(quod ad rem propositã spectat)hic illi nec æqualis fuit ætate, nec suppar. cum cœlo certè tantam habuit cognationẽ Enochus, vt tot annos apud homines degerit, quot anni dies numeramus,conuersionisq; solaris, hoc est trecẽtos sexaginta quinque,quod Sapiẽtes notarũt. Iam nec Iobel musices,atque eius instrumentorum inuentor,nec Tubal, qui ferri atque æris vsum mortales docuit, cum insignibus earum artiũ professoribus, qui multò post in Gręcia maximè floruerunt,à nobis conferentur,licet habeant in encomijs locum. Idem igitur erit initium instituti mei,quod fuit imperiorum,atque regnorum. neque enim vlla externarum gentium distinctio intelligi potest, cum vnus adhuc erat conuentus hominum,nondum facto ex linguarum varietate habitãdi diuortio. itaque exordiar ab eo tempore,quo Assyriorum siue Babyloniorum cœpit imperium. contigit quidem hoc viuente Noe, sed quoniam hic altera quasi radix gentis humanæ dici potest,posteritas

[Margin notes: Abel. — Sethus. — Enos. — *Euseb.* *Eupol.* *Genebr.* — Enochus — Iobel. — Tubal.]

posteritas

steritas ipsi externa non fuit; quanquam quia etiam tum latisſimè,longiſſimèq; diffuſa eſt, & quia ab eius pietate, religioneq; plurimum degenerauit, multi certè, quos vix ille videbatur agnoſcere, pro exteris, ac barbaris haberi poſſunt. itaque nonnulla de eo dicamus.

DE NOE:
poſt cataclyſmum.

NOes ereptus ex orbis terræ naufragio ei ætati ſuperfuit, qua religio quaſi tempeſtate iactata in impios homines tanquam in Scyllęum fretum incidit. primus imperare,atque regnare cœpit Nembrothus, qui, vt nonnulli autumant,dictus eſt Belus. is finitima primùm loca prædatus,& Babylone condita,adegit mortales, vt ſibi parerent. certè ſi quiſpiam affectare orbis terrarum poterat imperium, erat Noes; quis enim magis idoneus, aut dignus inueniretur,qui tractaret tanti imperij clauum, quàm qui communi naufragio eripuerat genus humanũ? ſed noluit ipſe recidere in decumanos quaſi fluctus, quos habet gubernatio; difficilius putauit homines coercere, quàm belluas,quod intra arcam fecerat commodè.terram colere in agris,quàm ipſe coli in vrbibus maluit. tutius arbitratus eſt raſtra tractare,quam ſceptra. egreſſus autem de ſalutari nauigio,cum Soteria celebraſſet, de montibus in ſubiectam planitiem deſcendiſſe dicitur, quam refertam cadaueribus atque oſſibus appellarunt euiſceratorum hominum campum. totam verò rem geſtam inſcripſit in lapide,vt extaret tantæ rei monumentum. hoc itaque aſpectu cõmunis exitij adhuc attonitus,& obſtupefactus Noes recentis ſupplicij memoria, inhęrebat, dum amens poſteritas magno cum faſtu noua imperia moliebatur, & regna.ſed illud maximè animum exulcerabat,quod inflicta videret,poſt vix pacatum,& conciliatum Deum,religioni vulnera, ac ſerpere infinitum malum:enimverò ignis elementi cultus à Nembrotho inſtitutus putatur, idemque primus fuiſſe,qui minis, ac pœnis exarſerit in veri Dei cul-

Nembrothus. Belus. *Hiſt. ſchol. Genebr.*

Iſidor. Genebr

tores,indicto palam religioni bello; vt si ex animorum iactura æstimanda sint damna,perniciosior extitisse ignis videatur,quàm aqua. obrutus igitur est vir sanctissimus profluuio lacrymarum eorum causa, quos diluuio aquarum obrui ipse non siuerat, conatus est certè extinguere ignis cultũ fletu suo. Iam Nembrotho siue Belo demortuo filius

Ninus. successit Ninus, qui statim atque accepit imperium, nihil habuit antiquius, quàm vt Beli patris memoriam superstitione consecraret. Itaque in magno procerum conuentu, ac panegyri cum eum amplissimis verbis commendasset, à quo videlicet initium sumpsissent imperia, & cuius opera maiestas,ac decus atque insignia regnorum essent inuẽta,ipsius Beli statuam affabrè factam in magnificentissimo delubro, quod extruxerat,statuit, quod esset reorum asylũ, ac singulare perfugium;ritus & sacra instituit,& ministros sacrorum, gemma quoque illi dicata tanquam diuinitatis insigni,quam Beli oculum vocarunt;est autem ea gemma albicans,& pupillam effingens nigram;è medio,aureo fulgore pellucida. scilicet dedicatus est gemmeus oculus ab ijs,quos impietas excæcarat. Eũdem autem Nembrothum ferunt à Persis in cœlum relatum,appellatumq;Orionem, qui apparet inter astra vnà cum Cane. dicitur .n. in sacris

Nẽbrot. Saturn. Ninus Iuppiter *Salian.* literis Nẽbrothus fuisse robustus venator,hoc est,vt interpretes docent, insignis in agendis cùm agrestibus prædis, tum vrbanis;idemq;putatus est priscus ille Saturnus,vt ait Hieronymus,sicut Ninus eius filius Iuppiter. Porrò hanc Nembrothi,siue Beli apotheosin à filio Nino adhuc viuẽte Noe factam nonnulli putant. quis igitur fuit eius mœror,cum posteros à veri Dei cultu desciscere, & impietatẽ vnà cum hominum genere incrementum accipere videret? itaque partim ætate, partim dolore è viuis excedit; nec tamen,si collatione vti libet, Noe felicior, aut Nembrothus fuit, quãquam diuinis honoribus superstitiosè cultus,aut Ninus,qui propagauit imperium, vrbes condidit multas, in primis illam,cui suum indidit nomen, Niniuen dictam, mille & quingentas turres immani altitudine, ac mole complexam. Per varias quoque regiones Ninus hic arma circumtulit; Indos, & Bactrianos edomuit, Aegyptum subiugauit, ac Syriam, omnesq; minoris Asiæ regiones

nes ad Bosphorum vsque, ac Tanaim; in maiore autem Hircanos, Persas, Parthos, Carmanos, Susianos, ac multos alios populos bello peruicit. Nihilominus non tam Ninus fuisse dicendus est clarus, qui triumphalem sibi arcum erexit, quam Noes qui cœlestem, quinimmo suspiciendus magis virtutum pulchritudine, quam referebat Iris ipsi ostensa, quæ dicta est ab admiratione Thaumantias: quamobrem illum Cœlum, ac Solem cognominatum nonnulli tradunt; eundemque & soterem dictum, & apotropæum habitum & communem parentem, semenq; mundi appellatum, quod velut herbescens germinarit in posteros. atque illa in primis nomina Cœli, Solisq; cum Noe optimè congruebant, cui cœlestis Iris est data Solis imago, tanquam ad exsplendescentes virtutum radios efformata; quæ appellationes quanquam nonnullis videntur speciosius prolatæ, quàm verius, non desunt tamen eruditi viri ac docti, qui eadem referant, nec improbent, addantque ipsum fuisse Ianum nuncupatum (alterum tamen ab eo, qui multò post in Italia regnauit Baraci, ac Deboræ ætate, & ad quem multa Noæ propria transtulerunt) quippe aiunt videri Iani nomen ab hebraico fonte deductum; iaijn enim apud eam gentem vinum dicitur, & Ianus vitifer est: atqui Noes primus vitem siluescentem satiuam fecit, & vini vsum ostendit. distinxit autem annum ad Solis cursum, & menses ad motum Lunæ; qua scientia prædicebat ab initio quid in anno, eiusque cardinibus esset futurum. duabus autem insignitum ferunt clauibus, quarum altera religionis est dicta, altera felicitatis, aditum enim vtriusque aperuit posteris, quos videlicet & diuino erudijt cultu, & communi eripuit exitio; præsertim cum Epiphanius scribat, eum adegisse iureiurando liberos, vt verum colerent numen. illud quoque per claues significatum aiunt, fuisse ipsum castimoniæ, ac pudoris egregium propugnatorem, quamobrem impudentem vnum è filijs, & inuerecundum execrationi deuouit. instituit autem claues, ac seras ad pudorem inter parietes, & domus claustra seruandum, quod posteriori certè Iano non conuenit, à quo Crana è nymphis vna dicitur fuisse corrupta: atque hactenus de Noe.

Genebr.
Io. Lucid.
Torniel.
Ianus.

ABRA-

ABRAHAMO
Synchroni.

ABrahamus nobilis ille gentium parens, & religionis antesignanus nulli exterorum, qui ipsi vel æquales fuere vel suppares, cõferri potest siue magnitudine animi, siue laude doctrinę. Zoroastres tũc interiores Orientis plagas ingressus Bactrianorum regnum occupabat. is ob insignem de astrorum natura cognitionem hoc nomen assecutus est, vt viuens astrum diceretur. at Abrahamus non populorum suffragio, sed oraculo declaratus est lucidissimum sidus; immò verò diuinitus audiuit, progeniem suam fore quasi stellas cœli; nisi mauis ipsum Abrahamum viuentem Solem dicere, quàm viuens astrum, cum ab ipso tanquam à Sole posteritas stellarum more lumen accenderit. magiam docuit Zoroastres, dum hic diuinũ cultum. Suam ille disciplinam in Theurgiam, Goetiam, & Pharmaciam partitus est. multa malis artibus mortalium oculis offundebat. stellas se deuocare de cœlo fingebat; scintillas ex iis tanquam è silice videbatur excudere. tandem vt diuinitatis sibi opinionem conciliaret, inuocato Orione, vt mortale, quod in se erat, absumeret, repente cœlesti flamma delapsa consumptum ferunt. quanquam iis potius assentior, qui Dei vindicis nutu id factum narrant, vt suis artibus periret, & illo ipso Orionis gladio, quem se tractare iactabat, iugularetur. Seruarunt tamen stulti Bactriani eius cineres; eò enim dementiæ deuenerunt, vt putarent ipsorũ imperium tandiù fore immortale, quandiù apud se ille cinis extaret. Ferũt etiam ab eodem Zoroastre septem liberales artes incisas, atque inscriptas in quatuordecim columnis, quarum septem essent æneæ, ne literarura aliquando periret aquarum eluuione, totidem verò lapideæ, ne incendio: atqui non potuit occurrere vetustati, quæ monumenta absumit omnia. ac libros quidem ipsius, vt præstigiis plenos, aiunt à Nino combustos; contra Abrahami acta atque dicta sacræ historiæ immortaliter consignata nihil tempori debent. ab hoc autem verius deuocatam esse de cœlo in terras sapientiam inter cæteros Eupolemus tradit.

Zoroastres. Genebr. Hist. schol.

dit. Phœnices enim, à quibus literæ manarunt in Græciã, siderum rationem, aliaque præclara ab ipso Abrahamo didicerunt, cum è Mesopotamia eò diuertisset; ac Damasci quidem, quam vrbem aliquandiu incoluit, locus, vbi inhabitarat, ostendebatur. ad Aegyptum verò profectus in magna fuit admiratione etiam apud Regem. Hierophantas Arithmeticam docuit, ac multa de rerum naturalium cognitione, in primis de siderum, ac cœli rationibus tradidit; tanquam enim res esset sibi cognata, qui posteros habiturus esset vt sidera, ita de astrologia disputauit; quanquam numerandi ars, quam etiam callebat, in hoc defecit, quod posteri futuri essent innumerabiles. Iam et Orus Apollo ab ipso Abrahamo putatur edoctus. & Mercurius ille, qui magnitudine sapientiæ τρισμέγιστος dictus est, fuisse vnus ex ipsius auditoribus, aut alumnis putatur peregrinationis comes: certè Mercurium illum Aegyptij vocarunt Thenthum, quæ vox peregrinantem significat: alter autem is fuit ab eo, qui idem consecutus est nomen, sed posterior tempore; qui ea ferè, quæ alter inuolucris obtexerat, literis mandauit. cum enim Moses dicatur omni Aegyptiorum doctrina eruditus, oportuit hæc ab alijs antea fontibus, hoc est ab Abrahamo, ab ipsoque Hermete superiore manasse. atque hæc de sapientia. nunc ea, quæ ad animi magnitudinem pectant, conferamus insignis quidem Zoroastres fuit non modò astrorum cognitione, sed etiam belli gloriã; cõflixit cum Nino ingentibus copijs, vsus est arte non solùm militari, sed magica; adiunxit armis præstigias; non contentus delecta pugnantium manu, accersiuit & Manes, armauit Erebum, sed hunc suorum militum ditauit spolijs, exercitu per Ninum fuso magna cũ strage: at verò Abrahamus, cum fratris filius Lothus captus esset ab hoste, non præstigias, sed vota vsurpauit & preces; paucos adhibuit vernaculos, impetum fecit, oppressit hostem, potitus est victoria, vel hoc Nino ipso præclarior, quòd vnò in prælio non vnum, vt ille Bactrianorum Regem, sed quatuor Reges vicit, ac fregit; triumphus autem, quem egit, cohonestatus est non modò finitimi Regis occursu, sed alterius Regis simul, & hierarchæ Melchisedeci, qui cum sacris xenijs, & arcanis libamentis victori obuiam ijt. Post N. nũ Semiramis

Nicol. Damasc.

Orus Apollo.

Mercurius.

Semiramis. ramis regnauit & ipsa victorijs nobilitata, sed de hac mox agemus, cum Saram Abrahami vxorem ei conferemus. Ninias verò Semiramidis filius neque conferri, neque proferri potest, quippe qui rarò inter homines visus, in fœminarum turba consenuit. At enim Arius certè, qui post hunc suscepit imperium, cum Abrahamo adhuc superstite in certamen gloriæ militaris veniet; nam huic inditum est nomen à Marte, qui Græcis est ἄρης, vt esset omen virtutis expeditionem hic aduersus Septemtrionum populos inijt; Caucasum quendam è stirpe Iapheti vastitate corporis immanem, qui monti nomen dedit, interfecit, eiusque regnum inuasit, quamobrem Ario tanquam ipsi Marti columnam Aegyptij excitarunt, eumque inter Indigetes retulerunt. Agesis confer martialem Abrahami animum cum hoc ipso Marte, non modo in pugna, quam peregrinus homo ac penè inermis cum quatuor vti dixi, Regibus commisit, sed in ea, qua seipsum vincere est agressus, immò verò naturam; quas enim illa machinas non admouit, vt generosum, ac verè martium pectus expugnaret? cũ de filio, quem in oculis ferebat, atque vnicè diligebat, immolando agebatur; ac nisi imperator Deus receptui cecinisset, gladium, quem iam distrinxerat, in filij iugulum immersisset, acrior, atque alacrior quàm si vulnerasset hostem. Post Arium imperauit Aralius, sed hic non tàm ferro, quàm auro delectatus auxit pompas, ac gemmas, mundumque muliebrem fecit ornatiorem, longè dispar Abrahamo qui tum quoque viuebat, studium fuit. nam pietatis officia in hospites Cœlites partitus est; & cum sibi reliqua edulia paranda attribuisset, vxori Saræ panificium detulit, quod genus beneficentiæ omnibus præposuit gemmis, & vnionibus. Ceterum diuinitus factum Sapientes putant, vt ea tempestate Abrahamus vitam ageret, qua superstitio vim capere cœpit, & cultus Iouis (hoc se nomine Ninus appellari voluit, quasi prisci Saturni, hoc est Beli filius) in terris impiè percrebesceret, sed habuit religio statim, quem pesti illi opponeret.

Ninias

Iustin.

Arius.

Mars.

Aralius.

MEL-

MELCHISEDECO
Synchroni.

MElchisedecum hierarcham, eundemq; Regem Abrahamo æqualem coniungere libet, qui scilicet cũ sacris, arcanisq. libis de victoria redeunti occurrit, atque ab eo viciſſim parte prædæ donatus eſt. Sagæi Sacerdotes ſub id tempus vixiſſe dicuntur, qui omnẽ Caſpiam regionẽ ad Bactrianos vſq; populos poſſederunt. at Melchiſedecus cõiuncto cum religione imperio quantũ illos celſitudine gloriæ ſuperauerit, vel illud indicat, quod, dum Sagęi faciunt Dijs inferis, hic Sacerdos vocatur altiſſimi numinis. Sagæi. Genebr.

S A R AE
Synchroni.

SAra vxor Abrahami eodẽ anno nata dicitur, quo Semiramis Aſsyriorũ cepit imperium. hæc Babylonẽ amplã fecit, murũq. vrbi circũdedit coctili latere, arena, pice, bitumine incruſtatum; nec contenta traditos à viro fines tueri, Aethiopiam quoque regno adiecit; Indos edomuit; atque vt ſe poſteritati celebrem redderet, nouum ſibi, & immane monumentum extruxit; in ingenti videlicet rupe ſuam exſculpi iuſsit effigiem enormi prorſus corporis mole, ac vaſtitate; ſed vis illa ferramentorum, quæ adhibuit ad ſculpturæ ictus, omen fecit vulnerum, quibus eius exercitus confoſſus eſt; nam cum hoſtis magno cum apparatu elephantorum accederet, vt ipſa paribus armis cõcurrere videretur, vmbratilem inſtituit pugnam; uiminea quippe elephantorum ſimulacra ſingulis camelis impoſuit; ſed ubi in certamen medium uentum eſt, laruatis elephantis metu turbatis, edita eſt horrenda ſtrages à ueris; Semiramis magno cum dedecore ſe proripuit; ac tandem à filio Nino, cuius inceſtos expetebat amplexus, interfecta dicitur, quæ non tàm turpiter ab hoſte cecidiſſet. ferunt eam infantem, cum fuiſſet expoſita, ab auibus enutritam; culta certè eſt à Babylonijs columbæ ſpecie, & in vexillis depi- Salian. Semiramis. Diodor.

cta; stulto planè consilio,qui columbas immitterēt aduersus aquilas.sed illud summæ dementiæ,quod mulierem omnium impudicissimam candidissimæ specie auis expresserint.at Saræ potius ea laus est,quæ verè imitata est columbæ candorem; nempe apud barbarum Regem captiua licet viueret(nihil autem regiæ potestati tectum est,aut imperuium)illibata permāsit, ac libera mox euasit è laqueis: mirum sanè visum est, quòd accipitres regij venati prædā, eum penè eam inter vngues tenerent, frui tamen nequiuerunt,immò ipsi accipitres inciderunt in plagas, rege videlicet diuinitus punito. Est igitur opportunè factū vt eodem tempore,atque anno, quo Semiramis fascias fronti circumdedit augustales,Sara infans acciperet natales,& in cunis velut in nido eximij candoris columba plumesceret. Præter hæc multa flagitiosè, ac turpiter Semiramis egit, sed illud etiam impiè, quod tale est, vt superare videatur fidem: dicitur enim ducenta simulacrorum millia ex ebore,lignoq. finxisse, vt orbem terræ superstitioso Deorum cultu fœdaret; debuit igitur opponi Sara vnà cum viro,vt magnitudine pietatis,& excellentia religionis tantum obruerent mali. Porrò Saræ quoque ætate apud Cretam regnasse Cres dicitur indigena, quem putant vnum Curetum fuisse, per quos Iuppiter Saturni faucibus est ereptus, & capræ lacte nutritus;tùm Gnosson condiderunt, & in ea vrbe Cybeli, quam magnam Deorum matrem vocabant, fanum excitarunt.at verò Abrahæ,Saræq.coniugi hoc curæ fuit,vt Isaacum filium non pecudis sed pietatis,ac religionis lacte non minus quàm materno alerent;aras autem nonnisi vero, & vni erigerent numini; quanquam illud magnæ matris nomen,Saræ potius congruebat,quæ innumerabili posteritatis prole fœcunda terras stellis esset impletura,non monstris. Eadem quoque ætate, qua Sara, floruisse dicitur Sambetha Sibyllarum prima,quam quidam Noæ nurum faciunt, & annos septingentos, & amplius vixisse narrant. hæc Babylone profecta Græciam adijt, ac multa vaticinata est de liberatore præsertim nostro, deque regnorum conuersionibus:atqui illa,quæ hæc præcinebat, ad Saræ gloriam pertinebant, quippè eius viro tanta de re promissio facta, fore vt ex ipsius progenie humanam formam

Genebr.

Cres.

Sambetha.

Lactan. Theophyl. Genebr.

mam indueret Deus; quod oraculum ipsi omni monili ornatius fuit, vt propterea muliebrem illũ mundũ, quẽ Assyriorũ Rex Aralius ea tẽpestate, vti diximus, gẽmis, & vnionibus augebat, facilè ipsa contemneret, ac posthaberet.

ISAACO Synchroni.

IN Isaaci ætatem incidit Inachus primus Argiuorum Rex, cuius antiquitas, ac nominis celebritas fecit, vt qui nobilitatem generis prǽseferrent, à prisco Inacho repeterent: sed virtutis potius prosapia spectãda, quàm generis. hanc nõ ab Inacho, sed ab Isaaco deducãt, atque accersant oportet, qui ipsius pietatem in Deum, & magnitudinẽ animi exprimere, atq; exscribere imitãdo gestiunt. nobilior hic obsequendo, quàm ille imperando; spectabilior hic, cum insulatæ victimæ ritu mactandus ascendit aram, quàm cum ille diadematus sedit in solio. Qua in re notãdum est, quod Isaaco viuente contigisse narrant in Aegypto. cum enim aliquando bos adductus esset ad aram immolandus, repente visus est à terra sublimis abstrahi, tùm libratus in aere aliquandiu stetit; quo prodigio obstupefacti hierophantæ, ceteriq. Aegyptij ei aram consecrarunt. ac deinceps bouẽ venerati sunt, institutis circa illum choreis, & saltatione; ita superstitiosæ genti communis hostis imposuit. at intuere Isaacum uictimę more deuotum, ut immoletur ad aram, quam ipse pater extruxerat; non attollitur in aerem, immò ceruices deponit ad ictum, nunquam tamen fuit erectior animo, ac sublimior mente. maius spectaculũ propositum est religioni iure tripudianti, quæ tanta cum hilaritate sibi deuoueri eum vidit, cui nomen erat à risu. cuiusnam in hoc genere fortitudinis, etiam eorum, qui postea celebrati sunt, conferas laudem? respiciatur scilicet aut Calanus, qui se vltro in ignem coniecit, aut Hercules, qui furiosè. protrahantur in medium Decij, qui se pro patria deuouerunt; adijciatur Codrus; iungatur Iphigenia; annectatur inuictus M. Reguli animus, cum se à Pœnis acerbissimè excruciari passus est: atqui Isaaci rogo & immortali busto nihil non

Euseb. **Inachus.** *Bardas. Abulen.*

modò præferes, sed neque conferes. nihil inquam ara illa iam accensa vel religiosius, vel illustrius, ad quam Isaacus victimæ instar est alligatus, in qua iugulū feriendū præbuit non alij victimario, quàm parenti; vbi inter vtrumque de magnitudine animi certatū est: quid enim? an non retulit ille penè filij sanguine manantē gladium speciosiùs, quàm alij secures hostili? scilicet quem affecta ætate diuinitus ad tanti generis successionem propagandam genuerat, cuius arridentis infantiæ blandiméta sinu, oculis, osculis fouerat, quem puerum optimis moribus, ac sanctissimis institutis imbuerat, ad ictum petijt, non alio consilio, aut stimulo, nisi quia imperauerat, qui dederat. itaque ad hoc horribile ministerium peragendum manum illam armauit, quam ad complexum filij solebat extendere, satius esse iudicans patrem vnicè amato filio, quàm hominem iubenti Deo deesse; eodemq robore animi filius ipse victima cadere, quàm victus maluit.

REBECCAE
Synchroni.

Euseb. Minerua. REbecca vxor Isaaci ea ætate vixit, qua apud Tritonidem paludem Pallas, siue Minerua se visendam præbuit. quæ Athenas in Attica nobilissimam Græciæ vrbem sibi consecrauit. hæc militarem artem Afros docuisse dicitur, & disciplinarum fontes aperuisse; quamobrem sapientiæ Dea est habita, eiq. arcem potissimum Athenarum dedicarunt, quòd olea ibi esset enata, quæ est & partæ victoriæ, & pacis insigne: at Rebecca ab Abrahamo viro edocta, magistra ipsa pietatis, quæ est vera sapientia, euasit. editura verò partum bella sensit in vtero, intra quem pugnabant liberi nondum nati. apparauerat ipsa locum, vbi metarentur quodammodo castra; pro tentorio habuerunt maternam pellem, pro campo viscera. quanquam nihil Rebecca ipsa pugnacius; quippe quæ cum barbaro rege tanquam cum hoste congressa victoriam retulit; tantòq; ille hostis infestior, quantò erant regni blandimenta maiora, quibus pellici poterat, atque capi. ac Mineruæ quid

facile fuit, quæ virgo dicta est, tueri pudorem à procis, quippè quæ tegebatur ægide, & adamantinam vibrabat hastam; at verò Rebecca inermis armatum regem vel maiestate, vel viribus intra continentiæ fines coercuit, nec passa est matronalem stolam fieri improbæ cupiditatis spolium. Incidit in hæc ferè Rebeccæ tempora Niobe, non illa marmorea vxor Amphionis, sed antiquior Serapidis mater, cum qua primùm ex toto illo pellicum grege Iuppiter commixtus dicitur: huius igitur turpitudini opposita fuit Rebeccæ pudicitia, quam etiam apud barbaros reges inuiolatè seruauit. Non est autem omittendum, Rebeccæ conceptum, vt nonnulli putant, incidisse in eum annum, qui Aralio Assyriorum Regi erat vltimus, cum imperasset annos quadraginta. atqui anno huic superiore conflagrasse dicitur Italia tribus in locis; quod aduersus genethliacos, ac pyromantas animaduerti volo, qui semper ominosa, & infausta putant incendia, nec nisi exitia importari, vel significari dicunt. certè triplex illud incendium præcessit anno illius heroinæ conceptum, quæ non modò heroicis ipsa virtutibus excelluit, sed maximum paritura erat heroem, Iacobum dico, vnde diffusa per liberos gentis gloria vsque eò manauit, vt humana cognatione attingeret Deū. contigit autem ea conflagratio circa Istros, Cymeos, & Vesuuium, quamobrem vocata sunt hæc loca Palensana, idest regio cōflagrata. & sanè paucis ante annis, quam hæc scriberem, suscitatum eiusdem Vesuuij montis incendium iterum nos ad Rebeccæ conceptæ memoriam excitauit. de quo incendio cum abundè à me scriptum sit in eo libro, quem edidi, pergam ad reliqua.

Euseb. Niobe. *Berosus.* *Annius.* *Salian.* vesuuius

IACOBO Synchroni.

IAcobus eo anno natus dicitur, quo Assyriorum regnū tenere cœpit Balæus cognomento Xerxes, alter, ac longè superior ætate eo, qui fuit Darij filius. significat autem Xerxes antiquo idiomate victorem, ac triumphatorem; hoc autem ille adeptus est cognomentum, quòd militia,

Balæus.

tia,& ferox fuerit,& felix;propagauit enim longè, latèq; fines imperij: at quantò dignior his titulis victoriæ,ac triũphorum Iacobus dicendus eſt? non ſolùm quia fraternam vicit inuidiam, qua nihil habuit hoſtilius, ſed quia cum Deo ipſo ita luctatus eſt, vt præualuerit. nam Alexander Macedo ſe libenter in Olympia deſcenſurum fuiſſe dicebat,ſi ſibi luctandum fuiſſet cum regibus:quid autem illa pugna vel ſanctius, vel felicius? in qua pietatis fuit conſerere cum Deo manus,felicitatis redire claudum, quippe ſingulis gradibus meminerat ſe viciſſe. In Iacobi tempora ferè incidit Oſiris ille Aegyptiorum monumentis celeberrimus,qui & Apis,& Serapis dictus. huic Typhon frater,vt Iacobo Eſaus item frater,infeſtiſſimus fuit;ſed Oſiris tandem à Typhone diſcerptus interiit, Iacobus verò ſuperior extitit fratre nullis armis proprijs, ſed miſſis è cœlo auxiliaribus copijs. habitus eſt autem Oſiris idem qui Sol; Oſiris enim Aegyptijs eſt quod Latinis centoculus, quod eſt appoſitum Solis;ac tota illa Oſiridis peregrinatio,quam confeciſſe legitur,nonniſi planetæ Solis itinera referebat: atqui Iacobus, qui vitam etiam ferè peregrinando traduxit,ita filij ſui Ioſephi ſomnium eſt interpretatus, quo ſibi ille videre viſus fuerat Solem, & Lunã ad pedes ſuos acci-diſſe,vt ſe patrem Solem, Rachelem matrem Lunam ſignificatam diceret. *Nunquid*, inquit, *ego, & mater tua adorabimus te?* certè ſingularis in Deum pietas, & religio, ceteræq; virtutes eos radios emittebant, vt oſtenderent tanquam à Sole prodire. atque Oſiris quidẽ cum ex Achaia in Aegyptum tranſmiſiſſet,lapideam columnam ſtatuit,in qua totius peregrinationis ſeriem, & rerum geſtarum memoriam inſculpſit, vt extaret monumentum apud poſteros ſempiternum; Iacobus verò illum ipſum lapidem, vbi admiranda ſcalis innixi Dei ſpecies ſe obtulerat dormienti, vigil erexit in titulum:ac profectò multò ipſe præclariora quàm Oſiris egerat, quæ columnis poſſet inſcribere; ſiue cum Orientem verſus ſe contulit,vt acciperet ſponſam (nam & Sol ſponſus à magno Vate dicitur)quo in itinere illos vidit ſcalarum gradus,qui altiſſimè pertingebant ad cœlum;ſiue cum in reditu præſto ei fuerunt ſummi Imperatoris caſtra, ne quos à fratre irato pateretur incurſus; ſiue cum in

Genebr. Oſiris. *Macrob.* *Diodor.*

Aegyptum

Aegyptum ipsum, quò etiam Osiris, est profectus, vt filium, cuius tunicam ferino cruore tinctam habebat, regia videret in purpura. quid ni hæc, & reliqua, quæ gessit, immortalibus digna monumentis essent? Præter hæc illud quoque contigit, quod ad Iacobi, dum viueret, laudem pertinet, ingens videlicet eluuio Ogyge regnante, qui Eleusinam condidit: intercessit hæc inter superiorem Noæ, & posteriorem Deucalionis. Narrāt igitur sub Iacobo, & Ogyge, planetam, qui dicitur Veneris, miro prodigio mutasse colorē, magnitudinem, cursum; scilicet ad Iacobi, hoc est noui Solis vias ille planeta, qui Solem semper aut præit, aut subsequitur, nouos cursus accōmodauit; & cum in illis scalarum gradibus præuidisset Iacobus descensum Dei, qui nasciturus esset ex Virgine, mutauit nimirum Veneris stella colorē suum; aut expalluit, aut erubuit. cumque, vt est in arcanis, ex Iacobo oritura esset stella, cessit altera, ac nouas instituit rationes circa Solis obsequia, fassa se vinci vel dignitate, vel lumine. quamquam iccirco etiam existimauerim stellam Veneris Iacobi ætate perturbatam, quòd & Iacobus ipse insigni castimonia fuerit; quippe qui, vt sapientes adnotarunt, octoginta ipsos annos cælebs vixit, & filium genuit Iosephum infensissimum Veneri, ac vel ab adolescentia præclarissimo de impudica hera triumpho nobilitatū. Iam in hæc ipsa Iacobi tempora incidit Hercules ille Libycus Osiridis filius, qui alter planè fuit ab Alcmenæ filio, atque ætate superior. multa, quæ eius erant propria, Græcia transtulit in suum: nempe hic ille mōstrorum domitor ferino indutus spolio, & armatus claua, qui Typhonem Aegypti tyrannum aggressus expugnauit, qui in Phœnice Busiridem sustulit, qui alium item Typhonem in Phrygia, Milinum in Creta, Antæū in Libya, Lomninos in Celtiberia, Lęstrigones in Italia domuit; cui à Celtiberis templa dicata, & diuini honores habiti. at quem tu Herculem cum Iacobo compones fortitudine? nempe eo, qui cū Deo ipso luctari valuit, & præualuit. quantarum tandem virium hoc fuit? quid ni heroem dicas penè diuinum, qui Deum habuit antagonistam: quod fuit summæ virtutis, immò etiam agonothetam, quod summæ felicitatis. vsus est autem baculo pro claua, quo innixus rapida tranabat flumina. Præterea nume-

Ogyges.
Varro:
S. August.
Venus.
Hercul. Libycus.
Sabel.
Sebast. uer.
Berosus.
Salian.

numerantur & nostri Herculis (quod ab aliis quoque animaduersum video) item duodecim labores, ac multò præclariores. Primus, fratris odiū, ac furor ipsi mortem intentantis, quem vt frangeret, & domum, & magno natu patrem, & suauissimam matrem, & natale solum relinquere coactus longam peregrinationem instituit. Secundus, durū seruitium per annos septem pro sponsa susceptum, ac per totidem alios, cum sæpe delusus fuisset; adde sex in cura gregis exactos sub Cœlo nunc algente, nunc torrido; accessit & soceri decies mercedem commutantis iniquitas. Tertius, occursatio irati fratris plena discriminis, quem muneribus, & xenijs mitigare oportuit. Quartus, virginis filiæ violatio, & fratrum vltio in Sichimitarum cæde grassantiū non sine metu imminentis exitij, quod indigenæ peregrinis possent inferre. Quintus labor, amissio carissimæ coniugis in puerperio mortuæ. Sextus, fœdum primogeniti crimen paternum ipsum maculantis torum, cuius rei dolor etiam in gelido animam agentis pectore ita exarsit, vt facinus dira execratione perstrinxerit. Septimus, & omnium fortasse grauissimus, oblata Iosephi tunica cruenta, quem à bestijs laceratum credidit, & inconsolabili luctu defleuit. Octauus, acerba mors, & præcox duorum filiorum ex Iuda, quorum vita nitebatur spes non modò de nomine, sed de numine ipso per posteros nasciturо; atque huic mœrori quasi auctarium accessit Thamaris, ac Iudæ incesta coniūctio. Nonus, incommodum publicum, atque priuatum ingentis famis, cuius caussa decem liberos in Aegyptum amandare oportuit. Decimus, furti calumnia scitè à Iosepho facta, sed Iacobo ignorante consilium, quamobrem vnus liberorum diū detentus in carcere. Vndecimus, æstuatio illa luctantis animi hinc à fame domestica, & vinculis Simeonis filij, illinc à metu amittendi, & mœrore dimittendi natu minimi. Denique duodecimus labor præsensio illa animi dici potest, qua diuturnum suæ gentis, molestissimumq; seruitium in Aegypto futurum prçuidit. atque hi sunt inter prçcipuos à Iacobo exantlati labores, quo tempore Libycus Hercules corporis potius, quàm animi robore sine vllo veræ virtutis compendio laborabat. huc accedit quòd veteres, vt ait Macrobius, Herculem putarunt

non

non alium esse, quàm Solem (nec mirum. nam etiam in sacris literis describitur Sol instar gigantis strenuè immensum per iter excurrens) idq; ex eius nomine confirmat, quippe Hercules græcè dicitur ηράκλης, hoc est aeris gloria; hæc autem est Solis lux, qua aer illustratur. dictus est autem duodecim labores confecisse, quia Sol annuo cursu totidem signa Zodiaci lustrat, & conficit atqui Iacobum per Solem fuisse significatũ diximus in filij somnio. immò hoc illustrior visus est, quàm Sol ipse, quem cernimus, quia etiam dormienti Iosepho per noctem illuxit. Præter hæc non est omittendum, Iacobi ætate Spartam fuisse conditam à Sparta Phoronei filio; præcipuam, inquam, illam inter Laconicas vrbem, vnde fortissima gens Spartiatarum prodijt, postea Lycurgi legibus informata, quæ gens, vt est in Machabæorum historia, se ab Abrahamo genus ducere gloriabatur, quod datis ad Hebræorum hierarcham literis testati sunt. Druidæ quoque ad Iacobi tempora pertinent: horum disciplina hæc erat, vt sacrificia publica, & priuata curarent, adolescentiam instituerent, ipsorum alij decreto starent, alioquin interdicerent sacris, ac numero impiorum haberent. id persuadebant, quòd postea Pythagoras, animas post mortem ab alijs ad alios commeare. multa de sideribus, atque eorum motu, de mundi, ac terrarũ magnitudine, deque rerum natura tradebant, auctorem tamen, conditoremq; verum penitùs ignorabãt; Teutanem quendam Deum, qui Mercurius putatus est, humano sanguine placabant; quippe pro victimis homines immolabant. erant apud ipsos immani magnitudine simulacra, quorum contexta viminibus membra v uis complebant corporibus, quæ flammis circumuenta miserè exanimabantur; quosdam autem sagittis configebant, atque intra sacras ædes affixos patibulo suffigebant. hunc Teutanem Druidum Deum nòn modò geometriæ, atque astrologiæ inuentorem fuisse dicit Plato, sed etiam talorum. adeò cõmunis hostis, quasi per ludũ mortales in perniciẽ trahebat agebatq; vt tanquã per religionẽ iacerẽt aleam vitæ, inter hæc Iacobus vnius, ac veri numinis cu'tui deditus nihil nisi religiosũ ac piũ cogitare, moliriq; familiã sanctissimis moribus instituere, ac sacrificia nõ crudelitate inficere, sed pietate condire.

Sparta.

Genebr.
Sebast. ver.
Druidæ.

RACHELI
Synchroni.

Euseb.
Isis.

RAcheli Iacobi coniugi ferè æqualis fuit Isis, Io antea dicta, Inachi filia, quem Isaaco viuente regnasse diximus. quantò autem Rachel Iside fuerit illustrior, vel hoc indicat, quòd illa à Ioue inductis repente tenebris, & circumfusa caligine vitiata dicatur; cuius pudicitia adeo suspecta fuerit, vt etiam in vaccam mutata centoculo Argo custodiẽda sit data; tùm immisso oestro per multa loca agitata tandem in Aegyptum venit, vbi restituta forma Isis est nominata. ibi Osiridi regi nupsit, post mortem autem pro Dea culta est, eiq; sacra Isiaca cum sistris, & crotalis instituta; habitaq; est eadem quæ Luna, vt Osiris idem qui Sol, quamobrem corniculata fingebatur; & sanè nihil congruentius, & opportunius accidere potuit, quàm vt circa eadem tempora Rachel, & Isis conuenirent; nam vt hæc Osiridem, idest Solem virum habuit, & ipsa Lunæ loco habita, ita Rachel in filij somnio Luna, & Iacobus vir eius Sol ex ipsius Iacobi interpretatione significatus est, vti diximus. Sed Io quidem siue Isis incesto Iouis toro notata est, vt mirum non sit, quòd eadem maculosa sit Luna; at verò Rachel, quàm insigni pudicitia fuerit, vel illud declarat, quòd vnà cum viro, cui desponsa erat, diu vixerit intacta, cum ille interim socero seruiret. itaque satis congruenter obijt verno tempore, hoc est inter ipsam odorum suauitatem, qui afflantur à floribus, quippe quæ & illibata tandiù manserit, & filium genuerit Iosephum castimoniæ, ac pudoris exemplar.

IOSEPHO
Synchroni.

Beros.
Beloch.

IOsephus ortus est quo tempore Belochus apud Assyrios tractare cœpit imperij clauum, qui ideirco à Belo cognomen accepit (Belochus enim Beli amatorem significat) quia vnà & imperator esse voluit, & Beli Sacerdos, maxi-

maximè autem circa auspicia & diuinationes animum superstitione imbutum occupauit; cum Iosephus interea veri Dei religionem, cultumq; tueretur; & si aliquando per scyphum argenteum se augurari, ac diuinare finxit, quem inter amantissimi fratris natu minimi frumenta abscondi iussit, illud non sine arcani significatione consilij factum; somnia verò non per vanam coniectorum disciplinam est interpretatus, sed per numinis in animũ illabentis afflatũ. Vixisse etiam dicitur Iosephus eo ferè tempore, quo Ceres (nam eadem quæ Isis fuit) atque Triptolemus. quod sanè opportunè accidit; neque enim fabula ipsa tantum ijs laudis affinxit, quantum Iosepho vera impertit historia. fuisse dicitur Triptolemus insigni beneficentia erga mortales ob abundantiam, quam attulit, frugum, eumq; Ceres recens natum noctu igne fouisse, adultum verò interdiu alatis serpentibus superpositum per totum terrarũ orbem circumtulisse, liberaliter manu frumenta spargentem, & vsum ipsorum indicantem. quid Iosephus interea? penè enectos fame mortales frugibus pauit frugalis ipse, immò vir frugi. non est venenatis anguibus inuectus, sed regio curru, vel potius supra terras elatus triumphali virtute, qua sublimius nihil: ita superstitioni semper opposita religio est; ac dum Ceres vt frugum inuentrix diuinitatem sibi vsurpabat in terris, & Triptolemus non tàm frumenta, quàm venena spargebat, Iosephus veri numinis cultor egregius hanc beneficentiæ laudem, & dignius est consequutus, & veriùs. vidit quidem dormiens se instar manipuli frumentarij inter ceteros eminere, sed euigilauit ad curam populorum, quos tã arctè sibi obstrinxit, vbi solutus est vinclis, vt post mortem (scilicet cum reclamare, atque obsistere non poterat) ab Aegyptijs acclamatus sit Serapis Deus. nam, vt ei gratiam referrent, Serapidis simulacrum, qui modium frumẽti gestaret in capite, rei monumentum, & Iosephi ipsius imaginem esse voluerunt. Incidit etiam in Iosephi tempora Prometheus, qui dictus est ἀπὸ τῆς προμηθείας, hoc est à prouidentia, multa enim mortalibus cõmoda inuexit ex astrorum in primis cognitione, quam in monte altissimo Caucaso degens magna cum solicitudine, ac labore comparauit; quamobrem locus datus est fabulæ, quòd ei monti af-

Hist. schol.
Ceres. Triptolemus.

Euseb.
Prometheus.

nueq; sustinuit? qui tanto pondere malorum pressus non succubuit? stupet animus commemoratione calamitatum. cum teterrimus hostis bonorum omnium iactura quassatum, & in liberorum funeribus occupatum, acerrimis, ac fœdissimis morbis totum inuasit; cum omnibus corporis humoribus partibusq; à naturali statu disiunctis, atque conuulsis, vno vlcere, quod plurima superaret, infecit, itaque oppressit, vt à summis vnguiculis ad verticem vsque capitis nulla particula remaneret incolumis; cum interna omnia, externaque membra implacabili cruciatu æstuarent; in quo acerbissimi doloris morsu ordo ipse, ac diuturnitas temporis est pendenda. neque enim id leue tot, ac tantis ærumnis incrementum accedebat; nam cum vereretur hostis, ne, si cum tota illa quasi triariorum cohorte in ipsum incumberet, hominem ferendo imparem statim extingueret, speraret autem fore, vt in desperationem ageret, si alij ex alijs quotidie morbi pullularent, ita veterator certamen instituit, vt prioribus labefactatus, posterioribus in terram afflictus procumberet; septem ipsos annos bellatorem tenuit in campo, ac morborum agmine obsedit. denique nō in campi puluere, sed in fimeto aggressus est; & cum horrenda lues totum corpus ita occupasset, vt tetram vndique mephitim exhalaret, qua tecta ipsa, & parietes infecti erant, ex vrbe quasi spirans cadauer elatum est, atque inter sordes abiectū. Omitto hic ludibria seruorū, cognatorum conuicia, regū suspiciones, ac ceteros illius tragœdiæ actus. qui tandem humeri etiam Atlantici tàm immanem malorum molem à se non excussissent? sed omnes ille fluctus à se tanquam à saxo reiecit. nullum profectò Cœlites spectaculum attentioribus oculis viderunt; ipsos quoque dynastas calumniam vertere in admirationem coegit. adeò vera illa diuinitus accepta philosophia generosum nacta pectus, humana imbecillitate depulsa, totum in solidæ virtutis munimento confirmarat, potentiusq; omni dolore fecerat. communis autem hostis, cum in eo lacerando frustra se fatigasset, fieri iussus est custos. Quātò huic dignius sapientiæ titulus est dandus, quàm ijs, quos apud Indos patientiæ meditatio obstinatè, sed dementer exercuit, vt omne vitæ tempus exigerent nudi, modò Cauca-

mon

montis gelido rigore corpora sua durantes, modò flammis sine vllo gemitu obijcientes: Iobi pectus & altius, & eruditius fuit, vnde insuperabilis illa virtus est orta. Sed vt ad Atlantem redeam, Iobo ferè æqualem, cœlum ille & astra tulisse dicitur, quòd de ijs multa mortalibus disserendo tradiderit; at nunquam in sacris literis tàm distincta, tàm clara mentio fit astrorum, quemadmodum in Iobi historia. quippe singillatim nomina traduntur Orionis, Arcturi, Hyadum, immò etiam Pleiadum, quæ filiæ ipsius Atlantis fuisse dicuntur. de cœli quoque arcano concentu, eiusque ordine, ac rationibus disputatio instituitur. Præter hæc Atlantem veteres cœli columnam appellarunt, nihil autem Iobo firmius, ac stabilius fuit, quem veriùs columnam dixeris, in qua tot sunt incisæ rerum præclarè gestarum notæ, quot fuerunt calamitatum ictus, ac vulnera. Non est autem hic omittendum, quemadmodum plures dicti sunt Atlantes, ita hoc nomen tributum fuisse à sapientibus, etiam prisco illi Enocho, vt initio diximus ex Eusebio; sed ille obtinuit potius quodammodo cœlum, quàm sustinuit, cum videlicet in arduam quandam regionem raptus est, iterum rediturus ad mortales extremis temporibus, vt fulciat religionem; tametsi tantus Atlas efficere non poterit, quin tandem Mundus vetustate consumptus labatur in præceps. Atque vt omnem hanc Iobi laudationem absoluam, eius ætate vixisse dicitur Callyrius Pyrantis filius, qui primus in Argis sacerdotio functus est, sed illud pulchritudinis nomen, quod ipse superstitione inquinauit, Iobo potius congruit, qui verò numini, licet inter impios degeret, victimas pro liberorum salute immolabat, immò verò se ipsum per tolerantiam victimæ more iugulandum quodammodo præbuit. Denique illud non parum affert Iobo splendoris, quòd Apollinem ipsum, hoc est lucis fontem superarit. Apollo, inquam, non ille, qui edebat oracula, sed qui Latonæ dictus est filius, sub Iobi tempora fuisse dicitur, quippe Iobus ad multam vsque Mosis ætatem vixit, qua Apollo hic celebratus est. at non pauca sunt, quibus præferendus Apollini Iobus videtur, vel ex hoc, quòd, cum vxor Lunæ instar se illi opposuisset, non

Callyrius. *Euseb.*

Apollo.

defe-

defecit, non deliquium passus est, immò tunc maximè pietate resplenduit. meritò igitur præclarus hic Sol filiam vnam ex tribus, quas post illorum temporum noctem genuit, appellauit Diem; meritò etiam in eius tumulo pyramis, vti narrant, erecta est, cum pyramides sacras Soli fuisse constet. Ita qui se lectulum strauisse dicebat in tenebris, obrutus lacrymis, quas inundantes vocat aquas, repente ex illius noctis calamitatis, atque ex Oceani fluctibus emergens, pulcherrimæ Diei parens factus euasit in Solem.

†

ADAMVS
primus hominum parens.

Synopsis. *Singularia, atque eximia in eum à Deo collata dona commemorantur; communis tamen calamitas deploratur orta ex violatione præcepti, sed cui tandem piè succurrerit salutis assertor Deus.* *Genes. 1. 2. 3. 4.*

ENCOMION I.

Quid à nobis, Parens magne, sermonis expectas?
acclamare tibi nequimus vitæ duci,
qui conclamati per te sumus mortis auctorem:
sed si quis superest adhuc in nobis halitus vitæ,
intermortua te compellabimus voce.
Conditus es paruus Mundus in magno,
sed cui seruiret hic magnus.
nullas maiorum imagines profers,
sed vnam Numinis termaximi refers.
afflauit Deus in te, vt te conflaret in se.
noua fuit compendiarij Mundi mathesis,
quia non es formatus vitro, sed puluere.
immò nouum prodigium,
quia tunc factus es vitreus,
cum minus exsplendescere cœpit in te
conditoris imago.
adumbratus es ad effigiem Dei,
vt uirtutum perficerere coloribus;
sed reus criminis factus es decolor
pallore mortis.
at non ideò in te ille spirauit,
ut tumida impleres uela,
naufragus antequam remex:
statim reflauit Numinis fauor,
cum tu non es obsecutus afflanti.

numerantur & nostri Herculis (quod ab alijs quoque animaduersum video) item duodecim labores, ac multò præclariores. Primus, fratris odiũ, ac furor ipsi mortem intentantis, quem vt frangeret, & domum, & magno natu patrem, & suauissimam matrem, & natale solum relinquere coactus longam peregrinationem instituit. Secundus, durũ seruitium per annos septem pro sponsa susceptum, ac per totidem alios, cum sæpe delusus fuisset; adde sex in cura gregis exactos sub Cœlo nunc algente, nunc torrido; accessit & soceri decies mercedem commutantis iniquitas. Tertius, occursatio irati fratris plena discriminis, quem muneribus, & xenijs mitigare oportuit. Quartus, virginis filiæ violatio, & fratrum vltio in Sichimitarum cæde grassantiũ non sine metu imminentis exitij, quod indigenæ peregrinis possent inferre. Quintus labor, amissio carissimæ coniugis in puerperio mortuæ. Sextus, fœdum primogeniti crimen paternum ipsum maculantis torum, cuius rei dolor etiam in gelido animam agentis pectore ita exarsit, vt facinus dira execratione perstrinxerit. Septimus, & omnium fortasse grauissimus, oblata Iosephi tunica cruenta, quem à bestijs laceratum credidit, & inconsolabili luctu defleuit. Octauus, acerba mors, & præcox duorum filiorum ex Iuda, quorum vita nitebatur spes non modò de nomine, sed de numine ipso per posteros nasciturо; atque huic mœrori quasi auctarium accessit Thamaris, ac Iudæ incesta coniũctio. Nonus, incommodum publicum, atque priuatum ingentis famis, cuius caussa decem liberos in Aegyptum amandare oportuit. Decimus, furti calumnia scitè à Iosepho facta, sed Iacobo ignorante consilium, quamobrem vnus liberorum diù detentus in carcere. Vndecimus, æstuatio illa luctantis animi hinc à fame domestica, & vinculis Simeonis filij, illinc à metu amittendi, & mœrore dimittendi natu minimi. Denique duodecimus labor præsensio illa animi dici potest, qua diuturnum suæ gentis, molestissimumq; seruitium in Aegypto futurum prçuidit. atque hi sunt inter prçcipuos à Iacobo exantlati labores, quo tempore Libycus Hercules corporis potius, quàm animi robore sine vllo veræ virtutis compendio laborabat. huc accedit quòd veteres, vt ait Macrobius, Herculem putarunt

non

non alium esse, quàm Solem (nec mirum, nam etiam in sacris literis describitur Sol instar gigantis strenuè immensum per iter excurrens) idq; ex eius nomine confirmat, quippe Hercules græcè dicitur ἡράκλης, hoc est aeris gloria; hæc autem est Solis lux, qua aer illustratur. dictus est autem duodecim labores confecisse, quia Sol annuo cursu totidem signa Zodiaci lustrat, & conficit atqui Iacobum per Solem fuisse significatū diximus in filij somnio. immò hoc illustrior visus est, quàm Sol ipse, quem cernimus, quia etiam dormienti Iosepho per noctem illuxit. Præter hæc non est omittendum, Iacobi ætate Spartam fuisse conditam à Sparta Phoronei filio; præcipuam, inquam, illam inter Laconicas vrbem, vnde fortissima gens Spartiatarum prodijt, postea Lycurgi legibus informata, quæ gens, vt est in Machabæorum historia, se ab Abrahamo genus ducere gloriabatur, quod datis ad Hebræorum hierarcham literis testati sunt. Druidæ quoque ad Iacobi tempora pertinent: horum disciplina hæc erat, vt sacrificia publica, & priuata curarent, adolescentiam instituerent, ipsorum alij decreto starent, alioquin interdicerent sacris, ac numero impiorum haberent: id persuadebant, quòd postea Pythagoras, animas post mortem ab alijs ad alios commeare. multa de sideribus, atque eorum motu, de mundi, ac terrarū magnitudine, deque rerum natura tradebant, auctorem tamen, conditoremq; verum penitùs ignorabāt; Teutanem quendam Deum, qui Mercurius putatus est, humano sanguine placabant; quippe pro victimis homines immolabant. erant apud ipsos immani magnitudine simulacra, quorum contexta viminibus membra v uis complebant corporibus, quæ flammis circumuenta miserè exanimabantur; quosdam autem sagittis configebant, atque intra sacras ædes affixos patibulo suffigebant. hunc Teutanem Druidum Deum nòn modò geometriæ, atque astrologiæ inuentorem fuisse dicit Plato, sed etiam talorum. adeò cōmunis hostis, quasi per ludū mortales in perniciē trahebat agebatq; vt tanquā per religionē iacerēt aleam vitæ, inter hæc Iacobus vnius, ac veri numinis cu'tui deditus nihil nisi religiosū ac piū cogitare, moliriq; familiā sanctissimis moribus instituere, ac sacrificia nō crudelitate inficere, sed pietate condire.

Sparta.

Genebr.
Sebast. ver.
Druidæ.

RACHELI
Synchroni.

Euseb. Isis. RAcheli Iacobi coniugi ferè æqualis fuit Isis, Io antea dicta, Inachi filia, quem Isaaco viuente regnasse diximus. quantò autem Rachel Iside fuerit illustrior, vel hoc indicat, quòd illa à Ioue inductis repente tenebris, & circumfusa caligine vitiata dicatur; cuius pudicitia adeo suspecta fuerit, vt etiam in vaccam mutata centoculo Argo custodiẽda sit data; tùm immisso oestro per multa loca agitata tandem in Aegyptum venit, vbi restituta forma Isis est nominata. ibi Osiridi regi nupsit, post mortem autem pro Dea culta est, eiq; sacra Isiaca cum sistris, & crotalis instituta; habitaq; est eadem quæ Luna, vt Osiris idem qui Sol, quamobrem corniculata fingebatur; & sanè nihil congruentius, & opportunius accidere potuit, quàm vt circa eadem tempora Rachel, & Isis conuenirent; nam vt hæc Osiridem, idest Solem virum habuit, & ipsa Lunæ loco habita, ita Rachel in filij somnio Luna, & Iacobus vir eius Sol ex ipsius Iacobi interpretatione significatus est, vti diximus. Sed Io quidem siue Isis incesto Iouis toro notata est, vt mirum non sit, quòd eadem maculosa sit Luna; at verò Rachel, quàm insigni pudicitia fuerit, vel illud declarat, quòd vnà cum viro, cui desponsa erat, diu vixerit intacta, cum ille interim socero seruiret: itaque satis congruenter obijt verno tempore, hoc est inter ipsam odorum suauitatem, qui afflantur à floribus, quippe quæ & illibata tandiù manserit, & filium genuerit Iosephum castimoniæ, ac pudoris exemplar.

IOSEPHO
Synchroni.

Beros. Beloch. IOsephus ortus est quo tempore Belochus apud Assyrios tractare cœpit imperij clauum, qui iccircò à Belo cognomen accepit (Belochus enim Beli amatorem significat) quia vnà & imperator esse voluit, & Beli Sacerdos, maxi-

maximè autem circa auspicia & diuinationes animum superstitione imbutum occupauit; cum Iosephus interea veri Dei religionem, cultumq; tueretur; & si aliquando per scyphum argenteum se augurari, ac diuinare finxit, quem inter amantissimi fratris natu minimi frumenta abscondi iussit, illud non sine arcani significatione consilij factum; somnia verò non per vanam coniectorum disciplinam est interpretatus, sed per numinis in animũ illabentis afflatũ. Vixisse etiam dicitur Iosephus eo ferè tempore, quo Ceres (nam eadem quæ Isis fuit) atque Triptolemus. quod sanè opportunè accidit; neque enim fabula ipsa tantum ijs laudis affinxit, quantum Iosepho vera impertit historia. fuisse dicitur Triptolemus insigni beneficentia erga mortales ob abundantiam, quam attulit, frugum, eumq; Ceres recens natum noctu igne fouisse, adultum verò interdiu alatis serpentibus superpositum per totum terrarũ orbem circumtulisse, liberaliter manu frumenta spargentem, & vsum ipsorum indicantem. quid Iosephus interea? penè enectos fame mortales frugibus pauit frugalis ipse, immò vir frugi. non est venenatis anguibus inuectus, sed regio curru, vel potius supra terras elatus triumphali virtute, qua sublimius nihil: ita superstitioni semper opposita religio est; ac dum Ceres vt frugum inuentrix diuinitatem sibi vsurpabat in terris, & Triptolemus non tàm frumenta, quàm venena spargebat, Iosephus veri numinis cultor egregius hanc beneficentiæ laudem, & dignius est consequutus, & veriùs vidit quidem dormiens se instar manipuli frumentarij inter cæteros eminere, sed euigilauit ad curam populorum, quos tã arctè sibi obstrinxit, vbi solutus est vinclis, vt post mortem (scilicet cum reclamare, atque obsistere non poterat) ab Aegyptijs acclamatus sit Serapis Deus. nam, vt ei gratiam referrent, Serapidis simulacrum, qui modium frumẽti gestaret in capite, rei monumentum, & Iosephi ipsius imaginem esse voluerunt. Incidit etiam in Iosephi tempora Prometheus, qui dictus est ἀπὸ τῆς προμηθείας, hoc est à prouidentia, multa enim mortalibus cõmoda inuexit ex astrorum in primis cognitione, quam in monte altissimo Caucaso degens magna cum solicitudine, ac labore comparauit; quamobrem locus datus est fabulæ, quòd ei monti af-

Hist. schol. Ceres. Triptolemus.

Euseb. Prometheus.

fixus sit; eiusque iecur aquila continenter depasceret. dictus idem est in cœlum Mineruæ auxilio conscendisse, atq; ad arietem Solis rotam admota facula ignem illum ætherium in terras detulisse, quo rudia, & gelida simulacra afflata viuificum conceperint spiritum. id autem eò spectare interpretati sunt, quòd magnitudine sapientiæ, ac prudentiæ effecerit, vt rudes mortales, ac penè lapidei ad humanitatem informati ciuiliter viuerent. at quod Prometheus Assyrijs, id multò præstantius Iosephus præstitit Aegyptijs, quandoquidem ad aulam euocatus Principes, ac Purpuratos in primis instituit, ac moribus imbuit, quibus ipse præditus esset. neque verò ei necesse fuit in cœlum vsque conscendere ad Solis rotam, cum Sol ipse tanquam è cœlo delapsus ad ipsius procubuerit pedes. ceterum ita omnium commodis opportunè consuluit, vt à prudentia nomen congruentius referre potuerit. dignus profectò, qui non affigeretur Caucaseo monti, sed solio; nec debuit in auium pastum abire, qui famelicos pauit; aquilæ enim non ei in carnificinam cesserunt, sed in auspicium regni. Iam illud planè singulare, atque admirandum, quòd Iosephus in eam ætatem incidisse dicitur, qua Venus in terris coli cœpit, nempe eadem quæ Isis. quid autem Veneri opponi potuit magis aduersum? diuinæ certè prouidentiæ, atque consili fuit, vt cum illa orbem terræ fœdabat, honestissimum adolescentem ipsa proferret, qui omnes corruptelarum expugnaret illecebras. Igitur hinc libido in certamen venit, hinc pudor; intemperantiæ obstitit castitas, petulantiæ verecundia. ac ne sibi Venus omnem pulchritudinis florem, & gloriam vendicaret, adolescens inuentus est specie liberali simul, & libera, qui videlicet nesciret libidinis esse mancipium; tantòque hic venustior habitus est, quantò magis abhorruit à Venere: tàm longè abfuit moribus, qui simul fuit tempore. Atque huc quoque spectat illud, quòd Iosepho viuente regnabat Hesperus, qui cum in Italia rerum esset potitus (vnde illud magnæ nomen Hesperiæ) cum ob rerum gestarum gloriam, tùm ob astrorum peritiam assecutus est, vt planeta ille diceretur, qui dicitur Venus, inter astra pulcherrimus: Iosephus verò ita emicuit inter fratres, vt non modò eos pulchritudine vinceret, sed

Sausou. Pier. Venus.

Hespe-rus.

vnde-

vndecim stellarum typo ad pedes adorantium more, sibi accidere viderit. fuit autem Iosephus quodammodò idem & Hesperus, & Lucifer: nam si eum in illa calamitatis nocte contempleris, cum penè & interemptus à fratribus,& ab hera est carceris detrusus in tenebras,tanquam Hesperus fuit, præsertim cum ibi nocturna interpetratus sit somnia,iniecta menti diuinitus luce; at verò cum prosperi euentus effulsit dies quidam quasi Lucifer fuit. Illud denique omitti non debet,Iosephi ætate à Telchinibus Rhodum vrbem conditam, quę à serpentium multitudine dicta est etiam Ophiusa. inditum autem nomen est Rhodi à capulo rosæ illic inuento, vbi exædificari cœpit. atqui in Aegypto, quæ omnium superstitionum veneno tumebat, Iosephi pudicitia rosæ instar effloruit,ediditq; fragrantiam; tametsi,vti diximus, non modò Venerem, vt de hoc flore dicunt, non attigit, sed ei infestissimus fuit. ac Rhodum quidem Soli dicarunt,propterea quòd nullus dies tàm nubilo cœlo est, quin aliquantisper ibi se Sol visendum præbeat quamobrem ei admirãdæ altitudinis colossum septuaginta cubitorum erexerunt at dum in Sole Rhodus quasi rosea cum corona condebatur, Iosephus in Aegypto ad imperij penè culmen euectus,assecutus est regiam, nempe is,ad cuius pedes Sol ipse, hoc est gigas ille tàm amplus se per visum substrauerat. aurum præterea pluisse Rhodi ob insulæ felicitatem cecinerunt poetæ, præsertim quòd ibi studia liberalium artium florerent; nec tamen Rhodo inuidit Aegyptus, quandiu Iosephi administratione felix fuit,cuius & pietatem & sapientiam est admirata.

Euseb. Rhodus.

Solin.

Pindar.

IOBO Synchroni.

IObus in Iosephi ætatem ferè incidit,paullò iunior. vixisse autem diutissimè dicitur ad adultum vsque Mosen.eo viuente Atlas Hesperi frater est celebratus in terris, quod admodum congruenter contigisse dicendum est. quid enim?an non Atlantis instar Iobus fuit, qui tam grauem molem tot ærumnarum suis humeris tàm firmiter, strenuèq;

Euseb. Atlas.

nueq; sustinuit? qui tanto pondere malorum pressus non succubuit? stupet animus commemoratione calamitatum. cum teterrimus hostis bonorum omnium iactura quassatum, & in liberorum funeribus occupatum, acerrimis, ac fœdissimis morbis totum inuasit; cum omnibus corporis humoribus partibusq; à naturali statu disiunctis, atque conuulsis, vno vlcere, quod plurima superaret, infecit, itaque oppressit, vt à summis vnguiculis ad verticem vsque capitis nulla particula remaneret incolumis; cum interna omnia, externaque membra implacabili cruciatu æstuarent; in quo acerbissimi doloris morsu ordo ipse, ac diuturnitas temporis est pendenda. neque enim id leue tot, ac tantis ærumnis incrementum accedebat; nam cum vereretur hostis, ne, si cum tota illa quasi triariorum cohorte in ipsum incumberet, hominem ferendo imparem statim extingueret, speraret autem fore, vt in desperationem ageret, si alij ex alijs quotidie morbi pullularent, ita veterator certamen instituit, vt prioribus labefactatus, posterioribus in terram afflictus procumberet; septem ipsos annos bellatorem tenuit, in campo, ac morborum agmine obsedit. denique nō in campi puluere, sed in fimeto aggressus est; & cum horrenda lues totum corpus ita occupasset, vt tetram vndique mephitim exhalaret, qua tecta ipsa, & parietes infecti erant, ex vrbe quasi spirans cadauer elatum est, atque inter sordes abiectū. Omitto hic ludibria seruorū, cognatorum conuicia, regū suspiciones, ac ceteros illius tragœdiæ actus. qui tandem humeri etiam Atlantici tàm immanem malorum molem à se non excussissent? sed omnes ille fluctus à se tanquam à saxo reiecit. nullum profectò Cœlites spectaculum attentioribus oculis viderunt; ipsos quoque dynastas calumniam vertere in admirationem coegit. adeò vera illa diuinitus accepta philosophia generosum nacta pectus, humana imbecillitate depulsa, totum in solidæ virtutis munimento confirmarat, potentiusq; omni dolore fecerat. communis autem hostis, cum in eo lacerando frustra se fatigasset, fieri iussus est custos. Quātò huic dignius sapientiæ titulus est dandus, quàm iis, quos apud Indos patientiæ meditatio obstinatè, sed dementer exercuit, vt omne vitæ tempus exigerent nudi, modò Caucasi

montis gelido rigore corpora sua durantes, modò flammis sine vllo gemitu obijcientes: Iobi pectus & altius, & eruditius fuit, vnde insuperabilis illa virtus est orta. Sed vt ad Atlantem redeam, Iobo ferè æqualem, cœlum ille & astra tulisse dicitur, quòd de ijs multa mortalibus differendo tradiderit; at nunquam in sacris literis tam distincta, tam clara mentio fit astrorum, quemadmodum in Iobi historia, quippe singillatim nomina tradūtur Orionis, Arcturi, Hyadum, immò etiam Pleiadum, quæ filiæ ipsius Atlantis fuisse dicuntur. de cœli quoque arcano concentu, eiusque ordine, ac rationibus disputatio instituitur. Præter hæc Atlantem veteres cœli columnam appellarunt, nihil autem Iobo firmius, ac stabilius fuit, quem verius columnam dixeris, in qua tot sunt incisæ rerum præclarè gestarum notæ, quot fuerunt calamitatum ictus, ac vulnera. Non est autem hic omittendum, quemadmodum plures dicti sunt Atlantes, ita hoc nomen tributum fuisse à sapientibus, etiam prisco illi Enocho, vt initio diximus ex Eusebio; sed ille obtinuit potius quodammodo cœlum, quàm sustinuit, cum videlicet in arduam quandam regionem raptus est, iterum rediturus ad mortales extremis temporibus, vt fulciat religionem; tametsi tantus Atlas efficere non poterit, quin tandem Mundus vetustate consumptus labatur in præceps. Atque vt omnem hanc Iobi laudationem absoluam, eius ætate vixisse dicitur Callyrius Pyrantis filius, qui primus in Argis facerdotio functus est, sed illud pulchritudinis nomen, quod ipse superstitione inquinauit, Iobo potius congruit, qui vero numini; licet inter impios degeret, victimas pro liberorum salute immolabat, immò verò se ipsum per tolerantiam victimæ more iugulandum quodammodo præbuit. Denique illud non parum affert Iobo splendoris, quòd Apollinem ipsum, hoc est lucis fontem superarit. Apollo, inquam, non ille, qui edebat oracula, sed qui Latonæ dictus est filius, sub Iobi tempora fuisse dicitur, quippe Iobus ad multam vsque Mosis ætatem vixit, qua Apollo hic celebratus est. at non paucæ sunt, quibus præferendus Apollini Iobus videtur, vel ex hoc, quòd, cum vxor Lunæ instar se illi opposuisset, non defe-

Callyrius. *Euseb.*

Apollo.

deſecit, non deliquium paſſus eſt, immò tunc maximè pietate reſplenduit. meritò igitur præclarus hic Sol filiam vnam ex tribus, quas poſt illorum temporum noctem genuit, appellauit Diem; meritò etiam in eius tumulo pyramis, vti narrant, erecta eſt, cum pyramides ſacras Soli fuiſſe conſtet. Ita qui ſe lectulum ſtrauiſſe dicebat in tenebris, obrutus lacrymis, quas inundantes vocat aquas, repente ex illius noctꝫ calamitatis, atque ex Oceani fluctibus emergens, pulcherrimæ Diei parens factus euaſit in Solem.

ADA-

ADAMVS
primus hominum parens.

Synopsis. *Singularia, atque eximia in eum à Deo collata dona commemorantur; communis tamen calamitas deploratur orta ex violatione praecepti, sed cui tandem piè succurrerit salutis assertor Deus.* *Genes. 1. 2. 3. 4.*

ENCOMION 1.

Quid à nobis, Parens magne, sermonis expectas?
acclamare tibi nequimus vitæ duci,
qui conclamati per te sumus mortis auctorem:
sed si quis superest adhuc in nobis halitus vitæ,
intermortua te compellabimus voce.
Conditus es paruus Mundus in magno,
sed cui seruiret hic magnus.
nullas maiorum imagines profers,
sed vnam Numinis termaximi refers.
afflauit Deus in te, vt te conflaret in se.
noua fuit compendiarij Mundi mathesis,
quia non es formatus vitro, sed puluere.
immò nouum prodigium,
quia tunc factus es vitreus,
cum minus exsplendescere cœpit in te
conditoris imago.
adumbratus es ad effigiem Dei,
vt uirtutum perficerere coloribus;
sed reus criminis factus es decolor
pallore mortis.
at non ideò in te ille spirauit,
ut tumida impleres uela,
naufragus antequam remex:
statim reflauit Numinis fauor,
cum tu non es obsecutus afflanti.

Stupuit primo Natura rudis, & hæsit
opus intuita diuinitus fictum.
more non suo:
nam quid natalibus admirabilius tuis?
Sator fuisti generis humani, non satus,
vir antequam puer.
non adstrictus es fascijs, sed beneficijs;
nec in matrice fuisti sculptus è matre,
nec in officina Naturæ lineamenta sumpsisti.
non repsisti paruulus,
& si per reptile factus es minor.
nisi edictum violasses recens,
sine senio futurus antiquus,
sine rugis annosus.
Iam quid nomine celebrius tuo;
qui nomina indidisti rebus?
vidisti vix fictus te Regem factum;
animantium constitutus es dominus,
accepta vix anima.
penè imperium cum conditore partitus;
ille procreator, tu nomenclator.
tanquam Imperatoris tessera brutis est data,
cum accurrerunt acceptura nomen,
quod militiæ darent tuæ.
Princeps futurus vltimo exortus es loco,
vt non nisi ornatam intrares in regiam;
apparatus thronus te præstolatus est Regem:
ante tibi est Mundi augustale formatum,
quàm vile deformareris in lutum.
Cetera condita sunt Dei iussu,
tu arbitratu,
quia futurus arbiter tui
vtramque liber in partem.

Habuit

Habuit opus ex consilio pondus;
euocatus es in lucem sine vocis imperio,
vt imperares.
Sed da veniam, Pater, pace dicam tua,
si qua tibi pax, qui primum in te citasti bellum.
scilicet cum è terra compactus es rubra,
omen fecisti vulneri.
idem accendisti facem vitæ, & fomitem mortis.
pulchrè te auctor effinxit è puluere:
at turpiter culpa diffinxit in cinerem:
vultu licèt excitatus ad cœlum,
infodisti nos tumulo.
aucti sumus per te generis caput;
at more reorum diminuti capite.
quanto iacta est cum nisu sagitta,
quæ ad nos tam longè peruenit!
inter nepotes sumus vltimi,
at inter ærumnas primi;
nascimur posthumi, sed humati iam tecum;
auctori supersumus mortuo
cineres viui.
qui factus eras fundamentum generis,
communem omnium traxisti ruinam.
cum vno in loco sis lapsus, & fractus,
vbique iaces comminutus, & sparsus.
Nactus es in horto draconem,
at non horti custodem;
immò qui te iussum custodire deiecit.
habuit à te Mors arborem,
vnde victrix suspenderet spolia.
ibi trophæum erexit, vbi te strauit.
Intestinum expertus es bellum,
antequam arma cudi cœpissent.

Eductus es in puluerem campi,
statim atque es fictus ex puluere.
aptè te parazonijs induisti pelliceis;
scilicet more castrensi;
iam tunc & nos cœpimus esse sub pellibus,
coacti militare: nondum viui
stipendio mortis:
in eius triũpho deuinctę nobis sunt manus catenis,
antequam fascijs.
inuenta bipennis est mortis,
antequam ferrum.
per te illa consecuta est in toto orbe terrarum,
Caligula ex Suet. quod assequi tyrannus in vna vrbe non potuit,
vt vna esset mortalium ceruix,
quam facilè vnico amputaret ictu.
prope in lictorem versus es parens,
quia non parens Deo.
ex argilla concretus, & luto,
penè dum effingeris, effringeris.
diem tibi natalem fecisti emortualem.
vltimus animantium euocatus in vitam
primigeniam aduocasti mortem.
ferale sustulisti vexillum,
ex vitæ duce signifer mortis.
vbi iudex Deus accessit ad flatum auræ,
iussi sumus efflare animam.
nec mirum, quòd accedentis timueris auram
quando te caducis texeras folijs.
scilicet à folijs quæsisti præsidium,
qui vel in fructu repereras damnum.
cum esses gentis humanæ radix,
tunc voluisti videri viridis fronde,
cum exarueras trunco.

Sub-

Sub opaca condidisti te arbore,
aptam videlicet nactus scænam,
vbi ageres histrionicam,
non vt imitator miseriæ, sed vt exemplar,
non tam ludius, quàm ludibrium,
idem tanti spectator opprobrij,
qui actor, & acroama;
histrio primarum partium, immò primus
nimis breuis vno actu clausisti tragœdiam.
data quotidie fabula non fabulosæ mortis
placuit nunquam,
pro caueæ plausu resonat planctus:
tantùm non tragicum traxisti syrma,
quia iuuentus es nudus.
cum extendisti ad cibum manum,
contraxisti vitam.
allectus es pomo more puerili,
sed ita consenuimus luctu.
quanta fuit eius austeritas pomi,
quæ tam seuerum reddidit Deum?
quanta acerbitas, quæ tam acrem?
tunc dictus es aperire oculos,
cum eos tecum clausimus vitæ,
cum cæcam induxisti mortem.
vidisti tunc primùm immane spectaculum,
districtum in te diuinitùs gladium.
versatilis intentus est mucro,
quia mens fuit inconstans;
te petebant tela, te flamma
hostiam morti deuotam.
aduersa licet inter se coniurauere supplicia,
quà exarescere iussus es in puluerem,
quà diffluere in sudorem.

Cessisti

Ceſſiſti in vile mancipium mortis,
qui præeras terræ, aeri, mari;
ſcilicet tot ſceptra regnorum
vno poſthabuiſti ramo.
Herodot. quidam poſt te Reges in apice ſceptri
affigere ſunt ſoliti pomum,
tu contra amiſiſti ſceptra per pomum,
decerpſiſti ex arbore non regias virgas,
ſed lictorias,
quibus ipſe vapulares vnà cum prole.
idem dies vidit te, & in ſolio Regem,
et ante tribunal reum.
cum tibi dictus eſt dies,
nox occupauit omnia.
ſimul & ſecures accepiſti cum faſcibus,
& ceruices ſubieciſti ſecuribus.
nondum in cœlo concreuerant nubes,
cum cœleſte iactum eſt fulmen,
quo abijmus in cinerem.
tam immanis in nos procella deſæuijt,
adhuc ſereno ſub cœlo.
vbi ſplendor euanuit gratiæ,
minarum coruſcauere fulgetra.
Sed cur acrius tuam inſequor culpam,
quæ dicta eſt felix?
quia pro illa ſuſpenſus eſt Deus in arbore,
quæ habebatur infelix;
ceſſit facinus in prodigium pietatis,
profuit te fuiſſe miſerum,
abimus in puluerem, ſed vitalem,
quia magiſterium habet virtutis;
rudis eſt, ſed erudiens puluis,
vbi recta linea deſcribitur vitæ.

EVA

EVA
prima hominum mater.

Synop. *Eius dignitas ostenditur, quòd ex viro effecta in ecstasi posito; & quòd non foris vt vir, sed intra beatum hortum condita; tametsi ipsius quoque damna commemorantur, quæ postea reparauit Dei Mater.*

ENCOMION 2.

Ades huc magna viuentium mater,
par est certè de te dici magna,
quæ adulta extitisti, antequam parua.
quàm digna es rhetorum linguis,
quæ nunquam fuisti infans?
quid in tuo natali non mirum?
pro obstetrice, Dei habuisti manum,
pro vtero viri latus.
quanto prodijsti candore,
quæ non es compacta de luto?
non ex argilla ficta, sed facta.
non excepit te beatus hortus vt aduenam,
sed vt indigenam.
habuisset vir quod inuideret in te,
nisi te videret ex se.
vt iungeretur tecum, à sui est parte seiunctus.
quàm claræ arserunt thalami tædæ,
quas accendit pronubus Deus?
non ante virum vidisti, quàm vatem,
quippe admissus dicitur ille diuinis arcanis,
cum efformareris ipsius è latere,
edidit te edens oracula;
è cortina diuinitatis egressus
ingressus est thalamum;
in nuptijs suis præcinuit diuinas.

Nun-

Nunquam ille tam ſublimia ſenſit vigil,
quàm cum ſine extero ſenſu profundè ſopitus:
penè ſomno ſepultus te eduxit ad vitam.
inter incorruptæ vitæ delicias
luſiſti virgo ſimul, & nupta.
Sed parce tu quoque communi dolori, mater,
patiaris te dici nouercam.
prodijſti ex oſſe,
ſed euaſiſti cerea.
non es concreta de puluere,
cauſa tamen fuiſti cineris.
ominoſa ſtatim coniux viro,
nempe prodijſti de vulnere.
quid mirum, per te naufragium factum,
quæ edita es dormiente proreta?
erubuiſti mulier prima quòd nuda,
erubeſcant aliæ, quòd ornatæ;
poſt mulierem Mundo fatalem,
muliebris inuentus eſt mundus.
Clemens Alex. gemmatus torques curuatur in anguem,
vt ſit ſceleris imagini pretium.
Scilicet putaſti dari poſſe conſilium rectum
ab angue ſpiris intorto;
flexit ille te flexibus ſuis,
flexiſti tu quoque virum illecebris tuis.
propinaſti acceptum virus viro.
fecit anguis te deteriorem ſe,
quia datum tibi non eſt exuere ſenium.
inter ſuauiſſimos auium poſita cantus
maluiſti ſerpentis audire ſibila;
ei videlicet habuiſti fidem,
qui non modò duplici loqueretur lingua,
ſed trifida.

Men-

Mentitus eſt coluber poſſe te coli;
tumuit non ſolùm veneno,ſed verbo;
non es tu Dea facta, ſed rea.
quò leuior fuiſti credendo,
eò grauior fuiſti nocendo..
meritò datus eſt tumor faſtidiens ventris,
cui fuerat tumidus faſtus mentis.
fructum ediſti arboris libens,
at fructum ediditi vteri dolens.
decerptum à te pomum
conſecuta ſtatim eſt maturitas mortis,
& acerbitas vitæ.
non ſine te auſus eſt hoſtis aggredi virum:
plus fidit illecebris tuis,
quàm telis ſuis.
ratus eſt faciliùs ruere poſſe ſtructuram,
ſi aggrederetur eam demoliri per latus.
perſonatus ad te hoſtis acceſſit,
vt triſtem daret fabulam tui;
induit laruam,vt te nudaret.
cum audiſti ſibilum,
indicere tibi ipſa debuiſti ſilentium:
ſcilicet hanc attuliſti dotem viro,
vt eum faceres exhæredem.
ante rogum aſcendiſti quàm torum;
tumulum adornaſti antequam thalamum.
è latere viri deſumpta
admouiſti lateri calcar ad facinus;
ſed initus eſt ſtatim curſus ad mortem.
facilè caduca virtus emarcuit,
nempe inter poma verſata.
pomum illud,quod guſtaſti maturum,
dici non potuit, vt cetera, mite.

E Quid

Quid pomum potuit conferre tibi caducum,
nisi vt caderes?
eiusmodi pomis se arbor induerat,
quorum esu fieres nuda:
non fuit amoris, virum petere malo,
quo oppetijt mortem.
non aureum id fuit malum,
quod secula fecit ferrea;
non suaui fragrauit odore,
per quod natura computruit.
fuisti (parce dicto) vel impudens, vel imprudens,
quia consuluisti oculos
& lubricos simul, & vitreos:
vt vidisti, vt perijsti.
in consortium cum viro veneras vitæ,
sed abs te sors obtigit mortis.
partitus est magnus artifex corpus,
vt cooptaret ad pietatem mentes;
distulit latera, vt corda conflaret:
fuit ipsa molitio magistra concordiæ,
non origo dissidij.
iuncta es fœtum datura, non fletum.
inter horti collocata delicias
non fuisti studiosa florum,
tametsi virgo;
in fructus tantùm inhiasti vel vetitos:
scilicet abiecisti corollæ curam.
dulces quatuor fluuiorum scatebras
salsis violasti lacrymis;
ab angue lubrico timere debuisti lapsum.
at hoc per fœminam alteram actum est præclarè,
quòd eius anguis, cui tu annuisti capite,
illa caput obtriuit pede.

ABEL

ABEL

Adami filius.

Synopsis. *Ostenditur, morti fraudi fuisse, quòd primò oppresserit innocentem. occisus est à fratre inuidente, quòd ritè litasset, delapsa diuinitùs flamma. pœna interfectoris tremor, & error fuit.* Gen. 4.

ENCOMION 3.

Omen dedisti moriens vincendæ mortis,
immò morituræ mortis:
puniri mors debuit, quæ incubuit in insontem.
nimis infirmum sui posuit fundamentum,
quia primò damnauit non reum.
Vt facinus tegeret frater,
seorsum te produxit in campum;
at ita res acta est teste cœlo.
satis ille se declarauit agrestem,
cum agrum selegit ad necem,
at tu fœcundior fuisti laude, quàm ager pomis;
exaratum est corpus vulnerum sulcis,
vt effloresceret virtus.
primam pietatis segetem impiè irrigauit cruor.
vix dum tellus cœperat è cœlo ebibere imbrem,
cum cœlestis iuuenis ebibit sanguinem.
penè Natura dissoluit Mundi compagem,
cum primùm amoris solutus est nexus.
didicerunt mutuis odijs elementa turbari,
cum viderunt vel in fratre dissidium.
liuidam plagam primus intulit liuor.
obriguisti morte, at exarsit in scelus cruor:
agriculturam germanus inauspicatò exercuit,
quia communem studuit matrem effodere,
vt proprium disceret fratrem confodere.

Rusticus ille inter agri flores, & poma grassatus
te siue vernantem è culmo florem,
siue acerbum è ramo pomum
impia decussit manu.
At tu quidem factus ouium pastor,
tanquam præcidanea cecidisti victima:
dum gregem à lupinis tutaris insidijs,
in fratrem incidisti lupum.
quòd pecuino libasses adipe,
extabuit ille inuidia:
monstrosa res, contrahi ex adipe maciem:
quò tu eras in Dei cultu subtilior,
eò pinguiora solebas offerre.
quòd tua diuinitus arsisset hostia,
exardescens ille hostili ira
te mactauit hostiam:
è cœlo euocaueras ignem;
quod videlicet incenderas votis.
execranda fratris feritas fuit,
quia in naturam se primus armauit,
qui primus fuerat naturæ partus.
is aditum primò alijs patefecit ad mortem,
cui fuerat patefactus ad vitam.
is extinxit scintillam vteri,
qui prior ex vtero euocatus ad lucem.
omni fuit hoste dirior,
qui vi facta præcocem accersijt mortem;
adduxit illam per viæ compendium.
scilicet vereri visus est impius,
nè accederet serò, quæ currit præceps;
addidit morti alas furor.
frater illi, & prædam obtulit,
& venabulum suffecit.

Pro-

Prodijt quasi messor in campum
non alia cum falce, quàm mortis.
non alias exsecuit fruges,
quàm te iuuenem frugi.
erexit cruentum mortis trophęum
de fraternis exuuijs,
cum te spoliauit vita.
quàm pronus fuit ad scelus,
qui tantum aggressus est facinus
nullo instructus exemplo
qui carnificinę ministerium exercuit
nullius magisterio lanistæ
sine præceptore percepit,
qui esset in corpore aptior vulneri locus.
negauit se fratris esse custodem,
vt esset lictor.
nec satis fuit commodare ad facinus manus,
nisi ad fraudem commodaret & linguam.
iam eum Astræa designabat ad cædem,
sed euasit mirè,
imposito signo, ne collinearet sagitta.
ereptus est morti per signum
sicariorum signifer.
nec tamen abijt feriatus à pœna,
iactatus horribili tremore membrorum:
mortem, quam intulerat vni,
metuebat ab omnibus.
vagus errauit, & profugus,
qui fraterna in fide non steterat.
primus extruxit vrbes ob metum,
vt se mœnibus sepiret, ac tegeret.
scilicet condidit vrbes minimè omnium vrbanus,
saxis se muniuit, qui duritie vicerat saxa.

SE

SETHVS

Adami filius.

Synopsis. *Suffectus est Abelis loco. insignis pietate fuisse dicitur, quam ob causam eius posteri putantur esse dicti filij* Dei. *ferunt ab ipso duas columnas erectas literis inscriptis ad hominum disciplinam.*

Gen. 4.

ENCOMION 4.

Immortalibus monumentis debet inscribi
antiquissimi nomen herois,
qui literas sibi fecit æquales.
nempe tua laus est, & beneficium,
quòd euasit sapientia commune naufragium.
duas statuisti columnas,
vbi literaturam incidisti omnem,
ne igni, vel aqua obliterata concideret.
nobilior tua, quàm Alcidæ meta, sapientia.
non animalium insculpsisti figuras,
sed notas, quæ sepultam animarent memoriam.
habuit ea ætas ingenia ad doctrinam mollia,
volumina, vnde discerent, dura.
nunc mentes vel ignauia obduruere, vel scelere;
mollitudo in papyraceos abijt libros.
at effectum est à te primo per lapides,
ne mortales inertes vecordia lapidescerent.
visus est deinde præfractior saxo,
quisquis in se literas recusauit admittere,
quas primò ipsa admisere marmora,
inscriptas licet sibi per vulnera.
insonuerunt mallei, ne essent muta gymnasia.
adhibitum est ferrum, vt aurea irent sæcula.
ne sapientiæ substructio vetustate corrueret,
binis eam fulsisti columnis.

ENOS

ENOS

Sethi filius.

Synop. *Cœpit hic inuocare nomen domini; inueniſſe enim dicitur certos quoſdam Deo ſupplicandi ritus, ac cæremonias ad religionem, pietatemq; compoſitas, & accõmodatas, quibus poſtea impia ſuperſtitio eſt oppoſita.* *Gen. 4.*

ENCOMION 5.

Non abeat indictum tuum ore hominum nomen,
qui humanum os nomine ſacraſti diuino.
primus docuiſti ritè venerari Deum.
nondum vanis cęremonijs cœperat ludere
impia in Deos pietate vrbs Cære.
nondum religionem adulterarat Hetruria,
cum tu vero numini aras, ædeſq; dicaſti.
non extiſpicijs pecudum rimatus es fibras,
ſed candidum hominis pectus nudaſti cœlo.
patuit cor miti prece, non ferro;
igne adoleuiſti thura,
vt recens adoleſceret pietas.
primus ſacræ palæſtræ magiſter, & aliptes
docuiſti hominem piè luctari cum Deo,
&, vt vinceret, vinci.
infantis penè Mundi rectorem
nominaſti æternum:
vna tua fuit ambitio,
numen ambire prece:
teneriori tunc Mundo emollijſti Deum.
mira docuiſti: lacrymis ſerenari cœlum,
eo imbri auerti procellas, ac fulmina,
gemitu muta reddi tonitrua,
remitti ſupplicia per ſupplicum vota,
paſſis manibus pandi cœlum.

IABEL

IABEL

Lamechi filius.

Gen. 4. Synopſis. *Parens fuit habitantium in tentorijs, atque paſtorum, Abelem in hoc imitatus. laudatur paſtoritia vita, quam complexus eſt, à ſimplicitate, atque innocentia, & quòd ab vrbium ſtrepitu, ac tumultu remota ſit.*

ENCOMION 6.

Vrbes exoſus, ac lares
maluiſti habitare ſub pellibus
quàm ſub laquearibus,
nempè vt effugeres laqueos vitæ.
inter oues degiſti libenter,
vt viuere diſceres innocenter.
lactis amaſti potum, vt viueres candidè;
mollem tractaſti lanam, vt placidè.
in eam tantùm incubuiſti curam,
quæ religioni ſeruiret.
cum nondum datus eſſet carnium vſus,
agnos non alijs reſeruaſti focis,
quàm aræ:
iam tum cœpit regnare Religio
per infulatas, quas nutriebas, victimas.
idem ſecutus es vitæ genus,
quod primus paſtor,
non veritus omen cædis.
vox illa ſanguinis, quæ terruit fratrem,
te pio inuitauit exemplo.
palantes, & errabundæ oues,
amiſſo paſtore,
non niſi ad vocem accurrerunt tuam:
illum penè in te rediuiuum ratæ,
cui ſimilis innocentia viuebas.

IV-

IVBAL

Lamechi filius,

Synopſis. *Fuit pater canentium cithara, & organo, & auctor melodiæ. id inuentum quàm iucundum, & commodum fuerit ærumnoſæ vitæ mortalium oſtenditur, vt haberent aliquod honeſtum ſolatium.*

ENCOMION 7.

Accidet ad aures grata eius laudatio,
qui primus muſicis modis blanditus eſt auribus.
hoc auctore lenire aſperam cœpimus vitam,
minor factus eſt tetricus labor.
nihil aptius potuit inuenire quàm neruos,
vt qui languebant, ſumerent robur, ac vires.
magna dignitas. ãte inuẽta sũt plectra, quã ſceptra.
vt laxaret animos, contendit chordas.
vt pulchrior ſermo videretur, & comptior,
adſciuit vſum pectinis.
vt mortales numerare dediſcerent mala,
verba fudit ad numeros.
depulſus eſt mœror
pulſu digitorum.
cœperunt ferri moderatè damna poſt modos.
ne dolor animum feriret,
pepulit hic neruos pollicis verbere.
ſaucia ſanauit corda ictu chordarum:
maior eſt huius, quàm Mercurij laus,
quia in ægritudinis medela celerior fuit.
tardior ille, vt inuentor teſtudinis,
ſerò venit ad ferenda ſolatia,
teſtudineo videlicet inceſſit gradu.
ſit ille licet Deus habitus furum,
huic certè laudem non audet eripere.

Verſutus ille, & more furum vafer,
nullam facere fidibus potuit fidem.
non iactat hic,vt alij,ſe ſaxa traxiſſe,
ſed emollijſſe,
quippe effecit muſicis modis,
ne mortales ſupra modum lugentes
dolore lapideſcerent.
non iactat cohibuiſſe ſe flumina,
ſed lacrymas.
docuit implicitas animi curas retexere
inductis citharæ filis.
admirata eſt Natura hominis ingenium
æmulantis auium cantus:
acceſsit per hunc aeri gratia canore altero;
aptius aures hauſere dulcedinem,
nempe deductam per organorum fiſtulas.
ſtupuit Natura cum vidit,
ægri animi vulnera curari arcu;
inuentus eſt muſicus arcus antequam bellicus.
leue eſt quod leuicula iactat Græcia,
ſcilicet Panos arundinem.
dignior hic ſcriptorio calamo,
qui paſtoricium primus inuenit.
ſed quàm idem blandus in cithara?
nouum planè conſilium:
nam vt curarum tolleret pondus,
impoſuit citharæ iugum.
cuius hic non voce laudandus,
qui vel pecorum fibras fecit vocales?
inuenit in viſceribus ouium,
quo poſſet domare vel belluas.
infuditq; Natura gutturi mella,
ſed ars auribus melos.

Tuba

TVBAL

Lamechi filius.

Synopsis. *Malleator fuit, & faber in cuncta opera æris, ac ferri. ostenditur quàm vtile fuerit hoc inuentum, & necessarium ad multa, quamquam posteri abusi sunt his metallis, & hac arte etiam ad nocendum impiè.* *Gen.4.* Tubalcain.

ENCOMION 8.

Aurea hic dignus est statua,
qui primus ostendit posse domari
æs, atque ferrum;
iussit vtrumque seruire mortalibus;
contumax metallum contudit malleo:
aurum habet speciem, ista vsum.
æra in igne conflata
libenter suum passa sunt rogum,
vt in spirantibus signis
penè viueret virtus heroum.
tametsi abusa est beneficio sæuitia;
fudit æs, aç ferrum, sed vt funderet sanguinem:
coniecta sunt in caminum,
vt exardesceret bellum.
fuit hoc monstro simillimum,
quòd vbi obduruit animus, liquefecit ęra;
vbi rigidus stetit, inflexit ferrum.
ære splenduit manus, cum mens caligauit ira.
gemuere sub incudibus officinæ,
vt arma fabricarent gemenda matribus.
rubuit ferrum igne,
antequam rubesceret cædę.
stridorem emisit in lacu,
antequam clamorem excitaret in campo.
fluxit æs riuis, quò vberior flueret cruor.

ENOCHVS

Lamechi filius.

Gen. 4. Synopsis. *Ambulasse cum Deo dicitur, & postea repente non apparuisse, quia tulit eum Deus. priuilegium euitata tandiu mortis ostenditur. rediturus dicitur ad mortales postrema mundi ætate diuini iudicij præco.*

ENCOMION 9.

Quàm præclara hic vestigia pietatis impressit,
qui dictus est ambulasse cum Deo?
tametsi firmata tot sæculis virtus
labi potuit, nisi de via decessisset in lubrico.
auolauit, ne cœno inficeret pedem.
recepit tũc hominem postliminio paterna regio
per armatos gladio Cęlites penetrauit audenter,
adeò nihil inuium est virtuti.
ne cupiditatum efferuesceret, vt fit, æstu,
inter opacas horti vmbras, & virgulta se condidit.
spreuit anguem abiectè iam humi reptantem
cœlestis ipsæ vitæ ratione sublimis;
vel ideò ibi tutus, quòd abesset iam mulier.
delusit Mortem ex captiuo transfuga;
erubuisset Mors, nisi esset exanguis.
iure dictus est hic candidatus æternitatis,
qui atram effugerat noctem.
quanquam ibit tandem obuiam Morti,
sed vt immortalem accipiat vitam.
mirum dictu: ex horti amœnitate progressus
redibit seueritatis acerrimus præco.
educatus inter innocentis blandimenta Naturæ
intentabit reis vltimas Dei Iudicis minas:
scilicet inde veluti ex alueari prodibit
oppugnatura fucos cum aculeo apis.

NOES

NOES

Lamechi filius.

Synopsis. *Iuuentus hic dicitur iustus, atque perfectus ea ætate, qua gẽs humana inquinatissima erat. eã ob causã ipsi cura est à* Deo *demandata extruẽda arcę, siue nauigij, in quo ille se, familiã, & animantia cętera seruaret.* *Gen. 5. Eccles. 44.*

ENCOMION 10.

Iustus es dictus: ergo decuit iustum
vitare funestum Naturæ iustitium.
non es communi extinctus eluuie,
quia communi non arseras flammã:
immunis ab vnda, quia immunis à labe.
tibi licuit purum ducere spiritum,
qui non infeceras contage aerem.
anteuertisti seculi ruentis exitium
non horoscopo, sed oraculo.
eluuiem es conatus eluere
quà sudore, quà lacrymis,
dum & perfugio parando laboras,
& casum miserando doles.
succurristi senior præcipitanti iam Mundo
fortior pietate, quàm robore,
firmior pectore, quàm humeris.
appositus es custos pereunti Naturæ;
arca tibi cessit in arcem.
in infido mari nactus es fidele vehiculum.
finis fuisti Naturæ, vnàq; principium.
per te humani generis scintilla redarsit,
quam immensæ obruerant aquæ.
quibus te noster exprimet sermo coloribus,
qui seruasti magni numinis imaginem?
fuisti violentior ipsis cœli ruinis.

paruis

Paruis tuis complexus es vlnis
deuotum immani exitio Mundum.
cum Cœlum diceret ſententiam reis
fulgurando, atque tonando,
laureatus euaſiſti vim fulminum.
conſcendiſti ſuperiorem aquarũ montibus turrim,
vt explicares inde vexillum
diuinæ clementiæ fidei iuſſor, ac ſignifer.
mirè venatus es omne ferarum genus,
quia ſe vltrò tibi obtulere venanti.
nunquam videlicet fuere tàm tutæ,
quàm cum eas incluſiſti carcere;
arctius adſtrinxiſti pietate, quàm reti.
tantò largius beneficium,
quantò anguſtius fuit hoſpitium,
mirum fuit illud pietatis edictum;
animantia ſcilicet claudantur carcere,
vt effugiant mortem.
nunquam volucres fuere tàm liberæ,
quàm cum tuo incluſę ſunt ſepto;
tametſi in communi luctu deſierunt canere.
at tu inter feras tunc ſanxiſti fœdus,
cum elementa rumpebant fidem.
deſierunt apud te eſſe inhumanæ,
cum ſe ſeruatas viderent ab homine.
tàm molli ſub ſęculo quid te fortius,
qui exarmaſti feritate belluas?
quid te purius, qui eas etiam feciſti caſtas?
nullum tunc animal arſit in Venerem,
quia ſolæ præualebant aquæ,
extincta Venus eſt mari,
antequam diceret Græcia natam mari:
aquarum cumulus ceſsit in tumulum.

Sed

Sed quàm peritus fuisti proreta?
cuius enatauit industria
Natura penè omnis demersa naufragio;
commendatum tibi ab illa depositum
seruasti, reliquias animantium:
arca versa est in aram,
quæ inter vndas, & scopulos eminens
miseris perfugium fuit.
tanquam ex vrna inde est educta sors vitæ,
cum insepultis deerat vrna mortalibus.
recuperasti amissum parentis imperium,
cum belluæ tuo se submiserunt obsequio.
sed ille has donauit appellatione, tu vita.
miro tandem signo factus es certus
de placato iam Numine,
viso videlicet arcu;
meritò ei nomen ab admiratione Thaumantias;
tametsi caruit hic arcus sagitta,
quia exhauserat iam pharetram Deus
iactis in incestos omnibus telis.
discolor Iris est ad solatium data,
ne decolores essent metu mortales.
intenditur arcus in cœlum,
ne reformidet tellus;
curuatur, & flectitur,
vt ad pietatem flexum indicet Deum.
mira res, cum sit ille nubium partus,
tutatur tamen à fulmine
irati Numinis;
quàm clarus hic diuinæ pietatis est obses,
in quo Sol sua luce se pingit!
nihil hoc certius pacto,
cuius Sol oculatus est testis.

scili-

Scilicet intenditur è cœlo venabulum,
vt præda effugiat vulnus;
datur mortalibus ſignum,
ne quaſi ſignum ponantur ad iacula.
hoc relictum eſt arcui, vt ictum arceat.
quaſi neruo tenditur,ſed eneruis ad vulnus:
oculos tenent hæc arma,non terrent;
ſimulat color hæc tela,non facit;
immo ipſe ſimulatus eſt color;
pietatis eſt fingere tela, non figere.
nempe vbi illa tandem peruicit Deum,
hunc ſibi poſuit fornicem triumphalem.
nouo ritu fœderatum Imperator ſe fecit,
fœdus feriens citra ſanguinem.
icit fœdus,vt iceret neminem.
quin etiam vbi cœleſtis ille arcus incumbit,
mirus odor afflatur è terra:
ſcilicet tunc datus eſt in fœderis ſignum,
cum eluta iam tellus eſſe deſijt fœda;
penè vulnus ceſſit in florem.
quanquam tu non vna contentus fuiſti Iride,
accepiſti & alteram,
in columbæ tibi creditæ collo,
vt certius eſſet geminum pacis inſigne.
tùnc deſijſti eluuiem gemere,
cum auis gemebunda non redijt.
velificatus tandem es in Armeniæ montes,
ſed ſine velis.
auctor idem fuiſti & vitis,& vitæ,
expreſſiſti tamen lacrymas antequam vina.
ſemper fuiſti ſobrius,
ſed ſemel factus es ebrius,
ſcilicet cum iam ceſſauerant aquæ.

Se-

SEMVS, ET IAPHETVS
Noæ Filij.

Synopsis. *Cum Noes epoto primùm vino nudatus iaceret, & à Chamo filio irrideretur, hi eiusdem Noæ filij pallio suo pudenter, ac piè ipsum texerunt; quamobrem à patre & ille reprehensus, & hi laudati.* Gen. 9.

ENCOMION II.

Nunquã tam pulchrè in parentẽ amore flagrastis,
quàm cum ille indecorè incaluit mero.
nunquam vos tanto cum sensu pietatis,
quàm cùm ille sine sensu corporis.
tunc maximè ipsum estis venerati,
cum terga vertistis.
iccirco ille in vos amantior,
quia ab ipso fuistis auersi.
pallium, quo texistis nudum,
cessit in pietatis trophæum,
induistis animum verè natorum,
cum patrem operturi vos exuistis.
nefas putastis aduersus eum abuti luminibus,
à quo acceperatis vsuram lucis.
meritò alter damnatus est seruitutis,
quia nesciuit esse filius,
didicit timere, qui dedidicit vereri.
ferre iussus est onera,
qui non detulit honorem.
fraternæ subiectus est virgæ,
qui paternum abiecit obsequium.
ausus genitorem habere derisui,
seruilia fleuit ad verbera.
qui frontem habuit perfrictam,
habere meruit inscriptam.

ABRAHAMVS
Patriarcha.

Synop. *Ob veri Dei cultum dicitur in ignem iniectus, sed euasisse diuinitus liber. cõmendatur egregia eius voluntas ad mactandum filium prompta, Deo iubente. Diuiti, qui in pauperem impius fuerat, negauit aquam.*

ENCOMION 12.

Quanta tibi est oborta lux gloriæ,
illustrium parens heroum?
siquidẽ accepisti ab oraculo, tuam fore progeniẽ
sicut astra cœli;
immo ex te gignendum progenitum Deo.
vel hoc pietas exsplenduit tua,
quòd impiè cultum inobscurasti ignem:
scilicet immortalem esse negasti Deum,
qui ne moriatur, indiget cinere.
in ipsum coniectus es ignem,
sed hoc egit ignis,
quòd innoxius fecit te prodigio clarum.
mira res. primum tibi victoriæ auspicium fuga;
primum belli consilium
odisse patriam;
sed pietatis fuit odisse impiam.
paternos relinquere iussus es focos,
sed vt incenderes filium.
admirabilis fuisti, quòd euaseris ex igne liber,
admirabilior, quòd deuoueris igni liberos.
initurus acerrimam cum Natura pugnam,
de cœlo cepisti tesseram.
arripuisti gladium non modò vt victimarius,
sed vt bellator,
retudisti omnia amoris ingeniti tela.

No-

Nouum! audijſti religionis edictum:
impium patri ſit non ferire,
vitale filio ſit perire.
circumueniſti taciturnitate matrem,
nè amplexibus necteret moras,
cum tu nectere properares vincula;
obloquenti Naturæ oppoſuiſti ſilentium.
penè celerior tu fuiſti in ſacrificio apparando,
quàm Deus in imperando.
rem aggreſſus es noctu, vt teſtareris ſidera,
ad eum necandum te paratum,
qui æquaturus eſſet poſteros numero ſiderum.
macte pietate heros,
qui pium putaſti mactare filium.
apparanti tibi iam nuptias
fuit ara pro thalamo, flamma pro tæda.
vbi ſubtraxiſti Lothum nepotem hoſtium iugo,
inſurrexiſti in filij iugulum.
cruentum hoſtili cæde gladium
imbuere voluiſti nati ſanguine.
nec mora: exilis in montem ſublimior monte,
oneras victimam ſtrue lignorum;
iubes ipſam ſibimet immolandæ ſeruire.
non ex armento victimam,
ſed è viſceribus eximis tuis.
filius curam ſuæ necis cum te patre partitur:
de religione certatis Sacerdos, & hoſtia;
de pietate natus, & genitor.
tu ferream fers cuſpidem, ille auream mentem;
tu te aſperitate armas, ille lenitate ſe munit.
geſtas tu ignem, ille ſe dat fomitem flammæ.
properas neſcius viæ, ſed præſcius vitæ,
quia te rediturum cum prole prædicis.

Quantis contendisti precibus,
ne cœlestis absumeret ignis incestos?
at nunc gestas ignem pater,
vt pudicum concremes filium.
scilicet aræ deuoues,
quem apud aram tot expetieras votis:
eas extendis manus ad cædem,
quas pro illo extendere solebas ad cœlum.
ò quid agis? iam nodis colligas natum;
at enodas Naturæ vincula, vel frangis,
factus ex parente lictor.
nempe esse eum uis immotum in cæde,
quia nec tu commoueris cædendo,
constringis artus, distringis ferrum,
sed animo soluto.
atque vt omni ex parte sis & pius, & fortis,
vtramque armas in filium manum
quà igne, quà ferro.
ne obrigescant manus ad vulnus,
tollis torporem ferendo ignem.
quanquam & oculi exardescunt ad cædem;
ideò carent humore, nec deflent.
nefas tibi videtur eum lugere,
cui indideras nomen à risu.
non tàm gestijsti cum prædictus es parens,
quàm cum iussus es filij esse carnifex.
nihil tibi antiquius, quã pręcepto parere tã nouo:
sic explorat Deus non deplorantis fidem;
non promissum tua mens librat, sed manus ictum.
omnia senio membra trepidant, præter manum.
erigis altius dexteram, vt fortius premas;
demittit ceruices ille, non animum;
adstringis tu illum compede, ille se voto.
Non

Non te paterni nominis appellatio fregit,
qui præceptum volebas integrum.
amabilis,vel parentis nomenclatura,vel filij,
ſed amor ipſe, quo complectebaris Deum,
& ſuauior fuit,& fortior:
quem ſtudia emolliebant,vota durabant.
non metuiſti, ne tu victus cederes,
ſed ne filius non ictus caderet.
probatus eſt amor ipſa itineris mora,
quia non inconſultus impetus eſt in laude,
ſed inolitum ſtudium;
non aboletur citò,quod placuit diu:
interpoſitum eſt ſpatium,
vt eſſet longius virtuti ſtadium.
non tàm ſublimis fuit aſcenſus montis,
quàm tuæ celſitudo mentis.
aſcendiſti ſacerdos aram,
an accendiſti filio pyram?
tunc magis exarſiſti ad vulnus,
cum refrixerant vires.
repetijt tuum diuina vox nomen,
vt reuocaret in mentem te eſſe patrem,
cuius eras oblitus.
mirum dictu;tunc maximè auſcultans fuiſti dicto,
cum attentæ non erant aures,
ſed intenti ad ictum oculi,
immo tota mens,& animus.
conclamatum fuiſſet de filij vita,
niſi reclamaſſet Deus.
magis attendebas obſequium,
quàm oraculum.
rigidus fuit animus,at non obriguit manus,
cum intendit plagam.

Quia

Quia nulla vis potuit arietare pectus,
pro filio suffectus est aries.
meruisti, vt qui non fuderas lacrymas,
nec filij funderes sanguinem.
est tamen ritè litatum,
quia illum conando mactasti.
non tu doluisti, qui eras prole priuandus,
sed qui iusserat te priuari Deus,
propterea victimam commutauit.
at tu rubuisti si minus effuso cruore,
certè perfusus pudore,
quòd non perfecisses cædem.
non timuisti, ne fieres reus necis,
sed ne reus voti.
adhuc tibi videbaris voti damnatus,
quia non senseras damna.
non didicisti, sed genuisti pietatem,
qui sine exemplo tollere voluisti de medio
à te genitum.
habuit religiosa posteritas, quem sequeretur.
auspicatò meremus te Duce stipendia,
cui cessit gladius in trophæum.
è tuo sinu filium abstraxisti viuentem,
qui sinu excipis vel exteros vita functos.
visus es immanis in filium, pius in Manes.
quàm amplo fuisti corde,
qui tot agmina collegisti gremio?
largus omnibus, præter quàm diuiti,
cui vel exiguum denegasti potum:
sed indignum ille se fecit aquis,
cum sanie stillantem vidit oculis siccis.
dignum se fecit immani latratu Cerberi,
cum commisit pauperis vlcera linguis canum.

SARA

SARA
Abrahami vxor.

Synopſis. *Audiens oraculum, ſe iam anum parituram, riſit, vnde nomen infanti inditum. eius vir obtulit Angelis hoſpitio exceptis lac, ipſa ſubcineritium panẽ. Rex Achimelechus eam retinens, vxore vſus eſt ſterili.* Gen. 12.

ENCOMION 13.

Fœcunda ſemper heroina fuiſti laudibus,
quanquam ſterilis diu prole.
cum tu de proxima fœcunditate riſiſti,
deſierunt alij te vt ſterilem deridere.
accepit filius nomen à riſu matris,
ſed propè factum, vt afferret luctum pater.
ſcilicet quem tu ediſiſti in lucem,
penè ille dedit edendum flammæ;
obſtrinxiſti tu faſcijs,
ille vinculis;
lætus eum è mammis abſtraxit tuis,
lætior traxit ad cædem.
ſed ſibi fecit auſpicium de alendo mox filio,
cum cœleſtem pauit hoſpitem lacte.
at cum tu ſubcineritium obtuliſti panem,
meruiſti, ne deuota ſoboles flammæ
abiret in cinerem.
apud barbarum Regem fuiſti captiua,
ſed nunquam viſa liberior,
quia nullis ille te cepit illecebris:
imperauit purpuræ candor.
quandiù te Rex domi clauſit ſuæ,
diuinitùs clauſa eſt vulua Reginæ.
vt plurimam tibi laudem virtus pareret,
regius impeditus eſt partus.

LOTHVS

L O T H V S

Abrahami nepos.

Gen. 19. Synop. *E Pẽtapoleos incẽdio diuinitus euasit. obstitit flagitiosissimis, et impurissimis ciuibus, qui diuinitus percussi sunt cæcitate. eius vxor, quòd contra præscriptum respexisset incendium, versa est in statuam salis.*

E N C O M I O N 14.

Viues perenniter hominum linguis
qui non consumptus es igneis,
vel hoc euasisti clarus,
quod euaseris flammas.
quanti fuit pietas apud Cœlites tua,
cui nisi parcerent piè,
punire nequirent impios?
nequicquam irati iacerent fulmen,
nisi antea euellerent laurum.
laureatum certè prætetulisti Ducem,
cum incestis strenuè restitisti ciuibus.
subita sunt illi cæcitate percussi;
nimirum facti Cupidini similes suo;
tametsi in se versa senserunt
illius vel tela, vel facem.
amiserunt lumina, vt acciperent flammas.
abesse ab incendio iussere te Cœlites,
veriti ne illud extingueres fletu.
at coniux, quæ patriæ cladem durior vidit,
quia salsis caruit lacrymis,
in sal abijt.
oculos suos ausa curiosè conuertere,
oculos aliorum prodigio ad se conuertit.
tibi quoque statua ponenda, sed ænea;
quia solidus, & constans ad iussa mansisti.

MEL-

MELCHISEDECVS

Rex,& Pontifex.

Synopsis. *Reticetur eius genus, quamobrem dicitur sine patre, & matre fuisse. Typus fuit magni liberatoris, cum panem obtulit, & vinum. obuiam ijt gratulabundus Abrahamo post partã victoriã, à quo decumas accepit.* Gen. 14.

ENCOMION 15.

Vnde tuum repetam genus,
magne Rex,& Sacerdos?
tantò clarius genus, quantò nobis obſcurius.
ignotior eſſes, ſi noti eſſent parentes:
fons abſconditus fecit,
vt riuus vberiore manaret gloria.
magnum tibi beneficium præſtitit tempus,
quòd immemor tui generis
te magis memorandum fecerit;
ſi tuos celebraſſet maiores,
celebrareris minus.
nullas prætetuliſti gentis imagines,
hoc illuſtrior, quòd caruiſti fumo:
ſed imago fuiſti præclarior
Numinis magni,
cum arcana obtuliſti liba pro victima.
non vno breui dici potes elogio,
qui duo complexus es maxima,
Regnum,& Sacerdotium.
parum tibi videbatur afferre ſplendoris
gemmis illuminata tiara regia,
niſi acceſsiſſet & pontificia:
tametſi tibi maior es viſus
pontifex infulatus,
quàm Rex diadematus.

H No-

Nobilius acerram tractasti, quàm sceptrum,
quia hoc moderatus es populos,
illa Deum, ne sæuiret in populos;
ornatior es visus bysso, quàm purpura.
plus tibi honoris attulit ara, quàm solium,
licet apud illam pronus coleres Numen,
apud hoc tui te colerent proni;
è solio iura dicebas,
ex ara sumebas.
Non tàm magnificè te vidit aula iubentem,
quàm ara ministrantem.
quantò tui fama fragrat odore,
qui sacro bis es inunctus vnguento?
semel in Regem populorum,
iterum in Regem sacrorum:
occurristi magno Duci noua cum victima
pro hostibus victis.
libasti gratiùs Deo pane, quàm pecude,
vino, quàm brutorum sanguine.
inter cruentas triumphatoris Abrahami manus
incruentus fecisti.
nullum Roma triumphum iactauit huic parem:
non aurati visi sunt currus,
non placuere instabiles rotæ
imperatori vel in nati nece constanti.
non vnus Tigranes captiuus est ductus,
sed Reges quatuor,
te tamen vno Rege minores.
partem tibi Dux obtulit prædæ
tanquam socio belli præcipuo;
nempe videbat plus ad victoriam potuisse
vota, quàm classicum,
sacra, quàm gladium,

ISAA-

ISAACVS
Abrahami filius.

Synop.*Commendatur eius admirabilis pietas,et obedientia,quòd siuerit se à patre ligari, vt mactaretur in victimæ morem.tandem iam senio confectus ante mortem vaticinatus est filijs euentura.* *Gen.27. Eccl,44.*

ENCOMION 16.

Meritò sortitus es nomen à risu,
qui neque moriturus luctum fecisti patri;
nisi fortè ille tunc fleuit,
cum perficere non licuit cædem·
tu quoque nominis haud oblitus es tui,
cum obtulisti te neci,
vultu penè ridente;
siuisti tamen te vinculis adstringi,
non quòd inuitus obires mortem,
sed ut caderes in morem victimæ.
nunquam tàm amplo fuisti animo,
quàm cum arctè constrictus;
tute tibi ad aram baiulasti ligna;
at plus apud te pōderis habuere iussa, quàm ligna.
non fudisti lacrymas,
ne tardius illa conciperent flammam.
non opus fuit victimario patri
tua rimari viscera,
vt videret tristia nè omina essent, an læta,
quia omen hilaritatis ipso fuit in nomine.
non sunt oculi gladij luce perstricti,
non cupiditate vitæ in fletum soluti.
mobilis fuit,ac vibrans acies ferri,
immota acies luminum.
non ad amplexum , sed ad ictum parasti ceruices;

Nudatum collum obtulisti, non pectus,
quia hoc constantiæ tegebatur ægide.
reuocauit pater ab ictu manum,
at neuter à consilio mentem.
retractus est ille voce Dei iubentis,
non filij gemitu nolentis.
pro te ad aram suffectus est aries,
dux videlicet gregis,
quia posteris præiturus eras exemplo;
tametsi aries ille è vepreto prosilijt
penè lacer inter aculeos,
at nullus pupugit dolor,
aut patrem cariturum filio,
aut filium vita.
significauit olim pater lætitiam epulo dato,
cum primùm te abstinuisti à lacte;
at cum ipse tuo abstinuit sanguine,
ingemuistis ambo;
satius illi fuit rogum apparare, quàm torum,
satius tibi carnificem habere, quàm patrem.
Hausisti idem ex tolerantia laudem,
cum aquam non licuit haurire per iurgia:
cessit puteus in gloriæ fontem.
Fudisti tandem moriturus oracula;
tam illa fuere certa, quàm tu dubius
filij quà voce, quà tactu.
nunquam tibi contigit vaticinari tam seria,
quàm cum suspicatus es te delusum.
vt te alter natorum haberet munerãdo lenem,
se fecit simulando asperum;
non tamen vulpinam, sed hædinam induit pellem,
quia non fraudi erat, sed imagini locus,
fuerunt quippe illa non tàm ficta, quàm picta.

REBEC-

REBECCA

Isaaci vxor.

Synop. *A nuptiarum curatore agnita est Isaaci sponsa, quòd camelis ipsius piè, ac beneuolè aquam præbuisset. geminorum intra vterum duellum sensit. effecit, vt Iacobus licet natu minor, præponeretur maiori.* Genes. 24.

ENCOMION 17.

Auspicari præclarius nuptias non poteras tuas,
quàm, vt fecisti, pietate:
obtulisti amanter paranympho putei aquas,
obtulit ille tibi amabiles thalami faces.
quàm purum esses initura connubium,
omen ipsæ fecerunt aquæ.
tunc maximè tuus se prodidit pudor,
cum occurrens sponso faciem texisti pallio.
aperuisti pudicam mentem,
cum operuisti frontem.
non alias attulisti rosas, quàm genarum.
satis deinde cum viro tranquillè vixisti,
satis etiam tecum ipsa pacatè,
præter vnum gemellorum bellum,
scilicet vterus tibi cessit in campum:
inierunt illi certamen antequã prodirent in Solẽ;
Andabatas imitati oculis tectis.
cum inserti adhuc essent parenti,
conseruerunt manus.
demirata es intra tumentem vterum
magis tumescere sobolem ira.
visus est alter primò vicisse,
sed alterum tu postea fecisti victorem.
nouo more athletam docuisti certare,
non nudum, sed artificiosè pellitum.

IACO-

IACOBVS

Isaaci filius.

Genes. 25. 37. Synop. *Duellum cum fratre iniјt in matris vtero, cuius astu deinde ius primigeniũ acquisiuit. luctatus est cum Deo. vidit scalarum gradus è terris in cœlum. in Iosephi filiј somnio se agnouit Solem.*

ENCOMION 18.

Quàm tu insignis fuisti bellator,
qui ab vtero auspicatus es pugnam,
de primogeniti iure cum fratre decertans?
cupido incessit partæ laureæ ante maternũ partũ.
primus prodire gestiebas in lucem,
vt ex tua sobole verum proderes lumen;
prior optabas oriri,
vt illum ederes,
qui appellatus est Oriens.
dum te frater egrediendo præuerteret,
pedis plantam tenuisti manu,
vt eum cautè subuerteres;
sed ipse sibi fuit postea fraudi,
cum ius natale fecit venale
iure vili lentis.
dum ille prædando moratur in siluis,
tibi pro præda obtigit hæreditas domi.
factus es arte materna asper, & hispidus,
vt lenires patrem.
& hoc mirum: vt ex progenie tua
ipsa oriretur Veritas,
inuolucro vestis vsus es ficto:
sed caruit ars mendacio,
nam quia vera vox fuit,
effinxisti vera, dum fingeres.

Indui-

Induisti vestem odore fragrantem,
ne corruptus viderere mendacio;
nonnisi odor facti manauit ad posteros,
industriam dixit fama, non dolum;
contracta tamen est ex simulatione simultas;
nam vbi primùm cognouit frater
asperitatem à te fictam,
mutatus est ipse in asperum verè;
sed coegerunt eum fieri lenem
exasperati, ni cederet, Cœlites:
cum tu irato inermis occurreres,
Imperatoris summi obuia nactus es castra;
auxiliares tibi copias suffecit cœlum,
ne officeret frater.
At quis tecum impunè confereret manus,
qui antagonistam superasti Deum?
habuisti etiam agonothetam Deum.
felix pugna: tecum Deus descendit in puluerem,
cui munditities cordi.
sed decus collectum est inde, non sordes.
cessit locus in palæstram virtutis.
sensisti quidem tu te ictum,
sed Deus se victum;
claudicasti pede, sed attigisti metam.
excitatus est puluis in pugna,
vt noscerentur virtutis impressa vestigia.
non excurrisset de te fama tàm longè,
nisi tu claudicasses pede.
pugnasti vno pede compresso,
sed vtraque manu pressisti Deum.
tactus tuus est neruus,
sed neruosior visus es Deo.
exaruit femur, sed euiruit laurea.

Humi-

Humilior factus es pede,
sed sustulisti palmam manu;
ambiguus gressu, sed certus oraculo.
Tunc tibi altius erecta mens fuit, & vigil,
cum iacuisti sopitus;
nunquam recubuisti mollius,
quàm cum in lapide;
deiecisti ceruices, sed sustulisti oculos:
nunquam hi tàm perspicaces fuere,
quàm cum somno clausi;
subduxisti eos humo, vt traduceres cœlo.
obiectæ tibi sunt sublimiter scalæ,
quibus aut tu gradum faceres ad Deum,
aut ad te se demitteret Deus,
stupuisti, cum tibi visus est scalis innixus,
cuius nutu nititur Mundus,
ne nutet instabilis.
vidisti susq; deq; commeantes Cœlites
noua cum terris agitare commercia.
sanxisti fœdus, sed sine sanguine,
vt consanguineum haberes hominem Deum.
meritò erectus est à te in titulum lapis,
meritò leni illitus oleo;
siquidem durus antea sceleri Deus
cœpit pietate molliri.
Sed quàm tu illustris dicendus es heros,
quem filius sibi videre visus est Solem,
producentem stellas?
obtectus semel es nube mœroris,
tunicæ obtentu cruentæ;
at non potuit diù cohærere
vmbra cum Sole,
nempè vmbratilis fuit nex illa, non vera.

RA-

RACHEL

vxor Iacobi.

Synop. *Viri in eam amor ostenditur, cui pascenti gregem diutinus labor visus est breuior. simulacra patri eripuit in fuga. per Lunæ typum à Iosepho filio visa, vt Iacobus Solis, ex ipsius viri interpretatione.* *Gen. 29. 63*

ENCOMION 14.

Eximia tua species fecit,
vt Amor, qui ceteris imperat, seruiret.
Ouis tibi nomen est, sed, te vt haberet vnam,
sponsus socero pauit multas.
vrgebatur æstu, vt acciperet tædas;
volucres visi sunt dies,
vt pennatum consequi amorem posset.
breuis est visa orbita Solis,
vt potiretur te Luna:
tali te specie filius vidit in somnis,
te matrem Lunam, vt genitorem Solem.
quid te nobilius, aut illustrius matre?
eum sortita filium,
cui se prona submittere visa sunt sidera;
attulisti viro pro dote pietatem.
furata parenti es Deos impios piè,
fecisti diuinitatis fures obnoxios furto.
cilicina illos pelle texisti,
vt asperè tractati vilescerent:
delusisti parentem, illusisti Dijs,
vt essent illi ludibrio.
hoc mirũ, quòd Lunæ, hoc est Lucinæ similis visa,
tamen obijsti parturiens:
nec tamen tibi quicquam sinistri obtigit morte,
quia peperisti filium dexteræ.

IOSEPHVS

filius Iacobi.

Gen. 37. 39. Synop. *Vidit per speciē suos iacentes ad pedes Solem, Lunam, Stellas. commendatur insignis eius castimonia, itemq; pietas in fratres, quibus licet infestissimis vsus esset, tñ euectus ad Aegypti gubernacula vltrò pepercit.*

ENCOMION 20.

Nihil te orbis terræ vidit illustrius;
immò tunc primùm est cognitum,
esse aliquid lucidum supra Solem:
scilicet ille ad tuos accidit pedes,
qui est astrorum caput.
mirum visu: Sol oblatus est tibi,
sed vnà cum stellis;
imperium & diei es sortitus, & noctis,
alterum Sol detulit, alterum Luna.
radios Sol sibi detraxit suos,
vt te coronaret Regem;
concessit & quadrigas,
vt excurreres ad regni metam.
tempus erit, cum Osiris Aegyptius,
qui Sol habebitur,
inobscurabitur à te Aegypti dynasta;
cum Isis, eadem quæ Luna,
à te sibi fracta dolebit cornua.
splendescit tibi gemmatis infulis caput,
sed clarius, vbi Sol iacet, splendescunt pedes.
cum descendit, vt te coleret, Luna
erubuit coram casto maculosa.
quàm clara reliquisti vitæ vestigia?
nempe ijs pedibus impressa,
quos venerata sunt sidera.

Vidi-

Vidiſti ſpicarum quoque manipulos
decumbere pronos ad tuum:
nimirum tibi ceſſit in ſegetem gloriæ
liuor ipſe fraternus.
ipſius inuidiæ falce es vſus ad meſſem,
vt colligeres laudem.
ceſſit ariſtarum culmus
in honorum culmen, & cumulum.
hebetaſti fratrum oculos ſomnio Solis,
extabuerunt macie, cum meminiſti frugum.
contexta tibi eſt à parente in argumentum amoris
polymita veſtis, ac diſcolor,
ſed fecit illos liuore decolores.
in ſicca te defodère ciſterna,
ſed hauſiſti tanquam à perenni fonte gloriam,
vbi induerunt feritatem,
tunicam cruore tinxerunt ferino,
quam remitterent patri.
dederunt te mercatoribus venum,
qui ferebant aromata:
accepit virtus omen datura fragrantiam
ex pudicitiæ fama.
ſed vtrum admirabimur magis,
quòd extinxeris odij,
an quòd amoris incendia?
ſcilicet te mulier fœdaret impura,
qui fulgore præieras Solem,
candore Lunam?
Cupidini tu cederes cæco,
cui ſe cœli oculi ſubmiſerant, aſtra?
fruſtra pallium mulier rapuit tuum,
nam vt in tunica mentita eſt bellua,
ita mendax fuit in pallio lupa.

In venustate non fuit nota iniuriæ,
sed nitor gratiæ.
illum esse verum putasti decorem,
qui longè abesset à vitæ dedecore,
eam formam probasti, quæ sibi comparat
aliorum non flagitia, sed iudicia,
fraudi futura nulli, laudi sibi.
at vafra pellex, quæ misit retia,
indagine capta est sua;
quæ prædatrix laqueos sparsit,
suis hæsit vinculis:
scilicet incongruum erat tectis his laqueis
tuos indui pedes,
quos Sol luce vestierat.
eos sibi poscebant astra, non vincula:
tametsi Venus in sidere culta
non ad pedes, sed infra pedes iacuit
conculcata videlicet castè.
venalis es factus alienis,
sed seruile nesciuisti ingenium.
libenter es passus indumentum capi,
ne fieres ipse captiuus.
magis fœmineam exhorruisti manum
armillis, & annulis ornatam aureis,
quàm alij hostilem
catenas inijcientem ferreas.
non vidit hoc amens, quòd, cum te nudum fecit,
athletam strenuum fecit:
tunc maximè se ostendit victam,
cum tuas cepit exuuias.
stultè putauit posse se paruo pallio
obtegere magnum nefas.
triumphasti ornatius, cum nudatus es spolio.
Velut

Velut ex vnguibus euasisti
fortior accipitre columba.
prætulisti carcerem thalamo, compedes iugo.
damnatus es tenebris, quia respuisti faces,
vinctus es, quia non victus.
sed tandem solutus à vinculis,
quia soluisti somnium.
quanquam exoratus antea à te pincerna
& oraculi oblitus erat, & pacti.
nempè vbi rediјt ad cyathum Regis
dulci fortuna factus est ebrius.
at cum fuisti è carcere deductus ad aulam,
non famuli, sed Regis interpretatus es somnia.
tuum certè erat videre de somnijs,
qui tàm fueras vigil
in pudore seruando.
Magnum fuit, quòd Aegyptum temperasti clauo,
maius, quòd temperasti iræ,
tametsi iratum finxisti te fratribus,
sed vt acueres amorem.
simulasti furtum,
sed vt ipsorum raperes corda.
reddidisti pretium vnà cum fructibus
ijs, qui te fecere venalem.
cum in saccum minimi natu fratris
imposuisti craterem,
ostendisti te ebrium amore fraterno.
simulasti eo augurari te solitum,
qui verè inauguratus eras insignibus regni;
sceptrum ostentasti, non gladium.
vt fictum à fratribus chlamydis cruorem elueres,
non fictas reddidisti lacrymas:
agnouisti simul, & ignouisti.

IOBVS

Rex.

Synop. *Commendatur admirabilis eius constantia in ferendis rebus aduersis; itemq; lucta, & victoria parta de hoste tartareo, à quo lacessitus est. proferuntur, & perpenduntur nonnulla, quæ de se ipse commemorat.*

ENCOMION. 21.

Ostentet audenter bellator hic vulnera,
cœli terræq; plaudente theatro,
vulnera dico non aliena, sed sua,
vnde manauit tanta vis gloriæ.
nulla pars corporis vacat honore victoriæ,
quia nulla vacauit labore pugnæ.
totus insculptus, totus inscriptus
triumphalibus superbit notis.
sed quid dignum tanto dicetur heroe,
qui præconem nactus est Deum
etiam apud hostem?
Dum filij maderent mero,
madebat ipse largiùs lacrymis.
dum illi ad mensam redolerent vnguentis,
adolebat hic ad aram cum victimis thura.
parùm pius sibi videbatur natorum parens,
nisi pro illis fieret & sacerdos.
probauit hunc hostis, sed probro suo.
vt in paratum descenderet campum,
sparsit ipse sibi puluerem.
eò admirabilior victoria, quòd à saucio;
fortius pugnauit lacertis laceris.
prædati sunt hostes arantes boues,
non habuit ipse, quo excoleret terram,
at habuit, quo coleret Deum.

Quo

Quò incultius relictum est solum;
hòc ampliorem collegit laudum messem.
desijt arari tellus,
exaratus est ipse vulnerum sulcis.
vt litaret hecatombe maiore,
ignis è cœlo largè delapsus
omnes simul absumpsit oues,
in vnum cedente sacrificium
innumerabili grege.
ventorum agmen, quod marmoreas euertit ædes,
ne commouit quidem animum;
nulla vis turbinis florem virtutis infregit.
audito nuncio dirutæ aulæ, ipse surrexit;
insilijt in hostem, immò victor exilijt.
scidit quidem sibi purpuram,
sed vt generosum pateret pectus;
nudauit se, vt gymnico more pugnaret;
pro arena feliciùs sparsit cinerem.
cum naufragium fecisset bonorum,
quasi euasisset incolumis,
veteri more totondit caput.
diadema frontis abiecit,
at non regiam mentem:
desiit esse vittatus,
at nunquam viluit victus.
suffecit huic triumphi materiam hostis,
datum est ei luctam inire, sed sine luctu,
simul & declaratus est hostis,
& esse custos iussus est vitæ.
nempe noluit agonotheta Deus subtrahi sibi
tam iucundum athletæ spectaculum.
mirum dictu: satelles ipse, & carnifex mortis
coactus est cauere, ne antagonista periret.

Quot infixit corpori tela,
tot aperuit ora per vulnera,
vt caneret hic Deo pœana victoriæ:
aggressus est sibi deradere saniem testa,
vt omen soliditatis faceret arte quæsitæ:
sponte se abiecit in fimum,
vt maturior fieret gloriæ.
stercorauit agrum, vt nobilitaret fructu:
ad excolendum testaceis vsus est rastris,
vt posset esse vir frugi.
Coniux ipsum est conata peruertere,
vt quondam prima mortalium mater virum;
tametsi illa egit blanditijs,
hæc conuicijs:
illa pomis certauit, hæc probris.
sed illa infregit virum, quæ mollior,
non ista, quæ durior:
Inijt idem solus cum triumviris luctam,
immò cum tribus dynastis, ac regibus.
non huius vultum illi agnouere, sed mentem:
religiosior est hic inuentus in hara,
quàm alij apud aram.
immortalia tractauit in cinere,
cœli rationes descripsit in puluere,
de Arcturo, Hyadibus, & Orione locutus:
nusquam visus cœlo dignior, quàm in cœno;
vertit stabulum in Lycèum,
de sapientiæ philosophatus est pretio,
cum iacebat abiectus, ac vilis:
tum sapientissimus, cum habitus à coniuge stultus.
de auri glebis egit in luto,
de sapphiris in fimo.
nunquam ornatior, quàm cum squallore horridus:

Per

Per ſpiramenta tot vlcerum
maiores hauſit ſpiritus.
Hiſtoriam de ſe ſibi ipſe conſcripſit:
digna res calamo,calamitati non cedere.
intumuiſſe ſe dicit fletu,non faſtu,
oculos habuiſſe fœderatos;
cautè ab acie timuit bellum :
icit fœdus, ne caderet ictus
luminum iactu;
maluit illud ferire, quàm per hunc perire;
vt tutius poſſet pudorem tueri,
noluit vel pudicas intueri.
gemellam ait ſibi fuiſſe pietatem,
è matris vtero ſimul egreſſam:
ſcilicet ſimilis, vt fit, ipſe vel ore, vel more,
quàm ſyncerè hic pius, cui pietas germana?
claudo pes fuit, oculus cæco;
obtulit vtrique pro bacillo ſceptrum.
lauit ſibi butyro pedes,
vt ad leniores accideret pauper.
cucurrerunt ipſi abundè per ſaxa
olei riui,
ne deficeret,quo ſe inungeret athletam.
nunquam tam ſerena exſplenduit mente,
quam cum audijt loquentem de turbine Deum;
nullum tunc timuit fulmen,
quia de Erebi victoria laureatus.
quàm contempſit,ac deluſit hic mortem,
cui tumulus ceſſit in nidulum?
cinerem ſuum dixit fore natalem
more phœnicis:
hòc admirabilior, quòd congeſſit in buſtum,
non odoramenta,ſed fimum.

Nunquam cucurrit hic celerior virtutis in ſtadio,
quàm cum compeditum habuit neruo pedem.
parum fuit, quòd tot damna, tot probra
tandem deſierunt in decora,
niſi hæc etiam fuiſſent numeroſiora, quàm illa:
nam(mirum)qui dictus eſt ſimplex, accepit duplũ;
ſed geminata ſunt bruta, non proles,
quia hæc non perierat more brutorum,
quam ſuperſtitem ſeruabat æternitas.
tres illi à calamitate natæ ſunt filiæ;
nempe vt perpetuò ageret numini grates,
monitus eſt numero Gratiarum:
at indidit eis nomina pulchriora, quàm Græci:
vnam appellauit Diem;
ſcilicet vaticinatus erat verè, cum dixerat,
poſt tenebras ſperare ſe lucem,
Sol igitur ipſe dicendus, ſi Pater Diei;
deſijt Iuppiter dici Dieſpiter;
quanquam præferendus heros hic Soli,
quia dedignatus eſt ſuperſtitioſè intueri Solem,
cum faſtu lucis clarior fulget.
noluit erraticum oculis ſequi, ne erraret mente.
indidit alteri filiæ nomen Caſiæ
ab odorato frutice:
mira res; qui iacuerat graueolente ſub fimo,
genuit ex ſe fragrantiam.
Ex 70. interpret. tertiæ nomen abundantiæ fuit,
appellata videlicet eſt Amaltheæ cornu,
nihil tamen in his fabuloſè dictum
quale comminiſcitur Græcia,
niſi quòd ſtygius hoſtis victus, ac ſpretus
verè abijt in fabulam.

COLLATIO EXTERORVM,

QVI MOSI, IOSVAE, &c. fuere Synchroni.

Agnam planè habent ambo hi duces inter se cognationem virtutis, & gloriæ. Moses elementis imperauit, Iosues cœlo. cum enim ille totũ hoc spatium, quod infra Lunam est, impleſſet prodigijs, ſiquidem aquæ ſunt in ſanguinem verſæ; terra deſedit, vt inuidos ſumeret; ignis erupit, vt abſumeret; aer aut in tenebras horruit, aut in grandinem ſæuijt; cum, inquam, inferior hic Mundus Moſis imperio paruiſſet, exortus eſt Iosues, qui Soli quoque, Lunæq; hoc eſt aſtrorum principibus iura daret. Sentio me magnitudine rerum ab vtroque geſtarum penè obrui; hæret admiratione defixus animus vnà cum Sole. Sed in tanta tamen triumphantium gloria, inter tot acclamationes, ac plauſus, nullam iactare vocem quantumuis abſonam, & inconditam, inurbanum videri poteſt, atque agreſte. Scilicet nondum Roma Capitolium extruxerat, cum hi opimis ſpolijs incedebant onuſti, ac pulcherrima ſuſpendebant trophæa, quæ nulla conſumeret vetuſtas. Ac niſi mihi eſſet propoſitum, noſtros heroes cum ijs tantùm conferre, qui coæui fuerunt; oſtenderem profectò vniuerſis illis Romanorum triumphis, qui numerantur in faſtis, longè illuſtriores, ac præclariores certè duos fuiſſe, quorum alterum Moſes de Aegypto retulit tenebris inductis, alterum Iosues de Gabaonitis luce producta.

AARONI
Synchroni.

AAronem Mosis fratrem paullò natu maiorem inauguratum ritè hierarcham opportuno tempore diuina prouidentia protulit terris;scilicet tunc indigitamenta, ritus,ceremoniæ,ac hierurgiæ vero numini sunt institutæ, cum accipiebat incrementum superstitio. tunc è gemmato pectoris sacerdotalis logèo edi vera cœperunt oracula, cum varijs è cortinis vana cœperant responsa peti Deorum. Erat ea tempestate in primis nobile Themidis Deæ oraculum, quod omnium primum fuisse Orpheus cecinit. arbitrabantur ab illa bonam mentem injici mortalibus, vt id peterent,quod fas esset; nam græcè fas θέμις dicitur. habuitq; delubrum in Bœotia apud Ciphisum amnem. ex ea porrò natã δίκην εὐνομίαν, καὶ εἰρήνην, ait Pindarus.hoc est iustitiam, legem, & pacem. eandem(vt est apud Ammianum)in cubili,solioq;Iouis Viuifici collocabant, quòd fas esset euenta rerum, & quæ Græci themimena vocant, per ipsam præsentiscere; ab ipsa item effici, vt pacta, conuentionesq;præstarent,qui inijssent,Phornutus dixit. Themidis huius simulacrum afferri consueuit olim ijs,qui caussas agebant,apud quod sederent,ac verba facerent, vt innuerent non nisi quod fas esset,se decernere.quin etiam Senatum Deorum ab ea cogi dixit Aristides. ad huius igitur Deæ oraculum Aaronis, ac Mosis ætate vndique populi confluebant;accessit in primis Deucalion, qui tunc viuebat,vt Deam consuleret quid facto opus esset, vt hominũ genus, quod immenso diluuio vniuersæ Thessaliæ demersum,& extinctum putabat, restauraret. id autem responsũ tulisse dicitur, vt velatis capitibus vnà cum coniuge ossa matris post se iaceret: admiratus primò diu hæsisse, quippe id & erat factu difficillimum, cum omnia limo essent obducta, & verò videbatur impium, si maternum sepulchrum moueret,atque effoderet; tandem in mentem venit communem omnium matrem esse tellurem, saxa illius ossa. quod certè Themidis oraculum illis ipsis lapidibus appe-

Themis.

Genebr.

Eusebi.

appetendum erat, de quibus ineptè loquebatur; sed nimirum à lapideo simulacro alia magis idonea edi non poterant responsa quàm saxea. præter autem istud saxorum pondus, nihil habuit oraculum illud nisi ridiculum, & leue. at opposuit Deus ea ætate Aaronis oraculum, quod è logèi lapidibus, sed pretiosis edebatur, vt esset veræ tantùm religioni pretium. atque illud quidem Themidis qui potuit incorruptum esse, & integrum, cum ipsa à Ioue corrupta fuisse dicatur? aut qua ratione poterat fas præcipere, quæ commiserat nefas? cum contra Aaronis oraculo nihil esset integrius, quod certè candida ipsius Pontificis byssus significabat. Iam ad hoc Themidis accessit alterum etiam Aaronis ætate, Delphici videlicet Apollinis oraculum; nam Cecrops, qui proculdubio Aaroni, ac Mosi coæuus fuit, cum Athenarum vrbem condidisset, antequam illi inderet nomen, cum fortè in arce enata esset olea, misit eò legatos sciscitatum, quid arbor illa portenderet? responsum verò fuisse aiũt, oleã Mineruæ propriã esse, proinde vrbi imponeret nomen ipsius Mineruæ, quæ græcè Ἀθήνη dicitur. Itaque eodem tempore, quo profana illa, & impia celebrabantur oracula, Deus instituit, atque opposuit sua, cũ in logèo pontificio, tum inter aureas alitum cælestium pennas, quæ legis armarium inumbrabant, vnde tanquam è solio ius dicebat: nihil autem hic erat ambagibus implicatum, quod irretiret mentes. loxias dictus est Apollo is, quem Delphis consuluit Cecrops, hoc est obliquus, quippe nihil inde erui poterat certi, vt ita & consulentibus imponeret, & argui non posset, si falleret euentu: contra verò quæ ex Aaronis pectore edebantur oracula, non potuerunt esse non clara; ferunt enim sacrificij tempore intermicantibus gemmis & inusitato splendore radiantibus diuinitùs edi solita. Præter hæc sunt qui putant, hac ipsa ætate à communi hoste religionis æmulo duo monstrata fuisse oracula in duabus columbis ex Aegypto prouolantibus, Hammoniũ scilicet in Libya, & Dodonæũ in Græcia, quæ proinde vetustissima omnium dicit Herodotus. nam et Hammonis vocabulum factum videtur ab Ham siue Chã Noæ filio, & Dodanis nomen in sacræ geneseos habetur libro.

Apollo Delphicus.

Iosephus.

Hãmon Dodona.

Genebr.

libro. ita, qua tempestate Deus religionem in Abrahæ familia, ac gente proseminabat, hostis superstitionem alijs nationibus inserebat. adeò duobus Hebraicorum oraculorũ generibus illa responderunt, quorum vnum erat in logêo pontificis mutum, perinde ac Hammonium, alterũ æquè ac Dodonæum, vocale è viua vel Dei, vel Vatum voce: vt enim veram religionem oppugnaret, & quasi recens exaggeratos eius muros arietaret in terram, arietinis se cornibus effinxit Iuppiter Hammonius; & cum accipitris more de mortalibus hostis ageret prædam, per columbam tamẽ responsa dedit: quanquam è collo, vnde dabantur, fictis fucato coloribus, vt fit in columba Sole aduerso, vanitas oraculi satis intelligi poterat. Aaron verò cum victimas mactabat vt pontifex, arietem maximè, tum Hammonium Iouem quodammodo iugulabat; & cum columbas retorto collo plumis euulsis, & fractis alis aræ imponebat, tunc de Dodonæ columbis garrientibus pœnas sumere videbatur. Opportunè etiam eodem ferè tempore, quo excolebãt diuinationem Telmisei quidem ex insomnijs, Cares ex astris, Phryges, & Isaurij ex auium volatu, Cyprij ex animalium fibris, opposuit his Aaron cerimonias, ac ritus diuinitus acceptos. quamobrem non immeritò quasi superstitionem vbique gentium regnantem superasset religione sacrorum, pro triumphali trabea ipsum induit Mundũ.

Leuit.

Genebr.

Telmisei

Cares.

Phryges.

Cyprij.

Euseb.

Prometheus.

Atlas.

Viuebant autem adhuc Aaronis, ac Mosis ætate Prometheus, & Atlas fratres, quorum alter homines effinxisse dicitur, alter humeris cœlum sustinuisse: atqui Moses hoc maximè sibi sumpsit, vt rudes Hebræorum mentes sacris institutis, ac legibus informaret, melius quã Prometheus; Aaron verò non cœlestes modò orbes, vt Atlas, sed Mundum vniuersum in sacro indumento gestabat; atque in humeris quidem lapides duo ex Sardoniche gemma fulgebãt, quibus duo significabantur hemisphæria; quorum lapidum is, quem dexter ferebat humerus, inter ipsa sacra diuinitus instar astri clarissimi exsplenduisse dicitur. ita sub idem tempus duo floruerunt Atlantes, alter inclytus fabulis, alter veritate factorum.

MOSI

MOSI
Synchroni.

MOſes magnus ille nomothetes, atque Hebręi populi ductor eo tempore natus eſt, quo eam gentem immaniſſimus Aegypti rex Amenophris (Pauſanias Phamanophrim appellat) intolerandæ ſeruitutis iugo premebat; & vt durior eſſet calamitas, duratis igni lateribus exercebat. Sed illud monſtro ſimile, quòd vt grauior eſſet labor, colligendis laborare iuſſit in paleis. vt autẽ robuſtior eſſet impietas, ſæuiebat in mares. non ſatis erat ferro, quaſi falce amputare gentem, niſi euelleret radices ipſas, ac fibras, quibus niteretur. at quis tandem hic tam crudelis, & ferreus Amenophris? nempe is, qui ſe Memnonem eſſe dicebat, & Auroræ filium; qui cum ad periti ſculptoris operam præſtigias addidiſſet, ſimulacrum habuit huiuſmodi. E nigro lapide id erat, ſcilicet quòd atratos nece liberorum faceret Hebręos; quanquam Zezes inſtar columnæ fuiſſe dicit lapidem eum vocalem rubri coloris, ad omen videlicet cædis. potuit autem aut non vnum tantùm, aut non vnius formæ monumentum fabricari magicum: ſed ei columnæ opposita poſtea fuit illa Hebręorum longè præclarior, quæ igni explendeſcebat, dux ſalutis, non machinatrix exitij. illud verò alterum ſimulacrum, quod Memnonem referebat, atque hunc Aegypti regem, Aethiopi ſimile impubis iuuenis ſpecie erat effictum, cum tamen in florentem maximè ſæuiret ætatem, hoc eſt in infantes. exoriente autem Sole, ac ſimulacrum radijs attingente, repente eius oculi hilares apparere, os licet marmoreum in molles cantus erumpere, ac ſonum edere quaſi lyræ, vel citharæ. id malis artibus factum nemo negauerit, qui Iuuenalem legerit appellantem magicas Memnonis chordas: præſertim cum Magis, ac præſtigiatoribus abundaret Aegyptus. at quid in eo concentu tam abſonum, & abſurdum, quàm vt is qui dulce melos edebat in marmore, liberè ter audiret miſeros matrum gemitus, & eiulatus? & qui naſcentem Solem gratulabundus ſalutabat, eriperet recens

Euſeb.

Memnõ.

Chiliad.6.

natis infantibus primæ lucis vsuram? denique vt qui se Auroræ filium dicebat, delectaretur non rore, sed lacrymis? dedit hoc simulacrum magicum diu responsa, quibus caperet mortales blando illo cantu delinitos, sed oriente vero Sole, hoc est liberatore nostro, ac vindice salutis, is qui ad Solis exortum canere solebat, obmutuit: scilicet vbi ad illius cunas lyristæ cœlestes, ac citharœdi, ceteriq; symphoniaci vnà cum pastorum fistulis auditi sunt, euanuerunt omnes illæ præstigiæ, magiciq; concentus. Hoc igitur Amenophri, siue Mennone in Aegypto regnante ortus est Moses, sed eius filiæ gratior fuit huius vagitus in scirpeis cunis, quàm patris cantus in magico marmore. iucunda est, quanquam non ignota rei gestæ commemoratio: nam cum contra immane regis edictum obstetrices Mosi recēs nato beneficæ pepercissent, mater eum tres ferè menses clā in penetralibus domus aluit; tandē metus incessit, ne si vagitu puer se proderet suo, cum tota familia ad suppliciū traheretur. itaque eius vitam numinis prouidentię, pietatiq; committit; simulque ipsū viminea cista bitumine oblita includit, ac proxima Nili alluuione deponit. vehebatur secūdo fluuio fatale superstitioni onus, atque adeo ipsi fluuio, quem videlicet postea reddidit virga cruentum. tum regis filia, quæ fortè cum æqualibus multis circa Nili ripam puellari lasciuia errabat, alueum conspicata, vt est humanus animus auidus scrutandi, si qua in occulto sint, iubet cistulam apprehendi, puerumq; intuita omni lepore affluētem, plausu gestiens in vlnis excipit, fouet, eblanditur, tum indigenæ mulieris mammis admouet; at eam puer alimoniam omninò repudiat, & velut aliena fastidit vbera. hic Mosis soror Maria quasi diuersum negotium agens, ceterùm occultè à parentibus ad id submissa, vt totius rei exploraret exitum, monet regis filiam, vti tribuli fœminæ alendum tradat, quòd infans sit peregrini sanguinis: annuit illa, atque hæc statim accurrens ad matrem rem nunciat: eam vbi filius agnouit, arripit auidè vbera, ac materno lacte in regia nutritur; quem cum in delicijs haberet regis filia; ferunt blandimenti, ac ludi gratia aliquando illum pueri caput paterno diademate ornasse, puerum verò

Hieron.

regium

regium insigne teneris manibus arreptum humi afflixisse, *Abul.*
ac pedibus proculcasse, præsertim cum falsorum Deorum imaginibus (vt aiunt) esset ornatum, aut potius fœdatum. id verò prorsus ominosum visum est ijs, qui aderant; ac fatidicus quidam Sacerdos, & fanaticus temperare non potuit, quin regem fatorum admoneret, apertaq; prædicatione affirmaret, videri sibi fore, vt puer is Aegyptijs cladem inferret, ac Dijs illuderet; proinde ne illum in publicā pestem, exitiumq; aleret, immò extingueret potius, ac de medio statim tolleret; ad hæc Deorum, hominumq; testatur fidem. penè iterum maternis vberibus subtractus est puer, penè iugulatus, nisi indulgentia regis in filiam, quæ ætatis excusationem obtendebat, præualuisset: sed nimirum noluit Mo es aptare fronti coronam auro, ac gemmis illuminatam, ne inde potius, quàm ex congressione cum Deo radiatæ fronti splendorem accersiuisse videretur. Iam ille inter Aegyptiacas disciplinas, & regias opes enutritus adoleuerat, cùm fastidire cœpit aulam, nempè ad rerum præclarissimarum molitiones à nûmine præstitutus: itaque in desertum locum se abdit, abijcit purpuram, induit meloten, fit ouium pastor antequam populorum. Interea obuersatur oculis mirum ostentum virentis rubi, quem citra omnem foliorum cladem innoxia comprehenderat flamma; ac benè de suæ gentis reditu sperare iussus, prodigijs ad id confirmatur, quæ quasi prolusio fuit: nam pastoralis baculus repente conuolutus in spiras anguem induit, tum violentus, ac tumidus linguas in ipsum vibrat, ac ceruicē ex aduerso iubatam tollit, mox horribili illa specie vltro remittente baculus pristinam recipit formam. manus ad hæc sinu exerta inficitur, atque obducitur lepra. postremò aqua humi affusa rubescit in cruorem, quo tamen ferali ostento, ac mortis imagine animatus ipse potius est ad rem strenuè gerendam. omitto cetera multa, atque præclara; volui tantùm auspicia rerum gerendarum commemorare. Porrò Moses non insignis solum fuit virga, sed calamo: aggressus est enim Mundum ipsum è tenebris obliuionis extrahere, eiusq; cunabula deducere ad adultam vsque velut ætatem; vt opifex tantæ molis, & architectus obscurus

L vulgo,

Euseb. vulgo, immò etiam ijs, qui se sapientes haberi volebant, Cecrops. agnitus coleretur. Regnabat ea tempestate Cecrops is, qui Athenas condidit, hoc est illam omnium bonarum artiũ, vt Græci iactabant, inuentricem vrbem, philosophorum, & oratorum matrem, & poetarum alumnam, vnde humanitas, doctrina, iura, leges, ac nõ frugalitas modò, sed fruges ortæ dicebantur, atque in ceteras terras distributæ; de cuius vrbis possessione propter pulchritudinem inter Deos ipsos certamen proditum est; quæ auctoritate tanta fuit, vt etiam posteaquam fractum est, ac debilitatum Græciæ nomen, eius vnius vrbis gloria niteretur: domicilium igitur sapientiæ parabatur eodem tempore, quo Moses vir sapiẽtissimus viuebat in terris, & si alibi quàm Athenis degeret. atqui in Græcia non fuit indigena sapientia, sed aduena: quippe ab Abrahamo, ac deindeà Mose edocti Aegyptij, atque Phœnices Græcos erudierunt. nam Cecrops ipse cõditor Athenarum ideò biformis est dictus, quòd Aegyptiã, & Græcam linguã optimè calleret; tametsi id ipsum alij eò quoque referant, quòd connubij leges sanxerit, & certum virum cum vxore coniunxerit, cum vagaretur antea libido, & ignoti essent genitores, nothi filij. ac Moses quidẽ non modò adulterio proposuit pœnas, etiam diuinitùs infligendas; sed vt certior esset torus, suis quæque connubia tribubus definiuit. de sapientia verò quid dicam? cum sacræ ipsæ literæ testentur fuisse eruditum omni doctrina Aegyptiorum: ipsum autem adeò admiratus, & æmulatus est Plato, vt Numenius Pythagoricus dixerit, nihil aliud esse Platonem, quàm Mosen Atticum, eiusdemq. doctrinam in multis secutum esse Pythagoram, & cunctas Græciæ disciplinas à Syria, & Aegypto manasse, qua de caussa fortasse Clearchus peripateticus scripsit, Aristotelem fuisse Iudæum; ac Demetrius Phalereus etiam ipse peripateticus Alexandrinam bibliothecam non satis instructam putauit, quòd videlicet Hebræorum libris, hoc est omnis sapientiæ fonte, atq; principio careret. Ceterum quod ad religionem attinet, vide quàm fuerit oppositus Cecropi Moses, nam ille primus fuisse dicitur, qui in Græcia simulacrorum cultũ instituit; Iouem indigitauit, aras extruxit, atque delubra, immo-

immolari victimas iussit, denique omni superstitionum genere eam imbuit gentem; cum interea Moses totus esset in veri Dei cultu decernendo, & sacris institutis, legibus, ritibusq; condendis: in primis verò augustum illud extruxit tentorium, quasi vnà cum Hebręorum gente, vel peregrinantis, vel militantis Dei, simul cum oraculi cortina, & penetrali sacrario: idq; opportuno planè tempore factum, quippe tunc diuersis in locis extruebantur fana Deorum, nonmodo à Cecrope, sed ab eius filio superstitionis hęrede Erisisthone, præsertim Apollinis Delij; in cuius limine, scriptos fuisse narrant versus, quibus edocerētur homines, qua herbarum compositione aduersus omnia venena vti deberent, cum interim impietatis veneno mortalium mētes multò perniciosius inficerentur. sed Stygio veteratori fraus postea constitit multo: nam cum Menophanes Mithridaticæ classis præfectus Delum euertisset, expilatis donarijs, & Delijs in seruitutem adductis, barbarus quidam ex eius exercitu ligneum Apollinis ipsius simulacrum in pelagus misit, quod diu post è naufragio eiectum, fluctibusq; iactatum ad Peloponnesi littora iacuit: mari videlicet opus fuit, vt tanta superstitionis labes elueretur. opportunè igitur Mosis vera religio, qui ab vndis impunè euaserat, se opposuit impietati. Huc etiam facit, quod non multò post natum Mosen Epidaurus est condita, ea scilicet vrbs, quæ ἀίμηρα à Græcis dicta est, hoc est cruenta, quòd ibi Aesculapij ara esset, quæ plurimarum victimarum sanguine redūdaret; αἷμα enim cruor est, eademque μειλίσσια dicta, nā μειλίσσειν sacrificare est. in quo illud quoque animaduertendum, opportunè satis tūc Mosen editum terris, quippe qui vim diuinitus accepit in edomandis virga pręstigiatorum anguibus: siquidem Epidauri in Aesculapij templo anguis est cultus; qui vt latiùs venena diffunderet, ea vrbe non contentus, postea, vti suo loco dicemus, in Romanam, quæ arx erat omnium gentium, quò nationes omnigenæ confluebant, transferri voluit. Adulto verò iam Mose Memphis exædificata est Aegypti metropolis, nec minus superstitionum, quàm regum sedes ibi operosæ illæ fuere pyramides, obelisci, mausolea, & principum busta,

Euseb.

Epidaurus.

Euseb.

Mēphis.

ibi natio solita plāgere Memphiten bouem, hoc est Apim illum, quem tanquam amissum primò lugebant, deinde repertum magna cum lætitia,& gratulatione recipiebant: at Moses interea in arcæ, sacriq; tentorij fabricationem sedulò incumbebat, vbi verus Mundi opifex coleretur; atque id maximè nitebatur, vt Apis illius cornua infringeret, & comminueret.

Euseb. Hercul. Desinas.

Vixit & Mosis tempore Hercules cognomento Desinas (multos enim huius nominis extitisse constat) atque in Phœnice clarus habebatur; à Cappadocibus, & ...isiensibus ad Eusebij vsque tempora Desinaus dictus; at ea, quæ Moses gessit, admiranda prorsus, & plena prodigiorum eiusmodi fuerunt, vt Herculis facta pueriles ineptiæ, ludiq; videantur.

Arcas. *Euseb.*

Arcas item ex Callistone Lycaonis regis filia ortus in Mosis tempora incidit. is aduersus Pelasgos sumptis armis Arcadicam, cui nomen dedit, regionem ditioni suæ subiecit. eum vnà cum matre in cœlum postea sublatum ferunt, atque inter sidera collocatum: & Callistonem quidem maiorem vrsam Astrologi vocant, Arcadem verò minorem, ambas nauigantium duces; sitæ autem ita in Cœlo sunt, vt nunquam mari mergi videantur: sed obruuntur hæ magnis, præclarisq; Mosis factis, qui in illa de Aegypto fuga non modò in rubro mari mersus ipse non est, sed effecit, vt tantus exercitus vnda prodigiosè suspensa ne maderet quidem; secutus scilicet certiorem ducem, quàm claros septemtriones, eum inquā, cui tempora diuinitùs radiabant: qua in re visus est Moses cum Apolline ipso de splendore contendere, quippe Apol-

Apollo.

lo, vti diximus, non ille quidem, cuius consulebantur oracula, sed alter, qui Latonæ filius fuit, ac pauit Admeti gregem, ad Mosis tempora refertur: ambo pastoritiam aliquando vitam complexi sunt, sed alteri probro fuit, quia coactus seruiuit; alteri gloriæ, quia prælusit imperio, didicitq; esse populorum pastor; ille verò, quem hic præferebat vultus splendor, nec nube obtegi potuit, nec nocte obrui.

Areopagus.

Areopagus etiam Mosis tempore institutus est in Græcia, vbi Mars, qui dicitur Ἄρης, homicidij crimine reus factus iudicantibus duodecim Dijs caussam dixit. cautum verò est, ne eum, cui diem dixerant, sub Sole iudicarent res agebatur

batur in tenebris, vt occulta facti veritas prodiret in lucē; sed quantò integrior in iudicando fuit conuentus ille seniorum quem eodem ferè tempore instituit Moses? quibus etiam nonnihil impertijt eius afflatus, quo diuinitus ipse concitabatur. hoc certè cum Areopagitis Moses commune non habuit, quod in tenebris iudicia exercere non potuit, cum radiata fronte fulgeret, quo facilius occulta quæque ipsi patebant. Præter hæc ad Mosis quoque ætatem refert Eusebius initium Troiani regni, cuius conditor Dardanus quod seminarium quoddam fuit discordiarum, atque bellorum; & propter incestas thalami faces receptaculum flammæ. accepit eius regni sceptrum Dardanus iis manibus quæ recens manabant fratris sanguine: nam cum de hęreditario iure in contentionem cum Iasio fratre venisset, ipsum interemit; tùm veritus procerum, & populi vindictam conscensa naui in Samothraciam appulit, & inde abiens eam Asiæ partem, quæ Hellespontum tangit, obtinuit, ibiq; condidit Dardaniam, quæ deinde à Troe nepote dicta est Troia. neque verò alium exitum sortiri poterat, nisi vt incenderetur vrbs, quę cōdita erat ab eo, qui fraternis odijs exarserat; cum interim Moses Aaroni fratri ita coniunctus esset ad commune commodum, & salutem, vt ad hanc conspirarent ambo; atque ille quidem ducem ageret, hic pontificem; vsi autem sunt virga quasi sceptro, ac potestatis insigni, qua non minus Naturæ, quàm populis imperarent. Inter hæc igitur duorum regnorum initia, Atheniensis à Cecrope, Troiani à Dardano, quæ regna nō minus Deorum, vt aiunt, quam hominum dissidijs corruerunt, interiectus Moses aluit suam gentem veri Dei cultricem, & progenituram ex Virgine Deum: eamq; gentem & religione auxit, & robore. Quòd si primùm illud Assyriorū imperium spectes, vixit Moses sub Sparteto rege, quo regnante, vt narrat is qui Berosi nomine circumfertur, miranda in orbe terrarum contigerunt. quid autem admirabilius quàm ipse Moses, contigerit, non video. nam hic non modò admirabilem se præstitit mortalibus, sed ipsi Naturæ: quippe per ignei rubi ostentum excitatus exarsit in impietatem. à Deo in Aegyptum delegatus ad regem

Dardan.

Berosus.

Spartetus.

consti-

cõstitutus est ipse regis Deus; thaumaturgus huiusmodi, vt prodigijs inusitatis, ac maximis attonitos fecerit Aegyptios, peruicaces afflixerit, ac prope deleuerit; quà cinere, quà grandine, quà sanguine impleuerit omnia, discidit maria, suspensos tenuit fluctus, ac sicco vestigio permeauit. huic silices percussi non ignem protulere, sed fontes; huic cœlum se soluit in nectar oppassa interdiu nubes fecit vmbraculum; ignea columna pro Cynosura fuit, & Helice: neque enim dignabatur ea gens, quæ æquiparata fuerat stellis cœli, astra sequi; nacta ducem viæ nõ naturæ ministerio, sed diuinitùs datam. Iam inter illa; quæ Sparteto regnante, & Mose viuente miranda contigerunt, Deucalionæum diluuium in Thessalia ponitur, & in altera parte incendium; sed facto accessit fabula, lapides à Deucalione iactos in homines versos; quippe reliquias ipse naufragij collegit; & rudes, incultosq; populos humanioribus institutis, ac moribus informauit. quid Moses? non modò incolumis enatauit è fluctibus, in quos recens natus fuerat abiectus, sed gentem quoque suam licet mente præfracta obfirmatam, à qua aliquando penè lapidibus est oppressus, per Erythreum mare miro modo traductam mansuetudine, ac pietate ad humanitatem adducere, ac diuino cultu excolere certè conatus est. porrò eodem ferè tempore, quo hæc eluuio contigit, in alia item Thessaliæ parte post terræmotum subsecutum est incendium, quod alterum fuit ab illo, quod excitatum diximus Abrahamo viuente in Italia circa Istros, Cymeos, & Vesuuium. sed illa è naturalibus orta caussis plus habuerunt incommodi apud incolas, quàm admirationis apud Sapientes; hæc verò, quæ cum in aquis, tum in igne Mosi contigerunt, sunt omnia plena prodigij; Nilus videlicet in sanguinem versus, mare diuisum stantibus primò fluctibus, mox in gurgitem relabentibus. accessit & horribile illud ignis supplicium, quo diuinitus consumpti sunt ij, qui in Mosen, incensi ferebantur, vel ira, vel inuidia, tellure ipsa dehiscente, & absorbente viuentes, flamma quoque inde erumpente vindice sceleris, his, ac ceteris prodigijs ingentibus Moses id assecutus est, vt digitus diceretur Dei. diuina enim hæc vi gesta sunt, non astrorum.

inep-

ineptiſſimè enim dictum eſt à nonnullis aſtronomis, leges à Mo e fuiſſe traditas ſub Caſſiopeæ imagine in piſcium ſigno tanquam doceret è cathedra, vt Caſſiopea fingitur, & poteſtatem in aquis exerceret: ita illi eius diſciplinæ hamo vafrè capiunt mentes.

MARIAE SORORI MOSIS, & huius Obſtetricibus, Synchroni.

MAria maximorum heroum ſoror, Aaronis, ac Moſis, quanquam ipſa paullò maior natu, hoc tamen loco de ſe dici libenter patitur. opportunè quidem ſatis, & accomodatè exorta prior eſt, vt infantem fratrem ad Nili vndas abiectum à morte ſeruaret. ferè æqualis ipſa fuiſſe dicitur Aſiæ nobiliſſimæ illi matronæ, à qua vna pars orbis terræ nomen accepit. eam Græci in omnibus ludere soliti, Oceani, ac Tethyos filiam fecere, vt ampliſſimis ſcilicet finibus ipſius famam circumſcriberent: atqui in Mariam ex aquis multò plus gloriæ redundauit, ſiue cum tanta cum induſtria ſimul, ac pietate effecit, vt regis filia fratrem extractum ab aquis non alij nutrici alendum traderet, præterquam matri; ſiue cum demerſis Aegyptijs hoſtibus rubro mari pulcherrimum cecinit epinicion, ac mulierum inſtituit chorum, non vt circumforaneæ pſaltriæ more colluderet, ſed vt & impio illuderet hoſti, & victoriæ auctorem Deum pro beneficij magnitudine commendaret. nunquam Aſia tot, tamq; opimis, ac magnificis ſpolijs Romanos duces ornauit, quos etiam Aſiatici nomine cohoneſtauit, quot, & quantis Aegyptiorum exuuijs Mariam diuitem, & onuſtum fratrem vidit; quem laureatum ita complexa eſt, vt ſibi quoque vendicare poſſet laurum, quia prophetis. Ad ipſius quoque Mariæ tempora ſpectat Apollinis ſoror Diana. nam, vti dictum eſt, Apollo Latonæ filius in Moſis ætatem incidit: quemadmodum igitur hic Apollinem, ita illa Dianam ſplendore ſuperauit. oppoſuit, vt ſit,

Aſia. *Bergom.*

Diana. *Euſeb.*

fit,aliquando hæc se Luna Soli, cum de vxore Aethiopica, cui se Moses coniugio iunxerat, est orta dissensio; atque vt in Luna quædam quasi macula apparet, ita Maria ob illud iurgium semel facta est maculosa per lepram,sed quam facilè fraterna pietate eluit: ceterum vt Luna choros ducit astrorum,ita hæc mulierum duxit in fratris triumpho.

Porrò cum Maria, quæ fratrem Mosen seruauit, cognationem quandam pietatis habent obstetrices,non immeritò in sacra historia laudatæ. eæ fuerunt Sephora, & Phua, quę neglecto impij regis edicto,quo iubebãtur prodeuntes mulierum Hebræarum partus opprimere,ac necare, Mosi pepercerunt. inciderunt hæ satis accommodatè in idem ferè tempus, quo Lucina in terris numinis loco haberi cœpit, & illo ipso munere obstetricis fungi. nam hæc, vt aiunt,Apollinem è Latonæ vtero extraxit,qui Apollo synchronus Mosi fuit: at quantò clariùs harum obstetricum pietas fulsit,quàm ipsa vel in cœlo Lucina? enim verò meruerunt,vt maturo postea tempore non æquarent,sed præponerentur Lucinæ siue Lunæ, quam nunc de altissimo cœli domicilio, ac sede pro beneficio ipsis exædificata infra se despiciunt.

Lucina.

S.Greg.

IOSVAE Synchroni.

IOsues magni liberatoris nostri præferens nomen, vel hoc hosti formidolosus fuit, & naturæ ipsi verendus. Reges triginta,& amplius bello subegit. Regum ipsorum capita cum diademate aureo, gemmisq; distincto pedibus subiecit,& conculcauit. Regum manus gestare sceptrum solitas confixit cruci. vrbes trecentas, & octoginta cepit. Barbaros innumerabiles immensa cum strage deleuit. eo in aciem prodeunte armatæ bellatorum myriades primò expalluerunt metu,mox rubuerunt cæde;cœlo ipso coniurante in hostem, & immaniter grandinem instar lapidis iaciente. eius imperio flumina recurrerunt in caput, vt viam militi sternerent. communem Martem fecit sibi

pro-

proprium martialis ipse; & quodammodo victoriæ incidit alas, ne à se auolaret. Non est mihi propositum præclarissimi huius ducis facta omnia narratione, aut laudatione complecti; illud tamen tacitè abire non potest, quod videlicet gestum est clangentibus tubis, nec sine magno fragore ruentis oppidi Hierecuntis. vbi tunc bellica tormenta, quæ postea militaris disciplinæ magistra Roma vsurpauit, testudines, arietes, balistæ, vineæ, plutei, ceteræq; machinæ? vt omittam recēs inuentum, fulmina pilarum, quasi ludente sæuitia in alea vitæ. nihil horum adhibitum. satis fuit indicere bellum tuba, vt caperetur oppidum, nec iam per portas, sed per ruinas murorum triumphalis pompa duceretur. atque hæc victoria parta est commota tellure, ac cessit altera immoto cœlo. Instruxerat dux fortissimus apud Gabaonitas aciem. statim sub primum congressum terror ingens iniectus hosti; secuta trepidatio, & fuga; disiecti, incensiq; currus. horribili cæde, ac strage sæuitum. hic Iosues, siue Iesus, vt ante noctem profligaretur bellū, fiducia numinis, & augusti nominis appellatione fretus nō dubitauit imperare cœlo, in duplum producto die, & Sole, Lunaq; stare iussis. Ad hæc quinque Reges, qui se in altæ speluncæ latebras penitùs abdiderant, inde extractos, cum superbissimas eorū ceruices calcādas militū pedibus subiecisset, pro solio adegit in crucē; & pro gēmis, & vnionibus aceruo lapidū obruit. ita Iosues clarus euasit non modò à Sole, cuius lucē produxit ad pugnā, sed à spelūcæ tenebris, vnde reges eduxit ad necē. Tam amplā ille materiam sufficiebat historiæ, cum opportunè sub idem tempus exortus est Cadmus, qui characteres condidit græcos, sicut Phœnix frater eius phœnicios: nempe æmulati sunt ambo vicinorum Hebræorum literas, & nomina, vt ait Euptolemus; quò videlicet habere posset Iosues rerum à se præclarè gestarū non vnius idiomatis laudes. Cadmus igitur hac ætate in Græciam traijciens sexdecim intulit notas, quibus Palamedes sex alias addidit. ijs exculta est rerum cognitio, cum antea philosophia, resq; ciuiles per fabulosas tantùm narrationes in manus posteris traderentur. primus item Cadmus apud suos historiam soluta oratione contexere

Euseb.
Genebr.
Cadmus.

est aggressus vnà cum fratre Phœnice: ita rebus nouis, & inusitatis à nostro duce admirabiliter gestis nouæ literaturæ facta est accessio.ac certè si rectè Græcorū diiudicasset historia, nancisci nō poterat maiora, ac digniora, quæ scribi, & mandari literis deberent, quàm ea, quæ Iosues gessit:an verò materies vlla inueniretur illustrior, quam quæ Solem ipsum obtemperantem hominis voci contineret? sed nimirum tanti prodigij splendor perstrinxit aciem hebetiorem Græciæ.quod si facta ipsa Cadmi regis(regnauit enim Thebis Bœotiæ à se conditis) cum Iosuæ factis comparemus, vtrum dignius literarum monumentis dicemus, huiusnè, cum Hierecuntinam vrbem destruxit, & muros solo tubarum sonitu euertit, an illius cum Thebanā Amphionicæ lyræ cantu extruxit? nam illud ab Amphione vel magicis artibus effectum est,vt nonnulli putant, saxis ad substructionem murorum decurrentibus, vel de rudium hominum duritie eloquentiæ vi ad mansuetudinem informata intelligi debet; hoc autem de mœnibus Hierecuntinis sacrorum lituorum sono deiectis iccirco à veritate non abhorret,quia diuinitus factum: itaque extructorum per fides murorum vacillat,ac labat fides, destructorū verò,euersorumq; firma consistit. At enim Cadmi fortitudo laudatur,quòd infestissimum quendam regno latronem de medio sustulerit, & insurgentes in vltionem eius asseclas profligauerit; quæ res fabulæ locum dedit de interfecto à Cadmo dracone,eiusque dentibus satis, vnde armati extiterint viri,qui tandem & ipsi ferro ceciderint. Iosues certè cum ijs hostibus conflixit, qui & furoris, & impietatis veneno tumebant,de quibus stragem edidit maximam. porrò Harmoniæ coniunctus dicitur coniugio Cadmus, sed id multò gratius præstitit Iosues concentu virtutum: ferunt in Harmoniæ, Cadmiq; nuptijs Deos ipsos relicto cœlo interfuisse,ac certasse muneribus,Apolline interim cum cithara epithalamium concinente; at quantò virilior ille tubarum cantus à Iosue adhibitus, quo hostiles muri funditùs corruerunt: Iam præter Thebas in Bœotia à Cadmo ædificatas, alteræ quoque Thebæ à Busiride in Aegypto etiam sub ipsa Iosuæ tempora conditæ dicuntur.

Pausan.

Busiris.

hæc

hæc vrbs Heliopolis vocata eſt, hoc eſt Ciuitas Solis; cuius ciues, vt ait Herodotus, omnium Aegyptiorum ſapiẽtiſſimi habebantur,& doctrinæ luce clariſsimi;ſed vtrum illuſtrius?indere nè ciuitati Solis nomen, an ipſi imperare Soli,& tantiſper, quandiu voluit, eripere planetæ nomen hoc eſt errantis?at quis Heliopolim cõdidit? Buſiris,nempe is inter cetera huius ætatis monſtra ſe obtulit terris; illaudatus hic à ſummo poeta dicitur,qui fuit indigniſſimus laude: ſcilicet oſtentauit græcus rhetor in eo laudando acumen ſtyli,quo potius in confodiendo vti debuit; armabat enim Buſiris aciem gladij in hoſpites,vt in hoſtes; at Iſocrates in eum lepores omnes dicendi contulit, qui omnium crudeliſsimus eſt habitus; orationis perennitatem quaſi flumen in eum deriuauit, cuius manus miſerorum ſanguine manantes ne mari quidẽ elui poterant:quamobrem fruſtra ille accerſit laudes à Neptuno parẽte. quòd autem Libyam eius matrem dicit, quę Africę nomen dedit, monſtroſæ feritatis omen affert, quanquam Africanas omnes belluas immanitate ſuperauit. ſed illa quid probroſius laude? cum ait ab ipſo Buſiride inſtitutos hierophantas. & indicta Aegyptia ſacra,quibus nihil execrabilius,cum etiã viliſſima bruta numerarent in Dijs: ſed riſu excipienda eſt rhetoris excuſatio, nam id à Buſiride inſtitutum dicit, vt aſſueſceret vulgus principum iuſſis ſtare, quantumuis abſurda imperent;& vt diſceret etiam in minimis, & abiectis ſeruare in religione conſtantiam.ad has videlicet ineptias tantus rhetor abijt, cum ſuppeterent egregiæ Ioſuæ laudes qui Buſiridi fuerat ęqualis.quantum orationi ſplendoris acceſſiſſet, ſi eum in cœlum extuliſſet, qui inaudito edicto Solem,Lunamq;conſiſtere coegit? quàm amplus ipſi aperiebatur campus de tot ab hoc duce ſignis ereptis,ſpolijs reportatis,regibus triumphatis?condidit quidem Buſiris Heliopolim,hoc eſt Solis ciuitatem, ſed tùm cum hoſpitibus eripiebat lucis vſuram. Ferunt etiam Ioſuę ætate Liberũ patrem, qui item Dionyſius, & Bacchus eſt dictus,expeditionem inſtituiſſe in Indiam, cumque barbaras illas nationes domuiſſet, primum omnium triumphaſſe,ac circumdediſſe capiti mitram,quam poſtea conſuetu-

Genebr.

Liber. *Euſeb.*

dinem imitati sunt reges, vt diademate cingerent frontem. Opportunè igitur Iosuæ à tate inuentus est triumphus, quia nemini obtigit triumphandi ratio maior. adde tunc quoque à Phœnice Cadmi fratre inuentum vermiculum, cuius cruore phœniceus, siue puniceus extitit color, vt videlicet habere posset Iosues, nisi animus abhorreret à fastu,

Genebr.

purpuram, ac trabeam triumphalem. quin etiam sub idem

Erichthonius.

tempus ab Erichthonio currus inuentus dicitur, ne quid deesset ad eiusmodi pompam. sed vtri dignius decernendus erat triumphus, Liberonè, qui eum instituit, an Iosuæ qui meruit? nam ille quidem fertur in aciem prodijsse, cum Silenis, Satyris, Panibus, & vlulantibus Bacchis iactantibus thyrsos, & insano cum tumultu Orgia celebrantibus; contrà Iosues cum sacrorum ministris, quos canoris armauit tubis. illa verò triumphalis nostri Ducis pompa, an non Capitolina omni præclarior dicẽda est? in qua vnum, & triginta reges ante currum captiuos ducere licuit: an non ille dignior corona, quàm Bacchus? sed noluit videri, vt hic, dulci fortuna ebrius: in Deum referre maluit partã ab hoste victoriam. nemo certè imperatorum, ac ducum tàm opima retulit spolia, tot insignia tyrannorum capita humi prona spectanda proposuit; atque hæc non inter inconditos bacchantium clamores gesta, sed inter epinicia numini dicta, non homini. Ferunt item, eundem Liberum

Dionys. de situ orbis.

India deuicta columnas sibi in Oriente excitasse in monumentum reportati triumphi; quibus dignior planè Iosues fuisset, qui tunc maximè fulcimentum suæ gentis est visus, cum mœnia hostium diuinitus euertit, quæ docuit, vel sacerdotali flatu posse conuelli. præterea Liber idem

Macrob.

habitus qui Sol; hoc enim nomine non modò à Marone, sed ab Orpheo dictus est,

Πρῶτος δ' ἐς φάος ἦλθε Διόνυσος δ' ἐπικλήθη,
Οὕνεκα, δινεῖται κατ' ἀπείρονα μακρὸν ὄλυμπον.

quod etiam indicat ipsum Mithrę nomen Persicum; sic enim ea natio appellauit Solem: itaque Liber, siue Bacchus Mitratus est dictus, & fictus. at Iosues non vsurpauit sibi iactanter Solis nomen, tùm quia sortitus erat aliud augustius, quod magno salutis vindici tribuendum erat; tùm

quia

quia maior erat Sole, qui Soli imperabat. habuisse certè dicitur Iosues in sepulchro marmoreo insculptam Solis effigiem, quæ testaretur rem ipsius aliquando imperio gestam. quàm igitur ille præclarus fuit viuens, in cuius inferias illatus est Sol? Interea apud Latium Faunus regnabat: fuit autem hic, vti scribunt, monstrorum parens, Satyrorum videlicet, ac Siluanorum; sororem habuit Faunam, vel vt alij accomodatiùs nominarunt, Fatuam. Iam Fauni quasi fatidici Dei oracula consulere soliti ipsi reges, ac substratis victimarum pellibus per somnia quęrere responsa. corneam illi fecerunt frontem, & corneos pedes; quoniam enim non nisi per nouas, & admirabiles, aut etiam formidabiles Deorum figuras vulgus teneri poterat, iccircò huiusmodi multa ad terrorem composita excogitarunt: scilicet acceperunt à brutis ea, quibus facerent Deos. hac igitur ætate, qua Fauni, Satyri, Sileni, ac cetera id genus monstra impudica vigebant, Iosues religione, & castimonia insignis diuinitùs terris est datus, qui esset illis oppositus; ne Mundus hic, qui ab ornatu nomen accepit, omni ex parte contraheret labem: quanquam hoc rectè factum, vt obscœna illa monstra Faunorum, ac Satyrorum in occultas latebras lucorum, atque siluarum inter arbusta se conderent, dum Iosues bellator versabatur in Sole, imperaturus Soli. Illud certè satis ei auspicatum contigit, quòd ipso viuente Delphicum templum incensum est à Phlegra, nempè eo, cui fatale nomen erat à flamma, quippe φλέγειν inflãmare est. adeo neque Apollo ipse præuidit eo in loco, vbi profitebatur rerum futurarum euentus docere, quid de se, suoq; fano futurum esset; expertusq; est in sua æde per Phlegram, quod Phlegręis fit in campis. consumpti sũt aurei tripodes, exusta tot anathemata, Apollo ipse dilapsus est in cineres; quo tempore Iosues, aut hostiles incendebat vrbes, aut sacræ cortinæ per hierarcham petitis oraculis milites armabat fortius pietate, quàm ferro. in eius igitur felicitate ponatur, quòd tantam tunc iacturam superstitio fecerit, famulante veræ religioni quà Sole, qua flamma.

And. Mas.

Seb. Ver.

Faunus.

Euseb.

Phlegra.

RA-

CALEBO, ET RAHABAE *Synchroni.*

Iud.1. CAlebi polemarchi virtus, & magnitudo animi, fiduciaq; in Deum in exploranda promiſſa ſuæ genti regione admirabilis ſanè fuit; quippè non dubitauit tot propoſitis periculis bellicoſam nationem ignotus adire, oram omnem obire ac penetrare. oppoſuit autem ſe ijs, qui cum eandem regionem luſtraſſent, deterrebant ab acceſſu populum, quòd quaſi Titanium illud eſſet bellum, conficiendum videlicet cum hoſtibus, qui & mole corporis, & viribus anteirent; at eleuauit dicta Calebus locupletior teſtis, abrogauitq; fidē, quamobrem penè lapidibus eſt à vulgo oppreſſus. meruit certè ex illo penè innumerabili ſuorum agmine vnà cū Ioſue, ceteris extinctis, tandiù optata potiri tellure. Illa verò pugna nobiliſſima cenſenda, quæ ipſo polemarcho pugnata eſt; capta videlicet literarum vrbe, quæ Hebraicè Cariath Sepher dicitur. eam fuiſſe ferunt tanquam emporium diſciplinarum, & Athenas alteras. atque vt inflammaret Calebus militum animos, Axam filiam, quę potior erat omni auro, aut alio militari munere, ſe victori collocaturum eſt pollicitus. Geſta ſunt hęc ſub idem ferè tempus (vti dicemus, cum de Othoniele iudice mentio fiet, cui Axa ceſſit in coniugem) quo Cadmus, & Phœnix literas inuenerunt, alter gręcas, alter phœnicias. ſed illi ſapientiam ſibi calamo vendicarunt, Calebus, & Othoniel gladio.

Cadmus. Phœnix. *Euſeb.*

Rahaba verò cum patriam diuino nutu, quemadmodū alijs impiorum vrbibus acciderat, excindendam nō ignoraret, hoſpites, qui ad luſtrandam regionem venerāt, clam excepit, atque operuit amanter, ac piè, quo ipſa ſibi aditū aperuit ad ſalutē: nā in vrbis excidio, ac ciuiū internecione, ſigno coccinei funiculi dato, incolumis ex cōdicto euaſit. nupſit poſtea Salmoni principi, ac per eius progeniē texit ſe Deus mortali corpore abijciēs in fœnile, quę duūviros texerat fœno. ceterū hęc aut cauponaria fuit, aut ſcortū, hoc eſt aut vinū venale propoſuit, aut corpus; atqui nōniſi

maximè

maximè sobria tunc fuit, cũ & temporariæ vitę, & sempiternæ consuluit scilicet verum illa numen agnouit, quod etiam per posteros edidit terris. At quid interim agebatur apud exteros? omnia incesta, atq; infanda etiã inter Deos. Proserpinam rapiebat Orcus Molossorum rex; immò cum Europa Phœnicis filia miscebatur ipse Iuppiter; cum potius Rahaba eodem ferè tempore se Orco subtraheret cognitione veri numinis, & pulcherrimas accenderet tædas ad tàm illustrem è cœlo progeniem, caligine si qua fuit, superioris vitæ discussa. *Euseb.* Proserpina.

TRIBVBVS HEBRAEORVM sub Mose, ac Iosue Synchroni.

NOn debet vacare laude etiam vniuersè spectata ea gens, quæ cum à Iacobo, tùm à Mose commendata est singularibus, & amplissimis verbis parentum nomine; duos videlicet prętantissimos nacta præcones. accedit delatus honos in logèo pontificis, quod singularum tribuũ, siue classium habuit nomina gemmis insculpta clarissimis; concepto etiam diuinitùs, vt aiunt, cum ille faciebat, splendore. in hunc autem locum earum laudationem conieci, ne Iosuen longius à Mose distraherem. Iam duodecim has classes sub quatuor ferunt militasse vexillis, sub leone Iudæ, sub humana forma Rubeni; sub boue Ephraimi; sub colubro Dani, idq multò ante, quàm Roma bellatrix, aut lupos ostentaret ad prędas, aut dracones agitati vento tumescerent, ac sibilarét in signis. ac certè si vtriusq. gentis castra consideres, ante in campis cœpit prędari Iudaicus leo, quàm martialis lupus; ante hostes coluber terrere, quàm draco. Ex his autem classibus ea, quæ Iudæ fuit, imperio, ac sceptris nata semper eminuit. res est digna spectaculo recensitus ille apud sacrum historicum, ac lustratus penè immensus exercitus, explicatæ alæ cum suis polemarchis, ac ducibus, miles in suam quisque tribũ, classemq; *Exod. 39.*

dige-

digestus,atque distinctus.at ve ò Leuitæ dare nomen iussi non sunt ad pugnam, addicti videlicet ministerio sacrorũ, augustissimęq; cortinę custodiæ, sacroq tentorio gestando, cum conclamatis vasis castra moueri iubebat imperator Deus.quas igitur exterarum gentium legiones, quos exercitus summorum ducum cum hoc conferendos putamus, cui pro belli tessera diuinus fuit nutus? multa apud alias
Euseb. nationes Mosis ætate gesta sunt bella: nam & Chaldęi ad-
Danaus. uersus Phœnices arma sumpserunt,& Danaus Stelenum, vt Argis potiretur,& Arcas Pelasgos oppugnauit:at Amorrhęi & Moabitę, cęteriq; hostes ita ab his Mosis bellatoribus profligati sunt,vt se non tàm cum mortalibus, quàm cum cœlo pugnare suo malo senserint.sub Iosue verò quot expugnatæ vrbes? quot subiecti iugo tyranni? quo tempo-
Liber. re,vti diximus, Liber ille, siue Dionysius Indiam debellabat non alijs copijs, quàm ebriorum, non alio comitatu, quàm Bassaridum,non tàm clamore militari,quàm vlulatu bacchico;quo in bello pro hastis thyrsi fuerunt, pro lituis cornua,pro sacris Orgia. atqui Hebræorũ exercitum cum Vates quidam ex edito loco, & excelsa quasi specula despexisset,admirando suspexit; cumque nihil animaduertisset nisi virile simul,& honestum,ac religiosum, non potuit
Num.22. quin (contra quam fuerat ab impio rege præscriptum)
23. eum summis laudibus efferret, ac nemorosis vallibus, hortis irriguis,cedrisque altissimis compararet: tanti fuit imperatorem habere Deum, cuius cum illi obtemperabant iussis,insuperabiles reddebantur etiam exarmati. Singulis igitur tribubus, siue classibus suam laudationem impertiam, tametsi non castrorum, sed natalium ordinem sequar,qui in parentibus fuit. extremo autem loco Leuitas collo.abo, quia extra militarem numerum, quibus Nazaręos vtpotè religioni consecratos adiungam: votiuum horum capillamentum facit, vt velut à fronte oblatam occasionem laudationis arripiam. non exiguum addent
Thren.4. operi decus,qui vel candore anteire niui dicuntur,& lacti, vel pulchritudine,pretioq. sapphiris.

†

AARON

AARON.

Pontifex Summus.

Synop. *Dignitas eius muneris ostenditur. ornamenta ipsa Pontificiæ vestis describuntur. ipsius tantum virga inter multas efflorescens indicauit ei muneri destinatum, æmulis terræ hiatu absorptis.* *Exod.39. Num.16.*

ENCOMION 22.

Te sacrum olim gestante logèum,
& aureæ apicem tiaræ,
nihil in terris Sol vidit augustius.
Pontificium in veste circumferens Mundum,
ipso maior visus es Mundo.
vndique fuisti verendus,
vel oris dignitate, vel muneris.
non aliunde petebas oracula,
quàm à te ipso.
quàm fuisti cordatus,
qui tuum consulebas pectus,
vnde Doctrina fulsit, & Veritas?
sapientior tu cum logèo,
quàm ceteri sub Lycèo.
quàm immensus, & amplus dicendus es heros,
qui sacro intextum indumento
tergeminum tulisti Orbem?
quidam posteà Mundum inclusit vitro,
sed nobilius tu antea gemmis, & auro.
quantum Mundus debuit tibi.
qui fecisti, nè nomẽ, quod ab ornatu dedit Græcia,
videretur inane.
Solis instar es visus,
cum Signiferum gestasti pectore
bissenis lucidum gemmis.

Sed meliora tuus habuit Signifer defluuia,
quippe vt mitia faceres sidera,
tuo fouisti pectore.
docuisti haudquaquam ab ijs humana contexi,
quæ tu veste ferebas intexta,
vnde proferebantur effata,
veriora quàm fata.
tuas Sapientia se recepit in vlnas,
ne fieret insipiens:
quam vniuersa capere nequiuit Græcia,
breui complexus es pectore:
terris quoque profuga Veritas
eodem se recepit hospitio.
nemo tuis est delusus oraculis;
non ambigua dedisti responsa,
quia non ternis nutarunt pedibus,
sed vno stabilita sunt pectore,
digni habiti sunt Delphici tripodes
vel igne, vel cinere.
gemuerunt & Dodonæ columbæ,
cum tu candida pulcher in bysso
candidiora edidisti oracula,
non fucata mendacio.
vbi capiti sacram imposuisti tiaram,
humilis postea fuit Dialis flaminis apex,
cum celsiore tui honoris apice collatus:
victus ille pudore
suo sibi vultum flammeo texit.
præcinuisti futura,
non inspectis occultis victimæ fibris,
sed tuarum luce gemmarum.
quadratum fuit, quod gestasti, logèum;
quia vaticinium stabile erat, ac firmum.

Hume-

Humeris quoque pretiosos tulisti lapides,
qui te faciente splendescerent.
ita visus es vel castior Alcide, vel clarior.
sonuerunt sacri amictus fimbrię nouo concentu
non æris tinnitu, sed auri;
fecisti videlicet vel pretium Naturæ, vel gratiã,
quia cessit tonitrui fragor in sonitum,
fulgetrum in auri fulgorem:
prætetulisti elementorum Regem,
cum intexta limbo gestasti
punicorum coronamenta pomorum;
sed si punica ficta sunt mala,
non tamen Punica fuit oraculi fides.
nihil infulato tuo sanctius capite,
in quo omni diademate fulsit illustrius
diuinum fronti nomen inscriptum,
radiante inter tempora
auctore & æternitatis, & temporis.
primus ritè initiatus es sacris,
sed honore supremo.
meritò indidit tibi nomen à monte
sublimitas vel vitæ, vel muneris.
cessit tibi in sacrificij partem
victimæ & armus, & pectus;
alter in omen firmitatis, ac roboris,
alterum in amoris.
at aures imbutæ sunt sanguine,
ne tuorum audires cædes:
cum cruentum tinxisti pollicem,
fecisti, vt tui bellica virtute pollerent.
viret etiam in senio tuum nomen, & floret
florente sub virga.
euectus es ad culmen honoris mirè.

N 2 Hæ-

Hæſit prorſus Natura prodigio,
cum aridus induit ſe ſtipes in florem,
vt tu pontificia effloreſceres gloria:
nullo is fuerat perfuſus humore,
niſi poſtea lacrymis,
quas tu in inuidorum ſtrage fudiſti,
vt diuinitùs accenſam extingueres flammam.
digna viſa eſt virga floreſcens,
quæ aureo reconderetur armario,
intra auguſti delubri adyta,
vnde tibi fundebantur oracula,
in floridæ monumenta pietatis.
tali ſi virga mortales verberet Deus,
plus florum,quàm ſanguinis ſpargat.
fragrabit in flagris;
afferet potius decus,
quàm inferet plagam.
exaruerunt in Capitolio Cæſarum lauri
etiam poſitæ in ſinu Iouis;
nimirùm qui igne calebat inceſto;
at apud te caſtum vel aridus euiruit ramus;
immò virga tibi ceſſit in ſceptrum,
qua in ipſam dominarere Naturam.
porrò qui in te exarſerant inuidia,
vltrice conſumpti ſunt flamma;
ſed ſtatim ſupplex occurriſti ſupplicio:
accepta acerra cum thure,
ſacrum ignem oppoſuiſti profano:
ignem,quem attulerant alienum,
ſenſere fatalem cineri ſuo.
aperuit & tellus hiatum,nempe auidis gloriæ.
labem fecit,vt deleret liuoris maculam,
deſedit ipſa,ne illi pōtificio reſiderent in throno.

MO-

MOSES
Dux Hebræorum.

Synop. *Oftenditur mirum imperium, quod in Naturam exercuit. prodigia commemorantur. præfertim ea, quæ exhibuit virga. defcribitur vultus explendefcens inftar corniculatæ Lunæ.* Exod.

ENCOMION 23.

Non potuit corufcum fulmen extingui flumine.
cum diuinitùs ereptus fuiffes ex aquis,
hoc prodigiosè primùm egifti,
vt diuinitatem, quam tribuebat Aegyptus,
eriperes aquis:
primum imperio cruentafti Nilum,
in quem proiectus referuatus fueras vitæ,
ne ab illo beneficium putareris agnofcere:
effluxit è mente fluuius, ftetit Deus.
adoptatus es à filia Regis in filium,
fed profanas refpuifti papillas,
ne vnà cum lacte fugeres impietatem.
adultus aulæ præpofuifti caulam,
purpuræ meloten, fceptro pedum.
prodigiofus in aqua fuifti, nec minus in igne:
quippe rubum, legem, columnam nactus es ignea.
inter fpinas non tibi fe obtulit Venus,
fed ipfa venuftas Deus.
iuffus es nudare pedes, vt incederes ornatior.
vt frutex ille viridior euafit igne,
fic inter damna gens euiruit tua:
profuit ignis luce, non obfuit æftu.
Verfatus cum Deo es nubem inter, & fumum;
at de nube ferenam retulifti frontem,
ex fumo dedifti lucem.

Inter

Inter nubium tonitrus animosior factus;
è coruscatione prodiisti præclarior.
Lunæ cornua prætulisti fronte,
scilicet cum secula versabantur in nocte;
nunquam tamen nituisti tàm candidè,
quàm aduerso Sole diuino,
qui Taboreo flagrauit in monte,
ne natiuum in te videretur lumen,
exsplenduisti Lunæ instar à Sole.
Sed mirum; quòd vbi colloqui cœpisti cum Deo
dixisti te factum elinguem,
etsi inter vibrantes ignis positus linguas:
at non tu, sed potius Aegyptus obmutuit
attonita prodigijs tuis.
illa non solum tuam exhorruit manum,
sed digitum:
appellatus quippe es Dei digitus.
quin etiam Deus dictus es Regis,
quem sceptrigerum tua terruisti virga:
euertit hic digitus sæpe ingentem hostium manū.
Tunc maximè visus es diuini iuris custos integer,
cum in lapide scripta iura, sed violata fregisti.
vt impietatis nefariam extingueres sitim,
tuo iussu Deorum puluis cessit in poculum.
non vnum perdidisti Memphitem bouem,
sed in tota armenta gran dine armasti cœlum.
plura quàm Alcides domuisti monstra;
pro claua fuit, immò pro sceptro bacillus,
cui se imbecillior Natura subiecit.
nouas adhibuisti ad bellum auxiliares copias,
abiectas ranas, locustas, cyniphes paruos,
sed vt admirabiliùs vinceres grandia.

Quan-

Quanquam & illa de te,heros magne,quàm mira?
qui cum exſplendeſceres vultu,
induxiſti tenebras cœlo.
animaſti lignum in anguem,
vt exanimares aduerſarios metu:
cum vnus anguis voraſſet innumeros,
non modò non intumuit magis veneno,
ſed deſijt eſſe anguis.
inter ceraſtas verſatus,& colubros
fuiſti in tuos inſigniter mitis.
quàm tu ſuauiter fudiſti preces,
cui cœlum fudit oranti nectar?
tunc maximè, cum tua gens exacerbabat Numen.
quantus fuiſti,cuius paſtoritia virga
ſeuerior lictoria fuit?
cum eam intendiſti,timuit rubrum mare,
ne repetitis à te verberibus
rubeſceret etiam ob vulnera.
percuſſit poſtea Helleſpontum Xerxes,
ſed cum iam perierat claſſis.
verberaſti tu mare,
ne tui vapularent ab hoſte.
mira res:vt eſſet vnda tuis mitis,obduruit;
vt eſſet hoſtibus dura,relapſa eſt liquida.
percuſſus deinde bis lapis protulit latices,
an potius ex ictu lacrymas?
ſed tuorum lacrymas ſiccauit ſuis:
verſi à te ſunt lapides in aquas,in lapides aquę.
Ceteri Duces ſibi è frigido marmore,
at tu igneam tibi erexiſti columnam,
ideo quia Dux eras illuſtrior.
immortalia edidiſti facta,
etiam cum cœlum obduxiſti cinere.

MA-

MARIA

soror Mosis.

Exod.2.15 Synop. *Abiectum ad flumen fratrem non dereliquit, sed egit cum Pharaonis filia, vt traderet alendum matri. cecinit epinicion post demersos Aegyptios choros ducens.*

ENCOMION 24.

Non potes esse non illustris fama;
soror videlicet eius, cui inter facta præclara
diuinitùs radiarunt tempora.
sola secuta es fratrem morti deuotum:
spectabas inter vndas infantem
exundans ipsa lacrymis,
sed impetrasti lacrymis, ne periret aquis.
per te nutricis nomine est redditus matri,
ne ab Aegyptia impietatis sugeret virus.
affecta es gaudio, cum vidisti aquis ereptum,
nec minus postea, cum vidisti aquis imperantem.
dixisti præcentrix pæana victori,
tympana insonuere pro tubis.
duxisti choreas in orbem;
vt eas opponeres Fortunæ orbitæ.
equitem Regem Neptuno fidentem
inuentori, vt aiunt, equorum
cecinisti demersum vnà cum equo.
idem carmen fuit, & epinicion fratri,
& epicedion hosti.
cum tu narrasti Erythræi prodigium maris
fratris vaticinata victoriam,
nunquam manauit vox tua liquidius,
quàm inter vndas firmiter stantes.
mira res: accepit à mari stabilimentum gloria.

SE-

SEPHORA, ET PHVA

obstetrices Hebræorum.

Synop. *Ostenditur earum pietas, cum contra impium Regis edictum infantibus pepercerunt, quamobrem affecta sunt à Deo beneficio siue fœcunditatis, siue cœlestis domicilij suo tempore incolendi.* Exod. 1.

ENCOMION 25.

Viuere vos decet immortalis historiæ fama,
quæ fecistis, vt infantes morti deuoti
negatam acciperent vitam.
vicistis pietatis splendore Lucinam
obstetricatæ clementius.
erubuit illa (nempe eadem quæ Luna)
cum à vobis superari se vidit
vel officio naturæ, vel beneficio artis.
hoc obtrinxistis infantes
arctius multò, quàm fascijs,
immò obstrinxistis & matres.
nimis acerbum putastis infringere calycem floris,
excindere tenerum germen.
non extimuistis edictum tyranni impium;
pluris fuerunt apud vos infantiles fasciæ,
quàm infulæ regni, vel fasces.
peperit sibi virtus laudem, cum eduxit partum.
plusquam virilis animi negotium fuit,
non sine periculo seruare virilem prolem.
quia per vos ea natio de culmine deiecta non ruit,
satis idoneum virtuti præmium datum
exædificatæ domus,
quanquam suo tempore incolendæ, sidereæ:
meritò lucidas acquisiuistis domos,
quia infantes reseruastis ad lucem.

O -BE-

BESELEEL, ET OLIABVS

Artifices ſacri tentorij.

Synopſis. *Ambo electi, vt ſacrum extruerent tentorium, & ornarent: ille aptus ad faciendum opus in auro, argento, & ære, ſculpendisq; lapillis. bic inſignis arte polymitarij, ac plumarij, totiusq; textorij operis.*

Exod. 35.

ENCOMION 26.

Aemulatur in alijs ars naturam;
at in his vicit ars, vel natura Iudice:
nec vnius artificis in cœlando
cœlari potuit induſtria,
nec alterius in texendo
tegi ſolertia.
Non nobilis modò fuit ars, ſed ſplendida,
quippe verſata eſt eas inter gemmas,
quæ in pontificio logèo
exſplendeſcere ſolebant diuinitùs. *Abulen.*
ſed hoc ille maximè celebrandus eſt nomine,
quòd in aurea frontis lamina
magni Numinis inſculpſit nomen;
quod proferri non potuit ore
inferri potuit eius manu.
at alter in purpura verſatus, & cocco
nobilitauit ingenium.
dum ſtudet acu pingere,
oſtendit acumen mentis.
extulit ſe de terra ſublimiter,
nimirum in opere plumario.
meritò delecti ambo dicuntur oraculo,
quia ſtructuri erant oraculo ſedem:
ſed quid ijs maius, qui potuere complecti
vniuerſum in veſte pontificia Mundum?

IO.

IOSVES

Dux Hebręorum.

Synopsis. *Commemorantur eius praeclarè res gesta, in primis cum Hierecũthinos muros sacrarum tubarum sono deiecit; & cum Solem, Lunamq; stare iussit. victor triginta, & amplius Reges bello subiecit.*

ENCOMION 27.

Vicisti Dux magne, virtute, & prodigijs famam,
noua bellandi ratione vicisti:
dignos fecisti milites corona murali,
& si non ascenderant muros.
vt deijceres Hierecunthinas turres,
non admouisti arietes,
sed immolasti;
arietasti mœnia non ferreis machinis,
sed æneis tubis.
non adhibuisti milites, sed tibicines.
euocasti ex ara hierophantas ad castra,
vsus es pro acie instructa
pompa sacrorum.
non ærea mouisti Martis arma,
sed aureum admouisti legis armarium.
non opposuisti mœnibus testudinem,
ne in victoria tarditas esset, & mora:
tantùm inflatæ sunt tubæ,
ne si virtute propria acta res esset,
inflarentur animi.
mira res. parta est victoria ore, non manu.
vel hoc dignus es oris præconio,
quòd parta illa est non mucrone, sed buccina.
minus est, quod commenta est Græcia,
mœnia erecta sono, maius funditùs fuisse disiecta.

Idem & initium pugnæ fuit, & finis;
belli ſignum, inſigne victoriæ.
vſus es tuba, non vt erigeres oppugnatores,
ſed vt deijceres propugnacula.
detumuerunt hoſtiles ſpiritus,
cum tumuerunt ſacerdotali ſpiritu tubæ?
Hierecunthinam in primis oppugnaſti vrbem,
quę inditum habuit nomen à Luna:
deieciſti Lunam non magico cantu, ſed ſacro.
ſcilicet facilè ſubijceres Lunam in terris,
qui ſubieciſti & Solem in cœlo.
nouum conſilium; qui Lunam iuſſiſti ſtare,
Lunæ mœnia noluiſti conſiſtere.
ipſa tibi vrbs omen victoriæ fecit,
dicta videlicet vrbs palmarum,
quibus tota circum virebat conſita:
plures tibi obtigere palmæ, quàm milites.
vna, quam ibi comparaſti, victoria
inſignia victoriarum tulit innumera.
felix Imperator, cui non opus fuit ferro,
vt concerperet hoſtem, ſed vt decerperet palmas.
corruit ſubitò ciuitas humi depreſſa
inter ramos, qui neſciunt premi.
quin etiam obtulit ornamenta capiti
eadem vrbs, quæ dexteræ,
quia dedit non palmas modò, ſed roſas,
quæ in Hierecunthinis agris præſtant odore.
quid beatius, quàm quòd vel hoſtiles agri
militem tuum coronauere victorem?
decus obtinuiſti camporum,
ſine labore campeſtri;
effloruit gloria ſine vepribus,
quia acutis non eguit telis.

At

At cum iussus est nihil de prẹda tangere,
ditior factus est miles,
quia eam Imperatori posthabuit Deo.
vnus, qui prædæ partem surripuit, miles
omnes penè sustulit commilitones.
meritò acrior in militem fuisti tuum,
quàm in hostem.
laudandus & cum vibrasti in prælio hastam,
& cum librasti in iudicio crimen,
quę prædam expetijt, appetitus est lapidibus,
quia propter ipsum & iusti dura perpessi.
cum purpuram abstulit, Deum spreuit Regem,
cum regulam auream, prætulit eam diuinæ.
scilicet quem prodigij magnitudo non fregerat
ijs ipse obrui debuit saxis,
qui ruerant ex hostilibus muris:
cumulus lapidum cessit in tumulum.
Dux fuisti & admirandus, & felix,
cum extulisti pro vexillo clypeum;
noluisti eo tegere tuum latus,
sed militis caput;
sustulisti signum, vt hostis caderet:
insignem fecisti stragem
vmbone vsus pro mucrone.
Aliquando & Natura stetit attonita,
cum Solem stare vidit, & Lunam
ad hominis nutum.
quàm illustris ea fuit victoria,
quæ defixos tenuit cœli oculos?
hæserunt vel allecti spectaculo,
vel obstupefacti virtute.
nimirum tanta maiestas erat in nomine;
coercuit noctis vmbram
magni nominis vmbra.

Quan-

Quantus Imperator fuisti,
quem adiuuit cœli militia
nouo more pugnandi,
meliùs videlicet statione, quàm cursu?
tunc primùm Luna non fuit inconstans,
quia eodem constitit vultu,
omen tibi victori datura constantiæ;
dum tu hostilis exercitus infringeres cornua,
illa non immutauit sua,
dum inimico rubesceres sanguine,
non variauit candorem,
te in terris castra metante
destitit illa metiri cœlum.
noluit obliquum ferri per orbem,
dum tu rectà ferreris in hostem.
nocturno abstinuit regno,
vt tu pugna sterneres Reges.
præsto tibi fuit illa, quæ iaculatrix est dicta,
vt tuo militi sufficeret tela.
peperisti victoriam sine dolore,
quia obstetrix adfuit, quę dicitur Lucina,
sed veriùs Pietas.
Luna quæ terris est citima,
tunc primùm fuit in cœlo non citissima.
mirum dictu. fecisti siderum cursui moram,
vt succurrerent tibi.
nunquàm tu extimuisti Fortunæ rotam,
qui etiam pręcipiti Solis currui
adamantinum fixisti clauum.
Sol non occubuit antequam hostis;
non ante se Oceano mersit,
quàm campos vidit natantes sanguine;
equos continuit suos, vt excurrerent tui.
Quo

Quò longior illuxit dies,
eò plures hostes caruerunt luce.
Vt totum inimicum configeres agmen,
obtulit ipse Sol abundè tela diei.
non festinauit in noctem errando, *Lucret.*
ne tu in tenebris aberrares ab ictu.
defecit ille de stadij cursu,
vt tu victoriæ attingeres metam.
coercuit freno iugales,
vt hostem coerceres iugo.
Sed quàm generosos fecisti milites,
cum iussisti calcare ceruices Regum?
plusquam regios hauserunt spiritus,
cum diademata capitis presserunt pede:
campus ipse Capitolium fuit,
vt capax esset tot excubijs locus.
ducti sunt in triumpho triginta, & amplius Reges:
plura tu sceptra in pompa tulisti,
quàm laureati Cæsares fasces. *Masius.*
meritò tibi mausoleum insculptum ferunt
illustri nota, Sole marmoreo,
nempè tùm, cum eum stare iussisti,
fecisti marmori similem.
tecum Sol est visus occumbere,
qui per te antea non occubuit.
quid tumulo magnificentius tuo,
in quem iniecta sunt pro inferijs supera?
mirum: tecum ibi Sol iacuit inter vmbras.
tumulatus est postea, & Syracusanus doctor
vnà cum sphæra,
sed ille cœlum apparauit vitreum,
tu imperasti æneo.
fingere ille potuit astra, tu figere.

CA.

CALEBVS

Polemarchus.

Synopsis. *Vnus fuit hic exploratorum hæreditariæ regionis.præfectus est pugnæ,qua Othoniel ciuitatem literarũ cepit. quamobrem ei filiam suam matrimonio iunxit. Calebus Hebræis significat,quasi cor.*

Indic. 1.

ENCOMION 28.

Retulisti meritò hanc eximiam laudem,
vt dicerere cordatus.
Aelium Sextum anteuertisti gloria,
cui Roma hoc indidit nomen.
at non minus oculatus fuisti,quàm cordatus,
cum inspector,& explorator es missus
hæreditarij regni.
Iniecerant alij populo metum
denunciatione periculi:
tu accendisti Martem nõ minus voce, quàm tuba.
nihil inuium fecisti virtuti.
penè appetitus es saxis
vnà cum Iosue eiusdem consilij socio;
sed vterque tectus est Numine.
cesserunt lapides in monumentum gloriȩ.
non satis habuisti esse te fortem,
nisi proponeres etiam fortibus prȩmia,
filiæ nuptias.
eum putasti tàm nobili dignum coniugio,
qui hostes subijceret iugo.
inflammasti videlicet mentes ad prælium
nuptialibus tædis.
non ante hæ iucundè luxerunt,
quàm hostis euictus luxit:
cordatus cum fueris, non excides aliorum corde.

RA-

RAHABA
Hospita.

Synop. *Scortum quidam fuisse putant, alij cauponariam. vim veri numinis agnoscēs exploratores regionis texit stipulo: salutis tesseram habuit funem coccineum è fenestra suspensum.* *Iosue 2.*

ENCOMION 29.

Illaudabilis fuisti cum solebas merere,
laudabilis cum cœpisti benemereri
etiam de hoste.
non prodidisti, sed profuisti patriæ,
cum eam Imperatori donasti Deo.
mirum prodigium: pauidas oues seruasti lupa.
texisti duumuiros stipula leui,
sed solidum fecisti beneficio pondus.
liberos eos fecisti per funem;
illigasti scilicet animos;
ne capereris, fecisti pietate captiuos,
obtendisti, ne te funerarent, funes.
mirum omen, pignus voluisti salutis
concolorem sanguini coccum;
rubrum apposuisti signum,
ne inter cruentas ciuium cædes,
rubesceres vulnere:
ardens color domum seruauit à flamma.
per intorta fila stamen produxisti vitæ.
cum periret naufragio patria,
sola stetisti spe firma,
quia sacram anchoram iecisti per funem.
inaudito euasisti consilio;
quia ne vincireris ab hoste victore,
obtulisti ei funem.

RVBENI
Tribus.

Gen. 49. Exod. 39. Deut. 33.

Synop. *Rubenitis Moses ita benè precatus est. Viuat Ruben, & non moriatur. probro genti fuit parentis incestus torus; at cauit, ne Iosephus necaretur. eius nomen in sardio inscriptum. ex hac tribu fuerunt Heliseus, & Ioel.*

ENCOMION. 30.

Viuet eius gentis nomen in omnium ore,
cui acclamatum est oraculi sorte,
vt viueret, mortemq; vitaret.
nempe reddita est parenti gratia,
qui fratri donauerat vitam,
cum eum ceteri addixissent morti.
meritò Pontificis summi logèum
habuit illum inscriptum in sardio,
gemma rubente,
quia pepercerat sanguini.
ideò non ferus, quia fecit, vt cruore ferino
rubesceret tunica, non fraterno.
vbi rediens eum non inuenit, ingemuit;
cum tunicam scidit suam,
nudo præsetulit pectore
doloris plagam.
tametsi maculam hic contraxit à toro.
at incessi notam parentis
multi delerunt posteri,
in primis duumuiri Vates.
horum alter non modò, dum viueret,
reddidit paruulum vitæ,
sed etiam mortuus adultum.
digna fuit hæc Tribus fausta precatione vitæ,
vnde prodijt Vates vitæ largitor.

SIMEONIS
Tribus.

Synop. *Ex hac tribu fuit Iuditha clarissima matrona, & religiosissima; ex hac item Nahum, & Habacuc prophetæ. quanquam Simeon notam contraxit in cæde Sichimitarum. eius nomen in logèi topatio inscriptum.*

ENCOMION 31.

Præclarũ hæc Tribus præfert nobilitatis insigne,
quia eam peperit heroinam,
cuius ope parta est patriæ salus.
attollit meritò ipsa in cœlum caput,
quæ vidit superbi hostis ab illa recisum caput:
comitatus est laureatus sine prælio miles
triumphalem victricis fœminæ currum,
canens epinicion.
sed non hoc vnum decus est gentis,
iactat & inclytos oraculis Vates;
illum in primis, qui medios inter leones
mensam Vati impunè parauit in cauea.
hoc tamen parenti probro datum,
quòd cæde cruentarit manus:
at sororis vltus est probrum;
non temperauit iræ,
vt ab intemperantibus sumeret pœnas.
eius certè nomen inscriptum
in logèi topatio fulsit,
quæ amplissima est dicta gemmarum:
mitescere Pontificis cœpit in pectore,
qui olim immitis fuerat manu.
didicerunt posteri non iram cęlare sub corde,
sed ampla velut in gemma
cœlatam præferre pietatem.

IVDÆ

Tribus.

Synop: Huic Tribui regnum datum. cum leone collata est. constitutum habuit regnandi terminum Christi aduentum. Iudas hic curauit Ioseph vendendum potius, quàm necandum. ex hac tribu Dauid, & Daniel fuit.

ENCOMION 32.

Postulat hæc Tribus præcipuos dicendi colores;
quia sibi vendicat purpuram.
non sine sermonis ornatu laudanda,
quæ imperij præfert insignia.
non minus splenduit in huius manu
ferreus mucro, quàm aureum sceptrum.
hebetauit hostium aciem luce armorum,
recreauit suorum splendore trabeæ.
in fronte simul, & euiruit victoriæ laurus,
& emicuit diadematis gemma.
spectabilis fuit, vel ornatu amicta regio,
vel spolijs induta barbaricis;
affluxit & aulæ diuitijs,
& campi manubijs.
augusta sedit in throno,
generosa stetit in castris.
verenda sub laqueari aureo,
metuenda sub pellibus.
meritò est cum leone collata,
dum ferox ascendit ad prædam;
tametsi ex hoc leonino genere
diuinus agnus est editus,
non horridus iuba, sed lenis vellere;
non vt degeneraret à stirpe,
sed vt esset generi decus.

Ascendit hic agnus acer ad prædam,
venaturus vt leo;
timendus,& cum accubuit ad cibum,
& cum recubuit ad quietem.
vix ortus regia potitus est præda
occultus in specu;
moriens prædatus est Erebum.
non ante Tribus hæc deposuit sceptrum,
quàm illud Regi cederet Deo.
hinc quoque diuinitùs auspicatus est regnum
is,qui iunxit plectra cum sceptris;
scilicet prodijt leonina progenie,
qui paterni custos ouilis
leonibus eripere solitus prædam.
hinc & ille præclarus extitit Vates,
cuius fuere vigiliæ
oracula somniorum.
de leonis est stirpe prognatus,
qui accubuit inter leones impunè:
nempe hi genus agnouere cognatum.
non immeritò huic genti sunt regni iura collata,
cuius parens fuerat auctor,
ne traderetur neci frater.
maluit eum commutare argento,
quàm iugulare ferro.
qui noluit inficere manum sanguine,
vestem induit infectam murice.
qui fratrem non spoliauit vita,
regijs est amictus insignibus.
qui non tractauit telum,gestauit sceptrum.
inscriptus est hic in carbunculi gemma,
cuius videlicet pietas fulserat noctu,
vbi caligo se offudit inuidiæ.

DANI

DANI

Tribus.

Synop. *Danus dictus coluber in via, cerastes in semita, mordens vngulas equi.à Mose & ipse catulus leonis dicitur.eius nomē inscriptum in sapphiro.ex hac tribu extitit Sampson celebratus leone mellifluo.*

ENCOMION 33.

Non parum incussit hæc Tribus hosti formidinis,
quia similis cerastæ,vel colubro,
quem viator haud impunè calcauerit.
ei loricæ fuere pro squamis,
mucro pro lingua,
litui, tubæq; pro sibilis.
tametsi non suum exuit spolium,
sed hostile.
& hoc mirum, quòd parens, qui anguis est dictus,
sculptus est in sapphiro,
aduersante venenis gemma,
è qua veluti stellæ promicat fulgor:
nempe inter angues nominantur & sidera.
perterruit nomine,sed prænituit omine,
oraculo videlicet expectatę salutis.
catulus quoque leonis dictus est parens,
quanquam soboles inuenta est acrior leone,
quippe ex hac stirpe heros ille ferocissimus,
qui leonem interemit in via.
Luserunt lepidè apes exarmatæ cum bellua.
obtulerunt cruento ori se prædam,
sed infuderunt pro cruore mella.
ingesserunt etiam ceram,
fomitem flammæ,
sed tum,cum morte fuerat vitæ ardor extinctus.

NEPH-

NEPHTALIS
Tribus.

Synop. *De hac Tribu tale edidit Iacobus elogium. Nephtali ceruus emissus, dans eloquia pulchritudinis, quòd in victorijs putetur diuinas cecinisse laudes. nomẽ insculptum fuit in iaspide. hinc extitit Tobias.*

ENCOMION 34.

Non nisi concinnè, ac venustè debet eloqui
qui eum laudat,
à quo pulchritudinis dantur eloquia.
perennet oportet eius fama,
quem facit insignem dicendi perennitas.
non arescent bellicæ laurus,
quæ nunquam destituuntur flumine.
sed illa sermonis est vera venustas,
in quo nulla versatur Venus;
nullus suauior est dicendi color,
quàm qui à pudore purpureus.
vt digna sit oratio, quæ laudetur oraculo,
pudico manet ex ore.
id pulchritudinis dicetur eloquium,
quod est de pulcherrimo Numine.
idem gentis auctor dictus est ceruus,
incitato videlicet ad gloriam cursu.
quanquam non se, sed hostem coniecit in fugam.
non semel suis infregit cornibus victor
hostilis exercitus cornua.
inscriptum eius nomen habuit iaspis:
maius huic pretium Nephthalites Tobias fecit,
clarus tunc maximè cum amisit lumina;
sed vt restitutam recrearet aciem visus,
viridem hanc nactus est gemmam.

GADI

GAD

Tribus.

Synop. *De hac tribu ita vaticinatus est Iacobus. Gad accinctus præliabitur. Moses verò ita. Benedictus in latitudine Gad. habuit nomen in lyncurio. ex hac gente Iephtes victorijs inclytus extitit.*

ENCOMION. 35.

Vt præcingeret hæc Tribus lauro tempora,
accincta inijt pugna:
expeditum habuit cursum
vel ad prælium, vel ad gloriam.
cinxit balteo se, obsidione hostem,
mirum fuit, pectus generositate tàm amplum
potuisse cohiberi cinctu.
arctauit artus, sed latum voluit campum;
constrinxit se, vt dilataret imperium:
se religauit auro, aduersarium ferro.
latus pressit suum, vt hostile premeret telo:
nihil in se admisit laxum,
præter motum magni animi liberum.
vix suffecerunt ad innumerabiles laureas siluæ,
vix ad palmas Idumea eius arboris ferax.
in lyncurio gemma parentis inscriptum est nomē,
quam gigni ferunt ex lynce.
nempè Duci non opus tantùm acie ferri, sed mētis;
præuidenda hostis consilia, præcauendæ insidiæ.
quanquam ex hac gente extitit Princeps
in tractando quidem lynceus bello,
sed edendis minus oculatus in votis,
quippe non præuidit sibi victori
primam occurrere posse gratulabundam filiam;
hanc contra votum mactauit ex voto.

ASE-

ASERIS

Tribus.

Synop. *De hac Tribu ait Iacobus. Aser pinguis panis eius, præbebit delicias Regibus: typus fuit cœlestis panis. addidit Moses. Ferrum, & æs calceamẽtum eius. nomen inscriptum in achate. hinc extitit Anna Prophetis.*

ENCOMION 36.

A beatitate nomen est Tribui,
quid auspicatiùs?
quantum illi affluet opum,
cui se felicitas præstat altricem?
parum dapsiles mensæ sunt Regum,
nisi hæc delicias sufficiat suas,
tritici florem.
ex huius agris metendæ sunt fruges:
flaua sit alibi Ceres, hic aurea.
Parens in achate inscriptus est gemma,
quæ albis intermicat venis.
nimirùm vel sacræ placentæ indicatus est candor,
vel placituri candore conuiuæ:
repelletur hic à mensa cum probro,
nisi candidam induerit byssum.
fecit parens felicitatis omen posteris,
quippe ex ipsius genere prodijt
felix illa matrona,
religione pariter, & oraculis præstans,
quæ puerum, qui inferebatur in templum,
declarauit Deum,
delicias videlicet nõ Regum modò, sed Cœlitum.
sed mira res. ipsæ deliciæ cedunt in robur:
quàm grauiter hostem hic miles obteret pede,
qui ære calceatur, & ferro?

ZABVLONIS
Tribus.

Synop. *Exercuit hæc mercaturã. de ea sic Iacobus: Zabulon in littore maris habitabit. & Moses: Inundationem maris quasi lac suget, et thesauros absconditos arenarum. parens in chrysolitho inscriptus, in eius sorte Nazareth.*

ENCOMION 37.

Inter decumanos fluctus
Tribus hæc non expalluit metu,
modò Sidonias referret purpuras.
inter exaggeratos vndarum montes,
altior ipsa fuit animo.
spreuit elatum in cumulum mare,
vt accumularet aceruos opum.
cum canescere vidit vndas in spumam,
arbitrata est candido ali se lacte,
quo adolesceret gloria:
ne qua veteratoria fraus esset in mercibus,
primæ fuit memor infantiæ.
quanta fuit huius palati gratia,
cui salsus humor visus est nectar?
quid eiusdem sorte felicius?
cui vilis arena exsplenduit in aurum,
quæ thesauros effodit in littore.
meritò est gentis auctor inscriptus
in chrysolitho
aurei gemma fulgoris.
sed nullæ cum hoc conferri possunt opes,
quòd sortiti sint Zabulonitæ tellurem,
patriam pauperis Dei.
vel ideò fuit hæc illustrior Sole,
quòd ibi Dei obumbrata sit mater.

ISA-

ISACHARIS
Tribus.

Synop. *Laudatur à robore. agriculturæ dedita fuit, itemq; literaturæ. nam 1. paral. 12. dicitur. De filijs quoq; Isachar viri eruditi; omnis autē reliqua Tribus eorum consilium sequebatur. nomen inscriptum in amethysto.*

ENCOMION. 38.

Non defatigatur fama laudando
eam Tribum, quæ commendatur à robore.
semper germinat illud decus,
quod excolitur:
nempè exercuit hæc se in terræ cultura,
vt essent primitiæ frugum in Dei cultum:
tunc maximè gens pia,
cum in parentis viscera imprimeret ferrum,
ideò pro vulnere retulit gratiam
fruges, flores, & poma.
tunc tellus desijt squalere, cum saucia;
tunc viruit læta, cum scissa.
sed dum excoleret agros,
siluescere non siuit ingenium;
arauit campos, & exarauit literas;
acuit ferrum
cùm in vomerem, tùm in stylum.
magis gauisa est Iudęa tellus aratore literato,
quàm postea Romana imperatore laureato.
in eruderato solo floruit eruditio.
at ne doctrina faceret gentem
nimiùm dulci plausu ebriam,
nomen habuit inscriptum
in amethysto gemma,
quæ videlicet ebrietati resistit.

BENIAMINI
Tribus

Synop. *Auctor verno tēpore natus, Rachele in partu mortua, à Iosepho donatus argenteo poculo. inscriptus in beryllo. ex hac Tribu fuit Esther, & Paulus, ad quem spectat illud de rapaci lupo, & spolijs diuisis.*

ENCOMION 39.

Nullum huius progenies extimuit omē sinistrum;
quia ipse dictus est filius dexteræ.
tempore exortus est verno,
in omen efflorescentis glorię;
sed berylli pallore notatus,
ob matris interitum.
à fratre scypho donatus est argenteo,
in quo ille augurari se dixit,
at non vana secutus auguria:
nempè ex hoc genere illa fuit heroina,
quæ inaugurata est regno
ex captiua Regina.
cum infestum genti dynastam addixit trabi,
beneficium apud suos fixit clauo trabali.
Hinc etiam magnus ille exortus est heros
religionis signifer Paulus,
qui initio rapax lupus
sacratum exterruit gregem;
postea Romanam edomuit lupam:
sed ne Roma careret altrice,
moriens pro ferino lacte suffecit suum.
dedit huic manus Vrbs illa victrices
maiore robore victa pietatis:
triumphalia spolia tot à Ducibus parta
in huius cessere trophæa.

EPHRAI-

EPHRAIMI
Tribus.

Synop. *A frugum prouentu ei nomen inditum à Iosepho: cum esset minor natu, quàm Manasses, Iacobus tamen auus dextera imposita eius capiti, ipsum cōstituit Principem. ex hac Tribu fuit Iosues.*

ENCOMION. 40.

Minor hic natu fuit,
sed auito maior ex munere,
cum decussatis manibus senex
incrementum vaticinatus est gloriȩ.
nunquam mens perspicacior fuit,
quàm cum seni caligarunt lumina.
felix patrimonium, quod ex oraculo fuit.
habuit & incrementi omen in nomine,
quippe dictus est crescens, & frugifer,
tunc cum parens creuit in regnum.
è fundo ille, vel cisternæ, vel carceris
ad honorum euectus est culmen.
hausit è puteo licet arente laudem;
accepit è loci tenebris lucem.
fuit eiusdem quoque laus magna,
quòd sedarit frugibus famem,
sed maior, quòd fuerit ipse vir frugi.
quàm illustri parente prognatus
huius Tribus auctor, & caput!
nempe eo, qui vidit vel dormiens Solem
accidere sibi ad pedes.
quid mirum, quòd ex hac prodierit gente
Dux ille factis illustris,
qui vigil imperauit Soli?
quàm præclara gens, cuius ditioni Sol subest!

MA-

MANASSES
Tribus.

Synop. *Cum hunc genuit Iosephus, ait, Obliuisci me fecit Deus omnium laborum meorum. ex hac Tribu fuit Gedeon Dux fortissimus, ad quē somniū illud subcineritij, [illegible] panis pertinuit, qui dictus est gladius ipsius.*

ENCOMION 41.

Vel iccirco Tribus hæc est memoranda,
quia sortita est ab obliuione nomen;
hoc auctori magnus indidit parens,
cum ipsum ærumnarum cepit obliuio,
sed eam obliuionem voluit esse testatam elogio
apud posteros memores.
iuuat tamen eorum nos ad exemplum meminisse,
quorum iuuit illum ob lætitiam obliuisci.
sed mirum dictu; potuisse ab ipso deleri
cicatrices tantorum vulnerum.
cum hunc gentis auctorem edidit in lucem,
omnis superiorum temporum discussit caliginem.
tum demum cum hunc deuinxit fascijs,
suorum oblitus est compedum.
vbi natalis huius illuxit dies,
intentatæ olim sibi non meminit mortis.
vbi parere cœpit liberos
immemor seruitutis, libertatis memor fuit:
inclyta deinde progenies euasit
Gedeone in primis fortissimo Duce.
inter immortalia eius facta
perennat memoria.
ille ipse subcineritius panis
triumphalem versus in gladium
suo viuit in cinere.

LEVI

LEVI
Tribus.

Synop. *Extra ordinem fuit hæc Tribus, nulla hæreditaria forte; addicta aræ, atque delubro. ex hac hierarcha, ceteriq; sacerdotes, ac ministri sacrorum. inde etiam extitit Moses Dux præclarissimus gentis.*

ENCOMION 42.

Vicit hæc Tribus veris opibus reliquas;
iccirco ditior,
quia nulla ei hæreditas obtigit præter Deum.
nihil ei felicius accidit,
quàm quòd tellure ceteris sortitò diuisa,
ipsa caruit sorte;
hoc fortunatior, quòd sine fortunis.
humanis feriata fuit à curis,
vt esset ministra sacrorum.
non fuit studiosa quærendi opes hominum,
sed opem Cœlitum.
huic pro diademate regio, datæ
sacerdotales infulæ;
pro aurea corona, tiaræ;
oraculi cortina, pro solio.
nullam habuit imperij metam,
quæ totum circumtulit Mundum
veste contextum.
intentæ secures in victimam
pro sceptro fuere, vel fascibus;
delubrum in augustale cessit, & Regiam.
non potuit hæc esse non illustris,
non etiam immortalis,
cui mandata est ignis inextinguibilis cura,
qui ab æthere diuinitùs lapsus.

Nec

Nec laude vacant reliqua munia,
quippe baiularunt sedem Dei curulem.
oppofuerunt inermes hoſtilibus armis
ſacratæ legis armarium.
obiecerunt alis deprædantis exercitus
alata ſimulacra Cœlitum.
nihil hoſti fuit amarius,aut funeſtius,
quàm obiectum cœleſte nectar in vrna.
quàm certum omen ſibi fecere victoriæ,
cum ante aciem duxerunt humeris ſuis
trimphalem Dei currum?
diuina iura tulere pro teſſera,
nutus Imperatoris Dei
pro Ducis imperio fuit.
candidam induerunt byſſum,
vt cruentas hoſtium referrent exuuias.
Arcæ baiularunt vectes,
vt paterent arcium hoſtilium portæ.
quàm alacres ij proceſſerunt ad pugnam,
quibus non lacrymarum fuit vrna, ſed nectaris!
ſed mira res,ne ob crimina vapularent à Deo,
geſtarunt humeris virgam.
quanquam hæc ſe induerat in flores
decus allatura,non probrum.
Inſcriptus eſt auctor gentis in ſapphiro,
virente gemma:
adeò inter aram ipſam,& ignem
melius euiruit gloria.
ex hac Tribu magnvs ille legifer fuit,
qui Deo annuente Regis conſtitutus eſt Deus:
ſcilicet præclara horum hæreditas fuit,
vel facere Deo, vel (quà licet) fieri Deum.

NA-

NAZARÆI.

Synopsis. *Fuerunt hi deuoti Deo: capillum alebant, qui tandem ad aram cremabatur. nō ipsis licuit vinum, aut aliquid simile gustare, nec adesse funeri. dicti candidiores niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo.* Num. 6. Thren. 4.

ENCOMION 43.

Auream, quæ fluebat per colla, cæsariem
non decuit vili tangi ferro.
terruistis hostem non ære, sed voto.
nempè in longum profusa coma,
ipsum obligastis, cui deuincti, Deum,
rei voti, non criminis.
mirum dictu, dum nouaretur, & poliretur virtus,
abstinuistis à nouacula,
nutrijstis comam, vt liberi,
tunc, cum eratis obstricti seruitio.
excipiebat tandem capillum flamma,
sed quæ vos illustraret, aræ.
magis sacros inter ignes vestra exsplenduit coma,
quàm quæ Berenices dicitur inter astra;
leuis capilli non leuis gratia fuit,
interdicta vobis ritè sunt vina,
quia suauiores interim fundebantur lacrymæ.
iussi estis esse sobrij,
cum maximè pietas faciebat ebrios,
sed amore, non mero,
cum abstinuistis à Baccho,
tunc maximè debacchati estis,
sed gaudio, non furore.
quin etiam vitare iussi acetum,
scilicet moniti, ne coacesceret virtus.

R Non

Non acetum, vt aiunt, in pectore
fas fuit habere, sed Deum.
at nunquam fuistis acriores in vitia,
quàm cum liquoris defuit acrimonia.
incubuistis ad pietatem
non acri tantùm mente, sed alacri.
nefas fuit interesse funeri, vel paterno:
hæsit certè Natura
nouum admirata genus edicti:
impium sit parentare,
dum piè addictus es rerum parenti.
diuino sis obnoxius iuri,
si humana solueris iusta.
sed nimirùm ei, qui se deuouerit Deo;
rogandi debet esse cura, non rogi.
oderit Libitinam, dum oderit Venerem.
non illud tempus accendendi ignis ad bustum;
sed inflammandæ pietatis ad vitam.
pectus oportuit incendi tæda, non pyram.
scilicet vt liceret immortalitati vacare,
vacui fuistis funeris cura.
religionis candidatos
non decuit esse atratos.
meritò candidiores dicti estis niue,
quanquam tunc maximè feruidi.
nitidiores etiam lacte,
more innocentis infantiæ;
nutriti estis casto religionis vbere,
vt grandior adolesceret virtus.
fuistis ebore rubicundiores antiquo,
dum seruaretur & candor, & pudor.
vicistis ipsos venustate sapphiros:
vel ideò digni ornamento gemmarum,
quòd vestrum in vsum non gemmarunt vites.

COL-

COLLATIO EXTERORVM, QVI IVDICIBVS fuere Synchroni.

AD ſubſellia nunc, & tribunal venio, an ad ſtationes & caſtra? vtrôque. quid ita? quia qui Iudicia apud Hebræos exercuerunt, iidem ferè adminiſtrarunt bella. Et ſanè non parua inter hæc munia cognatio eſt; penè par, ac gemina laus. parumnè fortitudinis exigi putamus à Iudice? apud Thebanos quidē ad Iudicū abſtinentiā ſignificādā effingebātur eorū ſimulacra ſine manibus: at hi multò laudabiliores, qui manus habuerunt, ſed vt eas cum hoſte confererent, non vt fidem accepta pecunia defererent, pugnatur in caſtris ferro, vt ſpolia rapiantur aurea; at ferreus ſit oportet animus Iudicis, ne rapiat aurum; non ille fortius geſtiet lanceam tractare, quàm lances; bellator dux inſtruit aciem, Iudex inſtitutam regit actionem. ille inter tela verſatur; hic inter vtriuſque partis argumenta. ab Imperatore cauentur hoſtium inſidiæ, à Iudice teſtium fraudes, hoc tamen diſcrimine quòd ille prodit in Solem. hic aliquando tenebras amat, vt in Areopago. in campo belli puluere ſordidum fieri non indecorum eſt; in iudiciis auaritiæ omnino fugiendæ ſunt ſordes. in multis tamen ferè conueniunt Imperator, & Iudex. vtramque igitur laudem in Hebræorum Iudicibus coniunctam contemplari licebit.

OTHONIELI
Duci, ac Iudici,
Synchroni.

Iosue.15. Iudic.3. OThonielprimus post Iosuen non modò Ducis,sed Iudicis munus obijt. hic vel ideò dignus est calamo, quòd vrbem literarum (id enim Cariathsepher sonat) quantumuis arduam, & munitam obsedit, ac cepit. Erat ea vrbs omnium disciplinarum palæstra, siue commune quoddam bonarum artium emporium,academijs,ac gymnasijs frequens,atque antiquitatis monumentis visenda; sed captu difficilis. quamobrē à Calebo polemarcho propositum est præmium ei,qui ipsam caperet, non aliunde depromēdum quàm domo sua,hoc est nuptiæ filiæ.Othoniel inuentus est, qui mira dexteritate vsus literarum vrbe potitus est. nullus certè potuit reportari triumphus ornatior;quippe præter opima spolia,ac trophęa, spectabantur volumina librorum, bibliothecæ, suggestus,& cathedræ, ceteraq; huiusmodi sapientium arma nihilominus ad pulchritudinem,ac decus accommodata, nec bellatorum modò laureæ, sed doctorum. Florebat hoc tempore Linus *Eusch.* peritissimus lyristes,& vates,ac propterea Apollinis,atque **Linus.** Vraniæ filius dictus, qui discipulos habuit inter ceteros, Orpheū,& Herculem,vt narrat Herodotus.scripsit Linus de Mundi genesi,de Solis,Lunæq; cursu,de animantium ortu,de arborum fructibus, sed ex hoc magisterio hunc collegit præcipuum fructum,quòd cum aliquando Herculem rusticiùs & absurdiùs canentem,secus quàm ipsum docuerat,audisset,atque acriùs corripuisset,iratus ille magistri capiti plectrum quod tractabat, vnà cum lyra illisit, ac miserè fractum necauit. Porro eadem hac tempestate Idæi Dactyli,qui Curetes, & Corybātes dicti sunt,Cybeles **Curetes.** furore correpti agitabantur, cymbala pulsantes, capitaq; nutantia saltando iactantes, alios quoque in similem rabiem concitantes:ac primò quidem in Ida Phrygiæ mōte sacra fecerunt, tum in Cretam nauigarunt, & occupato mon-

monte potiti,hunc item Idā vocauerunt,vbi Iouē infantē aluisse dicuntur;ac ne ille vagitu se proderet, inhianti Saturno inter se concursantes,æris tinnitu,& numerosa pedū cōpositione partū subduxerunt. aiunt ab Idæis his Dactylis varium ferramentorum vsum inuentum; ijsdemq; tribuitur æris in arma conflatio:atqui nemini æs,ac ferrum tàm præclaro vsui fuit,quàm Othonieli,quippe qui arma ad literarum vrbem capiendam adhibuit:acuit scilicet ferrum in gladium, vt in suam ditionem cederet stylus. Illud autem ad Othonielis Iudicis laudem plurimum facit,quòd in ipsius tempora inciderint illi, quos in iudicando seueritatis nomine mirum in modum iactat Græcia, Minos videlicet,& Rhadamantus:ille Cretensium, hic Lyciorum rex.ac Minos quidem cum Pasiphaen Solis filiam sibi matrimonio iunxisset,non modò ijs nuptijs illustratus nō est, sed potius inobscuratus; siquidem ex illa minus pudica fœdissimum extitit monstrum, quod obscuro labyrinthi carcere clausum est; apud Inferos verò constitutus dicitur Iudex Minos, nempe is, qui hospitis iura violare solitus,& Ganimedem per vim rapuit, vt scribit Euhemenes; dignus,qui in Inferis crucietur vt reus,non qui sententiam dicat vt Iudex. nec multò iustior Rhadamantus fuit, qui, vt narrat Isacius, ipsa naturæ iura rescidit interfecto fratre, quamobrem profugus in Bœotiæ ciuitates se abdidit. huiusmodi igitur Iudices apud exteros celebrabātur, cum Othoniel & Iudicem agebat æquissimum, & bella administrabat egregiè;& quanquam non Soli affinis,vt dicebatur Minos, rebus tamen gestis longè præclarior, nempe is qui alteri Luci successit in munere, à quo exercitum imperium fuerat in Solem.

Minos. Rhadamanthus

Suidas.

Axa quoque Othonielis vxor laudum ornamenta suo quasi iure sibi vendicat; quippe & Calebi ornatissimi Ducis filia fuit, & nomen ipsum apud Hebręos ab ornatu sortita est. concessit viro in præmium virtutis bellicæ à patre propositum,cum Othoniel literarum ciuitem armis cepisset.ecquam verò congruentiùs,& accommodatiùs dotem ornatissimæ filiæ tribuere potuit pater, quàm

Iosue.15. *Iudic.1.*

quàm literaturam, quæ est animi singularis ornatus? Cele-
Euseb. brabatur tūc apud Argos Hypermnestra Danai filia, quæ
Hypermnestra. sacerdotio fungebatur, habitaq; est Isis, & sacris ipsa Isiacis culta, vt illa apud Aegyptum antiquior. sed in Axam potius confluant oportet laudum fontes; quippe quæ impatiens aridi soli geminatas aquarum scatebras sursq; deq; manantium à parente impetrauit. Ad hanc item ætatem pertinent Pandionis Atheniensium regis filiæ miserabili facto nobiles, Philomela, & Progne; quarum altera à Tereo Thracum rege violatā defleuit pudicitiam, lingua etiam abscissa, ne flagitium detegeret; altera Ithyn filium tanquā bacchicis Orgijs lymphata concerpsit: ac dum Axa honestissimis cum Othoniele nuptijs contractis in vrbe literarū feliciter degebat, Philomela in tela velut in tabella notis quibusdam, quasi literis iniuriam, ac probrum sibi illatum graphicè describebat.

PHINEAE PONTIFICI Synchroni.

PHinees ea ætate pontificem egit, qua Othoniel ducē.
Num. 25. dignumq; sanè eò se gessit munere, cùm propter vir-
Psal. 105. tutes ceteras, tum propter insigne religionis studium, & castimoniæ; vtriusque iniuriam seuerissimè, vt par erat, vltus est. nam cum vnus è sua gente ausus esset omnibus spectantibus ad hostium castra transire, vt per summam impudentiam Madianitico se scorto coniungeret, tàm indignum facinus detestatus Phinees, in confertos hostes insilijt, ac fœditatem tantam vtriusque nece, ac sanguine eluit. hoc pudoris studium in Phinee multum abhorret ab impudētia eius ætatis hominum exterorum, immò Deorum, ac Iouis ipsius, à quo hoc ferè tempore gesta commemo-
Danae. rantur ea, quæ Danae puellæ probrosè, ac turpiter contigerunt: cum scilicet Iuppiter ad patrandum stuprum versus dicitur in aurum. atqui tunc Phinees ad simile flagitiū vindicandum adhibuit ferrum viluit potius ille in auro tanquam libidinis venale mācipium, cum hic nobilitatus

est

est ferro vltor pudoris. Sunt qui referant ad idem hoc tempus Europæ raptum filiæ Agenoris Phœniciæ regis, quam idem Iuppiter Sidone rapuerat, atque auexerat, siue, vt est in fabulis, in taurum mutatus, siue naui vectus, cuius erat insigne taurus. itaque Phinees diuinitùs fuisse videtur oppositus tantis eius ætatis maculis, atque probris. Europa. *Euseb.*

AODDO IVDICI, & DVCI, Synchroni.

Aoddus post Othonielem, & bellator fuit, & iudex, qui sicut in iudicijs exercendis æquitatem vtraque lance seruauit, ita in militia ambidexter fuit, vtraq; videlicet manu æquè fortis, ac valens; missus est autem legatus ad Moabitarum regem Eglonem nomine, non minus religioni, quàm Hebræorum populo infestum; quippe qui simulacra Deorum constituerat in Galgalis. itaque Aoddus cum gladium sibi conflasset vtrinque pariter acutũ, (adeo nihil habuit non æquè par, ac simile) eum sub militari recondidit sago; tum remotis arbitris, tanquam arcanum aliquid auribus cõmissurus accedit ad regem; designat, ac notat oculis ad ictum eius aluum adipe tumentem (erat quippe obesus, ac pinguis rex ob delicias) in eamq; penitus infigit ferrum; quo necato delecta manu palantes hostes inuadit, atque omnes ad internecionem delet. fuit ea regis Eglonis cædes significatio quædam (vt nostri sapiẽtes interpretati sunt) profligatæ libidinis, cuius ille imaginem referebat obesitate corporis, & abdomine inter illecebras enutritus. magnam igitur ex ea cæde laudem est consecutus Aoddus, ac multò maiorem quàm Perseus, & Bellerophon, qui eadem tempestate vixisse dicuntur: nam Perseus quidem Gorgonem confecit, quam mulierculam fuisse aiunt, aut potius insigne scortum; Aoddus verò Regẽ impium, & impurum trucidauit: præterea Perseus rem gessisse fingitur acceptis à Mercurio talaribus, & adamãtina falce, à Plutone quoque galea, & à Pallade siue scuto, siue speculo; at Aoddus à natura ipsa munitus, & quasi fac- Perseus. Bellerophon.

tus

tus ad pugnam, scilicet ambidexter, Deo quoque iuuante telũ armauit anceps, & quolibet adamante durius, vt turpem cõficeret tyrannũ. Quid Bellerophon etiã ipsi æqualis? monstrum superauit, Chimæram, hoc est Lyciorum regem (vt alias omittam poetarum ambages) interfecit, qui immaniter tyrãnicã exercebat, naui uectus Chimeræ argumento depicta: cum interim Aoddus non modò regẽ infestis armis Hebræorum oppida depopulantem, sed vno prælio decemmillia hostium, qui omnes robusti, & fortes fuisse dicuntur, ita deleuerit, vt nemo superesset nũcius calamitatis; quæ res Moabitis tantum terroris incussit, vt deinceps se commouere ausi non sint; itaque octoginta ipsos annos Hebræi quieuerunt; nec mirum, quòd Aoddo rempublicam gubernanti nihil acciderit sinistri, cum esset ambidexter, quo munere cum tunc Bellerophon careret, in miserabilem illum incidit casum, sua videlicet manu fatales literas perferendo. Inter hæc dum Aoddus captiuis illudit hostibus, & bellicis coronis victor ornatur, Isthmia instituũtur apud Corinthũ, hoc est ludi Melicertę, siue Polęmoni, siuè Portuno marino numini dicati; in quibus qui vicissent apio primũ, postea pinu coronari soliti sũt: adeò infelix illa ætas in maximo salutis naufragio portus Deo cultum exhibebat, vt in ipso portu fieret iactura. Eodem quoque fere tẽpore Zamolxis in Scythia Gothis leges tradidit, qui tanta apud ipsos auctoritate fuit, vt in Dijs numeratus sit; at frustra humanas accipiebant leges, cum diuina iura violabant; Aoddus autem tunc se verum iudicẽ agere putauit, cum efficeret, vt diuinis legibus parerent humanæ: de Eglone rege, vel eam ob causam repetijt pœnas, quòd simulacrorũ esset præcipuus cultor. Præter hæc extitere sub Aoddo apud exteros, vates insignes; in primis apud Apollinem pythium vaticinata est Phemonoe hexametris versibus; Elisa item Sibylla Libyca multa cecinit. Amphiaraus quoque vates celebratur, scilicet is, qui ne ad bellum Troianum proficisceretur, vbi se periturum præuidebat, delituit; nec tamen præuidit, se ab vxore prodendum. tandem absorptus dicitur à terra, cum interea Aoddum bello inclytum fama efferret in cœlum.

Salian.

Phemonoe.

Elisa.

Amphiaraus.

SANGARI BELLATORI Synchroni.

SAngar, quem nonnulli inter Iudices recenſent, poſt Aoddum ſui ſpecimen dedit ſanè præclarum; nā n cū ab illius morte hoſtes in ſpem prædæ veniſſent, atque e-curſionem licentiùs facere auderent, huic, vt erat tùm in agro, telum fecit ira vel ruſticum; ſiquidem armatus non enſe, ſed vomere inſilijt, ac ſexcentorum hoſtium corporibus quaſi glebis ferro conſciſſis, in eorum vulnerum ſulcis iecit ſuæ ſementem gloriæ. itaque exceptus eſt poſt victoriam cum vomere laureato. adeò tanquam triumphalis arator eſt habitus, qui collegerit è bellico campo laborū fructus, ac lauream decerpſerit ex ijs arboribus, quas in ſuo agro excoluerat illo ipſo vomere, quo cæcidit hoſtes. Et verò illud animaduerſione dignum eſt, quòd circa hæc tempora in Eleuſine Atticæ regione Triptolemus celebratus eſt, quanquam eum nonnulli ad Ioſephi tempora retulerunt; nimirùm poſterior Græcia, quæ ab Aegyptijs acceperat, alijs attribuit; is quidē primus ibi vomeris, & aratri vſum oſtendit, ac longa naui vectus, vt ait Philochorus, quæ ſerpentis geſtabat inſigne, frumēta populis diſtribuit. luſit in hoc ſuo more Græcia, ſed hic tunc erat literis commendandus, qui duplicem vomeris oſtendit vſum, non ruſticum modò, ſed bellicum, non ad colendam tantùm terram, ſed ad excolendam gloriam, qui & manu conſereret laurum, & capiti affereret lauream.

Iudic.3. *Euſeb. Hiſt.ſchol.* Triptolemus.

DEBORAE, Baraco, ac Iaheli Synchroni.

DEbora lectiſſima fœmina, & prophetis egregia conditionem, qua nata eſt, virtute ſuperauit. exercebat iudicia, decernebat de bello; & vt eſſet ſimul auſpex victo-

Iudic.4.

riæ, id agebat ſub palma, arbore videlicet triumphali. neq; verò quicquam congruentiùs fieri poterat, quàm vt hæc heroina cum Iudicis munere fungeretur, pro tribunali haberet palmam: eſt enim (vt Sapientes adnotarunt) hæc arbor imago quædam æqualitatis, atque iuſtitiæ; quippe quæ folijs maximè æqualibus viret, ac fructus edit pari cum folijs æquamento. præter hoc incorrupta eſt palmæ materia, ac propemodum expers ſenij; perinde ac decet incorruptos eſſe, neque aliorum arbitrio flecti, qui adminiſtrant iura. renititur quoque ponderibus, & in aduerſum reſiſtit, quod facere Iudices debent, vt eluctentur in eos, qui per vim agunt. Deboram igitur Baracus dux è tribunali eduxit in campum, & ex vmbraculo palmæ arboris in Solem; diceres, & appellares eam matrem caſtrorum, quod poſtea nomen ſibi vſurpauit Fauſtina Auguſta Antonini vxor. hoc certè matris nomen Deboræ ipſi in ſuo epinicio placuit. Sibylla hoc tẽpore canebat, atq; omniũ ore celebrabatur, inſignis Perſicæ vocabulo, præſaga eorũ, quę euentura erant. quid autem Deboræ vel oraculis certius, vel carminibus elegantius? quid eo pæane, quo victoriam celebrauit, grãdius? Eumolpus quoque poeta egregius ac Tireſias vates ad hæc tempora referuntur; ſed hic vt cæcus non niſi cæca fudit oracula, in illa ſcilicet ignoratione veræ diuinitatis; ambobus autem præripuit canendo palmã Debora ſub palma ſedens. Ac vide communis hoſtis, vel inuidiam, vel vafritiam; nam dum Debora prophetis ſanctiſſima oraculis, ac vaticinationibus inclyta florebat in terris, ſuſcitauit ipſe eodem tempore diuinaculos, atque haruſpicinam inſtituit ſuperſtitionis matrem hoc oſtento. Cum in agro Tarquinienſi terra araretur, & ſulcus altius eſſet impreſſus, repente de gleba quidam puerili ſpecie, ſed virili prudentia extitiſſe dicitur, Teges dictus: eius aſpectu cum obſtupuiſſet bubulcus, clamoremq; cum admiratione edidiſſet, concurſus eſt factus, ac tota breui tempore eum in locum Hetruria conuenit. tum is multis audientibus verba fecit; quæ omnia exceperunt, literisq; mandarunt; omnis autem oratio fuit de haruſpicinæ diſciplina, quam artem mulieres ipſæ deinde edoctæ ſunt. quo ſpe-

Sibylla Perſica. *Genebr.*

Eumolpus. Tireſias.

Teges.

ctant

erant illæ Plautinæ percantatrices, collectrices, hariolæ, atque haruspicæ. oportuit igitur Deboram illustrem pietate, religione, ac vaticinijs fœminam eius seculi monstris, quæ superstitio pariebat, opponi.

Baracus verò inter fortes, & virtute insignes heroes numeratur in sacris literis: hoc pugnante Debora victoriæ parabat insignia sub palma decumbens, ramos videlicet inde decerpens ad decus triumphi. nihil illustrius Baraci victorijs, quippè de cœlo dimicatum dicitur, & per stellas depugnatum in suo quasque ordine stantes militari more; siue quòd ignitis quibusdam formis, vt in meteoris accidit, deterriti hostes diuinitùs cesserint: siue quòd exorta repente tempestate cœlum in ipsos exarserit fulgetris, atque fulminibus; idque Baraci nomini est maximè congruens, quia videlicet Baracus apud Hebræos à fulgurando dicitur; multò enim ante quàm Scipiones in Romanis, in religiosis Hebræorum castris extitere belli fulmina. Floruit hac itē ætate Mars Italus; (quippe nō pauci hoc sibi nomē vsurparunt) sed dum Mars in Italia fragore tonabat armorum, Baracus fulgurabat spiculis è cœlo missis. pugnatum igitur est in Palæstina sine Marte felicius, vbi Debora Palladis, siue Bellonæ locum, maiore cum laude, vel sapientiæ, vel bellicæ virtutis, tenebat. Abi... Mars.

Iahel quoque admirabilis cùm fortitudinis, tùm consilij fœmina præcipuum in hoc bello per Baracum gesto sibi gloriæ partem vendicat meritò, ac iure. hæc quippè hostiū duci Sisaræ sanguinem sitienti lac propinauit. quid ni dicatur hæc peperisse victoriam, quæ fuit miro modo victoriæ nutrix, dum hostem aluit lacte! scilicet hæc, vt imbellē faceret hostem, fecit infantem; Ducem, qui se adoleuisse gloria putabat, & paruifecit, & declarauit paruum post hæc caput penè laureatum horribilius concussit clauo, quàm si adhibuisset Alcidæ clauam, Alcide proinde ipso, qui tunc viuebat, vel generosior heroina, vel fortior, efficacior fuit ictus impressus malleo, quàm gladio. alitur igitur Iahelis memoria etiam nunc apud posteros eodem lacte, quo vicit. Alcides.

GEDEONI
Iudici, ac Duci Synchroni.

Euseb. GEdeoni autem ſtrenuiſſimo duci, quem exterorum fa-ciam parem? viuebāt tunc Argonautæ illi celeberri-mi heroes, è quorū numero Hercules fuit Iā expeditiones ab ijs factas ad vellus aureum rapiendum in Gedeonis tē-pus incidiſſe nonnulli putant; quo ſcilicet tempore hic in vellere prodigiosè ſiue madente, ſiue ſicco rerum admira-bilium typum,& argumentum accepit. viluit deinceps vel lus illud Argonautarum, quamuis aureum cum hoc colla-tum: nihil enim rapinæ, nihil auaritiæ datum. illi in naui-gando, hic in hoſtibus debellādis occupatus, & quod ſum-mis laudibus efferēdum eſt, in ſuperſtitione delenda. enim-verò tam acre bellum Gedeon Deorum ſimulacris indi-xit, vt ex ijs confractis, & comminutis triumphale nomen acceperit, ac deinceps Ierobaal, hoc eſt Baalis idoli de-ſtructor ſit appellatus: cum interea Orpheus, qui vnus ex Argonautis fuit, impia Deorum initia, ac myſteria doceret. canebat alter lyra, ſed alter magnificentius tuba. ille in odeo, hic in campo; ille plectrum agitabat, hic gladium, eaq; bella gerebat, quæ ſufficere potuiſſent alteri præclario-rem canendi materiam. ac Gedeon quidem ita rem belli-cam adminiſtrauit, vt totus videretur addictus aris, ac ſa-crificijs, cum contra Orpheus non caruerit ſuſpicione ma-gicæ artis in ſaxis, arboribusq. trahēdis. dicitur etiam Aor-num adijſſe, vbi peruetus erat per Vmbrarum euocationē oraculum, vt Euridicen vxorem educeret ex Inferis; ſed oblatum tantùm eſt eius inane ſpectrum, cum ſe veram Euridicen ſequi putaret. itaque cum ſe deluſum animad-uertiſſet, manus ſibi attulit, mortemq; ipſe conſciuit. quā-quam alij à bacchantibus mulieribus diſcerptum narrant, quod ipſarum viros abſtraheret cātu. Aequalis quoque Ge-deoni Dædalus fuit, qui admirabili rerum artificio morta-lium oculos ſuſpenſos tenebat; lignea enim ſimulacra pri-

Argonautæ. — *Iudic. 6.* — Orpheus — *Pauſan.* — Dędalus.

mus tam affabrè compegit, vt inambularent. celebratur in primis eius Venus, quæ hydrargiro infuſo pedes motabat. aues quoque ligneas certis librabat pōderibus, easq; tanquā animatæ eſſent, paſſis alis per aerem volitantes oſtendit; ſed hæc ludibria quędam oculorum fuerunt, neque vlla inde vtilitas emanabat: at quantò admirabilior panis ille hordeaceus per aerem in ſomnis volitare viſus cuidam è militibus, qui inſtar bellicę machinę in hoſtis tentoria delatus ea prorſus euerteret, & caſtra turbaret? quamobrem placenta illa gladius dictus eſt, & Gedeonis, & Dei. Labyrinthum item Dædalus ædificauit perplexis parietibus, & cellis inter ſe recurrentibus inobſeruabili errore ſubeuntium: at Gedeon militaribus ſtratagematis vſus ita implicuit hoſtem, vt ſe explicare nequiuerit: cum videlicet teſtaceis vaſis tædas recondidit, tum ijs repente confractis, ac facibus emicantibus perterrefecit hoſtem, ac ſubito impetu belli perculit. Ad Gedeonis quoque tempora referunt, quæ de Sphinge, & Oedipode dicta ſunt, quorum in gryphis, & ænigmatis ſoluendis acre ingenium admirata eſt vetuſtas; ſed quantò occultiora, & verò ſacratiora Gedeoni ſunt oblata myſteria? ſiue conflati panis in gladium, ſiue velleris modò roſcidi, modò aridi, non ſine arcana ſignificatione futurorum. Sphinx. Oedipus

Porrò ſortitus eſt Gedeon Abimelechum filium omnino degenerem, quem inſitæ à natura pietatis oblitum, & immaniter in ſeptuaginta fratrum cæde graſſantem mulier interemit vita impietatem, non ferro inſtructa, ſed ſaxo; & meritò quidem, congruenterq; res acta; quippè is fratres ſupra lapidem victimarum more, ſed impiè iugularat. cum igitur turrim quandam hic oppugnaret, mulier tanquam ex alta ſpecula eius caput, quo conſilia cędis agitabat, conſpicata, ingens molæ fragmen deiecit, quo cerebrū oppreſſit, & contudit. conatus eſt ille, ſed fruſtra, moriens effugere dedecus accerſito armigero, à quo confoderetur, ne diceretur occiſus à fœmina, ſed interijt proprijs confoſſus armis, quæ fraterna infecerat cæde. acta ſunt hæc quo tempore à Philemone in Græcia inuētus eſt chorus, inſtrumentū videlicet ex pelle cōfectum cū ſicutis ęreis duabus, Philemō *Hiſt. ſchol.*

per

per quarũ alterã accipitur ſpiritus, p alterã redditur ſonus. quid autem abſurdius fieri potuit, quàm dum noua concentuum genera excogitabantur in terris, Abimelechus ipſam naturæ harmoniam deſtrueret fratribus cæſis? quanti verò animi fuit mulier, quæ ipſum lætitia geſtientem, ac penè triumphum agentem oppreſſit lapide supernè deiecto? quantò hoc præclarius factum, quàm quod de Medea, quæ ſub idem tempus incidit, poetæ fabulati ſunt: cum ceciderunt ab ipſa veneficijs inſigni demonſtratum Iaſoni modum, quo æripedem taurum, ignemq; ſpirantem vnà cũ dracone conficeret, ecquod autem tàm immane monſtrũ fingi poteſt, quod cum Abimelechi immanitate conferri queat? ſed repetijt pœnas mulier, natura quidem mollior, ſed propoſito durior, non alijs videlicet armis munita, quam ſaxo.

Iaſon.

Borgom.

RVTHAE, ET BOOZO
Synchroni,
Sub Thola Iudice.

HOrum cõiugum virtus inter tædas ipſas thalami pulcherrimè ſplenduit. nam Rutha quidem & paternã domum, & patriam ipſam, & quod præcipuè laude dignum eſt, relictis gentilibus Dijs, & Penatibus, atque Laribus, denique ſuperſtitione omni, Noemin ſocrum vltro ſequi voluit ad peregrina loca tendentem. inſignis verò animi demiſſio ſpectata eſt, ſiue cum ei, quem virum appetebat, ancillæ more ſeruiuit, vltima ſequuta metentium in agro veſtigia, ſiue cum ad ipſius Boozi accubuit pedes. atque is à fortitudine congruenter acceperat nomen (Booz enim hebraicè robur eſt) quippè qui non ante puellam admiſerit, quam alter coniunctior ex ſacratarum legum præſcripto propinquitatis iuri cederet; neque ad frangendum robur animi quicquam aut ſolitudo, quã nactus erat, nocturneq; tenebræ, aut impunitas valuit illecebræ. maior planè in hoc fortitudo, quàm in Geryone, qui ea tempeſtate viue-bat,

Geryon

bat,ac tricorpor est dictus. Vigebant tunc etiam Medeæ veneficæ artes,quibus & Boozi castimonia,& Ruthæ pietas opponebantur. porrò ex his genitus Obedus ad Dei nascentis prosapiam pertinet: ex quo apparet quàm illustres illę fuerint tædæ,quæ orienti prælatę sunt Soli. Celebratę hac ætate sunt Pirithoi nuptiæ,sed plenæ furoris,atq; libidinis,ob Lapitharum videlicet, & Centaurorum pugnam,cum sponsam rapere pro se quisque certaret. ac Cẽtauri quidem bimembres,atq; semiferi humana facie, & equino tergo dicti sunt, quòd inuentores fuerint ephippiorum, atque frenorum, cum potius ipsi ad incestam voluptatem adhinnientes maximè omnium effręnes visi sint. Quo item tempore Chiron vnus è numero Centaurorum cum medendi artem profiteretur,huic suorum vulneri, siue vlceri, quod acerbissimum, & fœdissimum est, medicinam afferre nesciuit:immo tunc etiam Cyniras Cypri rex Venerem meretricem (quippe plures huius nominis fuerunt) in Deas retulit: quam tantam eius sæculi fœditatem religiosę Boozi cum Rutha nuptiæ opportunè eluerunt. Ceterum floruerunt quidem vnà cum Rutha Hierophyle Sibylla Delphica,Sicula,Samia,Rhodia,& Claria, quæ se ἀρτέμιδα indigitauit,& nunc Apollinis sororem, nunc filiam iactauit:sed quantò Rutha præstãtior,atque illustrior? cum hæc ex sua progenie editura esset eum, cui Sibyllarũ omnium carmina,atque oracula seruiebant.

Medea. Lapithæ. Cẽtauri. Chiron. Genebr. Venus. Sibyllæ

THOLAE, ET IAIRO *Iudicibus Synchroni.*

NOn sunt in hac certè collatione cum exteris hi ambo prætereundi silentio,quamquam in diuinis literis nihil de ijs commemoretur,quod apertè præcipuam aliquam contineat laudem. at Thola quidem Iudice Hebræorum respublica pacatè, & quietè habuit,nullo strepitu, ac tumultu,cum interea Salmoneus elatus arrogantia,vt se Ioui ostenderet parem, artificiosis machinamentis fulmina, & tonitrua ederet. Iairus verò post Tholam non modò iu-

Iudic. 10. Salmoneus.

dicio

diciorum exercendorum æquitate videtur fuisse rectus, sed principatu, & dominatu felix. multas condidit ciuitates, quas suo nomine dedicauit. numerosam habuit prolem, hoc est triginta filios omnes equitatu insignes. nemo inter eos ex tāta multitudine vt fit, abiectus, segnis, ac deses fuit. singulos autem singulis præfecit ciuitatibus, qui rem administrarent publicam. nec argumentum leue Iairi pietatis est, quòd ipso viuente religio stetit, mortuo populus ad simulacra defluxit, quamobrem irato numine ab hostibus
Pyrrhus. impune sæuitum est. Interim apud exteros Pyrrhus Dędali filius lusoriam pilam primus inuenit otiosorum negotiū, atque inertiæ desidiæq; præcipuum instrumentum: cum contra Iairus non nisi principe digna & cogitaret, & faceret, extruendis videlicet, ac tuendis vrbibus occupatus vnà cum prole; perinde atque existimaret ciuitates optimis institutis, ac legibus temperatas Fortunæ, vt dicitur,
Carmenta. ludo non esse obnoxias. Hoc item tempore Carmenta mater Euandri floruit, quę dicta est vates Arcadica pangendis carminibus illustris, & quæ latinas literas inuexit in Latium, quas nostris hisce lucubrationibus religioni consecramus,

IEPHTAE Iudici, ac Duci Synchroni.

IEphtes fortissimus imperator, idemq; iudex æquissimus fuit, quanquam à nonnullis iniquus putatus in filiam,
Iudic. 11. quam videlicet, cum rediret victor ex acie, iuxta votū acie ferri victimam immolauit; sed venia fortasse religionis ardori danda: ac certè incredibilis in eo animi fortitudo laudanda quòd non pepercerit filiæ: impius videri maluit in suos, quàm à concepta in Deum (vt sibi persuadebat) pietate desciscere. alligauit more victimæ filiam, vt se solueret voto innocentem damnauit, ne reus esset. in puella verò vtrum magis admirere, religionem ne, an constantiam in su-

ſubeunda morte; quod poſteris tam admirabile, ac ſpecioſum eſt viſum, vt exteri exemplum rei tranſtulerint ad ſuos, cum Iphigeniã virginem Agamemnonis,qui hac tẽpeſtate vixit, filiam ad aram ſtatuerunt, niſi quòd pauidã natura ceruam ſubſtitutam fuiſſe dixerunt, vt Iphigeniam liberarent metu mortis: at quã generosè Iephtę filia ipſa ſe obtulit neci? non execrata eſt facinus,non deuouit diris votum,non incuſauit patrem. Incidit quoque hæc puella in eandem ætatem cum Helena, de cuius pulchritudine certatũ dicitur etiam inter Deos: ſed illuſtris hæc in ſua flamma, qua cremata eſt; infamis illa in Troiana, quam excitauit; pulcher huius cinis, quia virginis; turpis illius, quia pellicis. Floruerunt etiam huius puellæ tẽpore Amazones, heroinæ ſcilicet illæ virili robore,ac virtute præſtãtes;in primis verò Orithyia,quæ ne ſucceſſibus deeſſet auctoritas, generatam ſe Marte prædicabat: ei præter ſingularem in re bellica induſtriam, ſeruatę virginitatis ſtudiũ laudi fuit; ſed ceſſit tandem Herculi vnà cum ceteris bello deuicta: ita omnem Amazonum gloriam, famamque Iephtę filia ſuperauit, quæ vt parẽtis victoris,ac triumphatoris impleret votum, virgineum collum ſecuri ſubiecit. adurebant ſibi quidem illæ mammas,vt expeditæ eſſent in pugna; hæc totam ſe cremari ad aram paſſa eſt,vt poſt pugnã parens Imperator litaret Deo. Supererat hoc quoq. tẽpore Erythrça Sibylla annoſiſſima; iam tum enim, cum Greci proficiſcerentur Ilium,vaticinata dicitur; ſed ſpecta ta in teneris annis huius puellæ virtus maiorem admirationem extorquet. Celebratus eſt hac itẽ ætate ab Hercule agon Olympicus:Hercules enim primus certamen curſus fratribus per ludum indixit, quem quinquennalem eſſe voluit,ꝑpter quinque fratres:in eo Iolaus auriga curru vicit, Iaſius Arcas equo ſingulari;Caſtor,& Pollux cæſtibus; Hercules ipſe de ludo,& pancratio coronatus eſt oleaſtro. quid hoc tempore Iephtes? non ludis vacabat, ſed illudebat hoſti. non coronatus,oleaſtro,ſed vel olea ipſa,vel lauro. Denique, quod prætereundum non eſt, ſubductis annorum rationibus in eundem annum incidiſſe videtur mors Herculis,& Iephtæ;ſed ille furioſus in ignem ſe coniecit

Iphigenia.

Helena.

Amazones.

Sibylla. Erythrea.

Hercules.

Euſeb.

Salian.

T iecit

iecit, hic triumphalibus spolijs ornatus ritè sepultus: ab vtroque liberi sunt interfecti; sed ab vno furente, ab altero vouente; ille immanitate naturæ impulsus est, hic religione ductus.

ABESANO, AHIALONI, & Abdoni Iudicibus Synchroni.

ABesanus quoque videtur dignus, qui certè cum exteris conferatur: nam etsi in sacra historia peculiarem laudationem non habet, tamen si Hebræorum monumentis credimus, tantam æquitatis, ac iustitiæ famam sibi comparauit, vt cognomentum acceperit Iusti. trãquillitate delectatus est, quo ferè tẽpore Neptunus maris Deus haberi cœpit: sed huius virtus laudabilior in componendis reipublicæ fluctibus fuit, quã illius vis in marinis cõcitandis; ita tñ quietẽ hic amauit, vt nõ dederet se desidiæ, nec langueret inertia, quod agebat tunc Alcinous rex Phoeacum; qui totus in hortorum delicijs, & oblectamentis erat occupatus. Regnabat eadem tempestate Agamemnon, pastor ille populorum dictus, Mycenis; gestabat à Vulcano, vt aiunt, fabricatum sceptrum, & clypeum, in quo Gorgonis erat effigies, in vmbilico autẽ draco voluminibus, ac spiris intortus ad terrorem incutiendum; nec tamen his armis ita munitus fuit, quin ab Aegysto Thyestis filio necaretur: cum interim Abesanus æquitate, & ipso iustitiæ nomine tectus rempublicam inuiolabilis administraret.

Neptunus. Alcinous. Agamẽnon. *Genebr.*

Ahialon autem tam prudenter, ac piè se gessit, vt neq. ipso Iudice ciues à veri Numinis cultu desciscerẽt, neq. hostis auderet se cõmouere: quo tempore Alexander siue Paris Priami filius in Helenam insaniebat; quam cum rapuisset, tot ac tantas tragœdias excitauit, vt in summis calamitatibus in prouerbium abierit Ilias malorum. Menelaus etiam rex Spartæ dum vxorem repetit, totum Græciç robur decennale conflat in bellum.

Paris. Menelaus.

Aixa-

Ahialonem consecutus est Abdon, de quo, quemadmodum item de parente, licet peculiare nullum in diuinis literis extet elogium, videtur tamen non degenerasse à maioribus, & magna cum tranquillitate omnia moderatus, scilicet cum procella Troiani belli immaniùs detonabat, cum tota Asia armorum sonitu circumstrepebat, cũ tota Phrygia, Mysiaque vastabatur, ardente Priami regia, atque Ilio in suis cineribus consepulto.

SAMSONI.
Iudici, ac bellatori Synchroni.

SAmson Hercules alter est habitus; à sterili matre conceptus, sed fœcundus ipse gloria. quid eo firmius, qui inter columnarum amplexus occubuit? quid eo fortius, qui vnus cũ esset, triginta simul hostes dedit inferias suorũ Manibus? qui iumenti maxillam vertit in clauam; ingentis ædificij valuas humeris imposuit pro trophæo; taureos neruos, ac funes, vt aranei telam dissipauit, atque difflauit. quàm formidãdus hic hosti, cuius coma pro fatali cometa fuit? quàm callidus stratagematum auctor, qui non militũ manus, sed vulpium caudas armauit? qui vsus osse pro ferro, dente pro gladio? quanti denique spiritus fuit, qui non nisi inter strages hostium expirauit? Laudetur verò Polydamãtis illius athletæ præclarissimi robur, qui in subita tempestate speluncam subire coactus, cum incursu torrentium aquarum labefactata rueret, ceteris comitibus fuga elapsis, solus restitit, tanquam humeris suis totius ruinæ molem sustentaturus, sed pondere immaniore pressus defensam latebram habuit sepulcrum, meritò demens habitus, qui vellet è tenebris specus sibi gloriæ lumen accendere, & è casu rupis in altum caput attollere. Milo verò Crotoniates, cùm iter faciens quercum in agro cuneis adactis fissam vidisset, fretus viribus accessit; insertisq. manibus diuellere conatus est, quas arbor excussis cuneis in suam naturam

reuocata compressit,eumq;cum tot gymnicis palmis lacerandum præbuit feris: ita ille infelici arbori velut insertus est infelicior ramus. percepit ex arbore discissa amarissimos laboris fructus, cum cōtra Samson ex leone conscisso perceperit dulcedinem mellis. quære quid emolumenti eo conatu Polydamas,aut Milo spectarint; planè nihil; at Samson libertatem, & decus suorū: antecedat igitur illis Samson gloria, sicut antecessit ætate. tametsi sapientes

Val.Max. exteri ita habuere persuasum, nimio robore membrorum aciem mentis hebescere, nec posse eundem, & valentissimum esse,& sapientissimum,abnuente Natura,nè vtriusq. boni largitio supra mortalem felicitatem sit. at quis hebescentem dicat Samsonis aciem etiam exoculati? qui tam multa vidit ex ijs,quæ inaudito robore agebat, promanare in suam gentem commoda. denique ne omnia,quæ plurima,& admirabilia sunt, consecteris,quàm illustris, atque præclarus fuerit hic heros, habes ex ipso nomine, siquidem Samson Hebræis est, Sol eius, scilicet gentis; nisi quòd aurea coma Sol fingitur; huius comam,si vim, qua præstabat,consideres, adamantinam dicas,aut ferream. Solis item vis in leone maximè viget; Samsonis virtus contra leonem viguit:ac Solis quidem leo caloris vehementia molestiam exhibet, huius leo cum mellis dulcedine exibuit voluptatem. quanquam illud sanè miserabile spectaculum cuipiam videri possit, quòd Sol hic muliebri delinitus illecebra pro orbita illa cœlesti versare sit coactus trusatilem molam,sed hæc significatio quædam fuit arcana, & rerū sublimiorū typus.Non est tamē silentio prætereundum ad hæc tempora referri quæ de Scylla,& Charyb

Eusеb. **Scylla. Charybdis.** di prodita sunt. diceret fortasse quispiam in hæc ipsa quodammodo incidisse mōstra,in hos offendisse scopulos Samsonē, cum incidit in Dalilā: enimuerò, vt sapientes narrāt, meretricia lenocinia,quibus nauigantes alliciebant, cùm Scyllam, tum Charybdim ad monstri fabulam traduxerunt. Quid q; hac ipsa ætate Sirenes fuerūt? quæ item insi-

Sirenes. gnia scorta dicta sunt, solita pellaci cantu,& amatorijs verbis viatores ad se pellicere, ac demū perdere. illeuisse autē dicitur prudēter Vlysses sociorū aures,& obduxisse cera,

erat

erat hæc certè cera in promptu Samsoni, quippe eam ille ipse, quem occiderat, leo ore offerebat; sed desipuit etiã in melle. Iam ne quid omittam, quod ad rem facit, hoc itẽ tẽmpore viuebat Circe illa venefica, ac famosa præstigijs mulier, neque tamen hæc tantum detrimenti, atque dedecoris Vlyssis socijs attulit, cum eos, vt aiunt, in leones commutauit, ac lupos, quantum Dalila, cum fortissimum heroem, & leonum domitorem, at tot rerum gestarum gloria florentem vilissimi iumenti more ad pistrinum adegit: in quo vel illud turpe fuit, atque indignum, quòd qui iumenti maxillam armauit aduersus hostẽ, atque inde admirabiliter profluere iussit aquas, exarmatus viribus damnatus sit ab ipsis hostibus ad iumenti laborem, manans, ac diffluens ipse sudore. quanquã, hæc omnia vti diximus, ita sunt ab illo gesta, vt ad mystagogiam, & honestissimarum rerum argumentum referenda esse videantur. Circe.

HELI PONTIFICI, AC IVDICI itemq. Samueli, & eius matri Annæ, Synchroni.

HElis dum impensius patrem agere, quã Iudicem studet, in tribunal ipse incidit diuinum; amisit liberos, quos non erat ausus increpare liberiùs, confossi sunt hostili ferro, quos molliùs tantùm lingua pupugerat. caret quidem ille in sacris literis pleniore elogio, qui in castigãdo parcior fuit eloquio: non tamen illud videtur vacare laude, quòd audita acri sentẽtia, quæ in ipsum est dicta, nõ detrectauit mulctam: accepto autem nuncio de capta Arca, ita commotus est non animo modò, sed corpore, vt resupinus de Põtificia sede ceciderit, & solo caput illiserit, illud, inquam, caput, quod sacris infulis, & ipso Dei nomine solebat ornare.

At verò Anna Samuelis mater virtutibus fœcundior, quàm prole fuit. nunquam tàm sobria, quàm cum ei obiecta est ebrietas; nunquam tàm amans filij, quàm cum ipsũ

è sinu

è sinu,gremioq;suo abstraxit,vt numini cōsecraret statim, quem acceperat serò. Orestes hoc tēpore errabat insanus, & Furiarum tædis ardentibus agitatus ob paricidium, cū Clytemnestrā matrem necasset. ducebatur autem à Pilāde ad Tauricæ Dianę aram,vt expiaretur,vel potius alterā quoque contraheret labem superstitiosi cultus, maculosæ videlicet Deæ: at Oresti paricidę oppositus tūc est Samuel etiamnum puer,matris non minus pietate quàm lacte nutritus,& ab ea ministerio sacrorum dicatus: Clytemnestrę autem adulterio, cuius caussa interfecta est, Annæ ipsius singularis pietas, & matronalis stolæ pudicitia ex aduerso stetit.

Orestes. *Genebr.*

Iam Samuelem penè lactentem sibi vendicauit religio, puer erat,cum minaci vaticinio exterruit indulgentiorem erga filios hierarcham senem;at cū adoleuit ætate, exterruit etiam Regem summo Imperatori minùs obtemperātem,eumq; etiam mortuus, per speciem euocatus prope exanimauit metu,ipsaq; vmbra sempiternam regi denunciauit noctem;quo exaugurato Dauidem regem nec opinātem inaugurauit.Hoc autem ferè tempore,quo Samuel nouum apud Hebræos constituit regnum, cum antea penes Iudices esset administrandæ reipublicæ ratio, apud exteros item noua quædam regna sumpserunt initium, Lacedæmoniorum videlicet per Euristheum; & Corinthiorum per Alethen quēdam luctatorem, qui Corinthum secundò condidit,vel certè amplificauit. ac Saulem quidē regem ipsa mole corporis,& robore præstantem nemo,Samuele præsertim alipte, lucta,pugnauè vicisset, nisi ausus esset temerè obluctari Deo.

Euristheus. Alethes. *Genebr.*

OTHO-

OTHONIEL

Iudex, & Dux.

Synopsis. *Expugnauit hic ciuitatem literarum, quæ hebraicè dicitur Cariathsepher. ferunt enim in ea varias fuisse literatorum hominum academias, ac gymnasia; eius victoria dignitas, ac triumphus describitur.* *Iudic. 1.*

ENCOMION 44.

Tuo tibi iure vendicas, heros inclyte,
& calamum, & literas,
quippe qui tua cepisti manu
ciuitatem literarum.
tametsi tunc sibi literæ viææ sunt liberæ;
cum à te sunt factæ captiuæ.
vicisti acie gladij acumen styli,
vt materiam sufficeres stylo
laudandi tui.
nullus eo triumpho pulchrior fuit,
in quo laureatus Imperator
laureatas tulisti literas;
pro spolijs barbarorum opimis
infensam barbaris bibliothecam.
Capitolij locus Musèum fuit.
certarunt tubæ cum lyris,
sceptra cum plectris.
tot in tuas laudes soluisti linguas,
quot alligasti literatorum manus;
cepisti bello etiam Syriæ Regem:
sed nihil in pompa spectabilius fuit,
quàm Regina,
Sapientia videlicet de triumphatore triumphans;
ipsa tibi intexuit victori coronam,
quia sapienter est victa.

AXA

AXA

Othonieli desponsa.

Synop. *Filia hac fuit Calebi polemarchi, quam despondit ei, qui uicisset Cariathsepher, hoc est ciuitatē literarū: nupsit igitur Othonieli victori, qui itē Iudex fuit. impetrauit autem Axa à patre irriguum locū aquis, susq; deq;*

Iudic. 1.

ENCOMION 45.

Ex Hebr. etym.

Ab ornatu puella es meritò dicta,
cui & pater, & vir ornamento fuere,
ambo inclyti bello Duces.
nulli sponsæ tam ampla dos obtigit,
capta videlicet vrbs literarum:
non mundum quæsiuisti muliebrem,
sed; quæ dominatur in Mundo, Sapientiam.
pulchrius hac incessisti adornata, quàm gemmis;
pro thalamo ingressa musèum.
nullæ nuptiæ tædas habuere tam claras,
nullum initum tam auspicatò coniugium:
quippe pronuba fuit industria;
discriminalis acus acumen ingenij;
cœlibaris hasta non vna,
sed quotquot à viro infixæ sunt pectori hostium.
non est datus cæco Cupidini locus,
vbi perspicacitas fulsit mentis.
literarias tunc duxit choreas in orbem
Encyclopædia.
hoc tamen vnum præter spem accidit,
quòd inter perennes Sapientiæ fontes
aridum inuenisti solum,
sed impetrasti aquas à parente per lacrymas;
quot ocelli maduere, tot meruisti scatebras, binas;

PHI-

PHINEES
Pontifex.

Synop. *Pontificium honorem meruit, quòd vltus esset incestum Iudæum chiliarchum, qui in hostiũ castra transfugerat omnibus spectantibus, vt cum scorto rem haberet: ob eam necem laudatus diuino præconio.* Num. 25. Eccl. 45.

ENCOMION. 45.

Vt hierarchæ parentis succederes gloriæ,
sacrasti manus cruore, antequam oleo.
vindex pudoris acerrimus
deuotam Cupidini victimam deuouisti ferro;
non minus piè tractasti gladium,
quàm postea secespitam.
laxiorem nactus es aram,
bellicum campum.
ira exarsisti, vt extingueres libidinis flammam.
non eum agnouisti Ducem,
qui deterior erat milite,
captiuus videlicet Cupidinis, & turpe mancipium.
præposuit ille tentorio militari lupanar,
campo, & Soli prostibuli tenebras;
commutauit honestum belli puluerem
cum scorti sordibus, ac cœno.
inimica tibi fuerunt castra non casta.
tunc iram sopisti Numinis,
cum excitasti tuam.
pudori litatum est, licet victima non pudica.
nec semel in incestos est te auctore sæuitum,
quippe oraculi monitu
iterum turpe facinus vlta sunt arma.
mendacem fecisti Græciam,
cum potiùs Mars pugnauit in Venerem:

A O D D V S

Iudex, & Dux.

Synopsis. *Fuit hic ambidexter. Eglonem Moabitarum Regem Hebræis infestum interfecit, producto gladio ancipiti, quem subter sagum in dextero femore abscōderat. ita diu res quietæ fuerunt.*

Iudic. 3.

ENCOMION 46.

Prodiga fuit tibi Natura donorum,
quia vtramque armauit manum
pari robore.
nihil tibi poterat sinistrum accidere,
cui sinistra non fuit,
certauit robore læua cum dextera,
vt omnes certando peruinceres.
non opus tibi clypeo fuit,
cui alteram insereres manum.
splendebat vtrinque mucro, non vmbo.
ancipitem tibi fabricatus es gladium,
vt victoria esset certa, non anceps.
pertimuit hostilis exercitus acies
duplicem vnius acinacis aciem.
in Eglonem Regem adipe crassum
subtilitate te mentis ornasti:
quippe fictos colenti Deos
finxisti ferre te munera.
apud ipsa simulacra Deorum
simulasti fœdus,
vt fœdissimum ferires
veritatis hostem.
omni fuisti arte dexterior,
cum Rex inertissimus te ambidextrum
sensit sibi sinistrum.

SAN-

SANGAR

Bellator.

Synop.*Nonnulli & hunc inter Iudices numerant. defensor fuit suæ gentis percussis ex hostibus sexcentis, non alijs vsus armis, quàm rustico vomere. id insitatum teli genus, & victoriæ magnitudo commendatur.* Iudic.3.

ENCOMION 47.

Bellatornè, an arator fuisti felicior?
collegisti vberem laudis segetem:
non gladio pugnasti, sed vomere.
rustica sumpsisti arma,
vt vrbanam excoleres gloriam.
exarasti altiùs hostium corpora,
vulnerum sulcis.
per aratrum factus es dignus,
quem commendaret posteris fama
stylo literis exaratis.
fecisti, ne postea insolenter Roma iactaret
proscissam à Senatore tellurem
vomere laureato.
elicuisti è venis hostium sanguinem,
vt eo quasi per elices ducto
progerminarent feliciùs lauri.
vertisti pacis insigne
in instrumentum, & ornamentum belli.
industrium prætetulisti colonum,
sed egregium egisti Ducem:
sexcentos vnus comminuisti hostes.
obtusus visus est gladius Martis,
cum vomerem exacuisti tuum:
magis hic exsplenduit attritus in agro,
quàm ille extritus in campo.

DEBORA

Iudex,& Prophetis.

Synop. *Vaticinata est sedens sub arbore palma. à Baraco*
Iudic.4. *Duce diuinitùs parta victoria cecinit epinicion, in quo ipsa se gentis suæ matrem dixit. eius nomen hebraicè Apem significat.*

ENCOMION 48.

Vera mater es dicenda castrorum,
quæ triumphalem tibi peperisti laudem.
inter ferrea captiuorum vincula
alligasti aureum numeris carmen.
inter milites laureatos
duplex tibi obtigit laurea,
quia fuisti & bellatrix,& Vates:
oraculo præcinuisti victoriam,
ore cecinisti victores.
non inane tibi fuit inditum Apis nomen,
quia & execrationis aculeum erexisti in hostem,
& ad prælium acuisti tuos.
inter amarissimas impiorum strages
carmen piè fudisti melleum.
iura quoque dixisti mulier viris
sedens sub palmæ arbore:
aptum iudicijs accommodasti tribunal,
nam & recta fuisti,& palmæ instar erecta.
flectere vocem didicisti,non mentem.
sub vmbra cubans milites euocabas in Solem,
dabas victoriæ omen ex palma,
decerpebas victoribus ramos.
spretæ sunt Dodoneæ columbæ
fundentes oracula è glandifera quercu;
cum tu funderes è triumphali palma.

BA-

BARACVS
Dux.

Synop.*Barac hebraicè fulgur est. hoc præsetulit in pugna. quanquam de cœlo potius dimicatum, & stella contra Sisaram pugnasse dicuntur, tonante videlicet cœlo eum igneis meteoris, vt quidam interpretantur.* Iudic.4. 5.

ENCOMION. 49.

Quid tua vel clariùs virtute, vel fortiùs,
qui nomen ducis à fulgure?
tonuisti videlicet belli fragore,
coruscasti victoriæ prodigio.
pugnatum est à stellis in hostem:
non arma terrigenæ mouerunt in cœlum,
sed in terrigenas armauit se cœlum.
quàm illustrem dicemus te Ducem,
qui cœlestes accendisti faces?
non vt significares hostem,
sed vt perderes.
nempe tuis militauere stipendijs,
non tàm milites virtute clari, quàm sidera.
astra tecum metata sunt castra.
exarsisti ad pugnam vnà cum cœlo.
tibi aureum gladium distrinxit Orion,
tibi iacula suffecit Arcitenens.
hostilis exercitus cornua Taurus inuasit.
sub luce siderea pugnans
offudisti sempiternam hostibus noctem.
inter belli fulmina
nihil aptiùs potuit versari, quàm fulgur.
& inuictus fuisti imperator, & mirus:
quia duo inter se aduersa iunxisti,
& fulmen, & laurum.

IAHEL

Matrona:

Synop. *Fugientem Sisaram excepit hospitio. sitienti lac dedit, & in phiala principum butyrum. tum dormienti* Iudic. 5. 6. *clauo träsfixit tempora: interim domesticis triumphos, & thalamos frustra meditantibus.*

ENCOMION 50.

Confecisse per te noua dicitur bella
Imperator Deus,
quòd ab imbelli fœmina sit parta victoria.
plus egisti domi, quàm foris:
domus & campus tibi, & Capitolium fuit.
malleum accepisti pro gladio,
non modò vt ferires hostem,
sed vt sculperes tibi signa victrici.
non alio tua facta cœlata sunt malleo,
quàm quo cœlatum stramine contudisti hostem.
præclariùs de te facinus memorat fama,
quàm de Alcide.
meliùs tu monstra domuisti ferreo clauo,
quàm ille lignea claua.
confixisti tempora,
quæ videlicet ille destinauerat lauro.
non viruit frons fronde, sed rubuit cæde.
vxor parabat victori pyramidem,
tu victo pyram.
illa genialem sternebat torum,
tu emortualem.
lac propinasti, vt eliceres sanguinem.
inuicta dici posses Amazon,
nisi mammis lactesceret virtus,
quibus partam aluisti victoriam.

CE-

GEDEON

Iudex,& Dux.

Synop. *Ab vno Cœlitũ salutatus est, quo virga sacrificiũ tangente ignis emicuit. simulacra Deorũ confregit, quã obrẽ Ierobaal dictus. panis subcineritius eius gladius vocatus. aquã lambentes ad pugnam elegit. facibus vsus.* *Iudic. 6.7.*

ENCOMION 51.

Salue heros non meo præconio, sed Cœlitum,
quorum vnus fortissimum te dixit virorum.
dum exiguum excuteres triticum,
electus es Imperator,
omen fuit colligendæ gloriæ messis.
accepisti quoque victoriæ omen ex victima,
qua iussus es facere.
non tu aræ subiecisti ignem,
sed prosilijt mirè de saxo
contactu virgæ.
vtrius virgæ dicam prodigium maius,
eiusnẽ, quæ de arenti lapide vndam,
an huius, quæ protulit ignem?
hinc scilicet tibi animus exarsit ad pugnam.
Sed visus es statim homine maior,
cum bellum indixisti Dijs:
non aggerasti montibus montes
more Titanum,
sed vnum fecisti aggerem
ex ara videlicet, simulacrisq; confractis,
vt tumularent ipsi se Dij.
illa, quæ prosilijt flamma de lapide,
incendit te in signa lapidea.
Immolare iussus es taurum numini vero,
quem pater destinauerat falso.

Macte

Macte pietate qui mactasti victimam
impiè deuotam:
vt afferres parenti vitam,
sacrilegam iugulasti hostiam.
acriora obtulit domus bella quàm campus,
quia pugnatum cum domesticis Dijs,
facilior deinceps pugna cum ceteris hostibus fuit:
miro tamen vitæ confirmatus es omine,
videlicet cinere,
sed is tibi immortale peperit nomen:
visus est quiescenti militi subcineritius panis
per aerem in hostium castra deuolui,
fulmen fuit illud, an panis?
pauit tuos spe victoriæ,
sed depastus est hostes nece:
in Imperatoris penè laureati tentorium incidens
fulminis illud more disiecit.
accepit in castris panis
nouum nomenclaturæ genus,
dictus est gladius Gedeonis, & Dei.
nempe herbescit initiò tritici spica
culmo erecta geniculato,
quasi vaginis pubescens includitur.
S. Ambros. mira vis panis; resperfus ipse cinere
M. Tullius hostis tentorium redegit in puluerem;
at tibi cessit in alimentum gloriæ:
adoleuisti hoc ad bellicam laudem.
in orbem visus est verti,
vt disceret hostis hunc magis timere
quàm volubilem Fortunæ rotam.
nouo prodigio accessit noua bellandi ratio,
quia iussus es, vt faciliùs vinceres,
dimicare cum paucis.

Spe-

Sperasti fore, vt qui lamberent aquam,
hostilem quoque lamberent sanguinem.
mirus delectus militum
eorum, qui biberent canum more,
sed probata est in Deum, velut in herum fides.
cum iussisti accipi pro iaculis faces,
instruebas hostibus rogum.
nunquam pugnasti constantiùs, ac firmiùs,
quàm cum pro armis vsus es fictilibus vasis,
vt frangeres aduersarij vires.
in aquarum receptaculis abdidisti tædas,
vt lucerent puriùs, & liquidiùs.
fortisnè fuisti magis, an felix?
cui fluxit ad voluntatem cœlum.
nam aut aruit tibi vellus, aut maduit.
pretiosius vellus hoc fuit perfusum rore,
quàm illud, quod iactauit Græcia
perlitum auro.
Dictus es ex Gedeone Ierobaal,
hoc est impugnans simulacra Deorum:
vicisti hoc triumphali nomine
omnium titulos Ducum.
non dictus es ex Arabe deuicto, sed Erebo;
non ex Africa nutrice monstrorum,
sed ex domitis monstrosis Dijs;
infames eorum succidisti lucos
gloriosior falce, quàm gladio.
vel hoc dignus corona victorum,
quòd amputasti quernos, & laureos ramos,
ne in hostis Stygij cederent vsum.
non mirum, quòd in milite canũ quæsiuisti mores;
quia tu quoque acerrimè oblatrasti
in Deos diuinitatis fures.

X RV:

RVTHA

Vxor Boozi.

Synop. *Hac è patria, vbi superstitio regnabat, egressa, cũ socru in Iudæam venit. dum autem colligit reliquias spicarũ in messe, Boozo nubit, propinquiore ius cedente, ex horum progenie Christus natus.*

ENCOMION 52.

Dum relictas à messoribus colligis spicas,
fœcundior tibi messis obtigit gloriæ.
natali solo posthabito,
vbi falsa colebantur numina,
hoc præclarum consecuta es decus,
vt ex tuo genere nasceretur verum,
nempe id electorum dictum est triticum,
tametsi pro mortalium vita
siuit se falce demeti mortis.
sponte domesticos damnasti focos,
vt orbi terrarum accenderes lumen:
auspicata es felicitatem ab exilio,
peregrinando strauisti tibi ad honorem iter:
eas adamasti connubij tædas,
per quas discuteretur tetra caligo.
at is, qui noluit tecum iungi propinquior,
abiecit de more calceum:
scilicet nudo incessit pede,
qui tanti capitis nudatus est munere:
cum cessit thalami iuri,
eius se progenie fraudauit,
qui iura dat Mundo.
vt virum acciperes frugi,
omen fecisti metendo.
spicea corona donareris, vt Ceres,
nisi magis tibi frugalitas esset cordi, quàm fruges.

IEPH.

IEPHTES

Iudex, & Dux.

Synop. *Pugnaturus cum Ammonitis votum nuncupauit, quicquid primum occurrisset victori, à se oblatum iri in holocaustum. obuiam habuit filiam; hanc volentem victimæ more mactauit.* *Iudic.* 11.

ENCOMION 53.

Perstringis, heros, aciem oculorum acie ferri;
siue gladium intentas capiti hostis,
siue secespitam ceruicibus filiæ.
æquè acerbus, & bellator, & Iudex;
te ferente sententiam
suspensis reis contremuere subsellia.
immo ad tribunal tuum exhorruit Natura:
non licuit patronæ suam tueri clientam.
procurristi celer in campum,
sed præceps in vota;
deuouisti quicquid occurreret primum
redeunti victori:
vt nullam faceres moram pietati,
penè visus es impius.
asperius filiam mactasti, quàm hostem,
quia hanc à cæde etiam victimæ more cremasti.
stupuit ipse hostis atrocitate spectaculi;
non tam se doluit vinci,
quàm pro se victo talem mactari victimam.
non tàm ille tuas exhorruit manus,
cum vidit in se armatas,
quàm cum in filiam.
exardescere visus es magis in aræ cinere,
quàm in campi puluere;
cum vicisses hostes, vincere voluisti Naturam.

FILIA IEPHTÆ
A patre deuota.

Iudic.11. Synop. *Insignis huius virginis magnitudo animi ostenditur, quæ cum occurrisset victori parenti vnà cum festo ceterarum puellarum choro, vbi votum eius cognouit, obtulit se victori mactandam.*

ENCOMION 54.

Quodnam, virgo inclyta iter affectas?
quò te tuus sequitur chorus?
ad campumnè, vt patri occurras victori,
an ad aram, vt occumbas victima?
versatilis iste choreæ, quem ducis, orbis,
suspectus nimiùm est,
quia sic sæpè se vertunt humana,
commutantur læta cum tristibus.
parenti occurris laureato,
sed incurres in cupressum.
pro eo, quod concinis, epinicio,
concinetur feralis tibi nænia.
inter opulenta, quæ capta sunt barbarorum spolia,
spoliaberis vita.
per cæsorum cadauerum aceruum
gradum tuam tibi facis ad cædem.
tela, quæ hostili calent adhuc sanguine
elicient, ac fundent tuum.
sed quàm generosam prætefers heroidem,
dum nec refugis, nec detrectas necem?
accedis ad aram hostiæ more deuincta,
vt voto parentem soluas.
hoc accipis de toto eius triumphali ornatu:
ab infulato Imperatore, vt immoleris, infulas,
à laureatis fascibus, vt concidas, secures.

SAM-

SAMSON

Iudex,& Dux.

Synop. *Insigne illius robur ostenditur, præsertim in leone necando, cuius in ore mortui fauum inuenit. Samson hebraicè idem est, ac, Sol eius. iumenti maxilla & hostes fregit, & elicuit aquam.* *Iud. 13. 14*

ENCOMION 55.

Macte heros, vel virtute, vel gloria,
qui cum collatus Alcides
imbecillis est, & imbellis.
dignior es, qui te leonis spolio iactes,
quia non numerasti hunc inter labores,
nam interfecisse eum diceris, quasi hædum;
tanta facilitas in superando fuit.
vsus es in edomandis monstris
non roborea claua, sed robore.
nihil fuit hostibus grauius,
quàm tuus capillus leuior.
non recidisti tibi ex voto crinem,
sed hosti ceruices.
non texisti galea caput,
sed capitis coma te texit.
non fictam imitatus es Chimæram, *Virgil. de Turno.*
artificioso igni accendens crinem,
sed crinis ipse te accendit ad pugnam.
magnum prætetulisti omen in nomine,
quippe Sol eius, scilicet gentis tuæ dictus.
illustrem admodum te reddiderunt facta præclara;
tametsi obscuros proposuisti gryphos,
de dulcedine, quæ manaret ex forti.
pulchrior fuisti forti coma, ac penè ærea,
quàm ipse Sol aurea.

Non

Non alij arcana commisisti, quàm fœminæ;
sed leuior illa, quàm tuus fuit capillus.
feliciùs versatus es inter belluas:
leo animal insatiabilis alui
tibi cessit in aluear.
bellua fortis, & valida
penè liquescere visa est in ceram;
pro spuma furentis nectar effluxit,
pro prædæ cruore purpureo
mel flauescens.
inter aculeos apum
voluisti ænigmate aculeatus videri.
Adag. at ei arcanum gryphum soluisti de melle,
quæ te laqueo irretiuit melleo.
leones vincere potuisti, non lupas.
non ante cœpisti ab hostibus vinci,
quàm victus à fœmina.
scilicet & Sol, hoc est Mundi oculus
excæcari potuit!
penè Mundus in tenebras ruit,
cum tibi effossa sunt lumina.
penè suos lacerauit Natura crines,
cum solares vidit euulsos.
hæsit indignitate spectaculi,
cum planetam, qui versat annuum orbem,
versare vidit turpiter molam.
sed idem fuisti molari fortis in dente,
cum iumenti maxilla comminuisti hostem;
nempe depasci maxilla visus es hostem,
vt adolesceres in heroem;
eadem ex se defudit aquam,
quæ ab alijs profuderat sanguinem;
non ante sitim extinxisti, quàm hostem.

Adhi-

Adhibuiſti nouum genus armorum,
quia nouum heroicæ virtutis exemplum.
incendiſti ſemel hoſtium meſſem,
ſed ſegetem tibi meſſuiſti gloriæ.
non aliud agmen inſtituiſti, quàm vulpium,
vt vlciſcereris hoſtium fraudes.
tandem Sol occidiſti, ſed ſpontè,
vt hoſti ſempiternam offunderes noctem.
diuinitùs abſtinere iuſſus es mero,
vt ſobrius perderes ebrios.
cœna ijs tragicam ceſſit in ſcenam,
crater in vrnam.
epulum datum eſt ſolemne, ſed funebre;
rubuit Bacchus etiam cruore.
in hoſtili aceruo cadauerum
celſum tibi extruxiſti mauſoleum.
amplexus es moriens columnas duas,
vt poneres fortitudini metas;
aptum impoſuiſti terminum ſtrenuæ vitæ,
ſolidas columnas;
vel hoc viſus es maior Alcide,
quòd alij eius tranſiliere columnas,
at nemo tuas,
quia nullus te æquauit heroum.
plures exanimaſti efflans animam,
quàm vegetus vita;
vnius mors multos coegit mori.
& factis, & nomine prætuliſti Solem,
ſed futurorum ſimul prætuliſti vmbram.
non adeò exſplendeſceres fama,
niſi veri numinis, & luminis
fuiſſes vmbra.

ANNA

ANNA

Mater Samuelis.

Synop.*Cum ex ſterili mater eſſet effecta diuino munere, puerum ipſum Samuelem Deo deuouit, ac ſtatim à lacte depulſum detulit ad Pontificem. carmen eucbariſticum piè concinuit.*

ENCOMION. 56.

Fœcundus laudum campus exuberat,
etiam dum ſterilis matrona laudatur,
quia ſemper eius euiruit virtus.
non potuit non edere pulcherrimum germen
tot irrigata lacrymis gleba.
cum ab æmula es proſciſſa conuicio,
lingua ceſſit in vſum vomeris,
vt cultus ager faciliùs, & feliciùs pareret.
ebriam te putarunt orantem,
ſed incalueras mera pietate, non mero.
quin etiam filius vixit abſtemius,
quia de matre ſobria.
non ſine vaticinio peperiſti vatem.
penè aram attigit ille antequàm cunas:
concepiſti ante vota, quàm prolem.
tunc magis amaſti natum, cum negaſti mammas;
noluiſti aræ offerre lactentem,
ne magis inhiaret tibi, quàm Deo.
quem impetraſti cum lacrymis,
reddidiſti cum gaudio.
ſtatim ac ſoluta es felici partu
illigaſti metro carmina.
cum vnum edidiſſes infantem
plurimos te peperiſſe dixiſti,
quid ita? quia fœcunda virtutibus.

SA-

SAMVEL
Propheta.

Synopsis. *A pueritia Dei obsequio se mancipauit. eo sacra faciente hostis prodigijs, & ostentis deterritus fugam iniјt. Reges inunxit. eius vmbra euocata Sauli praenunciauit exitium.* 1. Reg.

ENCOMION 57.

Nulla vacauit pietate pars tui,
qui diuinitùs promissus es matri
nasciturus è sterili.
nondùm solutus ex vtero
deuinxisti parentem voto.
vix depulsus à lacte
inter victimarum versatus es sanguinem.
diuinis es admissus arcanis
adhuc puer,& tyro.
vix didiceras inter mortales eloqui,
cum cœpisti cum Deo colloqui.
nihil in tuos efficere potuit hostis,
te faciente pro tuis.
magis ille timuit secespitam flaminis,
quàm gladium militis.
scilicet dum tu ardebas in vota,
cœlum exardescebat in fulmina.
plures tonitrus sunt auditi, quàm litui,
plus egit fragor aeris,quàm clangor æris.
vertisti nubes in pharetras,
trisulcos ignes in iacula.
simul tu & aram incendebas,& cœlum.
simul & hostia conflagrabat,& hostis;
dum illa colligabatur ad aram,
captiuus hic incidebat in vincula.

Y Quàm

Quàm dignus Imperatoris es nomine,
cui militauit æther?
nihil te infensius habuerunt Dij;
vt victoria obtingeret, sustulisti Martem.
tunc euocasti è cœlo fulmina,
cum fulminator extinctus est Iuppiter.
quem erexisti nobilem victoriæ titulum,
appellasti Adiutorij lapidem,
scilicet lapideos deieceras Deos,
qui nec se poterant adiuuare, nec suos.
Quantus eras, cum tuis submittebant se manibus
inauguranda capita Regum;
quanquam qui primus à te est perlitus oleo,
lubrico lapsus est regno.
cum diademate regium religasti caput,
obstrinxisti simul diuinis legibus mentem:
meritò, quia non obtemperauit,
actus est intemperijs.
vetuit Deus eius à te defleri casum;
quia tanta tuis vis erat in lacrymis,
vt vel iustam extinguerent iram.
indulsisti Regi viuens, sed restitisti mortuus:
nempe cum ille tuam euocauit vmbram,
sempiternam sibi attulit noctem
ille te extraxit è tumulo,
tu ipsum è solio.
qui adhibuit in te præstigias,
à te damnatus est in Styge.
consuluit Pythiam,
responsa reddere solitam dubia,
sed accepit mortis oraculum certum;
scrutatus à Manibus sortem pugnæ,
cecidit immaniter in alea belli.

COL-

COLLATIO EXTERORVM,

QVI DAVIDI, AC SALOMONI Regibus fuere Synchroni.

Xuperantia quędam, atque pręſtantia ſiue virtutis, ſiue ſapientię facit, vt Dauidem, ac Salomonem ſeorſim à ceteris regibus laudando proſequar: ille bello clarus fuit, hic pace, à qua & nomen accepit, nobilius certè quàm qui poſtea ex debellatis populis dicti ſūt Numantini, Germanici, Getici. *Ioſephus.* Ille gigantum capita fœdauit acie ferri, hic aulicorum ornauit ſcrobe auri. alter laurū prætulit, alter oleam: vtraque laus magna prudentiæ, & cum togata rempublicam adminiſtrat, & cum ſagata defendit. patria libertas, ciues, atque adeò ipſi reges latent in tutela, ac præſidio bellicæ virtutis. iam pace quid dulcius? quid etiam pulchrius? de ea pace loquor, quæ habet laudem honeſtatis, non pretium ſeruitutis. Sed neſcio qui ſublatēs ſcopulus impedit laudationis curſum: nempe hic ille Salomon & ſapiens, & inſaniēs, qui ex tanto ſplendore generis tàm tetras degenerauit in ſordes, nobile nequitiæ portentum. quid enim monſtro ſimilius? ſcilicet in tanta domeſtica gloria ortus, inter fulgētiſſima paternarum virtutum lumina, purpuram inceſtæ turpitudinis maculis obſolefactam in publicum detulit; regium decus mulierum imperio ſubiectum habuit, hòc fœdius, quòd exterarum. ſed referam pedem, deformesq; vitiorum vmbras in lethèo veluti gurgite latere ſinam. ſatius erit ad ea narrationem conuertere, quæ in ipſo laudem

habent,cuiusmodi sunt anteacta cum virtute vita, & sapientiæ magnitudo. ac certè inter heroes, quorum extant
Ecclesiast. in sacris literis elogia, Salomon est. nunc de sanctissimo
47. parente, cuius eximiæ pulchritudo virtutis me ad se iamdudum vocat, aggrediar dicere, collatione cum exteris facta.

DAVIDI REGI Synchroni.

NOn vnum, aut alterum, sed vniuersum illud heroum exterorum agmen proferat oportet antiquitas, vt cũ vno possint Dauide conferri; tot videlicet hic abundat laudibus: enimverò in quamcumque memorabilium partem exemplorum conuertas animum, in Dauidem incidas necesse est. ecquod genus ornamentorum excogitari potest, quo ille non fulgeat? ecquis nobilissimas virtutum, in primis quatuor, quadrigas, iustitiæ, fortitudinis, temperantiæ, atque prudentiæ, quibus ipse tanquam clarissimus Olympionices inuectus est, assequatur? res certè ab eo gestæ superiores sunt omni genere laudis, quàm vt quisquam exterorum cum ipso venire possit in certamẽ gloriæ. quid? an non illud antiquitatem omnem obruit? quod adolescẽs exarmatus monstrum immane confecit, gigantem inquã Dei populo insultantem; solus occurrit, & inermis armato, vt patriæ labanti succurreret, paratus suæ gentis salutem
Euseb. tueri oppositu sui corporis. Codrus tunc regnabat Athe-
Codrus. nis, qui se pro ciuium incolumitate deuouit: nam cum ingenti hostium Doriensium exercitu Attica regio infestaretur, ferro igniq; vastanda, de euẽtu belli solicitus Codrus misit legatos ad Apollinem Delphicum sciscitatum, quo tandem modo illud tam graue periculum discuti posset; responsum est, hanc vnam superesse spem salutis, si rex ipse hostili manu cecidisset, vnumq; pro cunctis, hoc est diademate vittatum, infulatumq; daretur caput in victimæ morem. id cum non solùm Atheniensium castris, sed etiam contrarijs percrebuisset, edicitur, ne quis Codri corpus

vulneret; quod vbi ipse cognouit, depositis insignibus imperij, ac permutato regis habitu cum pannoso, sarmenta ceruicibus gestās castra hostium ingreditur, ac pabulantium globo se obijcit, tum vnum ex his aggreditur atque inter iurgia falce percutit, tāquam hac ratione messurus gloriam: ita ignotus ab hoste lacessito interiit parta, vti vulgo creditum est, ex eius interitu genti salute. incredibile quantum in hoc Codri facto se iactet Græcia: atqui ad regem pertinebat suis aliqua ratione consulere; quantò hæc pietas, & hic ardor animi admirabilior in adolescente? qui seorsim in agro degens nunquam viderat campum; qui vnus non dubitauit etiam alijs ab audaci consilio reuocantibus, commisso in compendium bello, cum teterrimo hoste congredi; tantumq; adijt discrimen, vt ignominiam solus vlcisceretur inustam religioni, ac suis; cū impius ille Mimas tanquā vnus è numero Titanū sacrilegā emitteret vocē. sed nimirū Dauid tanquā sacratus quidē, vt ita loquar, Hercules fuit non semel versatus in edomandis belluis, solitus ex leonum, & vrsorum faucibus extorquere prædam. atque hic tam acer in bellis, tam formidandus hosti, quàm incredibili mansuetudine in ceteros fuit? illa lex, quam sibi sponte indixit, vt Saulem sibi infestissimum tàm toleranter ferret, immò amanter, an non omnem obliuionis legem ab exteris sancitam longè superat? quid enim admirabilius, quàm cum eum aduersarium occasio sibi in manus traderet, non modò vlcisci noluerit. sed ad vitandum periculum excitarit; non ipsum si minus ferro, at certè verbo perculerit, quòd iniquè sumpsisset arma in beneficum. quid quòd excubias potius regis increpuit, quæ in eo tuendo negligentes essent? tum ad pietatem composita oratione compellat regem. nam quid agis, inquit? aut quo te transuersum rapit ira? cur pergis in me priuata simultate furere, cum publicus non desit hostis Iudaicæ religioni infensus? vnus ego videlicet placeo, in quē inimica exerceas arma, cuius iugulum petas? nēpè eius, qui regnū, atque adeò caput tuū in eo quasi Titanico bello, vt leuissimè dicam, certè texi. at me regia ista tua dignitas, & delibuta sacro oleo tempora, & augustales insu-

Iustinus.

læ hostili certamine tecum agere vetant. quin etiam si in cæco aliquo exercituum concursu te fortuitò vmbonis mei impulsu prostratum agnoscerem, cōciderem ipse animo, applicatumq; ceruicibus tuis mucronem solicitus reuocarem, ac pœnas à me ipse repeterem cœpti, in quod inuitus incideram, paricidij. tuum ergo crimen sit, ò Rex, & ciuem amantem tui, & militem pro te morti deuotum extinguere voluisse; meum non erit vnquam, rex occisus: proinde aliam caue, ne cadas, dexteram, quoniam mea didicit te seruare, non perdere. In hanc ferè sententiam locutus Dauid fregit tunc regis animum; sed mox recaluit furor. dedit verò vtrique cœleste numen debitum exitum. siquidem Saul in hostili prælio propter hostile in innocentem odium necatus est: Dauid propter insignem in ipsum mansuetudinem in regnum euectus. quantò igitur huius felicior euentus, quàm Codri? nam alter ita suos periculo expedijt, vt moriendo desereret regnum, alter ita, vt triumphando reciperet.

NATHANI, & GADDO Dauidis Prophetis Synchroni.

2. Reg.

Euseb. Homerus. Hesiodus

AMbo hi vaticinijs inclyti fuerunt cùm apud Dauidē, tùm apud Salomonem reges: sub idem verò tempus vixere, quo Homerus, atque Hesiodus, vt dicemus; sed dum illi fabularum nugis occupatum habent ingenium, hi in seria laborant historia; neque enim tantùm acuerunt linguas in crimina, sed etiam stylum in literas. nam si Achilles, atque Vlysses suos habuere præcones, quantò æquius erat Dauidis, & Salomonis præclarissimorum regum facta describi? inuenti sunt igitur in Palæstina duo hi sapientissimi, ac sanctissimi Vates, qui res ab ijs gestas, immò à se perspectas non inquinarent fabulis, sed incorruptis monumentis consignatas posteris traderent. ac Nathan quidem duo conscripsit volumina, quorum primo Dauidis, posteriore Salomonis acta continebantur; Gaddus autem

non

non modò de rebus suo tempore in Iudęa gestis scripsit, sed omnium regnorum complexus est historiam.

ABIGAILI, & ABISAGAE Dauidis vxoribus Synchroni.

1. Reg. 25.
3. Reg. 1.

INter Dauidis vxores præconium hæ sibi maximè vendicant lectissimæ fœminæ, quarum altera regē ob Nabalis viri sui stultitiam, & inurbanitatem iratum blāda, & ad pietatem accomodata oratione placauit, altera vitæ scintillam, quæ vix in Dauide affecta iam ætate supererat, ne omnino extingueretur, effecit, idq; singulari quodam pudicitiæ quasi prodigio, quia inter thalami tædas neuter coniugum arsit, illibatumq; puella retinuit florem. itaque ex duabus vxoribus illa titulum meruit prudentis: hæc etiam pudentis. Amazones per id tempus bellicosissimæ mulieres Asiam occupauerant, multaq; ediderant fortitudinis argumenta præclara armis instructæ; verùm harum heroidum multò maior est laus, Abigailis, inquam quòd iratum regem exarmarit, Abisagæ, quòd inter ipsas nuptias intacta Cupidinem expugnarit.

Amazones.

DAVIDIS bellatoribus, & amicis Synchroni.

MVltos habuit Dauid in castris egregios bellatores, quos si Græcia cognouisset, aut inter Hercules suo more recensuisset, aut ab Hercule prognatos dixisset; nam eius posteri ad hanc vsque ætatem peruenerunt, quos tamen à Dauidis militibus virtute superatos ostendam: atq; vt hinc potissimum incipiam, quàm præclarum heroicæ virtutis argumentum in triumuiris illis spectatum est, qui sitien-

sitiente rege per medios hostes sibi viam fecerunt, atque vsque ad Bethlemicā cisternam peruaserunt? modò hauri- rent regi aquam, libenter siuissent suum exhauriri sangui- nem. deuouerunt se hostium telis milites pro rege nobi-
2. Reg. 23. liùs certè, quàm Codrus rex pro militibus, quod hoc ferè tempore factum diximus. itaque ob hanc insignem animi magnitudinem cum pietate coniunctam communem ha- bebunt laudationem; iidemq. singillatim etiam à pręcla-
Hist. schol. ris alijs facinoribus commendabuntur in encomijs. fuisse hi putantur Abisaus, Banaias, & Sabochaus. atque Abi- saus quidem ab ipsis lethi faucibus eripuit regem; quippe cū hic aduersus Philisthæos pugnaret, Iesbibenobus qui- dam non minus barbaris moribus, quàm nomine asper, ac teter, ingenti nixus hasta, cuius ferrum trecentas vncias appendebat, & nouo accinctus ense splēdenti, audacter in Dauidem irruit, ac toto conatu intendit ictum; sed eum Abisaus oppositu sui corporis elusit, neque hoc conten- tus, vltus est audaciam, percussumq; hostem humi strauit. at Banaias incredibili robore præditus non vno in gene- re consecutus est laudem, nam & virum Aegyptium quin- que cubitorum mole, & lancea texentium liciatori simili armatum aggressus est virga, tum arrepta ipsius hasta in- terfecit. præter hæc Moabiticos leones duos, siue veræ bel- luæ fuerint, siue validissimi hostes ita appellati, necauit. adde illum verum, prorsus horribilem, ac iubatum, qui se in cisternam abdiderat: adeò non modò πολέμαχος sed θηριόμαχος incredibili robore dicendus est. atque hoc eò difficilius factu fuit, quòd niue tunc omnia erant op- pleta, torpente, vt fit, ac stupente propemodum manu: sed nimirum æstus quidam animi ipsum egit in cædem, atque aquarum receptaculum impleuit belluæ sanguine. Sabo- chaus autem quendam ingenti mole gigantem Zaphum nomine conspicatus in campo, non dubitauit cum eo cō- gredi; nec antè à pugna destitit, quàm deijceret, ferroque conficeret. His porrò accedunt alij triumuiri item stre- nuissimi; Iesbaamus polemarchus inter triginta singulari virtute præstans, qui vna vice, vnoquè impetu trecentos hostes hasta confodit, at Eleazarum patrui Dauidis filium

quædam

quædam in obterendo hoste quasi contumacia tandiù tenuit, donec deficeret manus, & obrigesceret vnà cum gladio. post hunc Semmas Ararites excelsi animi vir, ac planè inuicti, qui conuersis in fugam suis hostium metu, restitit solus in campo, multos eorum vulnerauit, victoria diuinitùs parta. Fecit eadem militaris ars, & Ionathanum Dauidis nepotem rebus præclarè gestis nobilem, qui in bello Gethèo monstrosum gigãtem senos in manibus, pedibusq; habentem digitos, conuicijsq; in Hebræos insultãtem cùm audacia, tùm vita priuauit. adde Adeodatũ (si alter is à Dauide est) non minus insignẽ bellica arte, quàm textili; quippè polymitarius dicitur, qui & ipse immanem gigantem oppressit. neque verò Vriam inter strenuos bellatores prætærire debeo, qui non fortiter modò ante aciẽ, sed innocenter cecidit in pugna. nam Ioabus quanquam imperator, tamen quia increpitus est à rege, quòd manus domestica cæde cruentasset ipso inuito, meritò à mansuetiore hoc dicendi genere excludendus videtur. De reliqua verò Dauidis militia quid dicam? certè Gadditę (vt reliquas exercitus classes omittam) ob insignem fortitudinem hoc in diuinis literis habent elogium, *Viri robustissimi, & pugnatores optimi, tenentes clypeum, & hastam. facies eorum quasi facies leonis, & veloces quasi capreæ in montibus.* quos tu Heraclidarũ, hoc est posterorum Herculis cum istis conferes? qui quidẽ Heraclidæ cum aliquandiù in Peloponneso regnassent, hoc tamen ferè tempore, quo Dauidis bellatores florere cœperunt, amisso imperio extincti sunt in Peloponnesiaco bello aduersus Athenienses inito, cum hi post Codri deuotionem victores extitissent: nouum igitur exortum est sub Dauide bellatorum genus Herculeo maius; offecit enim quodammodò Heraclidarum luminibus horum altitudo gloriæ, & tanquam minora sidera euanuerunt ad Solaris lucis aspectum. ac posteri quidem Herculis etiam antequam ea regione potirentur, ludibrio fuerunt oraculis ipsis, quę cõsulebant. neque enim, vt Hebræi, aut Pontificis logeum, aut veridicos vates, aut Arcæ cortinã, vnde certa, & indubitata reddebantur responsa, adibant. itaque cum ingruente pestilentia è Peloponneso digredi à Delphico Apolline

2. Reg.

Paral. 12.

Heraclidæ.

Euseb.

Apollodo. iuberentur, duplici oraculo delusi sunt. primum id erat, quo τρίτον καρπὸν hoc est τρίτην γενεὰν vt expectarent moniti, ipsi de tribus annis interpretati sũt, ac nõ tã de triplici genesi, nempè de vteri, sed de trium annorũ fructibus, quos certè sibi acerbos ab oraculo collegerunt, infelicem videlicet eius expeditionis exitum sortiti. alterum oraculum fuit, quod Aristomacho, vni ex Heraclidarum numero eũdem Apollinem sciscitanti proditum est

νίκην φαίνουσι θεοὶ δι ὁδοῖο στενύγρων

hoc est victoriam à Dijs præmonstrari per iter humoris angusti; quo ipsi putarunt Isthmon significari, cum potius vafer hostis mare intelligeret, quo ad eas angustias tẽditur. ita commisso prælio Aristomachus perijt. tamen multò post nouam expeditionem adornarunt, ac Peloponnesum tenuerunt. durauit hoc Heraclidarum imperium centum octoginta, & amplius annos, donec Dauidis ætate concidit: sed nimirum Herculis posteritati successere huius bellatores, quorum robur ac virtus insuperabilis fuit, tegente præsertim numine. è sacris autem adytis non implexa, vt illi, sed expedita, & vera acceperunt oracula, nunquam delusi in ludo Martis.

Iam his Dauidis heroibus bello præstantibus etiam ij, qui cum ipso coniunctissimi alias ob causas fuerunt, annecti possunt; quibus sua impartienda laus est. horum quasi signifer fuit Ionathas Saulis regis filius, iuuenis & bello clarus, & Dauidi arctissimis amoris vinculis adstrictus; atque
1. Reg. inhærens; cuius dum causam ageret apud iratum patrem, penè paterno confixus est telo. locutus aliquando est cum ipso Dauide nouo inuento, per sagittas, quibus scilicet nõ iaciendis modò in hostem, sed accipiendis pro amico paratus semper fuit. exuit se purpura, vt hunc indueret, hæreditarium regnum vltrò concedens. ceterùm tam formidãdus inimicis, vt eius vel proni aspectum, & arrepentis ad saxa in ascensu arduo vultum ferre non potuerint: & attoniti, ac fanatici mutua inter se cæde corruerint. Accedit non amicitiæ modò, sed naturæ nexu colligatus Dauidis ipsius patruus Ionathã, qui inter regis liberos est versatus, vt eos cùm optimis moribus, tùm literis, ac disciplinis erudiret;

diret; dicitur enim vir literatus, & prudēs. Chusaus quoque Dauidis amicus memoratur, quod habitu ipse præstitit, cū ei erranti, ac fugienti sordidatus ipse occurrit scissa veste, iniectoq; capiti cinere immò re præstitit, cum mira vsus industria Absalonem iam inuadentem tandiū tenuit mora, quandiū Dauid potuit sibi fuga consulere. Fuit & Dauidi religionis caussa coniunctus Abimelechus sacerdos, qui ipsum, cum fame laboraret, pane de sacra mensa deprompto pauit, quamobrē Saulis iussu impiè necatus est. Sadocus autem cum adhuc puer esset egregiæ indolis (hanc .n. laudem sacræ illi impetiūt literæ) ad Dauidem cum familia se contulit, eius partes secutus; idem postea inauguratus pontifex Salomonem inunxit regem. Asapho etiam, & Obededomo sua laus est, quorum alterum Dauid sacræ melodiæ præfecit, alterius domi Arcam, hoc est augustum Dei solium asseruauit.

SALOMONI REGI
Synchroni.

Salomonis præstantem in omni genere gloriam quisquis animo reputat, siue sapientiæ magnitudinem diuinitùs acceptæ, siue immensas opes, ac vim auri, atque argenti, ceteraque regni decora in contentionem cum exteris reuocet, neminem planè reperiet non modò eorum, qui tunc viuebant, ac varias terrarum partes obtinebant, sed qui postea consecuti sunt, parem: ipsi Romani Imperatores, ac Cæsares submittant oportet fasces. Regnabat tùnc apud Aegyptum *Vaphres*; apud Assyrios Laosthenes; apud Lacedæmonios Strato; apud Corinthios Ion; apud Athenienses Archippus; apud Latinos Alba Syluius; quorū vix nomina extant, facta, si qua fuerunt insignia, vetustas obruit. Sed quid abdita isthæc, atque in antiquissimis annalibus penitùs abstrusa commemoro? proferri potest è sacra ipsa historia qua nihil incorruptius, regina è felicis, vt quidam putant, Arabiæ finibus profecta (Nicaulam Iosephus appellat) quæ vbi Salomonem regem conuenit, hęsit planè,

Pineda. Vaphres. Laosthenes. Strato. Ion. Archippus. Alba Syluius.

nè,ac penè hebetari sibi sensit aciem mentis, quasi insolito quodam sapientiæ splendore perstrictam. ecquod præclarius,ac lucülentius testimonium adduci potest, quàm eius heroinæ,quæ cum opulentissima esset,sapientiaq; viris ipsis longè præstaret,tàm longum,ac difficile iter. suscepit, regia relicta, & regni gubernatione tantisper intermissa, vt Palæstinæ regem, tanquam nouum orbis terræ adiret oraculum: quippe illam sapientiæ prope diuinæ constans, summaq, omnium sermone increbescens fama primùm auribus accepta commouit; tùm ita videndi, conueniendiq; studio exarsit,vt imperij sedē peregrinationi posthaberet; videntem verò iam, & stupentem ad tàm insigne prodigiū derinuit felicior species, quàm Arabiæ, cùm ille in aureo. eburneoq; throno, quo nihil magnificentius est visum in terris,altè considens, iura daret; cū regiæ domus amplitudo,cum aulicorum splendor,ac nobilitas,cum augustissimi delubri forma,opes, sanctitas. sacrificiorum statorum solemnitas,ritus,hierurgiæ oblata sunt oculis, quarum rerum in attenta contemplatione defixa penè à sensibus abstracta est.postremò toto corpore, & animo contētioni vocis asseruiens,maius aliquid exclamando, debitum tantæ dignitatis ac sapientiæ magnitudini præconiū detulit;& ipsa certè laudatione,atq; encomio digna,quæ nō (vt à nonnullis postea philosophis est factum)peregrinata est, atque alienas obijt terras, vt inanem,ac futilem; sed vt solidam,veramq, sapientiam quæreret. frustra,vt hanc inueniret,pertrāsisset Caucasum,Albanos,Scythas,Massagetas, opulentissimaq; Indiæ regna penetrasset. non Hiarcham vidit apud Brachmanas in throno sedentem aureo, ac de Tātali fonte potantem,sed clarissimum regem ex augustiore solio penè oracula fundentem,ac de accersitæ diuinitùs sapiētiæ scatebris haurientem:quā certè sapiētiā inuenire minimè potuerunt alij, & si Elamitas, Babylonios, Chaldæos, Medos,Assyrios,Parthos,Aethiopes adierint; Gymnosophistas cōuenerint; & celeberrimam illam Solis mensam obcæcati ipsi superstitione in sabulo viderint. admirata hæc verò regina est auream illam in sanctissimo delubro, à Salomone extructo mēsā,sacris refertam panibus,

in

In qua ferunt Signiferum mira arte fuisse cœlatum, hoc est duodecim illa signa, per quæ annua conuersione Sol permeat, ac proinde multò dignius ea mensa dici poterat Solis. Sed inter multa, quæ in Salomone argumenta prudētiæ, ac sapientiæ fuerunt, illud in primis admirabili spectaculo exhibitum est. Contendebant inter se mulieres duæ generis ignobilitate pari, sed prolis felicitate dispari: nam cum in eodem domicilio degerent, essetq; vtraque eodem ferè tempore marem enixa, fortè accidit, vt altera altiùs, arctiùsq; somno grauata hærentem vberibus filium ipso corporis pondere oppresserit, atque extinxerit; siue igitur metu supplicij, siue alendi cupiditate, vafro consilio alteri, quā in proximo cubantem dormire senserat, furtim filium adimit, extinctum substituit, ac leniter quiescentis lateri acclinat. vbi verò dies illuxit, deprehensa fraude vociferari hæc, filiumq; sibi vafrè sublatum arguere; audacter illa factum negare, atque vnà conuicium alteri facere, quòd impudenter necato per negligentiam infante, aliena clade vellet orbitatem, in quam inciderat, euitare: mutuo igitur se cōuicio lacessentes ad regis tribunal se sistunt. vtraque satis cōstanter caussam dicit. erat iudicium coniectura anceps; stabat circumfusa multitudo in euentum, ac sententiæ dictionem suspensis animis erecta cum rex lictori mandat, vti infantem gladio dissecet in partes duas, atque vtraque dimidium referat; stupuerunt qui aderant nouitate sētentiæ, ac visum fortasse cuipiam dictum aut præceps, aut impium. verùm cum reclamaret illa, cui fuerat infans subtractus, ac diceret, malle se viuum puerum alteri addici, quàm sibi dimidiatum reddi; altera contra non detrectaret decretum, censuit Rex ei adiudicandum infantem, quæ se manifesto pietatis argumēto indicauerat matrem, quòd filium viuere maluisset, quàm in alterius inuidiam perimi. vertit tunc id iudicium populum in admirationem prudētiæ, magnaq; ex eo præcipuè sapientiæ fama Regi conciliata est. Neque res iudiciaria tantùm sublimem illius mētem declarauit, sed omnes philosophiæ partes copiosè, ac diligēter pertractatæ: disseruit de herbis, plantis, arboribus, de volucribus, ac ceteris animātibus, siuè quæ terram, siuè

quæ

quæ mare incolunt. similitudines verò, quas Græci parabolas vocāt, miro sententiarum pondere conscripsit, de quibus extat illud Romani Clemētis elogium, in ijs plus acuminis, quàm in omni poeseos genere reperiri, denique gentilia cantica quinque millibus carminum complexus est atque, vt nōnulli autumant, Tragœdiam quoque conscripsit. quanquam hanc de se potius ipse dedit, ac certè omnium maximè luctuosam, cum ad impietatem desciuit. Inciderunt cùm in Dauidis, tùm in Salomonis præsertim tempora Homerus, & Hesiodus, sed paullo hic iunior, ambo inter poetas præstantissimi. quàm amplus his campus aperiebatur, quàm præstās canendi materies ex rebus ab vtroque Rege gestis? at in nugas, & ineptias abierunt: scilicet alter, Homerus, inquam, Achillem fortitudinis exemplar, Vlyssem prudentiæ sibi proposuit: atqui Dauidem (numeretur, & hoc inter eius cæcitatis incommoda) non vidit bellica laude florentem; Salomonem contemplatus non est sapientia omnibus antecellentem. anilia commenta sunt illa, in quibus tanti poetæ desudauit ingenium præ ijs, quæ à nostris solida, atque testata potuit accipere, & inserere carmini. Tiresiam inducit vaticinantem, nimirùm cæcus cæcum; Xanthum vnum ex Achillis equis loquentem facit, immò ei mortem vaticinantem: quo scilicet ferè tempore Nathan, & Gaddus sanctissimi, clarissimique vates habebantur: nam quid leuius, quàm quod idem poeta de ventis fingit vtre conclusis, quos apud se habuisse dicitur Vlysses? monomachiam describit modò Paridis cum Menelao congredientis, modò Hectoris cum Aiace: at illud singulare certamen, quod Dauid etiamnùm adolescens, & exarmatus cum immani gigante commisit, dignius profectò erat Homerico carmine. Remodocum facit canentem Martis adulterium cum Venere, & ambos à Vulcano implicitos reti: at defleri poterat Dauid adulter, sed explicans tamen se de pedicis, recantato consilio. Circeas narrat præstigias, & Sirenum illecebras: at in prōptu erat materies haud dissimilis, & amplior, & verior: exteræ scilicet mulieres, & peregrini cultus, quæ corruptelarum quasi veneficijs Salomonem infecerant. Achilles inducii-

Euseb.

Homer⁹ Hesiod⁹

ducitur lugens Patrocli mortem: at Dauidis potius commemorandus erat luctus,& profusæ lacrymæ cùm in Ionathæ sibi coniũctissimi, tùm in Saulis(quod inauditæ pietatis fuit)hostis infestissimi nece. denique ne omnia persequar, cum ab Homero Iris describitur pacis nuncia, quæ Neptunum dehortatur à bello,Salomonis quietum regnũ, & tranquillitatis plenum, vnde hic pacis sortitus est nomen, potuit maiore cum laude describi, Iam præter Homerum Hesiodus quoque in Salomonis ætatem incidit:atque hic quidem in Theogonia occupatus fuit,hoc est in infinita illa innumerabiliũ Deorum turba recensenda,cum cõtra Salomon templum,atque aram vero numini dedicaret, antequam ad impietatem delaberetur. descripsit item Hesiodus Aspidem,hoc est scutum Herculis opere mirabili fabrefactum,quo tempore Salomon trecentos instituit scutarios in cohorte prætoria,qui totidem gestarent ad maiestatem, & pompã chrysoaspidas, hoc est aurea scuta,cum se inferebat è regia in templum. Sed nimirum offecit luminibus exterorum scriptorum lux tanta nostrorũ: ac lusit semper in paruis Græcia, cum suppeterent magna, & seria. atque illi quidem dum incestos hominum, immò Deorũ ipsorum amores canerent, Dauid in sacris carminibus pangendis,ac Salomon in sacro epithalamio canendo, hoc est in castissimis sponsæ cum Deo nuptijs versabãtur. Iam præter hanc eximiæ sapientiæ laudem, accedebat regia dignitas,& maiestas, immensa vis auri, argenti verò copia tanta, vt penè non aliud esset pretium, quam quod lapidum. Ac planè commodè accidit,vt efflorescerct, & emineret Salomonis,eiusq; regni gloria sub idem tempus,quo nouorum initia contigère regnorum,Lacedæmoniorum in primis,& Corinthiorum;illud legibus, hoc opibus inclytum fuit;sed in altero adulterium permissum, in altero, quod Græciæ lumen est dictum, Romana desæuijt flamma. Sunt qui Carthaginem quoque exædificari cœptam putent;scilicet sub pacato, & quietis studioso rege vrbem,quæ æmula Romanæ perpetuò belli fragore detonuit. Ephesus item condita dicitur vrbs Ioniæ, siue Lydiæ nobilissima, vbi postea Dianæ templum celeberrimis totius

Lacedæmon. Corinth. Carthago. Ephesus

Asiæ

Asiæ impensis est excitatum, in quo centum viginti, & amplius columnæ fuerunt à singulis regibus erectæ, sexaginta pedum altitudine mira arte celatæ: opponi videlicet debuit antea superstitioni religio, quamobrem à Salomone augustissimum vero numini delubrum in ipsa Ephesi exædificatione dicatum est admirabili opere perfectũ, ac non modò lucidissimo marmore, sed infinito auro refulgens, aliarũ etiam Salomonis ætate præclarissimarum vrbium fundamenta sunt iacta, inter quas Neapolim recensent, vrbem re antiquissimam, verbo adhuc nouam, quia recenti semper floret gloria; quippè fert fama, Salomone regnante in Phlegręis Italiæ campis à Cumęis, & Chalcidensibus ex Eubœa profectis Hippadis, & Megasthenis ductu Cumas littorali loco conditas; ipsos autem duces inter se pactos, vt gens altera vbi nomen daret, alterius colonia diceretur; atque ita factum, vt à Cumęis sit locus nomen sortitus, sed Chalcidensium coloni sint crediti; à quibus Neapolis condita sit. gaudeat igitur patria, ac iurę glorietur, se vel inter nobilissimorum regnorum ortus lucem accepisse, tanquam & ipsam regali amictam ornatu, vel à Gręcis bonarum artium inuentoribus editam, ac tùm maximè, cum præclarissimi Poetę florebant, Homerus, & Hesiodus; sed nihil ipsi auspicatius, & magnificentius contigit, quàm sub Salomone rege exortam esse, cum videlicet Sapientia de cœlo deuocata regnabat in terris, & religio in augustissimi delubri recens exædificati quasi regia considebat, quod Neapoli auspicium fuit, ipsam quoque futuram cùm omnis literaturæ, tùm religionis, ac pietatis ornatissimam sedem.

Neapol.

Sabellic.

Pineda.

DAVID

DAVID

Rex,& Propheta.

Synop. *Eximia eius fortitudo commendatur cùm in belluis superandis, tùm in gigante, ac ceteris hostibus debellandis. in primis verò pietas in Saulem sibi infestum, oblata etiam occasione necandi.* *1.2.3. Reg. 1. Paral.*

ENCOMION 58.

E caula euocatus ad regnum
coniunxisti plectra cum sceptris.
etiam dum pastoritiam tractabas arundinem,
digna rhetorum gessisti calamo.
nempè è faucibus leonis, & vrsi
eripiebas ferocior prædam,
fortis non claua, sed manu.
prælusisti scilicet maioribus bellis
pugnando cum belluis.
tametsi semel es victus,
cum commisisti militem campo,
vt tu fruereris toro:
obiecisti virum hostium telis,
sed vulneratus antè tu sagitta:
exarasti literas, sed sulcis vulnerum.
stylus cessit in gladium.
at recantasti postea scelus
plectro magis cor feriente, quàm chordas.
rependisti innocentis funeri
eum, quem comedebas, cinerem.
qui sæpè occideras feras,
semel induisti feritatem;
sed exarmauit te pietas;
tantùm reliquit vngues,
vt exulcerares dolorem.

Quàm altè tua te extulit virtus,
quæ superior fuit gigante?
ingentem corporis molem
non lapide deiecisti molari,
sed lapillo fluminis,
vt elueres tuæ maculam gentis,
non potuit melius hostis fundi, quàm funda:
expertus quippe est volubilem rerum rotam,
cum fundam rotasti.
accessisti cum pera pastorali,
sed recessisti cum spolio triumphali.
vile prætulisti pedum,
sed Regio prælusisti sceptro.
fecisti hostis occasum
renascenti patriæ natalem.
eum, qui religioni oblatrabat impiè,
veluti canem insecutus es lapide.
sed cur re tàm viriliter gesta
mulieres cecinere pæana?
nouas instituisti choreas Musarum;
metuisti, ne Græcia proferret suas,
quæ veras inficerent laudes,
dum suo more fingerent.
cum in triumpho gigantèum caput tulisti,
omnem superasti Capitolij pompam:
nihil illo suauius cantu
ceteris accidit omnibus,
at nihil vni insuauius Regi.
scilicet hostilem concepit animum,
quia fregisti hostem.
Imperator inuidit militi laureato;
statuit dare pro stipendio necem,
lauro inserere cupressum.

Ferro

Ferro te non ſemel appetijt,
à quo parta erat victoria ſine militum ferro.
at tu efferatum Regem ob muliebrem cantum
mulcere tuo conatus es cantu:
inflexiſti ad numeros vocem,
vt inflecteres eius ad pietatem animum.
acuto ſono habetaſti acumen teli,
moderatus es iram harmonicis modis,
temperaſti chordas contra intemperiem mentis:
hoſtilem vim mollibus eneruaſti neruis.
lancea ille pugnauit bellica,
tu arcu muſico:
ſed illius irritus fuit ictus,
efficax tuus,
quia ſtygium fugaſti hoſtem,
qui regium obſederat pectus.
mirùm dictu: ſanari non potuit vulnus,
niſi arcu,
ſed qui ſonum eliceret, non ſanguinem:
prodigioſum planè crimen inuidia,
quæ pertinacior hoſte tartareo fuit;
pelli ipſa non potuit Furiarum maxima.
ille exarmatus canente te fugit,
hæc armata ſumpſit audaciam.
in te Rex inuidus librauit haſtam,
per quem fuerat liberatus ab hoſte.
æger vulnus intendit medico,
cariturus, ſi hic periret, medela.
ſed quàm atrox eiuſdem animus fuit,
cum nuptias voluit à te emi ſanguine?
non ante filiam tradidit ſponſam,
quàm ſponderes, te aditurum periculum,
aut ſi animum deſponderes, illuderet.

Iussit videlicet nuptæ flammeum,
peti è media belli flamma.
non siuit filiam ante solui cesto,
quàm tu cingereris balteo.
noluit tangi priùs hastam cœlibarem,
quàm tingeretur cruore militaris.
sed dum spoliandum te tradit hosti,
ipse tibi Rex cedit in spolium.
tametsi partem tantùm abstulisti vestis;
vt exueres eum feritate, non vita:
purpuream scidisti chlamydem ferro,
muricis contentus cruore, non hostis.
quanquam hoc quasi paricidium flesti,
hostilem scidisse vestem:
vel ideò dignus es visus,
qui regiam indueres purpuram.
abstinuisti manus ab eius nece, dum viueret,
at non oculos à fletu, dum caderet.
potuisti aduersarium, quem cauebas, cædere,
at monuisti potius, ne esset incautus ad cædem.
non elapsa est tibi de manibus occasio,
sed spontè dimissa.
mira pietas: dormientem nactus hostem,
tu vigilasti, ne periret.
impio lacessitus bello
lacessentis euasisti custos.
oblatam in spelunca prædam
non modò non cepisti,
sed expedijsti è laqueis.
illustriorem obscura illa te fecit specus,
quàm corona illuminata gemmis.
sed parua hæc, acrior superfuit pugna:

Is

Is quoque pugnando te prouocauit in Solem,
quem gignendo euocaueras in lucem,
ſed pœna præuertit idonea paricidium;
nempè de arboris ramo pependit
qui cum Naturæ radice pugnabat;
ſublatus eſt per cæſariem,
qui conatus eſt parentem tollere per cædem.
apprehenſus eſt capite,
vbi affectabat diadema geſtare.
lancea intentata cordi eſt,
ſed inuenit excordem,
hoc eſt ſine amore filium;
abluiſti tu tamen ſanguinem
perennibus lacrymis.
quid mirùm? cum & hoſtium ingemueris malis.
non expleſti ſanguinis ſitim,
immò nec aquæ,
ſi cum periculo alieni ſanguinis:
non putaſti ſuauem aquam,
quæ eſſet quæſita inter hoſtes amaros;
nec iucundam,
quæ mortis horrore conſtaret.
Nunquam es tu viſus ornatior,
quàm cum ſemel in ſacra pompa
inceſſiſti nudus,
ditior ſpoliatus, quàm cum ſpolijs onuſtus hoſtium.
nunquam tàm ſerius fuiſti, & grauis,
quàm cum ſaltatorium verſaſti orbem.
non putaſti incongruum dignitati,
quod congruebat religioni.
abieciſti purpuram, non pudorem:
meritò vxor illudens ſterilitatem incurrit,
quia fœcundum virum tot virtutibus ſpreuit.

NA-

NATHAN
Propheta.

Synopsis. *Dauidem Regem in agnitionem admissi crimi-*
2. Reg. 7. *nis adduxit. reliquit posteris duo volumina, quorũ prio-*
3. Reg. 1. *re Dauidis, posteriore Salomonis, quem Regem crean-*
dum curarat, complexus est acta.

ENCOMION 60.

Quid te vel nobilius vate, vel dignius?
qui aut castigasti, aut inaugurasti Reges.
quid te maius, quem pertimuit maiestas!
non fuit tibi tanti paludamentum rubens
eius, qui non erubuerat de innocentis cruore.
at plus ille lacrymarum fudit, quàm tu verborum;
vmbratili ipsum conuenisti sermone;
sed ita prætulisti clariùs menti lumen:
de cæsa impiè oue dixisti,
sed minando prætetulisti leonem,
acriorem eo, quem se vicisse iactabat.
benè aperuisti obtectum malè vulnus,
vt educeres saniem;
sed obligasti simul prudenter, & cautè,
in vatem te & acrem partitus, & pium,
quà vitam nunciasti criminoso reo,
quà mortem conceptæ per crimen proli.
magnam quoque tibi habet gratiam Sapientia,
quòd per te in regio collocata sit throno;
cum eius caput coronandum curasti,
cui mens insideret, vt præsideret.
Regem creasti, qui vrbes recrearet auro,
non qui deuastaret ferro.
eum putasti regio illinendum oleo,
qui præferret pacis insigne, oleam.

GAD.

GADDVS

Propheta.

Synop. *Dauidi nũciauit iuſtam Dei iram. compoſuit vniuerſalem hiſtoriam cùm de Dauidis actis, tùm de rebus ſuo tempore vbique terrarum geſtis, ſapientiam cùm pietatis laude coniungens.* *1. Reg. 24. 1. Para. vl.*

ENCOMION 61.

Contraxit Regum purpura te loquente pallorem,
cum Numinis denunciaſti iram.
quantus fuiſti vates, quem metuit princeps vatum!
dum amplum ille numerare populum geſtit,
perdidit innumerabiles.
obtuliſti optionem non optandam,
famem, gladium, peſtem.
id elegit, quod ſibi commune cum ceteris foret,
corrupto aeris tractu perire;
ſiquidem poterat hoſtilia effugere tela,
ſuo ſeptus exercitu;
poterat & famem, regijs abundans horreis:
ſed maluit Rex interire vnà cum plebe;
niſi quòd pietas ſeruauit reum.
perſtrinxit certè oculos cœleſtis machęrophorus;
ſoluta metu ſunt membra
diſtricti mucronis aſpectu.
iuſſiſti placari Numen votis, & victimis,
commutata eſt hominum ſtrages
cum pecudum cæde,
gladius cum ſeceſpita.
ritè litatum eſt in demeſſi area tritici,
ne mors populum falce demeteret.
deſcripta eſt à te tanta calamitas calamo,
acuiſti ſtylum, qui acueras minas.

TRIVM-

TRIVMVIRI

Dauidis.

Synop. *Sitiente Dauide, & inhiante in aquam de cisterna Bethles, tres viri fortissimi irruperunt, ac penetrarunt hostium castra impunè, retuleruntquè aquam, quam Rex animaduerso periculo non hausit, sed libauit Deo.*

1. Paral. 1.

ENCOMION 59.

Hæsit prorsus hostis, obstupuit
spectaculo, perculsus nouo
inauditæ vestræ virtutis;
quippè non ad iubentis imperium Ducis,
sed ad optantis nutum,
gladios inter, ac tela
intimum penetrastis agmen,
parati explere vel in Rege sitim aquæ,
vel in hoste sanguinis,
hausistis è cisterna plus gloriæ, quàm laticum,
perennem illa cessit in fontem.
sed nimirùm Rex arbiter sui factus
veteris criminis à se repetijt pœnas:
qui olim non abstinuerat innocentis cruore,
abstinuit aqua, non lacrymis.
lingua, quæ imperauerat cædem,
penè aruit siti,
At vos non estis ab hoste capti,
quia tàm feroci pietate attonitus stetit.
plus sudoris retulistis è cursu,
quàm è cisterna laticum.
venerunt in certamen honoris & sudor, & latex;
præualuisset sudor,
quia laureata manauit è fronte,
sed vicit latex, quia libatus Deo.

BA-

BANAIAS

Vir fortis Dauidis.

Synop. *Percussit leones duos, idemq; necauit leonem in media cisterna tempore niuis. interfecit quoque Aegyptium virum dignum spectaculo armatum hasta, ad quē descendit ipse cum virga.* *2. Reg. 23. 1. Paral. 11*

ENCOMION. 61.

Inusitata tua virtus effecit,
ne Græcia iactaret Alciden,
quòd leonem percussisset in Nemee.
at non vnus à te percussus est leo,
nec contentus fuisti altero,
tertius accessit labor,
si modò labor, vbi facilitas.
non es venatus in nemore, sed in cisterna;
quò inferior locus, eò celsior gloria.
nouo se more munierat leo,
alto niuium vallo,
vt venantis obtorpesceret manus:
sed concepisti tu mirè à niuibus flammam,
exarsisti incitatus in belluam.
notasti felicem victoriæ diem
non calculi candore, sed niuis.
quàm ingens fuit tua virtus, & ampla,
quæ, vt se indueret, opus habuit
triplici leonum spolio?
nec feras modò vicisti, sed homines feros;
Aegyptium in primis dignum spectaculo virum;
sed spectabilior tu fuisti virtute:
armatum hasta aggressus es fragili virga.
quàm parui fecisti monstra,
ad quæ domanda vsus es leui virga pro claua?

SABOCHAVS

Vir fortis Dauidis.

2. Reg. 21. Synopsis. *In bello inito cum Philisthæis egregiam nauauit operam; in primis immensa corporis magnitudine gigantem Zephum nomine aggressus ferro confodit, ac strauit.*

ENCOMION 63.

Non tu vulgarem consecutus es laudem,
qui non hostium insectatus es vulgus,
sed pugna tibi cum gigantibus fuit.
non nisi magna molitus, & ardua
demolitus es corporum turres;
obfirmata arietasti pectora
non arte, sed robore.
cum vasta corruit moles,
tui agminis erectus est miles.
cum intremuit tellus pondere,
contremiscere desierunt tui.
percussisti veluti fulmen
hostis etiam laureati caput.
hoc eius corporis vastitas egit,
quòd profuit ad grande decus tibi victori:
quippe tàm ingens spolium pro pluribus fuit;
non vnam meruisti laudem de vno hoste,
quia hic mole tergeminus.
velut excelsam subruisti quercum,
vt de deiecta tuam coronares frontem.
excurristi turbinis instar in campo,
sed interim turbati exercitus metu
serenasti mentes.
quàm altè te sustulit virtus è terra,
qui vel vultu terruisti terrigenas?

IES-

IESBOAMVS

Vir fortis Dauidis.

Synop. *Princeps hic fuit inter triginta fortes; eius eximia in bello virtus commendatur. dicitur enim vna vice, vnoq; prelio leuasse hastam suam super trecentos vulneratos, hostibus planè formidolosus.* *1. Paral. 11*

ENCOMION 64.

Vocali famæ dignus es tuba,
qui hostiles fecisti mutas;
sed monumento maior es æreo,
qui inter æs, ferrumq; versatus
vtroque fuisti solidior.
te vnum hostis extimuit magis,
quàm vniuersum reliquum agmen;
nempe vno prælio strauisti trecentos.
augusta tibi frons fuit, vt principi,
sed angusta tot laureis, vt victori.
quæ tot sternere hostes potuit manus,
tot amplecti non potuit palmas.
indidissent tibi nomen Martis inuicti,
nisi suspecta esset vox Martis incesti.
dictus esses belli fulmen,
nisi vno turbine tot vibrasses fulmina,
quot hasta librasti ictus.
tot inter vmbones tuus non retusus est mucro,
immò exacuisti aciem ferri
in ipsorum hostium pectore.
quò hoc duriùs, eò aptiùs fuit ad cotem,
ità præliatus es acriter,
vt verti sis visus in prælum:
aduersis modis hostili aduersatus es sanguini,
quà hic retractus metu, quà extractus est ferro.

E L E A Z A R

Vir fortis Dauidis.

Synop. *Filius hic fuit patrui Dauidis. percussisse dicitur Philistaos, donec deficeret eius manus, & obrigesceret cum gladio. ipsius hortatu populus, qui fugerat, reuerti ad hostium spolia detrahenda.*

2.R.g.23.

ENCOMION 65.

Gemina dignus es laude
Imperatori iunctus, vel cognatione, vel robore.
hoc egit hostilis acies ferri,
quòd tuam acuit obiectu virtutem;
coaluit in te vis fulminis
vnà cum laurea,
in populi fuga restitisti solus;
densam telorum nubem
generoso efflasti spiritu.
conferta barbarorum agmina
vna dissipauit dextera.
non ante tua defecit manus,
quàm conficeret hostem.
non ante desijt esse gladio rigida,
quàm obrigesceret.
sed hostis obriguit vel metu, vel morte,
tu laureato labore.
sic rigens è media belli flamma
defatigatum extraxisti militem;
sed exarsisti antea dictis;
accendisti Martem acrior sermone, quàm tuba.
fecisti vt tuorum terga in fugam turpiter versa
pulchrè onusta redirent spolijs.
cum pugnare non posses amplius manu,
non minus strenuè pugnasti ore.

ABI-

ABISAVS

Vir fortis Dauidis

Synopsis. *Percussit hic in valle Salinarum decem & octo millia hostium. Iesbibenodi Philistæi conantis percutere Dauidem hasta, cuius ferrum trecentas appendebat vncias, ictum auertit, & ipsum hostem interfecit.* 1. Paral. 8.

ENCOMION 66.

Et leporum plena esse deberet, & salium,
quæ de te instituitur laudatio;
quippe barbarum fregisti hostem
in valle Salinarum.
idoneum habuit condimentum virtus,
quo seruata perennaret ad posteros,
tibi salutem debuit suam
præclarus Rex, & præclarior Vates;
penè illum infestus hostis afflixerat solo,
cum ingentem vibrasset hastam;
at tu non modò auertisti ictum,
sed conuertisti in hostem:
scilicet illud tutatus es pectus,
quo diuina condebantur oracula;
eius cor tibi cordi fuit,
ne configeretur hastæ cuspide,
quod cum diuino congruebat corde:
petitum est primùm à Rege, deinde à milite,
quod ille non potuit assequi
etiam stygijs actus furijs,
conatus est ipse perficere.
meritò appensum est ingens ferri pondus,
ne beneficium momenti videretur leuis.
dignum fuit euitatum lanceæ ferrum,
quòd lance penderetur aurea.

SEM-

S E M M A S.

Vir fortis Dauidis.

Synop. *Cum hostes essent in statione, & agrum occupassent lente consitũ, in fugam conuersus est Dauidis exercitus multitudine armatorum; solus hic strenuè restitit magna hostium strage edita.* 2. Reg. 23.

E N C O M I O N 67.

Excurrenti liberiùs hosti
tui vnius oppositum est pro muro pectus,
in campo consito lente
nihil egisti non acriter,
pro vili olere
proseminasti gloriam.
sed ne ager destitueretur humore,
in fluuium cessit sanguis hostilis,
nullus feracior campus
germinauit in lauros.
vniuersa belli moles
humeris incubuit tuis.
ideò socij tandem fugere destiterunt,
quia stabiliti tuorum verborum poidere,
reliquisti virtutis præclara vestigia,
quia non retulisti pedem:
inter volubiles commilitonum globos
quadrata tua constitit virtus,
non præceps in fugam;
hòc insignior, quòd etiam sublatis pugnasti signis,
vnus omnia belli complexus es munia,
idem relictus ductor, & miles,
immò vnus integrum agmen.
quàm amplo fuisti animo,
qui solus implesti campum!

IONATHAN

Vir fortis Dauidis.

Synop. *Fuit hic nepos Dauidis. interfecit in bello, quod gestum est in Gethe, excelsum gigantem, qui senos in manibus pedibusq; habebat digitos, & conuicia iactabat in Dauidis exercitum.* *2. Reg. 21. 1. Paral. 20*

ENCOMION. 68.

Non nisi grande dicendi genus exposcit
sublimis tua virtus,
qua ingentem strauisti gigantem.
tua dextra nouam sibi vendicat laudem,
quia nouum perdomuit monstrum
senis armatum digitis,
nec in manibus modò, sed pedibus.
scilicet vt plures numeraret ille victorias,
plures iactabat digitos.
vt immensam ederet stragem,
præter mensuram sortitus est manum.
vt calcaret hostem maiore cum probro,
ampliores habuit pedes.
at non contentus innumeris palmis,
addidit palmare mendacium,
conuicijs in tuum agmen insultans.
ausus est & lata metiri manu,
& duplici mentiri lingua.
at magis te, vt expeteres pœnas, incendit
lingua bifida, quàm digiti seni.
multiplici dignus es calamo,
quo tua facta scribantur,
quia multos inter versatus es digitos;
sine mensura laudandus,
quia cum hoste congressus es victor immenso.

ADEO-

ADEODATVS

Vir fortis Dauidis.

Synop. *Fuit hic polymitarius vrbis Bethles, eximius arte tingendi, atque texendi, nec minus arte bellica præstans. in pugna contra Philisthæos occidit gigantem, cuius hasta erat quasi liciatorium texentium.* 2. Reg. 21.

ENCOMION 69.

Quæ tibi tàm pulchrè contexetur oratio,
Rhetorum coloribus picta,
quin eam superes variegandi arte?
polymitarius fuisti, idemq; polemarchus;
præclarus arte texendi,
præclarior arte pugnandi.
ne tibi colores deessent ad purpuram,
hostilem effudisti sanguinem.
in primis idoneum vnum nactus es hostem,
qui ingenti vteretur hasta
liciatorio texentium simili.
sed sensit vitæ stamen à textore detextum;
In ea vrbe exercuisti artem,
quæ futura erat natalis Deo:
iam tum contexere instituisti purpuras
nascituro Regi;
tametsi ille maluit nasci nudus.
si tunc patria esset te sortita viuentem,
non esset ausus tyrannus immanis
facere innocentium stragem,
quia propugnator acer fuisses infantiæ.
sed ne deessent Regi nato insignia regni,
infantes artem supplerunt tuam;
pro colore vsi cruore,
tot diademata tinxere, quot fascias.

VRIAS

VRIAS

Vir Bersabeæ.

Synop. *Admirabilis eius pietas commẽdatur, quòd neque domum suam adire, neque vxorem reuisere voluerit, dum arca Dei iaceret in campo. innocẽtia quoque eius ostenditur interfecti.* 2. Reg. 11.

ENCOMION 70.

Non vltimus es in laude ponendus,
qui ante aciem constitisti primus,
vt præcidanea caderes victima.
ideò tu vulneratus ab exercitu Martis,
quia victor gigantis à puero Veneris:
causa tui vulneris alienum vulnus;
empta est voluptas non auro, sed sanguine.
vt daret ille amori ludum,
tradidit te in aleam belli;
tædæ nuptiales tuo fleterunt rogo.
Bellorophontæas tecum tulisti litteras,
nempè exaratas in exitium tui.
meruisti sub purpura stipendium sanguinis,
repensa est tua nece cædes hostilis.
quoties, cum tu fortem egisses militem,
acceperat Imperator literas,
de victo per te hoste laureatas?
at recepisti ab ipso de te cruentas.
quanquam fulmen dicendus es belli,
quia cadendo cęcidisti hostem.
quanto flagrasti ardore pietatis,
cum noluisti proprijs inferre te focis?
ausus non es in toro iacere vel casto,
Dei solio iacente sub pellibus.

IONATHAS
Saulis filius.

1. Reg. 14. 18. Synop. *Insignis eius in Dauidem amor, & pietas commẽdatur. commutauit cum ipsius indumentis sua. conatus est sæpè Saulem patrem infensum Dauidi placare, etiã cum vitæ discrimine.*

ENCOMION 71.

Nunquam Amor adeò visus est pulcher,
quàm cum tu eum consecrasti pudore.
nunquam illius splenduerunt clarius faces,
quàm cum casto tuo admotæ sunt pectori.
amouit (opinor) Amor ab oculis vittam,
vt pulcherrimum spectaculum cerneret,
inter tale par amantium datum;
impar est, quod finxit Græcia.
cum inuicem vos exuistis ambo,
nudi certare voluistis amando
athletarum more:
& vincere gloriosum fuit, & vinci.
cum alter alterius veste se induit,
nouam Amor aperuit scenam;
scilicet pastor regia circumdatur purpura,
Regis filius melote;
ille sceptra manu tractat, hic pedum.
quanquam inter quædam discrimen haud magnũ,
arcum videlicet, & plectrum,
pastoritiam arundinem, & bellicam,
arma vel carmini apta, vel vulneri.
hærent oues, vtrum sequantur ignaræ:
quà dispari luduntur vultu, quà cultu;
ille voce notus, sed fulget purpura;
hic ignotus, sed tegitur melote;

Ta-

Tametsi fatetur se vterque pastorem,
ille populorum, hic gregis.
vt Amor probaret se verum, finxit;
cum alterum finxit in altero, non fefellit,
quia ambos conflauit in vnum.
egit Amor in vobis triumphum sanè præclarum,
quia versatus est inter amantium spolia.
percussisti cum amico fœdus,
ne percussus interiret à Rege;
icisti fœdus penè ictus à patre.
quanto fuisti animi robore,
qui duplex vno tempore confecisti certamen?
alterum cum amante amico,
alterum cum parente hoste;
inter amoris, & odij tela
strenuè versatus.
bis subijsti aleam vitæ,
semel cum mel degustasti,
iterum cum mellitum amicum:
sed superior fuit acerbitate paterna
suauitas amicitiæ:
quanquam acerbissimus amanti fuisti,
cum in pugna cecidisti
inter amaros hostes.
ille tunc præco virtutis
cædis tuæ famam voluit mutam.
exarescere iussit terram,
dum terram ipse rigabat fletu.
quid mirum? quando parenti etiam tuo
ipsius sitienti sanguinem
vel mortuo rependit lacrymas.
sed sagittam in primis laudauit tuam.
saucius videlicet in te amore.

IONATHAN

Patruus Dauidis.

Synop. *Fuit hic Isai frater, Dauidi ipsi à consilijs. educa-*
1.Para.27. *uit filios Regis. dicitur vir prudens, & literatus, quam-*
obrem satis idoneus visus est Dauidi, qui constitueretur
liberorum nutricius, & magister.

ENCOMION 72.

Nihil potuit à Rege fieri consultius,
quàm vt non alij cor aperiret suum,
nisi tibi cordato viro.
ei potissimum credidit pectus,
quem in intimo condiderat pectore
natiuus amor.
non virtutis tantùm cognitio
Regem allexit,
sed etiam naturæ cognatio.
cum tibi ille liberos commisit suos,
non patruum modò voluit esse, sed patrem.
ratus est in instituenda ætate tàm tenera
plus agi oculis, quàm superciliјs.
non inter alias pueri educati sunt virgas,
quàm inter sceptra.
noluit eos ab exteris erudiri,
vt videretur sapientia
non foris accersita, sed domi nata.
vertisti regiam in musèum, immò in templum:
scilicet in excolendis ingenijs
te Rex elegit colonum.
qui doceres in primis numinis cultum.
cum pueros sapientibus alligasti præceptis,
fecisti, ne dicerentur ob vitæ licentiam
discincti nepotes.

CHV-

CHVSAVS

Amicus Dauidis.

Synop. *Hoc maximè nomine commēdatur. Dauidi occurrit fugienti cum ſciſſa veſte, & capite terra turpato. deinde cum Abſalone egit, ne noctu patrem inuaderet: quo elapſo Achitophel, qui contrarium ſuaſerat, ſe ſuſpendit.* 1. Reg. 15.

ENCOMION 73.

In dubijs euentibus belli
indubitatam oſtendiſti fidem.
occurriſti profugo Regi ſciſſa cum chlamyde,
vt ſaucium pateret pectus
doloris vulnere:
paratus eras vel nudus inuadere
caſtra hoſtium inter tela.
nulla cura militaris ſagi,
ſi Regia periclitaretur purpura.
nunquam integrior viſus eſt amor,
quàm in thorace diſciſſo.
quin etiam caput turpaſti puluere,
quod ſcilicet deuouebas campo,
ne regium careret corona caput.
admirata eſt matheſis
tàm perfectè inſcriptas in puluere campeſtri
recti amoris lineas.
nec ſolam oſtendiſti in amore pietatem,
ſed induſtriam, & ingenium,
quia fatuum reddidiſti conſilium
paricidæ filio datum.
nempè qui illud impiè dedit,
dum indagine cingit prædam,
ſpe fruſtratus
incidit ipſe in laqueum.

ABI-

ABIMELECHVS

Sacerdos Dauidis.

1. Reg. 21. 22. Synop. *A Saule impiè cum alijs ſacerdotibus eſt interfe-ctus, quòd Dauidi in magna inedia ſuccurriſſet ſubmi-niſtrans cibum, eidemq; gladium reddidiſſet in ſacro ten-torio ſuſpenſum, quo gigantem occiderat.*

ENCOMION 74.

Plurimas Pontifex cecidiſti victimas,
tu quoque tandem mactatus in victimæ morem,
pulchrior tuo cruore, quàm pecudum;
vel nobiliùs litaſti, vel ſanctiùs,
quia pro ſalute Regis, ac Vatis;
vita priuatus ob datum præſidium vitæ;
cum è ſacra menſa protuliſti panem,
cauiſti ne comederent, niſi mundi.
quanti animi eras, qui monuiſti Regem?
quantæ religionis, qui Vatem?
eidem exarmato ſuffeciſti arma
imperatori ſacerdos, diademato infulatus,
refixiſti vnum ex æde ſacra belli trophæum,
vt victor heros affigeret plura.
dedicata tela, nec vſu attrita
non rubiginem traxere, ſed aciem.
gladium, quem pro numine ſpreto diſtrinxerat,
numini obtulit, vt voto ſe ſolueret.
nullum par eſſe dixit genus armorum,
quia hoc pro religione tractatum.
at tu impium pertuliſti ferrũ, quia obtuleras piũ,
cum non auderẽt ſacrũ tuũ caput violare lictores,
vnus inuentus eſt (prò facinus) tyranni paſtor:
nihil Palæſtina indignius vidit,
quàm iugulatam à paſtore ouem.

SA-

SADOCVS
Pontifex.

Synop. *Dicitur hic in sacra historia puer egregiæ indolis. adijt vnà cum tota familia Dauidem, cum esset in vrbe Hebrone. postea creatus est Pontifex, & inunxit, inaugurauitq; Salomonem Regem.* 1. Reg. 2. 3. Reg. 1.

ENCOMION 75.

Sacerdotalibus decorandus infulis
rectè auspicatus es decora
penè à fascijs.
egregiam prætetulisti indolem
ætate acerba, virtute præcoces
regium ostendisti animum,
cum puer addixisti te Regi;
immò tecum traxisti familiam,
dux, & auctor antequàm miles;
tyrocinium virtutis
fecisti magisterium,
versatus es vbique cum laude
puer in aula, adultus in templo.
sacro inunctus es oleo Pontifex,
vt inungeres Reges.
omnium dicendus es literis,
qui statuisti Sapientem in throno.
sed apud eius parentem ante degisti,
vt doceres filium non esse degenerem.
aureum hic excitauit delubrum,
quia tu ibi sacra facturus,
cuius aurei erant mores.
è cœlo lapsus est ignis in victimas:
non alio flagrare debuit igne, quàm supero
talis Pontificis vel ara, vel pectus.

ASA-

A S A P H V S

Phonafcus.

Synop. *Præfuit facra Dauidis carmina concinentibus. eius*
1. *Paral.* 6. *nominis titulum, & epigraphen habent nonnulli psalmi.*
Ps. 42. 43. *dignitas eius muneris commendatur, & cum alijs, quæ à Regibus tribui folent, confertur.*

ENCOMION 76.

Sacri Princeps odèi
muficos moderatus es modos.
abfurdi deinceps acciderunt ad aures
non lufciniarum modò, fed Sirenum cantus.
normam dediſti alijs fleĉtendæ vocis,
vt fleĉterent Deum.
detonuit omnis cœli tempeſtas,
& fulminis fragor,
cum facri carminis auditus eſt fonus;
pietas, & religio accepit vires
pulfu neruorum.
lento gradu pœna cœpit incedere
audita teſtudine.
demulfæ citharæ fidibus aures
Dei iuffa exceperunt gratiùs.
immò dignum Afaphi nomen eſt habitum,
quòd regio infcriberetur carmini
nobili titulo.
alij marmoreis infcripti columnis
æternitatem affeĉtent,
tu magni Vatis infcribaris oraculo,
vocalius te fama celebrat lyra,
quàm alios tuba.
nobilius fuit odèo præeffe, quàm campo;
iucundius melicis dare iuffa, quàm militi.

OBE-

OBEDEDOMVS

Cuſtos Arcæ.

Synop. *Cum Arca & Bethſamitis curioſè intuentibus, & Oza temerè tangenti exitio fuiſſet, non eſt auſus Dauid eam domi ſuæ recipere, ſed collocauit apud Obededomũ; quem Deus multis affecit donis.* 2. Reg. 6.

ENCOMION. 77.

Hòc tua domus ſacratior fuit,& ſanctior,
quòd nullos habuit Deos,
neque Penates,neque Lares.
hòc tutior fuit domus,
quòd talibus caruit cuſtodibus,
qui ipſum perderent herum.
felix qui penè hoſpitem collegiſti Deum:
euolans ille ſuper aureas Alitum pennas
domi conſedit tuæ;
& delegit,apud quem reconderet armarium leg
iure tu adhibitus ad cuſtodiam legum,
qui diuina ſeruabas iura.
cum Arca & nectar contineret, & virgam,
tu nectar expertus,ceteri virgam.
qui auſi ſunt eam vel videre,vel tangere
pœnas luerunt amaras.
quam ſenſerunt infenſam plurimi intuendo
tu beneficam ſenſiſti tuendo.
domus ceſſit in delubrum,
foci ceſſerunt in aram.
quantum pietati confiſus eſt tuæ
ille ipſe Rex magnus, & Vates?
qui, quam reponere non eſt auſus in regia
aureis ſub laquearibus,
ſub auguſtiore tuo recondidit tecto.

A B I G A I L

Vxor Dauidis.

Synop. *Cum eius vir Nabal, cui hebraicè nomē est à stultitia, Dauidi illiberaliter, ac barbarè cibum negasset, ac propterea ille cum armis eum inuadere destinasset, Regem placauit, eiq; postea nupsit.*

1. Reg. 25.

ENCOMION 78.

Laudetur hæc mulier & sapienter, & iure,
quæ fecit, ne ob vnius stultitiam viri
tota periret familia.
mutauit Natura munerum vices,
in fœmina posuit, quod maximè decet virum,
consilium, ac prudentiam.
non est veritus ille vel Regem, vel Vatem.
sed cum huius prouidere noluit vitæ,
suum non præuidit exitium.
cum superbo fastu regios spreuit fasces,
in se acuit secures.
nempe negauit fruges, quia homo frugi non erat:
dum recusat extinguere militum famem,
accendit in eis sanguinis sitim.
at aluit hæc hostem, nè in se acciperet vires.
quandiù languebat hic fame, habuit acrem,
vbi cibo robur accepit, imbellem:
depastus esset familiam gladius,
nisi ipsa pauisset armatos.
sed abire non debuit impunè stultitia;
repentè vir diuinitùs percussus interijt:
at quæ obtulerat alimenta tàm splendidè,
illustrioribus digna tædis, ac nuptijs fuit,
deinceps non famulo iuncta, sed Regi:
adhæsit vitis quercui ad coronas aptæ, non stipiti.

ABI

ABISAGA

Vxor Dauidis.

Synop. *Laudatur eius pudicitia singularis. nam cum Dauid senio languidus refrixisset, coniuncta est illi toro, sed ita, vt virginitatis intactum florem, illibatumq; seruauerit. hanc appetens Adonias à Salomone necatus est.* 3 Reg. 1.

ENCOMION 79.

Omnes vndique carpat Eloquentia flores,
vt tibi debitam componat corollam.
Regi coniuncta, qui frigescebat senio,
velut in media effloruisti bruma,
corporis illibato pudore.
nupsisti verendo canicie Regi,
vt candor appareret inter capitis niues.
iuncta es venustate, non Venere.
hòc explenduerunt illustrius tædæ,
quòd non arserunt,
plus ad laudem luce valuere, quàm flamma.
nunquam tantum accepit roboris pudor,
quàm cum commissus est languido seni;
nunquam tàm immotus, ac stabilis,
quàm cum creditus trementi:
non timuit, ne caderet,
firmatus huius vel bacillo, vel sceptro.
fuisti à procis expetita, sed frustra,
habiti enim sunt rei affectatæ purpuræ,
qui tuum inficere voluere candorem;
regij damnati sunt ambitus,
qui torum ambiere Reginæ.
antequam nuptiales accenderent faces,
extincti sunt morte.
tumulus eos excepit, antequam thalamus.

Illius est partus, quæ renuit partem:
vt serues animæ dimidium, serua totum.
nempe nihil est in amore mancum.
at verò hac tu integritate caruisti,
cum à paterna defecisti pietate.
à pace sortitus es nomen,
sed cum alius deesset hostis,
tu tibi ipse fuisti.
gemuit Sapientia,
cum sapientissimum vidit desipere.
exorsus à Libani cedro disserere
cedro digna scripsisti,
sed immani corruisti radicitùs casu.
inaugurasti ritè delubrum,
sed exaugurasti pectus.
post tot hecatombas, & vota,
te victimam deuouisti, sed Veneri.
impetrasti purum è cœlo ignem,
sed iecur arsit incesto.
vbi iam refrixeras senio,
deflagrare cœpisti Cupidine.
cum multiplicasti tibi cantatrices, & psaltrias,
auxisti Sapientiæ luctum:
inter indumenta splenduisti regia,
at non æquasti lilia,
quia te spoliasti candore.
frustra solium ex ebore fabricatus es candido,
pulcher in throno, turpis in toro.
effinxisti ad solij decus leones,
sed inter generosas belluas degener:
pater à leonibus eripuit prædam,
at te filium prædatæ sunt lupæ.

NI-

COLLATIO EXTERORVM.

QVI CETERIS HEBRÆORVM Regibus, ac Vatibus fuere Synchroni.

Vi Dauidis pietatem, & religionem secuti sunt Reges, ac propterea diuino testimonio commẽdati, ijs nostram quoque laudationem impertiri decet: siqui degeneres, atque impij se ostenderunt, prętermittantur. intermisti sunt Regibus Vates præclaris oraculis inclyti; fuit enim eorũ Regum beata sors, vt suorum consiliorum haberent duces, non vt aliæ nationes, mendaces ariolos, ac diuinaculos, sed veridicos diuinæ mentis interpretes. nihil apud ipsos aruspicina valuit. nihil extispicia. non oscinum cantus ac præpetes auium volatus obseruabant; non auspicia ex acuminibus captabant; nõ tripudia solistima, ceterę́q; eiusmodi ineptiæ leges rerum gerendarum dabant; sed præter adyta sacræ cortinæ, ac pontificium logẽum, sanctissimorum hominum vaticinijs ad maximarum rerum molitiones vtebantur. non opus fuit tripodes adire Delphicos, cum haberent apud se certissimum, ac fidissimum in vrbe mantẽum. quoties exteri Duces, ac Reges ambiguis Pythiæ verbis irretiti sunt? quoties non modò oraculi vanitate delusi, sed fraude decepti? Iudęorum autem Vates ea Regibus, & populis prædicebant, quæ verè dicta fuisse probabat euentus. admirari porrò licet, qua illi constantia qua magnitudine animi impios deterrerent, etiam dynastas, ac tyrannos; quàm indubitatè,

ac

ac fidenter de futuris, tanquam de præsentibus loquerentur; quippe qui non fanatici, ac lymphatic ferebantur, non laruati atque ceritę, sed afflati concitabantur numine verè diuino, quod pectus implebat.

AHIAE, SEMEIAE, ADDONI
Prophetis sub Roboamo Rege Synchroni.

3. Reg 11. AHias vaticinatus est, fore, vt Salomonem Regem mulieres alienigenæ alienarent à Deo. scidit sibi pallium, vt indicaret eius diuortium regni. Ieroboamum quoque acriter increpuit ob aurea vitulorum simulacra, quæ colenda proposuerat; cum Ahiæ ipsi, vt aiunt, per visum obiectum esset par boum, qui pessundarent populũ, hist. schol. atque in Sacerdotes impetum facerent. At Semeias Roboamum vetuit vlcisci de hostibus, quos Deus sceleru m adhiberet vltores. idem templi, vrbisq; direptionem prædixit à Sesaco Aegypti rege faciendam. Addo verò non solum vaticinijs, sed prodigijs se admirabilem præstitit, cum Ieroboami regis manum in ipsum extentam arefecit, & quodam quasi vocis tonitru aram non concussit modò, sed fregit. hic idem singulari vaticinatione Iosiam regem trecentis post annis nasciturum præcinuit in simulacrorum ruinam: cui etiam illud contigit mirum, quòd cibo contra Dei præscriptum sumpto, alterius Vatis, qui ipsi imponebat, hortatu, occisus est à leone, sed ita, vt leo non modò ieiunus abstineret à præda, sed custodiret occisum. Geneb. Iam quo tempore hi Vates in Iudęa florebant, Samos condita est, vnde Sibylla extitit, quæ Samia dicta. hæc in Iudæorum posteros maximè aculeos erexit, quod cœli regem ausuri essent per summum ludibrium coronare diademate ex aculeatis dumis contexto: præterea Smyrna circa hoc idem tempus celeberrima Ioniæ vrbs in minore Asia ædificiis ornata, & spatijs laxata dicitur. habuit in primis bibliothecam nobilissimam, & porticũ cum Homeri

Samos Smyrna Sibylla Samia.

statua;nam hęc vrbs inter ceteras hunc ciuē sibi vendicabat suū.at verò Hierosolyma pręclarissimis Vatibus gloriabatur, quorū sapientia diuinitùs accersita omni literatura exterarum gentiū erat ornatior;eaq; habebat instituta,atq; oracula,quæ omni substructione ędificiorū essent firmiora.

Abias post Roboamum quanquam & ipse paterno exēplo parum piè relrgiosèq;regnauit,tamen pręstantissimam consecutus est victoriam militum pietate, qui cum se impares viderent numero, & inter ipsam belli flammam constituti essent,diuinam implorarunt opem;itaque à quadringentis millibus duplo plures profligati sunt, hoc est octingenta millia hostium. Sasochis per id tempus leges ferebat Aegyptijs,sed hoc ab eo legislatore cautum non est,humanis non omninò fidendum auxilijs, neque præscriptum, quod præcipuum erat, secundum ius fasq; ex vnius Numinis lege viuendum,huius vnius fiducia nitendum, quo vel innumerabiles deleri copiæ hostium possint. 2. Reg. 15. 2. Para. 13. Sasochis

ASAE REGI, ITEMQVE Azaria, & Hanano Prophetis Synchroni.

ASa rex,& si in nonnullis hominum more peccauit,superiorum tamen Regum Roboami,atque Abię impietatem detestatus,veram religionem arctè tenuit, Dauidemq;secutus est.nihil ipsi fuit antiquius,quàm vt superstitionis sentinā exhauriret: quo in genere haud scio an quicquam præclarius egerit,quàm quod matrem ipsam Priapi Deorū turpissimi cultricē de imperij sede deiecerit. enimverò execrabilia,quibus initiata erat,abominatus sacra, indignam illam omni honore,atq;obsequio putauit;augustalibus spoliauit insignibus, quæ matronalem stolam impurissimæ idolomantiæ sordibus inquinaret. purpuram ei abstulit,quę de infamia nō erubesceret.armauit duritia,vel potius cōstantia pectus, vt dignæ seueritatis in matrem iaceret telum;cuius iustæ vltionis hæc ferè præfatio fuit. Scilicet 3. Reg. 15 2. Para. 15

Ee

licet hanc tu vitæ disciplinam tradis filio mater? nō agnosco meā,quę non agnoscit suam, immò cōmunem bonorū parentem,religionem. mater mihi eras,cū me aluisti lacte; non es,cum lethale propinas venenum. nouercales domi suscitas rixas, dū aduersis institutis,& moribus dissidemus. egonè sanctissimo delubro ritè operer, tu superstitiosè sacrilegis aris?at ego tantum Dauidico generi probrū inferri,aulam regiam officinam fieri nequitiæ, ac libidinum diuersorium nō feram,non patiar,non sinam. proinde depone diadema istud gemmis illuminatum, ne maculetur; depone sceptrum aureum,ne turpetur. his,aut similibus Asa excanduit dictis,exauguratamq; à se dimisit.exuit filium,ut ageret regem,cuius est in religione stabilimētum regni,ac decus collocare. quamobrē ea seueritas rectè sentientium iudicio intra pietatem fuit, vt mater esse impia dedisceret vel magisterio filij. statim verò fœdissimū simulacrū cōminuit, in puluerē redigit, in profluentē proijcit; specūquoque eius turpitudinis ganeam excindit. quàm hic acer fuit sacrorū vindex in ceteros,qui nec matri pepercit?quid igitur mirū si pro eius imperio augēdo,tuendoq;propēsi Numinis indulgētia excubaret! hinc tot illæ manubiæ,quibus est auctus; tot laureæ, quibus ornatus. Zaram in primis Aethiopię regem,qui excursionem faciebat in regnū,vicit magna manu,sed parua,si conferatur cū hostibus, qui marinorum instar fluctuum inundauerant: pugnauit cum decies centenis millibus militum,& curribus trecentis,quātum exercitum vix Xerxes eduxisse narratur. tum uictoria potitus diuinitùs coegit hostem reddere quicquid ex augusto Solymæ delubro per vim eripuerat. Baasam quoque regem domuit multis ei vrbibus ademptis. Thraces hoc tempore mare obtinebant, latè littora occupabant,prædas agebant;sed stabilior certè Asę uirtus,quę non inter fluctus iactabatur,sed Numini uero fidebat.nihil apud ipsū aruspicina ualuit,nihil extispicia. nō simulatis ostētis acuit militē, ꝙ multò post Agesilaus egit, qui literatis manibus uictimę iecinori insertis īscripsit victoriā,sed habuit apud se Asa veridicos Vates,Hananū,& Azariā,qui & consiliorū duces essēt,& uictoriarū præcones.his auctoribus ita ꝓfligauit hostes,

stes, vt non minus acerbum bellum superstitioni, impietatiq; indiceret. effœminatos, ac molles in primis est insectatus martiali, ac virili robore: quamobrem ei tributum est, vt non semel obtingeret non ex inscriptis fraude pecudũ fibris, sed è cœlo accersita victoria.

IOSAPHATO REGI Synchroni.

IOsaphatum regem dignè laudauerit nemo, quippe rempublicã optimis moribus temperauit, ac religione muniuit. bello finitimorum petitus non tàm armis, quàm inedia sibi, ac suis indicta, & precibus fusis fudit hostem. in Syriaco item bello diuina ope seruatus est. institutam à Salomone rege nauigationem in eam regionem, quæ Ophir dicitur auro diues, sed intermissam ipse repetijt; quo tempore Rhodij quoque mare tenebant. infeliciter quidam Iosaphati classis nauigauit, tempestate videlicet conuulsa, atque diffracta, propterea quòd socios sibi adiunxisset à vera religione dissociatos: adeo nemo prosperè sine huius clauo cursum tenere potest, ac naufragio sit obnoxius oportet. Hoc ferè tempore Tyberi fluuio, qui antea vocabatur Albula, nomen dedisse dicitur Tyberinus rex Latinorum ibi demersus; quanquam alij à rege Tuscorum illud repetunt nomen, qui cum piraticam exerceret, iuxta eum amnem bello perijt. Tybrim certè quasi ὕβριν dictum putant ab iniuria: at verò Iudeæ regi solemne fuit non obuium quemque per latrocinium spoliare, sed de religionis hostibus per preces, & vota deuictis spolia referre, atq. honestissimè triumphare. Multos hæc ætas, ac preclaros habuit Vates, Micheam, sed alterum ab eo, qui conscripsit oracula; Iehum, qui res à Iosaphato gestas literis mandauit; Eliezerum, Iahazielem, Heliam in primis, & Heliseum, de quibus ambobus sigillatim agam; omnes autem encomio digni.

3. Reg. 15.

Hist. schol. Tyberinus.

HELIAE Synchroni.

3.Reg.8.17 Eccles. 48.

HElias eo ferè tempore, quo Tyberinus,vti diximus, demersus est aquis, imperauit aquis, aut inhibens eas,aut exhibens; immò verò ad Superos igneus euolauit. dedit nubibus imbrium leges;contractam vitijs hominum labem eluit pluuia;inedia, & fame sua communem omniũ extinxit sitim,telluris squalorem sustulit suo pelliceа accintus zona, & melote indutus formidolosior fuit, quàm Alcides leonis exuuio. verberauit tyrannos linguæ flagro; magnam vim olei multiplicauit, ne videlicet sibi perpetuo luctatori,atque athletæ deesset,quo posset inungi. Achabũ impium regem, qui fastu intumescebat, vidit abiecta purpura, & regijs insignibus, inuolutum sacco setis asperis, sordidatum, & cinere squalentem, cuius scelera exagitarat acribus minis. mendaces item oppugnauit Vates. flammas ultrices è cœlo in aduersarios deuocauit; non tamen in igne, ac tempestate Deum agnouit, sed in auræ sibilo,quo scilicet indiceretur silentium impietati. in ariolos,& pseudomantas distrinxit non linguam modò,sed gladium,vindex religionis acerrimus. futura tanquam oculis subiecta cernebat,modò ab alitibus, modò à Cælitibus pastus. princeps fuisse dicitur ascetarum, quos in Carmelo monte ad fastigium virtutis extulit. demum post exantlatos plurimos labores in religionis castris, post nobiles victorias,triumphantis more euectus est igneo curru in regionem amœnitatis plenam. sed quàm illustris hic heros dicendus est,à quo Sol ipse nomen accepit! adeò enim nostri Heliæ decus admirata est Græcia,vt Solem hunc,quem cernimus, ἥλιον Helium nominarit; atq; igneos cum quadrigis equos,quod de illo audierat,attribuerit. eòq; hic illustrior,& potentior quòd,cum libitum erat vt pluuiam exprimeret,Solem hunc nubibus inobscurabat. candidatus ille nunc est immortalitatis, quanquam olim à nigro coruo pastus; repetet terras, futurus magni Iudicis præco, ac rigaturus per necem terram suo sanguine,quam rigauerat pluuia.

S.Chrysost.

diluuia. multa prӕterea de eo similia prodigio traduntur: nam cum adhuc vtero gestaretur, ferunt huiusmodi speciē parentibus oblatam. viri niueo amictu ornati infantem è maternis vlnis, atque vberibus auellebant, eumq; in igneis cunis reponebant; fascijs item igneis inuoluebant; tum flammam cibi loco ministrabant, quam ille auidè resorbebat: significatio videlicet illa fuit ardentis studij, quod adultus prӕsetulit in religione tuenda. neque illud caret prodigio; quòd nouennio postquam ad hominibus abierat, ad Ioram impium regem literas misit plenas minarum; quod planè mirum est, siue ea prӕscripserit nondum hoc regnante, sed prӕscius eius scelerum, quas literas per Heliseum alumnum Regi suo tempore tradendas reliquerit, siue potius eas in regione à nobis secreta, in qua nunc degit, scripserit, ac per aliquem Cœlitum, vt nonnulli putant, deferēdas curarit. in ijs certè literis acriter obiurgat Regem, quòd adigeret populum ad simulacrorum cultum inter lucos in editis montibus sitos; itaque ineuitabilem Dei vindictam ei minatur, quòd contempto patrum suorum exemplo ad impietatem animum traduxisset, quin etiam ciues adegisset. excandescit item, quòd optimates per summam iniuriam, & immanitatem interemisset: pœnas igitur ipsum luiturū dicit, quas planè acerbissimas luit, visceribus paullatim miserum in modum effluentibus. extat hęc ad Regē epistola sacris monumentis consignata, quam non mirum, quòd in impietatem exardescens velut igneis conscripferit notis, si quidem eas, posteaquam in altum euectus est igne, conscripsit. quod autem magistri quidam Hebrӕorum addunt Heliam, dum se è terris attolleret, laxatum corpore, & in sua solutum esse elementa: atque vbi ad ignis sphęram, regionemq; peruenit, ibi consedisse, id nonmodò ineptiùs, sed frigidiùs dictum puto. Ceterùm non est omittendum, quòd ad collationem cum exteris spectat, non multò post hunc Heliӕ ad superiora discessum, hoc est annis post ferè quatuor Homerum è viuis excessisse, sed exitu longè dispari. narrabat enim Pythagoras, cum ipse aliquando ad Inferos descendisset, incidisse se in Homeri vmbram, quӕ ab infelici arbore suspensa teneretur, eo autem supplicio damna-

Epiph.
Doroth.
2. Para. 21.
Genebr.
Homerus.

damnatum, quòd multa de Dijs indigna, ac fœda scripsisset:
Geneb. eodem igitur penè tempore, & Homerus, & Helias abstracti à terra, sed ille turpi suspēsus laqueo, hic triūphali elatus curru. ille facta cecinit Regū, hic admirabilius p̄cinuit fata.

HELISEO PROPHETAE Synchroni.

3. Reg. 11. Eccles. 48. HElisæum Heliæ substituo, quia non solùm huius comes, & auditor, sed etiam successor, & tanquam hæres pietatis, ac prodigiorum fuit. vixit autem sub Iosaphatho, & sub alijs nonnullis Regibus. ab aratri tractatione, atque ab agro euocatus ad excolendas Regum aulas. impios mortales septenni fame macerauit. vrsorum famem, impiorum patrum sobole exsaturauit. fœdam auri ingluuiem, vel in alumno suo fœditate lepræ puniuit. obæratas viduas pauper ipse non sine prodigio ditauit. mortuos excitauit ad vitam non viuus modò, sed mortuus. nimirum duplici afflatus Heliæ spiritu. quàm hic non degener filius, qui accessionem facere ad parentis gloriam voluit incremento virtutis! auarus videri potuit in petendo, sed idoneus
S. Ambros. fuit in promerendo. honorem hoc exhibuit parenti, quia effecit, vt plus ille præstaret, quàm videretur habere. quàm pretiosa hęreditas, quæ duplicata est fœnore meritorum! obsessus aliquando Helisæus hic ab hoste meruit è cœlo auxilia, etiam cum nondum illud pateret. audaci hosti, & in se irruenti ademit visum, ne nosceret; contra ministro prçstitit, ne paueret: aciem huic procudit oculorum, vt instructas videret acies Cœlitum. ipso nascente ferunt aureū vitulum, qui colebatur in Galgalis, ingentem edidisse mugitum, ac lugubrem, quo omnem regionem latè complenerit; ac tum à quodam Vate prædictum, hunc infantem fore, qui adultus, & vitulum ipsum, & cætera Deorum simulacra perderet. quin etiam scribit Hieronymus, apud eius tumulum Stygios hostes mirum in modum exhorrescere solitos, & magnos edere eiulatus. ex quo intelligi potest, quàm egregius hic bellator in castris religionis fuerit, quā

vel

vel carens anima quodammodo exanimaret hostem metu. quid mirum! quando & ipsa mors visa est illum reformidasse vel mortuum, iussa videlicet vitæ reddere cadauer cuiusdam, quod in ipsius tumulum fortè fuit iniectum. Vixit porrò Heliseus Hesiodi celeberrimi poetæ tempore, quanquam ille diutiùs superfuit. atque alter quidem insignis fuit Deorum theogonia, alter verò theomachia, quippè ille multitudinem Deorum protulit, hic sustulit. aiebat idem Pythagoras, qui, vti diximus, Homeri animam de trabe suspensam viderat apud Inferos, à se visam etiam Hesiodi animam columnæ alligatam, quæ vapularet acerrimè, & conscinderetur à Furiis, quod Deorum fœda crimina protulisset. interim Heliseus veri Numinis cultui amplificando, ac superstitioni delendæ illustrem nauabat operã. *Genebr.* Hesiodus

Cum Heliseo Naamanum coniungo, vnum è purpuratis Syriæ regis, quem ipse fœda lepræ contagione mundauit, quamobrem ille verum Numen agnoscens de Hierosolymitano solo glebam in patriam asportauit, vt aram apud suos consecraret, ac ditior, quàm si onustus auro, rediret.

IONADABO RECHABITAE Synchroni.

IOnadabus Rechabi filius à Iehu Israelitarum rege in currum est impositus, siue testis, siue socius impij cultus abolendi, quem rex Achabus inuexerat. cum igitur ad Baalis fanum hierophantæ conuenissent, immissi sunt à rege milites octoginta, qui impetu facto cunctos gladio confoderunt; ipsum præterea spurij Dei simulacrum comminuerunt. præstitit in hoc se Iehus pium, atque vtinam postea eundem vitæ cursum tenuisset. interim Ionadabus vnà cum ipso rege tanquam triumphalem inscendit currum, etiam nondum inita pugna, quam parabat aduersus Erebum. auctor Ionadabus hic fuit ordinis, atque instituti Rechabitarum, qui seorsim ab alijs tanquam in asceterio, ac palæstra virtutis ab omnibus curis feriati degebant, vt diuina contemplari expeditiùs possent. itaque nec ædificia extruere *4. Reg. 10. Ierem. 35.*

extruere fas erat, nec sementem serere. vino in primis abstinebant prorsus abstemij; cumque aliquando Ieremias suaderet, vt illud in communi mœrore degustarent ad ęgritudinem leniendam, obfirmato animo recusarunt id facere, ne præscriptas Rechabitarũ leges violarẽt: itaq; eo obedientiæ exẽplo vsus est ipse Ieremias, vt peruicaces aliorũ mentes castigaret, qui tàm facilè diuina iura rescinderent.

3. Reg. 21. Nabothus autem, Iosaphato gentis Iudaicæ sceptrum tenente, ab impio Achabo ceterarum tribuum rege per summam iniuriam necatus est, vt vineæ suæ ius tueretur, quam sibi ille vsurpare cupiebat, Iezabelis præsertim reginæ, quasi Furiæ stimulis actus. Habis hoc tempore imperabat in Hispania, qui auum nactus est immanissimum Gargorim nomine, quanquam Mellicola dictus est, quòd primus in ea regione colligendi mellis rationem, eiusque vsum inuenerit; sed plus aloes, vt dicitur, quàm mellis habuit, immò totus felleus fuit; nepotem enim ex filiæ stupro natum non vno genere mortis conatus est extinguere. ac primò quidem in silua exposuit à feris laniandum; cum autem repertus esset earum vberibus inhærens, feritatem ipse induit, quam belluæ exuerant; itaque in aditum angusti tramitis, per quem armenta commeare consueuerant, conculcandum proijci iubet, parum sæuire sibi visus, si infantem nepotem simplici morte perderet; sed inde quoque cum inuiolatus euasisset, canibus ieiunis, & multorum dierum fame cruciatis obijcit; at cum hi non solùm non læderẽt innocentẽ, sed lacte alerent, furore gliscẽte in Oceanum abijci, ac mergi iubet; sed miro modo inter æstuaria illa ac reciprocantium vndarum motus, veluti naui, non fluctu veheretur, leni salo in littore exponitur incolumis; nec multò post cerua adfuit, quę turgentes lacte papillas obtulit: tot, ac tantis Habis ille iactatus incõmodis dicitur. crudelis certè Gargoris, & qui belluas immanitate visus est voluisse superare; at iusta suppetebat causa doloris, & iracundiæ, stuprum videlicet filię, inusta nota genti, & aspersa purpuræ labes: Achabum verò regem quid impulit ad Nabothi cędem, nisi insana quædam cupiditas alieni agri possidendi? quæ ipsum non modò agrestem, sed impium fecit.

Genebr.

Habis.

Iustin.

IOIA-

IOIADAE PONTIFICI *sub Ioa Rege Synchroni.*

IOiadas religiosissimus,ac prudentissimus pontifex,cum 4.reg.11.
Athalia regis Achabi filia, vt regnum sibi per tyrannidem vsurparet, regis Ochoziæ filios interfici iussisset, Ioam infantem,natu minimum seruauit, & clam in spem imperij educauit, tum septennem produxit, interemptaq; Athalia,in paterno solio collocauit,regemq;inaugurauit. ac Ioas quidem quandiu in Ioiadæ tutela, disciplinaque fuit,religiosè,ac piè se gessit, sed hoc monitore destitutus multa commisit & impiè,& crudeliter. fuit in Ioiada fortitudo,qua patriam à tyrannide liberauit; consilium, ac prudentia,qua puerum,& adolescentem regem instituit; religionis studium, quo & sanctissimum veri Numinis delubrum ornauit, & superstitiosas Deorum aras, & fana euertit.seruandum antem curauit infantem regem in ipso domicilio templi, vt pietatem vnà cum lacte nutricis sugeret.nec parua Ioiadæ laus est, quòd ambitione ductus non sit:cum enim ob regiam quandam animi præstantiã talis sit habitus, vt in Regum sepulchris condi meruerit; viuens tamen contentus pontificiis infulis non aspirauit ad regias;munitus pręsertim populari gratia,qua florebat; sed regis filium neci subtraxit,& sua inunxit manu, atque in throno constituit.Lycurgus hoc tempore viuebat, cuius in hoc genere simillimum factum laudari solet:nam cũ frater Polydectes, qui Spartæ regnabat,excessisset è viuis vxore grauida relicta,cumque ipsi Lycurgo non modò ob genus regium, sed ob singularem sapientiam, & virtutes imperatorias,omnes regnum vno consensu deferrent,non solùm renuit, sed statim ac infantulus in lucem est editus, eum in regali sede ignarum sui honoris, & vagientem collocauit,impositoque diademate regem appellari iussit,nomen insuper indidit Charilaum, hoc est populi gaudium, ad suam & communem gratulationem referens alterius

Salian. *Iustinus.* Lycurgus.

gloriam; puerum verò ipsum ad omnem perfectè gubernãdi rationem tutor informauit. laudatur, inquam, in hoc Lycurgi facto moderatio animi, & ambitionis contẽptus; at laudabilior Ioiadas hoc ipso tempore, quia non modò non vendicauit sibi regnum, sed patriam ab impiæ mulieris dominatu eripuit, ac multas difficultates exorbuit, ne regni hæres vita priuaretur. huc accedit eiusdem sanctissimi hierarchæ consilium, quòd id egit, vt religio Athaliæ scelere vexata, atque oppressa Regis à se instituti pietate respiraret. iam si ea conferantur, quę hac ipsa ætate Lycurgus, & Ioiadas in sua quisque republica constituerũt, inueniemus nihil ab hoc nisi honestum, & sanctum, ab illo autem multa parum piẽ, ne dicam etiam impudenter, ac stultè decreta. quanquam iactabat se Lycurgus leges ab Apolline accepisse, quæ redolebant impurissimi genij mores. eas certè leges Aristoteles rectę rationi, ac benè viuẽdi normę in multis aduersari docet. cũ videlicet ille mulieres in sua republica ita informat, vt nihil possit videri deformius; quippè eas ad omne intẽperantię genus effũdi sinit, ꝙ Xenophõ apertiùs explicauit, cũ dixit, à Lycurgo nõ sine probro adulteria probata, quorũ viro ipsi procuratori esse liceret, & pronubo. ad hanc verò nefariam disciplinam præludebant pueri, puellæq; ita gymnicè institutæ, vt se nudis corporibus exercerent, pudore pariter spoliatæ. nec contentus Lycurgus rapto pudore, etiam aliarum rerum rapinam permisit ad exacuendam, vt ipse aiebat, industriã. Huiusmodi igitur leges dũ nomotheres ille Lacedęmonijs sanciebat, Ioiadas omnia, quæ ad modestiam, pudorẽ, cęterasq; virtutes spectant, in Hebræorũ republica decernebat.

ZACCHARIAE filio Ioiadæ sub Ioa rege Synchroni.

2. Paral. 24. ZAcharias Ioiadæ pontificis filius sacerdos, ac vates, non tamen ille, cuius scripta extant oracula, à Ioa re-

ge, quem pater ab Athaliæ insidijs, atque à cæde seruatũ in hæreditario throno collocauerat, per summam impietatẽ saxis obrutus est, quòd ab ipso liberè reprehensus esset; in cuius nece illud planè mirum, ac prodigiosum accidisse ferunt, quòd eius sanguis effusus ad Babylonij vsque regis aduentum, cum captiua facta est Hebræorum natio, non modò liquidus permansit, sed tanquam in olla subiecto igni ebullijt, atque efferbuit; quod certè prodigium simillimum, ac geminũ est ei, quod hic Neapoli cernimus de sanctissimi præsulis Ianuarij sanguine, qui aduerso capite colliquescit, gliscit, ac feruet; sed hoc maiore cum fœnore; neque enim sanguis hic tantum viuidus est, sed vitalis, quo scilicet effugimus mortem. testis est patria cùm antea sæpe, tùm nuper cum deflagrante Vesuuio monte, ac regionem latè vastante, magna cum clade incolarum, atque agrorum, nihil ipsa prorsus incommodi sensit, obiecto videlicet aduersus igniuomum montem efferuescente Ianuarij sanguine. terra, quæ horrendum in modum mouebat, gliscentis huius sanguinis motu stetit. qui ad nos deuoluebatur igneus torrens, paucas ebullientes guttas extimuit, impetumquè continuit. funestus ille cinis reueritus est eum, qui vel à morte viueret, immo in suo vulnere. accedit etiam ad decus, quòd sacerdos tãtùm Zaccharias, Ianuarius etiam antistes; vterque vates, nisi fortè hic clarior, quia circa splendidam Sosii flammam, quæ eius caput lambebat, vaticinatio versata est. Ceterũ de Zaccharia, & illud mirũ tradunt: ex quo Ioas ipsũ occidit, desijsse diuina respõsa, atq; oracula, tanquã ex polluto per paricidiũ delubro, edi, nec ex adytis modò eius cortinę, sed ex ornamẽto pontificio, atque logèo, vt fiebat. Iam longè dispar huius sanctissimi Vatis exitus fuit ab eo, qui vel Lycurgo legislatori Laconum, vel Amulio Latinorum regi (ambo enim Zaccharię synchroni fuerunt) contigit: siquidem Lycurgi ossa è cœlo tacta fuisse dicuntur, & Amulium item fulmine ictum narrant; cum interim Zaccharias etiam post mortẽ in ipso sanguine, quem constanter fuderat, viuere videretur. quamobrem visum est præter encomion, hoc loco ipsius Hierosolymitani templi sacerdotum nomine, adum-

Genebr.

Hist. schol.

Amulius Lycurg.

bratum quasi quoddam tantæ rei monumentum ponere, & columnam excitare (sic enim laudationem Gregorius Nazianzenus appellat στήλην) cum hac epigraphe.

Hospes paulisper hìc hære, nec tamẽ hæsita,
indubitata est prodigij fides:
hic, quem aspicis, cruor liquidus
Zachariæ vatis est, magni Ioiadæ filij,
qui olim in impium tyrannum obduruit.
nõ obriguit sanguis fusus, sed qui iussit fũdi.
adhuc increpitat Vates, adhuc minatur;
cruentat hostem vocali cruore.
interim muta fit cortina delubri,
vt audiatur sola vox sanguinis.
at tu quoque, qui hæc attonitus vides,
vide ne obrigescas stupore prodigij:
vetus est vulnus, sed recens est cruor,
ceteri viuunt à sanguine,
at hìc viuit sanguis Vatis exanguis,
et hoc quã mirũ? qui saxis elicitus, liquescit.
plusquã lapideus es, nisi et oculi liquescãt tui
Sanctissimo Sacerdoti, ac Vati
Hierosolymitani templi æditui, ac hieroduli
M. DD.
Anno à Mundo condito MMMCXCII.

Nunc quoniã in Ianuarij sanguine, prodigium simile admiramur, ei quoque, vt par est, patriæ nomine monumentũ dedi-

dedico, atq; epigraphen hanc, vt potè de sanguine viuido, & vitali, non tàm in marmore, quàm in corde, qui fons est vitæ, & receptaculum sanguinis, placet insculpi.

Tibi, Ianuari, antistes magne,
Neapolis, quæ tuis innixa præsidijs
in horribili terræmotu incolumis stetit;
inter Vesuuij rogum, & oppidorum busta
per te reperit vitam.
inter immensam uim cinerum elusit mortē:
quæ mirè, prodigiosèq; viuit
sanguine non suo, sed tuo;
fuso, sed viuido;
implorans opem saucij, sed medentis;
cæsi, sed per quem ducit spiritum:
nuper magno soluta metu,
maiore obstricta beneficio;
ardens in te pietate,
quæ per te non arsit flamma:
vti se in posterum quoquè incolumē serues,
præcipuo patrono suo
apotropæo
M.D.
Anno à Christo nato MDCXL.
ab vltimo incendio IX.

Habes porrò pleniorem ea de re Ianuarij laudationem in libro, quem scripsi de incendio Vesuuij, & alteram in-

enco-

encomiis Cœlitum, hanc addidi, quòd inciderim in simillimum Zachariæ prodigium de feruido, & tanquam recēti diu post necem sanguine. quod tàm eximium, admirandumquè prodigium tot ante sæculis præire visum est, vt adumbraret hoc nostrum.

IONAE PROPHETAE Synchroni.

IOnas Amasia regnante Niniuen missus excidij, nisi resipisceret, præco, vndis ipse madens vrbem totam oppleuit lacrymis. vidit ea ętas spectaculum duplex, vtrumq; mirādum; ex hac parte Vatem à marina bellua exceptum non dorso, vt de Arione narrant, sed ore, tùm vtero indeq; incolumem in littus eiectum: ex altera verò parte regem ipsum, solo rumore vaticinii audito, ad hominis naufragi, ac peregrini aduentum exterritum, de throno desilientē, abiecta purpura, regioque ornatu, sacco indutum, edicto etiam proposito, vti non populus modò, sed bruta eodem squalore, iisdem sordibus deformata componerentur in luctum. nemo regum etiam piorum tàm commotus esset animo, tàm sanctè, castèq; ad religionem incubuisset, vel in ingēti calamitate, vel in subita hostilis exercitus excursione, quàm hic piè, soliciteq; à Superis veniā exposcere studuit, vnius neglecti, & exarmati voce præconis. auget ad-

Salian. Sardanapalus. miratione res prodigio similis: eccquē enim putamus hūc regem fuisse? Sardanapalum ferunt, scilicet nobile illud ignauiæ, atque vecordiæ portentum; sed nimirum diuinæ præsensioni, & comminationi Vatis tanta vis fuit: nondū se rex effundere cœperat in illecebras, cum profudit lacrymas; vbi verò placatam sēsit iram Numinis, quasi feriatus à curis, ita se totum corruptelis tradidit, vt nihil esset eo

Iustinus. inquinatius, nihil probrosius. itaque cum vix aliquando ad ipsum visendum (neque enim se vnquam in conspectū dabat) regni præfectus Arbaces esset admissus, vt de imperio quædam magni momenti seriò conferret, inuenit Regem inter scortorum impurissimos greges, purpuram colu neg-

gentem, & muliebri habitu pensa inter puellas partientẽ; quod cum non modò indignum, sed intolerandum visum esset, monuit proceres in primis, docuit cui parerent, tractanti scilicet lanam: itaque fit coniuratio, inuadunt regiã ferro. ille inops consilii se, opesque suas in incendium mittit; & qui antea ad Ionæ minas resipiscens se operuerat cinere, versus ad impietatem ipse abiit in cineres.

OZIAE, SIVE Azariæ regi Iudææ Synchroni.

INdigni laudatione reges Iosaphatũ subsecuti sunt: Ioramus fraterno sãguine infectus; Ochozias ex paterna, maternaq; disciplina impius; Ioas quoq; post Ioiadæ mortẽ quasi gubernatore destitutus in lapideos Deos, tanquam in scopulos incidit, quibus allisus est & Amasias filius. dignior verò, qui commendetur Ozias, dictus etiam Azarias. hic ita regnauit, vt pietatis simul, & fortitudinis specimen prætulerit: vicit Philisthæos, Arabes, Ammonitas, Aegyptios, remotasq; alias gentes sui nominis terrore concussit. machinas ad iacienda tela, & saxa grandia è mœnibus aduersus hostes comparauit. vrbes multas exædificauit, turres in solitudine, & publicas munitiones extruxit, vir planè felix, si regis honore contentus non affectasset etiam sacerdotalem, ausus videlicet acerram tractare, ac thus ad aram adolere, ratus omnia licere sceptriferæ dextræ; sed lepra percussus est statim in fronte, vbi diadema gestari solet, cõ maculatis auro, gemmisq; vt regia fasciæ tantùm vsui esset ad tegendã, & si frustra, fœditatẽ morbi: ita didicit in sacris rebus non esse fronte perfricta, cum malè fuit affecta. eodem anno terræmotus extitit prodigiosus, ac prorsus horribilis, vt abierit in prouerbium de summis malis; siue exhorrescente natura, ac facinus regis, qui in sacra inuaserat munia, vlcisci volente; siue ad nouorum regnorum exortum contremiscente Mundo, ac nutante, eorundemq;

4. reg. 15. 2. paral. 26

Zacch. 14.

motus,conuersiones,ac reciprocationes quasi præsentiente: sub hoc enim tempus Macedonum, ac Romanorum imperia sump erunt initia,quorum armis orbis terræ concussus intremuit. Ceterùm hac Oziæ ætate Aegyptii regem suum Osorthon ob res præclarè gestas Herculem cognominarunt; si quis verò crebras Oziæ victorias de variis hostibus reportatas numeret, & rei bellicæ gloriam consideret,eo nomine facilè dignū putabit. Phidon quoq; Argiuus tunc mensuras, & pondera inuenit; atqui multò laudabilior Ozias, qui æquissimis vsus est lancibus, dum regnaret,præter machinas firmissimas, quas vt regnum tueretur, inuenit. quanquam illa verè dicenda sunt pondera,& momenta,quibus Amos,qui tunc viuebat,est vsus in verbis,cum iustam librabat iram vindicis Dei; & cum esset ipse pastor,& rusticus,acribus tamen vaticiniis cùm aduersus suos, tùm exteros editis, & Numinis propositis minis,non minus quàm terræmotus,de quo locuti sumus, mortales exterruit.

Euseb. Hercules Osorthos

Phidon.

IOATHANO REGI IVDAEAE *Synchroni.*

4. reg. 15.

IOathanus rex parentis Oziæ pietatē imitatus est, non item audaciam.incendit aram non igne,sed votis. tetendit manus non sacerdotali more,sed supplicum.rem feliciter gessit,hostem domuit,imperauit ei aurū, ac fruges annuas. congressus item cum Ammonitis,victos tributi onere depressit. nimirum,vt sacra narrat historia,ea, quæ agebat,dirigente Numine,cuius fiducia nitebatur. Multa hoc regnante in orbe terrarum contigerunt, quæ omninò prætermittenda non sunt. sub hoc enim tempus magistratus apud Lacedæmonios institutus est eorum, qui Ephori vocabantur, quorum tanta erat auctoritas, vt regibus ipsis imperarent, & cum esset opus,pœnam etiam irrogaret. continebant hi legum metu reliquos, ac propterea iuxta ipsorum triclinium Timoris sacellum (erat is Numinis loco) positum erat, quòd putarent, eos fore in bellis animo

ere-

erectiores, ac minimè timidos, qui maximè timerēt leges. ceterùm adeò Ephori superstitioni seruierunt, vt ex leui eorum obseruatione maiestas regia penderet: quippe singulis nouennijs serenam noctem, & Luna carentem obseruantes, taciti sub diuo considerabant, cœlumque contemplabantur: si qua igitur stella discurrens in oppositam se partem contulisset, indicium id esse putabant, regem in re aliqua deliquisse, ac propterea Deos habere iratos, itaque regno interdicebant, nulla instituta actione, nec reo die dicta, sed nocte: at quantò grauior illa Hebræorum Vatum auctoritas, qui non ducti superstitione, sed religione, atque afflati diuinitùs, acres ipsis regibus intentabant minas, quanquam Ioathanus ita ciuibus imperauit, vt Dei iussis obtemperaret. Hoc etiam regnante Olympia olim ab Hercule instituta, ac diù intermissa, ab Iphito reuocata sunt; quo factum est, vt res deinceps annalibus consignatæ certiores manarent ad posteros; quippè in quaque Olympiade victorum nomina scribebantur in tabulis, incidebantur in columnis. ac primam quidem victoriæ laudem tulit in cursu Chorœbus Elæensis, deinde sub eodē Ioathano rege Androclus, postea Polycrates, ambo Messenij: sed aliud est in stadio, aliud in campo certare, vbi Mars armorum fragore circumtonat, quæ huius regis est laus; illa etiam maior, quòd in augustissimo delubro speciosam portam, atque sublimem magnificentissimè extruxisse dicatur. ac certè legimus sculpendi, atque cœlandi artem hoc maximè tempore apud exteros floruisse: Ioathanus tamē nō sibi statuas, columnas, & obeliscos excitandos, & sculpturis rerum à se præclarè gestarum notandos curauit, sed omnem operam ad religionem ornandam contulit. Nihil autem tàm memorandum sub hoc rege contigit, quàm Romuli conceptus, atque partus. scilicet Vestalis stuprum decorarūt Martis nomine, ne Roma de conditore erubesceret, antequam insigni illa ruberet purpura. conceptum porrò dicebat Romulum Teruncius, vir mathematicis in primis eruditus, tertio & vigesimo Decembris die, hora tertia; ac Solem tū (vt ex horoscopo conijciebat) omnino defecisse, ne videlicet se Roma iactaret illustrem tali conditore, antequam

Salian. Olympia Iphitus. *Dionys.* Chorœbus. Androclus. Polycrates. *Genebr.* Romulus Remus. *Plutar.*

veræ Religionis lumen à nostris acciperet. Interim dum Romulus vnà cum fratre lupæ lacte aleretur, Iudæa, ac religio ipsa incrementum accipiebat, nutrita vel Vatum lacte, vel Regum. Esaias, & Michæas præsto erant: atque hic cùm genesim nostri assertoris ęternam à Deo parente, tùm temporariam à matre virgine præcinebat; ille etiam sponte ab ipso susceptam pro salute mortalium necem tanquam spectator exhibuit. quanquam alios item præter hos Ioathanus rex nactus est vates; nam & Amos, & Osees sua fuderunt, & scripserunt oracula. quo scilicet tempore apud exteros nonnulli stylum in rebus aut anilibus, aut leuioribus exercebant; quippè Monius poeta Theogoniam carmine complexus est, & Eumelus item poeta Eurgomam, & Eropiam; Archimus verò & Iliacum excidium, & Aethiopicam vastationem scripsit, interea Ioathanus bellica laude florens. Ammonitas impium genus hostium, debellauit, ac præclaram retulit victoriam, planequè dignam, in qua describenda scriptorum etiam exterorum desudarent ingenia.

Monius. Eumelus Archim. *Euseb.*

PROPHETIS sub Acha rege Synchroni.

IIdem ferè vates, qui sub Ioathano, sub hoc etiam floruerunt, sed Esaias in primis, cuius laudationē ad Manassę, à quo impiè necatus est, tempora reseruo; hoc tamen loco insigne vaticinium, quod apud Acham regem edidit, prætermittendum non est. abhorret primò animus, ac refugit; sed mox reuocatur, & gaudio gliscit. quid ita? qnia Achas hic Ioathani filius paternæ religionis oblitus ad simulacra defluxit; & cum finitimorum bello peteretur, ad vanam Deorum opem cōfugit; atqui cum tàm impius esset (ò Numinis benignitatem) maximum diuinæ pietatis oraculum accepit, quippè cum ab Esaia vate monitus esset, vt ingens aliquod prodigium, ac singulare à Deo peteret, veritus ne quid.

quid hinc vero Numini accederet gloriæ, recusauit; sed dū à Deo petere non vult prodigium, visus est ob pernicaciā ipse portentum. datum tamen est id, quod maximè omniū admirabile, ac prodigiosum diuinæ bonitatis argumentum fuit; nempè significatum est regi, fore, vt aliquando Virgo illibato pudicitiæ flore conciperet, ac pareret non quemlibet hominem; sed Deum. at quando hoc tàm præclarum oraculum editum est? tum cum Romanæ vrbis fundamēta iaciebātur, eius scilicet vrbis, quæ recepto deinde eius Numinis, quod præcinebatur, cultu, futura erat religionis regia, & commune delubrum sanctitatis. iacta autem hac ratione fundamenta dicuntur (est enim operęprettium tantorum natalium meminisse.) accersiti ab Hetruria aruspices cum in orbem terram fodissent scrobemq; fecissent, primitias rerum omnium, quibus lege vt honestis, natura vt necessarijs vtimur, in eam iniecerunt; ac postremò ex qua quisque profectus erat, terra (multi enim vndique conuenerant, ac diuersi) particulam quandam ferens eòdem intulit; quamobrem fossam ipsam appellarunt Mundum, hoc est quoddam orbis terræ compendium. Opportunè igitur est factum, vt eo tempore *Romanæ* vrbis fundamentis Mundi appellatio tribueretur, quo *Esaias* fundebat oraculum de nascituro magno Liberatore Mundi, cuius etiam fuerat auctor, & conditor. sed consecutus est mox infamis ille Sabinarum virginum raptus; cum enim Romulus vafro consilio ludos indixisset in Neptuni honorem, (in quibus scilicet ludis naufragium faciendum erat honestatis, ac pudoris) conuenissentq; Sabinæ, repente eas, nec opinātes Romani aggressi sunt, ac per vim suam sibi quisque vsurpauit; quod adeò indignum, ac fœdum visum est viris, vt ad arma concurrerint. atqui huic raptarum virginum turpitudini oppositum ab Esaia vate tunc est oraculum de insigni Virgine, cuius pudicitiæ florem neque conceptus diuinæ prolis, neque partus infringeret. Huc accedit quòd eodem hoc tēpore, quo Roma fundata est, Michæas quoque edebat oracula, inter quæ illud in primis excellit, in quo de Bethlemiæ vrbis dignitate loquitur, cum eam inter principes vrbes eminere dicit, propterea quòd inde pro-

Roma.

Plutarch.

diturus esset imperator Deus, ibiq. cunas habiturus. adorat nunc eas Roma cunas, & apud se habet, vt grandior adolescat ad gloriam. Ceterùm narrant in ea Romanæ vrbis molitione Lunam defecisse ex congressu Solis: nimirum illa religionem expectabat veram, quæ in tanta superstitionis caligine lumen afferret, qui dies ipsi futurus esset verè natalis. Duxit deinde Romulus triumphum abiens in locũ, quod postea Capitolium dictum est, vbi opima spolia Feretrio Ioui dicauit. atqui Esaias inter hæc dum de Deo nascituro apud Acham vaticinatur, totus inter spolia versatur, ac prædas, ipsumq; pueri triũphale nomen ducit à belli celeritate, à cursu, à festinatione prædandi. Hanc autem insignem victoriam dum Vates commemorat, in Græca Aeschines Eleates in Olympico cursu vincit: sed illud spectaculum cœlo dignius, illa excursio plurimum habet gloriæ, quam ille in spoliando hoste describit, diuinitùs de Erebo parta victoria. omnia item bella, quæ sub hoc tempus ab exteris gesta narrantur, ludi sunt; siue quæ Antennatæ, Crustuminiq; mouerunt aduersus Romulum ob Sabinarum raptum, siue illud vicennale bellum, quod Lacedæmonij contra Messenios intulerunt. Asylum quoque Romulus tunc instituit, hoc est perfugium improbitatis, atque audaciæ, quo colluuies aliarum gentium confluebat, vt impunitate aleret scelus. at Esaias aliud mortalibus asylum proponebat longè firmius diuinæ pietatis, quò tanquam ad arcem qui confugerent scelesti, desinerent esse rei. sed illud in primis animaduertendum, quod Esaia vaticinãte Samia quoque Sibylla vaticinata dicitur, quanquam alij Erythræam dicunt, quę de eodem Numine inituro terras multa prædixit. digna visa sunt carmina, quæ in Capitolium inferrentur, cum in ijs triumphator, ac victor de Erebo Deus præcineretur. ferunt enim restituto Capitolio C. Curionem Cos. retulisse ad Senatum, vti legati ad rubri maris accolas mitterentur, qui carmina eius Sibyllæ cõquirerent, Romamq; deportarent, vbi inter aurea spolia, & laureas collocata sunt. Floruit etiam hoc tempore apud exteros Eumenus Corinthius carminum scriptor, quæ omnia vetustas obruit, Esaiæ autẽ oraculũ immortalitas excepit.

[Margin: Aeschines Eleates. Olymp. — Asylum. — Genebr. Hist. schol. Sebast. Ver. Sibylla Samia. — Dionys. Eumenus.]

Obe-

Obedus quoque vates hoc tempore laudem meruit, qui ceteris tribubus Iudam infestis armis inuadentibus, vnus occurrit, atque oratione ad persuadendum accomodata, intentatis etiam Dei minis ferociam integri exercitus inhibuit, & cuncta composuit. laudabilior planè hic, qui penè domesticam belli flammam extinxit, quàm Romulus, qui tum finitimas gentes lacessebat armis, vt vrbem amplificaret, quam fraterno cruore fœdarat. 2.*Paral*.28

EZECHIAE REGI
Synchroni.

EZechias hoc admirabilior fuit, quòd ab Acha impio parente genitus, totum tamen se pietati dedidit. cōceptus autem, ac natus est anno post Romulum, vt illi opponeretur. defecisse narrant Solem in Romuli cùm conceptu, tùm morte, præter Lunæ defectum, qui, dum vrbis fundamenta iaceret, contigit. adeò quæ de illo præcipua, dicuntur, oppleta sunt tenebris; cum contra quæ ad Ezechiam pertinent, in luce versentur, producto videlicet die in argumentum producendæ longiùs vitæ. ac Romulus quidem eam vrbem condidit, in qua deductus ab Epidauro serpens (ea se specie communis hostis induere solitus) cultus est; Ezechias autem illum ipsum serpentem æneum aliquando salutarem, ne Numinis loco haberetur, confregit, atque comminuit; vt vel hoc declararet quantò acerbiore odio in cetera simulacra ferretur; quorum ne analecta quidem superesse passus est: quippè redacta in puluerem in profluente demersit. In re autem bellica quàm clarus fuerit, nobiles indicant victoriæ, prҽter illam celeberrimam, quam de Sennacheribo Assyriorum rege diuinitùs reportauit, vnius tantùm è Cœlitibus ope, qui tantam de infinitis penè hostibus edidit stragem, quantam integer exercitus bellatorum edere non potuisset. Multæ apud exteras gentes Ezechia regnante initæ sunt pugnæ; nam & bellū Camerinum à Romanis est gestum, & Fidenates armis oppressi; sed leues hæ pugnæ ingenti illa victoria facilè obruun- 4.*reg*.19. *Florus*.

ruuntur. atque inter tot spolia hostium dum Ezechias Hierosolymis triumphat, Romæ sors fuit longè diuersa, siquidē Tarpeia arx, quę postea Capitolij nomen sumpsit, per proditionem est capta. Vestalis enim virgo Tarpeij, quem Romulus præfecerat arcis custodiæ, filia, aquatum profecta in hostes incidit, quam cum hortarentur, vti arcem proderet, annuit illa, modò id, quod ipsi sinistra gestarent, offerrent; allecta videlicet armillis aureis, quarum pulchritudinem, ac pretium admirabatur. facta igitur arcis proditione hostes ingenioso mortis inuento promissa soluerunt, coniectis enim scutis, quæ inseruerant sinistræ, puellam miserè obruerunt, ac luce priuarunt. Ezechiæ verò hoc fuit in votis, vt religio, cultusq; diuinus incrementum acciperet, has esse veras, & regias opes ratus. anteuertit hic p e, quod mox erat acturus impiè Numa secundus Romanorū rex, qui scilicet sacra, & ceremonias, omnemq; Deorum hierurgiam edocuit; qui pontifices, curiones, augures, aruspices, fratres Aruales, ac Salios instituit; Flamines item tres, quorum qui Ioui operabatur, Dialis; qui Marti, Martialis; qui Quirino, Quirinalis est dictus; deniq; omnia varijs superstitionibus, ac nefarijs præstigijs inquinauit, vt diuinitùs ei opponi visus sit Ezechias, qui tanta infectū contagione sæculum expiaret. digessit autem annum Numa in menses, ac dierum, temporumq; rationes certis legibus temperauit; at non potuit diei leges dare, vt longiùs solito produceretur, quod actum est in Ezechiæ salute. itaq; Solis, Lunæq; cursū tantùm ille exhibuit, hic inhibuit, ac reuocauit. ille alijs tempora descripsit, hic sibi præscripsit; ille denique definiuit dies, hic potius extra fines protendit. Obijt tandem Ezechias anno ferè ante quàm Romulus, ne fortè in Solis, deliquium atque caliginem, quæ in illius morte contigit, incideret is, in cuius vitæ argumentum facta potius erat diei; ac lucis accessio.

Tarpeia.

Numa Pompilius.

Salian. Romul.

Nahum autem, Ezechia regnante, Niniue vrbs sceleri acerbum habuit, quippè quæ abusa fuerat Dei clementia, enimuerò cum ad Ionæ vaticinantis minas exterrita resipuisset, atque ideò impendens supplicium effugisset, mox ad pristinam redijt impietatem, at non impunè; quippè ingen-

ingenti terræmotu facto ignis infernè immensus erupit, quo tota regio conflagrauit. ad hæc aquarum torrentes è solitudine cum impetu effusi reliquias vrbis obruerunt. ita ea gens, quæ antea cineris squalore suscepto ardentem irã Dei sopierat, vbi eum sustulit, hanc suscitauit, & arentibus iam oculis, lacrymisq; siccatis, aquarum eluuie demersa est. Niniue.

MANASSAE REGI IVDAEAE Synchroni.

MAnasses Ezechiæ parentis moribus plane oppositus fuit. ille augustum delubrum ornauit, hic inquinauit; ille lucos excidit, hic condidit; ab illo simulacra diffracta, ab hoc facta; illi aduersus Sennacheribum Cœlites militarunt, hic cœli militiam coluit; ille à Vatibus, atque à diuinis pendebat oraculis, hic ab ariolis, extispicibus, Pythonibus; tùm maximè impius, cũ igne filios expiari credidit. ac ne quid tot scelerum monstris deesset, monstrosã sibi ipse statuam fabricasse dicitur, quinque habentem facies, vt videlicet quotquot delubrum adirent, ipsi omni ex parte honorem exhiberent, hòc impudentior habitus, quò plures habuit frontes. Multa Manasses egit impiè, ac scelestè, sed illud tale est, vt neque Oceano elui posse videatur, cum Esaiam sanctissimum vatem è regio genere, immo patruelem suũ per summã impietatẽ crudeliter necauit lignea serra dissectum. hoc tamen tam immane facinus, ac penè inexpiabile vnà cum ceteris (ò miram Dei pietatẽ) tandem lacrymis eluit, ac deleuit. extat eius precatio ad Deum plena mœroris, ac luctus, qua pacem exposcit, ac veniã. At dũ Manasses totus lacrymis diffluit, ac sese affligendo diuexat, Sybaris ciuitas apud exteros cõditur, scilicet ea vrbs, cuius ciues adeò intemperãtes, & luxu perditĩ fuerunt, vt in prouerbium abierint Sybaritarũ deliciæ, & Sybaritici ludi. sed hoc opportunè in id tempus incidit, quod Nudipedalia apud Lacedæmonios primũ acta, res quidẽ idonea ad auerruncandã irã Numinis; quippè veræ pietatis fructũ potuit Manasses ex huiusmodi afflictatione percipere.

4. reg. 21.

Euseb. Hist. schol.

Sybaritæ.

ESA-

ESAIAE PROPHETAE
Synchroni.

ESaias rerum gerendarum vates, an quasi gestarum testis dicẽdus sit, qui eius legit oracula, penè ambigit. nobilissimus planè vates, siue genus consideres natalium, quod ex regia prosapia fuit; siue genus dicendi, quod elegans est, perpolitũ, floridum; habet tamen iuterdum instar apis aculeum, quem erigit nunc contra suam gentem minus piam, nunc contra exteros, hoc est Idumæos, Philisthęos, Babylonios, Damascenos, Aegyptios, Tyrios; nec cum Tyrum cruentat, caret dicendi purpura. Iam quanta huius Vatis est dignitas, cuius oracula de se interpretatus est ipse noster assertor, hoc est magni Parentis sapientia? cum enim aliquando in suorum ciuium conuentu esset, allato Esaiæ libello, assurrexisse dicitur primò, ac stetisse, quo ostensum est, quanta huius Vatis esset auctoritas, cui maiestas ipsa assurrexit diuina: fudit autem hic sanguinem eadem constantia qua fuderat oracula: narrauerat videlicet admirabile illud visum de Deo rege ter maximo, qui sederet in throno inter flagrantes amore Cœlites. exarsit his auditis ira Regis, ac procerum, quos arguebat impietatis; itaque iussus est serra diffindi lignea à vertice per medium acerbissimo cruciatu. ferunt in siti repẽte miras fontis scatebras erupisse, tellure, antequam sacrum ebiberet cruorem, aquæ prodiga morienti. sepultus est sub quercu inumbrante tumulum, & tanquam de impietate victori quernas coronas sufficiente. Multi quidem sub idem tempus apud exteros coronati dicuntur Olympionicæ, in primis Dotades Messenius velocissimus cursor, & Pythagoras quidam Lacedæmonius, Eurybates quoque Atheniensis, sed illi oleastro quasi agrestes, hic quercu, quippè sæculum prædixerat aureum, quod per Dei liberatoris ad mortales accessum futurum erat. Iam Samiam, quæ sub hæc tẽpora floruit, Sibyllam cum Esaia, neque oraculi maiestate, neque præsensionis claritate vlla ratione conferri posse paullò ante diximus.

Luc. 4. *Epiphan.* *Hist. schol.* Dotades. Pythag. Eurybates *Salian.* Olymp.

TOBIAE

TOBIAE VTRIQVE
Synchroni.

TObias partim sub Ezechia, partim sub Manaſſe regibus vixit.is capta per Salmanaſarum Samaria in ſeruitutem abijt vnà cum filio,ac familia, ſed captiua teneri non potuit pietas; inueſtigabat inſepulta cadauera ſuorũ, ac pollinctoris more baiulabat, humabat. probata inter hæc virtus eſt; nã qui vita functos lacrymis abluebat, contractis auicularum ſordibus, vſu oculorum priuatus eſt, & qui curabat extinctos, amiſit lucem.nulla propterea vox iacta in cœlum eſt,cuius aſpectu carebat, plena querelarũ. Nicepſas apud exteros hac ętate viuebat medicæ artis peritiſſimus,idemq;præſtigiator inſignis; multa de curandis morbis ſcripſit, ſed obcæcatus ipſe impietate non vidit nullum eſſe præſentius remediũ,quàm pietatẽ;ignorauitq; amariſſimum doloris ſenſum ex cæcitate acceptum poſſe diuinitùs vel felle curari,atq; mulceri. Sub hoc idem tẽpus Numa Pompilius parentalia inſtituit,ac leges funerum dedit,qua videlicet ratione placandi Manes eſſent, quandiù lugendi qui vita exceſſiſſent,quo ritu tumulandi.multa de Libitina,deq;Hecate in hierurgijs ſuperſtitiosè pręſcripſit: cum Tobias nihil niſi piè, religioséq; ageret circa funerũ curam; eòq;pietas ipſum adegit,vt ſuis humeris cadauera è foro aſportaret,ac domi ſuæ reconderet.tenuiſſe quoque Numa dicitur cacodæmonum euocandorum artem, cum contra Tobiæ filius didicerit ab vno Cœlitum,qui dux itineris fuit,rationem eiuſmodi monſtra pellendi.obijt tandẽ vir ſanctiſſimus multa vaticinatus, inprimis de reditu captiuorum, de exterarum quoque gentium ad veri Numinis cultũ traductione,deq;arcana Hieroſolymæ felicitate, atq; gloria, vſus vmbratili quodam,ſed illuſtri dicendi genere. eius mors in quintam, ac viceſimã Olympiadem incidit, cui nomen dedit Talpius Lacedæmonius in ſtadio victor, ſed veram ſibi laudem Tobias iure vendicauit,qui in vitæ quaſi ſtadio per tot obiectas difficultates ſtrenuè cucurrit ad metam.at verò Tobias filius hęreditariã pietatẽ,quã accepit à patre,omnibus diuitijs prætulit,ſtudioséq; ſeruauit.

Euſeb. Nicepſas

Numa.

Talpius Olymp. *Dionyſ.*

Hh IVDI

motus,conuersiones,ac reciprocationes quasi præsentiente: sub hoc enim tempus Macedonum, ac Romanorum imperia sump erunt initia,quorum armis orbis terræ concussus intremuit. Ceterùm hac Oziæ ætate Aegyptii regem suum Osorthon ob res præclarè gestas Herculem cognominarunt; si quis verò crebras Oziæ victorias de variis hostibus reportatas numeret, & rei bellicæ gloriam consideret,eo nomine facilè dignū putabit. Phidon quoq; Argiuus tunc mensuras, & pondera inuenit; atqui multò laudabilior Ozias, qui æquissimis vsus est lancibus, dum regnaret,præter machinas firmissimas, quas vt regnum tueretur, inuenit. quanquam illa verè dicenda sunt pondera,& momenta,quibus Amos,qui tunc viuebat,est vsus in verbis,cum iustam librabat iram vindicis Dei; & cum esset ipse pastor,& rusticus,acribus tamen vaticiniis cùm aduersus suos, tùm exteros editis, & Numinis propositis minis,non minus quàm terræmotus,de quo locuti sumus, mortales exterruit.

Eusèb. Hercules Osorthos Phidon.

IOATHANO REGI IVDAEAE Synchroni.

4. reg. 15. IOathanus rex parentis Oziæ pietatē imitatus est, non item audaciam.incendit aram non igne,sed votis. tetendit manus non sacerdotali more,sed supplicum.rem feliciter gessit,hostem domuit,imperauit ei aurū, ac fruges annuas. congressus item cum Ammonitis,victos tributi onere depressit. nimirum,vt sacra narrat historia,ea, quæ agebat,dirigente Numine,cuius fiducia nitebatur. Multa hoc regnante in orbe terrarum contigerunt, quæ omninò prætermittenda non sunt. sub hoc enim tempus magistratus apud Lacedæmonios institutus est eorum, qui Ephori vocabantur, quorum tanta erat auctoritas, vt regibus ipsis imperarent, & cum esset opus,pœnam etiam irrogaret. continebant hi legum metu reliquos, ac propterea iuxta ipsorum triclinium Timoris sacellum (erat is Numinis loco positum erat, quòd putarent, eos fore in bellis animo

ere-

erectiores, ac minimè timidos, qui maximè timerēt leges. ceterùm adeò Ephori superstitioni seruierunt, vt ex leui eorum obseruatione maiestas regia penderet: quippe singulis nouennijs serenam noctem, & Luna carentem obseruantes, taciti sub diuo considerabant, cœlumque contemplabantur: si qua igitur stella discurrens in oppositam se partem contulisset, indicium id esse putabant, regem in re aliqua deliquisse, ac propterea Deos habere iratos, itaque regno interdicebant, nulla instituta actione, nec reo die dicta, sed nocte: at quantò grauior illa Hebræorum Vatum auctoritas, qui non ducti superstitione, sed religione, atque afflati diuinitùs, acres ipsis regibus intentabant minas, quanquam Ioathanus ita ciuibus imperauit, vt Dei iussis obtemperaret. Hoc etiam regnante Olympia olim ab Hercule instituta, ac diù intermissa, ab Iphito reuocata sunt; quo factum est, vt res deinceps annalibus consignatæ certiores manarent ad posteros; quippè in quaque Olympiade victorum nomina scribebantur in tabulis, incidebantur in columnis. ac primam quidem victoriæ laudem tulit in cursu Chorœbus Elæensis, deinde sub eodē Ioathano rege Androclus, postea Polycrates, ambo Messenij: sed aliud est in stadio, aliud in campo certare, vbi Mars armorum fragore circumtonat, quæ huius regis est laus; illa etiam maior, quòd in augustissimo delubro speciosam portam, atque sublimem magnificentissimè extruxisse dicatur. ac certè legimus sculpendi, atque cœlandi artem hoc maximè tempore apud exteros floruisse: Ioathanus tamē nō sibi statuas, columnas, & obeliscos excitandos, & sculpturis rerum à se præclarè gestarum notandos curauit, sed omnem operam ad religionem ornandam contulit. Nihil autem tàm memorandum sub hoc rege contigit, quàm Romuli conceptus, atque partus. scilicet Vestalis stuprum decorarūt Martis nomine, ne Roma de con[...]itore erubesceret, antequam insigni illa ruberet purpura. conceptum porrò dicebat Romulum Teruncius, vir mathematicis in primis eruditus, tertio & vigesimo Decembris die, hora tertia; ac Solem tū (vt ex horoscopo conijciebat) omnino defecisse, ne videlicet se Roma iactaret illustrem tali conditore, antequam

Salian. Olympia Iphitus.

Dionys. Chorœbus. Androclus. Polycrates.

Genebr.

Romulus Remus.

Plutar.

veræ Religionis lumen à nostris acciperet. Interim dum Romulus vnà cum fratre lupæ lacte aleretur, Iudæa, ac religio ipsa incrementum accipiebat, nutrita vel Vatum lacte, vel Regum. Esaias, & Michæas præsto erant: atque hic cùm genesim nostri assertoris ęternam à Deo parente, tùm temporariam à matre virgine præcinebat; ille etiam sponte ab ipso susceptam pro salute mortalium necem tanquam spectator exhibuit. quanquam alios item præter hos Ioathanus rex nactus est vates; nam & Amos, & Osees sua fuderunt, & scripserunt oracula. quo scilicet tempore apud exteros nonnulli stylum in rebus aut anilibus, aut leuioribus exercebant; quippè Monius poeta Theogoniam carmine complexus est, & Eumelus item poeta Eurgomam, & Eropiam; Archimus verò & Iliacum excidium, & Aethiopicam vastationem scripsit, interea Ioathanus bellica laude florens. Ammonitas impium genus hostium, debellauit, ac præclaram retulit victoriam, planequè dignam, in qua describenda scriptorum etiam exterorum desudarent ingenia.

Monius. Eumelus Archim. *Euseb.*

PROPHETIS sub Acha rege Synchroni.

Idem ferè vates, qui sub Ioathano, sub hoc etiam floruerunt, sed Esaias in primis, cuius laudationē ad Manassę, à quo impiè necatus est, tempora reseruo; hoc tamen loco insigne vaticinium, quod apud Acham regem edidit, prætermittendum non est. abhorret primò animus, ac refugit; sed mox reuocatur, & gaudio gliscit. quid ita? quia Achas hic Ioathani filius paternæ religionis oblitus ad simulacra defluxit; & cum finitimorum bello peteretur, ad vanam Deorum opem cōfugit; atqui cum tàm impius esset (ò Numinis benignitatem) maximum diuinæ pietatis oraculum accepit, quippè cum ab Esaia vate monitus esset, vt ingens aliquod prodigium, ac singulare à Deo peteret, veritus ne

quid.

quid hinc vero Numini accederet gloriæ, recusauit; sed dū à Deo petere non vult prodigium, visus est ob pertinaciā ipse portentum. datum tamen est id, quod maximè omniū admirabile, ac prodigiosum diuinæ bonitatis argumentum fuit; nempè significatum est regi, fore, vt aliquando *Virgo* illibato pudicitiæ flore conciperet, ac pareret non quemlibet hominem; sed Deum. at quando hoc tàm præclarum oraculum editum est? tum cum Romanæ vrbis fundamēta iaciebātur, eius scilicet vrbis, quæ recepto deinde eius Numinis, quod præcinebatur, cultu, futura erat religionis regia, & commune delubrum sanctitatis. iacta autem hac ratione fundamenta dicuntur (est enim operępretium tantorum natalium meminisse.) accersiti ab Hetruria aruspices cum in orbem terram fodissent scrobemq; fecissent primitias rerum omnium, quibus lege vt honestis, natura vt necessarijs vtimur, in eam iniecerunt; ac postremò ex qua quisque profectus erat, terra (multi enim vndique conuenerant, ac diuersi) particulam quandam ferens eòdem intulit; quamobrem fossam ipsam appellarunt Mundum, hoc est quoddam orbis terræ compendium. Opportunè igitur est factum, vt eo tempore *Romanæ* vrbis fundamentis Mundi appellatio tribueretur, quo *Esaias* fundebat oraculum de nascituro magno *Liberatore Mundi*, cuius etiam fuerat auctor, & conditor. sed consecutus est mox infamis ille Sabinarum virginum raptus; cum enim Romulus vafro consilio ludos indixisset in Neptuni honorem, (in quibus scilicet ludis naufragium faciendum erat honestatis, ac pudoris) conuenissentq; Sabinæ, repente eas, nec opinātes Romani aggressi sunt, ac per vim suam sibi quisque vsurpauit; quod adeò indignum, ac fœdum visum est viris, vt ad arma concurrerint. atqui huic raptarum virginum turpitudini oppositum ab Esaia vate tunc est oraculum de insigni Virgine, cuius pudicitiæ florem neque conceptus diuinæ prolis, neque partus infringeret. Huc accedit quòd eodem hoc tēpore, quo Roma fundata est, Michæas quoque edebat oracula, inter quæ illud in primis excellit, in quo de Bethlemiæ vrbis dignitate loquitur, cum eam inter principes vrbes eminere dicit, propterea quòd inde pro-

Roma.

Plutarch.

diturus esset imperator Deus, ibiq; cunas habiturus. adorat nunc eas Roma cunas, & apud se habet, vt grandior adolescat ad gloriam. Ceterùm narrant in ea Romanæ vrbis molitione Lunam defecisse ex congressu Solis: nimirum illa religionem expectabat veram, quæ in tanta superstitionis caligine lumen afferret, qui dies ipsi futurus esset verè natalis. Duxit deinde Romulus triumphum abiens in locū, quod postea Capitolium dictum est, vbi opima spolia Feretrio Ioui dicauit. atqui Esaias inter hæc dum de Deo nasciturо apud Acham vaticinatur, totus inter spolia versatur, ac prædas, ipsumq; pueri triūphale nomen ducit à belli celeritate, à cursu, à festinatione prædandi. Hanc autem insignem victoriam dum Vates commemorat, in Græcia Aeschines Eleates in Olympico cursu vincit: sed illud spectaculum cœlo dignius, illa excursio plurimum habet gloriæ, quam ille in spoliando hoste describit, diuinitùs de Erebo parta victoria. omnia item bella, quæ sub hoc tempus ab exteris gesta narrantur, ludi sunt; siue quæ Antennatæ, Crustuminiq; mouerunt aduersus Romulum ob Sabinarum raptum, siue illud vicennale bellum, quod Lacedæmonij contra Messenios intulerunt. Asylum quoque Romulus tunc instituit, hoc est perfugium improbitatis, atque audaciæ, quo colluuies aliarum gentium confluebat, vt impunitate aleret scelus. at Esaias aliud mortalibus asylum proponebat longè firmius diuinæ pietatis, quò tanquam ad arcem qui confugerent scelesti, desinerent esse rei. sed illud in primis animaduertendum, quod Esaia vaticinãte Samia quoque Sibylla vaticinata dicitur, quanquam alij Erythræam dicunt, quę de eodem Numine inituro terras multa prædixit. digna visa sunt carmina, quæ in Capitolium inferrentur, cum in ijs triumphator, ac victor de Erebo Deus præcineretur. ferunt enim restituto Capitolio C. Curionem Cos. retulisse ad Senatum, vti legati ad rubri maris accolas mitterentur, qui carmina eius Sibyllæ cōquirerent, Romamq; deportarent, vbi inter aurea spolia, & laureas collocata sunt. Floruit etiam hoc tempore apud exteros Eumenus Corinthius carminum scriptor, quæ omnia vetustas obruit, Esaiæ autē oraculū immortalitas excepit.

Aeschines Eleates. Olymp.

Asylum.

Genebr. Hist. schol. Sebast. Ver.

Sibylla Samia.

Dionys.

Eumenus.

Obe-

Obedus quoque vates hoc tempore laudem meruit, qui ceteris tribubus Iudam infestis armis inuadentibus, vnus occurrit, atque oratione ad persuadendum accomodata, intentatis etiam Dei minis ferociam integri exercitus inhibuit,& cuncta composuit. laudabilior planè hic,qui penè domesticam belli flammam extinxit, quàm Romulus, qui tum finitimas gentes lacessebat armis, vt vrbem amplificaret, quam fraterno cruore fœdarat. 2.*Paral.*28

EZECHIAE REGI
Synchroni.

EZechias hòc admirabilior fuit, quòd ab Acha impio parente genitus, totum tamen se pietati dedidit. cōceptus autem,ac natus est anno post Romulum, vt illi opponeretur. defecisse narrant Solem in Romuli cùm conceptu,tùm morte,præter Lunæ defectum, qui, dum vrbis fundamenta iaceret,contigit. adeò quæ de illo præcipua, dicuntur, oppleta sunt tenebris; cum contra quæ ad Ezechiam pertinent,in luce versentur, producto videlicet die in argumentum producendæ longiùs vitæ. ac Romulus quidem eam vrbem condidit,in qua deductus ab Epidauro serpens (ea se specie communis hostis induere solitus) cultus est;Ezechias autem illum ipsum serpentem æneum aliquando salutarem,ne Numinis loco haberetur, confregit, atque comminuit; vt vel hoc declararet quantò acerbiore odio in cetera simulacra ferretur; quorum ne analecta quidem superesse passus est: quippè redacta in puluerem in profluente demersit. In re autem bellica quàm clarus fuerit,nobiles indicant victoriæ,prẹter illam celeberrimam, quam de Sennacheribo Assyriorum rege diuinitùs reportauit,vnius tantùm è Cœlitibus ope, qui tantam de infinitis penè hostibus edidit stragem, quantam integer exercitus bellatorum edere non potuisset. Multæ apud exteras gentes Ezechia regnante initæ sunt pugnæ; nam & bellū Camerinum à Romanis est gestum, & Fidenates armis oppressi; sed leues hæ pugnæ ingenti illa victoria facilè obruun- 4.*reg.*19. *Florus.*

ruun-

ruuntur. atque inter tot spolia hostium dum Ezechias Hierosolymis triumphat, Romæ sors fuit longè diuersa, siquidē Tarpeia arx, quę postea Capitolij nomen sumpsit, per proditionem est capta. Vestalis enim virgo Tarpeij, quem Romulus præfecerat arcis custodiæ, filia, aquatum profecta in hostes incidit, quam cum hortarentur, vti arcem proderet, annuit illa, modò id, quod ipsi sinistra gestarent, offerrent; allecta videlicet armillis aureis, quarum pulchritudinem, ac pretium admirabatur. facta igitur arcis proditione hostes ingenioso mortis inuento promissa soluerunt, coniectis enim scutis, quæ inseruerant sinistræ, puellam miserè obruerunt, ac luce priuarunt. Ezechiæ verò hoc fuit in votis, vt religio, cultusq; diuinus incrementum acciperet, has esse veras, & regias opes ratus. anteuertit hic p è, quod mox erat acturus impiè Numa secundus Romanorū rex, qui scilicet sacra, & ceremonias, omnemq; Deorum hierurgiam edocuit; qui pontifices, curiones, augures, aruspices, fratres Aruales, ac Salios instituit; Flamines item tres, quorum qui Ioui operabatur, Dialis; qui Marti, Martialis; qui Quirino, Quirinalis est dictus; deniq; omnia varijs superstitionibus, ac nefarijs præstigijs inquinauit, vt diuinitùs ei opponi visus sit Ezechias, qui tanta infectū contagione sæculum expiaret digessit autem annum Numa in menses, ac dierum, temporumq; rationes certis legibus temperauit; at non potuit diei leges dare, vt longiùs solito produceretur, quod actum est in Ezechiæ salute. itaq; Solis, Lunæq; cursū tantùm ille exhibuit, hic inhibuit, ac reuocauit. ille alijs tempora descripsit, hic sibi præscripsit; ille denique definiuit dies, hic potius extra fines protendit. Obijt tandem Ezechias anno ferè ante quàm Romulus, ne fortè in Solis, deliquium atque caliginem, quæ in illius morte contigit, incideret is, in cuius vitæ argumentum facta potius erat diei; ac lucis accessio.

Tarpeia. Numa Pompilius. *Salian.* Romul.

Nahum autem, Ezechia regnante, Niniue vrbs sceleri acerbum habuit, quippè quæ abusa fuerat Dei clementia. enimuerò cum ad Ionæ vaticinantis minas exterrita resipuisset, atque ideò impendens supplicium effugisset, mox ad pristinam redijt impietatem, at non impunè; quippè

ingen-

ingenti terræmotu facto ignis infernè immensus erupit, Niniue.
quo tota regio conflagrauit. ad hæc aquarum torrentes è solitudine cum impetu effusi reliquias vrbis obruerunt. ita ea gens, quæ antea cineris squalore suscepto ardentem irã Dei sopierat, vbi eum sustulit, hanc suscitauit, & arentibus iam oculis, lacrymisq; siccatis, aquarum eluuie demersa est.

MANASSAE REGI IVDAEAE Synchroni.

Manasses Ezechię parentis moribus plane oppositus fuit. ille augustum delubrum ornauit, hic inquinauit; ille lucos excidit, hic condidit; ab illo simulacra diffracta, ab hoc facta; illi aduersus Sennacheribum Cœlites militarunt, hic cœli militiam coluit; ille à Vatibus, atque à diuinis pendebat oraculis, hic ab ariolis, extispicibus, Pythonibus; tũm maximè impius, cũ igne filios expiari credidit. ac ne quid tot scelerum monstris deesset, monstrosã sibi ipse statuam fabricasse dicitur, quinque habentem facies, vt videlicet quotquot delubrum adirent, ipsi omni ex parte honorem exhiberent, hòc impudentior habitus, quò plures habuit frontes. Multa Manasses egit impiè, ac scelestè, sed illud tale est, vt neque Oceano elui posse videatur, cum Esaiam sanctissimum vatem è regio genere, immo patruelem suũ per summã impietatẽ crudeliter necauit lignea serra dissectum. hoc tamen tam immane facinus, ac penè inexpiabile vnà cum ceteris (ò miram Dei pietatẽ) tandem lacrymis eluit, ac deleuit. extat eius precatio ad Deum plena mœroris, ac luctus, qua pacem exposcit, ac veniã. At dũ Manasses totus lacrymis diffluit, ac sese affligendo diuexat, Sybaris ciuitas apud exteros cõditur, scilicet ea vrbs, cuius ciues adeò intemperãtes, & luxu perditĩ fuerunt, vt in prouerbium abierint Sybaritarũ deliciæ, & Sybaritici ludi. sed hoc opportunè in id tempus incidit, ꝙ Nudipedalia apud Lacedæmonios primũ acta, res quidẽ idonea ad auerruncandã irã Numinis; quippè verę pietatis fructũ potuit Manasses ex huiusmodi afflictatione ꝑcipere.

4. reg. 21. *Euseb. Hist. schol.* Sybaritæ.

ESA-

TOBIAE VTRIQVE Synchroni.

TObias partim ſub Ezechia, partim ſub Manaſſe regibus vixit. is capta per Salmanaſarum Samaria in ſeruitutem abijt vnà cum filio, ac familia, ſed captiua teneri non potuit pietas; inueſtigabat inſepulta cadauera ſuorũ, ac pollinctoris more baiulabat, humabat. probata inter hæc virtus eſt; nã qui vita functos lacrymis abluebat, contractis auicularum ſordibus, vſu oculorum priuatus eſt, & qui curabat extinctos, amiſit lucem. nulla propterea vox iacta in cœlum eſt, cuius aſpectu carebat, plena querelarũ. Nicepſas apud exteros hac ętate viuebat medicæ artis peritiſſimus, idemq; præſtigiator inſignis; multa de curandis morbis ſcripſit, ſed obcæcatus ipſe impietate non vidit nullum eſſe præſentius remediũ, quàm pietatẽ; ignorauitq; amariſſimum doloris ſenſum ex cæcitate acceptum poſſe diuinitùs vel felle curari, atq; mulceri. Sub hoc idem tẽpus Numa Pompilius parentalia inſtituit, ac leges funerum dedit, qua videlicet ratione placandi Manes eſſent, quandiù lugendi qui vita exceſſiſſent, quo ritu tumulandi. multa de Libitina, deq; Hecate in hierurgijs ſuperſtitioſè pręſcripſit: cum Tobias nihil niſi piè, religioſèq; ageret circa funerũ curam; eòq; pietas ipſum adegit, vt ſuis humeris cadauera è foro aſportaret, ac domi ſuæ reconderet. tenuiſſe quoque Numa dicitur cacodæmonum euocandorum artem, cum contra Tobiæ filius didicerit ab vno Cœlitum, qui dux itineris fuit, rationem eiuſmodi monſtra pellendi. obijt tandẽ vir ſanctiſſimus multa vaticinatus, inprimis de reditu captiuorum, de exterarum quoque gentium ad veri Numinis cultũ traductione, deq; arcana Hieroſolymæ felicitate, atq; gloria, vſus vmbratili quodam, ſed illuſtri dicendi genere. eius mors in quintam, ac viceſimã Olympiadem incidit, cui nomen dedit Talpius Lacedæmonius in ſtadio victor, ſed veram ſibi laudem Tobias iure vendicauit, qui in vitæ quaſi ſtadio per tot obiectas difficultates ſtrenuè cucurrit ad metam. at verò Tobias filius hęreditariã pietatẽ, quã accepit à patre, omnibus diuitijs prætulit, ſtudioſèq; ſeruauit.

Euſeb. Nicepſas

Numa.

Talpius Olymp. *Dionyſ.*

Hh IVDI

IVDITHAE
sub Manasse rege Synchroni.

Bellarm. Salian. IVditha nobilis heroina, & matronalis stolæ decus eximium Manasse regnante, vt nonnulli volunt, aggressa est facinus illud præclarissimum, & omni præconio dignissimum: hoc enim vna mulier egit, quò neque solertis cuiuspiam Imperatoris, ac Ducis consilium, neque ingentis vllius exercitus vis, ac robur aspirare potuisset composuit se mūdo muliebri, sed vt ageret viriliter; certa victoriæ ornauit pedes, quasi iam protriuisset hostem. accepit sandalia pro militaribus calceis; his cepit hostem, & quasi caligari clauo trāfixit. incessu antea, quàm accessu vicit. ideoq; robustior, quia armauit se pietate, non ferro. Regnabat ea tempestate Numa, qui Iani, ac belli portis clausis aditum item clauserat fortitudini, ac virtutē exarmauerat: inuenta est Iuditha, quę religionem eduxit in campum, & cum hoste commisit. erat tunc persuasum Romanis, clypeū è cœlo delapsum, quod ancile vocarunt, hoc est breue scutū vtrinque recisum, & carens angulis, cuius summum, infimumq; latus à medio sinuato colligebatur in orbē; hoc videlicet tutissimum Vrbi præsidium putabant vnà cum Palladio, eaq; cœlestia vocarunt arma. at quò tum confugeret Hierosolyma hac ope destituta, in summo rerum discrimine? longè tamen firmius munita fuit Iuditha, quanquam neq; clypeum gestabat, neq; vibrabat hastam. instituti tunc sūt à Numa Salij Sacerdotes Martis; qui cœleste illud, vti dicebant, genus armorum per vrbem ferrent cum saltatione, atq; tripudio, non sine carmine. Iuditham verò triumphātem exceperunt ciues, hierarcha ipso epinicion, ac pæana canente in victricis heroidis laudem. instituit quoque sub id tempus Numa Vestales virgines, quibus focum colendū dedit, vt ad similitudinem cœlestium siderum custos imperij flamma vigilaret: atqui huius matronæ pudicitiam quis non admiretur? quæ cum insigni esset forma, atque amisso

Euseb. Numa. Salij. Vestales.

viro, relicta esset in ipso ætatis flore, attingere tamen alterius torum nullo modo voluit; quod studium pudicitiæ visa est ipso genere ornamentorum significare, cũ aditura hostem non accepit arma, sed lilia. posthabuit autem thalami tædas igni illi diuino, quem verè immortalẽ in cordis foculo seruauit, enutrijtq; in patriæ commodum; ob cuius lucidissimi ignis custodiam crediderim factum, vt præter illud decus, quod à natura acceperat, eximius etiam, ac peculiaris ab auctore Deo in ipsam collatus splendor fuisse dicatur. porrò dum Iudithæ consilio res agitur, idem Numa Aegeriam nympham consulit, qui dum populo imponit, hæc votis ac precibus Deum conuenit. ille ab inferis execrabilem haurit afflatum, hæc è cœlo pietatem. scilicet hydromantiæ ille inuenit artem, qua imagines, ac spectra Deorum, vel potius ludificationes quædam, & inanes laruarum formæ ex aquis se offerebant. inde sacrorum ritus se ediscere dicebat, quos sex libris est complexus. ij postea cum ex ipsius tumulo vnà cũ cineribus eruti essẽt, quòd nefarijs pleni præstigijs tanquam ominosi reipublicæ, ac perniciosi viderentur, ex senatusconsulto coniecti sunt in ignem. Vixit deinde Iuditha post rem præclarè gestam etiam sub Tullo Hostilio Romanorum rege, qui scilicet idem penè, quod Numæ libri, sortitus est fatum, cœlesti igne consumptus. is, vt res militaris prosperos haberet euẽtus, religione (si ita dicenda impietas est) arma temperauit, & cum prodigia quædam nunciata essent de lapsis è cœlo lapidibus (cœlo videlicet digno supplicio appetẽte cultores lapidum,) nouendiale sacrum instituit, nec regem tantùm ipse voluit agere populorum, sed sacrorum, quod illi magno stetit; nam dum execranda tractaret sacra, & Elicium indigitaret Iouem, elicuit in se fulmen quo ipse cum regia conflagrauit. Iam quod ad victorias attinet, neque Tullus Hostilius, neque quisquam è Græcia contendere de gloria potest cum Iuditha. orta hæc est (si superiorem sententiã sequimur) Olympiade decima, in qua Dotades Messenius coronatus est ex cursu, scilicet cum hæc vitæ stadiũ communi cum plausu cœpit excurrere, quod tandem magna cum laude sub Iosia rege confecit. quandiù autem in

Tullus Hostilius

suscipiendi belli ritus instituit, Ioue, ac Manibus nuncupatis. interea Iosias verè religiosus, ac pius non minus hosti, quàm superstitioni indicebat bellum, quod quàm acre fuerit, testantur tumuli ipsi, ac busta impiorum, quorum ne ossibus quidem, ac cineribus pepercit. Zaleucus hoc tempore Locrensium legislator florebat iustitiæ seueritate cõmendatus, quippè adultero vtrumque oculum effodi iussit, cuius videlicet mens excæcata libidine ruisset in facinus; cum autem filius esset oblatus eius criminis reus, & si tota ciuitas in honorem parentis necessitatẽ pœnæ adolescẽti remitteret, impunè abire non est passus, sed quodam æquitatis temperamento vsus, suum primum, deinde filij oculũ exsculpi voluit, se inter misericordem patrem, & iustum legislatorem partitus. at Iosias non modò huiusmodi vitia damnauit, sed eorum sentinam exhausit, ac Deorum cultũ, qui fõs est omnis turpitudinis, ac fœditatis, omninò sustulit. Ceterùm qui tam seuerus, & acer in impios fuit, adeò mitis, ac dulcis in suos est habitus, vt eius memoria comparata sit quà melli, quà musicæ. itaque opportunè in eius ætatem inciderunt melici poetæ; Simonides videlicet; qui etiam primus memorandi artem inuenisse fertur, ne vel Iosiæ memoria, è mortalium mente deflueret, vel materies carmine melico digna Græcis, si saperent, deesset. quin etiam Aristoxenus musicus Iosiæ suppar fuit, quod ad eandem eius pertinet laudem de musicis in symposio modis. quanquam hòc Aristoxenus absonus potius, & absurdus fuit, q hominis animum tantùm harmoniã quandam esse putauit; sed cũ concentũ in virtute positũ Iosias sapiẽtius iudicauit. preter hos, & illi satis opportunè atque accomodatè hoc tempore se obtulerunt, Terpander Lesbius musicus, & Arion Methymneus citharœdus. atque alter quidem primus in lyra heptachordum inuenit, cuius famæ, ac nominis indicium maximum est, quod Lacedæmonij in quodam seditionis æstu ab oraculo admoniti esse dicuntur, vt Terpandrum accirent, qui lyræ, ac poeseos dulcedine tumultum vulgi sedaret; quamobrem dici postea solitum, si quando ad aures accideret suauior cantus; illum esse secundum Lesbium melos. de Arione autem nota historia, qui cum grandem pecuniam arte suã coaceruasset,

Sebast. Ver. Zaleucus. *Eccles.* 49. Simonides. *Euseb.* Aristox. Terpand. Arion.

ſimul tempore deuolaſſe f. runt, quarum in Africam vna, in Epirum altera proceſſerit; hęcq; fago inſidens humana voce ſit elocuta; ibiq; loci Iouis oraculum condi oportere, ſeque interpretem fore dixerit, vt quicquid inde mortales didiciſſent, fato eueniret. pari item prædicatione ab ea, quæ in Libyam delata eſt, columba, Iouis Ammonis oraculum conſtitutum. neque fortaſſe aberrat ſuſpicio illorum, qui putant malos fuiſſe genios, qui volucrum fuſcarum ſpecie cùm Africæ, tùm Europæ vno ſint tempore inſidiati, & miſeros mortalium animos multis alioqui tenebris immerſos quibuſdam adhuc maioribus, & inextricabilibus inuoluerint. at Herodotus ab Aegyptijs ſe didiciſſe narrat, accepiſſeq; celebri ſermone iactatum, mulierculas duas, quæ Thebis ſacerdotio fungerentur, à Phœnicibus inde fuiſſe deuectas, quarum vna ſit in Africam ab his delata, in Epirum altera; oraculumque ab vtraque hic, vbi proximè quieſcere fuit datum, ſuperſtitiosè fundi cœptum: ſiue igitur columbæ illæ fuſcæ quædam auiculæ fuerint, ſiue diuinatrices aniculæ, quæ tunc primùm innotuerint Græcis, ambabus certè oppoſita opportunè fuerunt cùm Sophoniæ vatis, tùm Oldæ prophetidis oracula, in quibus nihil quod mentes infuſcaret, fuit, nec niſi puriſſimus veritatis candor eluxit. Florebat hoc item tempore Miſtheus Athenienſis poeta; ſed inter Græcorum nugas, atque ineptias Hebræorum vatum oracula tantò attentiùs ſunt audita, quantò longius à fabularum vanitate diſtabant. *Euſeb.* Miſtheus.

VRIAE PROPHETAE ſub Ioachimo rege Synchroni.

VRiam vatem Dei minas intētantem, & vrbis excidium prænunciantem Eliachimus, ſiue Ioachimus Ioſiæ filius degener interficiendum curauit. ſubtraxerat ille ſe Regi, vt furenti, atque in Aegyptum abdiderat, tutior futurus apud alienigenas, quàm apud indigenas; ſed inde tamen per vim extractus impio lictori ceruices conſtanter dedit. ſimilis *Ierem. 26.*

Vriæ

Vriæ alteri, qui etiã indigniſſimè cecidit: ſed ille ceſſit ince-
Draco. ſto amori, hic inſano furori. Viuebat tũc Draco Athenienſiũ legislator, qui vel leuiſſimis erratis indixit necem; quamobrẽ aiebat Demades, eius leges nõ atramẽto ſcriptas eſſe, ſed ſanguine. at multò crudelior Ioachimus, immò impius, qui & innocentẽ iugulauit, & vatem, vt diuinas liberiùs reſcinderet leges. ſed dignas tanto paricidio pœnas luit; quippe à Babylonis rege fœdifrago, quem intra Hieroſolymam interpoſita iuriſiurandi religione exceperat, interfectus eſt vnà cũ iuuentutis flore: quid enim religio prodeſſet ei, à quo violata fuerat innocentium cæde? ſcilicet fœdus icerat Vatis ſanguine. proiectum eſt regis cadauer extra mœnia more iu-
2. paral. 36 menti. inuentæ dicuntur in eo cicatrices, & execrabiles no-
Hiſt. ſchol. tæ, quæ indicabant ipſum alicuius ſpurij Dei fuiſſe ſtigmaticum, quales in Magis, ac maleficis inueniri ſolent. meruit præſtigiator inſanus barbarico confici ferro, qui ferri aciem & ſuperſtitiosè in ſe, & impiè in bonos armaſſet. porrò dum Draco leges, ac iura ſcribere dicebatur ſanguine, hic & aliis iniurioſus, & ſibi, ſuperſtitionis, & impietatis leges non ſine vero cruore, ſuo ſcribebat in corpore; ideò ſtultus, quia literatus. Iam Ioſiæ regi ſanctiſſimo rectè illud elogium tributum eſt, vt ob ſuauiſſimum virtutum concentum eius memoria muſicis modis compararetur; quippè eo per mortem ſoluto, cum impietas ſe inſinuaſſet in poſteros, nõniſi abſona, & abſurda acciderunt omnia. Ioachas ab Aegypti rege de regno deiectus; Ioachimus hic catenis vinctus, ac Babylonẽ tractus, quem exitum & Iechonias filius ſortitus eſt; reſtitutus quidem Ioachimus eſt ſolio, ſed vt infelicius caderet. denique Sedeciæ inter ceteras ærumnas etiam effoſſi oculi: ita extincta pietate, cuncta in tenebris facue runt.

ACHIAS

ACHIAS

Propheta Selonites.

Synop. *Iratus Salomoni Deus scidit regnum, atque eius partem Ieroboamo seruo tradidit. id huic significauit Achias suũ scindẽs palliũ; tum ei ob vitulos aureos cultos prædixit filij mortẽ: agnouit Reginã sub alio habitu.* 3. Reg. 21. 24.

ENCOMION 82.

Nihil in te aut vulgare fuit, aut humile,
cuius ex oraculis constituta sunt regna:
detulisti imperia, sustulisti.
ob sapientissimi Regis insaniam,
qui se fecerat Cupidinis vile mancipium,
eius seruum regnare iussisti:
tuum scidisti pallium,
vt scissum in partes significares imperium;
exuisti te lacerna, vt alterum indueres purpura.
Regios obtulisti fasces,
sed diuinam simul obiecisti virgam.
manum decorasti sceptro,
sed è cœlo demonstrasti fulmen.
non frustra intentatæ sunt minæ;
nam cum aurum ille conflauit in vitulos,
ferrum hostis conflauit in iacula,
mors etiam in falcem,
quæ regiam sustulit prolem.
tunc maximè appellatus es Videns,
cum senio caligarunt oculi.
laruatam agnouisti Reginam,
quæ se habitu finxerat seruam:
sed fictæ laruæ obiecisti oraculum verum
de sobolis morte:
quæ purpurata non venerat, rediit atrata.

TOBIAE VTRIQVE Synchroni.

TObias partim ſub Ezechia, partim ſub Manaſſe regibus vixit.is capta per Salmanaſarum Samaria in ſeruitutem abijt vnà cum filio,ac familia, ſed captiua teneri non potuit pietas; inueſtigabat inſepulta cadauera ſuorũ, ac pollinctoris more baiulabat, humabat. probata inter hæc virtus eſt;nã qui vita functos lacrymis abluebat, contractis auicularum ſordibus, vſu oculorum priuatus eſt, & qui curabat extinctos, amiſit lucem.nulla propterea vox iacta in cœlum eſt,cuius aſpectu carebat, plena querelarũ. Nicepſas apud exteros hac ętate viuebat medicæ artis peritiſſimus,idemq;præſtigiator inſignis; multa de curandis morbis ſcripſit, ſed obcæcatus ipſe impietate non vidit nullum eſſe præſentius remediũ,quàm pietatẽ;ignorauitq; amariſſimum doloris ſenſum ex cæcitate acceptum poſſe diuinitùs vel felle curari,atq; mulceri. Sub hoc idem tẽpus Numa Pompilius parentalia inſtituit,ac leges funerum dedit,qua videlicet ratione placandi Manes eſſent, quandiù lugendi qui vita exceſſiſſent,quo ritu tumulandi.multa de Libitina,deq;Hecate in hierurgijs ſuperſtitiosè pręſcripſit: cum Tobias nihil niſi piè, religioſèq; ageret circa funerũ curam; eòq;pietas ipſum adegit,vt ſuis humeris cadauera è foro aſportaret,ac domi ſuæ reconderet.tenuiſſe quoque Numa dicitur cacodæmonum euocandorum artem, cum contra Tobię filius didicerit ab vno Cœlitum,qui dux itineris fuit,rationem eiuſmodi monſtra pellendi.obijt tandẽ vir ſanctiſſimus multa vaticinatus, inprimis de reditu captiuorum, de exterarum quoque gentium ad veri Numinis cultũ traductione,deq;arcana Hieroſolymæ felicitate, atq; gloria, vſus vmbratili quodam,ſed illuſtri dicendi genere. eius mors in quintam, ac viceſimã Olympiadem incidit, cui nomen dedit Talpius Lacedæmonius in ſtadio victor, ſed veram ſibi laudem Tobias iure vendicauit,qui in vitæ quaſi ſtadio per tot obiectas difficultates ſtrenuè cucurrit ad metam.at verò Tobias filius hęreditariã pietatẽ,quã accepit à patre,omnibus diuitijs prætulit,ſtudioſèq; ſeruauit.

Euſeb. Nicepſas

Numa.

Talpius Olymp. *Dionyſ.*

IVDITHAE *sub Manasse rege Synchroni.*

Bellarm. Salian. IVditha nobilis heroina, & matronalis stolæ decus eximium Manasse regnante, vt nonnulli volunt, aggressa est facinus illud præclarissimum, & omni præconio dignissimum: hoc enim vna mulier egit, quò neque solertis cuiuspiam Imperatoris, ac Ducis consilium, neque ingentis vllius exercitus vis, ac robur aspirare potuisset. composuit se mũdo muliebri, sed vt ageret viriliter; certa victoriæ ornauit pedes, quasi iam protriuisset hostem. accepit sandalia pro militaribus calceis; his cepit hostem, & quasi caligari clauo trãfixit. incessu antea, quàm accessu vicit. ideoq; robustior, quia armauit se pietate, non ferro. *Euseb.* Regnabat ea tempestate Numa, qui Iani, ac belli portis clausis aditum

Numa. item clauserat fortitudini, ac virtutẽ exarmauerat: inuenta est Iuditha, quę religionem eduxit in campum, & cum hoste commisit. erat tunc persuasum Romanis, clypeũ è cœlo delapsum, quod ancile vocarunt, hoc est breue scutũ vtrinque recisum, & carens angulis, cuius summum, infimumq; latus à medio sinuato colligebatur in orbẽ; hoc videlicet tutissimum Vrbi præsidium putabant vnà cum Palladio, eaq; cœlestia vocarunt arma. at quò tum confugeret Hierosolyma hac ope destituta, in summo rerum discrimine? longè tamen firmius munita fuit Iuditha, quanquam neq; clypeum gestabat, neq; vibrabat hastam. instituti tunc sũt

Salij. à Numa Salij Sacerdotes Martis; qui cœleste illud, vti dicebant, genus armorum per vrbem ferrent cum saltatione, atq; tripudio, non sine carmine. Iuditham verò triumphãtem exceperunt ciues, hierarcha ipso epinicion, ac pæana canente in victricis heroidis laudem. instituit quoque sub

Vestales. id tempus Numa Vestales virgines, quibus focum colendũ dedit, vt ad similitudinem cœlestium siderum custos imperij flamma vigilaret: atqui huius matronæ pudicitiam quis non admiretur? quæ cum insigni esset forma, atque amisso

viro,

viro, relicta esset in ipso ætatis flore, attingere tamen alterius torum nullo modo voluit; quod studium pudicitiæ visa est ipso genere ornamentorum significare, cũ aditura hostem non accepit arma, sed lilia. posthabuit autem thalami tædas igni illi diuino, quem verè immortalē in cordis foculo seruauit, enutrijtq; in patriæ commodum; ob cuius lucidissimi ignis custodiam crediderim factum, vt præter illud decus, quod à natura acceperat, eximius etiam, ac peculiaris ab auctore Deo in ipsam collatus splendor fuisse dicatur. porrò dum Iudithæ consilio res agitur, idem Numa Aegeriam nympham consulit, qui dum populo imponit, hæc votis ac precibus Deum conuenit. ille ab inferis execrabilem haurit afflatum, hæc è cœlo pietatem. scilicet hydromantiæ ille inuenit artem, qua imagines, ac spectra Deorum, vel potius ludificationes quædam, & inanes laruarum formæ ex aquis se offerebant. inde sacrorum ritus se ediscere dicebat, quos sex libris est complexus. ij postea cum ex ipsius tumulo vnà cũ cineribus eruti essēt, quòd nefarijs pleni præstigijs tanquam ominosi reipublicæ, ac perniciosi viderentur, ex senatusconsulto conie cti sunt in ignem. Vixit deinde Iuditha post rem præclarè gestam etiam sub Tullo Hostilio Romanorum rege, qui scilicet idem penè, quod Numæ libri, sortitus est fatum, cœlesti igne consumptus. is, vt res militaris prosperos haberet euētus, religione (si ita dicenda impietas est) arma temperauit, & cum prodigia quædam nunciata essent de lapsis è cœlo lapidibus (cœlo videlicet digno supplicio appetēte cultores lapidum,) nouendiale sacrum instituit, nec regem tantùm ipse voluit agere populorum, sed sacrorum, quod illi magno stetit; nam dum execranda tractaret sacra, & Elicium indigitaret Iouem, elicuit in se fulmen quo ipse cum regia conflagrauit. Iam quod ad victorias attinet, neque Tullus Hostilius, neque quisquam è Græcia contendere de gloria potest cum Iuditha. orta hæc est (si superiorem sententiã sequimur) Olympiade decima, in qua Dotades Messenius coronatus est ex cursu, scilicet cum hæc viræ stadiũ communi cum plausu cœpit excurrere, quod tandem magna cum laude sub Iosia rege confecit. quandiù autem in

Tullus Hostilius

suscipiendi belli ritus instituit, Ioue, ac Manibus nuncupatis. interea Iosias verè religiosus, ac pius non minus hosti, quàm superstitioni indicebat bellum, quod quàm acre fuerit, testantur tumuli ipsi, ac busta impiorum, quorum ne ossibus quidem, ac cineribus pepercit. Zaleucus hoc tempore Locrensium legislator florebat iustitiæ seueritate commendatus, quippè adultero vtrumque oculum effodi iussit, cuius videlicet mens excæcata libidine ruisset in facinus; cum autem filius esset oblatus eius criminis reus, & si tota ciuitas in honorem parentis necessitatē pœnæ adolescēti remitteret, impunè abire non est passus, sed quodam æquitatis temperamento vsus, suum primùm, deinde filij oculū exsculpi voluit, se inter misericordem patrem, & iustum legislatorem partitus. at Iosias non modò huiusmodi vitia damnauit, sed eorum sentinam exhausit, ac Deorum cultū, qui fōs est omnis turpitudinis, ac fœditatis, omninò sustulit. Ceterùm qui tam seuerus, & acer in impios fuit, adeò mitis, ac dulcis in suos est habitus, vt eius memoria comparata sit quà melli, quà musicæ. itaquè opportunè in eius ætatem inciderunt melici poetæ; Simonides videlicet; qui etiam primus memorandi artem inuenisse fertur, ne vel Iosiæ memoria, è mortalium mente deflueret, vel materies carmine melico digna Græcis, si saperent, deesset. quin etiam Aristoxenus musicus Iosiæ suppar fuit, quod ad eandem eius pertinet laudem de musicis in symposio modis. quanquam hoc Aristoxenus absonus potius, & absurdus fuit, ꝙ hominis animum tantùm harmoniā quandam esse putauit; sed cū concentū in virtute positū Iosias sapiētius iudicauit. prçter hos, & illi satis opportunè atque accomodatè hoc tempore se obtulerunt, Terpander Lesbius musicus, & Arion Methymneus citharœdus. atque alter quidem primus in lyra heptachordum inuenit, cuius famæ, ac nominis indicium maximum est, quod Lacedæmonij in quodam seditionis æstu ab oraculo admoniti esse dicuntur, vt Terpandrum accirent, qui lyræ, ac poeseos dulcedine tumultum vulgi sedaret; quamobrem dici postea solitum, si quando ad aures accideret suauior cantus; illum esse secundùm Lesbium melos. de Arione autem nota historia, qui cum grandem pecuniam arte suā coaceruasset,

Sebast. Ver. Zaleucus.

Eccles. 49. Simonides.

Euseb. Aristox.

Terpand. Arion.

simul tempore deuolasse f.runt, quarum in Africam vna, in Epirum altera processerit;hęcq;fago insidens humana voce sit elocuta;ibiq;loci Iouis oraculum condi oportere, seque interpretem fore dixerit,vt quicquid inde mortales didicissent, fato eueniret. pari item prædicatione ab ea, quæ in Libyam delata est,columba,Iouis Ammonis oraculum constitutum.neque fortasse aberrat suspicio illorum,qui putant malos fuisse genios,qui volucrum fuscarum specie cùm Africæ,tùm Europæ vno sint tempore insidiati,& miseros mortalium animos multis alioqui tenebris immersos quibusdam adhuc maioribus,& inextricabilibus inuoluerint. at Herodotus ab Aegyptijs se didicisse narrat,accepisseq;celebri sermone iactatum, mulierculas duas, quæ Thebis sacerdotio fungerentur,à Phœnicibus inde fuisse deuectas,quarum vna sit in Africam ab his delata,in Epirum altera;oraculumque ab vtraque hic,vbi proximè quiescere fuit datum, superstitiosè fundi cœptum: siue igitur columbæ illæ fuscæ quædam auiculæ fuerint, siue diuinatrices aniculæ,quæ tunc primùm innotuerint Græcis, ambabus certè opposita opportunè fuerunt cùm Sophoniæ vatis,tùm Oldæ prophetidis oracula, in quibus nihil quod mentes infuscaret, fuit,nec nisi purissimus veritatis candor eluxit.Florebat hoc item tempore Mistheus Atheniensis poeta; sed inter Græcorum nugas, atque ineptias Hebræorum vatum oracula tantò attentiùs sunt audita,quantò longius à fabularum vanitate distabant.

Euseb. Misthe-us.

VRIAE PROPHETAE sub Ioachimo rege Synchroni.

VRiam vatem Dei minas intẽtantem, & vrbis excidium præcinentem Eliachimus,siue Ioachimus Iosiæ filius degener interficiendum curauit. subtraxerat ille se Regi, vt furenti, atque in Aegyptum abdiderat, tutior futurus apud alienigenas,quàm apud indigenas; sed inde tamen per vim extractus impio lictori ceruices constanter dedit. similis *Ierem. 26.*

Vriæ

ACHIAS

Propheta Selonites.

Synop. *Iratus Salomoni Deus scidit regnum, atque eius partem Ieroboamo seruo tradidit. id huic significauit Achias suũ scindẽs palliũ; tum ei ob vitulos aureos cultos prædixit filij mortẽ: agnouit Reginã sub alio habitu.* 3. Reg. 21. 24.

ENCOMION 82.

Nihil in te aut vulgare fuit, aut humile,
cuius ex oraculis constituta sunt regna:
detulisti imperia, sustulisti.
ob sapientissimi Regis insaniam,
qui se fecerat Cupidinis vile mancipium,
eius seruum regnare iussisti:
tuum scidisti pallium,
vt scissum in partes significares imperium;
exuisti te lacerna, vt alterum indueres purpura.
Regios obtulisti fasces,
sed diuinam simul obiecisti virgam.
manum decorasti sceptro,
sed è cœlo demonstrasti fulmen.
non frustra intentatæ sunt minæ;
nam cum aurum ille conflauit in vitulos,
ferrum hostis conflauit in iacula,
mors etiam in falcem,
quæ regiam sustulit prolem.
tunc maximè appellatus es Videns,
cum senio caligarunt oculi.
laruatam agnouisti Reginam,
quæ se habitu finxerat seruam:
sed fictæ laruæ obiecisti oraculum verum
de sobolis morte:
quæ purpurata non venerat, rediit atrata.

SEMEIAS

Propheta.

3. Reg. 12. Synop. *Reuocauit à bello Roboamum Regem, sinente Deo sic elui scelera per hostem. ostendit ab Aegypti Rege ideò populum non fuisse trucidatum, sed tantùm seruituti addictum, quòd scelerum pœnituisset.*

ENCOMION 83.

Direxisti tuis sapienter oraculis
stultum Regem, quanquam sapientissimi filium;
cum ille rebellem exarsisset in gentem,
iussisti arma deponere;
nempè distrahi solet Regnum,
dum religioni à Rege detrahitur;
stabile non est solium,
quod adamantino clauo non firmat
Dei timor.
hostem in se suscitat,
qui amico non vtitur Numine:
tubas in se inflat hostiles,
qui tumet arrogantia,
at Aegyptio Regi excurrenti cum curribus,
ideò impositum frænũ, quòd ciues se refrænassent:
desijt audiri hostilium hinnitus equorum,
cùm desierunt ipsi adhinnire ad illecebras.
abstinuit tamen hostis cæde, non spolijs,
vt ciuitas erubesceret nuda.
non est sanguis effusus in terram,
quia casto pudore diffusus in genas.
libertate tantùm caruere ciues,
vt desinerent liberiùs viuere.
impijs seruire didicerunt,
ne piè regnare dediscerent.

ADDO

ADDO

Propheta.

Synop. *Increpuit hic Ieroboamũ Regem, quòd vitulos aureos coleret, cui ictum intentãti manus exaruit, sed mox ad preces Vatis sanata. altare ad eius minas effractum est. ipse per fraudem à leone occisus simul, & custoditus.* 3. Reg. 13.

ENCOMION 84.

Non æquaret tuum posteritas decus,
si te effingeret in auro,
quia superior fuisti auro,
cum effingi aureos vetuisti Deos.
non es passus vitulos consecrari ad honorem,
quorum vsus est ad laborem.
negasti esse colendos homini, qui colerent humũ;
noluisti simulacro exornari aureo,
qui vomeri destinati sunt ferreo.
visa sunt tibi armenta, & iure visa
digna potiùs hara, quàm ara.
increpare non dubitasti Regem,
quòd diademate coronatum caput
demitteret pronus ad bruta,
quæ capita submitterent iugo.
conatus est ille increpantem manu petere,
sed statim Religio repetijt pœnas,
nempè exaruit manus:
dum sacrilegè tractaret ignem
addens thura,
tanquam igni aridus factus est stipes.
indignum deinceps regno se fecit,
quia gestare manu non potuit sceptrum.
tametsi mox reuiruit manus,
quia pœnitens facti eam irrigauit lacrymis.

Quinetiam altare, in quod effudisti minas,
cum harum pondus sustinere non posset, crepuit.
quàm tu vehemens iaculatus es fulmen,
quod saxa dirupit!
quanto cum fragore vox tonuit tua,
quam vel sine sensu lapis expauit?
plus egisti ore, quàm malleo,
plus lingua, quàm ferro.
aram in multa partitus es frusta,
quòd esset numini dicata non vni.
diffinxisti aram, quæ Deos contineret fictos.
satis magno declaratum est ostento
integrum non esse vitæ,
qui ad altare faceret scissum,
quanquam quid mirũ, quòd inquinata superstitio
dehiscens rimis faceret labem!
hoc mirum, quòd hanc ieiunus confeceris pugnã:
iussus es cum hoste congredi languidus,
& vt saxa frangeres fortiùs,
accedere viribus fractis.
deceptus es tandem falso Vatis oraculo,
qui vaticinatus fueras vera:
vbi arripuisti cibum, ferino correptus es dente;
sed hæsit viator, & stupuit;
quippe reueritus est prædam suam leo.
compressit viuentem, sed est repressus à mortuo,
quia iustitiæ iam litatum.
eadem bellua & carnifex fuit, & custos;
momordit, quòd auido ore peccasses,
sitiuit cruorem, quòd gustasses aquam.
didicerunt homines à famelica bellua
abstinere ab aliena præda,
cum ipsa abstinuit vel à sua.

ASA

ASA

Rex Iudæ.

Synop. *Aethiopes vicit, abstulit effœminatos omnes, matrem è regno deposuit, quòd statuisset in luco simulacrũ Priapi, id ipse contritũ combussit, cinere proiecto in torrentem Cedronem.* 3. Reg. 15. 2. Paral. 14

ENCOMION 85.

Quàm strenuus fuit hic Imperator, & pius,
qui, cum mortales deficerent hostes,
bellum mortiferis indixit Dijs!
noluit omninò à pugnando desistere;
eiusdem fuit & verè martialis nomen consequi,
& falsò Martis putatum numen persequi:
vt solidiùs firmaret solium regni,
lapidea euertit signa.
tot sibi trophęa victor erexit,
quot simulacra deiecit.
profligauit hic Manes atros,
idemq; debellauit Aethiopes.
neutrius hostis tetrum exhorruit vultum,
neutrius innumerabiles copias.
pius fuit cum adoleuit igni victimas,
magis pius, cum seuerè exarsit in matrem,
turpiter initiatam Priapo;
vilem Cupidinis ancillam,
exaugurauit imperio.
non agnouit matrem,
quæ indulgeret Veneri genitrici.
meritò Priapum egit in ignem,
quòd maternum pectus depasceret flamma.
aptè simulacri cineres egit in profluentem,
vt fœdæ libidinis elueret maculam.

AZA

A Z A R I A S
Propheta.

2.Paral.15 Synop. *Fuit Odedi Prophetæ filius. hortatus est Asam Regem, vt simulacra frangeret, in primis Priapi; cuius cinis proiectus est in torrentem. iuramentum exegit à Rege tubis clangentibus. pax deinde regni consecuta.*

ENCOMION 86.

Non degenerauit in te Virtus,
quia ex Vate genitus Vates,
omninò vires illa sumpsit, & robur.
nunquam tu tractasti ferrum,
dux tamen, & auctor fuisti maximi belli,
quo videlicet concussisti Erebum.
verbis pium accendisti Regem
aduersus impios Deos;
nec tamen montibus addidisti montes
more Titanum,
sed altitudine nixus es mentis.
tunc maximè Regis ardor exarsit,
cùm simulacra demersit aquis;
Priapo in primis infensum fecisti:
nunquam Regis purpura splenduit pulchriùs,
quàm cum erubuit,
quòd in regno coleretur turpitudinis Deus.
voluisti à Rege fœdus iniri Numini vero
inter tubarum, & buccinarum sonum,
vt ostenderet se indicere bellum falsis.
meritò hoc pietati datum,
vt hostiles interim silerent tubæ.
desijt puluis campi, vbi redacti in puluerem Dij;
tempestas belli non tonuit,
vbi fulmen Iouis est fractum.

HA-

HANANVS

Propheta.

Synopsis. *Cum Asa rex ceterùm pius, aduersus hostẽ quæsiuisset auxilium ab impio Syriæ rege, reprehensus est ab Hanano. quamobrem coniecit eum in neruum, sed ipse acerbissimo dolore pedum interijt.* 2.Paral.16

ENCOMION 87.

Ardens tuæ vocis pertimuit fulmen
etiam Regum laureata maiestas;
sed cum se lauro fecit indignam.
increpuisti regẽ, quòd quæsijsset humana præsidia,
cui auxiliares antea copias
suffecisset cœlum.
quandiù ille spe pendebat à Superis,
innumera suspendit trophæa victoriæ:
sic atros debellarat Aethiopes
signans candido calculo diem;
armis impar, sed pietate superior.
sic Africana quoque fregerat monstra:
robustus sine roborea claua.
hostes in ardentem Libyes arenam compulerat
inardescens ipse precando.
sed ideò postea nõ triumphali inuectus est curru,
quòd alienis confisus esset quadrigis.
cum hanc emisisti vocem velut ex arcu sagittam
immeritò constrictus es neruo.
sed se Imperator fecit eneruem,
tibi strenuò addidit robur.
quia ille tua ægrè tulit monita,
in ægritudinem incidit.
acerrimo dolore elanguit pedum,
qui pedem cruciauerat in neruo tuum.

IOSA-

IOSAPHATVS

Rex Iudææ.

4.Reg.3. 2.Paral.17 20. Synopsis. *Pius, & iustus fuit. instituit Academias sapientium virorum, qui populum diuinam docerent legem. simulacra* Deorum *sustulit. tributarios sibi fecit Philistæos, et Arabes. in pugna duxit sacros cantores*:

ENCOMION 88.

Nisi te commendaret posteris Sapientia
videretur penè desipere;
fecisti enim, vt vnà tecum illa regnaret.
sacra instituisti in vrbe Lycèa,
vbi diuina perdiscerent iura.
Sapientiæ regiam prætulisti aulæ.
molitus es altissimas turres, ac mœnia,
sed nobilior, quòd Deorum euerteris fana.
iudicia in primis curæ fuere regnanti,
iussisti tribunal esse innocentiæ aram;
pertimuit iudicem reus, te iudex.
ad subsellia negasti aditum auro:
cauit aurum seuera Iudicum ora,
ne pallesceret magis.
tametsi hostes, ne tuo conciderent ferro,
suum tribuerunt aurum,
sed eo accepto vsus es piè.
cum prospero euentu vicisti Arabes,
tunc primùm ea regio sibi visa est felix,
mirum adhibuisti in pugna consilium.
ante aciem non milites statuisti, sed mystas;
non galeatos præmisisti, sed infulatos;
species fuit ea templi, non campi.
vbi hostes contraſse ministros videre sacrorum,
veriti sunt, ne victi cederent in victimas.

HELI AS

HELIAS

Propheta.

Synop. *Vis eius ostenditur in pluuijs exhibendis, aut inhibendis. puero vitã reddidit. Achabũ Regẽ intrepidè increpuit. idolorũ sacerdotes aut irrisit, aut occidit. curru igneo in sublime raptus. extrema Mundi ætate rediturus.* *Eccles.* 48. 3. *Reg.* 17. 19. 4. Reg. 2, 13.

ENCOMION 89.

Qua te, heros magne, celsitudine sermonis exequẽ!
quem ardua virtus in cœlum extulit curru
ex humo prodigiosè sublimem.
supra Naturam fuisti, qui imperasti Naturæ:
iussisti, cœlum fecisti æreum;
iterum iussisti, fecisti cereum.
nihil tristius videre mortales,
quàm serenatum perpetuò cœlum.
nunquam tanta mœroris est offusa caligo,
quàm cùm semper ierunt clari sine nube dies.
exaruit aer, at maduerunt oculi.
impijs non eripuisti Solem,
vt per famem eriperes vsuram lucis.
tunc exhilarasti tellurem,
cum triste fecisti cœlum;
siccasti lacrymas, cum fudisti aquas.
Abdidisti te obscuram in specum,
vt lux menti oboriretur vberior;
abijsti à Sole,
vt verum inuenires lumen:
at nec in igne lumen,
nec in fragore numen,
sed in tenui nactus es aura:
ideò tàm velificatus es prosperè
per æquor aeris.

Mirum, quòd è tenui aura
tàm valido es concitatus afflatu.
ministro rapaci vsus es coruo,
vt maleficium cederet in officium.
nigrum nactus es alitem è silua,
idemq; candidum è cœlo:
habuisti addictum obsequio coruum;
sed Regum te sunt veritæ aquilæ.
nihil harum valuit fulmen, tonante te minis.
acer tuus ille vultus, ac rubens
decolorem sæpè reddidit purpuram.
exarsisti non semel in impios,
deuocans è cœlo ignem,
vt eos absumeret,
qui te ad necem deuocabant è colle.
statim concitatus aer ad imperium tuum
aut exundauit in imbres,
aut excanduit in flammas,
vsus es quà cœli calore, quà tuo:
illo, vt hostem extingueres morte,
hoc, vt puerum reaccenderes vita.
virtutis magnitudine superasti te ipsum,
cum te coarctans commensus es paruulo.
tantò fuit prodigium maius,
quantò tu minor,
coegisti te viuum, vt cogeres mortem,
quod abstulerat, reddere.
cum te angustum pro pietate fecisti,
sufficisti amplam materiam laudis,
vt posset orator se latè diffundere.
adduxisti te in virum breuem,
vt pueri vita produceretur in longum,
nempe collegit se virtus, & contulit in vnum,
Vt

Vt aduersus mortem maiore contenderes nisu.
fecisti tute ipse compendium tui,
vt puer citius rediret ad vitam,
compendiaria videlicet via.
Sed quantus tu dicendus es heros,
quem, quia capere non potuit tellus,
immensus excepit æther!
Mirus præsertim in augendo fuisti oleo;
præclarus scilicet vel athleta, vel aliptes,
habuisti abundè quo te, ac tuos inungeres,
in Deorum lucta perpetuò victor.
cum hierophantis impijs inijsti certamen
de vero Numine.
admotæ vtrinque erant ad aram hostiæ,
cœperant illi deuocare de cœlo ignem,
vt litarent ritè;
at noluit cœlum sacrilegis inquinare sacris
elementum purum.
Dijs ferebant vota, sed surdis:
cum incenderent magno clamore cœlum,
ne scintillam quidem impetrarunt leuem;
quia rigebat cœlum, exarserunt in se ipsos,
in se acuerunt cultros,
acrius quàm in victimas;
hostes euaserunt sui, quia non litatum hostia;
confuderunt cruorem victimæ cum suo
fassi se victos.
at tua sacrificandi ratio
quàm noua fuit, ac mira!
vt sufficeres fomitem flammæ,
non oleum sparsisti, sed aquam.
tanquam aratro madentes proscidisti victimas,
vt vera religio progerminaret in fruges.

Quanto item religionis ardore flagrasti,
cum in simulacri cultores aurei
distrinxisti ferrum!
mactare non dubitasti hierophantas ad aram,
talium sacrorum ministros execrabiles ratus.
nullas vnquam tàm piè immolasti victimas,
quàm cum impios victimarios.
At post tot, tantasq; de Dite victorias,
quia nullũ par Capitoliũ inueniebatur in terris,
inuexisti trophæa cœlo.
mirum est visum, quòd tot spolijs grauis
in altum euaseris ex humo tàm leuis.
eò spectabilior pompa, quò celsior.
quia nullus in terris apparatus tàm splẽdidus fuit,
nullus dignus triumphatore tàm nobili currus,
ideò suffectus è cœlo igneus.
inter ignes posita virtus euiruit magis.
immensum confecisti curriculo stadium,
idem auriga simul dictus, & currus,
ne gloria diuideretur in partes.
excurristi victor ad metam
rotis non feruidis modò, sed igneis.
vel hoc fuisti quolibet Olympionice præclarior,
quod Olympicum non collegisti puluerem,
quia sublimis per aerem spatiatus es purum;
nempè nihil tibi commune cum puluere,
qui fuisti etiam immunis à cinere.
mors quantumuis citissima cursu,
non potuit tuum assequi currum.
cum triumphalibus euectus es rotis,
non fuit qui de more moneret, te esse mortalem,
quia præter morem euaseras mortem:
domitor fuit in curru, non monitor mortis.

At

At quanta gloriæ luce fulsisti, *Ex S. Chrysost.*
cum à te nomen mutuata sit Græcia,
vt illud inderet Soli! *ἥλιος Sol*
quanquam hoc fuit inter te, Solemq; discrimen,
quòd non occideris.
visus es vel illustrior Sole, vel pulchrior,
quia ille admittit equos ignem ore spirantes,
tu totos admisisti igneos. *S. Ambros.*
ideò iunxisti lucidos ad currum iugales,
quia iunctus non es vinculo coniugali.
explenduisti cœlesti clarus in flamma,
quia fumidas respuisti thalami tædas.
sed celsior postea es Taboreo visus in monte,
quàm cum equis elatus in cœlum.
duo cum Cœlitum rege conuenistis heroes,
alter luce frontis, alter luce oris illustris.
mirum spectaculum: inter diuini amictus niues,
apparuisti igneus.
promptas obtulisti Imperatori quadrigas,
nisi fuisset tanti triumphi pompa dilata.
stetit medius inter duumviros Deus,
voce declaratus parenti par Deo.
fuistis ambo mortali conditione maiores,
quia diuinitatis adhibiti testes.
opportunè tandem tu es rediturus in terras,
vbi refrixerit mortalium pietas,
scilicet vt tuo recalescat ardore.
multis illustratus es in igne prodigijs,
sed tunc apparebis illustrior,
cum æstu religionis incensus
deuouebis sponte te morti.
mirum dictu: commune totius orbis incendium
restincturus est sanguine Vates igneus.

HELI-

HELISEVS

3. Reg. 19.
4. Reg. 2.

Synop. *Heliam secutus est aratro relicto, à quo abeunte duplicem postulauit spiritum. pueri ei illudentes ab vrsis consumpti sunt. duos excitauit è tumulo, vnũ viuens, alterum mortuus. vidit ad tutelã præsidiarios Cœlites.*

ENCOMION 90.

Desijt audita tui fama Roma iactare
euocatos ab aratro colonos
ad tractandum imperij clauum;
euocatus es inde tu maiore cum laude,
non vt præferres consulum fasces,
sed vt Regum comprimeres fastus:
cessere ligonibus sceptra,
rastris, ac vomeri tyrannorum secures.
moderatus es regna oraculis tuis.
fœcundior tibi gloriæ seges
creuit in vrbibus, quàm in agris.
à magno vate quiddam postulasti maius;
voluisti non hæres modò esse virtutis,
sed ditior duplo:
laudanda cupiditas, quæ non fuit auri;
immo nihil tibi fuit auro vilius,
quia ministrum pecuniæ, quam tu reieceras, furem
sordida fœdasti lepra.
dignus es habitus nouo, & illustri spectaculo,
triumphantis igneo curru Vatis,
ducta per aerem pompa.
particeps fuisti spoliorum, nec tamen hostilium:
hòc nobilius spolium fuit, quòd laureati Ducis.
reuerita est ipsa Natura
triumphale paludamentum.

co

Eo tu operimento aperuisti flumina.
mitius fuit tuum, quàm alterius herois imperium:
adhibuit diuidendis aquis virgam ille,tu pallium.
Vidisti acies igneas Cœlitum te tueri paratas,
nō egebāt illi tibicine,qui Martē accēderet cantu,
quia igne accensi in hostem exardescebant tuum.
at qui te sunt ausi pueri lacerare conuicio,
ferino lacerati sunt morsu.
aptè parentibus dolor illatus est per vrsos,
quia hi deformes catulos lingua componunt,
incompositos ipsi prolis non correxerant mores.
mira res: inhumanitatē in Vatē vltæ sunt belluæ,
feritas cessit in magisterium pietatis,
pœna fuit norma virtutis:
ab agrestibus consumpti sunt feris,
qui tecum non egerunt vrbanè.
habuit à te pueritia,quod timeret,
at habuit etiam,quod optaret,
cum compensasti matris hospitiū miro beneficio:
è viuis exulem reuocasti filium;
quod minister admota non egit virga,
egisti tu admoto corpore:
cōtraxisti te in puerū,vt puer ꝑtraheretur in senē.
quàm immane superasti monstrum!
scilicet quod domari non potuit claua.
quid quòd vel exanimus infudisti animam!
infossum alterius cadauer in tumulum tuum
prosilijt statim è tumulo viuens.
extincta fax vitæ,vt reaccendi posset,
admota est frigido cineri.
quanti vigoris,ac spiritus fuisti Vates,
cuius vaticinatum dicitur vel mutum cadauer,
non verbi significatione,sed rei!

NAA-

N A A M A N

Syrus.

Synop. *Iussus ab Heliseo septies in Iordane ablui, ægrè*
4.Reg.5. *primò tulit; tum iussa faciens à lepra mundatus. rediturus in patriam de Iudæa glebam tulit, vt aram erigeret vero Numini, beneficio gratus.*

ENCOMION. 91.

Inter immensas Syriæ opes
à vitæ præsidijs inops
miserè languebas morbo.
purpura ipsa auro illita
contaminato erubescebat in corpore.
honor erat in trabea, horror in morbo.
assuetus alijs imperare
detrectabas Vatis imperium;
cum iussit Iordane elui luem,
ad aquarum nomen exarsisti ira.
non putasti morbum posse extingui aquis,
at idem fluuius, qui vndas olim suas
retrorsum diuinitùs vertit,
etiam luem retrocedere iussit tuam;
nisi quòd in eum illa confluxit,
qui pecunia voluit affluere.
non tàm nobiles sunt fluuij, qui ferunt aurum,
quàm Iordanis, qui inimicus auro.
denique cum es reuersus in patriam,
nihil aliud asportasti tecum,
nisi Iudaicæ terræ glebam;
vt extrueres vero Numini aram;
non tàm accessisti diues,
cum tulisti aurum,
quàm cum redijsti referens puluerem.

IONA.

IONADABVS
Pater Rechabitarum.

Synop. *A Iehu Rege admissus est in currum, vt irent ad Baalis simulacrum, et ædem destruendã. Rechabitis præscripsit religiosè viuendi normam, vt abstinerent à vino, & à vineis, ac domibus ædificandis.* 4. Reg. 10. Ierem. 35.

ENCOMION 92.

Nullum dedit Roma triumphale spectaculum,
quod æquaret tuum:
scilicet vt nobiliùs oppugnares Deos,
regio inuectus es curru
accersitus à Rege.
non Olympicum colligere puluerem
tibi gloriosum fuit,
sed conculcasse Deorum puluerem,
qui sunt iussi comminui.
quin etiam eos in ignem proiecit
religionis ardor;
præter patriam Erebi flammam,
arserunt & extera:
inter vibrantes ignis linguas
Dij siluerunt muti.
quæ ludebant vagando scintillæ
illudebant ambustis.
Baalis item ædem vaporatam thure
vidisti fœdari.
vt superstitionis exhauriretur sentina,
iniectæ sunt sordes.
ceciderunt & profani hierophantæ ferro:
versatus est inter secespitas gladius.
verè tunc victimas visi mactare,
quia illas cæde auxerunt sua.

Decuit te gaudere Deorum ſtrage,
qui religionis amplificaſti cultum
pio Rechabitarum choro.
præcepiſti eſſe abſtemios,
vt ſola pietate feruerent.
interdicta ſunt Bacchi munera;
vt implerentur numine.
inter ardentes preces,ac feruida vota;
viſa eſt aqua potior mero,
ne reſtingui pietas poſſet.
vetuiſti à tuis plantari vineas,
ne,dum proni effodiunt ſcrobes,
mens hæreret humi.
docuiſti non vuas calcare,ſed vitia;
premi obedientiæ prælo
eſſe ſuauius mero;
non frondium amputare luxuriam
opus eſſe, ſed morum.
non id volupe fuit
videre repentem clauicula vitem,
ſed Stygia domare monſtra
religionis claua.
ignòbile,ac vile duxiſti
id curare,an gemmarent vites,
ſed ſtudium nobilius fuit
animum gemmis ornare virtutum.
præſcripſiſti quoque,ne hic exædificarent domos,
qui patriam agnoſcerent cœlum;
non alia iacienda putaſti
quàm fundamenta pietatis;
ſub tentorijs eos habitare iuſſiſti,
hoc eſt vel piè militare ſub pellibus,
vel ſe indigenas negare telluris.

MI-

MICHÆAS
Propheta.

Synop. *Achabo Regi, cui Sedecias pseudomantes cornua iactans ferrea vaticinatus fuerat victoriam, prædixit ipse potius cladẽ; quãobrẽ à falso Vate in maxilla percussus, et in carcerem detrusus à Rege, qui mox interijt.* 3. *Reg.* 22.

ENCOMION 93.

Magis tu formidolosus fuisti tyranno inermis,
quàm hostis armatus.
acrius tu oracula torquebas in minas,
quàm ille iacula in vulnus.
nullus fuit thronus ex auro tàm solidus,
quin te vaticinante nutaret.
excussisti penè sedentes de solio Reges,
exciderunt penè sceptra de manibus;
palluerunt in purpura.
abdita in penetrali aula maiestas
cortinam non æquauit tuam.
intendebant illi tibi lictorum fasces,
tu illis mortis falcem;
securim illi, tu fulmen.
plus habuit tua vox roboris,
quàm fastus imperij.
frustra minati sunt fata fatidico.
frustra terrere conati oris præsentia,
qui ipsos terrebas ore præscio futuri.
multorum mendacio splendido Vatum
vnus opposuisti te strenuè.
portendebant victoriam illi, tu cladem;
ab illis parabantur iam triumphales laurus,
à te funestæ cupressus.
commemorabant illi trophæa, tu vulnera.

Redarguisti Vatem inanem simul, & tumidum,
qui cornua obtendebat Regi ferrea,
quibus ventilaret hostes:
visus'est ille quasi corniger Bacchus,
sitienti gloriam propinare mendacium;
sed dulci fortuna ebrium Regem
amaris tu exagitasti dictis.
aptum supplicium: qui Vatis fisus est cornibus,
interijt inter Martis buccinas,
quippe in pugna temerè excussa sagitta
perculit temerarium Regem.
accepisti tu à vaniloquo Vate alapam,
sed ipse potiùs erubuit genis,
cum inuentus est mendax.
liuentes tuæ immeritò malæ
omen fecere Regi sui liuidi vulneris.
vbi te angustum inclusit in carcerem,
in lato ipse cecidit campo.
vbi te abstrusit in tenebras,
perijt ipse progressus in Solem.
velificanti tumidioribus velis
obuersis repentè antennarum cornibus
reflauit fortuna belli.
qui cornua libenter viderat ferrea,
vidit dolenter exercitus sui cornua
fracta hostium ferro.
ratus posse triumphalibus inuehi quadrigis,
in curru ictus pro feretro habuit currum.
non hostilē sanguinem equi calcauere, sed regiū.
iacta in incertum sagitta
certum tuum fecit oraculum.
quāquā in hoc nec falsus Vates aberrauit à scopo,
quia Rex in arcus incidit cornua.

IEHVS

IEHVS

Propheta.

Synop. *Filius fuit Hanani item Propheta. increpuit Iosaphatū, quòd Achabo succurrisset. occisus est à Baasa impio Rege, cui denunciarat diuinam irā, obijciens ipsi impietatem, atque alia scelera. scripsit historias.* 3.Reg.16. 2.Paral.19

ENCOMION 94.

Cum tua fundebas animosus oracula,
perfundebantur dynastæ vel pudore, vel metu.
Regem pium dixisti reum,
quòd impio suffecisset arma,
quorum vsus foret religioni tuendæ,
non superstitioni seruandæ.
minus explendescere tibi visa sunt arma,
cum ijs seruierunt,
qui luce veritatis carebant.
penè Rex pius interijt in pugna,
quòd pro impijs propugnasset;
vix impetum euasit hostilem,
quia religionis hosti succurrerat.
sed nunquam fuisti vaticinando liberior,
quàm cum in alterum inuectus es Regem
cultorem numinis falsi.
pro vitulis, quos coluit, aureis
minatus es equos armatos ferro.
Idem regia scribere aggressus es bella,
acumen & lingua partitus, & calamo:
illam acuebas in minas,
hunc in lepores;
inter aciem vtramque versatus,
fecisti, vt in certamen venirent honoris
& stylus, & gladius.

ELIE-

E L I E Z E R

Propheta.

2.Paral.27 Synop. *Quòd Iosaphatus, pius alioquin Rex, iniißet fœdus cum Ochozia impio, per hunc Vatem ei comminatus est Deus, ac nunciauit comminutam naufragio classem, contritasq; naues.*

ENCOMION 95.

Celebrior fuit tua cortina, quàm Regia.
tua vox magis verenda, quàm Regum.
fuisti tu oraculo fortior, quàm illi imperio.
acrius vnus terruisti minando,
quàm hostium copiæ arma vibrando.
non dubitasti Regi ipsi ceteroquin pio
intendere cœlestes minas,
quòd Regi se iunxisset impio.
putasti esse fœdissimum fœdus,
quòd religione vacat;
illum obstringi scelere,
qui nectit amicitiam cum reo;
sibi manum inferre, se cruentare,
qui ferire cum malo vult fœdus.
dignam crimine minatus es pœnam
naufragium classis:
non benè gubernator dirigit cursum,
qui cœlum non spectat, ac sidera,
sed humanis imperij rationibus ducitur;
minus peritè tractat clauum,
qui non cauet occultas exitij cautes.
rudis est, qui non alligat aptè rudentes.
sinistra alite init cursum,
cui aquila regia auolat à læua;
opes perdit, qui fert impijs opem.

IEHA-

IAHAZIEL
Propheta

Synop. *Cum hostes innumeri obsedissent Iosaphatum, indixit hic militibus ieiunium, iussitq; canentium choros stare ante aciem. ita hostes in se arma verterunt. triduũ consumptum in auferendis spolijs.* 2. Paral. 20

ENCOMION 96.

Impar Rex hostilibus turmis
non alijs vicit armis,
quàm consilijs, & oraculis tuis.
vox fuit tua pro classico;
preces adhibuere pro tubis,
lyris insonuere pro lituis,
religio est data pro tessera.
noua Mars arma visus induere;
quia descendit miles ieiunus in pugnam;
iussus suas ante atterere vires,
quàm contereret hostiles.
nihil edendo edidit stragem:
tametsi diuinitùs factum,
vt hostis ipse de se ederet stragem.
scilicet cum irruerent cæci furore,
non discreuerunt aduersarios
positos in discrimine vitæ.
rediere hi onusti spolijs hostium;
quos ipsi non spoliauerant vita.
ducta est de manubijs pompa per triduum,
cum non conseruissent manum.
vnus fuit triumphus, at pompa tergemina,
quia vni confisi Numini, sed tergemino.
adeò, vbi ceteri desunt hostes,
ipsa sibi est hostis impietas.

NA-

NABOTHVS
impiè occisus.

Synop. *Lapidatus est iussu Achabi Regis, suadente Iezabele coniuge, cum inuasisset ille iniustè in huius vineã, sed ambo horrendum in modum cæsi pœnas luerunt; sanguinem verò ipsorum canes linxerunt.*

3. Reg. 21.

ENCOMION 97.

Nihil non audet impietas,
cum se securibus armauit, ac fascibus;
scilicet hausit Rex innocentis sanguinem,
vt hauriret ex aliena vinea merum.
non vitem subiecit prælo, sed vitam,
mortis vsus est falce,
non vt inutiles præcideret ramos,
sed vt vtilem occideret ciuem.
exarauit hunc vulnerum sulcis,
vt eius sibi vendicaret agrum.
sustulit colonum, vt terram excoleret;
sed purpuram, quam decolorauerat liuor,
mox sanguine infecit suo:
cæsus est in campo, qui pro agro fecerat cædem,
regio curru reuectus ad tumulum.
at impia coniux ex alto acta est præceps,
vt frangeretur ad saxa,
scilicet quæ innocentem lapidandum curarat,
depinxerat illa coloribus lumina,
sed decolor amisit lucem.
delinctus eius est à canibus cruor:
obiecta est impudentis animalis ad pastum,
quæ se impudenter à nece ornarat ad fastum;
quia animum induerat ferinum,
quasi præda incidit in canes,

IOIA.

IOIADAS

Pontifex.

Synop. *Athalia impia Ochoziæ matre, quæ regiam extinxerat prolem, morte sublata, Ioiadas superstitem Ioam inunxit Regem adhuc puerum. is, quãdiu Ioiadas vixit, multa piè egit, postea ad impietatem delapsus interijt.* 4. Reg. 11.

ENCOMION 98.

Nihil trepidauit te viuente Religio
vel consilijs tuis munita, vel armis.
impij Regis impiam sustulisti matrem,
quæ Regni hæredes sustulerat nece:
vt nobiliùs sibi Regina tingeret purpuram,
sanguinem scilicet fudit regium.
vnus infans clam seruatus est hæres,
hunc tu Regem inaugurasti septennem:
consedit puer in solio
celsus muneris maiestate, non corporis statu.
sed firmius sedit quandiù puer,
quàm cum adultus,
quia consilijs eum antea firmabas tuis.
Rex fuit, cum habuit Ducem;
clauum rectè tractauit,
cum obseruauit Cynosuram;
te latente per mortem, perdidit nauem.
peritus auriga equuleum frænasti regium,
te amisso, vel adhinnijt ad illecebras,
vel per prærupta est actus in præceps.
cum restaurauit augustum delubrum auro,
inimicum non timuit ferrum.
cum deiectam refecit aram,
non cecidit ipse hostia, sed hostis.
diadematus imperauit, dum paruit infulato.

ZACCHARIAS

Sacerdos.

2. Paral. 24
Genebr.

Synop. *Hic Ioiadæ filius, cum reprehendiſſet Deorum cultum, iuſſu Regis Ioæ lapidatus eſt. is poſtea à Syris magnas clades accepit, & in lectulo necatus. Zacchariæ cruor dicitur diu ebulliiſſe poſt mortem quaſi recens.*

ENCOMION 99.

Appetitus es, heros magne, lapidibus;
quòd Deos inſectarere lapideos;
ſed dum hoſtis ſaxa deuoluit,
honori famulatus eſt tuo,
quia ceſſerunt illa in mauſoleum nobile:
in ſaxis virtus fundamentum firmius iecit:
cæſus es, quòd Deorum ſuccidi iuſſeras lucos,
ſed è ſuccisis arboribus collectæ ſunt frondes,
quæ contextæ in corollam victori cingerẽt caput:
qui te cecidere ſaxis,
cæſi ipſi ſunt ferro;
quippe moriens cauſſæ iudicem appellaſti Deum:
cum in atram te compellere putaret noctem,
dixiſti atroci tyranno diem;
tametſi clara tua mors caruit nocte.
vbi ille te iuſſit lapidibus peti,
omnia eius dilapidata ſunt bona,
Syro hoſte depopulante regnum.
quin etiam dum dormiret ſtratus in purpura,
ſuo cruore fecit dibapham, immo infecit;
commutauit cum morte ſomnum.
at, qui tuo de corpore fuſus eſt ſanguis,
efferbuiſſe diu dicitur viuidus.
ſcilicet dum gliſcebat exiliens,
faciebat de victo hoſte tripudium.

IONAS
Propheta.

Synop. *Ferunt hunc fuisse puerum illum, quem Helias à mortuis excitauit. magna vis eius vaticinationis ostenditur; cum eiectus in littus à ceto Dei iram denunciauit Niniuitis magno cum animorum motu.* *Epiphan.*

ENCOMION 100.

Illum te fama puerum dicit,
quem magnus Vates excitauit à morte,
cum calore fouisset suo.
is, qui Soli simile sortitus est nomen,
igneo prouectus curru *ἥλιος Sol*
te reddidit luci. *Ex S. Chrysost.*
dici poteras Phœnix
reuiuiscens calido eius Solis afflatu,
sed maluisti dici columba,
delectatus magis candore, quàm fastu. *Ionas hebraicè columba.*
tametsi mirandum fuit in columba,
siquidem hæc caret felle,
tu contra conquestus es Deum fieri mitem.
sed nimirum veritus es, ne more columbæ
falsos viderere obiecisse colores, & fictos
vanitate minacis oraculi;
id scilicet metuens aliò auolasti;
sed penè incidisti in accipitrem præda.
vt effugeres spirabile Numen,
frustra confugisti ad vndas,
quibus incubuit statim recente iam Mundo *Ex 70. Interp.*
more columbæ.
dum tu pennarum remigio fidis,
fatigas in mari remiges;
tuæ fugæ leuitate nihil est grauius.

Exoneratur frustra mercibus nauis,
nisi eo leuetur,
qui secum fert seueri pondus oraculi.
rectà velificari illa non potest
diuino reflante spiritu;
durare nequit imperiosius æquor,
dum te vehit cœlesti imperio durum.
nauigare secundo non potes cursu,
qui non obsecundas Deo.
meritò in vndas te proijci sinis,
ratus immenso opus esse pelago,
vt eluas peruicaciæ maculam.
quia vrbem terræmotu absorptum iri nõ credis,
marino absorberis à ceto.
includeris reus vteri carcere,
conderis sepulcro, nec tamen marmoreo,
sed quod erat in marmore.
non es animantis calore digestus,
qui Vatis calore animatus fueras puer.
sed quid tàm monstrosum, ac mirum,
quàm quòd pro naufragij tabula
marinum nactus sis monstrum!
vanum fecisti Arionis nomen,
qui ne periret, allexit cantu delphinem:
at tu sacrum cecinisti carmen,
non piscis humero fidens, sed vtero iacens;
euasit munitus fidibus ille, tu fide.
expuit te cetus in littus,
ne Dei iussa respueres.
in arena locauit vt pugilem
initurum cum vrbis vitijs luctam.
vaticinatus es, persuasit non elegans sermo,
sed squalor oris, ac pallor.

Quanta

Quanta dicendi vis fuit in naufrago!
quæ tremefactum Regem excussit è solio,
purpuram mutauit in saccum.
nouum Rex edidit genus edicti,
indixit triste iustitium
non ciui modò, sed pecori;
interdixit vel aquæ potum
tunc, cum maximè ciuitas vndabat
effusa omnis in lacrymas;
asperis hæc horruit setis,
vt lenem faceret Deum;
vt vitaret mortem, sedit in cinere;
maluit esse sordidata, quàm sordida.
vt brutos exueret mores,
eadem sumpsit indumenta cum brutis.
nunquam tàm eminuit ratio,
quàm cum dolore paria sibi fecit bruta.
meruit vrbs trepida, ne tremeret tellus.
non corruit motu, quia diriguit metu;
nisi quòd tu erubuisti, cum illa expalluit,
quia religione tuum euasit oraculum.
iacuisti dolens sub vmbra,
quòd adumbratæ tantùm euanuissent minæ.
de arente conquestus es hedera,
qui feceras, ne madescerent Baccho.
perferre non potuisti Solis ardorem,
qui acribus exarseras dictis.
at quæ causa questus? habes quod erat in votis;
iam Vates inuentus es verus:
nempe euersa Ciuitas est, cum piè conuersa,
cuncta suo demota sunt loco,
Rex ipse ruit è solio,
fastus cessit in sordes, luxus in luctum.

OZIAS,

OZIAS, siuè AZARIAS
Rex Iudææ.

Synop. *Exquisiuisse dicitur Deum, & ab eo directus. vicit Philisteos, Arabes, & Ammonitas. extruxit turres & machinis muniuit. fuit et agricultura deditus. ausus obire sacerdotale munus, lepra perfusus est.* 2.Paral.26

ENCOMION 101.

Fixisti bellator vbique trophæa victoriæ,
meritò, quia defixus in Deo.
fecisti magnos in apparatu bellico sumptus,
sed nemo visus est te apparatior pugnæ.
inuenisti bellicas diuersi generis machinas,
vide Adag. at præsto tibi fuit tanquam è machina Deus,
huius tu præsidio quasi muro munitus
vrbium demolitus es mœnia.
regiam vrbem cinxisti turribus multis,
tibi pro arce fauor Numinis fuit.
delectatus es labore castrensi,
nec minus agresti:
scilicet plantasti tibi ipse ad victoriam lauros,
in duplici versatus es campo,
in altero fecisti glebæ,
in altero vulnerum sulcos.
ornasti lauro non modò tela, sed vomerem
triumphalis arator.
vnum egisti nec cautè, nec piè,
quòd relicto vel ense, vel vomere
ausus es sacram tractare acerram:
cum in fronte contraxisti morbum,
diadema vilem cessit in fasciam
didicisti in regno non arroganter facere,
sed pro regno rogare facientem.

AMOS

AMOS

Popheta.

Synop. *Pastor fuit iuxta Bethlen. vaticinatus est biennio ante terræmotum. videre sibi visus est Deum cum cæmentarij trulla linientem adamantinum murum; item uncinum pomorŭ. rapaces perstrinxit. occisus est vecte.*

ENCOMION 102.

Cum hic ex pastore factus es Vates,
desijt Apollinem mirari Græcia,
qui ex Vate factus est pastor.
terræmotum hic anteuertit oraculo,
tremorem terrore, vaticinium minis.
eluere hominum conatus est maculas,
antequam humus faceret labem.
intremuere terrigenæ antequam terra:
stabilire conatus est vrbes verborum pondere.
obiectus est eius menti opifex Mundi
operarum more substruens murum;
sed mirum visu, quippe cæmenta cum trulla
subitò abierunt in gemmas.
tractata Dei manu facta sunt adamas. *Ex 70. Interp.*
protecta gens esset adamantino muro,
nisi abijsset & cor in adamantem
duritate, non pretio.
Vidit hic idem vnco ferreo diripi poma,
qui rapaces insectatus est acriter.
damnauit quoque superbum diuitum luxum:
nempe oriundus ipse ex vicinia Bethles,
opponere pauperis Dei visus est cunas.
percussus ab impijs est ligneo vecte,
sed Deorum monstra grauius ipse fregerat claua.

AB-

ABDIAS

Propheta.

Synop. *Dux antea fuit exercitus. pauit centum Prophetas abditos in spelunca impij tyranni metu. quamobrem meruit & ipse prophetiæ donum. superbiam in primis carpsit sub aquilæ similitudine.*

3. Reg. 18.

ENCOMION. 103.

Nihil in hoc mirere non strenuum,
siue cum Ducem egit, siue cum Vatem,
ante conscripsit exercitum,
quàm scriberet oracula;
arma tractauit antequàm calamum,
sed acrior styli mucrone, quàm gladij;
plures strauere minæ, quàm vulnera,
plus potuit ore, quàm manu.
nobilior fuit cortina Vatis,
quàm tentorium Ducis.
pugnando magnos hausit spiritus,
vaticinando vnum, ac ter maximum.
quòd profugos Vates pauisset in specu,
meruit vaticinij mercedem.
illis è suo sumptu edentibus
edere ipse cœpit oracula.
alta est, & sublimi mente locutus,
sed temerè elata defregit ingenia.
generosus Dux, at generosior Vates.
Dux bellicis aquilis exterruit hostem,
Vates coegit aquilas trepidare vel regias;
positum ab illis inter sidera nidum
minando detraxit in terram.
nouo more pugnauit, ac vicit,
cum non contulit signa, sed abstulit.

IO-

IOATHANVS

Rex Iudææ

Synop. *Ozia filius fuit: fecit quod est rectum: excitauit portam templi sublimissimã. exædificauit vrbes, ac turres. pugnauit aduersus Ammonitas feliciter. eius viæ à Deo directa sunt.* 4. Reg. 15. 2. paral. 27

ENCOMION. 104.

Non nisi grandiloquo hic dicendus est ore,
qui regium esse duxit moliri grandia.
vel hinc huius animus patuit celsus,
quòd religioni aperuit celsissimam ianuam.
statim ac regni claues accepit,
primum hunc sibi aditum fecit ad gloriam
per augustissimi delubri portam,
quam erexit ingenti substructione sublimem.
docuit videlicet eos, qui se intrò inferrent,
non abiecta mente, sed excitata precari.
didicit ipse atroci parentis ex pœna
sacra venerari, non rapere,
aditus reficere, non ad adyta facere,
delubra non temerè subire, sed condere.
non est ausus, vt genitor, regias vittas
confundere cum sacerdotalibus infulis.
opes non impendit in suam,
sed in religionis aulam.
tunc putauit sibi solium fore sublime,
cum sublimiorem struxisset Numini sedem.
vbi hic res sacras in cœlum extulit,
fortius hostem humi deiecit, ac strauit.
exegit ab eo tributi nomine triticum:
colligere visus est amplam gloriæ messem,
qui templum fecerat virtutis aream.

MICHÆAS

Propheta alter.

Synop. *Vaticinatus est in primis de Dei in terris nati cunabulis, Bethlen vrbem laudãs, quod oraculum in Magorum aduentu Sacerdotes citarunt. confertur hoc cum stella cunarum indice.*

ENCOMION 105.

Nobilitata tuis est oraculis Bethle
natalis Numini locus:
nequaquam ea vrbs tibi visa est minima,
quæ potuit complecti ter maximum.
ante tuo est illustrata sermone, quàm sidere;
anteuertisti præcinendo Cœlitum cantum.
tua vox expressa per flamines, fecit,
vt Rex Solymes inuidus palleret in purpura.
Orientis Reges errantes, ac tristes,
condito sidere itineris Duce,
tuo rexisti solatus oraculo.
certauit hoc cum stella, vel luce, vel fide.
ex S. Aug. dicta est illa pulchro elogio cœli lingua,
sed locuta est tantum splendore, non sermone;
tu Dei cunas in lucem euocasti clamando,
antequam eas occuparet nox intempesta silentio.
ceterarum rerum vaticinia edidisti, sed tectè,
at hoc, quod noctu implendum erat, apertè.
præuenisti tuo in terris oraculo cœlum,
quia prior ostendisti, vbi lateret Deus.
subtraxit in itinere sese tantisper stella,
vt tuum tantùm suspiceretur oraculum.
illa post obitum munus obijt,
at hoc æternis consignatum notis
semper vrbem indicat Dei natalem.

OEDVS

ODEDVS

Propheta.

Synop. *Cum ob ſcelera Acha Regis, & eius gentis magna pars exercitus caſa eſſet, Deo ſinente, per Iſraelis Regē. Odedus impetrauit, ne reliquiæ attererentur. immo hoſtes ipſi captiuos indutos ſpolijs dimiſerunt.* 2. Paral. 28

ENCOMION 106.

Quid tua vel ſacratiùs voce, vel fortiùs,
qui tumentes victoria Duces,
inermis viciſti?
feciſti, ne reliquiæ belli perirent;
parcere iuſſiſti deuictis,
quòd eſſent generis communione deuincti.
ſatis iam vel luerant cæde pœnas,
vel eluerant cruore labem.
vbi vox dulcis inſonuit tua,
deſierunt raucæ clangere tubæ,
perſtrepere litui;
penè detraxiſti de iugo triumphales equos:
ſed reddita eſt pompa multò præclarior,
cum te auctore captiui inceſſere ſoluti.
parum hoc; indui iuſſiſti nudos,
at quo amictu, qua chlamyde?
mirum ſpectaculum: ij, qui vicerant,
bellicis induerunt ſpolijs victos;
qui ceciderant, inſignia reportauere cædentium;
à ſtrage ſuorum laureati remearunt in patriam.
quiſquis hoc vidit, cœpit ambigere,
vtri eſſent adepti victoriam,
qui dextero, an qui ſiniſtro pugnauerant Marte!
tot armatus odijs furor hoc egit,
quòd te Duce pietas triumphauit.

EZECHIAS

Rex Iudææ.

Synop. *Extat eius praconiu in sacris literis. sustulit Deorum simulacra, immò etiam aeneum serpentem, qui coli cœperat. succidit lucos. hostilis exercitus ab vno Cœlitum deletus est. eius productio vitæ à Sole significata.*

Eccles. 48. 49. 4. *Reg.* 19. 20. *Esaiæ* 38.

ENCOMION 107.

Fuisti arbiter horarum magnus, ac temporis,
sed magnitudinem pietatis excepit æternitas.
nihil fuit ea spectabilius pompa,
in qua tu captiuos duxisti Deos,
non vinctos manibus post terga, sed fractos.
nouus tibi patuit ad prælium campus,
cui comminuti Dij, sufficerent puluerem.
vel hoc habitus es statua dignus,
quòd fregeris indignas.
scilicet malè apud te audierunt Dij,
qui carent auditu;
inuisi tibi fuerunt, qui nequeunt videre.
succidisti lucos, qui menti eriperent lucem.
Stygias insectatus es belluas,
quæ impuris latebant in lustris.
vt religio altiores ageret radices,
superstitionem extirpasti radicitùs.
acriùs cruciati sunt suo tetri Manes incendio,
cum ignis materiam suffecisti ipsorum arbores.
plus tibi comparasti laudis,
cum versata est securis in silua,
quàm cum gladius in campo.
sed illud liceat mirari consilium,
quòd insignem prodigio æneum anguem
non sustuleris modò, sed fregeris.

Tar-

Tumuisti ira, vbi non tumuit virus:
sed nimirùm cultum impium aboleuisti anguis,
quem in sanando habuerant pium.
non es passus vmbram futuri cedere in noctem;
effinxisti tibi monumentum perennius ære,
cum serpentem diffinxisti æneum.
non siuisti populum implicari
spiris superstitionis obliquis.
Idem in hostes cœlestia nactus es arma,
qui in cœlum armauerant linguam.
mira vis diuini præsidij,
in vno Cœlitum vis integra fuit exercitus;
vnus immortalium strauit innumeros morte.
retulit tuus miles exuuias hostium,
quos alter exuerat vita.
ditatus est ea, quàm ipse non ceperat, præda.
de cœlo illata hosti mors est,
de cœlo etiam prolata tibi vita.
quid potest fama commemorare præclarius,
quàm te, qui produxisti lucem!
vel hoc illustrior Alcide fuisti,
quòd ille nascens geminasse dicitur noctem,
tu renascens geminasti diem.
vt longius excurreres in stadio vitæ,
reuocasti ad carceres Solem.
regressus est Sol, sed stetit, hæsitq; Natura
attonita, & defixa prodigio.
mirum fuit & illud prodigium vitæ:
reuocata videlicet horologij vmbra
certum reddidit te, non aditurum vmbras.
ne se Sol conderet in Oceani vndas
vna tua fecit lacrymula,
cœli oculo imperauit tuus.

NA-

NAHVM

Propheta

Synopſis. *Prædixit Niniuen vrbem euertendam, quæ cum Ionæ minas euaſiſſet, ad priſtina redierat ſcelera. quamobrem & ab hoſte oppreſſa, & terræ cùm tremore, tùm igni erumpente, & eluuie vaſtata eſt.*

ENCOMION 108.

Ab onere ſtatim tuum exordiris oraculum,
eam ſcilicet vrbem ſupplicio grauas,
quæ propoſito fuerat leuis.
incidit in exitium, quod euaſerat
alterius Vatis minis exterrita.
ſed vbi ſe aſperis exuit ſetis,
hoſtes induti ſunt armis.
vbi aurum redamauit ad luxum,
ferrum illi acuerunt ad cædem.
quia timuerunt acre vaticinij fulmen,
ſerenato cœlo procella non tonuit.
quãdiù legati verba apud ipſam habuerũt pondus,
terra ſuis librata ponderibus ſtetit.
non fecit labem, quia incolæ eluerunt ſuam.
at poſtea hiatu facto euomuit ignem:
quandiu exarſerunt in ſe ipſos,
illa non eructauit incendium.
mira res: effugerunt ignem,
dum iacuerunt in cinere.
quin etiam à ſolitudine prorupit eluuies
cuncta in exitium trahens:
aduerſa licet elementa coniurata ſenſerunt,
qui aduerſantia primis inierant conſilia.
cum ſalſæ exaruerunt lacrymæ,
dulcibus conſumpti ſunt aquis.

MANASSES

Rex Iudææ.

Synop. *Diu impius fuit; planetis, atque astris cultum exhibens, & filium per ignem transferens. Esaiam ipsum eximium Vatem serra dissecuit. tandem magno cum animi dolore resipuit. in horto regio sepultus est.* 3. Reg. 21.

ENCOMION 109.

Tandiù iacuit hic nocturnis in tenebris,
quandiù coluit sidera;
tandiù errrauit, quandiù planetas.
imbellis in terris, & inglorius fuit,
dum sibi adiunxit cœli militiam.
nihil ipso fuit abiectius,
cum excelsis immolabat in montibus;
nihil inquinatius
cum superstitiosè purgabat sobolem igni.
sed exarsit tandem in se vel dolore, vel ira;
extulit se supra sidera, cum ea infra se habuit;
pedem ijs impressit, quibus submiserat caput;
nobilius esse duxit sidera calcare, quàm colere;
illustre, ac regium esse,
vti ministerio, non imperio Solis.
addidit & purpuræ non exiguum decus,
cum erubuit de sanguine magni Vatis effuso.
tunc sceptrum tractauit rectius, cum se correxit;
sceptrum sibi censoriam mutauit in virgam.
stultè dedit superioris fabulam vitæ,
sapienter extremum actum.
ob pluuias Hyades cultas
imbrem fudit lacrymarum.
meritò est Regio sepultus in horto,
vbi animum cœpit excolere.

ESAIAS

ESAIAS
Propheta.

Synop. *Eius vaticinij dignitas ostenditur, & claritas, dū ea, quæ ad Liberatorem nostrum pertinent, quasi coram constituit. obiecta est ei species in throno sedentis Dei. impiè sectus est à Rege Manasse.*

ENCOMION 110.

Fas sit subire tuam, Vates magne, cortinam
inumbratam penitùs diuinitatis obtentu,
inaccessam insanienti Græciæ.
quàm amplum quæsiuisti theatrum!
cum mortales castigaturus ingratos
cœlum, terramq; audire iussisti,
vt essent auctoris vindices sui.
ostendisti, data in ministerium bruta
venisse in magisterium hominum.
ex hara deprompsisti quæ discerent
assueti Lycèo Sophi.
tui claritas oraculi fecit,
vt Apollo contemneretur obscurus,
qui dictus est Clarius
tàm aperti perspicuitas vaticinij
dubios fecit posteros,
vtrùm dicendus esses spectator, an Vates.
penè affuisti magnis paruuli Dei natalibus,
penè instruxisti cunas.
non es veritus, proterui Regis purpuræ
Virginis matris obiectare candorem,
illibato pudicitiæ flore.
qui non petendo prodigia
Deum fecerat parcum,
inuenit prodigum sui.

Iussu

Iussus es in grandi volumine
notas exarare breues, *cap. 8. & 9*
contracti videlicet in hominem Dei:
stylo scripsisti mortalium
inexplicabiles vel Superis notas;
Dei nomen ornasti titulis & nouis,& miris:
meministi celeritatis,& cursus,
cum adhuc materno arceretur amplexu,
pugnauit Imperator in campo,
cum imbellis lateret in specu.
meministi spoliorum,& prædæ,
cum algeret humi nudus.
inter nobilia locasti trophæa,
qui decumbebat in stipula.
nunquam es tàm magnificè locutus, & splendidè,
quàm cum de Dei spontè deiecti probris.
appellasti tanti præsidem belli,
Principem pacis;
recens natum,futuri sæculi patrem;
consiliarium, qui commodis non consuleret suis;
fortem, qui pendebat ab vbere.
at hoc certè minimè mirandum,
quòd appellaueris admirabilem.
quinetiam euocasti ab Oriente dynastas,
excitasti sopitam vrbem ad noui Solis exortum :
iam tum videre tibi visus es grande spectaculum, *cap. 60.*
cum abiecerunt Reges è capite diadema gēmatū
ad pannosi pueri pedes.
quid mente acutius tua!
qni regiam prospectasti pompam
tàm longè dissitus tempore.
quid quòd tibi tantò ante pependit è trabe *cap. 53.*
medius inter reos Deus!

Occupaſti ſanguinem illius lacrymis tuis;
parentaſti conditori Naturæ,
antequam lumina conderet morte.
patuit tibi ſcena tàm grandis,
antequam orbis terræ theatro.
cap.6. Sed quò te conſequi audeam gradu
admiſſum ad adyta ter maximi Numinis?
audijſti arcanum carmen cœleſtis odèi,
inter ſuperos verſatus es alites,
penè ipſorum euolare viſus es pennis;
arſiſti tu quoque pietate inter igneas mentes.
iccircò de Deo feciſti verba tàm clarè,
quia os diuino fulgebat igni, quem tetigit.
nullus tibi felicior obtigit dies,
quàm qui cœleſti notatus eſt calculo.
vt gemmeus efflueret ſermo,
prunæ abierunt in pyropos.
tametſi tanti lumen oraculi
hebetes perſtrinxit impiorum oculos,
cum cæci ruerunt in iram:
ſcilicet impiè diſſectus es ſerra;
improbitas tuo aureo ore perſtricta
acutos exacuit dentes.
cum nullum par eſſet ſimulacrum tuæ virtuti,
affabrè feciſti teipſum.
ipſe hoſtis honori deſeruijt tuo,
cum ſuffecit ſerram dolando.
denique ſepultus diceris eſſe ſub quercu,
nempe oppoſitus es candidiſſimus Vates
Dodonææ quercui,
vnde columbæ falſa fundebant oracula,
videlicet è collo,
quod colores à Sole mentitur.

OSEES

OSEES

Propheta.

Synop. *Iussus est accipere vxorem è prostibulo. describit Deum vt nutricium, itemq; vindicem. tum nuptias inter Deum, & hominem initas fide, sponsamq; in solitudinem abductam.*

ENCOMION III.

Vaticinatus es non dictis modò, sed factis;
nunquam tu fuisti castior,
quàm cum coniugem accepisti iussus incestam;
diuinas videlicet repræsentasti nuptias,
cum mortalibus initas indignis.
coniunctus es Venereo scorto,
sed nihil debuisti Veneri.
è prostibulo accendisti tædas,
vt lucerent pulchriùs domi.
nihil mortales audiere te blandius,
cum nutricium appellares Deum;
nihil asperius, cum similem pardo,
tametsi nullis notasti maculis.
cum eundem Deum faceres sponsum
pronubam dixisti Fidem,
sed amandata est in solitudinem sponsa,
vt disceret minus belluas timere, qnàm procos.
nemus adijt, vt perpetuò viresceret Fides.
at mirum, quòd in siluis exuit siluestrem animum,
inter feras esse cœpit humanior.
non ibi (vt alijs accidit) lacte nutrita est ceruæ,
ne in amore disceret esse fugacior.
sed inde lac hausit, vnde hausit & vitam.
mirum dictu; quæ in vrbe fuerat lupa,
in solitudine euasit agna.

I O E L
Propheta.

Synop. *Vaticinatus est in primis de sancto Spiritu, qui, post Christi ascensum in cœlum, inde delapsus, afflaturus esset mortales. item de magni Iudicis aduentu. iussit ieiunos esse suos, vt effugerent hostem.*

E N C O M I O N. 112.

Quis tàm afflatus Numine dicendus est Vates,
cap. 2. quàm qui de Numinis est vaticinatus afflatu?
quis tàm suauis eloquio
quàm qui Amorem deuocauit in terras?
aurea hic præcinuit lingua
eum, qui præselaturus erat igneam.
huius Vatis ante illustrata mens est,
quàm ignis ille effunderetur in capita,
sed qui mortales amore demulsit,
idem Deo deterruit iudice;
tetram Mundi caliginem præuidit clarè;
Sol profundè condendus in tenebras
ipsum minimè latuit.
versa est ei in sanguinem Luna,
ante communem mortalium stragem;
doluit casum Naturæ, antequam caderet.
hortatus est suos ad sonitum tubæ,
cap. 2. vt vereri discerent extremæ clangorem.
iussit vbertim madescere lacrymis,
antequam exarescerent metu.
cum coegit ciuium cœtus in vnum,
inuictum conscripsit exercitum;
sed, vt vinceret, ieiunum misit in hostes.
nouum consilium: militi negauit ador,
vt acquirere posset adoream.

TO

TOBIAS

Pater.

Synop. *Cum eſſet inter captiuos, ſepeliebat mortuos domi ſua. cæcus factus eſt ad experimentum virtutis. tandem curatus felle piſcis, quod remedium vnus Cœlitum oſtendit peregrinanti filio.*

ENCOMION 113.

Immortaliter es, vir magne, laudandus,
vel ob hoc, quòd conſuluiſti mortuis.
non es paſſus, necatos ab hoſte ferino animo,
immanibus etiam obijci feris.
nefas putaſti iactanter oſtentari cœlo
ſuperbæ mortis trophæa.
condidiſti vita functos communis parentis ſinu,
quos viuentes parentis inſtar condideras tuo:
eadem manu, qua inopi cumulaſti opes,
ipſum tumulaſti humo.
fodiſti ligone terram,
non vt erueres aurum, ſed vt integeres pauperem.
tunc verè tibi viſus es viuere,
cum inter vrnas verſabaris, ac tumulos.
nihil apud te tanti ponderis fuit
quàm terram inijcere leuem.
mira pietas. alij efferunt mortuos domo vel ſuos;
tu intuliſti domum vel alienos.
vnus in ædibus thalamus fuit, tumuli plures.
lauiſti vulnera non manibus modò, ſed oculis.
non tàm doluiſti poſtea, quòd tu careres luce,
quàm quòd alij lucis vſura.
multa in te fuere mira, ſed illud maximè,
quòd qui mitiſſimus ſine felle vixiſti,
curatus es felle.

TO-

TOBIAS

Filius.

Synop. *Matris in eum amor ostenditur, cum oculorum lumen, & senectutis baculũ appellauit. habuit itineris ducem, & comitem vnum Cælitum, à quo edoctus est, qua ratione pater à cæcitate curari posset.*

ENCOMION 114.

Dictus es à matre cæci parentis lumen
miro vaticinio,
quia consuluisti cæco,
cum & te lumen recepit, & per te lucem,
qui senectutis dictus es baculus,
peregrinando accepisti bacillum.
sed vt per nuptias sustentares familiam firmiùs,
ne sine prole concideret.
Ducem nactus es viæ non cœli sidus,
sed inter sidereos Cœlites vnum;
idem simul & erat viator,
& perfruebatur patria,
habuisti eum non comitem modò, sed comem.
mirus honor. deposita propter te purpura
Cœli Senator induit penulam;
fecit, ne nuptiales puellæ tædæ,
vt alijs acciderat ipsius viris,
tibi quoque cederent in rogales.
Stygium fugasti hostem incenso piscis corde;
scilicet eum, qui mortales facit excordes,
meritò ipsum expulit fumus,
quem è cœlo depulerat fastus.
dulcis tu semper tuo fuisti parenti,
sed tunc suauissimus,
cum, vt te videret, ei fel attulisti.

IV.

IVDITHA
Matrona.

Synop. *Holofernem, qui obstructis fontibus vrbem obsederat, adijt. inter cetera ornamenta attulit lilia. Deus ipse addidit splendorem. sandalijs captus est Dux. ebrij, ac dormientis caput amputauit ipsius gladio.*

ENCOMION 115.

Dux fœmina facti, sed præclarissimi facti;
omnes hæc vicit Amazones
vel virtute, vel gloria,
quanquam Amazoniam non gestauit peltam;
in curuatæ speciem Lunæ,
ne bellatorem aditura procacem,
omen sibi faceret maculæ.
hoc consilio non sumpsit arma, sed lilia;
benè sibi est ominata victrici,
quòd videlicet efflorescceret virtus.
in campum progressura cum hoste,
campestria tulit insignia;
sed lilia sibi, non rosas adsciuit,
ne quid sortiretur commune cum Venere.
castos se induit in flores,
vt vita spoliaret incestum.
accepit mundi muliebris ornatum,
vt dedecoraret immundum,
induxit aurea pedibus sandalia,
vt vestigia pulchriora virtutis imprimeret;
calcare voluit hostē nō strenuè modò, sed pulchrè;
cultum adsciuit sibi, vt eum eriperet Dijs.
incedentem cum fastu Ducem
augustiore ipsa obstupefecit incessu:
non est cum hoste congressa manu, sed gressu.

Cap-

Captus est ille non tàm vultu, quàm pedibus,
sed his proterendus.
Vt vrbem ille caperet, obstruxerat fontes,
sed manarunt vberius ciuium lacrymæ.
cum ijs negauit aquas,
sitim accendit sanguinis.
occupauit hæc ebrium sobria.
distrinxit gladium, vbi vidit somno solutum,
arripuit pendens è columna telum,
vt faceret sibi omen constantiæ.
habuit vbi rem præclarè gestam
vel inscriberet, vel incideret.
in molli iacentem purpura duro strauit ferro,
tumuit ceruix non iam fastu, sed vulnere;
rubuerunt oculi non ira, sed sanguine;
victoriam, quam somniabat, amisit;
lectus cessit in feretrum,
purpura in linteum sepulchrale;
ducta triumphalis est pompa,
hòc maior, quòd hostis capite minor,
epinicion non cecinit miles,
sed antistes sacrorum,
quia non arma vicere, sed vota,
nunquam litatum pulchrius,
quàm cùm victima cruore turpata,
nihil visum in pompa venustius,
quàm matrona procul à Venere,
quæ proxima stetisset incesto.
lilia, quæ secum tulerat, retulit,
inermis adijt pugnam,
sed redijt armata cum telo,
nouum spectaculum: turpe ostentauit caput,
quòd pulchro superauerat pede.

ACHIOR

ACHIOR

Ammonites.

Synop. *Holofernem, etsi ethnicus, monuit, ne Hebræos impugnaret, quos Deus tegeret. traditus est ipsis Hebræis vt vnà cum illis caderet, alligatusq; arbori. parta ab illis victoria, religionem veram amplexus est.* *Iudith.6.*

ENCOMION 116.

Magnum accessit religioni decus
testimonio tuo,
quia acceptum ab extero.
apud barbarum Ducem aliena defendisti sacra;
hostilem vertisti tubam
in præconium.
deterruisti Ducem à bello ostensa vi Numinis,
quod Hebræi colerent.
imbellem declarasti, licet tot copijs instructum;
immò nec patrios es veritus Deos,
cum Numen commendasti extraneum.
traditus es Iudaicæ, quam extuleras, genti,
vt illam sociares in cæde;
sed cum alligatus es arbori,
spem concepisti non vanam
ex viriditate ramorum;
sub vmbra positus accepisti omen,
fore, vt tegereris à Numine,
quòd hosti tectum esse nolueras.
cum vidisti turpe illius caput recisum
à Iuditha in triumpho duci,
habuisti vnde componeres sertum
ex viridi tuæ arboris fronde;
at vincula, quæ hostis innexuerat tibi,
ipsi iniecisti captiuo.

IOSIAS

Rex Iudææ.

Synop. *Extat eius præconium in diuinis literis, vbi ipsius memoria comparatur odoratis pigmẽtis, melli, & musicis modis, & sympoſio. ad ipsum pertinent Ieremiæ næniæ. ſuſtulit cultum in primis Solis, & aſtrorum.*

Eccl. 49.
4. Reg. 22.

ENCOMION 117.

Occidere potuiſti, vt mortalis, in bello,
excidere è mortalium mente non potes.
tumulus tuus iniecto non eguit flore,
quia nomen etiam à morte fragrauit:
cum eſſes in ſepulchro compoſitus,
memoria, vt in compoſitione odoris, afflauit.
poſt editum extremum ſpiritum,
non deſijt virtutis ſpirare ſuauitas.
quia priuaſti thure fœda figmenta,
redoluerunt tuæ famæ odorata pigmenta.
collatum eſt nomen pretioſo cum puluere,
quia Deos in vilem vertiſti cinerem.
dicta eſt etiam tui memoria dulcior melle,
tametſi inter tuorum vulnerum roſas
apis inſtar erexit dolor aculeos.
dignus es ore Neſtoreo,
qui diffluxiſti rore nectareo:
& mel memoria tui habet, & melos,
quia concinuerunt tua dicta cum factis,
religione choreas ducente virtutum.
quin etiam dum ſtrenuè cadis,
inter raucas tubas, ac lituos,
multò vocaliores auditæ ſunt neniæ,
At quàm virile prætetuliſti robur,
qui effœminatos ſuſtuliſti de regno!

Pro-

Proſtibula viliora feciſti, quàm ſtabula;
leone acrius inſectatus es lupas.
nihil odit infenſius,
quàm te ſuperſtitem ſuperſtitio.
nulla triumphi pompa par tuæ,
in qua ducti ſunt, præter hoſtium ſpolia,
diuinitate ſpoliati Dij.
infames lucos repleſti mortuorum oſſibus,
aridam iniecisti materiam, ne reuireſcerent.
excepit Deorum cinerem profluens Cedron;
præluſiſti ſcilicet bello,
quod ibi confecturus erat imperator Deus,
ſanguinem deſudaturus in pugna.
execrabiles ipſæ nemorum vmbræ,
quas ſuſtuliſti ſuccisis arboribus,
reddidere te clarum,
ſed illuſtrior factus es multò
(mirum dictu) cum ſuſtuliſti cultum Solis.
nulli maculoſior eſt viſa Luna, quàm tibi,
ne impleret illa orbem lumine,
impleſti eam ignominia.
de cœlo iniecta tibi mens eſt,
vt profligares militiam cœli.
cœlum ipſum conſilio prætulit facem,
vt combureres Solis currum;
Solis equi non ſolùm igneo viſi ſunt ore,
ſed toti abierunt in flammam.
non aſtra tibi ſiniſtra deuoluerunt fata,
immò tu aſtris fuiſti fatalis.
quàm ſplendidus contigit tibi triumphus,
qui coronatus es pro ſideribus victis!
immortaliter viue, qui ante currum duxiſti
Solis quadrigas in cinerem verſas.

SOPHONIAS
Propheta.

Synop. *Maiores suos, quos ipse recenset, habuit, vt Hieronymo placet, item Prophetas. prædixit superstitionem delendam, astrorum in primis cultum. Dei Iudicis aduentum grauibus verbis describit.*

ENCOMION 118.

Clarum te fecit & virtus, & genus.
editum dicit fama ex Vatibus Vatem;
minus dixisset, si ex Regibus Regem.
quàm abundè in te se Numen effudit, ac tuos;
siquidem parentem, auum, proauum afflauit, & atauū.
tàm nobiles quatuor Vatum quadrigas
extremus ipse velut auriga complesti.
meritò tales imagines præfers maiorum,
qui vaticinarurus eras maxima.
præcinuisti euertendum Stygij regis imperium;
penè arma sumpsisti, cum acuisti stylum.
inter comminuta Deorum simulacra
velut in campi versatus es puluere.
oppugnasti maximè cœli militiam,
vt fas esset potiri cœlo.
extorsisti Orioni gladium, exarmasti sidera;
rem ratus es indignam, in terra vereri,
quæ in cœlo calcanda;
noluisti hominum mentes errare cum Sole.
Lunæ item sustulisti cultum,
ne mens quoque contraheret maculam.
Quin etiam reis mortalibus dicis diem,
dum caliginosam vltimam dicis noctem:
nunquam clarius se fundit lumen oraculi,
quàm inter offusas tenebras Mundo.

ILDA

OLDA

Prophetis

Synop. *Cum Helchias Pontifex inuenisset in templo librum legis, ac multi ex eius prascripto non viuerẽt, missus est à Iosia Rege ad Oldam prophetidem, quæ vaticinata est pœnas in posteros dilatas.* 2. Paral. 34

ENCOMION 119.

Nihil in te muliebre fuit, aut molle,
quæ peruicaces animos voce fregisti.
tametsi solata es insignem pietate Regem;
integrum ei præcinuisti regnum,
cum audisti scidisse purpuram.
distulisti in posteros damna:
quòd ille velox fuisset ad luctum,
incessit pede pœna claudo.
sed quanta tu in existimatione fuisti,
quam consuluit antistes ipse sacrorum!
nempè is, qui solitus suo consulere in pectore
logèum gemmis intextum.
tu quoque fecisti oraculis pretium tuis,
quæ, etsi fœmina, gemmarum abieceras cultum.
scilicet indutus ille textili Mundo
te veritus est muliebri carentem mundo.
non latuisti Sibyllæ more sub antris,
sed versata es in vrbium luce,
quæ clara fundebas oracula.
tàm illustrem si nacta esset prophetidem Græcia;
obscuram damnasset Pythiam,
quia responsa reddebat ambigua:
mirum, quòd incalescens à Phœbo, clara non fuit;
non accendit vaticinijs lumen,
etiam si sederet in tripode.

VRIAS

VRIAS

Propheta.

Synop. *Fuit hic ex vrbe Cariathiarim, hoc est ciuitate syl-*
Ierem. 26. *uarum. cum de imminenti Hierosolymæ excidio vatici-*
natus esset, à Ioachimo Rege extractus est ab Aegypto,
quò se abdiderat, & impiè necatus.

ENCOMION 120.

Sortitus es patriam nascens
ciuitatem syluarum;
sed inuenisti in vrbe Solyme,
qui syluestres immanitate vinceret belluas,
impium Regem,
sæuiorem etiam rege ferarum leone.
abdideras te in Aegyptum,
vt ferinos eluderes morsus,
non ibi ausus est tibi oblatrare Anubis;
tutior fuisti inter barbaros,
quàm inter tuos;
alterius Vriæ visus es similis,
quia & ipse iniustè interfectus à Rege;
sed qui eius sanguine infecit purpuram,
eluit lacrymis criminis labem;
at qui te necauit, supplicium seruitio luit;
non leues pependit paricidij pœnas,
qui graue pependit Babyloni tributum.
tui fulmen oraculi
extimuerunt vel aquilæ Regum.
horribilius expauit Solyme
tuis auditis minis,
quàm hostilis tubæ clangore;
non tibi nomen Vriæ fuit fatale, qui cecidisti;
sed ei, qui te cæcidit.

COL:

COLLATIO EXTERORVM:

QVI A BABYLONICÆ SERVITVTIS tempore vſque ad Machabæos fuere Prophetis, &c. Synchroni.

Egrè ca'amus excurrit ad eorum temporum calamitates, quibus Hebræi iactati ſunt in vrbis vaſtitate, ac Babylonica ſeruitute. qui mœror, qui ſqualor! occurrat verò animis illa inclyta olim natio, ſeptuaginta ipſos annos extorris à patria, deſtituta præſidio Numinis, ac tutela Cœlitũ, apud ripam fluminis, tanquam è naufragio ad littus eiecta, ſuſpenſis lyris, ac citharis ad amaras ſalices, amariſſimis lacrymis obruta, hoſtem exoſa, non modò vexantem, ſed ſolantem. quem certè non commoueant tot eius gentis exitia, tanta clades! ille tot ciuium miſerandus interitus, illud Hieroſolymitanæ militiæ decus tot Regum, ac Ducum victorijs acquiſitum, barbarorum poſtea obtritum equitatu; filiorum cruore materni reſperſi oculi, ſtrues cadauerum obiecta laniatibus auium, ac ferarum, & quod indigniſſimum eſt, delubrum auguſtiſſimum ſacris inſtrumentis ſpoliatum, direptum, euerſum, aræ deiecta, ſacra conculcata. ita plerumquè ſpreti Numinis præmonitus excandeſcunt; ſic humana dat pœnas audacia, vbi ſe diuinitati cõtumacem præſtat. ſed vt agam placidius, quàm atrocius, ad exempla præclara virtutum ac-

cedam:

cedam: habet hoc virtus, vt attrita rebus aduersis explendescat magis, ac niteat, premi se, non opprimi sinat. admirationem certè excitat in tantis ærumnarum tenebris lux tantæ pietatis. quæ in Ezechiele in primis, ac Daniele Vatibus, in Susanna matrona, in tribus adolescentibus in illa seruitutis tetra caligine positis enituit, præter nonnullos, qui in vrbis ruinis semiuiui remanserunt: num impedimento fuit tanta tempestas, ac turbo, quin sapientissimè omnium philosopharentur? Inciderunt in hæc tempora ex exteris septem illi Græciæ Sapientes, alijq; multi doctrina præstantes, qui tamen in religione, quæ veræ sapientiæ parẽs est, stultè hallucinati sunt; aut si quid de virtute benè senserunt, hauserunt à nostris: siquidem Solon præsertim Aegyptũ per id tempus adiit, quo Ieremias ibi exulabat; itaque multa ab eo discere, ac tamquam è fonte deducere potuit; vt si quid in Solonis legibus, quas condidit honestũ, ac laudabile visum sit, id in nostros redundare debeat. Quæsitum est hoc tempore inter Sapientes ipsos de Sapiẽtiæ principatu, nec tamen verus inuentus est Princeps: nã cum à piscatoribus in Milesia regione verriculũ traheretur, extracta est aurea Delphica mensa cum tripode aureo; placuit igitur Apollinem Delphicum consuli, ac sciscitari, cuinam adiudicari mensa deberet. respõsum est à Pythia, illi dandam, qui sapientia ceteros præstaret; tum Thaleti mensam detulerunt; is eam Bianti cessit, *Bias Pittaco*, hic protinùs alij, ac deinceps per omnium septem Sapientum orbem ad extremum Solonem peruenit; qui tamẽ titulum, ac præmium amplissimum sapientiæ ad ipsum Apollinem transtulit. hæc tùm ab ijs acta. neque per tot ambages veræ sapientiæ fontem, aut inuenerunt, aut agnouerunt: quippe ille non nisi per sanctissimorũ Vatum ora manabat. ab his igitur exordiamur, vt rectè philosophari discamus.

Euseb.

Septem Sapiẽtes

IEREMIAE PROPHETAE Synchroni.

IEremias Vates, quanquam iam inde à Iosiæ Regis temporibus vaticinari cœpit, nec Babylone, sed in Aegypto diem

diem obijt, tamen hoc loco ponitur, quòd adhuc viueret, cum Iudæi adducti sunt Babylonem, ad quos etiam literas misit. hic à vitæ labe purissimus, etiam à communi expiatus antequam natus, ab aduersarijs in cœnosum lacum iniectus est, vbi aliquandiu latuit, quòd inquinatum sceleribus populum liberè arguisset. cum exularet in Aegypto, quæ regio omniũ superstitionũ receptaculum fuit, cœlestis ibi philosophiæ incunabula posuit, ac secretiore doctrina hierophantas imbuit; cuius fama excitati Græcorũ sapientes peregrinationes in Aegyptum susceperunt, atque indè sapientiæ fontẽ ad se deriuarunt, quanquam non ita liquidus fluxit posteaquã quasi extra munimenta se euoluit in Græciam, non suas duntaxat trahens vndas. ac Solon in primis tunc cum Aegyptum adijt, vbi Ieremias exulabat, eum conuenisse putatur, vti dictum est, & multa audijsse de moribus deq; vero philosophandi genere, vt mirum nõ sit, quòd quædam Solonis dicta laudẽtur, vt cùm Cræsi fortunis Telli pauperis coloni, sed iusti prædiolum prætulit. Thales quoque, si sub idem tempus eam regionem peragrauit, percipere potuit multa, quæ sapienter ab ipso prolata circumferuntur, vt cum interrogatus, quid esset vetustissimum? Deus, inquit, propterea quòd nunquam esse cœperit. quid aspectu pulcherrimum? Mundus, quòd opus architecti & conditoris Dei sit. cumq; ab ipso quæsitum esset num lateret Deum quisquam iniustè operans? respondit, immo verò ne cogitans quidem; quæ videtur ex Hebræorum Vatum cortina accepisse. sed nimirũ noster hic Vates sapientiam diuinitùs hauserat; qui cum obtendisset infantiam, vbi afflatus Numine eloqui cœpit, pondere, ac vi verborum omnia repagula impietatis effregit. Ioachimum ipsum regem vaticinij minis exagitauit. corripuit maximè Sedechiæ regis perfidiã, fastumq; compressit, denuncians Babylonis regis aduẽtum; quamobrem eius iussu in obscurum, ac tenebricosum detrusus est carcerem. sed idoneas Sedechias luit pœnas, spoliatus videlicet regno; tum effossi sunt ei oculi, catenis oneratus est, deductus Babylonem, inclusus in cauea, nihilo felicior captiuis ceteris, nisi quòd propriam ærumnam, & hostis vultũ,

Solon.

Thales.

vt erat obcæcatus, videre non potuit. Sub idem verò tempus & Ieremias Sedechiam regem verbis, & Tarquinius Priscus Romanorum rex oppugnabat Hetruscos armis; sed nobilior planè illa nostri Vatis fuit de Rege victoria. cum autem Ieremias in carcerē coniectus est, Tarquinius Circenses instituebat ludos, vbi è carceribus effusæ aurigarum quadrigæ excurrebant ad metam; sed clauso potius Ieremiæ palma delata est. Obijt tandē exul in Aegypto vir sanctissimus suorum manu impiè appetitus lapidibus, qui scilicet minatus ijs erat ob crimina vrbis excidium in acervum lapidum redigendæ. post mortem autem nō modò vivere visus est, sed armare suos in impiorum cædem: obtulit enim se per visum multò post vnà cum Onia hierarcha Iudæ Machabęo Duci fortissimo, gladiumq; porrexit ad speciem aureum, ad vim autem quolibet chalybe, & Vulcanijs, vt dicitur, armis validiorem. ferunt ex eius tumulo pulverem accipi solitum, quo aspidum curabantur morsus, prodigio certè satis idoneo, quippè ille surdis licet auribus populū obfirmatum quodammodo sacris vaticinijs excantauerat, & venena sustulerat impietatis, & reges in se crudelitatis virus euomentes constantia superarat. Non est autem omittendum, quod ad institutam operis rationem pertinet, Ieremiam eo ferè tempore in arenosum locū fuisse demissum, vt ibi situ, sudore, ac macie contabesceret, quò in Olympico pulvere Cleon Epidaurius vicit. nemo tamen est, quin multò felicius, atque præclarius cum nostro Vate actū dicat, quia hic impurum lacum in liquidissimum gloriæ fontem vertit. Neque illud prætereundum est, sub idem quoque tempus, quo Ieremias Sedechiæ regi constanter, ac liberè restitit, seq; vaticinando opposuit, Pittacum Mitylenensem cum Phrynone Atheniensium Duce certamen inijsse, quem reti, quod clypeo tegebat, per astum implicuit, ac deuicit. at hoc potiùs fuit Vati propositum, vt cùm populum, tùm ipsum regem ex hostium laqueis expediret, nisi impedimento esset culpa. Fuit autē Pittacus vnus ex sapientibus septem, cuius illud in primis commemoratur. Prouidendum ne casus veniat, si fortè venerit, æquo animo tolerandū: quod videlicet à nostro Vate

non

Tarquinius Priscus.

2. Machab.

Epiph.

Diony. hal.

Cleon Olympionices.

Pittacus.

Euseb.

non tàm iactanter verbis est, quàm cõstanter factis expressum. eundem Pittacum ferunt in Fortunæ fano scalarum gradus constituisse, vt eius significaret ingenium, cuius opera multi mortalium ad fastigium dignitatis, ac felicitatis ascendant, multi descendant: at verò Ieremias non Fortunæ, quæ nulla est, imaginem Sedechiæ Regi proposuit, sed infinitam Dei vim, potestatemq; qua ipsum sibi non obtemperantem mox è solio deiectum ferarum more in Babylonicam compulit caueam. *Laertius.*

BARVCO SCRIBAE, & Propheta: Synchroni.

BArucus Ieremiæ Vatis anagnostes, & ipse Vates admirabili constantia fuit; neque enim dubitauit vaticinium palàm proferre, ac legere quamuis minarum plenum, legatione perfunctus sanè difficili; quippe Ioachimus rex ira æstuans eum libellum non modò scalpello cõscindi, sed in ignem proijci iussit; ipsum verò præconem comprehendi, qui tamen diuinitùs ereptus est. Arion, vt quidam putant, hoc ferè tempore canebat, qui & ipse periculo subtractus dicitur, non solùm citharœdus insignis, sed tragici quoque carminis scriptor. at Ieremias lugubri carmine, ac tragico veluti syrmate obductus excidium canebat patriæ. incurrit Arion in sociorum insidias, at Ieremias, & vnà Barucus eius alumnus in Regum vim, furoremq; qui & imperij maiestate, & armatorum manu muniti sunt, quorum immanitas vitari sine Numinis tutela non potuit. Quanta verò vis eius oraculi, quod Barucus cecinit, fuerit, vel ex eo intelligi potest, quòd cum apud Iechoniam, ac ceteros, qui captiui Babylone tenebãtur, illud perlegeret, tantos excitauit animorum motus, tantam vim lacrymarũ expressit, quãtam nullus artificiosus orator potuisset exprimere. oblata statim est grandis pecunia in vsum delubri, atq; sacrorũ, quibus è cœlo exposceret pacẽ. *Ierem. 36.* Arion

SVSANNAE MATRONAE Synchroni.

SVsanna lectissima fœmina Sedechia regnante cum Babylone captiua teneretur, liberam tamen habuit pudicitiam, matronalem non dedecorauit seruitio stolam. inter incestos senes castimonia nō cōsenuit; sed viguit vt cū maximè. stetit ante tribunal inuicta, quia non rea. infamiæ nube inobscurata, tamen emersit conscia sinceritatis, spē salutis non ancipiti argumento, sed certo petens ex sua in Deum fiducia; nec iacta in vanū vota: siquidem nihil in ea opprimenda senum auctoritas, canities, supercilia valuerunt. Accepit ea, qua hæc acta sunt, Olympiade Thebanus Cleonides in stadio coronā, sed Susanna maiore cum plausu, quia victrix cùm impudentiæ, tùm vafritiæ. ab adolescēte Daniele detecta senum fraus est: nempe is vetuit hanc esse prædam, qui & leones vetuit ipsum prædari. cum verò procos de vario arborum genere interrogauit, sub quibus res acta diceretur, ostendit non exaruisse pudicitiā, eamque frondium vmbraculo non inobscuratam fuisse, sed tectam.

Dionys. Cleonides Olymp.

ANANIAE, AZARIAE, Misaeli Synchroni.

TRibus pueris, quos propter virilē animi virtutem potius Triumuiros dicas, Babylonicæ seruitutis vincula non modò non nocuerunt, sed illa ipsa, quibus obstricti cōiecti sūt in flammā, soluta cesserunt in decus hoc enim vnum egit flamma, quòd vibranti lingua, sed innoxia ostēdit inter captiuos nō esse censendos, quos vna religio colligarat. cum autem Regis statuæ in immanem altitudinē erectæ proni accidere noluerunt, altiores ipsi fuere ingenti colosso. itaque, & ardentem ira tyrannum, & ipsum ignē eius iussu sæpius accensum superarunt. Maiorem certè hi

pro-

promeruerũt laudẽ, quàm is, qui eã Olympiade, qua hæc gesta sunt, nomen dedit Anticrates Epidaurius, cum cursor in stadio vicit: nam vt hi quoque veluti religionis Olympionicæ libero pede excurrere possent, ipsis flamma, cũ cetera reliquisset intacta, solùm compedes soluit; & qui contempserant in profanæ statuæ dedicatione musicorum instrumentorum sonum, ingressi pyram suauissimam cecinerunt odam: non sunt ausæ interim quæ vibrabant in igne linguæ interstrepere cantibus; inter tripudia alienam symphoniam repudiarũt, inter pœnas musici ipsi esse cœperunt: dulcius fuit melos, quod veluti assa voce cantatum ab ipsis est, dum igne nequeunt assari. circumuolitando lusit flamma, non læsit. diceres inediam illam, cum ab epulis regijs abstinuerunt, magisterium fuisse flammæ, ne ipsos, regium genus, voraret. quid autem horum certamine aut auspicatius, aut felicius esse potuit? cui ipso hoste spectante, ac stupente, adesse visus est propositis præmijs agonotheta Deus, idemq; aliptes. Anticrates Olymp.

DANIELI PROPHETAE
Synchroni.

DAnielis virtus iam inde ab adolescentia se prodidit, cum nobilem matronam Susannam procacium senum expedij t laqueis. deinde cum alijs luctatus est monstris. Draconem qui diuinis honoribus colebatur, nõ ferro, sed medicata interfecit offa. idem lusit inter leones; apparatum habuit diuinitus epulum in cauea. præter hæc visis admiratione dignissimis nobilitatus est, inter ænigmata & gryphos, & varias futurarum rerum ambages ita versatus est, vt imperiorum fata, atque regnorum mente præciperet; immo verò Dei ad nos aduentum certis temporibus definiret nocturna quoque visa, & insusitata spectra, quæ se Regi obiecerant, inuoluta enoluit. quis autem eorum Sapientum, qui tunc maximè in Græcia florebant, aut ingẽtis statuæ, aut fatalis arboris casum de Regis exitio ausus esset interpretari? non veritus est periculum capitis, dum

luteos

luteos statuæ pedes ad idem significandum accommodat! ipsum verò Regem, quis inter turpes belluas amandasset, exutum purpura, hispidis horrentem setis, commutantem regias dapes cum fœno brutorum, auream catenam cum ferreis vinculis, aulicos, ac proceres cum agrestibus feris, denique augustale cum lustris? hoc tantùm de imperatorijs insignibus reliquum fecit, quòd aquilæ more, ob desuetudinem videlicet vrbani cultus, curui excrescerent vngues: quis, inquam, ex Græcis Philosophis (vt omittam diuinaculos, & coniectores) non dico hæc obscuriora interpretari sciuisset, cum in nocte versarentur, sed aliquid malè ominari de Rege etiam suspicando esset ausus? quis non metuisset, ne dum ipsum belluam dicit, in se primùm experiretur ferum? Quid cum Baldassari item regi inscriptam diuinitùs parieti sententiam mortis, atque exitij non minus constanter, quàm verè declarauit? atqui tãtum abest, vt aliquid subierit ob harum rerum vaticinationes damni, vt potius ab altero constitutus sit regni præfectus, ac princeps, ab hoc verò donatus sit sapientis insignibus, hoc est aureo torque, & veste purpurea. Celebrabatur Danielis tempore inter ceteros Sapientes in primis Chilo Spartanus, Cleobulus Rhodius, & Bias Pritaneus. & Chilonis quidem (quanquam & alijs tribui solet) præsertim illa vox memoratur. Nihil nimis; quod tamen ipse nullo modo præstitit; audito enim filij nuncio, quòd in Olympijs vicisset, nimio gaudio expirauit: at verò Daniel cum tot à Regibus, atq; tàm insignia sapientiæ, ac virtutis ornamenta accepisset, nec de se sensit elatè, nec lætitia gestijt inaniter. Iam Cleobulus cum Aegyptios adierit, qui à nostris, vti dictum est, veram philosophandi rationem acceperant, nõ mirum quòd modestè satis illud pronunciarit. A sapiente non amicos modò, sed aduersarios beneficijs esse afficiendos, denique Bias cum patria ab hostibus capta nihil in fuga rei domesticæ secum asportaret, iactauit tamen omnia secum extulisse bona: at non intellexit, etiam mala, superstitionem videlicet, & animi fastum. in Daniele quidẽ ea vox poterat esse verior, qui cum è patria factus esset extorris, tulit secum non modò ingenium, & prudentiam, sed

Chilo. Cleobulus. Bias.

etiam

etiam pietatem, & religionem. Et quoniam longissimo Vates hic perfunctus est æuo, multos alios habuit, præter septem, ex ijs, qui doctrinæ laudem apud exteros sunt consecuti, synchronos, atque suppares, quibus omnibus ipse, quia diuinitùs instructus & eruditus, facilè sapientiæ palmam eripuit. inter hos Anaximander fuit Thaletis sodalis, qui primus terræ, marisq; ambitus descripsit, geographicam tabulam edidit, cœlestia docuit signa, sphæram construxit, & gnomonem inuenit: at verò Daniel ipsos orbis terræ principatus, fata regnorum, imperiorum euenta quasi describens, arcanis quibusdam rerum significationibus proponebat; definitas, ac certas temporum rationes præstituebat, non inani matheseos labore distentus, sed ijs intentus, quæ ad communem mortalium libertatem, salutemq; spectarent. atque illi quidem in multis errarunt; nam Anaximander parum sapienter, ac piè infinitatem quandam rerũ posuit, ex qua omnia orirentur, nec perennitatem diuini fontis agnouit; Anaximenes autem eius auditor longè item à Danielis mente philosophatus est, quippe principium rerum aerem opinatus, quem genere infinitum dixit, ac vano diuinitatis titulo ornauit; Solem, Lunam, ac stellas è terra ortum duxisse somniauit, nec mirum cum ipse non aliud saperet, nisi quod è terra concretum esset. Neque porrò in contentionem laudis cum Daniele venient, aut Anacharsis Scytha, qui leges apud barbaros tulit; aut Xenophanes Colophonius Archelai auditor, qui iambos, & elegos scripsit, aut Egamnon Cyrenæus, qui theogoniam; aut Alcęus Mitylenæus insignis lyra; aut Sappho poetria, quæ puros Castaliæ fontes inquinauit; neque Simonides, qui musicen nouis chordis auxit, & memoriæ artem inuenit; quo ferè tempore Daniel diuina præcinebat oracula, & somnia Regum, quæ ipsis è mente exciderant, in memoriã reuocabat. Epimenides quoque Cretensis ea ætate celebratus est, de quo meminit Plato mira prorsus de eius somno narrãt; ipsum septẽ & quinquaginta ferè annos in spelunca quadã alto sopore depressum ac penè sepultũ iacuisse, tum demum excitatum: cum autẽ in apertũ prodijsset, ad-

Anaximander. Anaximenes. Anacharsis. Xenophanes. Egamnõ Alcęus. Sappho. Simonides. Epimenides.

admiratum nouam rerũ faciem,& mutata omnia, stupuisse attonito similem, cumq; domum diuertisset, à fratre natu maiore,qui iam senuerat, vix agnitum: cuius rei fama cum Græciam esset peruagata,in magna Epimenides apud omnes veneratione fuit,& quasi Numinis loco habitus:sed is rumor non sine fraudis suspicione percrebuit; impositum fortasse vulgo est:at ea,quæ de somniorum interpretatione Daniel edidit, omnem admirationem superãt;neque enim aut vana coniectura nitebantur, aut tanquam laruatæ mentis fuere laudibria. quid autem magis inauditum, quàm diuinare, ac firmiter decernere de volucri alterius somnio,quod ab ipsius mente,qui somniauit,euolarit.non effigies illæ rerum,aut inanes aut abiectæ fuerunt,sed quæ conuersiones,motusq; regnorum,euenta imperiorum, vicissitudines,orbitas,casus humanarum celsitudinum continebant. ita factum est,vt ipsis barbaris Regibus Daniel admirationi esset, atque ab ijs ea exciperet honoris insignia,quæ nemo exterorum,qui sapiẽtes habebantur; quid enim magnificentius,atque præstantius dici potest, quàm alienigenam, immò captiuum regia circumdari purpura, monili ornari aureo, ac tertium in regno constitui? multi memorantur Olympionicæ, qui Danielis ætate vixerunt, in primis Chrysomaxus Lacon aureo fulgore nominis clarus,& factis illustris,tum Spartanus Eurycles,Claucias siue Glycon Crotoniates,itẽq;Eratostenes,Agis Elæus, Hippostratus,Ladromus Lacedæmonius, Diogenetus; Archilochus quoq;Corcyręus,qui cursu;Praxodomas,qui pugillatu vicit,aliiq; quos Olympicus ipse puluis obliuione tumulauit.Obiit autem Daniel,vt sapientes nonnulli ex annorum rationibus colligũt,secũdo eius Olympiadis, qua victor in stadio coronã meruit Tarentinus Achocas,anno: sed aliud est oleastro coronari,qui mox exarescat,aliud aureo decorari torque,& inter regni purpuratos esse præcipuũ, quod Daniel consecutus est viuens; à morte verò muneratorem & agonothetam habuit Deum.Denique neque illud omittam,Danielis tempore Isthmia,& Pythia post Melicertam primùm acta.Gymnicus item agon, quem Panathenęon vocabant,exhibitus est Athenis:fiebant autẽ Panathenęa in

Dionys. Olympionicæ. Chrysomaxus. Eurycles Glaucias. Eratosthenes. Agis. Hippostratus. Ladromus. Diogenetus. Archilochus. Praxodamas. Achocas

in Mineruæ honorem, quam præsidem sapiétiæ putabant, cuius peplum ferebant in pompa cum Prryhica saltatione, & athletarum lucta. sed nimirum ludus fuit quicquid in eo genere sapientiæ iactauit Græcia. Nemeæus quoque agon primùm ab Argiuis institutus, post eum, qui sub Archemoro datus; tametsi alij à Molorcho, qui Herculem susceperat hospitio, cuius filius à leone interemptus fuerat, institutum dicant, cum Hercules eius vltus est necem: atqui Danielem longè celebriorem fecit fama constans, & vera; admirabilius enim fuit inter leones tanquam inter agnos ludentem cubare, quàm eos aut iaculo confodere, aut claua percutere. Panathenæa. Agon Nemeæus.

HABACVCO PROPHETAE Synchroni.

HAbacucus Vates, & Danielis magni dapifer Babylonem adijt, miro modo peregrinatus; nam cum iter ignoraret, nactus est ducem Cœlitum vnum; ac ne vlla esset mora, suspensus capillo verticis ilicet tranauit aërem; tum in caueam immissus, vbi Daniel inter leones sedebat intrepidus, nouo attonitus spectaculo, quam secum aduexerat, porrexit dapem; mox repente in pristinam abreptus est sedem. nobilitatus autem est vaticinijs magnis, atque præclaris, in primis eo, quo futurum Liberatoris nostri triumphum de morte, ac de Erebi principe partũ descripsit magnificentissimè, in quo ambo illi hostes currum captiuorum more præirent: quæ profectò victoria longè dignior calamo fuit, quàm Eleensis Olympionicæ Apellæi, qui tunc stadium currendi confecit, cum hic viuendi. Porro cùm Habacuci, tùm Michææ Vatum ossa diù latitarũt, quæ tandẽ cœlesti monitu Eutheropolis præsul effodit, ac protulit Theodosio imperante, eaq; honestissimo loco cõposuit: & sanè par erat, hunc Vatem maximè, qui triumphali carmine prosecutus fuerat victorem Deum, non carere funeris pompa. Apellæus Olymp. Baron.

EZECHIELI PROPHETAE
Synhroni.

EZechielis mens Babylonicæ seruitutis vinculis ita adstringi non potuit, quin soluta se altiùs efferret. ei admirabiles omninò rerum formæ obiectæ sūt, in primis verò currus triumphalis, quo inuehebatur Deus. insignis planè currus ille, atque spectabilis fuit, siue compage rotarum, quæ licet essent inter se complexæ, facilem tamen habebant cursum, & expeditum, siue animantium, à quibus trahebatur, aspectu quadriformi; siue aureo fulgore chrysoliti; siue oculis intermicantibus, quibus erat aptè distinctus, maris item species apparebat, tanta videlicet mysteriorum altitudine, vt mens humana quātumuis Delio natatore peritior obrueretur. Inter hæc Tarquinius Priscus Romanorum rex de hostibus victor triumphum egit, quadrigis inuectus primus, quatuor videlicet ad maiestatem, & magnificentiam vsus est equis, & aureo curru: sed quantò vel nobilior, vel admirabilior illæ sub hoc tempus visæ à Vate quadrigæ? quas non trahere adniterentur equi, sed leo inter belluas generosissimus, aquila inter aues princeps, taurus armenti decus, robore præstans, denique homo, qui inter ceteras animantes dominatur, vel potius ipsi Cœlites ea induti specie; adde, quod omnium triumphorum gloriam planè superat, aurigam Deum. Post hæc Tarquinius aduersus Sabinos castra mouet, sed Marte cōmuni; quo tempore Ezechiel afflatus numine, quamuis inter captiuos degeret, mente tamen Hierosolymam petit, templum circumspectat, superstitionibus, quæ irrepserant, bellum indicit, diuinam intentat iram. Floruit hoc item æuo poesis in primis tragica; nam tum primùm certantibus in hoc genere τράγος, idest hircus propositum est præmium, vnde Tragœdiæ nomen multi deductum putant: at verò Ezechiel spectaculum dedit suæ genti maximè miserabile, atque tragicum: cum videlicet vrbis excidium repræsentauit in latere, ordinauit aduersus eam obsidionem, munitiones extruxit, comportauit aggeres, arietes in gyro dispo-

Tarquinius Priscus.

disposuit,& metatus est castra:tum aduersus hanc feralem imaginem extendere iussus est brachium, & minas intẽtare diuinas; vt nullus primarum partium histrio, vel ad terrorem incutiendum, vel ad lacrymas eliciendas, tam accommodatè rem ante oculos constituisse videatur. Inter hæc autem tanti ponderis vaticinia, apud exteros Stesichorus præclarissimus habebatur poeta, suauissimè lyra canebat; sed græcanicæ illæ fuere nugæ: ferunt in eius infantis ore lusciniam consedisse canoram, mirabili auspicio, ac significatione futuræ suauitatis in carmine:at contra Ezechiel hoc maximè dolebat, audiri se à suis tãquam lyristen aliquem; cum illi aurium blandimenta, & verba perinde ac temperata melicis modis sequerentur, & leni mulceri ore, quàm acri perstringi oraculo mallent: itaque dum tubam potius,quàm lyram tractare aggreditur,impietatem detestatus, super lapides tractus, effracto capite impiè necatus est; quanquam eos lapides ad substructionem æterni monumenti immortalitas excepit. erat hic annus, quo Vates sanctissimus cæsus est, eius Olympiadis, in qua Spartanus Eurycles egregius cursor vicit.atqui admirabilior fuit Ezechiel, qui vitæ curriculum, etiam interpositis, obiectisq; lapidibus, strenuè, feliciter, ac sine offensione confecit.

Stesichorus.

ZOROBABELI DVCI *Synchroni.*

Eccl.49. Zac.4.

ZOrobabel regium genus, auo Iechonia rege, regno ipse dignior ob virtutes,quibus præstitit, imperatorias censendus est, sed Ducis appellatione nobilior, siue quia dux,& auctor fuit exædificandi delubri, ac restituendæ religionis; siue quia reduxit in patriam, ac reuexit extorres diù suos. enimuerò cum significatum esset Cyro, statim ac Babylone positus est, mirum Esaiæ Vatis oraculum, quo non vmbratili aliqua rerum imagine,sed aperto, expressoq; Cyri nomine ante annos ducentos, & amplius declarabatur futurus vindex Hebraicæ libertatis, attoni-

tus dicto, & redeundi facultatem dedit, & extruendi delubri. igitur excusso diutinæ seruitutis iugo, Zorobabelem Ducē secuta tādem ea natio patriam repetijt. Athenas sub id tempus Pisistratus per tyrannidem inuadit, & dū hic liberos reducit ciues, ille libertatem adimit suis. Hippias item eius filius patriam vastat, ac spoliat; dum hic suam & mœnibus ornat, & templo. Porrò inter duorum hic Romanorum Regum tempora incidit, hoc est Seruij Tullij, & Tarquinij cognomento Superbi, quorum alterum ipse superauit non virtute modò, sed genere, quippe non vt ille, verna natus ex serua, sed Salathiele genitus Iechoniæ regis filio & hæres regni futurus, nisi illud barbari occupasset. ac Seruius quidem (vt alterius superbiæ tantisper silentium opponam) vbi ambitione, atque effusa largitione mercatus est regnum, tunc maximè visus est superstitioni seruire. duo enim Fortunæ fana extruxit, memor videlicet se ex seruo regem factum; at cum geminam fecit Fortunam, multiplicauit rotas, vt maiore ipse cum impetu rueret præceps. vtramq; sortitus est infelicem: quid enim homini miserius, & inauspicatius accidere potuit, quàm quòd nactus sit Tulliam filiam hoste ipso crudeliorem? prima hæc à parentis cæde Tarquinium sibi desponsum Regem salutauit. tum recipiens se domum incidit in cadauer patris inhumatum; restitit ilicet auriga pauidus, & consternatos equos inhibuit frænis, ac iacentem parentem ostendit filiæ. quid tum illa? fœdum scelus, ac paricidio malus traditur, quod nomē loci dedit, vt Sceleratus diceretur vicus quippe Tullia amens, agitantibus furijs, per patris corpus carpentum egisse fertur, partemq; sanguinis, ac cædis paternæ cruento vehiculo contaminata ipsa, respersaq; tulit ad penates suos, viriq; sui. Hoc igitur consecutus est Seruius ex duplici, quod excitauit, Fortunæ fano, vt dupliciter esset infelix, vel quòd ab aduersarijs crudeliter necatus, vel quòd à filia conculcatus, carpento in prælum verso. Interea Zorobabeli omnia prosperè fluere, dum & suos libertate donatos in patriam refert, & in augusti delubri substructionem incumbit, Regum etiam exterorum muneribus auctus, & familiaritate coniunctus. Post Seruium Tarquinius regnum

Pisistratus. Hippias. Ser. Tullius. Tarquinius Superbus. *Sabel.*

regnum occupat, cui Superbi cognomentum facta indiderunt. congruebat nihilominus & appellatio crudelis, siquidem socerum sepultura prohibuit, Romulum quoque insepultum iacuisse dictitans; tum præcipuum quemque Patrum necauit. excogitauit item taurea vincula, fustes, latomias, carceres, compedes, catenas. sed tandem ob illatum à filio honestissimæ matronæ Lucretiæ stuprum, in tumultu interfectus est, Vrbe superbum potius ferente regem, quàm hæredem turpem: cum inter hæc à Zorobabele omnia non modò moderatè, ac prudenter, sed castè, pudenterq; administrarentur. Verum haud scio an aliquid celebrius apud exteros actum sit sub hoc Duce, ac Iesu pontifice, quàm Agon ille centenarius primò Romæ actus, & seculares ludi publicè dati; quo videlicet tempore Hebræis post diutinam seruitutem libertate donata, ac templi exædificandi potestate per Reges Persarum facta, tanquam aureum decurrere cœpit seculum. Sed ecce dum hæc de seculari celebritate Romæ acta, Zorobabele Ducem agente, conscribo, opportunè centenarius iam annus agitur nostræ familiæ. visum est autem Patribus consentaneum, & æquum, superstitione in religionem versa, hunc celebrari cum eo apparatu, quem & pietas in Ignatium parentem, & gratulatio de ipsius ordinis incremento suadet. nullo igitur modo prætermittendus, aut leuiter tantùm attingendus videtur hic annus, qui nobis instar æternitatis illuxit. Celebrauit hunc Roma (vt ceterarum vrbium gratulationes vbique terrarum factas omittam) suis penè conuulsa sedibus; tanta fuit lætitia, qua gestijt, tanta cōcursatio, quæ ad nostras ædes est facta. admirata est magnificentissimum delubri apparatum, & artificiosas luminū scenas, quibus additus splendor cùm ex procerū, legatorumq; regiorū cōuentu, tùm maximè ex Romana, sacraq; purpura, immò ex magni ipsius hierarchæ Vrbani præsentia. testata res est, & consignata in aureis, argenteisq; numismatis, quibus Barberinæ familiæ munificentia, beneficentiaq; declaratur; sed in nostris mentibus expressiùs, & solidiùs. egregiā planè in hoc nauauit operam eminentissimus Cardinalis Antonius dignus tanto patruo nepos; incredibile dictu est quantum ille studij, atque industriæ hoc maximè tempore con-

Salian. Anno Mūdi 3551.

Agon centenarius.

Anno sal. 1640.

contulerit ad nos ornandos. eo auctore, duce, & quasi totius pompæ designatore gesta sunt omnia. nam de Francisco item eminentissimo Cardinali fratre quid dicam? cuius extant in nos merita & plurima, & maxima: ex augustis his fontibus tantum in nostros manauit boni, vt dum Roma honorificè nostro seculo fauet, ac tempori, conciliata sit nobis æternitas nominis. Libet igitur altiùs repetere huius instituti originem, habet enim eruditionem cum voluptate coniunctam; deinde dabitur pietati venia, si tantisper ad ea, quæ sunt nostri ordinis propria, digrediar. Iam inde à Valerio quodam deducta res dicitur: hic, cum liberi pestilentia laborarent, admonitus est ab oraculo, si malo succurrere, & pueros habere saluos vellet, vti eos continuato flumine Tyberis deuectos Tarētum portaret, ibiq; ex Ditis Patris, & Proserpinæ ara petitam aquā calidam bibendā ijs porrigeret: quo prædicto magnopere confusus pater, quòd & longa & periculosa nauigatio imperabatur, spe tamen dubia præsentem metum vincente, pueros ad ripam Tyberis protinùs detulit, ac lyntre Ostiam petens, quà salutis aditus parabatur, nocte concubia ad Martium appulit campum, sitientibusq; ægris succurrere cupiens, cum ignis in nauigio nō suppeteret, ex gubernatore cognoscit, haud procul apparere fumum, & ab eo iussus egredi Tarentum (id nomen ei loco erat, quod ipse de vrbe à Tara Neptuni filio condita interpretabatur) cupidè arrepto calice, aquam flumine haustam eò, vnde fumus erat obortus, iam lætior pertulit; tum contractis leuibus, & quæ sors obtulit, nutrimentis, pertinaci spiritu flammā protulit, calefactamq; aquam pueris obtulit, qua hausta post quietem liberatos se morbo senserunt, patr q; indicarunt, vidisse se in somnis à nescio quo Deorum spongia corpora pertergi sua, & moneri, vt ad Ditis Patris, & Proserpinæ aram, à qua potio ipsis fuerat allata, fatuæ hostiæ immolarentur, lectisterniaq; & ludi nocturni fierent. igitur egesta humo animaduerterunt aram ijs Dijs inscriptam; ibi tum Valerius imperata egit, ludosq; continuis tribus noctibus, quia totidem filij periculo soluti erant, dedit. Eius postea exemplum Valerius Publicola cos. studio succurrendi ciuibus secutus, apud eandem aram publicè nuncupatis votis, cæsisq; atris bobus, Diti maribus, Proserpinæ fœminis, le-

Val. Max. Ang. Polit. 1 Alex. ab Alex. Onuphr. Censorin.

ctis-

ctisternijs, & ludis trinoctio factis, arã terra, vt antea fuerat, obruit. Deinceps illud solemne, atque in more positũ fuit. instante ea celebritate tota Italia præcones missitabantur conuocatum ad agonem, qui neque spectatus à quoquam antea esset (quotus enim quisque centenario superest anno?) nec postea spectandus foret: tum æstatis tempore paucis, antequam spectacula ederentur, diebus. Quindecemuiri operã dabant sacris faciundis in Capitolio, & Palatino templo; ac pro suggestu considentes piamina diuidebant, tædam videlicet, & alia quædam nutrimenta ignis ad lustrationem, & expiationem, atque hæc ingenuis tantùm, neque enim seruis quoque fuit ad accipienda ius vllum. conueniebant autem præsertim in Dianæ templum in Auentino, ac triticum dabatur; tum initiorum peruigilia fiebant. vbi iam aduenerat festus dies, triduum, trinoctiumq; sacris intenti in ripa maximè Tyberis agitabant: victimas interdiù Apollini, noctù Dianæ mactabant, quòd ambo sint tanquam duces temporum, & seculum vertant; præterea Parcis, quòd ducãt vitæ stamen, ac ceteris Inferis Dijs. iam secunda noctis hora Princeps ipse sacrorum tribus aris ad ripam fluminis extructis faciebat. constructa autem scena in theatri morem lumina & ignes accendebantur. odæ ad hunc vsum compositæ concinebantur, spectacula dabantur, munera spargebantur. mane Capitolium ascendebãt, sacra, ludiq; scenici, maximè Circenses edebantur. secundo verò die nobiles matronæ Capitolium adibant, supplicationes agebant, lectisternia frequentabant, hymnos canebant. tertio denique die in templo Apollinis Palatini ter noueni pueri prætextati, totidemque virgines, patrimi omnes, matrimiq; carmina, & pæanas sermone tum Græco, tum latino recitabant; quibus imperiũ & incolumitatem reipublicæ Dijs commendabant. hæc de illa secularis anni celebritate attigisse sit satis. Quid ni igitur maiore nos iure Numini verò, ac Cœlitibus vota pro nostro ordine persolueremus, cuius centenarius iam annus ageretur? præsertim calamitosis hisce temporibus Christianæ reipublicæ, quibus præter pestilentiam, quæ nonnullis adhuc in locis grassatur, omnia tubarum strepitu, ac belli fragore circumtonant. certè agon ille secularis Romæ icircò

circò est celebratus, vt communibus mederentur malis, atque à Numine pacem, ac tranquillitatem rerum exposcerēt; siue infecto aere, vt Valerius narrat, siue in maximo belli discrimine, vt Plutarchus: nam in ipso pugnæ procinctu cum expectaretur bellum à Sabinis, & Latinis, Valerius Publicola cos. eam celebritatem cum supplicationibus instituit. itemq; altero seculo Valerius Coruinus, cum nunciatum esset legatos ab Antio concitare populos Latinos ad bellū. quamobrem etiam à nobis secularis anni supplicatio opportunè indici debuit, cùm ad contagionem non modò aeris, sed prauæ doctrinæ, quæ multas regiones occupauit, corrigendam, tùm ad bella sedanda. non est hæc ostentatio, sed deprecatio; ac iure vtar ijs ipsis verbis, quæ de Publicola cum hoc instituit, Valerius vsurpauit: studio, in quā, succurrendi ciuibus. neque verò datur apud nos vllus superstitioni locus, vbi omnia occupat pietas, & religio: scimus profanis ethnicorum celebritatibus solitas opponi sacras. centesimus autem numerus maximè in arcanis est, vt ostendit Adamātius; vnus videlicet, idemq; plenus, atque perfectus. adde eundem numerum appellari virgineum apud Eucherium; nam vt tricenarius nuptijs, sexagenarius viduis, ita centenarius vnus, atque purissimus virginitati dicatus est. consecretur igitur meritò à nobis hic annus castimoniæ, ac pudori, quod præcipuum est ornamētum nostræ familiæ. quid quòd idem numerus ex eiusdem Eucherij sententia, quia perfectissimus est, ad proposita Martyribus præmia, atque mercedem spectat? atqui hoc heroum genere fœcundum habuimus seculum. Itaque vt rem breui complectar, ex veteri ritu ijs reiectis, quæ ad nostra detorqueri non possunt, cuiusmodi sūt lectisternia, extispicia, ac similia, succedant ludicris feria, leuibus grauia. præcones constituantur, oratores scilicet sacri, nec Italiam tantùm aduocaturi, sed orbem terrarū, qui testis est nostrorum, vt moderatè dicam, certè laborū; atq; hi præcones ad celebritatē populos inuitent, quā neque viderint, neque visuri sint, ac proinde doceant cum virtute vti tempore; & eius volubilitate perspecta ad æternitatis stabilitatem aspirare; at pro piaminibus illis, quæ dabantur ad expiandum, tædis videlicet, & alijs ignis nutrimentis,

mentis, sint ardentes ad Deum preces, ac cetera incitamenta pietatis; pro tritici munere, quod dabatur, diuinam demus dapem. accedant expiatoria dona à Romano Hierarcha collata. spectaculum verò dent omnium pulcherrimum, etiam Circensi maius, profligatæ hæreses, deiecta Deorum simulacra, vitiorum monstra perdomita. nec desint in seculari gratulatione accendi solita lumina toto trinoctio. & quod præcipuum est, pro nostri ordinis incremento, proq; incolumitate Christianæ reipublicæ indigitētur Apotropæi Cœlites, ac Soteres. denique celebret hunc annum etiam Sapientia spectaculis datis ad rem accommodatis. Atque hæc de centenario nostro anno habui, nactus occasionem secularis item anni, qui Romæ actus est, quo tempore Zorobabel, de quo scribebam, apud Hebræos agebat Ducē.

IESV, siue IOSVAE PONTIFICI Synchroni.

FIlius hic hierarcha Iosedechi fuit, vnàq; cum Zorobabele Duce nauauit operam restituendæ, amplificādæq; religioni. ambo se ad sanctissimi delubri fabricam, atque ornatum contulerunt. Extruebat sub id tempus, excitabatque Tarquinius Capitolinam ædem, quam auus in Sabino bello vouerat. ad id Tarpeia rupes delecta, præcelsus, ac salebrosus locus; sed magnis impensis asperitas castigata est, & mitigata. aperientibus fundamentum prodigium se obtulit humani capitis recenti sanie madentis, vnde inditum Capitolio nomen in ea vrbe, quæ caput ceterarum esset futura. instituta item sacra, & inauguratus Pontifex, qui inter triumphantium laureas operaretur. interim Iesus Hierosolymæ pontifex creatur, ac præficitur ei templo, quod longe Capitolio fuit angustius. dumq; sacra facit, eum induit amictum, qui arcanam Mundi totius referebat imaginem, vt videlicet rerum dominam religionem potius constaret esse, quàm Romam. oblata quidem species semel est Zachariæ Vati huius pontificis tamquam sordidati, ac rei, communi aduersa-

Capitolium.

Zachar. 3.

rio accusatorias criminationes agente, sed frustra; nam statim eo syrmate exutus, ac ritè sacris indutus insignibus est. præcessit autem Solymęi delubri ædificatio Capitolinam decem, & amplius annos, vt tempore, ita dignitate. Cum huius autem pietatis gloria iungenda laus est eorum, qui cum inter captiuos fuissent, oraculo iussi sunt aurum tribuere ad pontificiam coronam conflandam; ij scilicet, qui compedes quaserāt ferreas: quamobrē & eos elogio cohonestabimus.

Zach.6.

ZACHARIAE PROPHETAE Synchroni.

Zacharias Vates illa ipsa aurei lychnuchi, quem graphicè describit in suis oraculis, luce clarus inter seruitutis Babylonicæ tenebras fulsit. in eo scyphos effingit, vt captiuis spem pro mero propinet; lilia, vt futuræ felicitatis det auspicium; sphærulam, vt orbem rerum breui in melius vertendum significet. mitto cetera prosequi arcana. Floruit hoc tempore Anacreon, at non inter filia, poeta videlicet impurus, & fœdissimi carminis scriptor, etiam si columbas ostentet fragrãtes odoramẽtis. alij quoq; apud exteros multa scripserunt; nam & Hippacus carmina edidit, & Simonides, & Theognis; Xenophanes item philosophus, & poeta tragicus. in historia quoque conscribenda clari extiterunt Pherecydes Pythagoræ magister, quem consecutus est Hellanicus. præterea supparcs Zachariæ fuerunt Democritus, & Heraclitus, qui ita inter se humanarum rerum conditionem meditando partiti sunt, vt alter risu tanquam ineptias, ac meras nugas, alter fletu tanquam miserabile quoddam spectrum prosequerētur: ac Democritus quidem, vt sapientiam quasi fugientem apprehenderet, adijt Gymnosophistas, penetrauit Indiam, profectus est Athenas, nec tamen assequi veram potuit, hoc est eam, quæ apud Zachariam, & ceteros eius temporis Vates latebat. ambo autem cùm Democritus, tùm Heraclitus luce caruerunt; nam ille oculos vltro sibi eruit, vt disciplinas addisceret non minus cæcas,

Anacreõ
Simonides.
Theognis.
Xenophanes.
Pherecides.
Democritus.
Heraclitus.

hic

hic verò σκοτεινὸς, hoc est tenebricosus est dictus, cum de industria obscuritatem in docendo affectaret: at contra Zacharias inter sacri lychnuchi lumina cum ellychnijs septē, tanquā inter lucidos septentriones positus, nō potuit non ocularissimus videri, atque clarissimus. His adde illos item suppares, Anaxagoram Clazomenium physicum, & Pythagoram, qui primus philosophi nomen inuenit, in multis malè philosophatus. atque Anaxagoræ quidem illud laudari solet, quòd cum omnibus fortunis posthabitis, ipsaque domo relicta moneretur, vti patriam respiceret, ego verò, inquit, facio, digitum scilicet intendebat in cœlum, vnde tamē longè aberat etiam mente. iam de Pythagora dicere longum esset, qui nomen illud consecutus est, quòd non minus vera, quàm Apollo Pythius proferre putaretur, vt propterea ipsius dicto starent auditores oraculi vice; sed dum humanos animos huc illucq; compellit, & in bestiarum etiam, atque pecudum corpora intrudit, pecuinam, vt ita dicam, emisit vocem, & ad bruta abijt stultè. porrò eius ambagibus, & inuolucris obscurioribus opposita Zachariæ fuere oracula noua quadam luce splendentia, nimirùm in quibus Deo ad nos venienti nomen inditur Oriens. præter hos synchronus quoque fuit Abaris ille Hyperboreus, quem ferunt accepisse ab Apolline tantarum virium sagittam, vt eam toto terrarum orbe gestans nulla prorsus re indigeret, difficultates superaret omnes; quanquā hæc vana præsidia vitæ Græci suo more finxerunt, scripsisse autē dicitur oracula, quæ Scythica nuncupata sunt, itemque nuptias Hebri, atque Apollinis ad Hyperboreos aduentum: at verò Zacharias de Dei apud nos orientis accessu, quæ tanquam nuptiæ quædam cum humana natura fuerunt, & vera, & admiranda fudit oracula.

Zach. 4.

Pythagoras.

Abaris.

Greg. Naz.

AGGAEO PROPHETAE Synchroni.

AGgæus Vates cum templi substructionem finitimarum gentium maleuolentia, atque inuidia interruptam videret, ac ciues curam abiecisse cōdendi cū spe perficiendi,

 exci-

excitare, atque inflammare cœpit animos procerum in primis, ac diuitum, vrgere etiam stimulis, arguere, quòd interim ipsi laqueatas sibi domos exædificarent, de summi verò Imperatoris augustali non magnopere laborarent.

Delphicum templum. Dum hanc Aggæus construendi delubri curam suscipit, Delphicum templum subitò excitata flamma depascitur; aurei tripodes, ac tot Regum donaria, opesq; immensæ, quinetiã Apollo ipse ignarus sui fati, qui præcipiebat aliena in cinerem abeunt quod tunc opportunè factum puto,

Euseb. vt discerent mortales ex eius tantùm delubri adytis, atque corti a; quod Hierosolymæ vero Numini condebatur, petenda esse digna fide oracula. prælusit autem illud incendium Delphicum ceteris Deorum fanis, quæ postea à Christianæ religionis cultoribus incẽsa, & æquata sunt solo; nec aptiùs potuere locari tripodes, quàm inter cineres.

MALACHIAE PROPHETAE Synchroni.

MAlachiæ vaticinia inter oracula vltimum tenent locum, non auctoritatis habitã ratione, sed temporis. meruit hic singulari pudore, atque pietate, vt eo nomine appellaretur, quo beatæ illæ mentes, ac cœli indigenæ, nempe Angelus dictus. fudit oracula omninò præclara, sed illud præclarissimum, quod est de admirando, summoq; sacrificio, quo, antiquatis iam veteribus, ipsum contineretur Numen; præcinuitq; quod cernimus, illud non intra Iudææ solùm fines coercendum fore, sed vbique terrarum, ac gentium, erutis passim infinitis delubris, atque aris, instituendum indigitamentis nouis, ac hierurgijs vmbra carentibus.

Sibylla Hellesp. Cumana. Vaticinabatur hoc tempore Hellespontiaca Sibylla, sed celebratur maximè Cumana. accessit hæc ad Tarquinium, qui tunc Romæ regnabat, cognomento Superbum, ignota facie anus nouem proferens libros, rogauitq; an mercari eos vellet, diuina in his oracula contineri dictitans: verùm dum nimis amplum deposcit pretiũ, habetur ipsa parui, & tanquam affecta ætate desipiens irridetur,

detur. tum illa tres in proximum ignem cōijcit libros; rursusq; Regem percunctatur, num sex reliquos eodem pretio velit emere. hic Tarquinio adhuc effusiùs ridēte, tres alios pari ratione comburit. postremò dum ad reliquos emēdos nihilo minore summa sedulò inuitat, demiratus ille aniculæ siue pertinaciam, siue constantiam, libros, qui supererāt, ex constituto mercatur. cumq; illa posthæc subitò se proripuisset è medio, credita est Sibyllarum vna, adhibitiq; Duumuiri, qui eos libros diligenter inspicerent, & custodirent; ac tanta ijs veneratio est exhibita, vt cum eorum vnū M. Attilius temerè vulgasset, bubulo corio sit insutus iussu Regis, & in mare proiectus. asseruati sunt deinceps sub tēplo Capitolini Iouis in arca lapidea: nec aliter adiri, inspiciq; consueuere, quàm aut cū ciuitas seditione iactaretur, aut tetra aliqua belli clades incidisset, prodigiumuè inexpiabile esset factum. permansere oracula illa ad Marsicum vsque bellum, quo tempore incenso Capitolio libri quoque conflagrarunt. ita monumentis ipsis, ac tabulis, quæ fata continebant, fatalis fuit ignis, partim Vatis consilio, partim casu incensis: nam quæ Sibyllina nunc circumferuntur oracula, ea ex varijs Italiæ atque Asiæ ciuitatibus publica cura conquisita, & collecta fuisse dicuntur. at Malachiæ liber per tot secula superstes nec debuit quicquam flammæ, nec tempori, suorum tantùm oraculorum luce splendescens. Sabell.

IVDITHAE EX ALIORVM sententia Synchroni.

EA, quæ ad Iudithąm pertinent, Manasse regnante accidisse dictum est, in quo locupletissimorum scriptorum sententiam sum secutus: quoniam autem non desunt sapientes viri, qui sub alijs Regibus, atque aliò tempore ea gesta esse contendunt, non omittam exteros proferre synchronos, atque conferre. quidam ad Cambysem Persarum Euseb.

regem

regem hæc referunt. Samij tunc Dicæarchæam condiderunt, atque id nomen indiderunt vrbi, quod ea ciuitas iustissimè regeretur, atque optimis temperata esset institutis, & legibus; δίκη enim græcè iustitia est, ἀρχή principatus: at illa verè iustitia dicenda est, siue Astræa, quæ cum libratis alis è cœlo deuolasset, Iuditham in impium armauit hostem, ac præsidio Numinis texit. Pythagoras quoque tum in Italiam venit, vbi diffluentes luxu populos ad frugalem cultum reuocasse dicitur, ac pudicitiæ sanxisse leges: Iuditha verò nullis Pythagoreis præceptis imbuta tàm insigni fuit castimonia, vt etiam apud inquinatissimum hostem labe caruerit: quanquam Pythagoræ hortatu mulieres auratas vestes, ornamentaq; lasciuiora exuisse, atque in Iunonis fano suspendisse dicuntur; at hæc muliebrem mundum induit potiùs, sed vt hostem perderet, qui augustissimum delubrum spoliatum venerat.

Pythagoras.

Alij & ipsi doctrina præstantes hæc à Iuditha Xerxis tempore acta putant; libet igitur hic quoque animaduertere, si quid ad rem nostram facit. nempe si ita se res habet, apertè constat qua fiducia nitendum sit in bellis, & quò præsidio in rebus aduersis. nam quo tempore tantus Imperator immensis copijs instructus summo cum dedecore victus iniit fugam, vna mulier inermis, quia diuinitùs munita, ab acerbissimo hoste victoriam retulit. quanto cum apparatu armorum aciem instruxerat Xerxes? septingenta millia militum de regno conscripserat; trecenta millia de auxilijs, vt mirum non sit quod prodidit fama, ab eius exercitu siccata fuisse flumina, Græciamq; omnem vix capere immensas copias potuisse, nauium quoque decies centena millia comparasse dicitur: itaque fiducia virium veluti naturæ ipsæ imperans, & montes in planum deducebat, & conuexa vallium æquabat, & quædam maria pontibus sternebat, quædam ad nauigationis commodum per compendium ducebat; dissoluto autem ponte vi pelagi, nouo tyrannidis genere in naturam sæuiens trecenta Hellespōto iussit verbera infligi, compedesque demitti in imum vadum. quinetiam fama est & lictorem missum, qui stigmata Hellesponto inureret. satis constat eiusdem Xerxis imperio

Torniel.

Xerxes.

rio

rio colaphos mari fuisse impactos, atq; incussos; barbaraq; voce increpitum, quòd ipsum tempestate læsisset; lueret proinde pœnas: vellet, nollet, conculcatũ pedibus viam daret. superaturus autem Hellespõtum duplici ponte, cum Soli, qui se repente sereno cœlo subtraxerat, sacra fecisset, vti prodigium expiaret, aureum craterem in mare proiecit, & cum eo acinacem, hoc est Persicum ensem; dubium Solinè, an Hellesponto, quòd pristini facti pœniteret, projectis armis. atque huc recidit tandem omnis ille conatus Xerxis, cuius introitus in Græciã quàm terribilis, tàm turpis, ac fœdus discessus, & fuga fuit. cum ferè inter hæc Iuditha vnius pedisequæ comitatu per consertos hostes Ducem ipsorum aggrederetur, & somno, vinoq; sepultum ipsius pugione confoderet. siccauit & hic hostis flumina, vti Xerxes, sed ne Hebræis suppeterẽt: voluit ab ijs sitiri aquã, quorum sitiebat sanguinem. Diagoras hoc tempore philosophus viuebat, si hoc nomine dignus est, qui non theologiam, modò, sed theoseuiam destruxit, ac penitùs abstulit, quamobrem ἄθεος dictus; sed ab Atheniensibus, quãuis ignaris veri Numinis, supplicium est impietati decretum, talento proposito ei, qui ipsum interemisset. in hanc igitur tantã temporũ labem, cũ agebatur de omni diuinitate abolenda, Iuditha incidit, & opportunè incidit, quæ veri Dei cultum tota mente complexa, sanctissimum delubrum, aramq; ab hostili vastitate defenderet. Aristides hac eadẽ ætate vixit, qui cognominatus est Iustus; sed hic ostracismo eiectus est à suis. Iudithæ contra virtus Hierosolymis gratissima fuit. quod autem ad res militares attinet, Themistocles tunc bellica laude florebat Dux inuictus, qui bello maritimo Persas ad Salaminam fudit; at hic etiam extorris factus è patria, cum ad Xerxem confugisset, ab eo creatus est Dux aduersus suos; sed cum videret ingenti clade periculum imminere, hausto tauri sanguine sibi mortem consciuit: dum ergo ille pugnare in patriam cogitur, Iuditha pugnæ discrimine patriã expedit. Achioris etiam, qui Iudithæ religionem secutus est, felicior exitus, quàm Themistoclis fuit: quanquam enim Achior, cum Hebræorum defenderet sacra, ab hoste deiectus è patria est,

Aristides

Themistocles.

eſt, atque ad illorum caſtra tranſmiſſus, vt vnà cum ipſis interiret, ibi tamen ſalutem nactus eſt, non exitium. Floruerunt item hoc tempore inſignes illi tragœdiarum ſcriptores, Aeſchylus, Sophocles, & Euripides, qui varios heroum caſus deſcripſerunt, & rerum humanarum viciſſitudines, conuerſioneſq; in theatrum contulerunt: atqui nihil accommodatius ad id genus carminis tunc agebatur; cum videlicet ſuperbiſſimus Dux, qui Hieroſolymæ ruinis imminebat, tantoque cum faſtu ſibi triumphum depoſcebat, ſubita, nec opinata cæde, matronæ manu, ſuo pugione confoſſus interijt. Pindarus quoque tũc Olympionicas epicinijs efferebat ad lyram, cum hæc apud noſtros maiora ſuppeterent; ſed nimirum grauioribus hæc erant monumentis commendanda, nempe diuinis. Iam ſi à Græcis abeamus ad Romanos, inueniemus hoc ferè tempore Popiliam Veſtalem virginem inceſti accuſatam, per forum fuiſſe magno cum probro traductam, & in ſubterranea ſpecu viuam ex lege defoſſam; at contrà Iudithæ honeſtiſſimæ matronæ quanta fuerit pudicitia, vel ex eo conſtat, quòd cum ſummo eſſet decore prædita, & in ipſo ætatis flore à demortuo viro relicta, poſt inſignem quoque triumphum nobiliſſimis digna thalamis, tamen cœlebs cœleſtem quandam traduxit vitam, victrix voluptatis etiam conceſſæ, nempe ea, quæ, vt impudicum vinceret hoſtem, non alijs acceſſit armis ornata, quàm lilijs.

Aeſchylus. Sophocles. Euripides. Pĩdarus. Popilia Veſtalis.

Denique quoniam alij inſignem hanc Iudithæ victoriam ſub Artaxerxe Ocho contigiſſe putant, ex horum ſententia de exteris pauca dicamus. Plato tunc philoſophiæ principatum tenebat, cognomento diuinus, tametſi veræ diuinitatis vel ignarus, vel certè nõ cultor. ſapientius Iuditha philoſophabatur domi, quàm ille in Academia, quãquã eũ Labeo Antiſtius vir doctus in primis ſaltẽ inter Semideos numerandum cẽſuit, at non caruit labe dictum. quinetiam Magi vita functo tanquã Numini victimas immolarunt; at non ritè, ac piè litatum. quantum hic laborauit, vt ſapientiam quaſi erraticam comprehenderet? quam Iuditha in ſuis ædibus inuenit: nam primùm ille in Italiam eſt profectus, vt Pythagoreos audiret, vbi Philoni Crotoniatæ

Serarius. Plato.

niatæ librum de ea disciplina centum minis mercatus dicitur; sed dum in eam regionē demigrat, hoc stultè didicit, homines transmigrare in bruta. deinde Aegyptum adijt, oleumq; secum, vt narrat Plutarchus, mercaturæ gratia vexit, vt viatico præstò esset; sed oleū ipsum, operamq; perdidit, siquidem lectis Moseos libris, vnde lux oboriri poterat menti, in tenebris permansit. perstrictus est, credo, splēdore illo è Moseos vultu manāte, qui & in libris elucebat. in Siciliam porrò aduentāti Dionysius tyrannus vittatam nauim misit obuiam, & egredientem in littore quadrigis albis excepit; sed mox in suspicionem venit, atque ex eius manibus vix elapsus. ceterùm post illustrem illam victoriā quantò dignior Iuditha triumphalibus quadrigis fuit? sed non tàm ipsa gloriosum putauit, equum frenare, quàm fastum, nec candorem quæsiuit in animantibus, sed in animo. Hac etiam tempestate, Camillus bellica virtute sibi gloriā comparauit: Faliscos enim obsedit, Veios edomuit, Gallos Senones vrbe pepulit, quibus & Romanorū vexilla extorsit, quamobrem assertor est dictus, hoc est patriæ libertatis vindex. atqui hæc laus Iudithæ propria est, quæ imminēti exitio vel inermis eripuit suos. Sub idem quoq; tempus & Herina poetria celebrata est dicendi genere numeris adstricto, & Demosthenes soluto. quàm fœcunda tùm his suppetebat ex tàm illustris heroinæ facto panegyrici sermonis materies! sed cautum est, ne altera id fabulis inquinaret, neuè alter res gestas matronæ, quæ ciuibus attulerat vitam, eo calamo conscriberet, in cuius crena venenum tegebat lethale, quo perijt.

Camillus

Herina.

Demosthenes.

ESTHERI REGINAE, & Mardochęo. Synchroni.

Esther puella Hebraici sanguinis, ex captiua vxor barbari regis (Artaxerxes fuisse putatur cognomēto Lōgimanus, qui & Assuerus) diuinitùs genti data videtur,

Iosephus. Niceph. Suidas.

quo tempore ſuprema clades imminebat;ac ſatis aptè nocturno, ſed illuſtri viſo ſignificata eſt Mardochęo per fonticulum, qui porrò excreſceret in amplum fluuium, ac demum in lucem, Solemq; verteretur; diſcuſſa videlicet eorũ temporum caligine.nihil autem opportunius eſt factum, qu m vt illa ſe importunè,& iniuſſa ingereret Regi; nihil ad ſalutem accommodatius, quàm cum ad eius conſpectũ cecidit intermortua. Sub hæc tẽpora magnam Solis defectionem contigiſſe narrant;ad noui videlicet Solis exortũ, hoc eſt ad Eſtheris gloriam, & præſtãtiam quandam lucis hoc planeta perſtricto,ſuperatoq; Iàm ex exteris non a iũ conferre libet,quàm Vaſthim ipſam reginam, cuius repudiatæ obtinuit locum:illam arrogantia deiecit è ſolio, hãc animi demiſſio,ac pietas in regia collocauit ſede. quippe Vaſthis ad regium epulum inuitata ſuperbo quodam faſtu ire neglexerat:non meruit regiam prolem parere, quæ Regi non paruit; cuius genio dum faſtidioſè indulgere detrectat,toro caruit geniali;ac dum lectum deſpicit conuiualẽ, perdidit coniugalem.

Mardochęus autem Eſtheris patruus cum ſomniaſſet; ſe draconis ſpecie cum altero dracone pugnare, ac vincere,in ſpem venit, fore vt Amanum, quem infenſiſſimũ habebat,ſuperaret. cum aliquando in Regem coniuratio eſſet facta, per ipſum eruperat è latebris; quod dũ annalibus conſignatum Rex fortè perlegeret, Amanum ad ſe accerſitum ſententiam dicere iubet, ecquo tandem honore dignum exiſtimet virum,quem Rex ob rem præclarè geſtam remunerari vellet; ille ad ſe decus pertinere ratus pronunciat, eiuſmodi virum inſigni equo inſidentem purpura, & aureo torque ornatum per vrbem ab vno ex regijs purpuratis circumuehi oportere, eodemq; præcone ſummis laudibus extolli.annuit Artaxerxes,& cum primùm illuceſceret,iubet eum honorem ab ipſo deferri Mardochęo. obſtupuit hic Amanus,exarſitq; quà dolore incredibili, quà pudore; quippe cogebatur,eum, quem deſtinauerat in crucẽ agere, in equo circumagere ſublimem; detrectare tamen imperium non licuit.at non hic vltimus actus tragicæ ſcenæ fuit; enimuerò Rex Amani ſupplicis ad Eſterem pre-

ces

ces cum vim interpretatus esset illatam, ipsum in eandem, quam aduersario parauerat, crucem tolli iubet. nullum spectaculum terribilius datum, & quod documento esset regijs Satrapis, ne aduersus pietatem, ac religionem superbo tumescerent fastu, neuè humanis rebus insisterent, quæ variæ, perplexæq; freto, atque æstui simillimæ sunt. desijt tum Hebręa natio pendere animi, ac suspensa periculo teneri, cum Amanum de infelici arbore pendentē, ac suspendio affectum vidit, Mardochęum verò eius loco, dignitatis gradu suffectum: neque iàm de sua cruenta strage, ac cæde, quam ab hoste sibi metuebat inferri, solicita deinceps fuit, posteaquam hic Regi gratiosus est factus, ac rubuit purpura. atque id quidem satis accommodatè sub Artaxerxe gestum, qui, quòd alteram manum longiorem haberet, Longimanus dictus est, vt ea videlicet extenta faciliùs, ac promptiùs Hebręam gentem posset amplecti. Paullò ante quàm hæc agerentur, Romani insignem retulerant triumphum de Volscis, & Aequis; sed illa omnis Capitolij pompa propè nulla fuit præ hac, qua Mardochęus per Susianam vrbē inuectus est; quem etsi alienigenam, & captiuum eò virtus extulit, vt à præcipuo Regis dynasta præcone triumphantis more circumduceretur; atque is equi fræna teneret, qui antea indomitus exultabat audacia; denique vt hostis ipse virtutem, quā oderat, publica voce testari cogeretur. scripsit postea Mardochęus ipse totam hanc suam, & regiæ neptis historiam eo tempore, quo Hippocrates in Thessalia de re medica scribebat, sed ille corpori consulebat, hic maiore cum gloria gentis suæ vulnera colligabat.

Romani

Hippocrates.

ESTHERI, AC MARDOCHAEO ex aliorum sententia Synchroni.

QVanquam ea, quæ narrata sunt, ad Artaxerxis tempora, qui Longimanus appellatus est, spectare videntur, vti diximus, tamen non desunt viri docti, qui ad

Euseb. Beda.

cum referant, qui dictus est Mnemon, ab insigni videlicet memoria, qua pollebat; μνήμων enim græcè memor est. & verò is delectari visus est præteritarum rerum recordatione; quod Mardochæo maximè profuit. nam cum Rex annales rerum gestarum fortè perlegeret, incidit in eum locum, vbi de coniuratione quadam regni procerum, quæ facta fuerat in ipsum Regem, consignatum erat literis. ea Mardochęi opera patefacta in lucem emerserat, clandestinis insidijs detectis, & periculo explicato; quod cum in Regis mentem reuocatum esset, statim ad eum remunerãdum excitatus est. Præcipuæ per id tempus in orbe terrarum vrbes laborabant; nam Syracusas Dionysius. Athenas tyranni occupauerant; sed Iudęjs maximè, qui captiui tunc erant, horrenda calamitas imminebat, Amano videlicet eam gentem ad interitum, atque exitium vocante. vbi verò ille meritas luit per Estherem inuidiæ, atque impietatis pœnas, & huius patruus eius muneri suffectus est, omnia sunt in decus, & gaudium versa. Accessit tunc quoque superstitioni alterum vulnus, quippe celeberrimum illud Ephesiæ Dianæ templum, subito incendio conflagrauit: itaque cum Esther (vt Mardochęi somnio significatũ est) in liquidissimum fluuium primò, tum in Solem conuersa est, Diana, hoc est Luna incendij fumo fœdata est, & cũ humori præsit, caruit fonte, qui restingueret flammam. Celebrabatur hoc tempore insignis rhetor Isocrates qui Helenam laudandam sibi proposuit, scilicet eã, quæ patriæ fuit exitio; ignorabat, cum de his ineptijs scriberet, Estherem florere, quæ non modò pulchritudine omnibus antecelleret, sed omni honestate afflueret, quæq; suam gentem ab imminenti clade diuinitùs liberasset. eam si ante oculos sibi constituisset, nihil sibi visum esset Helena, quam artis coloribus ornabat, fœdius, atque deformius. Sub idem tempus Socrates in primis, & post eũ Diogenes Cynicus philosophabantur, sed apud Estherẽ maximè pudentem, & in regnum iam euectam in summa liberati populi gratulatione, neque Socraticum supercilium, neque Cynicorum impudentia locum habuit.

Isocrates.

Socrates Diogenes.

ES-

ESDRAE SCRIBAE
Synchroni.

ESdras diuini iuris peritissimus iure laudandus est; neque à nobis effluere debet eius memoria, qui insigniter memor fuisse dicitur, ac diuinas inprimis litteras capaci mente resorbuisse, is Hebraicæ literaturæ notas inuenit, ac ne cum Samaritis promiscuæ essent, effecit. ipsius quoque opera Nehemias locupletissimam bibliothecam magno cum apparatu construxit; quo scilicet tempore Babylone celebris erat bibliotheca Persarum: sed veræ sapientiæ officina, ea tantùm erat, vbi sacri codices seruabantur, quos Esdras in ordinem, seriemq; digessit. Plus certè consilij, atque intelligentiæ in hoc viro fuit, cum diuina oracula disposuit, ac distinxit in numerum, quàm in insigni illo astronomo, qui tunc florebat Athenis, Metone, à quo decennouenalis Solis anfractus inuetus est, quod curriculũ tẽporis ob præstantiam quandam Aureus numerus est appellatus. alij quoque viri doctrina præstantes vel æquales, vel suppares Esdræ fuerũt; inter quos Empedocles Physicus, quem æstus quidam gloriæ eò abripuit, vt in ardentem Aetnæ caminum se immiserit, non alio consilio, quàm vt non inuentus putaretur ad Deos abijsse; sed ferreę eius crepidæ impetu flammæ reiectæ insaniam indicarunt, cuius quodammodo vestigia reliquerat: illa verò vox bruti videtur esse, non hominis, cum dixit, se aliquando fuisse in Olympijs bouem, ac victimam; ita suo dicto se quodammodo iugulauit, ac pecudem ipse se fecit. Prodicus autem Cous librũ tunc scripsit, in quo fingit Herculem cum virtute pariter, & voluptate congressum, & vtramque ad se trahere conãtem; demum virtutis hortatu alteram spretam; quòd tamen an verum fuerit, testentur Herculis pellices. At Parmenides carmine physiologiam expressit, idemq; à nõnullis putatur inuenisse Luciferi, atque Hesperi nomina, motumq; eius sideris obseruasse: atqui tunc Esdras veræ sapientiæ Sole gaudebat, cuius ipse quasi Phosphorus fuit, & Hesperus comes assiduus. Exercebant etiam vnà cum Esdra

Euseb.

Meton.

Empedocles.

Prodicus

Parmenides.

stylum

Cratinus Aristarchus. ſtylum Cratinus in comœdijs, Ariſtarchus in tragœdijs conſcribendis: ſed aliud eſt in fabularum vanitate, aliud in veritatis ſoliditate verſari. Porrò dũ hic in ſacris voluminibus colligendis, ac diuinis legibus, præceptiſq; mandandis occupatur, Romani per legatos ab Athenienſibus leges petũt, quæ in tabulis duodecim deſcriptæ ſunt: ita apud Romanos aliunde accerſitæ leges, apud Hebręos verò domi natæ ac duæ tantùm tabulæ acceptæ olim, ac datæ à magno nomotheta Moſe, abrogatis iam duodecim, & antiquatis, leges non vni vrbi, ſed omnibus populis, ac nationibus propoſuerunt.

NEHEMIAE
Synchroni.

NEhemias cum eſſet à poculis Artaxerxi Regi Perſarũ, ſuum eſſe putauit, patriam iacentem, & ægram demulcere, ac tanquam merum ei propinare, ſiue potiùs Homericum illud pharmacum νηπενθές, quòd malorum omnium obliuionem inducere dictum eſt: itaque impetrata à Rege facultate, Hieroſolymæ muros Barbarorum incurſione deiectos reficiendos curat; ſed dum rem aggreditur, finitimi populi, quos inuidia fecerat infenſos, furore perciti impiè ſe opponunt; non tamen abijcit Nehemias ædificandi conſilium, ſed iubet armari ſuos, ac nouo more pugnare, vt altera manu cæmentitiam trullam, ac cetera inſtrumenta fabrilia tractent, altera gladium intentent in hoſtem, architecti ſimul, & bellatores: ita vno, eodemq; tempore dupliciter de patria benemerentur, dum & attollunt muros, & deprimunt hoſtem, altior animus ipſis mœnibus fuit. Melissus. Florebat hoc tempore Meliſſus Samius Parmenidis auditor, philoſophus ciuibus ſuis admodum charus, propterea quòd, & rempublicam optimè adminiſtrarat; & ſtrenuè cum hoſte confiixerat: præceptis quoque, & inſtitutis præclaris ſuos informarat; ſed multò præſtantior Nehemiæ in patriam charitas eluxit, cuius opera priſtinæ reſtituta eſt gloriæ, muris, & propugnaculis munita, ciuium mul-

multitudine amplificata; & quod præcipuum est abolitis, quæ irrepserat, vitijs, virtute renouata. Ille verò eius ingressus in vrbem, ad quam instaurandam ex Artaxerxis regia veniebat vnà cum suæ gentis comitatu, triumphi cuiusdam imago fuit, ac planè nobilior, quàm is, quem per id tempus Cornelius Cossus Romæ retulit ex Fidenatibus, ac Veientibus, vectus inauratis quadrigis, ac spolijs opimis onustus. Ceterùm Nehemias parū se fecisse ratus, quód propugnaculis muniuisset vrbem, ad sacra curanda se conuertit, quibus potissimum nititur ciuitatis salus. excitata iam erat ara, in promptu victima, sed ignis ille immortalis diuinitùs olim datus deerat; is in puteo latebat à maioribus abditus, cùm barbari occupassent vrbem; accedunt, extrahere aggrediuntur; cùm ecce nouum se offert prodigium. Sacratus ignis versus erat in palustrem aquam. at non despondet animum Nehemias, immo verò ea aqua ligna inspergi iubet, aduerso Sole, qui tunc latebat in nube. mirum dictu. repente nube discussa, & radijs in madentem lignorum struem coniectis, ligna ignem concipiunt, perindè atque perfusa oleo. tùm flamma exiliens victimam comburit. meruit profectò Nehemias tàm illustri prodigio nobilitari cœlestis ignis, vel ob hoc, quòd cum Persarum regi esset à poculis, vnus videlicet è præcipuis aulæ ministris; cumq; apud Persas ignis diuinis honoribus coleretur, ab ea ipse superstitione semper abhorruit; cui ergo viluit profanus, resplenduit sacer. Narrant sub Nehemiæ mortem Aetnam montem incendio conflagrasse, tanquam ad eius iusta tædas accenderet, qui tàm singulari ignis prodigio, cùm viueret, illustratus fuerat. Conuenerunt autem in hæc ferè Nehemiæ tempora ex exteris multi sapientiæ laude præstantes, in primis Protagoras Abderites, scilicet is, qui omnium gentium reclamante consensu dixit, sibi non liquere, vtrùm esset aliquis Deus; quamobrem ab Atheniensibus dānatus est, & ex publico decreto exusti eius libri: cùm contra Nehemias veræ diuinitatis cultum apud suos amplificaret. his adde Therotheum mathematicis disciplinis insignem, & Zenonem Eleatem, qui Parmenidis auditor fuit, & dialecticæ inuentor; sed ea tamen ratiocinandi ratio, qua Nehemias rectè de Deo sentiens vtebatur, ipsis ignota longè

Cornelius Cossus.

Aetna.

Protagoras.

Therotheus.

Zeno.

Gorgias. Euripides. Sophocles. Eupolis. Aristophanes. Telesilla. Thucidides. Herodotus.

gè præstantior fuit, ac certior. Dicēdi quoque ars, atque stylus tunc floruit, vt cùm maximè; nam & Gorgias celeberrimus rhetor in honore habitus, & Euripides tragœdias scripserunt, & Sophocles; Eupolis verò, & Aristophanes comœdias, Bacchilides item poeta lyricus, & Telesilla poetria canebant. at Thucydides, & Herodotus conscribendis historijs operam dabant, ingenio penè pares, genio dispares: quippe alter densus, & breuis, & semper instans, & incitatus; alter dulcis, candidus, & remissior, ille Pelepōnesiacum bellum scribere aggressus est, hic Cyri res gestas, sed minus ad historiæ fidem: atqui suppetebat tunc & veritatis, & dignitatis plena materies, res videlicet Hebræorum prosperæ, concessa libertas, augustissimi delubri exædificatio, ac tota illa tēporum in melius facta cōuersio. Iam sub ipsum hoc tempus, quo Nehemias suis ciuibus diuina iura, legesq; tradebat, mores corrigebat, atque vrbem non modò muris, ac propugnaculis muniebat, sed optimis, ac sanctissimis institutis, Socrates scholam aperuit, ille inquam Socrates, qui primus philosophiam in terras deuocasse de cœlo dicitur, ac de moribus cœpisse differere; habuisse item Dæmonē consiliorum ducem, atque euentuum præmonitorem: at Nehemiæ veriùs ea laus est, qui sapientia, quam de cœlo hauserat, gentem erudiuit suam, nempe ille ipse, qui, vt ritè vero Numini victimas immolaret, ignem prodigio mirabili deduxit è cœlo. Per hæc item tempora Phidias sculptor clarissimus floruit. is inter cetera Mineruæ statuam, quam sapientiæ præsidem fecerunt, egregiè finxit ex ebore, atque auro: in eius scuto Amazonum prælium, & gigantum cœlauerat bellum; in soleis autem Lapitharum, & Centaurorum pugnam. interim Nehemias longè pulchrius simulacrum, diuinum videlicet, ac cœleste efformabat, idq; non in Athenarum, sed in arce animi collocabat, cum gentem suam pietate, ac religione informabat. Ferunt hac quoque tempestate Periclem tonuisse dicendo, ac fulgurasse, totamq; permiscuisse Græciā: sed maiorē hic laudē assecutus est, cum Hierosolymæ mores, quos inuenerat, vt fit, deprauatos, ac perditos, castigando, & corripiēdo correxit. Denique hoc religioni auspicatò accidit, quòd, dum Nehemias in restaurato

Socrates

Phidias.

Pericles

delubro

delubro facra facienda curat, ac diuinitùs è cœlo delapfa flã-ma ritè operatur, templum Iunonis, quod fuperftitiosè Argis colebatur, fubito igne confumptum eft.

IEDDOAE PONTIFICI Synchroni.

DE Ieddoa, fiue Iaddo hierarcha quanquam in facra hiftoria nihil infigne narratur, ac tãtùm nomine notus eft, non videtur tamen omittendum quiddam fanè præclarum, quod eorum monumentis configmatum eft, qui res Iudaicas fcribunt; habet enim eius muneris fructúm cum magno religionis honore coniunctum. Pontificem Ieddoas hic agebat, tùm, cùm Alexander Macedo terrarum orbem armis quatiebat: is cum Tyrum vrbem obfideret, ad Iaddum Herofolymam mifit petitum, vt commeatum, & auxiliares copias in caftra fufficeret; refponfum eft, Iudęos facra fide teneri, ne fœderato Tyri regi nocerent. iratus ad hæc Alexander minatus eft, ftatim fe à Tyro capta hoftiliter copias Hierofolymam traducturum. diftulit tantifper vltionẽ, dum Gaza caperetur, inde mox citato agmine eò ire pergit. ingens metus ciuitatem inuaferat, augebatq; præfentem curam duarum nobiliffimarum vrbium recens excidium; nemo enim erat, cui perfuafum non effet, futurum, vt fuperbiffimus hoftis vrbem captam igni, ferroq; vaftaret; mœror igitur, ac luctus omnium animos occuparat. interim Iaddus diuino oraculo per quietem admonetur, vti fefta fronde ciuitatẽ ornet, facerdotumq; choro cũ candida vefte extra vrbẽ producto, ipfe habitu pontificio cultus venienti Regi occurrat. paret oraculo, atque vnà cum hierophantis, frequentiq; populo vrbe egreditur, Regem cædes, atque exitia meditãtem ad locum, quem Saphin indigenæ dicebant, latinè fcopulum fignificat, præftolatur; at ibi tantùm abeft, vt naufragium falutis fecerit, vt potiùs tutiffimum nactus fit portum. enimuerò Alexander candidatorum cœtum intuitus, & in his antiftites cum byffinis ftolis, hierarcham verò cum hya-

Nehem. 12.

Iofephus.

Alexander.

cinthino, aureoq; amictu, supra caput cydarim cum lamina aurea ferentem, in qua inscriptum Dei nomen erat humana nomenclatura maius, subita religione percussus, solus illum adit, supplex Dei nomen, ac numen adorat, ipsum pontificem veneratur. hæserunt stupore defixi Syriæ Reges, ac purpurati omnes, & qui ex Phœnicia tanquam ad certam prædam fuerant Macedonem secuti, venerabundum Regem mirati. ac primùm quidem eum aut malefico carmine excantatum, aut mente alienatum suspicati sunt. ceterùm nemo erat, qui palàm interrogare auderet, ecquid esset, quòd ipsum ita perculisset; ecquæ subita superstitio, vti censebat, animũ incessisset; ad extremum Parmenio, vt erat Regi familiaritate côiunctior, percunctatur, quo consilio id egerit. tum ipse, eum à se honorem non homini, sed Deo, cuius ille maiestatem, ac Numen eo habitu præseferebat, fuisse exhibitum respondit; quippe, cùm in Macedonia adhuc esset, secumque deliberaret, qua via, ac ratione Asiam sibi subijceret, similẽ sibi per quietem speciem obuersatam, animatumque ad rem fortiter gerendam, fore, vt Persarum opes euerteret. ex eo tempore se religione tactũ. itaque Iaddum secutus pontificem Alexander Hierosolymam pacatus adit, ac templum ingressus Iudaico ritu fecit. quinetiam Iaddum ipsum, ac ceteros hierodulos amplissimis muneribus affecit. proprijs quoque, ac gentilibus institutis, & legibus vti concessit, tributum in annos septem remisit; mansitq; ei genti rerum status incolumis, quandiu Alexander vixit. Quem igitur exterorum cum Iaddo meliùs conferemus, quàm Alexandrum ipsum supplicem ad eius pedes? quo haud scio, an quicquam vel admirabilius, vel ad pontificij muneris gloriam præstantius vnquam spectaculũ sit datum. sed nimirùm Iaddus iam in pontificia veste contextum complexus circumferebat ritè Mundum, quem Alexander, qui alios etiam exoptabat, exigua tantùm tenebat ex parte. plus ad exterrendùm hostẽ aurea, quæ ex ora sacri amictus dependebant, crepitacula, potuere, quàm æneæ tubæ. plus ad defensionem valuit pectus gemmato logèo, quàm adamantino thorace munire, caput cydari tegere, quàm galea. denique cùm ille veneratus hierarcham est, fas erat Magnum cedere Maximo.

SIMO-

SIMONI PONTIFICI Synchroni.

SImonem pontificem cognomento Iustum laudatione prosequi ius,fasq; est, quanquam satis dignè laudari vix potest.ad eum ornandum quæcunque sunt in hac rerum vniuersitate præcipua,atque præstantia, sacræ ipsæ literæ confer-runt. etenim si cœlum spectes,quasi Sol refulgens,sic ille dicitur in Dei templo luxisse,quo præconio nullum excogitari potest illustriùs, siquidem cùm Solem dico, simulacrum quoddam Dei pulcherrimum dico,lucis fontem,Mundi oculum,& Naturæ maximum decus. At verò cùm ad eiusdem Simonis laudem à Luna similitudo accipitur, non eam tibi propones silentem; nihil enim in ipsius præconio non vocale;non crescentem,aut senescentem, sed perfectam orbe completo; non humilem, sed excelsam;non in Austrū deiectam, sed in Aquilonem elatam; nō deliquio euanescentem, ac luce deficientem telluris oppositu, quia Simonis mens humi defixa non fuit; hòc ipse pulchrior,quòd caruit labe, quam putarunt in Luna raptas è terra cum humore sordes. porrò idem stella dicitur,sed matutina, Lucifer,inquam, nec tamen habuit aliquid commune cum Venere. Tùm aerem contemplare, quasi arcus splendens vocatur inter nebulas gloriæ;triumphalis scilicet ille fornix victori cōuenit,qui ab admiratione Thaumantias meritò appellatur, cum Simon rebus præclarè gestis, & vitijs debellatis se admirabilem fecerit, & omniū oculos tenuerit discolor varietate virtutū: pingitur arcus, & effingitur Solis radio, dum hic in suum astrū acie defringitur.aduerso fit Sole,nec tamen aduersāte, quia ipsi cognatus. quanquā cū ille sublimis,hic sit humilis; cū ille decliuis, hic erectior,quodā dignitatis officioso certamine.deniq; eo tacta tellus arcu ferit olfactū,sed suaui halitu,cuiusmodi è Simonis virtutibus afflabatur. Agesis nunc ad agrorum pulchritudinem te conuerte; & hic illum expressum videbis: incidisti fortè in lilium, contemplatus es excelsam ejus speciem, & maiestate præcinctum caput, sed quasi clementia pronum; admiratus es quoque argenteorū

Eccles. 50.

foliorum ſtriatos ordines, qui aſſurgunt in ſcyphi effigiem tenentq; oculos voluptate ebrios. iam illa reſupina per ambitum labella, ſed candida nonne ad oſculum videntur inuitare, ſed caſtum? & illa, quæ tenuiſſimè inſunt lina, nonne ſpectatorem capiunt, atque deuinciunt? at quàm nobilis fulgor auri? quod tamen aurum ne rapinæ pateat, intus conditur, ac vallo ipſius floris obſeptum munitur. regius eſt ſanè flos, immo regibus præſtantior, quia in hoc vno conueniunt & maieſtas, & amor; ineſt ſuperbia, ſed ſine faſtu; certat decore, & hòc admirabilius vincit, quòd exarmatum eſt ſpinis. ſed quid opus eſt noſtro ore? flos ipſe ſe laudet, cui folia ſunt quaſi labella; neque vllam contrahere poteſt ſuſpicionem fucatæ laudationis, quando candor eſt in labellis. Accerſitur ad Simonis commendationem etiam roſa, i. e ſi officio deſit, erubeſcat magis. vidiſti illam cum granoſo cortice iam tumefacto, & cũ in virides alabaſtros faſtigiato erubeſcens dehiſcere cœpit, ac ſeſe pandere, in calycis medio apices complexa luteos, & quaſi regina cum purpura, ad coronas eadem expetita. ſpinis aculeatis tanquam haſtatis ſepitur, nec tamen minas habet, ſed gratiam. atqui nondum omnem Simonis complexus es laudem. Perge porrò collium, montiumq; accliuitates ſuſpice; quaſi cupreſſus in altitudinem ſe extollens, ſic ille eminere viſus eſt; at cùm cupreſſum audis, ne tu aliquid ominoſum, ac funebre cogita, ſed immortale potius, ac perenne, quippe cariem ea arbor, vetuſtatemq; non ſentit; & cùm in metæ faſtigium conuoluta ſe effert, metam omnis dignitatis, quale pontificium munus eſt, in Simone conſidera. at cum eadem cupreſſus trahitur in horti picturas opere hiſtoriali, ac venationes, claſſes, aliarumq; rerum imagines tenui folio, breuiq; ac virenti ſuperueſtiens delectat aſpectu, tùm quoque nobiliores hiſtorias de rebus à Simone præclarè geſtis tecum reputa. omitto reliqua, quæ ipſi diuinæ literæ impertiunt decora vel naturæ, vel moris. Sed nimirùm meritò tot ornamentis afficitur magnus hic ſacrorum antiſtes, quippe qui ad auguſtum Hieroſolymæ delubrum ornandum omnem operam, & ſtudium contuliſſe dicatur. manauit etiam in ſuos virtus, ac patriæ commodis amanter, pièq; conſuluit. ſcilicet pe-
ren-

tenniter fluat oportet oratio de eius laudibus, per quem in vrbe putei maris instar abundasse dicuntur. Versatus porrò est inter cruentas templi victimas maiore cum laude, quàm in campo alij inter cruentos hostium aceruos. præstantior hic, quàm Fabius Gurges (quem aquarum vis nobilitauit verbo, non factis) habendus est. fuit is Simoni synchronus, ac de Samnitibus triumphum egit, vel ideo spectandum, quòd pater filij triumphantis currum equo insidens sequebatur, quem ipse paruulum aliquando in triumphis suis penè inter vlnas gestauerat: at verò Simoni pontifici hoc fuit in votis, non vt se, liberosuè suos, sed religionem triũphãtem videret, & ornamentis auctam. Præterea hac item ætate Pythagoras quidam, non ille Samius, sed Magnesius coronatus est in Olympijs, cũ Simon sacra cydari, ac tiara, cum lamina aurea, cui augustum Dei nomen inscriptum erat, infulatus incederet. Decius etiam hoc viuente se ob patriæ charitatem deuouit, cùm hic pro suæ gentis salute vota faceret, non laudis ambitione, sed pietate, ac religione ductus. Sub id quoque tempus ex Epidauro Romam Aesculapius est deportatus anguis specie. operæ pretium hic esse puto agnoscere vestigia fraudis antiquæ. rem ita ferè gestam Valerius narrat: Cum triennio vexata pestilentia vrbs esset, superstitio sacerdotum inspectis fatidicis libris animaduertit, non aliter pristinam recuperari salubritatem posse, quàm si ab Epidauro Aesculapius esset accersitus. itaque eò legatis missis remedij opẽ auctoritate sua, quæ iam in terris erat amplissima, impetraturam se credidit, neque eam opinio decepit; pari namque studio petitum, ac promissum est præsidium; è vestigioq; Epidaurij Romanorum legatos in templum Aesculapij perductos, vt quicquid inde salubre patriæ laturos se existimassent, pro suo iure sumerent, benignissimè inuitant. tùm subitò is anguis, quem rarò, sed cupidè visum in modum Aesculapij venerabantur, per vrbis celeberrimas partes mitibus oculis, & leni tractu labitur, triduoq; inter omnium admirationem conspectus ad triremem Romanam pergit, pauentibusq; inusitato spectaculo nautis eò conscendit, vbi Quinti Ogulini legati tabernaculum erat,

Salian.
Fabius Gurges.
Pythag. Olymp.
Decius.

inq; multiplicem orbem est conuolutus. ergò legati perinde, atque exoptatæ rei compotes, peractis sacris, cultuque anguis à peritis accepto, læti inde soluunt, emensiq; nauigationem Antium appellunt. hic anguis, qui vbique in nauigio remanserat, prolapsus in vestibulo ædis Aesculapij, myrto frequentibus ramis diffusæ, supereminentem excelsæ altitudinis palmam circumdat, tanquam victor eius gentis, quæ ceteras vicisset. nec multò post vrbi se aduehendum restituit, atque in ripam Tyberis egressis legatis in insulam, vbi templum dicatum fuit, transnauit, non tàm pestilentiæ remedium allaturus, quàm perniciosius malum impiæ superstitionis illaturus; qui iccircò principem vrbē, ac nationum omnium domicilium delegit, vt facilius inde toti terrarum orbi spargere venenum posset. prò nefas. instituuntur serpenti ministri sacrorum; erigitur ara prò latebra. cum interim sanctissimus pontifex Simon Hierosolymam imbueret religiosissimis institutis, informaretque animos veri Numinis cultu.

ONIAE PONTIFICI. *Synchroni.*

ONias pontifex (eum intelligo, cuius sacris literis consignata laus est) sentiat à nobis quoque se, quanquā longè impari oratione, commendari, laudes accipiat quas cùm viueret, recusabat, cùm mallet pius esse, quàm dici.

2. Mach. 3. laudatur in primis eius pueritia à verecundia, & pudore. eo autē anno, quo inauguratus est pōtifex, cū Caius Hostilius Annibalem ducentem in Salentinos exercitū adortus esset, magnam de Pœnis edidit stragē. Claudius item Nero

Asdrubal. Asdrubalem vicit. sed lætior ille annus fuit Hierosolymæ, quàm Romæ; quia pontificem sortita est, qui religionis dux esset, & vitiorum domitor, in quorum castra iam à teneris annis non tàm tyro, quàm Imperator inuaserat.

Annibal fabricatus deinde Annibal est Iunoni Laciniæ templum, dedicauitq; aram cum ingenti rerum à se gestarum titulo, cippoq; literis Punicis, & Græcis insculpto; quod certè mo

numen-

numentum Oniæ, qui tùm viuebat, potiùs debebatur, nisi insitus animi pudor, ac moderatio abhorruisset à fastu. Præter hæc Idea mater è Phrygia, vbi præcipuè colebatur, aduecta Romam est; ad quam recipiendam cùm vir optimus quæreretur, vnus delectus est P. Scipio Gn. filius; is vnà cum nobilissimis matronis Ostiam Deæ obuiam ire iussus, à sacerdotibus simulacrum accepit, ac pectore complexus in ædem Victoriæ cum pompa deduxit: quæ dum superstitiosè Romæ fierent, Onias Hierosolymæ religiosè, ac piè operabatur in veri Numinis ara, atque delubro. multa sũt à Scipione strenuè in bello gesta, sed illud longè præstat, quod Onias egit pro religione, cum Heliodoro sacrilego Duci, ac prædoni acriter restitit, qua in pugna auxiliares habere meruit Cœlites. ex ijs vnus equitis cataphracti specie illum spoliantem iam, & exultantem in ipso delubro aggressus est, afflixitq; humi tùm equus ferocia in barbarum versa adhinnire, efferari, insultare, calces impingere, & anterioribus adurgere vngulis; ad hæc alij Cœlites duo visi insigni gloria, & decore conspicui, qui vtrinque hominem repetitis flagrorum ictibus acerrimè cæderent, donec ille multa caligine circumfusus, atque intermortuus è delubro extractus est foras, iussusq; grates agere Oniæ, quo deprecante non esset extinctus; proindè abiret statim, ac præco apud exteros prodigij esset. Sanè vi[...]us est hac in re Heliodorus magis impius, quàm Masinissa rex Numidarũ, qui ipsi penè fuit æqualis. nàm ille cùm à præfecto classis eximiæ pulchritudinis, ac magnitudinis dentes eburneos dono accepisset, vt comperit è Iunonis fano sublatos, statim eos reportandos curauit, inscriptos gentis suæ literis significantibus regem ignarum fuisse furti; quod factum Masinissæ animo, quàm Punico sanguini conuenientiùs putatũ est: adeò in media barbaria inuentus est, qui sacrilegium resciderit vel alienum. inultus igitur Heliodorus abire non debuit. Quid? an ipsi Ethnici solùm Deos suos neglectæ religionis, vel potiùs superstitionis vltores iactarent? siuè cùm Apollinem, Carthagine à Romanis oppressa, veste aurea nudatum id egisse dicerent, vt sacrilegæ manus inter fragmenta eius abscissæ inuenirentur; siue cùm Brennum

P. Scipio

Masinissa.

Brennum ducem Delphicum templum spoliare conātem, obstupefactum insania sibi manus attulisse narrarent. sed quātò hic vltionis certior fides? vbi bellatores è cœlo delapsi in impium prædonem armati palàm se oculis obiecerunt. perspecta tamen inter hæc est Oniæ, exitium vel ab hoste deprecantis pietas singularis; cuius ipse habuit certè locupletissimos testes. Interfectus quidem est innocentissimus hic hierarcha telis suorum, dum tueretur iura sacrorum; sed à morte visus est viuere vt cum maximè; obtulit enim se per speciem fortissimo Duci Iudæ Machabæo vnà cum Ieremia Vate, à quo ille aureum accepit gladium, vt impios vlcisceretur. neque verò Andronicus paricida impunè abijt, quippe ipsius Antiochi Regis iussu exutus purpura, & per vrbem, ad ludibrium circumductus, eodem in loco, in quo per summam impietatē Oniam necauerat, vita priuatus est. nēpè acres habet aculeos Numinis ira, sed iustos. augustissimi delubri parietes mœsti simul, atque irati in reum dixere sententiam. sacerdotales infulæ cruentatæ, sacra indumenta pontificio cruore respersa, ac Mundus ipse ijs intextus de innocentis cæde rubescens, eodemq; vulnere laceratus, quasi reclamitando pœnam tanti facinoris reposcebant.

ENCO-

IEREMIAS

Propheta

Synop. *Insigne priuilegiũ ostenditur, quo sanctificatus est in matris vtero. vaticinatus est acriter aduersus impios: nænias cecinit sacras: in Aegypto lapidatus est. puluis eius sepulchri aspidum morsus sanat.*

ENCOMION 121.

Quàm tu longum emensus es stadium
& virtutis, & gloriæ!
qui statim prouehi cœpisti curriculo laudis — cap. 1.
pancratiastes antequam puer,
dux antequam tyro.
vteri carcer tibi cessit in campum,
immò in Capitolium.
victus est à te vix in membra compacto
veterator gigas, & vetus:
primas superasti tenebras,
antequam primò edereris in lucem.
excussisti commune mortalium iugum,
ceruicibus vix formatis.
electus es, vt præuideres futura,
antequam posses videre præsentia.
labia deinde tibi cœlesti tacta sunt manu,
vt oracula funderes aurea,
tametsi aliorum corda nactus es plumbea.
at, ne in te quicquam moliretur improbitas,
munitus es, tectusq; diuinitùs:
quippe vt tela eluderes ænea,
in columnam diceris versus ferream:
telorum acies, & cuspis tantùm hoc egit,
quòd præclara facta columnæ incidit, & sculpsit
triumphalibus victoriæ notis.

In æneum quoque versus es murum,
vt deluderetur arietando perfidia:
sed mira res; ferreus, & æneus Vates
totus colliquescebas in lacrymas:
cum abijssent oculi in torrentes,
non contentus, perennes optasti fontes,
vt defleres præcipitantis Solymæ casum:
meruit videlicet cadere
quæ tibi noluit inniti columnæ;
meruit capi, quæ te noluit protegi muro.
sed ante tu, quia Vates, exarsisti dolore,
quàm illa incendio.
inobscurati auri iacturam
sermone tuo resarsisti aureo;
decolorem reformasti speciem
næniæ pulchræ coloribus;
acerbiorem conquestus es vrbis casum,
sed exitio iam maturæ.
prò scelus. obduruit tot inter lacrymas furor,
sed liquidam tuam non impedijt vocem.
nequicquam te merserunt impij cœno,
qui iam ab vtero elueras labem.
in altam deiectus es foueam,
sed fundamenta iecisti gloriæ.
Baron. meritò tibi Constantini mater Augusta
delubrum excitauit augustius;
Epiphan. cum te aduersarij oppressere lapidibus,
mausolei suffecere materiam.
voluisti vel vita functus esse beneficus:
nam curasti tumuli puluere aspidum morsus,
qui viuus in aspides incideras surdas.
benè habet: serpēs fecit, vt abiremus in puluerem,
serpenti fatalis per te factus est puluis.

BA-

BARVCVS

Propheta

Synop. *Scriba fuit Ieremiæ, consecutus & ipse vaticinandi donum; captiuos Babylone solatus. scripsit in primis de vera sapientiæ inuestigatione, quam ignorabant exteri, etiam qui sapientes se iactabant.*

ENCOMION 122.

Ex Vatis scriba factus es Vates,
dignus fuisti, qui perciperes fructum
oraculorum, quæ exaraueras.
aureum fecisti calamum,
cum de Sapientia inuestiganda scripsisti.
tametsi eam etiam electo præposuisti auro.
quæsiuisti qui deduceret eam è nubibus,
sed Sole puro clariorem;
qui eam transmisso adueheret mari,
sed nullis mercibus parem.
cum nihil sit illius luce splendidius,
ignorari tamen dixisti semitam;
cum nihil sit illa sublimius,
latere tamen gigantes;
cum omnibus præstet thesauris,
non inueniri in terra defossam.
ignobilis tibi ea visa est Sapientia,
quæ non deduceret genus è cœlo;
stulta ea prudentia,
quam bruta sibi vendicat tellus.
nemò tàm doctè philosophatus est sub porticu,
quàm tu sub Babylonio iugo:
instituisti apud barbaros sapientiæ Lycèum,
docuisti tuos ea duce non aberrare à vero,
licet errare cogerentur è patria.

Xx 2 SVSAN-

SVSANNA
Matrona.

Synop. *Commendatur insignis eius pudicitia, & fiducia in Deum. euasit cùm incestæ libidinis, tùm iniqui iudicij laqueos, quos procaces tetenderant senes. acta res est per puerum Danielem.*

Daniel. 13

ENCOMION. 123.

Dum te, vt munda sis, lauis,
habita es inquinatior.
dum fragrantibus oles vnguentis,
penè oboluit fama.
inter horti confidens flores,
penè defloruisti.
apud virides arborum vmbras,
occupauit te flamma procorum,
exarserunt in Venerem senes:
monstrosa libido, quæ excitauit incendium
in frigidis membris.
inter albicantis capitis canos
passus est insidias candor.
inter artus æuo trementes
intremuit pudor.
ausi sunt labem inferre, dum lauis.
stetit castitas ante tribunal incestum
non ipsa rea, sed factura Iudices reos.
non lictorios exhorruit fasces,
quæ Cœlites spectabat vltores.
districxerunt illi contra Iudices gladium,
vt tu abires iudicio soluta.
cum insimulareris, vt lupa, inuenta es agna,
eo videlicet auctore,
qui & veris leonibus obiectus, inuenit agnos.

ANA-

ANANIAS, AZARIAS, MISAEL.

Pueri eunuchi Regis.

Synop. *In ardentem caminum impij Regis iussu coniecti sunt, quòd ipsius statuam non adorassent. soluti vinculis, alacres ambularunt in flamma, & paana concinuerunt. visa Dei similitudo in igne est.* Daniel. 3.

ENCOMION 124.

Immortali estis digni præconio,
quibus indigna vox visa præconis
iubentis simulacrum coli mutum,
quod egeret alterius voce.
tametsi ne vox videretur absurdior,
musici accersiti sunt modi;
sed cùm tubam audistis, ac buccinam,
excitati estis ad bellum
pugnaturi cum Dijs.
ipse vos hostis acuit tuba.
insonuit etiam cithara,
sed accidit vestras ad aures absona.
nulla poterit vobis poni par statua,
qui spreuistis vel auream:
quanquam vos ipsi cessistis in statuas
firmitate propositi.
pulchrè estis in igne conflati;
quantò pyra fuit altior,
tantò virtus erectior.
tres iniecti estis in rogum,
sed visi tyranno sunt quatuor,
dum flamma decresceret robore,
vos & viribus creuistis, & numero;
dum diuinitùs ipsa constringitur,
vestra dissoluit vincula.

Vulcano

Vulcano illusistis claudo,
cum inter flammas cursitastis alacres;
expeditiores fuistis in cursu,
quàm igneæ ipsæ scintillæ,
quæ peruolitabant latera.
Olympicum stadium nacti estis in pyra;
flamma, dum murmurat, plaudit;
linguæ, dum vibrant, laudant,
celebrant de impietate victores:
solùm inter hostes vlulatus auditur,
dum, qui faciunt incendium, flagrant,
armatur ignis, & alitur pice,
sed hoc agit, vt glutinet
tres in vnum
eadem mente, eodemq; consilio.
At quam speciosa exsplenduit flamma,
in qua media visa est species Dei!
excepti estis honore, non probro,
non fletu persusi, sed rore.
frustra caminus atrum obtendit fumum,
vt ex oculis eliceret lacrymas,
nam roscida vos perfudit Aurora,
vt lætior efflorefceret virtus.
dum in conum erigitur flamma,
monumentum fit gloriæ,
quia celsam excitatur in pyramin.
hoc vobis confert Mulciber,
quod blandiendo mulcet;
dum circumdat, amplectitur;
dum cingit, coronat;
dum ambit, lambit.
denique vitam retulistis è rogo
phœnices, nec tamen ex cinere.

Cum

Cum impositi estis in rogo,
non est nænia audita, sed pæan.
quin etiam festas instituistis choreas
rerum omnium conditarum.
quid mirum quòd refrixerit flamma!
nempe glaciem simul accersijstis,& niuem.
sed obstupuit hostis dicto,
cum in igneum coniecti caminum,
ignem ipsum læti inuitastis ad carmina.
illæ tot incendij linguæ
non obstrepuere canentibus,
sed vestras potius imitatæ sunt linguas,
ad diuinas conuersæ laudes.
partiti sunt Cœlites mirè vim flammæ
in lucem, & æstum:
solo ignis vos splendore circumdedit;
solo hostem ardore confecit.
vestes,quas inde retulistis intactas,
in trophæa cessere victoriæ,
ne spolijs careret triumphus.
virgas,quas iniecerant in fomitem ignis,
laureatos vertistis in fasces.
ipse vos hostis fecit illustres,
quia mitratos misit in ignem,
scilicet quadam Persici Solis imagine,
qui dictus est Mitras.
sed nimirum vestra hoc meruit virtus,
vt vos metueret flamma,
cum respuistis vina vel regia,
amastis aquam:
metuit scilicet suum ignis in vobis hostem;
verita est vos flamma depasci,
qui profano abstinuistis à pastu.

DANIEL

D A N I E L

Propheta.

Synopsis. *Inter varios Reges versatus multa ijs prædixit mira, sinistros præcinens casus sine metu. leonũ vngues non semel euasit. draconem interfecit. Susannam liberauit. venturi Liberatoris tempora præfiniuit.*

ENCOMION. 125.

Quid tua dici potest illustrius mente!
qui ipsa caliginosæ noctis insomnia
clarius, quàm in Sole vidisti.
quàm vigili, & viuido fuisti sensu!
qui sepultam somno memoriam excitasti,
vmbratiles formas protulisti in lucem;
tunc præcipuè visus es mente sublimi,
cum præcipitis statuæ declarasti casum.
cœpisti ad honorum euehi culmen,
cum illam ostendisti deiectam.
non es veritus ne malè ominando Regi,
tu quoque per vim caderes.
cum eius statuam dixisti lapillo percussam
violentius multò quàm fulmine,
non timuisti ne te ille grandibus opprimeret saxis.
cum eundem excisæ comparasti arbori,
regias non reformidasti secures,
ne & ceruices desecarent tuas.
sed quàm libero, & soluto fuisti animo
cum deiectum è solio Regem
amandasti probrosè in siluas!
nec relegasti modò, sed religasti
vinculis constrictum æneis,
immanis belluæ more.
non extimuisti ferinum animum,
cum declarasti feram.

Nihil

Nihil ea ætas horribilius vidit in terris,
quàm Regem ex aula depulsum in syluas,
non studio, vt solebat, venandi
sed venaticis obiectum canibus.
iacuit pecudis instar Rex abiectus ad pastum
non tantum Circæa ipsa egissent pocula,
quantum egit mentis elatio:
abijt capillus in setas,
oris maiestas horruit in rictus,
frontis fascia cessit in compedes,
aurea chlamys in ferrum,
thronus in caueam.
penè Rex bellua in bestiarios incidit,
vel in suos, vt Antæus, canes.
præ illo minus informia visa sunt monstra,
quæ parit Africa.
quàm impauido fuisti animo,
tanti denunciator opprobrij!
cum exuebas homine, non metuebas inhumanum;
cum faciebas belluam, non perhorruisti morsus.
quinimmò fodisti eum verborum iaculis,
antequam fieret fera.
ante tu fuisti asper, quàm ille hispidus.
nunquam magis erubuit,
quàm cum audijt se exuendum purpura.
nunquam erga te fuit mitior,
quàm cum ferinam minatus es formam.
terruisti postea alterum item Regem,
interpretatus inscriptas parieti notas,
hoc est dictam diuinitùs reo sententiam.
mero madentem perfudisti metu.
vertisti cœnam in scenam, luxum in luctum.

Mira vis, & auctoritas Vatis,
quem ſpoliandum prædixeras regno,
ab eo indutus es purpura.
cui è manibus extorſeras ſceptrum,
is ornauit te torque.
ſed quid illa vaticinatione ſublimius!
cum ex alta veluti ſpecula
deſpexiſti Regum omnium, ac gentium fata:
quatuor tibi obiecta ſunt monſtra,
quæ totidem ſignificarent imperia,
quæ tamen vna contereret claua.
quid tua nobilius mente, vel celſius!
quæ infra ſe habuit
omnium ortus, occaſuſq; regnorum.
Inſuper maiora edere es aggreſſus oracula,
præcinuiſti videlicet venturum Numen in terras;
per ſeptenos orbes repetitos annorum
aureum deuoluiſti ſeculum;
clauſiſti oraculo perfidis ora,
quid mirum! clauſeras etiam feris;
quippe leones, quibus obiectus es impiè,
vel dentibus exarmaſti, vel vnguibus.
luſiſti ſcilicet inter ferarum Reges,
qui non timuiſti & Reges inter feras ponere.
obſignauit Rex anulo caueam,
ne quid noceret inuidia;
plus belluæ, quàm homini fidit.
Sed meruiſti, vt euaderes liber à feris,
qui pudicitiam ſeruaras à procis:
iam iunior minatus es ſenibus
ſupernè diſtrictum gladium.
magna laus, quòd te adultum timuerunt leones,
maior, quòd penè puerum lenones.
Dete-

Detexiſti etiam ſacerdotum mendacium fraudem,
& ſimul ingluuiem,
qui vero Numini ſubtrahebant cultum,
falſo cibum;
cùm putarentur Dij ideò viuere,
quòd ſibi oblata comederent,
tu per ſtratum in pauimento cinerem
aptè oſtendiſti non viuere:
impreſſa nota fraudis in cinere
effecit, vt Dij redigerentur in puluerem.
explorata fraus eſt per veſtigia pedum,
vt eos diſcerent conculcare.
At in dracone necando non vſus es claua,
ſed medicatam porrexiſti offam:
imbutas eius veneno mentes
nouo ſanaſti alexipharmaco,
obtuliſti Stygio draconi picem,
vt intus arderet,
qui veræ religionis flagrabat inuidia.
quanquam mirum, quòd vſus es pice,
ne mortales eius adhærerent cultui;
addidiſti adipem, ſed vt extabeſceret.
non poterat hoc pingueſcere,
quem facit aridum liuor.
fruſtra iterum leonibus es datus in eſcam.
qui inter leones diuinitùs inueniſti eſcam.
meruit tuæ ſublimitas mentis,
vt acciperes dapes Vates à Vate
per aerem prodigioſè ſuſpenſo.
epulatus es inter famelicas belluas:
ieiunæ illæ fuerunt, quandiù & tu ieiunus;
poſt te explerunt & ipſæ famem,
at non te depaſtæ, ſed hoſtem.

HABACVCVS
Propheta.

Synop. *Ab vno Cœlitum per aerem euectus, ac ductus est Babylonem in leonum caueam, vt pasceret Danielem. vaticinatus est in primis de Christi in cœlum ascensu, ac triumphalem eius pompam descripsit.*

ENCOMION 126.

Nihil de te dici potest non grande, non mirum,
qui grandis es dictis, mirus es factis.
vt alterius Vatis consuleres vitæ,
non dubitasti periclitari de tua.
non es veritus, ne, dum illum pasceres,
fieres ipse leonum pastus.
munita claustra subijsti sinè claui,
Dan. cap. 4 ad immanes ingressus es belluas sine claua.
tranasti aerem corpore mirè librato;
non minus hoc visum est leue
quàm, quo es apprehensus, capillus.
cibus, quem afferebas ad Vatem,
nihil addidit oneris,
quia pietas te faciebat alitem,
vox imperantis alacrem.
pauisti sedentem inter ieiunas feras,
veritæ sunt te pascentem
quæ abstinebant à pastu.
uoluerunt Superi parare ipsi mensam,
ne tua te pietate fraudarent.
apposuisti Vati epulum conuiuale
inter belluas sine frænis edomitas;
sed idem proposuisti spectaculum triumphale
inter hostes euictos ab exarmato Numine:
Habac. 3. fuisti præcentor, immò penè victoriæ testis.

Hæc

Hæc vaticinans altiùs proueheris mente,
quàm cum ad Vatem prouectus es corpore.
dum venturum Deum prædicis ab Austro,
elatius ventorum euolas pennis.
dum arduo è monte deuocas Numen in valles,
Olympo videris,& Atlante sublimior.
præcinuisti elegans Deo pæana victori,
apparasti omnem Capitolij pompam,
triumphalem propè secutus es currum
laureatus videlicet Vates;
nullus adstitit de more monitor Mortis,
quia hanc descripsisti captiuam:
hòc magis extabuit illa liuore,
quòd nihil in pompa appareret ornatius,
quàm liuida, quæ inflixerat, vulnera;
eius falce collecta messis est gloriæ,
erubuisset affecta tot probris,
nisi tunc maximè fuisset infecta pallore.
quin etiam catenatus ipse Stygis tyrannus
Dei victoris veneratus est pedes.
perstrinxisti hebetes hostium oculos
armorum fulgore micantium,
siuè sagittarum luce vibrata,
siue fulgurantis hastæ splendore.
excitasti penè sopitum Ducis arcum,
vt hostium euigilaret ad necem.
nihil tum probrosius fuit Dite, vel vilius;
timidus est factus ex tumido;
iacuit Imperatoris abiectus ad pedes,
qui se extollendo fecerat caput.
hæserunt Sol,& Luna spectaculo:
minus sibi radiare sunt visi,
cum inserti sunt radij triumphalibus rotis.

ZE.

ZOROBABEL
Dux.

Synop. *Post diutinam seruitutem libertate concessa à Re-*
Esdræ 3. *ge Persarum, redierunt Hebræi Hierosolymam sub hoc*
Aggæi.1. *Duce, qui signaculum Dei dictus est, recepto sacro in-strumento, quod Nabucdonosor Rex abstulerat.*

ENCOMION 127.

Quid nos te dignum, Dux magne, dicemus,
cum ipsa te oraculi cortina commendet!
quàm insignis fuisti virtute,
cum te suum appellet signaculum Deus!
expressisti factis communis salutis Ducem,
nisi quòd ille & auctor fuit.
obsignasti receptam patriæ libertatem,
aureus veluti anulus,
sed quo diffracti sunt ferrei.
te Duce remearunt postliminio ciues
catenis soluti barbaricis,
sed beneficijs quà diuinis deuincti, quà regijs.
nulla fuit vel augustior pompa, vel pulchrior,
quia erepta templo reducta sunt vasa;
reportauit Religio spolia non aliena, sed sua.
nullus triumphus ornatior,
quia nulla pretiosiora sunt spolia.
quæ exaruerat gentis gloria, tunc refloruit,
cum reliquit pensiles Babylonis hortos.
quas suspenderant in salicibus citharas
non ante manu tangere voluere, quàm libera,
salices mutarunt amaras
in terram melle manantem.
iterum regionis sunt lacte nutriti
quia religioni renati.

IESVS,

IESVS, siuè IOSVES Pontifex.

Synop. *Post Babylonicam seruitutem facultate accepta instaurãda vrbis, ac templi, functus hic est hierarcha munere. oblatus est per visum Zacthariæ vestium sordes cum ornatu pontificio mutãs, quantũuis fremente hoste.* *Esdræ 3. Zacch. 3.*

ENCOMION. 128.

Nihil augustius tui muneris maiestate, vel nomine
vtraque re Liberatorem repræsentasti magnum.
te principe sacrorum
Religio ereptum recepit decus.
nihil lætius captiuis fuit solutis,
quàm tuum caput infulis videre deuinctum,
fronte vittata.
sacerdotali cinxisti te balteo,
cum illi cœperunt ire discincti catenis.
Regis fuit inter tiaras versati Persicas
restituere pontificiam.
ipse recreari visus est Mundus,
cum tibi ea licuit indui veste,
in qua figuris ipse depictus erat arcanis.
nunquam explẽduerunt clariùs pectoris gemmæ,
quàm cum barbaro expolitæ sunt ferro.
tunc dulciùs insonuerunt crepitacula aurea,
cum catenarum siluit strepitus.
visus es Vati per speciem sordidatus, ac reus,
sed eum adumbrasti,
qui reorum elueret sordes.
scilicet, funerata patria, atratus traxisti syrma;
at reuiuiscente, candidam induisti byssum.
frustra Stygius hostis insultauit à dextris,
quia per istud nomen omnia ei contigere sinistra.

HOL-

HOLDAS, TOBIAS, IDAIAS, HEN

Benefici Religioni.

Zach.6. Synop. *Iußus est Zacharias ab his, qui inter ceteros de seruitute Babylonica venerant, accipere aurum, ex quo corona fieret Iesu filio Iosedechi, vt inauguraretur ritè Sacerdos summus.*

ENCOMION 129.

Habet & laureata Religio quadrigas suas,
vtique triumphales:
quatuor viri ad eius conspirastis ornatum,
nihil vobis à libertate fuit antiquius,
quàm vt illam pristino restitutam imperio
aureâ donaretis corona.
circumducta est catena teres in orbem,
sed pietas, vt esset stabilis, fuit in vobis quadrata.
digni estis laude, qui impendistis aurum
non in muliebrem, sed in pontificium Mundum,
qui scilicet sacer fuit vestis ornatus.
quin etiam hoc maius cessit in decus,
quòd ea vobis decoranda pars obtigit,
vbi nomen erat inscriptum opificis Mundi.
recepisse per vos est visa Religio
insignia, quæ amiserat, regni,
quia incessit coronata.
non alio voluit oraculum vti auro, quàm vestro,
qui fueratis aliquando captiui,
quia fuerat calamitate, velut igne purgatum.
auri huius coronarij fulgor dici non potest,
quia inde illud radiabat nomen,
quod præ maiestate dici non licuit.
viluit tiaras Regis Persarum,
cum tiaram imposuistis Regi sacrorum.

EZE-

EZECHIEL
Propheta.

Synop. *Nobilitas eius vaticinij ostenditur; obiecta enim est ei species quadrigarũ Dei cum quadriformi animãtium aspectu. alijs quoque mirabilibus visis affectus est. descripsit in laterculo vrbis excidium.*

ENCOMION 130.

Nunquam fuit tua mens tàm soluta, tàm libera,
quàm cum tenebaris Babylone captiuus.
vaticinatus es ad fluminis ripam,
sed non tàm fuit vnda pellucida,
quàm clara cognitio.
spreuisti omnem Regis Babylonij fastum,
cum triumphalem vidisti imperatoris Dei currũ. *cap. 1.*
prodromus ventus, ac turbo
non turbauit mentis intuitum.
electrina species Numinis
traxit, ac rapuit tuum ad se animum.
aspexisti lætus pacis insigne,
circumfusam Deo iridem.
cum volubiles tibi obiectæ sunt rotæ,
non es veritus, ne essent Fortunæ,
quia erant oculatæ.
inter oculos versatus es oculatissimus Vates.
viluerunt omnium triumphi Ducum,
cum gemmatas vidisti quadrigarum rotas
aurea chrysoliti specie.
quadriformes animantes subierant iugo,
sed varij vultus, vna consensio.
non alium agnoscebant aurigam,
quàm spirabile Numen;
eius voluntas pro habena fuit.

Omnia in his mira, ſed illlud in primis,
quòd videris bouem vnà ferri cum aquila
pari vel volatu, vel gradu;
percurrebant vti ſtadium Circi citra ſudorem,
pro meta erat Numinis agonothetæ gloria.
non poterant rotæ aberrare à curſu,
quia circumdatæ oculis.
plenum hoc voluptatis ſpectaculum fuit,
ſed illud doloris;
cum immania ſcelerum obiecta ſunt monſtra;
perfoſſo pariete confoſſus eſt animus.
ſcilicet videre tibi viſus es auguſtum delubrum
ſuperſtitione fœdatum;
non erectas vidiſti palmas in cœlum,
ſed repentes humi angues;
lacrymas non caſtè profuſas,
ſed pro inceſti Adonidis nece.
nihil tenebricoſius eſt obiectum,
quàm Sol oriens impiè cultus.
Præcinuiſti non vnius gentis exitia,
ſæpe ſceleſtis diuinam intentaſti virgam,
ſed ne vapularent;
ſæpè minacis oraculi fulmen,
ſed ne perirent.
at vbi tua vox minando defecit,
deſcripſiſti excidium vrbis in latere.
cum fruſtra cor pungeres, aggreſſus es pingere;
tametſi pietatis fuit,
quòd tu circumdederis machinis vrbem,
ne obſideret hoſtis;
arietaſti, ne caderet;
molitus es vineas, vt eſſet ſobria,
teſtudines, ne ſegnis.

Exag-

Exaggeraſti magnitudinem ſcelerum comportando aggeres. *cap 4.*
iuſſus es tàm horrificæ indormire picturæ,
vt eſſet inquieta vel quies;
recubuiſti, ſed inter excubias;
iacuiſti, ſed inter telorum iactus.
puluinar tori ceſſit in puluerem campi.
admouiſti laterem lateri,
vt ex vicinia cordis creſceret mœror.
obiecisti ante pugnam mucronibus latus.
vexatus es vigilans fame,
dormiens ſpectris.
quin etiam iuſſus es ex dimenſo bibere:
paruiſti, appendiſti in lance aquam,
ne patria pœnas dependeret ſanguine.
potu abſtinuiſti, non lacrymis,
temperaſti ori, non oculis.
tametſi inter tot acerbitates poſitus rerum *cap.3.*
os habuiſti melleum,
ſiquidem iuſſus eſſe volumen,
ſenſiſti illud in ore dulceſcere,
papyrus abijt in fauum:
quanta ſapientia creuiſti, qui altus es libris?
apis more, pietatis melle manabas,
ſed erexiſti etiam ſeueritatis aculeum.
aſſuetus Vates ſtylum tractare ſcribendo,
arripuiſti aliquando gladium minando;
niſi quòd aggreſſus es te ipſe, non hoſtem;
totondiſti tibi lugubri more capillum,
quem vento diſperſum inſecutus es ferro; *cap.5.*
putauit quiſpiam te fortaſſe delirum,
ſed voluiſti probro tui capitis plecti
quicquid mente delirarent improbi.

Non dubitasti intendere vel Regibus minas;
perstrinxisti in primis superbū Aegypti Regem,
obstupefecisti vaticinando Isiacos mystas;
oblatrare in te non est ausus Anubis,
nec bos mugire Memphites;
spoliasti quoque ostro Sidonium Regem.
At cum Tyriam fabricatus es nauim,
cap. 27. elegantior habitus es Vates lingua,
quàm vllus artifex manu.
calamo illa melius est perfecta, quàm malleo.
byssino malo suspendisti carbasa,
sed candidior fuit stylus.
esset planè velificata feliciùs,
nisi tumidiùs.
fecit iacturam, quia egit iactanter.
meritò scelesta Tyrus tuis expalluit minis,
quia cum versaretur inter purpuras,
nunquam erubuit.
cap. 40. Descripsisti arcanam templi vmbratilis formam;
penè certarunt calamo
Superi metiendo, tu scribendo.
Sed illa species vel luctus plena, vel gaudij,
cap. 37. cum tibi visus es squalentem ingredi campum,
commune interfecti exercitus bustum.
at non vnum ibi vidisti phœnicem,
suo reuiuiscentem è cinere;
madefacta videlicet tuis lacrymis ossa
reflorescere visa sunt vita;
spirabilem euocasti auram
suspirijs tuis.
surrexere cadauera te iacente;
in similitudine mortis vidisti imaginem vitæ,
anteuertisti communem anastasin mente.

ZAC-

ZACCHARIAS

Propheta.

Synop. *Affectus est miris, & arcanis visis, in primis inter myrteta Cælitibus, & aureo candelabro inter oleas duas. & volumine volucri. meminit etiam magni Liberatoris vulnerum.*

ENCOMION 131.

Nihil tuis aut clarius, aut sacratius visis. *cap. 1.*
inter myrteta obiecti sunt Cœlites,
vt spes tuæ virescerct gentis,
tunc pulchrior euiruit myrtus,
cũ apud eã non Venus, sed venusti visi sunt Superi.
aureum etiam vidisti lychnucum
inter geminas oleas;
arsisti tu quoque pietate, fulsisti virtute. *cap. 4.*
at cum volumen sese obtulit alatum,
ferebatur tua mens illo sublimior,
incitata videlicet Numine.
præcinuisti lætum, ac nobilem triumphum
equitantis Dei,
quanquam vili iumento.
sed nihil cecinisti suauius,
quàm diuinis inflictas manibus plagas. *cap. 3. 12.*
scripsisti pulchriùs tu purpureis vulnerum, *13.*
quàm alij aureis notis.
cum Solymen vrbem præuidisti laxissimam,
mœroris angustijs laxasti animos.
vt tolleres hostilis incendij metum,
euasurum dixisti Deum
in murum igneum,
eum scilicet, qui condidit Mundi mœnia, *cap. 2.*
fore pro mœnibus.

AG-

A G G Æ V S

Propheta.

Synop. *Hortatus est eos, qui seruitutis excusserant iugũ, vt euersum templum reficerent, propositis minis de* Dei *seueritate, ac præmijs; atque adeò de ipsius* Dei *in terras aduentu agit.*

E N C O M I O N 132.

Quod extruet tibi Religio monumentum gloriæ?
qui extruendum ipsi sacrum augustale curasti?
cum illa diu fuisset extorris, & exul,
receperat regnum, sed regia carebat domo.
instauratum est post ruinas, te auctore, delubrum;
excitasti animos, impulisti etiam minis;
nefas esse dixisti
proceres laqueatis fulgere sub tectis,
religionem iacere sub diuo.
qui seruitutis euaserunt ferrum,
Deo debebant aurum.
qui ex angustijs emerserant carceris,
amplam Liberatori domum.
turpe erat, manus vinculis iam solutas
in operando esse tàm segnes.
admouisti etiam stimulos gloriæ,
posterius delubrum præferens primo.
fuisti optatissimi nuncij præco,
cum illuc præcinuisti venturum
cunctis expetitum gentibus Numen.
obliterasti vanam Amphionis laudem,
quia ad ædificium non muri, sed templi
procurrerunt saxa:
vsus es oraculis, non vt ille testudinis sono,
ne omen operi faceres tarditatis.

MALA-

MALACHIAS
Propheta.

Synop. *Eum quidam ob insignem virtutem Angelum, vt nomen ipsius præfert, suspicati sunt. in Sacerdotes inuehitur malos. prædicit ablato vetere, nouum, & diuinum sacrificium, & Christi ortum Solis instar alati.*

ENCOMION 133.

Suspicati te sunt in terras è cœlo delapsum
è magnis Proceribus vnum,
magnitudine videlicet obstupefacti virtutis;
sed maiori dandum est laudi,
quòd mortali concretus ex corpore
immortalium vixeris vitam.
voluisti tui similes esse ministros sacrorum,
increpuisti facientes sacra, sed execrabiles factis;
fulgentes byssi candore, non morum,
pia adolentes thura, non redolentes pietatem,
qui inter victimarum fumum
se attollerent elatius fastu,
aram madefacerent cruore, non lacrymis;
offerrent liba, sed libato pudore,
facerent, sed infecti.
At quanta illius magnitudo fuit oraculi,
cum religionem ex vnius vrbis angustijs
euocasti in amplum terrarum orbem!
vbique aras excitasti, vbique delubra.
substituisti mactando pecori Deum.
non tu dictis ambiguis, & obscuris, vt Pythia,
tenebras offudisti menti,
siquidem præcinuisti veri Solis exortum,
ac ne protraheret vota, fecisti pennatum.

ESTHER

E S T H E R

Regina.

Synop. *Ex captiua facta est Regina. gentem suam morti addictam liberauit. visa est per speciẽ Mardochæo instar exigui fõtis, qui excresceret in fluuium, ac mox explendesceret in Solem.*

ENCOMION 134.

cap. 2. Placuisti virago Regi
vnguento delibuta myrtino,
nec tamen, vt myrtus, fuisti Veneri sacra,
ne habereris execranda.
viruisti tunc maximè,
cum exardescebat ira Dynasta impius.
orbem terræ complesti odore famæ,
myrtei rami creuerunt in sceptra,
iungenda cum aureis virgis.
cum apud barbaros captiua seruires,
mutasti ferreas compedes cum diadematum vittis;
vile lorum cum baccato monili,
iugum seruile cum fascibus.
inimica fastus, tamen ornasti te auro,
ne tua gens periret ferro.
regiam induisti pallam,
ne illa exueret vitam.
explicuisti laqueos periculo tuo;
non dubitasti adire Regem iniussa,
vt sæua in tuos rescinderet iussa.
miseram tuorum sortem ex vrna eductam
diuinitùs sortitus est hostis.
sine te vrna sortium cessisset in vrnam
quà lacrymarum, quà cinerum.
penè vna fuit populi ceruix,

Quam

Quam Persicus amputaret acinacis.
At tu audito nuncio communis exitij,
nouum cepisti consilium,
caput turpasti cinere,
vt tua gens euaderet mortem.
loca luxus fecisti luctus,
ne locus esset lugubri scenæ.
sed adijsti Regem nonnisi composita,
vt iratam illius componeres mentem.
nunquam stetisti spe firmior,
quàm cum simulasti metu te labi.
nisi virgam ille tetendisset in te,
vapulassent grauiter tui:
apicem virgæ libasti osculo,
vt eam faceres dulcem.
orba patria, patrona patrui,
captiua ijs, qui te ceperant, imperasti.
quàm de te mira vaticinatio fuit!
quàm pulchra tui species oblata per somnum!
vidit te patruus primùm quasi paruulum fontem,
sed qui statim amplo inundaret alueo.
vidit liquidas, ac pellucidas vndas
in lucem, Solemq; conuerti.
factus est ex aquæ fonte fons lucis,
vt perenniùs manaret gloria.
scilicet extinxisti calamitatis incendium vnda,
sustulisti gentis occasum oriens.
non perstrinxisti tantùm hosti oculos luce,
sed perpetua clausisti nocte.
at Sol, qui colebatur in Perside,
cœpit maiores, ac nouos pati defectus,
non, vt natura fert, Lunæ,
sed clarioris oppositu Solis.

MARDOCHÆVS

Patruus Estheris.

Synop. *Cũ non inclinasset se superstitiosè impio Dynastæ, damnatus est cruce, in quam ille potius actus est. eodem præcone per vrbem circũ lactus cum purpura. in somnis Estherẽ vidit specie fõtis, ac Solis; se pugnacis draconis.*

ENCOMION 135.

Quàm recta mente fuisti heros,
cuius caput nequiuit flectere Procerum fastus.
tibi paratam ad interitum trabem
extulisses in trophæum, nisi ipsam turpasset hostis.
dirum aures verberabat edictum:
aut inflectat caput Dynastæ,
aut ceruices securi.
sed prætulisti ad decus ea mox tela,
quæ perferre iussus eras ad dedecus.
mirum spectaculum. hostis tui factus est præco.
qui tibi dixerat sententiam reo,
dixit elogium penè iam Regi.
vidisti pridem effrænatum ira
equitanti tibi præire cum fræno.
vidisti trabeatum principem
de infami trabe suspensum.
induisti purpuram, ne tui rubescerent cæde.
scilicet dum somno quiesceres,
obiecta tibi est species futuræ quietis.
dum rigarentur sopore membra,
pellucidum conspicatus es fontem;
inter tenebras noctis tibi Sol fulsit.
sed exhorruisses, cum te vidisti draconem,
nisi sensisses te excubare vel aureo ramo, vel virgæ
sceptriferę videlicet Reginæ custodem.

ESDRAS.

ESDRAS

Scriba.

Synop. *Sacrarum literarum nouos characteres inuenit, sententias in ordinem redegit. earum lectione miros animorum motus excitabat. nuptias cum alienigenis contractas irritas fecit.*

ENCOMION. 139.

Non tu literis silendus es Latijs,
per quem seruatæ sunt diuinæ.
ingrati animi vitio Sapientia notaretur,
si te presso ore dimitteret,
cui oraculorum commissæ sunt notæ.
sacras exarasti literas stylo,
tanquam vomere vsus aureo,
vt existeret seges fœcunda virtutum:
incidisti nouos characterum sulcos,
quos etiam irrigasti lacrymis.
fuisti non magis scriba, quàm præco;
cum piè legebas, pietatis colligebas fructus;
refloruit, quæ exaruerat, Religio,
te vel agri, vel Dei nacta cultorem.
mores, quos induerant apud barbaros tui,
non tàm minis delesti, quàm fletu.
vt nuptias aboleres incestas,
tuis extinxisti lacrymis tædas,
quæ flagrarent, sed fumo, non luce;
cum captiuos vidisti solutos,
non ante frontem explicasti lætitia,
quàm illos probrosi thalami vinculis.
non tibi tàm graue visum est seruitij iugum,
quàm initum sine Religione coniugium.
tuū conscidisti pallium, vt illi rescinderent pactū.

NEHEMIAS

Artaxerxis pincerna.

Synop. *Cùm ob Hierosolymæ excidium mœsto vultu Regi propinaret vinum, Rex audita causa mæroris, iussit euersa instaurari mœnia. extruebant ea Hebræi armati gladijs, cum hostes ædificationem impedire conarentur.*

ENCOMION 137.

Non potuit Persicæ splendor aulæ
aciem oculorum ita perstringere,
quin aspiceres tuæ gentis ærumnas.
inter auream Euphratis arenam
versabatur ante oculos patriæ cinis;
inter barbaricum purpuratorum cultum
ciuium squalor.
propinare Regi non poteras merum,
quia permiscebas lacrymas.
dum vina porrigeres,
fecisti eum pietate sobrium.
vrbem refecit incensam,
cum concaluit mero.
nullum ab eo tàm sapiens initum consilium,
(mira res) quàm inter pocula.
expresso liquore per prælum
oppressis subuenisti ciuibus.
restinxisti de more patriæ rogum vino.
At dum instaurabas mœnia,
pugnasti pro mœnibus;
adhibuisti eosdem simul & fabros, & milites;
altera manu cæmenta gestabant, altera ferrum:
illud pietatis argumentum erat, hoc roboris.
nouum armatorum genus, & dignius laude,
qui & destruerent hostem, & extruerent patriam.

SIMON

SIMON

Pontifex.

Synop. *Iustus est appellatus. laudatur mirificè in sacris literis, ac varijs rerum imaginibus illustratur. Soli, Lunæ, Iridi, floribus, proceris arboribus similis dicitur. templum ornauit. aquas in vrbem intulit.* *Ecclef. 50. Iosephus.*

ENCOMION 138.

Profluenter manare debet oratio
habenda de te,
qui sacram implesti vrbem aquarum scatebris.
quanquam humana maior es laude,
qui diuinis commendatus es notis.
nihil vel perennius tua pietate, vel gratius,
quæ se abundè profudit in ciues,
meruisti vel hoc aquilegij nomine,
vt omnes in te largè confluerent
laudum fontes.
aptè pluuius dictus es arcus
inter nebulas gloriæ:
tenuisti oculos admiratione virtutum
noua Thaumantias,
hòc pulchrior, quòd vero colore, non ficto.
laudandus es iure, qui dictus es iustus:
gaude triumphali cognomento virtutis
nobiliore, quàm insignium Ducum.
per te religio pristinum obtinuit decus,
cum augustum exornasti delubrum,
cum diuinitatis apparasti cortinam.
subiecisti labanti moli Pontifex humeros,
sed, vt esset pretium pietati, ritè gemmatos.
matutinus dictus es Lucifer,
nihil tamen commune tecum habuit Venus.

Assi-

Aſſimilatus es Lunæ orbe iam pleno,
ſed maior viſus es orbe terrarum,
quem pictum in veſte geſtaſti.
quin etiam Solis inſtar in templo fulſiſti;
nouus religioni Sol obtigit,
qui non occideret.
idem vernæ comparatus es roſæ,
at nulla florem procella decuſſit.
incendiſti Sacerdos thura
hòc fragrantius, quòd pro acerra cor fuit.
vas item auri dictus es ſolidum,
claris diſtinctum gemmis,
ſed inter aurea delubri vaſa verſatus
vel pulchritudine anteijſti, vel pretio.
ſuperaſti cupreſſos, & cedros
altitudine gloriæ.
prætetuliſti quoque oleam
& viriditate virtutis, & omine pacis.
ambijt te corona nobilis fratrum
ſacrorum videlicet Regem.
circumſteterunt illi ad aram veluti palmæ,
quia ex religione parta victoria.
vnus tot, ac tanta complexus es decora
cœli, terræq;:
nimirum tecum ferebas textilem Mundum;
non fuit hic arte compactus in vitro,
quia virtus fortunæ illudit vitreæ.
ſignifer ille biſſenis conflatus ex gemmis,
dum faciebas, fulgebat in pectore;
inde pro defluuijs manarunt oracula:
at ne mentiri videreris ſidera,
ſimulata luce virtutum,
inſcripta in ſignifero Veritas fuit.

ONIAS

ONIAS
Pontifex.

Synop. *Laudatur hic in sacris literis, quòd à pueritia integrè vixerit modestus moribus, & decorus eloquio. apud eũ Heliodorus sacrilegus Cœlitũ flagris vapulauit. ipse impiè à fratribus occisus, sed mortuus pro suis orauit.* 2. Mach. 4. & 15.

ENCOMION 139.

Vel ideò es decorandus elogio,
quòd dictus es decorus eloquio.
præconio laudatus maiore, quàm nostro,
scilicet orator oraculo.
descriptus es in primis verecundus aspectu,
modestus moribus;
adulta virtus etiam in puero fuit:
pontificiam purpuram benè præiuit pudor,
byssum candor.
effloruisti pulchrè non minus in rosam,
quàm in lilium.
laudi datum est, quòd præcox fuerit virtus.
maturus fuisti semper, acerbus nunquam,
etiam in impios mitis:
nempè tibi debuit vitam,
qui Deo vindice cædebatur ad necem
sacrilegus Heliodorus:
ausus est delubri adyta subire cum ferro,
vt abditum erueret aurum,
sed incidit venator in plagas,
iaculator in iacula;
prædo factus est præda:
statim demissi sunt Cœlites,
qui arcerent furem,
immò qui exercerent pœnis.

Nouum

AGGÆVS
Propheta.

Synop. *Hortatus est eos, qui seruitutis excusserant iugũ, vt euersum templum reficerent, propositis minis de* Dei *seueritate, ac præmijs; atque adeò de ipsius* Dei *in terras aduentu agit.*

ENCOMION 132.

Quod extruet tibi Religio monumentum gloriæ?
qui extruendum ipsi sacrum augustale curasti?
cum illa diu fuisset extorris, & exul,
receperat regnum, sed regia carebat domo:
instauratum est post ruinas, te auctore, delubrum;
excitasti animos, impulisti etiam minis;
nefas esse dixisti
proceres laqueatis fulgere sub tectis,
religionem iacere sub diuo.
qui seruitutis euaserunt ferrum,
Deo debebant aurum.
qui ex angustijs emerserant carceris,
amplam Liberatori domum.
turpe erat, manus vinculis iam solutas
in operando esse tàm segnes.
admouisti etiam stimulos gloriæ,
posterius delubrum præferens primo.
fuisti optatissimi nuncij præco,
cum illuc præcinuisti venturum
cunctis expetitum gentibus Numen.
obliterasti vanam Amphionis laudem,
quia ad ædificium non muri, sed templi
procurrerunt saxa:
vsus es oraculis, non vt ille testudinis sono,
ne omen operi faceres tarditatis.

MALA-

MALACHIAS
Propheta.

Synop. *Eum quidam ob insignem virtutem Angelum, vt nomen ipsius praefert, suspicati sunt. in Sacerdotes inuebitur malos. praedicit ablato vetere, nouum, & diuinum sacrificium, & Christi ortum Solis instar alati.*

ENCOMION 133.

Suspicati te sunt in terras è cœlo delapsum
è magnis Proceribus vnum,
magnitudine videlicet obstupefacti virtutis;
sed maiori dandum est laudi,
quòd mortali concretus ex corpore
immortalium vixeris vitam.
voluisti tui similes esse ministros sacrorum,
increpuisti facientes sacra, sed execrabiles factis;
fulgentes byssi candore, non morum,
pia adolentes thura, non redolentes pietatem,
qui inter victimarum fumum
se attollerent elatius fastu,
aram madefacerent cruore, non lacrymis;
offerrent liba, sed libato pudore,
facerent, sed infecti.
At quanta illius magnitudo fuit oraculi,
cum religionem ex vnius vrbis angustijs
euocasti in amplum terrarum orbem!
vbique aras excitasti, vbique delubra.
substituisti mactando pecori Deum.
non tu dictis ambiguis, & obscuris, vt Pythia,
tenebras offudisti menti,
siquidem praecinuisti veri Solis exortum,
ac ne protraheret vota, fecisti pennatum.

ESTHER

E S T H E R

Regina.

Synop. *Ex captiua facta est Regina. gentem suam morti addictam liberauit. visa est per speciē Mardochęo instar exigui fōtis, qui excresceret in fluuium, ac mox explendesceret in Solem.*

ENCOMION 134.

cap. 2. Placuisti virago Regi
vnguento delibuta myrtino,
nec tamen, vt myrtus, fuisti Veneri sacra,
ne habereris execranda.
viruisti tunc maximè,
cum exardescebat ira Dynasta impius.
orbem terræ complesti odore famæ,
myrtei rami creuerunt in sceptra,
iungenda cum aureis virgis.
cum apud barbaros captiua seruires,
mutasti ferreas compedes cum diadematum vittis;
vile lorum cum baccato monili,
iugum seruile cum fascibus.
inimica fastus, tamen ornasti te auro,
ne tua gens periret ferro.
regiam induisti pallam,
ne illa exueret vitam.
explicuisti laqueos periculo tuo;
non dubitasti adire Regem iniussa,
vt sæua in tuos rescinderet iussa.
miseram tuorum sortem ex vrna eductam
diuinitùs sortitus est hostis.
sine te vrna sortium cessisset in vrnam
quà lacrymarum, quà cinerum.
penè vna fuit populi ceruix,

Quam

Quam Persicus amputaret acinacis.
At tu audito nuncio communis exitij,
nouum cepisti consilium,
caput turpasti cinere,
vt tua gens euaderet mortem.
loca luxus fecisti luctus,
ne locus esset lugubri scenæ.
sed adijsti Regem nonnisi composita,
vt iratam illius componeres mentem.
nunquam stetisti spe firmior,
quàm cum simulasti metu te labi.
nisi virgam ille tetendisset in te,
vapulassent grauiter tui:
apicem virgæ libasti osculo,
vt eam faceres dulcem.
orba patria, patrona patrui,
captiua ijs, qui te ceperant, imperasti.
quàm de te mira vaticinatio fuit!
quàm pulchra tui species oblata per somnum!
vidit te patruus primùm quasi paruulum fontem,
sed qui statim amplo inundaret alueo.
vidit liquidas, ac pellucidas vndas
in lucem, Solemq; conuerti.
factus est ex aquæ fonte fons lucis,
vt perenniùs manaret gloria.
scilicet extinxisti calamitatis incendium vnda,
sustulisti gentis occasum oriens.
non perstrinxisti tantùm hosti oculos luce,
sed perpetua clausisti nocte.
at Sol, qui colebatur in Perside,
cœpit maiores, ac nouos pati defectus,
non, vt natura fert, Lunæ,
sed clarioris oppositu Solis.

MARDOCHÆVS

Patruus Estheris.

Synop. *Cũ non inclinasset se superstitiosè impio Dynastæ, damnatus est cruce, in quam ille potius actus est. eodem præcone per vrbem circũ[a]ctus cum purpura. in somnis Estherẽ vidit specie fõtis, ac Solis; se pugnacis dracon is.*

ENCOMION 135.

Quàm recta mente fuisti heros,
cuius caput nequiuit flectere Procerum fastus:
tibi paratam ad interitum trabem
extulisses in trophæum, nisi ipsam turpasset hostis.
dirum aures verberabat edictum:
aut inflectat caput Dynastæ,
aut ceruices securi.
sed prætulisti ad decus ea mox tela,
quæ perferre iussus eras ad dedecus.
mirum spectaculum. hostis tui factus est præco.
qui tibi dixerat sententiam reo,
dixit elogium penè iam Regi.
vidisti pridem effrænatum ira
equitanti tibi præire cum fræno.
vidisti trabeatum principem
de infami trabe suspensum.
induisti purpuram, ne tui rubescerent cæde.
scilicet dum somno quiesceres,
obiecta tibi est species futuræ quietis.
dum rigarentur sopore membra,
pellucidum conspicatus es fontem;
inter tenebras noctis tibi Sol fulsit.
sed exhorruisses, cum te vidisti draconem,
nisi sensisses te excubare vel aureo ramo, vel virgæ sceptriferę, videlicet Reginæ custodem.

ESDRAS.

ESDRAS

Scriba.

Synop. *Sacrarum literarum nouos characteres inuenit, sententias in ordinem redegit. earum lectione miros animorum motus excitabat. nuptias cum alienigenis contractas irritas fecit.*

ENCOMION. 139.

Non tu literis silendus es Latijs,
per quem seruatæ sunt diuinæ.
ingrati animi vitio Sapientia notaretur,
si te presso ore dimitteret,
cui oraculorum commissæ sunt notæ.
sacras exarasti literas stylo,
tanquam vomere vsus aureo,
vt existeret seges fœcunda virtutum:
incidisti nouos characterum sulcos,
quos etiam irrigasti lacrymis.
fuisti non magis scriba, quàm præco;
cum piè legebas, pietatis colligebas fructus;
refloruit, quæ exaruerat, Religio,
te vel agri, vel Dei nacta cultorem.
mores, quos induerant apud barbaros tui,
non tàm minis delesti, quàm fletu.
vt nuptias aboleres incestas,
tuis extinxisti lacrymis tædas,
quæ flagrarent, sed fumo, non luce;
cum captiuos vidisti solutos,
non ante frontem explicasti lætitia,
quàm illos probrosi thalami vinculis.
non tibi tàm graue visum est seruitij iugum,
quàm initum sine Religione coniugium.
tuū conscidisti pallium, vt illi rescinderent pactū.

NEHEMIAS

Artaxerxis pincerna.

Synop. *Cùm ob Hierosolymæ excidium mœsto vultu Regi propinaret vinum, Rex audita causa mæroris, iussit euersa instaurari mœnia. extruebant ea Hebræi armati gladijs, cum hostes ædificationem impedire conarentur.*

ENCOMION 137.

Non potuit Persicæ splendor aulæ
aciem oculorum ita perstringere,
quin aspiceres tuæ gentis ærumnas.
inter auream Euphratis arenam
versabatur ante oculos patriæ cinis;
inter barbaricum purpuratorum cultum
ciuium squalor.
propinare Regi non poteras merum,
quia permiscebas lacrymas.
dum vina porrigeres,
fecisti eum pietate sobrium.
vrbem refecit incensam,
cum concaluit mero.
nullum ab eo tàm sapiens initum consilium,
(mira res) quàm inter pocula.
expresso liquore per prælum
oppressis subuenisti ciuibus.
restinxisti de more patriæ rogum vino.
At dum instaurabas mœnia,
pugnasti pro mœnibus;
adhibuisti eosdem simul & fabros, & milites;
altera manu cæmenta gestabant, altera ferrum:
illud pietatis argumentum erat, hoc roboris.
nouum armatorum genus, & dignius laude,
qui & destruerent hostem, & extruerent patriam.

SIMON

SIMON

Pontifex.

Eccles. 50. Iosephus.

Synop. *Iustus est appellatus. laudatur mirificè in sacris literis, ac varijs rerum imaginibus illustratur. Soli, Lunæ, Iridi, floribus, proceris arboribus similis dicitur. templum ornauit. aquas in vrbem intulit.*

ENCOMION 138.

Profluenter manare debet oratio
habenda de te,
qui sacram implesti vrbem aquarum scatebris.
quanquam humana maior es laude,
qui diuinis commendatus es notis.
nihil vel perennius tua pietate, vel gratius,
quæ se abundè profudit in ciues.
meruisti vel hoc aquilegij nomine,
vt omnes in te largè confluerent
laudum fontes.
aptè pluuius dictus es arcus
inter nebulas gloriæ:
tenuisti oculos admiratione virtutum
noua Thaumantias,
hòc pulchrior, quòd vero colore, non ficto.
laudandus es iure, qui dictus es iustus:
gaude triumphali cognomento virtutis
nobiliore, quàm insignium Ducum.
per te religio pristinum obtinuit decus,
cum augustum exornasti delubrum,
cum diuinitatis apparasti cortinam.
subiecisti labanti moli Pontifex humeros,
sed, vt esset pretium pietati, ritè gemmatos.
matutinus dictus es Lucifer,
nihil tamen commune tecum habuit Venus.

Assi-

ONIAS
Pontifex.

Synop. *Laudatur hic in sacris literis, quòd à pueritia integrè vixerit modestus moribus, & decorus eloquio. apud eū Heliodorus sacrilegus Cœlitū flagris vapulauit. ipse impiè à fratribus occisus, sed mortuus pro suis orauit.* 2. Mach. 4. & 15.

ENCOMION 139.

Vel ideò es decorandus elogio,
quòd dictus es decorus eloquio.
præconio laudatus maiore, quàm nostro,
scilicet orator oraculo.
descriptus es in primis verecundus aspectu,
modestus moribus;
adulta virtus etiam in puero fuit:
pontificiam purpuram benè præiuit pudor,
byssum candor.
effloruisti pulchrè non minus in rosam,
quàm in lilium.
laudi datum est, quòd præcox fuerit virtus.
maturus fuisti semper, acerbus nunquam,
etiam in impios mitis:
nempè tibi debuit vitam,
qui Deo vindice cædebatur ad necem
sacrilegus Heliodorus:
ausus est delubri adyta subire cum ferro,
vt abditum erueret aurum,
sed incidit venator in plagas,
iaculator in iacula;
prædo factus est præda:
statim demissi sunt Cœlites,
qui arcerent furem,
immò qui exercerent pœnis.

Nouum

COLLATIO EXTERORVM

QVI MACHABÆIS FVERE Synchroni.

D Machabęorum tandem deuenimus tempora. scilicet hic me vetus expectabat Roma, hũc obsidebat locum; florebat hac præsertim ætate apud ipsam virtus bellica, virebant tunc maximè laureæ, Capitolium spolijs diuersarum gẽtium implebatur, vbique trophæa suspendebantur, statuæ victoribus erigebantur, ludi denique dabantur: nempè ludus erat quicquid tũc à Romanis agebatur præ rebus, quas interim Machabæi duces summa cũ contentione, ac fortitudinis laude gerebant: nimirùm hi pro vera religione, ac patrijs sacris pugnabant, quamobrem nonnunquam miro modo pro auxiliaribus copijs habuere Cœlites. adde quòd hi Duces pariter, ac Pontifices fuere, quò certè nobiliores erant laureæ, quia sacerdotalibus insertæ, & consecratæ infulis: nunquam arma bellica resplenduerunt magis, quàm cum ab his tractata, qui pontificio fulgebant honore; pietatem secum tulerunt etiam cum ruebant in vulnera; neque aliunde putarunt, quàm è cœlo in sinum deuolaturam esse victoriam. Saluete heroes inclyti, & meam operam, laboremq; boni cõsulite, dum vltimum hoc exhibeo, sed admirandum vestræ virtutis argumentum, ac planè spectaculum triumphale.

Quadam de Machabæi nomine.

Vide Serarium. AFluit ipsum nomen laude, quocunque de fonte deducti, ac manare dicatur. Iudæ hoc nomen strenuo Duci obtigit primò, deinde ad fratres quoque, aliosq; qui inter horum commemorantur acta, defluxit, sunt qui putēt, *Exod. 15.* hanc vocem ex quatuor arcanis literis constare, quæ apud Hebręos initia sunt eius sententiæ in Mosis epinicio, qua nemo in fortibus assimilari dicitur Deo. eam sententiam quatuor ijs notis, siue elementis quasi compendio inscriptā suo vexillo Iudas habuisse dicitur, tanquam militarem tesseram ad victoriæ sperandæ omen; cuiusmodi fuit postea illud Constantini Cæsaris: in hoc signo vinces. quod certè tesseræ genus longè nobilius, & auspicatius fuit, quàm quo exteri Imperatores, ac Duces vsi sunt. nam Antiochus cognomēto Soter aduersus Galatas ducturus exer-*Alex. ab Al.* citum signum proposuit: Benè valere: at Claudius Cæsar definiuit tesserā in illa verba: Vtrū vlcisci deceat, qui antea fuit iniurius. Seuerus autem Septimius, Laboremus, inquit. Pertinax: Militemus. alia quoque symbola vsurpari solita cedere fas est diuinis; vel quod habuit in castris Cæsar, Venerem scilicet genitricem; vel quod Pompeius, Herculē inuictum; vel quòd Antonius, Larē; vel quod Syllanus exercitus, Apollinem; vel quod fuisse aiūt in Caligulę castris, Priapū, & Venerem; Imperatoris videlicet turpitudini congruentes. nam illam, quam Nero militibus tesseram dedit, quis non miretur? Optimam matrem; scilicet is, qui pessimè interemit suam. neque verò quicquam milites iuuerūt ceteræ; siuè quæ data est à Cyro: Iuppiter belli socius, & dux; siue quæ à Demetrio: Iuppiter, & Victoria. hæc inquam, & si quæ sunt alia ab exteris Ducibus excogitata incitamenta virtutis bellicæ, inepta, ac vana fuisse dicemus, si Iudæ Machabęi consilium consideremus, qui præpotentis Dei fortitudinem, cui nullum præsidium inueniri simile possit, suis copijs tesseram dedit. Iam alij hoc Machabęi nomen aliunde deducunt, hoc est ab hebraico verbo, quod extinguere significat, vt Iudas ob crebras victo-

riaa

ziae, & hostium strages tanquam inimici exercitus extinctor sit dictus: quemadmodum apud exteros à bellando Xerxes, à strenuè debellãdo Artaxerxes. porrò alij contractis hebraicis vocibus hoc nomen efformant, vt idem Machabęus sit, quòd belli vis, siue robur in Iuda; quod quidē consentaneum videtur elogio Mathatiæ patris, qui Iudam appellauit Virum belli, & cui Deus dedisset vim, & robur, & cor instar leonis. hæc igitur de nomine ipso tanquam laudum fundamenta sint iacta.

ELEAZARO,
& septem fratribus vnà cum matre, & alijs quibusdam Synchroni.

Eleazari senis memoria iuuenescit in dies, quia ne iuuentutem prauo traheret exemplo, non modò non eiurando, sed nè simulando quidem religionem prodidit. contaminato abstinuit cibo, vt aleret puram in posteris pietatem. oblitam cœno pecudem auersari disciplinam putauit castimoniæ; nec solùm iniustum esse, sed impium sacra instituta fallere maiorum; indignissimum autem sacerdotales dedecorare infulas, ac perfidiæ puluere deturpare canitiem. itaque factum est contra votum hostis, vt esset ceteris constantiæ magister is, qui torquebatur ad infirmitatis exemplum. porrò genus supplicij, quo affectus obijt, vt græca vox indicat, tympanum fuit; distētus quippe est pellis more; tum dirum in modum repetitis ictibus pulsatus. atqui hostis sibi potius omen sinistrum fecit: quid enim aliud tympanum illud fuit, quàm classicum, quo hic tùm maximè indicebat bellum, cùm victus cadere putabatur. Quanquam ea tempestate alia quoque admiranda spectacula dedit prisca religio. nā cum Antiochi impij regis edicto mors proposita esset ijs, qui Iudaicos sequerētur ritus, inuentæ sunt mulieres duæ, ac productæ, quòd patrio Serar.

more circumcidissent infantes. comprehēsæ igitur statim, & vnà cũ ipsis ad vbera suspensis quasi per ludibrium circumductæ, tùm de mœnibus vrbis per summam impietatem præcipites actæ. Quo item tempore cum multi in proximas concessissent specus, ibique clàm celebrarent sacra, solemnemq; diem agerent, re patefacta, & præfecto indicata, flammis traditi sunt. quanàm hos corona dignos dicemus? parui certè pretij æstimabitur corona illa, quã tùm, cùm hæc gerebantur, Rhodij Romam ad senatum miserunt, vt ciuium beneuolentiam emerent. ea fuit è solido auro effecta, & gemmis illuminata clarissimis, in quam viginti millia aureorum inpensa fuisse dicuntur.

His accedunt septem cum religiosissima matre liberi, accepturi & ipsi coronam; immò ijs coronata religio est. qui profectò septem nobilissimi fratres multò maius huic decus attulerunt, quàm septicolli reginæ vrbium Romæ corona illa ingentis pretij, quæ à Rhodijs data dono est. adfuit autem ipsorum certamini non modò spectator, sed munerator Deus. Oppugnabat tunc Macedoniam Paulus Aemilius, depopulabatur agros, vastabat vrbes, sed munitus armis, atq; exercitu: at hi sola pietate armati militabãt; ac mater quidẽ ne pulcherrimo tantæ cõstãtiæ spectaculo careret in liberis, vltima obiit. quãti verò hæc animi fuit, quæ parũ fortitudinis inesse rata solùm perferẽdo cruciatu suo, pertulit etiam necẽ filiorum. toties vidit sua dilacerari viscera, quoties illorum. obstupuit ea ætas noua cernens matrum in filios vota; id enim vnum hæc metuit, ne quis superstes reseruaretur. tandiũ voluit viuere, quandiũ vidit illis eripi vitam, sed nimirùm nolebat quemquam subtrahi titulo triumphali. refertus erat locus cruentis cadaueribus filiorum; mater non modò non fleuit, sed neque oculos morientium de more compressit; nec lauit vulnera, quòd putaret, pulchriores è castris redire, si concreti puluere essent, & cruore obliti pro religione fuso. fœcundior virtutibus heroina, quàm fœtibus, inter victores filios non vnò victrix in certamine: non modò natos eduxit in aciẽ, sed acuit dictis. hi verò fortiores pœnis suis fuerunt, lictoribus

Rhodij.

Paulus Aemilius.

ribus alacriores, immò etiam acriores; ardentiores ipsi, quàm flammæ, quibus comburebantur, visi sunt. victum est omne crudelitatis ingenium, & quicquid immanis excogitauit furor, etenim inter supplicia fuerunt patriæ legis memores non doloris sui. cùm diffluebat vbertim sudor, hoc tantùm verebantur, ne extingueret flammam. soluebatur volubili rota compago neruorum, sed sententia manebat immota. plenæ erant feruentis olei sartagines, sed inungebat athletas. execta prius est lingua, vt triumpho ea præcurreret, quæ præconium fidei ediderat prima. sed cum hæc præcisa desijt loqui, tot exortæ sunt vocaliores linguæ, quot vulnera.

MATHATIAE

patri Machabeorum.

Synchroni.

Mathatias heros, & parens heroum primus ad religionis, & vrbis libertatem exarsit, quam Antiochus oppugnabat; dolebat videlicet, & intimis sensibus angebatur, cùm videret passim Iudaicos aboleri ritus, prohiberi sacra, simulacrum Olympij Iouis in templo statui, diuina iura rescindi, sacros libros igni tradi, ac præterea ipso die natali Regis cogi ciues hedera coronatos choreas agere, ac more Bassaridum in Bacchi honorem Orgia celebrare lymphatos, ac iactare thyrsos. nihil indignius visum est Mathatiæ, quàm gentem vero Numini addictam, ac proinde regiam seruire Libero, ac ceteris Dijs turpiter operari Græcanico ritu. erat dum ipse in Modino oppido, cùm animaduertit vnum è suis popularibus extrario cuidam Deo aras erigentem, ac thus adolentem. ergo indignatus facto, ex improuiso adoritur hominem, atque in medio opere obtruncat. mox Antiochi præfectum, qui ad impium Deorum cultum populum adigebat, ferro opprimit. altâ deinde voce Iudæos pietatis, patrijq; ritus admonens, cum liberis, ac non parua oppidanorum manu in deserta

mon-

montium concedit, ad eum tanquam ad asylum, ac vic ducem cum multi confluxissent, eodem, quo ille, studio seruandæ religionis incensi, passim erectas spurijs, ac larua tis Dijs aras euertunt, atque eorum sacris intentos inter execrabiles victimas mactant. tum Mathatias eam promulgat legem, vt quoniam nonnulli, solemni die ex gentili instituto vacandi, ab hostibus lacessiti mori, quàm se tueri maluerant, liceret deinceps pro vita, & patrijs legibus, etiam tum dimicare ferro; puerosq; quicunque recens enati essent, nondum recutitos ritè circumcidere. multa eo anno Mathatias retulit impiorum spolia. multa extulit trophæa. hoc præclariora, quòd in monte constituta. Inter hæc Paulus Aemilius de Macedonia triumphum egit ornatissimum, at tot manubijs abundantē, vt triduo acta sit pompa: primus dies signis tabulis, & colossis trāsmittendis cōsumptus est. ducēta quinquaginta vehicula huiusmodi rebus onusta longo ordine traducta. postero die spectata Macedonum arma auro, & argento cœlata, galeę, scuta, thoraces, ocreæ, Cretenses peltæ, Threicia tela, pharetræ, equorum fræna, enses, sarissæ, vt fuerant in prælio, armis affixæ. ad hæc bellici currus, ac trecēta, & amplius ingentia vasa ex argento, quorum singula quaterni viri subnixi grandi pecunia referta gestabant; alia deinceps multitudo crateres argenteos, phialas, calices ornatissimos, & similia symposij, mensæq; instrumenta ad tria millia numero præferebat, qui scilicet scyphi dolci fortuna ebrium Aemilium indicabant. tertia porrò luce tibicines bellicū canentes præcessere. tum centum & amplius boues inauratis cornibus secuti vittis, ac fertis ritè ad sacrificium instructi, vnà cum Camillis, ac Popis. posthæc vasa aureis talentis, ac pretiosissimis lapillis plena pompam auxerunt. Antigonca, quoq; Seleucia, Therielea, & quæ Persei fuerunt ex auro omnia; deinde currus cum armis ipsius Persei, & diademate super imposito actus est; in altero curru Regis filij transuecti; hos sequebatur Rex ipse pulla veste amictus, malorū magnitudine prorsus attonitus cum comitatu captiuorum procerum. nouissimè aureæ coronæ ductæ quadringentæ; quas honoris gratia Græciæ ciuitates Aemilio dono dederant. ipse verò Aemilius indutus purpura auro con-

Sabel.

Paulus Aemilius.

contexta] laurúque ramum dextera gestans insigni curru vehebatur, cũ laureato milite, & pæana concinente victori. nihil eius triumphi magnificentiæ addi posse videtur, qui tamẽ cum eo, quem eodem tempore de impietate retulit Mathatias, collatus cedat oportet. duxit hic in triumphali pompa non simulacra oppidorum, sed Deorum, quibus infestissimus fuit; non ex vrbibus, sed ex aris, ac fanis ipsorum direpta donaria. ducta est non Macedonia, sed superstitio captiua. denique Aemilij triumphus (quæ rerum humanarum vicissitudo est) intra paucos dies in squalorem abijt, ac luctũ funere filiorum; at verò Mathatias quinque superstites liberos post se reliquit, qui & ipsi in reliquias impietatis acerrimè armis inuecti pariter triumpharunt. *Plutar.*

IVDAE MACHABAEO Synchroni.

IVdas, qui primus Machabęus est dictus, Mathatiæ filius omnium exterorum Ducum, atque Imperatorum gloriam facilè superauit. hic Apollonium hostem Samariæ præpositum bello peremit. deinde Saronẽ inferioris Syriæ, mox Ptolemæum Dorymnis filium, Gorgiam item, & Nicanorem exercituum duces quadraginta millibus peditum, & septem equitum ad virtutem secum nauandam accensis, atque ope diuinitus quæsita per inediam, ac preces profligauit. quarta expeditione Lysiam tribunum militum cum sexaginta peditum millibus, & equitum quinque strenuè debellauit. post hæc expiare, ac restituere sanctissimum delubrũ aggressus muro circumdedit, constituitq; qui perpetuum præsidium agitarent. deinceps Idumęos, ac Timotheum Duces Ammonitarũ sustulit, cum signis arcẽ obsidet, deinde Eupatrẽ milite, & elephantis instructum fugat. postea verò Antiochis Regibus vita functis, sub Demetrio Bacchidem eius Ducem, & Alcimum pseudohierarcham vincit; altero autem prælio Nicanorem castris, & vita exuit. Quinetiam benemereri de mortuis voluit è sua gente, pro quorum soluendis vinculis soluit argentum. multa illi contigere præcla-

caji. Iud autem praeclarissimum, quòd habuit in bello praesidiarios Coelites; semel enim, atque iterum ab ijs tectus, ac septus; aureo quoque gladio ad debellandam impietatem per visum à Ieremia Vate donatus. neque tamen ob res tot, tàmq; insigniter gestas gestijt nimium inani laetitia, sed omnia retulit accepta Numini; contra quàm M. Iuuentius apud Romanos hoc tempore egit; qui cum Corsicam armis subiecisset, receptis à Senatu literis nunciātibus decretam sibi gratulationem, ac supplicationem ad puluinaria Deorum, adeò immoderatè, atque effusè gauisus est, vt oppressis ob nimiam voluptatem sensibus, obortaq; subita caligine humi conciderit exanimis. elatus igitur est funere, quòd intemperanter elatus esset gaudio. Cecidit tandem Iudas in extremo cum Bacchide, Alcimoq; conflictu, sed defatigatus potius vincendo, quàm victus. Incidit in eundem annum & L. Pauli Aemilij mors, eius scilicet, qui deuicto Perse Macedoniam populi Romani imperio adiecit, qui tot opimis spolijs vrbem ornauit. prosecuti sunt eius funus magno cum luctu, & beneuolentiae significatione, subiecerunt humeros eius pheretro triumphali proceres, qui Romae tunc erant, Macedonum, Ligurum, Hispanorum. age sis confer Iudae fortissimi ducis occasum. non hic domi, sed in acie; non in lectulo iacens, sed in campo depugnans obijt. supposuerunt autem humeros suos non exterae nationes, sed fratres gloria praeclarissimi, qui ferè omnes duces, ac pontifices postea fuerūt; ab his excitatum est illi, vti mox dicemus, pulcherrimum, ac nobilissimum mausoleum, quod esset immortale monumentum praestantis, eximiaeque virtutis.

M. Iuuentius.

E L E A Z A R I
Synchroni.

Iosephus.

ELeazar, qui Iudae germanus meritò putatur, alter ab illo, qui foedi animalis abstinuit cibo, admirabile virtutis spectaculū in arena dedit. eduxerat in aciem Antiochus, cùm Iudam oppugnaret, ad terrorem incutiendum simul, & stragem edendam, non militum modò, sed elephantorum mul-

multitudinē ingentem,& aspectu, & immani corporis vastitate præferente sæuitiam.insuper ad feritatem naturæ ars accesserat,quæ belluas armis instruxerat; quippe ijs imposita erant præcelsa propugnacula,atque turres,quæ sagittarios continerent.personabant omnia, quà militū clamore, quà lituorum,tubarumq; clangore,quà horrendo belluarū barritu.hic Eleazar insignem conspicatus elephantū inter ceteros ornatū phaleris regiè,ratus eo Regem inuehi,è vestigio impetū facit,ac multis hostiū interfectis, in quos incidit obuius,cūctis verò metu cedentibus,& inusitato fortitudinis spectaculo obstupefactis, succedens ipse sub ventrū,confodit belluā,quæ accepto luculento vulnere concidit, & simul ipso pondere,ac mole corporis ferientem opprimit.ita præsētis, atque præstantis animi heros inter hostilium cadauerū aceruos trophæū nobilissimū excitauit. Erubescit hic vetus Roma, & suorum in non admodū dissimili facto afferre pudet exemplū: nam hoc ipso anno legatus Gn. Octauius in Syriā missus erat. cùm autē Senatus audisset, multos elephantos esse in Syria, iussit omnes ab Octauio interfici; ne in vsum belli deseruirent hosti. id cū esset actum,quia spectaculū illud indigenis miserabile,atq; indignū est visū,mansuefactas videlicet arte belluas, & naturæ dote præstantes occidi,legatum ipsum,dum vngitur in gymnasio,adorti ferro confodiunt:itaque ob elephātorum necē Eleazar generosè cecidit, Octauius infeliciter cæsus. *Salian.* Gn. Octauius.

RAZIAE Synchroni.

RAzias ardētiore quodam religionis studio ductus admirandum potiùs,quàm imitandum constantiæ specimen dedit.audax eius factū videri potuit,sed iudicatum à multis citra crimen,immò intra laudem:siquidem vt ostēderet, quàm paratus esset ad subeūdam pro patrijs institutis,ac legibus necem,antequam in impiorū incideret manus, prior suas sibi attulit; tùm ita vulneratus altiore animo murum ascendit,inde se in ceruices præcipitem dat,sed *2.Mach.4.*

erectior vt cũ maximè.quinetiã fractus,& cruentus inde ad petrã potuit currere, in petra stare, viscera ipse sibi educere, atq; extrahere, carpere, atque in turbam spargere,attonito ad spectaculũ hoste.non ignoro factum ab Augustino minus probari,sed nimirũ cũ de hoc facto ille scribebat,totus erat in Donati perduellis asseclis vituperand s,qui Circumcelliones vocabantur: genus autem erat hoc hominũ perfidum,ac præfracto ingenio, agreste itẽ, ac famosissimæ audaciæ, qui non solũ in alios feritatem exercerent,sed ne sibi quidem amẽtissimè parcerent; quippe fanatici,& lymphatici per mortes varias,maximè præcipitiorũ,& aquarũ, & ignıu se necabant, Ereboq; mactabant; in eundẽ itẽ furorem alios non inuitarent modò, sed intentatis minis, ac proposita, ni id agerent,morte compellerent; idq; magnæ constantiæ argumentũ putabant. prætẽdebant autem hoc Raziæ factum in deteriorem sẽsum interpretati:quamobrẽ prudenter Augustinus arcem, quò confugerant, labefactat.

Io: Victoria. *Serarius.* ceterùm non desunt viri sapientes, ac pij, qui id vitio minimè vertendum existiment,eodemq;a flatu Numinis Raziam id egisse,quo Samsonẽ,& alios nonnullos,qui laude non carent.ac certè Razias hic in diuinis libris singularibus verbis commendari videtur; nam & Iudęorum pater appellãtur, & φιλοπολίτης hoc est ciuium amator dicitur, & quod præcipuum est, nuncupato vitæ dominatore Deo, à quo sibi eã restituendã sperabat ,generosã,ac piam efflauit animã. omnia verò, quæ egit,ad religionẽ,ac veri Numinis cultum spectasse videntur, pro quo exantlatis antea laboribus multis, ac toleratis incommodis, se tandem ipse deuouit. hãc porrò tàm admirabilẽ in sene cõstãtiã exteri ipsi,qui eã frustra cõuellere conati sunt,fateãtur cũ nullius

Nicanor **Iucis fortitudine posse conferri,quando Nicanor ipse,cui nomen erat à Victoria, cũ hoc decertans se victum sensit.**

IONATAE DVCI, & PONTIF. Synchroni.

IOnathas Iudæ Machabęi, ac Ioannis fratrum necem acerrimè vltus est, quippe palantes hostes, cum ob recen-

recentes nuptias, quas puella Principis filia tūc inibat, cho- *1. Mach. 9.*
reas ageret, nec opinātes inuasit, & strage facta omnia ver- *11.12.*
tit in luctum, ac flebili vlulatu compleuit. Bacchidem Demetrij Ducem vicit, nec ante bello insequi destitit, quàm captiuos, & quæ eripuerat, spolia redderet. excitato autem bello inter Demetrium, & Alexandrum Reges, ambo quoq; certarunt, vt Ionatham sibi officijs, ac muneribus demererentur; atque ab Alexandro qui em pontificia veste, ac tiara donatus est; cum autem Apolloniū ipsi infensum armis superasset, ab eodem Alexandro fibulam accepit auream, quasi cognatus Regis. Minus est quicquid Roma hoc tempore profert de collatis in suos honoribus. nā eo anno Scipio ætate licet illegitima consul creatus est, eiq tributa extra sortem Africa, Megaram occupauit; ac sequente anno ornatissimum illum egit triumphū refertum statuis, ac donarijs, quæ Chartaginienses per tot ætates ex pluribus victorijs toto terrarum orbe partis cumularant. quo itē tempore a L. Mummio euersa Corinthus est, ac mox triūphatum, repletaq; tota Italia Corinthiacis signis: at verò Ionathas Hierosolymam potiùs, hoc est religionis regiam pulcherrimis ædificijs ornauit. b llorum autem gloria ita floruit, vt se inter gloriosum Pontificem, & egregium bellatorem partitus sit. atque in victoria quidem felicissimus fuit; nam Punici belli, quod eo viuente gestum est, initium certè infelix, & ignominiæ plenum fuit; quippe iratus Asdrubal, quotquot ex captiuis Romanis habebat, oculis, & lingua priuauit; oculis, inquam, ne triumphi posteà pompam intueri possent; lingua, ne epinicion victori hosti canere. Cecidit tandem in bello Ionathas, sed Tryphonis, quem in amicitiam receperat, fraude. itaque illius quidem ob violatum fœdus fœda victoria, huius ob eximiam virtutem pulchra mors fuit.

Scipio Afr.

L. Mummius.

Asdrubal

SIMONI DVCI, AC PONTIFICI Synchroni.

SImon item Machabæo Iuda fratre dignus egregiā na- *1. Machab.*
uauit operam, & bello clarus, & sacris; strenuus in cā- *13.14.16.*
po, religiosus in templo. eo vsus est Iudas in profligandis

Tyrijs,ac Sidonibus,ceterisq; hostibus.Gazęos hic perduelles obsedit,atq; adhibitis ad vrbem machinis ad deditionē cōpulit.tùm vrbē ipsam Deorū simulacris,atq; aris exutā religione sacrauit, impios de medio sustulit; arcē quoq; Sionis recuperauit.quo tempore Seruilianus Roma profectus,multa oppida imperio subiecit, quæ Viriathi firmata præsidio fuerant ; sed Seruilianus victoriam cæde fœdauit;

Seruilianus. seruijt iracundiæ, cū imperabat:siquidē ex decem millibus captiuorum,quos retulit, quingentos securi percussit alijs manus abscidit,ac suspensas e ceruicibus præferri iussit. at

Appianus verò Simon ita belli felicitate est vsus,vt victor videri,quā lictor mallet;suos ciues, qui varijs in locis captiui tenebātur,vel gratia,vel ꝑtio redemit;qua pietate multò magis vsus est in fratres,quos nō modò, dū viuerēt,iuuit in bello, sed vita functis monumētū, ac mausoleū nobilissimū excitauit,pyramidibus & columnis instructum, vnde arma suspensa penderent,tùm rostratis nauibus ornauit,quod esset egregiè nauatæ in bellis operæ apud posteros argumentū.

IOANNI HYRCANO DVCI, & Pontifici Synchroni.

1. Macha. 16. *Iosephus.*

IOānes Hyrcanus Simonis filius veteris religionis claudat historiam. sic appellatus dicitur, quòd dynastam quendā Hyrcanum nomine in primis vicisset.is à parente militiæ præpositus est, cùm Gazam vrbē oppugnaret, quā etiam captā simulacris , ac profanis ritibus expurgauit.tribus maximis honoribus insignis fuisse dicitur,pontificatu, principatu,ac vaticinio ; fertur enim filijs euentura præcinuisse.nihil autem habuit antiquiùs in Ducis munere, quā vt Ptolemęum,qui Simonem patrem affinem interfecerat, armis insequeretur. Nobilius certè hoc genus belli, quàm

Florus. Eunus. quod tunc Romani sunt aggressi, seruile inquā, in quo Eunus quidam natione Syrus fanatico furore simulato , dū afflatum Syriæ Deæ Numine,agitatumq; se dicit, ad libertatem,& arma seruos quasi Deorum imperio concitauit,idq; vt re diuinitùs fieri probaret,in ore abdita nuce,quam sulphure,

phure,& igne ſtipauerat, leniter inſpirans flammam inter verba fundebat. eo quaſi prodigio primùm duo millia ex obuiis, mox iure belli refractis ergaſtulis quadraginta, & amplius millium coegit exercitũ; regiis quoq; decoratus inſignibus incedebat,ac fronte vittata, quã ſcilicet nuper ſeruili more herus inſcripſerat.hoc habitu caſtella, oppida, vicos diripiẽdo vaſtauit,captis per ſummum dedecus etiã Romanorum prætorũ caſtris; ſed domitus cum ſuis tãdem eſt à Rupilio,cui ouatio tantùm decreta, triumphus non item,q; humilior victoria ſit viſa, de ſeruis videlicet relata. Rupilius

At Ioannes Hyrcanus interea nobiliſſimos nactus hoſtes nõ modò ſtrenuè,ſed honorificè pugnauit. eius opera vſus eſt Antiochus Sedetes in expeditione Parthica; quo mortuo ad vrbes Syriæ deduxit exercitum,cepitq; Nedabam vrbem,vndè olim egreſſi fuerant hoſtes,qui Ioannis Simonis fratrem necarant.iam patris quoque cædem acriter eſt vltus.tùm Samegam cum vicinis oppidis,& Sichimam, & Garizim occupauit cum Eutheorum gente,quæ cõtra fas templum,præter illud,quod erat Hieroſolymæ extructum, habebat,vbi ſignum Iouis Hoſpitalis collocatum ab exteris fuerat; id verò à Ioanne exauguratum eſt,& antiquatũ. Ceterùm maiorem hic in re bellica cõſecutus eſt laudem, quã proximo anno Licinius Craſſus cos. in Aſiatica expeditione aduerſus Ariſtonicum pugnans,atq; Attali regnũ, quod is hæreditarium Romanis teſtamento reliquerat, repetens;ſed dum in Attalicam prædam magis, quàm in militarem diſciplinam incumbit, inordinata acie explicata, ac prælio temerè conſerto pœnas auiditatis, & incõſultæ dimicationis cæde miſerabili dedit. Potitus deindè Ioãnes eſt penè omni Iudæa, ſubiectis etiam Idumæis, quos ad Iudaicos ritus,& vnius Numinis cultũ adegit.præclarus certè Imperator, ac Pontifex, & qui Scipionis gloriæ non inuideret: nam ille licet per id tempus Numantiam euerterit, id tamen non actum, niſi per multas Romanorũ clades,Q. videlicet Pompeio, & M.Popilio infeliciter pugnantibus. Inter tot igitur laudum decora, hoc tãtùm Ioanni Hyrcano nonnihil offecit, quòd calumnia incitatus ab iis, qui ſe inſtituti Iudaici ſeueros cultores profitebantur, ad Saduceorum placita minùs probata ſe cõuertit; cuiuſmodi tragicos

Licinius Craſſus.

Iuſtin.

Scipio.

gi-os casus Christiana quoq; respublica aliquando in grauissimis quibusdam viris doluit. sed vt extremum hunc locum, & quasi coronidem laus potiùs occupet, quàm nota, illustre vnum de Ioanne pietatis exemplum commemorabo. Ptolemæum patris interfectorem obsederat, & acriter oppugnabat, cum ille parum fisus armis, eius animum validioribus machinis inuadit. Ioannis ipsius matrem, quam apud se captiuā habebat, producit in editiorem muri locū, ibiq; palàm spectante filio à lictoribus acertimè cædi iubet tandiu, donec arma deponat. audiebat hic plagarū crepitus, matrem videbat cruore manantem; statim igitur iubet remissiùs suum agere militem. interea cessabant verbera; sed mox, ne inulta videretur patris cædes, rursus renouat pugnam; redit item Ptolemæus ad carnificinā matris, immò etiam minatur acturum se eam de muris præcipitē, nisi omninò ab obsidione desistat, quo periculo commotus Hyrcanus intermittit pugnam: ita diū alternatum est; cum inter hæc mater inuicti animi cruentas manus ad filiū protenderet, oraretq; ne sui pietate molliretur, sed conficeret planè bellum, pergeret vlcisci hostem, meminisset occisi parentis, de matre nihil laboraret, gratū sibi fore inter supplicia emori, modò libertatē patria reciperet. verùm hoc à filio impetrare non potuit, statim enim atq; hic matrem verberari, ac lacerari videbat, desistebat à pugna, proijciebat arma: in quo nescias vtrū magis admirere, filijnè pietatē, an matris constantiā. tracta igitur tandiu est obsidio, donec annus superuenit solemnis, quo solebāt Iudæi feriati vacare, quamobrē positis armis, ac pugna religione dirempta, ab obsidēdo hoste omnino cessatum est. præclara profectò laus Ducis, qui quamuis bellica gloria floreret, pius videri, quàm fortis maluit. Hæret post Ioannem hunc Hyrcanum calamus veteris historiæ sacræ, nec vltra progreditur: quippe inter eius filiorū intestina odia, & tāquam Hyrcanarum tigriū rabiem propter regni ambitum, inter tinctas fraterno sanguine purpuras, & stillātes secures, cruentosq; fasces quodammodo versari horret. mihi quoque in Ioannis ipsius singulari ergà matrem pietate conquiescere libet.

Iosephus.

Ioseph.

ELEA-

ELEAZARVS
Sacerdos.

Synop. *Cùm cogeretur vetitám legis edicto carnem suillam esse, prorsus abstinuit; cumq; ei persuaderetur, vt certè id se agere fingeret, mori maluit, quàm perniciosum exhibere iuuentuti exemplum.* 2.Mach.6

ENCOMION 140.

Nihil tibi sacris initiato fuit antiquius,
quàm vt veteres seruares sacrorum ritus,
vel hac ratione quòd senior.
non es passus infici canos,
cùm cœnosum animal proposuere pro cœna.
qui te coegerunt aperto ore inhiare,
non hoc assecuti sunt, vt abiectum ederes cibum,
sed vt generosam ederes vocem.
non es aspernatus in esca Naturam,
sed imaginem fœdi facti.
quantum abhorruisti à turpitudine rei,
qui veritus es, ne te vmbra turparet?
frustra contenderunt, vel morte proposita,
ni faceres, certè vt fingeres scelus:
nimirùm qui oderas simulacra,
odisti etiam simulata.
cum hæsitarent senio gressus,
præcurristi tamen exemplo,
ne virtus esse pedissequa videretur ætatis.
minus est quod egit Alcides,
cùm in Erymantho aggressus est aprum;
maior in te res acta,
vrbe teste, non silua.
nempe sacerdotales infulas
maluisti inficere tuo cruore, quàm pecudis cœno.

SEP-

SEPTEM FILII, unà cum matre

Pro religione necati.

4. Mach. 7. Synop. *Laudatur insignis cùm in filijs, tùm in matre constantia, quæ illos hortata est ad tolerandam necem pro patrijs institutis, ac religione: quod admirabilius fuit, nondum exhibito Christi exemplo.*

ENCOMION 141.

Nouum virtutis admirandæ prodigium
fama prodidit posteris.
attoniti vestro hæsere spectaculo
non ciues modò, sed tyrannus, ac lictor.
nondum triumphalis erat crucis arbor erecta,
cum incessistis capite laureato:
antequam conscriberetur exercitus
diuino sanguine,
nomen Imperatori dedistis.
antesignani, nondum explicatis signis.
nondum sacræ præibant aquilæ,
cum euolastis ad campum,
prodromi Martyrum.
nondum audito classico
prosilijstis ad pugnam,
vsi materna voce pro tuba.
nondum data tessera belli
gestijstis ad palmam.
produxit vos in amphitheatrum virtus,
antequam sparsa esset arena.
instituistis agonem,
nondum præsentibus agonothetæ præmijs.
adhuc oppasso velo religionis arcanæ
primas egistis partes,
longè resonante ad posteros plausu.

Mili-

Militastis penè sine stipendijs,
adhuc clauso vectibus Cœlo.
generosa obiectastis pectora,
nondum fabricatis ad munimentum armis,
adamantini sine lorica.
nondum Imperator vos acuerat verbis,
cum spreuistis aciem ferri.
vapulauit linguæ vestræ flagello
tyrannus virgeis armatus fascibus.
detraxit ille capiti cutem,
at non item galeam.
sub pellibus vestris
vel nobiliùs tentoria sunt fixa, vel tutiùs.
cum abstulit spiramenta capitis,
apertiùs perspecta vestra mens est
propositi tenax.
pulchrius tempora gestarunt lauream,
cum facta sunt cruore purpurea;
virescere illa perenniùs potuit,
quia non caruit humore.
libenter passi estis abstrahi capillum,
ne quid vobis inhæreret leue.
Sed noua ratio roborandæ virtutis;
mater exertas ostentauit mammas,
non vt disceretis pueri esse, sed viri.
magna vis vberum,
quæ ipsa recordatione lactis
aluere virtutem,
non ante mater clausit lumina,
quàm videret eorum coronas,
quos ediderat in lucem.
non abijt nisi victoria parta
ab ijs, quos ipsa pepererat.

Ddd MA-

MATRONÆ DECEM CVM FILIIS pro religione necati.

2.Mach.6. Synop.*Cum delatæ essent, quòd filios suos contra Antiochi edictum circumcidissent, infantibus ad vbera suspensis per vrbem circumductæ, tùm per muros præcipites actæ cum magna constantia.*

ENCOMION 142.

Plusquam virile ostendistis robur,
cum impium tyranni spreuistis edictum.
ritè circumcidistis infantes cultro,
deuotæ ipsæ vel gladio.
at eum estis circumductæ per vrbem,
hostis ipse vobis instruxit
triumphalem pompam.
cum suspendit è ceruicibus natos,
vos pulcherrimo decorauit monili:
non tàm torquendo damnauit,
quàm torque donauit,
tot erat candidis ornatus vnionibus torques,
quot lactis aspersus guttis:
tunc (reor) natis plurimum infudistis lactis,
vt plus haberent, quod effunderent sanguinis.
cum ijs estis actæ præcipites,
de vrbis mœnibus;
sed digniores vos fuistis murali corona,
quòd deiectæ de muris constanter,
quàm qui muros superant ascensu victores,
erectior fuit animus casu,
immò ipsis sublimior mœnibus.
miratus est quisque heroinas tàm fortes,
ac vos putasset Amazones,
nisi vidisset natos ad vbera.

VIRI

VIRI CONSTANTES
pro religione combusti.

Synop. *Antiocho insequente Iudęos, qui ad Ethnicorum ritus non transirent, quidam dum in occulta specu Sabbathi diem celebrant, flammis succensi sunt, non ausi se defendere, vt exactè diei ritum seruarent.* 2. Mach. 6.

ENCOMION 143.

Nihil vobis accidit ad memoriam illustrius,
quàm latuisse sub specu:
non vos abdidit ignauia, sed virtus;
vt addictum diuinæ requieti diem
celebraretis & ipsi quietè.
non vos exarmauit hostis,
sed religio.
maluistis perire feriati,
quàm ferire irati.
noluistis interturbare pacatum diem
tubarum, & lituorum sono.
non alia iecistis tela, quàm vota;
satius putastis cadere, quàm cædere.
non potuit de victoria gloriari hostis,
quia non robore vos strauit suo,
facile fuit occupare in pugna
non repugnantes.
quanquam egit ille non impiè modò, sed stultè,
quia, vt vos extingueret pietate incensos,
circumiecta obsedit flamma.
addidit etiam decus;
nam qui obscura latebatis in specu,
facti estis ignis luce præclari.
nulla mors quietior vestra,
quia propter obseruantiam quietis accepta.

MATHATIAS V

Dux,& Pont.Iudęorum.

Synop. *Pater fuit Iudæ Machabæi, & eius fratrũ, restitit Antiocho, qui Epiphanes dictus. scissa veste, & cilicio indutus fleuit spoliatum templum. quendam è sua gente idolo palàm immolantem necauit.*

1. Mach. 2.

ENCOMION 144.

Fœcundus fuisti pater heroum,
sed fœcundior laude, quàm prole.
quid tuo nomine, ac fama præclarius,
qui hostem superasti cognomento Illustrem
Antiochum Regem, sed impium!
non ille animi perstrinxit aciem tui
sui vel nominis fulgore, vel muneris;
quinimmò obtutus es oculis irretortis
ipsam securium aciem.
stultè ille, vt sibi accenderet nomen Illustre,
sustulit aureum delubri lychnucum:
at tu cùm spoliatas vidisti aras,
scidisti vestem, sed integrum seruasti robur,
vt conscinderes hostem gladio.
asperas induisti setas,
vt exasperatum lenires Deum.
ante dexteram tuis imbuisti lacrymis,
quàm hostili cruore.
vt confereres fortiùs manus in campo,
eas sustulisti precando molliùs in Cœlum.
nihil tàm pium putasti, quàm delere impios.
nunquam tàm grata fecisti victima,
quàm cum confecisti ad aram ferro
victimarium falsi Numinis?
desit hostia, ipse Dei hostis cedet in hostiam.

IVDAS

IVDAS MACHABAEVS
Dux, & Pont. Iudęorum.

Synop. *Pugnanti adstiterunt Cœlites. aureum à Ieremia gladium per visum accepit. ante pugnam dimisit ex lege sponsos, & structores domorũ, vinearũq; & timidos. incendit fana. in mortuos beneficus fuit, cecidit strenuè.* *1. et 2. Machab.*

ENCOMION 145.

Salue heroum fortissime, castrorum gloria,
robur militiæ, Ducum norma, lex campi.
quæ tàm sublimis te æquabit oratio!
quippe qui giganti dictus es similis.
munijt lorica pectus, sed firmius virtus.
leoni quoque dictus es similis,
tametsi tandem deuouisti te victimam
ouis more.
vbi hostem misisti sub iugum,
siuisti te iugulari.
non te furor euocauit in campum,
sed pietas, & religionis ardor;
obiecit tuum ferro caput, sed laureatum,
vt aureum ipsa diadema gestaret.
spoliasti hostem, sed vt vestires aram.
cum versabaris in castris,
in delubro mens erat;
non ante sanguinem fudisti, quàm preces;
ore pugnasti antequam manu.
mirum consilium, & pium!
vt coronares laurea caput,
aspersisti illud antea cinere;
sed hoc laurus euiruit magis.
præclarior es visus mihi cinere,
quàm campi puluere.

In-

Incensurus videlicet hostium vrbes, & fana
tecum tulisti cinerem, quo seruares ignem.
iussisti clangere tubas ad aram,
antequam ad pugnam.
accendisti ad bellum Cœlites votis,
antequam milites classico.
nihil in te virtus est passa vulgare,
ideò initurus pugnam dimisisti vulgus.
abire iussisti eos, qui ædificare cœpissent;
ratus es non facere ad publicæ fastigium gloriæ,
fundamenta priuatarum ædium;
non posse militem excurrere animosè in campum,
qui clauderet inter parietes animum;
putasti in Solem sine laude prodire,
qui latet mente sub tecto;
nihil habere commune bellatoris arma
cum cæmentarij trulla;
nihil auratum laquerare cum pellibus;
non sub tecto, sed sub dio cubandum,
non sedendum pugnatori, sed standum,
eos admisisti, qui non domos extruerent suas,
sed destruerent hostiles.
dimisisti quoque ex acie sponsos,
scilicet fabulas exosus incestas,
noluisti Martem conuenire cum Venere.
non ea vis est vxorijs tædis,
vt accendant ad pugnam.
hostes non subijciet iugo,
qui intentus est coniugio.
non feret in triumpho captiuos,
qui recentis thalami colligatus est nexu;
non erit idem & victor, & vinctus;
virilis non erit, quandiù se cogitat virum.
Mi-

Militis eſt tubas præferre non tædas,
epinicion, non epithalamion canere.
cœlibatus ſtrenuum facit, non cœlibaris haſta.
miles ſponſus facilè deſpondet animum;
dum propagando generi ſtudet,
in propagando imperio degener languet.
at ſtrenui bellatoris eſt
libertatem habere pro liberis;
mauult tueri patriam,
quàm appellari pater.
nihil quoqne putaſti prælo commune cum prælio,
præter finitimum nomen:
nēpe militi nōn vina ſunt exprimenda, ſed sāguis,
non botrus calcandus pede, ſed hoſtis.
non palmites tractandi, ſed palmæ,
numerantur inter inſtrumenta bellica vineæ,
ſed quæ arcent tela prædonum,
non quæ inuitant ad prædam.
ad belli conſilia opus eſt ſobrio.
non raſtris eſt res agenda, ſed haſtis;
non falce, ſed gladio;
non is cruorem eliciet hoſtilem,
cui ſanguis cogitur metu.
non rubeſcet cæde, qui pallet.
Apollonium in primis aggreſſus es pugna,
accepiſti omen ex hoſte
Apollineæ laurus.
fruſtra etiam victoris iactauit nomen
victus à te Nicanor.
oſtentaſti præciſum eius caput
non tàm militibus in caſtris,
quàm ſacrorum miniſtris ad aram,
vt iugulata perlitares hoſtia.

Præ-

Præcidi iussisti manum,
quam in augustum extenderat Numen:
meritò suspendisti ex aduerso templi
aduersariam religioni dexteram.
apud sacram, quam spoliauerat, ædem
nuda ipsa pependit in spolium;
sed in linguam sæuijsti acrius,
quam acuerat in Deum impiè:
nouum irrogasti supplicium, sed idoneum.
comminutam dedisti auibus in escam;
hoc habuit ex victoris nomine Nicanor,
quod in alites incidit præda,
qui prædabatur spe alatæ victoriæ.
Non aliter & cum Antiocho congressus es hoste;
spoliauit hic templum, sed spoliatus est vita.
dum in te, ac tuos inueheretur celeri curru,
cecidit inde diuinitùs
debilitatus, ac fractus:
currus, quo se gestandum putabat
triumphali cum pompa,
cessit in feretrum.
non habuit monitorem mortis, vt victor,
sed in ipsam incidit mortem, vt victus.
Debuit etiam plurimùm Religio tibi,
cum pseudohierarcham exaugurasti Alcimum,
qui sine lege liberior
vsurpabat sibi iura sacrorum;
indignum pontificia putasti tiara
caput sine mente;
ratus es sacerdotalem infici byssum
turpium labe morum;
non erat sacris ornandum insignibns pectus,
quod vano tumebat fastu.

Nefas

Nefas ab eo tangi infulato aram,
qui delubri effoderat muros.
aſpirare non debuit ad honoris culmen,
qui monumenta euerterat Vatum.
trepidauit Mundus,ne ſi geſtaretur à turpi
pectori intextus inceſto,
inditum ſibi ab ornatu amitteret nomen.
hunc tu Alcimum bellicis debilitaſti armis;
ſed fregit quoque Deus inſanabili morbo;
ſcilicet elinguis eſt factus ore,
qui è logèo edere affectabat oracula;
iacuit ſine motu,
qui munus ambitu quærebat indebitum.
At nulla te res magis fecit illuſtrem,
quàm iniecta in fana Deorum flamma:
cum eò perfugiſſet hoſtis,
ibi incenſus eſt,vbi incendebat thura,
in ſua mactati ſunt aras
vnà cultores arſerè cum Dijs;
vbi hos conſueuere rogare,
ibi à te ijs extructus eſt rogus.
per te delubro ſplendor eſt redditus,
cum ſacrum accendiſti lychnuchum,
quem hoſtis religionis extinxerat;
ſed vt clarior explendeſceret flamma,
adhibita eſt antea ſuperſtitioni delendæ.
auream quoque intuliſti cum panibus menſam,
poſt collectam vberem gloriæ meſſem.
ornaſti delubri frontem præclaris inſignibus,
aureis videlicet coronis, & ſcutulis:
coronis religio vel eſt inaugurata regina,
vel declarata victrix;
ſcutulis tela retudit belli.

Dignus laude, qui reseruasti religioni, non tibi
trophæa, & ornamenta victoriæ;
dicasti delubro lauream,
vt ibi virefceret, vbi fundebas lacrymas.
non ampla suspendisti arma, sed scutula;
quippe hostilis retunditur furor
pietatis vmbone vel paruo.
quàm nobile agmen duxisti, quàm tutum!
in quo pugnare visi sunt Cœlites,
iacientes in hostem vel tela, vel fulmina;
quàm tu illustris imperator, ac felix,
ad cuius signa relicto Signifero
Superi deuolauere victores!
post triumphum olim de Erebo partum
penè illi tuis militauere stipendijs.
fecisti, vt terrenæ labis immunes
colligerent campi puluerem,
euocasti eos è cœlestis odèi concentu
ad raucum lituorum strepitum, ac tubarum.
aureis venere decori frænis,
vt armatum ferro inhiberent hostem.
militarem induere visi sunt chlamydem,
vt tu barbaricas indueres exuuias.
immò armis ipse pugnasti cœlestibus,
cum impar esset in terris omne genus armorum;
siquidem obtulit se tibi per visum Vates:
is, qui ab vtero prodijt victor
primigeniæ labis, ac monstri,
aureum tibi porrexit gladium;
hòc fuisti vel clarior Orione, vel charior,
quòd votis serenasti iratum sceleri cœlum,
nec viuentes modò ciues amasti, sed mortuos;
soluisti pecuniam, vt soluerentur à pœnis.
Pul-

Pulchrior incesſiſti de tuorum funere atratus,
quàm de hoſtium ſanguine purpuratus.
nunquam explenduit argentum purius,
quàm cum expenſum in emortualibus ſacris.
pallor in auro nunquam pulchrior viſus,
quàm inter pallidos Manes.
profudiſti non modò ex oculis lacrymas,
ſed ex arca nummos,
hoc eſt margaritas, & aurum.
multa digna immortalitate geſsiſti,
ſed maximè te immortalem fęcit
pietas erga mortuos.
viuis in ore omnium
quòd ijs ſuccurriſti, qui vixerant.
fuit clara belli virtus in Sole,
at clarior inter ſepulchrales vmbras.
ne parcus eſſet miſerendo Deus,
fuiſti prodigus in miſeros.
vbi à te victimarum effuſus eſt ſanguis,
effudit ipſe pietatem;
vbi aræ excitatus eſt ignis,
dolentium ſopitæ ſunt flammæ.
inter cæſarum balatus ouium
ceſſarunt miſerorum Manium gemitus;
inter acutas pontificum ſeceſpitas
vindex retuſus eſt mucro.
cęcidiſti tu quoque tandem in pugna,
ſed more fulminis,
quà coruſcando, quà feriendo.
meritò in Mauſolèo, quod frater extruxit
inſculptas habuiſti naues:
quia ad quietis portum pios aduexeras Manes,
proreta factus ex Duce.

ELEAZAR

vir fortis.

Synop. *Hunc Iudæ Machabæi fratrem nonnulli dicũt. in pugna conspicatus insignem elephantum, ac ratus eo Antiochum regem inuehi, successit vtero, ferroq; belluam confodit, cuius casu oppressus strenuè cecidit.*

1. Macb. 6.

ENCOMION 146.

Parum contentus pugna campestri,
fecisti belli campum etiam theatri caueam
non modò polemachus, sed thiriomachus,
pugnasti cum bestijs, vt expugnares impios,
qui vincebant immanitate belluas:
nempe ab homine didicerunt feræ
per artem esse inhumanæ;
elephas ab opacis lustris est euocatus in Solem,
cœpit relictis tacitis siluis, & silentibus lucis
inter tubas, lituosq; versari,
ac penè mereri stipendia.
militauit sub aquila agrestis bellua;
quasi parum armata vel vastitate, vel ira,
induit etiam loricam æneam.
rubuit cruore mortalium,
cui Natura dentis est largita candorem;
violatum est ebur non ostro, sed cæde.
onerata sunt turribus terga,
vt terga verteret hostis in fugam.
stupuit Natura monstro,
cum mobiles peregrinatæ sunt turres
sine fundamentis, ac basibus.
armis suis bellua tulit armatos;
quinetiam sæuitiæ addita est vafrities,
nam vuæ succo mentiti sunt sanguinem.

Bacchi

Bacchi oblata sunt munera,
vt bestia baccharetur in cæde.
furentem fecere etiam lymphatam;
immanem, etiam ebriam;
accenderunt sanguinis sitim feruido mero.
proposuere in campo vindemiam
expressuri velut in prælo sanguinem pede.
at tu quanto fuisti robore,
cum vnus in confertos irrupisti hostes?
hoc generosior, quod abiecisti clypeum;
scilicet vt vtraque manu ferires belluam,
vtraque referres lauream.
subijsti vtero, sed paritutus tibi victoriam,
loco tu inferior, sed virtute superior,
vel ipsa, quæ dorso eminebat, celsior turri.
frustra in te supernè iaculati sunt tela,
quem sua mole ipsa tegebat bellua;
ita eripuit illa te hosti, dum sæuijt.
immersisti pleno ictu ferrum in viscera,
hoc tua victoria fuit elatior,
quod superasti belluam,
cum infra illam esses.
hoc apertior fuit virtus,
quod occultior ferinam subiuit aluum.
non es tàm oppressus ruina, quàm tectus;
fortissimo quondam heroi similis visus:
sed ille ingens subruit ædificium,
tu ingentis belluæ molem.
exarmatos ille hostes tumulauit in mensa;
tu armatos in turribus.
ambo estis proprio sepulti triumpho,
sed ille inter domestica,
tu inter bellica spolia.

IOAN-

IOANNES

Iudæ M. frater

Synop. *Strenuè cecidit in pugna, quæ commissa est cōtra Machabeos; sed cædem vlti sunt fratres, Ionathas, & Simon, qui multos ex hostibus sponsam deducentes, nec opinantes oppresserunt.*

1. Mach. 9.

ENCOMION 147.

Non tu debes carere præconio,
qui cecidisti strenuè inter tubas.
fratrum iungendus es laudibus,
qui adiunctus es factis.
non sine te duxit triumphum
laureata Religio.
tuum deuouisti caput,
ne sacra conculcarentur pede.
periculosum adijsti belli ludum,
ne esset illa ludibrio.
acerbum tulisti casum,
vt delubrum staret augustum.
vnà cum fratribus conspirasti,
vt patria respiraret oppressa.
vlti sunt illi religionis iniuriam,
cum à paricidis expetierunt pœnam.
nulla fuit occasio magis idonea cædis,
quàm hostium nuptiæ.
dum celebrarent illi thalamum,
inciderunt in tumulum:
genialis lectus sempiternum attulit somnum.
ipsa fuit ominosa nuptijs Venus,
quia eadem Libitina.
hunc habuerunt vsum tædæ,
quòd ipsi, qui ferebant, sibi accenderunt rogum.

RA-

RAZIAS

vir constans.

Synop. *Iussus patriam abiurare religionem, mori maluit; præuenit hostem ex alto se deijciens, tum insilijt in petram, unde extracta sibi viscera in hostes proiecit, numinis, vt putatur, instinctu.* *2. Mac. 14.*

ENCOMION 148.

Fas est tuum generosum admirari pectus,
nefas imitari factum.
ne patria desereres sacra, tu te mactasti hostiam;
præripuisti hanc victimario laudem.
religio facit tua, vt rem egisse dicaris
actus non furore, sed Numine.
præcoce defunctus es fato,
vt citiùs maturesceret gloria.
impium anteuertisti hostem;
cum admoueri ab illo cerneres faces,
veritus es, ne te victimam suis adoleret Dijs.
celerior tua virtus est visa, quàm flamma.
hostile quoque præuenisti ferrum;
ne putareris cecidisse non sponte;
egisti te ex alto præcipitem,
nec tamen visus es consilio præceps.
non modò fracta non iacuit virtus,
sed statim in altum insilijsti aggerem,
exaggerato prorsus animo victor,
ipso, cui insistebas, solidior saxo.
mirum inde fortitudinis dedisti spectaculum;
quippe tua tibi manu extrahens viscera
in subiectos proiecisti hostes.
sic ostendisti penitùs insitum in visceribus
auitæ religionis studium.

IONA-

IONATHAS

Dux, & Pont. Iudeorum.

Synop. *Successit Iudæ M. fratris sui muneri. multa strenuè confecit prælia. apud exteros etiam Reges gratiosus fuit. fana, arasq; Deorum deiecit. fœdus iniit cum Romanis, & Lacedemonijs.*

1. Machab. 10.

ENCOMION 149.

Næ tu, Dux inclyte, fratre dignus es Iuda,
qui vnà cum illo
tantum vel proseminasti virtutis,
vel messuisti gloriæ.
deuinxisti tibi officijs
solutos legibus Reges.
ab Alexandro Antiochi filio.
pontificijs es donatus insignibus;
quà purpura, quà tiara.
visus hic est Magno maior,
cum religioni seruiuit,
te hierarcham ornans maximum;
Regem se esse non putauit,
nisi coronatum quoque videret
Regem sacrorum.
hostis, qui per te sæpè expalluit metu,
erubuit pudore,
cum te vidit triumphali otnatum purpura,
se bellicis nudatum spolijs.
præclarum & aliud accepisti donum,
cum auream Rex idem tibi detulit fibulam,
quasi regia cognatione coniuncto.
ratus est regnum facilè posse dissolui,
quod religione non nectitur.
vt laxius esset imperium, adstringit sacris.

Nec

Nec Reges tantùm tecum fuere àmore deuincti,
ſed ciuitas Regum Roma;
eam tu adſtrictam tenuiſti fœdere,
quæ nullis arcetur finibus.
majus illi ceſſit in decus,
quòd feriret tecum fœdus,
quàm quòd feriret hoſtem;
quòd colligata eſſet officio,
quàm quòd duceret in pompa captiuos.
ſubmiſere tibi ſponte alas
victrices aquilæ Ducum,
abiecerunt etiam fulmen
haud quaquam detonante belli fragore.
penè ſuo martiali lupa te aluit lacte,
dediſcens feritatem.
iunxiſti quoque tibi Spartam,
gaudentem ſe tuæ genti eſſe cognatam.
omnis ferè natio fœderata fuit tibi,
præter illam fœdam Deorum;
vtrinque ſemper arſerunt odia,
inieciſti in fana flammam,
arſit in primis Dagon
ſimulacrum,quod deſinebat in piſcem,
ſed pro aquis vndantem nactus eſt ignem.
corruerat olim Dagon
coram diuinæ legis armario,
at te Duce abijt prorſus in cinerem.
te ſibi cognatum dixere Lacones,
& origine gentis,& gloria belli:
par fuerit tractandis armis Laconum manus,
at par non erit tuæ laudandæ virtuti
Laconum lingua.

SIMON

Dux, & Pontifex Iudęorum.

Synop. *Bellica laude floruit. sustulit ex arce Hierosolymã*
1. Macb. 13 *eos, qui contaminabant sacra, & inferebant plagam*
14. *castitati magnam. insigne mausoleum extruxit Iudæ, ac ceteris fratribus.*

ENCOMION 151.

Tua semper rubuit dextera
vel hostiarum cruore, vel hostium.
nihil tamen tibi fuit amicius,
quàm castimoniæ candor.
scilicet pontificia, quam indueras, byssus,
vt candorem tuereris, admonuit.
cum cepisses in vrbe arcem
in prostibulum versam,
quasi Augiæ repurgasti stabulum.
scilicet occupauerat excelsam Cupido arcem,
vt indè liberius feriret arcu;
at tu hoste depulso
pudoris extulisti vexillum.
incestos execratus es mores.
in vrbe casto Numini sacra.
non es passus inter religionis pascua,
vbi alebantur ad sacrificium agnæ,
demorari lupas.
eos, qui tuorum sitiebant sanguinem,
obsessos domuisti fame.
hostem in primis nactus es Bacchidem,
sed vbi cùm Cererem sustulisti, tùm Bacchum,
refrixit Venus.
Vidit Bacchides per te exprimi sanguinis multũ;
campus abijt in lacum.

Didicit

Didicit ille periculo ſuo
fieri ſobrius,
cùm milites potiùs tui
in eius agmen bacchati ſunt cæde.
non detrectaſti fratrum ſubire munus,
qui in pugna ceciderant;
aleam iecisti belli,vel viſa iactura.
vt fœderatam haberes Romam,
aureum ei miſiſti clypeum.
nempè feciſti præclarum religionis auſpicium;
iam tùm enim habuit Roma clypeum,
quo futura tueretur ſacra:
tandem vana proiecit ancilia,
quibus ſe falsò putabat incolumem.
illa Vrbs compendium Mundi
nullum iunxit aptius fœdus,quàm tecum,
qui in veſte geſtabas intextum
compendiarium Mundum.
Fuiſti vt acer in hoſtes,ita pius in fratres,
quibuscum viceras hoſtes.
fabricatus es vita functis mauſolèum
nobile vel arte,vel pretio.
inter præcipua ornamenta inſculpſiſti naues,
quòd velificati eſſent cùm pietati,tùm gloriæ.
conſtituiſti quoque columnas,
vbi colligarent tutò rudentes.
inter columnas ſtetere columina gentis-
altas etiam ijs erexiſti pyramides,
qui deiectis Dijs incenderant pyras.
ſuſpendiſti & arma victoribus,
vt vel demortui terrerent hoſtem.
inter ſpolia decubuerunt,vel ſpoliati vita,
vt eſſet triumphalis etiam cinis.

IOANNES HYRCANVS

Dux,& pontifex Iudęorum.

1. Mach. 16. Iosephus.

Synop. *Fuit Simonis filius, cuius interfecti mortem vltus est ferro. patris muneri successit. muros extruxit, quibus vrbem muniit. hostium turres incendit, armis inuictus,& militari laude præstans.*

ENCOMION 151.

Suffectus es patri vel virtute,vel munere.
præclarus fuisti Dux castrorum,
præclarior Rex sacrorum.
ex ara euocatus in campum
plurimas peperisti victorias,
sed non sine victima.
non ante tractasti gladium,quàm acerram.
nunquam es tàm firmiter,tàm tutò munitus,
quàm cum gestasti pro lorica logèum.
pulcher es visus bellicis indutus insignibus,
pulchrior pontificio ornatus Mundô.
quàm nobile dedisti spectaculum,
cum subiisti pro Capitolio templum!
scilicet in triumphale spolium tibi
cesserat Mundus.
effusum Parentis sanguinem vltus es cæde.
ad iugulati pontificis bustum
hostiam satis idoneam mactasti,hostem
qui te non est veritus infulatum, sensit armatum,
timendus vel cum indutus es galea,vel cum tiara,
muniisti patriam mœnibus firmis,
sed tu fuisti illi murus aheneus.
molitus es vrbanas arces,demolitus hostiles.
sublimes excitasti moles,& editas turres,
at nihil visum est eminere te celsius.

FINIS.

NOMINA

ILLVSTRIVM VIRORVM, ac fœminarum ex vetere historia ſacra, de quibus, præter collationes, ſcribuntur Encomia.

Patriarcharum, &c.	*Duçum &c.*
Adamus	Aaron
Eua	Moſes
Abel	Maria horum ſoror
Sethus	Phua, & Sephora obſtetr.
Enos	Beſeleel, & Oliabus
Iabel	Ioſues
Iubal	Calebus
Tubal	Rahaba
Henochus	Tribus Rubeni
Noes	Tribus Simeonis
Semus, & Iaphetus	Tribus Iudæ
Abrahamus	Tribus Dani
Sara	Tribus Nephtalis
Lothus	Tribus Gaddi
Melchiſedechus	Tribus Aſeris
Iſaacus	Tribus Zabulonis
Rebecca	Tribus Iſacharis
Iacobus	Tribus Beniamini
Rachel	Tribus Ephraimi
Ioſephus	Tribus Manaſſæ
Iobus	

Tribus

Tribus Leui extr. ord. Nazaræi

Iudicum &c.

Othoniel
Axa eius coniux
Phinees
Aoddus
Sangar
Debora
Baracus
Iabel
Gedeon
Rutha
Iephtes
Iephtæ filia
Samson
Anna mater Samuelis
Samuel

Regum &c.

Dauid Rex,& Proph.
Nathan proph.
Gadus proph.
Triumuiri Dauidis
Banaias vir fortis
Sabochaus v.f.
Iesbaamus v.f.
Eleazar.v.f.
Abisaus v.f.
Semmas v. f.
Ionathas nepos D.v.fi
Adeodatus v.f.
Vrias vir Bersabees
Ionathas filius Saulis
Ioanathas patruus Dau.
Cusaus amicus Dau.
Abimelechus pont.
Sadocus pont.
Asaphus phonascus.
Obededomus custos Arcæ
Abigail vxor Dau.
Abisaga vxor Dau.
Salomon Rex
Regina Sabba Nicaula.

Item Regum &c.

Ahias proph.
Semeias proph.
Addo proph.
Asa rex
Azarias proph.
Hananus proph.
Iosaphatus rex
Helias proph.
Heliseus proph.
Naaman Syrus
Ionadabus pater Rechab.

chabitarum
Micheas proph,
Iehus proph.
Eleezer proph.
Iahaziel proph.
Nabothus
Ioiadas pont.
Zacharias Sacer.
Ionas proph.
Ozias rex, siue Azarias
Amos proph.
Abdias proph.
Ioathanus rex
Micheas alter proph.
Odedus proph.
Ezechias rex
Nahum proph.
Manasses rex
Esaias proph.
Osees proph.
Ioel proph.
Tobias pater
Tobias filius
Iuditha
Achior Ammonites
Iosias rex
Sophonias proph.
Olda prophetis
Vrias propheta

Prophetarum &c. sub captiu.

Ieremias proph.
Barucus proph.
Susanna
Ananias, Azarias, Misael
Daniel proph.
Habacucus proph.
Ezechiel proph.

Prophetarum &c. post captiu.

Zorobabel dux
Iesus, siue Iosues pont.
Holdais, Tobias, Idaias
Zacharias proph.
Aggæus proph.
Malachias proph.
Esther regina
Mardochæus
Esdras
Nehemias
Simon pont.
Onias pont.

Machabæorum.

Eleazarus

Septem

Septẽ filij cum matre
Matronæ duæ cũ filijs
Viri conſtantes
Mathatias dux
Iudas Machabęus dux
Eleazar vir fortis
Ioannes Iudæ frater
Razias vir conſtans
Ionathas dux, & pont.
Simon dux,& pont.
Ioann. Hyrcanus dux, & Pont.

SYN-

SYNCHRONOLOGIAE SYNOPSIS

Ex Eusebio, & alijs p̃cipuis Chronologis,

qua tanquam sub vnum aspectum ponuntur
ab omni antiquitate collecti
Exteri, sub diuersis imperijs aliqua re insignes
æquales, vel suppares
illustribus viris, ac fœminis
veteris historiæ sacræ
ab Abrahamo vsque ad Christum natum.

PATRIARCHIS
æquales, vel suppares.

ABRAHAMO, ET SARÆ, & Melchisedecho, & ex parte Isaaco.

An. mundi cir. 2039. Eusebio 3185.

Inus Rex Assyriorum. Beroso tertius, Augustino, & alijs secundus, Nembrothi, sine Beli filius vniuersam Asiam subijcit sibi. Belus dictus est priscus Saturnus. Ninus Iuppiter. *Aug. 18. de ciu.*

Zoroastres Rex Bactrianorũ Astrologus, & Magus insignis superatur à Nino. cœlesti flamma percussus obit. *Genebr.*

Initium datur varijs alijs regnis, Aegyptiorum, Scytharum, Massagetarum, Sicyoniorum, Aethiopum, &c.

Tuyscon gigas Sarmatas legibus informat, Sammotes verò Celtas. *Berosus. Io: Lucid.*

Ianus Priscus docet Ianigenas Physicam, Astronomiam, Diuinationes, Ritus, & Indigitamenta.

Genebr. *Semiramis vxor Nini, militia, triumphis. ac diuitijs præstans. Babylonem mœnibus cingit. ducenta idolorum millia ex ebore, & ligno fingit. cum exercitu terdecies centenorum millium peditum, quingentorumq; millium equitum in Indiam penetrat sed frustra. Columba sub effigie culta.*

Berosus. *Vesta vxor Iani apud Ianigenas sempiternum ignem custodiendum virginibus puellis, quæ Vestales sunt dictæ, committit, & sacra tradit, quæ postea Numa Pompilius reuocauit.*

Sabatius Saga in Italiam venit, agriculturam, & Religionis ceremonias Aborigines docet.

Saggi Sacerdotes totam Caspiam regionem occupant. Saggi autem dicti sunt, hoc est sancti, siue sacerdotes, qui post Noæ diluuium sub Armeniæ montibus, & in Scythia consederunt; toti sacrificijs addicti recenti adhuc calamitatis memoria; quanquam mox omnia superstitio inquinauit.

Iustinus. *Ninyas filius Semiramidis* IIII. *Rex Assyriorum, quem Iustinus item Ninum vocat, ignauus, & effœminatus, ornat tamẽ delubra Deorum.*

Beros. *Ianum post longam ætatem mortuum Ianigenæ* Vertumnum *appellant, templum illi exædificant, & diuinos honores tribuunt.*

Inachus Rex Argiuorum primus, & Priscus appellatus.

Osiris, & Isis Inachi, *vel, vt alii volunt, Saturni filia frumenta, & fruges inueniunt, & aratri vsum. Isis dicta non modò frugifera, sed legifera. Osiris idem qui Sol habitus; Isis eadem quæ* Luna.

Euseb. *Cres Rex Cretensium vnus Curetum, à quibus Iuppiter absconditus dicitur, & nutritus, qui Gnossou ciuitatem in Creta condiderunt, & Cybeli, matri Deorum dictæ, templum extruxerunt.*

Arius V. *Rex Assyriorum præliis ferox, quamobrem Martij nomen adeptus. ferò huiusmodi Numina, vel potiùs vana nomina manarunt ad Græcos.*

Beros. *Aralius* VI. Rex *Assyriorum claruit ingenio, et studio militari. primus adauxit pompas, & gemmas, & mundum muliebrẽ.*

Hiar-

Hiarbas apud Libyam congressus bello cum Palladiis fœminis superatur, quare cum donis occurrens se, ac regnum permisit illarum potestati.

Apud Tuyscones regnat Herminon vir fortis, & ferox armis. apud Celtas Bardus carminibus, & musices arte apud illos inclytus.

Aralij anno proximo à postremo Italia tribus in locis ardet diebus multis circa Istros, Cumæos, & Vesuuium, vnde Regio Palensana dicta est, hoc est deflagrata.

Balaus VII. *Assyriorum Rex cognomento Xerxes, idest victor, ac triumphator ob victorias plurimas, & fines Imperij latè productos.*

Orus Apollo disciplinas in Aegypto mõstrat, vsus Abrahæ cõsilijs. *Genebr.*

Mercurius ob magnitudinem sapientiæ τρισμέγιστος dictus; alter ab illo, qui postea doctrinam literis consignauit, & cuius scripta extant, ad hoc tempus à nonnullis refertur. *Sebast. Ver.*

Sambetha Sibyllarum prima, quæ Noæ nurus putatur, & septingentos annos vixisse, vaticinata est de Christo, de regnorum mutationibus &c.

ISAACO, & REBECCÆ
& ex parte Iacobo.

An. Mũdi 2214.

A*Matritis* VIII. *Rex Assyriorum voluptati, & delicijs deditus.* *Berosus.*

Deabus pater Geryonis apud Celtiberos tyrannidem exercet cognomento Chryseus, ità dictus ob inuentas aurifodinas, & ob luxum.

Belochus IX. *Assyriorũ Rex, qui iccircò à Belo cognomen sumpsit, quòd Pontificem etiã ageret Beli Iouis, & circa auspicia, & diuinationes occupatus magis esset, quàm circa regnum.*

Itali oppressi à Tyrannis gigantibus Osirin aduocant, qui ijs deiectis Regem constituit Lastrygonẽ nepotem suum, & item gigantem.

Balæus iunior X. *Rex Babylonis imperio clarus intra Indiam vsque inuadit.*

Osiris in Aegyptum reuersus triumphalem sibi columnam excitat in monumentũ expeditionis suæ per totũ terrarũ orbem, rerumq; gestarũ, cum hac epigraphe: (Ego sum Osiris rex, qui vniuersum peragraui orbem vsque ad desertos Indorum fines. ad eos quoque sum profectus, qui Arcto subiacent, & ad ad Istri fontes, & vsque ad Oceanum; nec fuit in orbe locus, quem non adierim docens ea, quorum inuentor fui. sum Saturni filius antiquior, germen ex pulchro, & generoso ortum, cui genus non semen fuit.)

Osiris.

Isis quoque columnam sibi erexit, atquè ità inscripsit: (Ego sum Isis Aegypti regina à Mercurio erudita, quæ ego legibus statui, nullus soluet. Ego sum Osiridis, ego sum prima frugum inuentrix. ego sum Ori regis mater.)

Typhon Aegyptius fratrem Osiridem perimit.

Hercules Libycus Osiridis filius Typhonem de medio tollit; hic ille monstrorum domitor: facta huius Herculis tribuerunt etiam alijs, præsertim Amphitruonis filio, qui octingentis ferè post annis fuit, paullò ante bellum Troianum. hic Libycus prisco idiomate dictus est Hercol, idest totus pellitus, quòd pro lorica, et chlamyde pelle indueretur. Her enim pellem significat, col totum hebraicè. at alter ille græcè ἡρακλῆς dictus; vt ait Cato de originibus, quasi Iunonis, hoc est aeris gloria, quia vim Solarẽ pro Hercule significauit antiquitas, vt ait Macrobius. ἥρα Iuno, & aer est. κλέος gloria.

Berosus. Cato de origin.

Phoroneus Inachi filius leges, & iudicia primus apud Argiuos constituit.

Nioba, cui primæ omnium mulierum mixtus dicitur Iuppiter.

Apis rex Argiuorum, qui & Serapis dictus ab Aegyptijs, & in boue cultus certis notis insignito.

Aug. de ciuit. 18.

Minerua apud paludem Tritonidem primò apparet Virginis specie.

Genebr.

Satron Celtarum Rex doctissimus publica litterarum studia instituit.

Viri Scytharum Parthos, & Bactrianos; fœminæ verò Amazonum regna condunt, quæ durarunt vsque ad Alexandri magni tempora.

IA-

IACOBO, & RACHELI, & ex parte Iosepho.

An. Mūdi circ. 2318.

Diluuium sub Ogyge, non illud maximum, quod sub Noe, sed tamen maius quàm quod posteà sub Deucalione Mosis tempore. Sub hoc Ogyge stella Veneris mutauit figuram, magnitudinem colorem, & cursum, vt refert Varro. Aug. 18. de ciu. 5. 23. & 21. c. 8.

Messana, quæ & Mamertina conditur. Euseb.

Thelchines Rhodum condunt, quæ prius Ophiusa vocabatur.

Sparta filius Phoronei Spartam condit.

Druyus Celtarum Rex disciplinis, & vanis præsagitionibus insignis, à quo Druydę Gallorum sacerdotes. hi naturæ rationem, quam Græci physiologiam appellant, sibi notā esse profitebantur, & hominum mentes superstitione implebant. Genebr. Cæsar.

Menas Rex Aegyptiorum Dijs sacra, & lectisternia instituit.

Aethiopia bellis Aegyptiorum atteritur.

IOSEPHO, & ex parte magna Iobo.

An. Mūdi circ. 2345.

Altades XI. Rex Assyriorum gloriæ cupidus, & delicijs vacans aliorum sudore partis; laboriosam militiam exosus.

Herculem Libycum vita functum Celtiberi templo, ac diuinis honoribus consecrant, & oppida eius nomine dedicant.

Mamythus XII. Assyriorum Rex intermissis delicijs, & vnguentis, milites in pugnam educit. Syros, & Aegyptios armis territat. Beros.

Hesperus apud Celtiberos regnat. pulsus autem ex Hispania ab Atlante fratre venit in Italiam, quæ ab ipso Hesperia dicitur.

Prometheus à quo homines ficti, factique dicuntur, quòd eorum feritatem, & imperitiam singulari sua sapientia, & prudentia ad humanitatē conuertisset. ab hoc putatur vsus anuli inuentus Eusebi.

Hist.schol. *uentus in digito, unde ad cor vena prætenditur.*

Atlas Hesperi, & Prometheи frater præcipuus Astrologus, ob cuius disciplinæ peritiam Cœlum sustinere dictus est.

Bard. *Venus innotescit & coli incipit.*

Hist.schol. *Ceres frumenti hoc tempore inuenisse vsum dicitur, & Triptolemus id populis distribuisse longa naui vectus, quāmobrē ab alato serpente vehi putatus, vel quia Draco esset nauis insigne.*

Beros. *Apud Tuyscones regnat Hercules Alemannus, hoc nomen adeptus ob eximiam fortitudinem, quem soliti Germani canere prælium inituri.*

DVCIBVS HEBRAEORVM æquales, vel suppares

MOSI DVCI, itemq; Aaroni Pont. & ex partē Iosuæ.

An. Mūdi circ. 2464.

SPharus XIIII. *Assyriorum Rex, post Machalęum celeberrimus fama prudentiæ, rerumq; gestarum, cui successit Mamylus* XV.

Berosus. Sparetus XVI. *Rex Assyriorum Phœnices & Syros subijcit sub hoc miranda in orbe terrarum accidiße dicuntur.*

Terræmotus ingens Babylonios exterret.

Deucalion regnat circa Parnassum, quo temporem in Thessalia diluuium contigit, tùm subsequuto terræmotu, & apertis ostijs montium, aquæ in alueos regressæ.

In alia parte Thessaliæ post terræmotum subsequutum est incēdium sub Phaetonte Rege.

Atlas, Prometheus, Hesperus fratres ad hæc Mosis tempora à nonnullis referuntur, ab alijs ad Iosephi, & Iobi, vt dictū est.

Euseb. *Ascatades* XVII. *Assyriorum Rex omnem Syriam suo Imperio subiicit.*

Amenophis Rex Aegypti, quem quidam Memnonem putant, cuius

cuius statua vocalis Sole oriente sonum edebat vsque ad Christi aduentũ. hic persecutionem instituit aduersus Hebræos eo anno, quo Maria soror Mosis concepta est septennio maior.

Cecrops regnat in Attica, qui & Diphyes dictus, idest duarum naturarum, siuè ob longitudinem corporis, siuè quòd Aegyptiacam, hoc est patriam linguam, & præterea Græcam callexet, siuè ob matrimonium ritè institutum. primus bouem immolans Iouem appellauit.

Mercurius nepos Atlantis sapientissimus habetur. Aug. de ciuit. 18.

Argus Centoculus cuncta cernere putatus.

Proelytus quadrigam iungit.

Chencres Rex Aegypti, Pharao ille Hebræorum persecutor, & Magorum præstigiis vsus, qui in mari rubro mersus cum suis periit. Berós.

Athenæ à Minerua nomen accipiunt, cum in arce oliua enata esset. Eusèb. Geneb.

Iudicium Neptuni, & Mineruæ decontentione regionis apud Cecropem constituitur. Aug. 18. de ciuit.

In Aethiopiæ vrbibus pestilentia multa, de quibus Plato meminit.

Corinthus conditur, quæ priùs Ephyra vocabatur.

Hercules cognomento Desinas in Phœnice clarus habetur. Eusèb.

Apollinis Delii templum ab Erisisthone Cecropis filio ædificatur.

Areopagus apud Athenas iudicii locus constituitur.

Lacedæmon conditur à Lacedæmone Semeles filio.

Ericthonius Vulcani filius, qui ab Homero Erictheus dicitur.

Apollo de Latona nascitur, non ille, cuius cõsueuerunt oracula consuli, sed qui cum Hercule seruiuit Admeto.

Aegyptus, quæ priùs Aeria vocabatur, ab Aegypto ibi regnante nomen accepit.

Arcas filius Iouis, & Callistonis Pelasgis in ditionem redactis regionem ipsarum Arcadiam nominat.

Dardanus condit Dardaniam.

An. Mūdi circ. 2584.

IOSVAE DVCI.

Eufeb. *ERicthonius primus quadrigam iungit in Gracia, cum iam extaret apud alias nationes.*

Orithya Ericthonii filia à Borea Thrace rapitur.

Orcus Molossorum Rex Proserpinam rapit.

Danaus per quinquagintà filias totidem filios Aegypti fratris interficit, euadente solo Lynceo, qui post eum regnauit.

Phœnix, & Cadmus de Thebis Aegyptiorum in Syriam proficiscuntur, & apud Tyrum, & Sidonem regnant.

Phœnix Phœnicibus quasdam literas tradit ad scribendum, vermiculum item instituit, vnde & phœniceus color dictus, siuè puniceus. Cadmus autem eius frater sexdecim characteres græcos inuenit.

Liber in India militat, in cuius exercitu fœmina fuerunt dictà Baccha, magis propter furorem, quàm propter virtutem insignes.

Templum Delphis magnum à Phlegra incensum est.

Busiris apud vicina Nilo loca tyrannidem exercet; transeuntes hospites crudeli scelere interficiens.

Heliopolis, siue Thebæ in Aegypto conduntur. Cyrena in Libya.

IVDICIBVS HEBRAEORVM æquales, vel suppares.

OTHONIELI IVDICI, itemq; Phineæ Pont.

An. Mundi circ. 2601. *MInos, & Rhadamantus Europa, & Asterii filii, qui constituti indices apud Inferos dicuntur. Minos regnat in Creta.*

Eufeb. *Pandion Rex Athenienfium, cuius filia Progne, & Philomela celebres poetarum carminibus.*

Apud

Apud Argos sacerdotio fungitur Hypermnestra Danai filia, quam etiam Isidem Aegyptiorum Deam appellarunt.
Danae, quæ ex aureo Iouis imbri concepisse dicta est Perseum, ahenea includitur turri.
Ephyra, quæ postea Corinthus, à Sisypho condita, vel potius restaurata.
Idæi Dactyli ferrum inuenerunt.
Curetes, & Corybantes Gnossum condunt, qui modulatam inter se, & concinentem saltationem instituunt. *Euseb.*
Catina conditur in Sicilia: quamquam alij ad aliud tempus referunt.
Pelops apud Argos regnat, à quo Peloponnesus dicta.

AODDO IVDICI, Itemq; Sangari.

An. Mũdi circ. 2641.

TRiptolemus, & Ceres nunc demum apud Græcos agnoscuntur.
Orcus apud Molossos regnat, cuius canis ingentis magnitudinis Cerberus Pirithoum deuorauit, qui ad vxorem rapiendam venerat cum Theseo: sed hunc Hercules liberauit, vnde locus fabulæ de erepto ab Inferis. *Euseb.*
Achaia ab Achæo conditur.
Aetas Deorum apud Græcos hæc ponitur à Iosepho, quos Græcia, vel commenta est, vel ab alijs accepit. ex ijs XII. Dij maiorum gentium dicti, Iuppiter, Iuno, &c. additus & Pan recentissimus Deorum fistula canens. *Genebr.*
Amphiaraus Vates primus ignispicia superstitiosè exercet.
Zamolxis in Scythia Gothorum legislator.
Elisa Sibylla Libyca vaticinatur, vt refert Pausanias.
Ianus primus in Italia Rex alter à prisco.
Phryxus cum Helle sorore, fugiens insidias nouercales, dictus per mare vehi ariete aureo, hoc est naui, cuius insigne erat aries.
In Dardania regnat Tros, à quo Troiani nuncupati.
Apud Pythium Apollinem Vates prima Phæmonoe hexame- *Euseb.*

tris versibus cecinisse narratur.

In Phrygia Tãtalus regnat, cui Tros pater Ganymedis bellum monet ob Ganymedem filium ab ipso raptum.

Eufeb. Melicerta ad hæc tempora refertur, sub quo celebrata sunt Isthmia.

Perseus aduersus Persas dimicat, Gorgonis meretricis capite desecto, quæ eximia specie obstupefactos, & tanquam lapideos intuentes reddebat. Perseus, eiusq; vxor Andromeda in cælum rapti dicuntur, & inter sidera collocati.

Pegasus cuiusdam mulieris equus ob miram velocitatem celebratus: alij Bellerophontis velocissimam nauim fuisse putãt, habentem pro insigni equum.

Ion vir fortitudine præstans, à quo Athenienses Iones appellati.

Dionysius, siuè Liber aduersus Indos dimicans Nisam vrbem iuxta Indum fluuium condit.

Amphion Thebis regnat, quem ferunt cithara cantu saxa traxisse, quòd homines duriores cultu erudijsset.

An. Mũdi circ. 2721.

DEBORÆ IVDICI, & BARACHO.

EVropa à Cretensibus rapta naui, cuius insigne taurus, vnde locus fabulæ.

Pelops Peloponnesi rex aduersus Ilium pugnans superatur à Dardano.

Templum in Eleusina ædificatur.

Eufeb. Liberi Patris res gestas, & ea quæ de Lycurgo, & Pentheo memorantur, ad hæc tempora quidam referunt. extabat Liberi patris Delphis sepulchrum iuxta Apollinem aureum.

Dædalus animata simulacra, seque motantia fecisse dictus, quòd primus pedes statuarum antea rudes distinxisset. Minoem cum Icaro fugit, & propter inuestigabilem fugam pennis auolasse dicitur.

Geneb. Mars Deus belli habetur à Græcis.

Mercurius eloquentissimus, & monauli inuentor.

Atreus, & Thyestes post Pelopem Peloponnense Imperium inter se diuidunt, & varias tragœdias excitant.

En-

Eumolpus primus carmina componit in Gracia.
Melampus medicus primus apud Græcos vinum aqua dilui præcipit, cum antea merum biberent, vnde verbum græcari. idem diuinaculus fuit. festum Cereris ex Aegypto in Græciam transtulit. Geneb.
Mizota, seu Cautus vsum salis conficiendi ostendit, eius autem filius sagittarum.
Sibylla Persica, siuè Chaldæa à nonnullis hic ponitur.
Bellerophon primus equo vehi docet Græcos; Pegaso vectus Chimæram superat.
Tiresias Vates longæuus celebratur.
Actæon à suis canibus discerpitur.

GEDEONI IVDICI.

An. Mũdi circ. 2761.

Argonautarum nauigatio ad vellus aureum ad hæc tempora à nonnullis refertur, in qua Hercules, Tyndaridæ, Orpheus, &c.
Phidamon Delphis nobilis habetur, qui primus Pythium chorum instituit.
Miletus conditur, & Tyrus. Eusеb.
Sphingis, & Oedipodis narratio ad hæc tempora pertinet.
Cadmi, & Harmoniæ nuptiæ celebrantur.
Orpheus Thrax in Aegypto sacerdotes conuenit, vbi discit mysteria, lyra canit. simulacrorum cultum propagat.
Linus magister Herculis floret.
Minos Cretensibus leges dat.
Hercules consummat certamina superatis monstris pluribus, & duodecim laboribus exantlatis, inter quos Antæum interficit palæstritam insignem, & certaminum, quæ in terra fiunt, peritissimum. vnde locus fabulæ, in terra vinci non potuisse; Hydram quoque superat callidissimum Sophistam, vt ait Plato. Eusеb.
Atreus Peloponnesi Rex Eclypsium Solis theoremata indagat.
Rhadamantus Lyciorum Rex, & legislator iustissimus.
Chorœbus primus Athenis figlinam reperit.
Bacchi, seu Liberi triumphum Indicum huc quidam referunt.

An. Mūdi circ. 2801.

ABIMELECHO IVDICI.

TAgus Hispaniæ regnum obtinet, qui aurifero amni dat nomen.

Hist. schol. Chorum genus musici instrumenti hoc tempore inuentum quidam putant.

An. Mūdi circ. 2804.

THOLÆ IVDICI.
item Ruthæ, & Boozo.

BEllum Lapitharum, & Centaurorum, qui nobiles fuerunt equites Thessaliæ.

Septem Heroes, qui aduersus Thebas pugnarunt.

Theseus ab Atheniensibus cum ignominia eijcitur.

Euseb. Labyrinthi, ac Minotauri narratio ad hæc tempora pertinet. fuit autē magistratus Minois Taurus nomine inhumanus, & crudelis, qui omnes vincebat in agone, quem Minos instituerat in morte Androgeo, proposito præmio Atticorum puerorum, qui tandem à Theseo victore ea pœna liberati.

Salmoneus apud Elidem fulmina, & tonitrua artificiosè edere conatur.

Medea veneficijs infamis, Regis Colchorum filia filios necat.

Apollo cithara, ac medicina inuentor, & herbarum vires noscēs celebratur à Græcis.

Aesculapius eius filius artis medicæ peritissimus habetur.

Dardanus mysteria Deorum matris ostendit.

Cinyras rex Cypriorum musicæ studiosus Venerem meretricem in Deos refert; Adonidem generat eius amasium.

Geryon tricorpor apud Hispanos regnat.

Aeolus Siciliæ regnum obtinet, ventorum rationem inuenit.

Vulcanus in Lemno fabrilem artem exercet cum Cyclopibus.

Ixion perfidus rex Lapitharum in Thessalia, qui apud Inferos rotæ affixus fingitur.

Sibylla Delphica, quæ se ἀρτέμιδα nominauit, & sororem seu filiam Apollinis dixit.

Sibylla

Sibylla Libyca adhuc erat in uiuis.
Chiron peritissimus medicus floret Achillis pædagogus. Aesculapium docet medicinam, & Herculem astrologiam.

IAIRO IVDICI

An. Mũdi circ.2827.

Theseus Helenam rapit.
Carthago, & Tyrus condita, vt censet Philostheus, hoc tempore.
Hercules agonem Olympicum instituit, à quo vsque ad primam Olympiadem anni interiecti 430.
Phædra Hippolytum deperit.
Apri Calidonij; & Meleagri fabula.
Amazones bellum ineunt contra Thebanos.
Theseus aduersus Thebanos dimicat; numum statuit, bouemq; in eo imprimit, fœdera inuenit.
Hercules cum comitatu nobilium Græcorum Antiopam, & Oristiam Amazonũ reginas inuadit, & incautas opprimit.
Argon primus Heraclidarum, hoc est posterorum Herculis rex Lydorum.
Cacus rex Hispaniæ, primus ibi ferrum, & arma tractat.
Dædalus fabricam materiariam inuenit, & in ea serram, asciã, perpendiculum, terebram, glutinum, ischiocollam, normam; item malum, & antennam, vela autem Icarus filius.

IEPHTÆ IVDICI.

An. Mũdi circ.2849.

Hercules in morbum incidens pestilentem, doloris impatiẽs conijcit se in flammas, ibiq; consumitur.
Paris, siuè Alexander Helenam rapit, vndè Troianum bellum decennale exortum. Euseb.
Erythrea Sibylla annosissima, vt quidam volunt, supererat hoc tempore; Graijs enim Ilium profecturis vaticinata dicitur, perituram Troiam, & Homerum mendacia scripturum. Geneb.
huic succedit Sibylla Thessalica Tiresiæ Vatis neptis.
Iphigenia Agamemnonis filia ad aram mactanda sistitur.

ABE-

An. Mūdi circ. 2855.

A BESANO IVDICI, item Ruthæ, & Boozo ex Hebrçorum sententia.

BEllum Amazonum contra Thebas hoc tempore adornatum nonnulli putant.

Geneb. *Alcinous Rex Phaacum hortos excolere docet.*

Narbonem, & Lutetiam hoc tempore conditas quidam volunt.

Pluto Inferorum Deus cum fratre Neptuno maris Deo agnoscitur: Neptunus maritima classis præfectus, at Pluto inferorum Manium Sacerdos constituitur.

Dionysius Argiuus Historicus floret.

An. Mūdi circ. 2862.

AHIALONI IVDICI.

BEllum inter Lapithas, & Centauros, hoc est Equites Thessalos huc quidam referunt, itemq; Argonautarum expeditionem in Colchidem.

Carmenta, siuè Nicostrata, Arcadica Sibylla, mater Euandri, cuius carmina apud Aenam ciuitatem Iulianus Apostata ignibus tradidit, vt ait Ammianus.

An. Mūdi cric. 2871.

ABDONI IVDICI

MEmnon, & Amazones Priamo ferunt opem.

Troia capitur, & incenditur.

Cassandra, siuè Taraxandra Sibylla Priami, & Hecubæ filia neptis Calchantis Vatis λάμπουσα dicta, hoc est resplendens.

Musæus poeta Orphei siue filius, siue amulus.

Geneb. *Sesostris Aegypti regnum propagat, victorijs inclytus.*

Diluuium Pharonicum, in quo insula Pharos Aegypti aquis tecta est, ex Diodoro.

SAM-

SAMSONI IVDICI. *An. Mundi circ. 288.*

VLysses Scyllam fugit spoliare hospites solitam, & Sirenes, quæ meretrices fuisse dicuntur, exitium nauigantibus molientes. *Euseb.*

Pyrrhus Delphicus in templo Apollinis ab Oreste interficitur.

Circe venefica per incantationes, et philtra socios Vlyssis varias mutat in feras. *Geneb.*

Bellum Thebanum, vbi victoria Cadmea in prouerbium abijt.

Inuentio bellicarum machinarum in bello Troiano orta huc à nonnullis refertur. Equus, siue Aries inuentus à Peleo, ordo exercitus à Palamede, specularis significatio à Sinone, Induciæ à Lycaone, securis à Penthesilea, tuba ab Aenea.

Demophoon regnat Athenis, dum capitur Ilium.

Aeneas soceri Latini regno succedit.

Mezentius Tyrrhenorum rex crudelissimus.

HELI IVDICI, & ex parte Samueli. *An. Mundi circ. 2900.*

AScanius relicto nouercæ sua regno Lauinij Albam lōgam condit.

Amazones Ephesiorum templum incendunt.

Agon Lyciorum primus actus.

Reges Sycioniorum deficiunt, post quos constituti sunt Sacerdotes Carni dicti.

Melanthus regnat Athenis, Xantho Bœotia victo in singulari certamine. ἀπατούρια instituuntur, idest fallaciarum solemnitas, quòd victoria fraude parta esset.

Pylades Orestem insanum comitatur ad Dianæ Tauricæ templum.

Ciuitates in Italia multæ à Troianis sub Antenore, & Aenea conduntur.

RR.

An. Mūdi circ. 2962.

REGIBVS IVDÆÆ
æquales, vel ſuppares.

SAVLI REGI,
itemq; ex parte Samueli.

Euſeb. Geneb.

Lacedæmonii noua regna condunt per Euryſtheū, Corinthij per Alethen luctatorem, qui Corinthum refecit, atque ornauit.

Heraclidę in Peloponneſum deſcendunt.

Peloponneſij, & Athenienſes dimicant inter ſe.

Codrus decimus, & vltimus rex Athenarum, qui poſtea mutato habitu deuouit ſe hoſtibus.

Ariſtodemus ex Heraclidis primus regnat apud Lacedamonios.

Homerum quidam ad hoc tempus referunt.

Incurſus in Aſiam Amazonum pariter, & Cymmeriorum.

An. Mūdi circ. 2980.

DAVIDI REGI,
& ex parte Salomoni.
Item Nathano, & Gaddo Prophetis.

Euſeb.

Poſt Codri regis Athenienſium mortem in bello Peloponneſiaco Heraclidarum, hoc eſt poſterorum Herculis regnum deſtruitur.

Epheſus condita ab Andronico.

Carthago conditur ſiue à Carchedone Tyrio, ſiue à Didone. ſed de huius vrbis natali variæ ſunt, diſcrepanteſq; ſententiæ.

Medon Codri filius primus Archon Athenis conſtituitur, quippe in honorem Codri ſponte deuoti, poſteri regis nomen renuerunt.

Tyria Claſſis pollet in mari. In extremo orbis noſtri termino Gades conduntur.

SA-

SALOMONI REGI item Sadocho pont. & Nathano proph.

An. Mūdi circ. 3020.

Nicaula, hoc est regina Saba dicta, & vt quidam volunt, Aethiopum, atque Aegypti domina Salomonē conuenit. *Iosephus Geneb.*

Homerum quidam ad Dauidis, & Salomonis tempus referunt. adiisse sacerdotes Aegyptios dicitur.

Hesiodus item Homero iunior floret. cùm Homeri, tùm Hesiodi animas apud Inferos ex arbore suspensas vapulare Pythagoras dicebat. serpentibus obnoxias, & Furijs, quòd de Dijs multa indigna fabulati essent. *Genebr.*

Cumæ conduntur iuxta quorundam sententiam, itemq; Neapolis; quanquam alij hanc vrbem altiùs repetunt. *Sabellicus Pineda.*

ROBOAMO REGI itemq; Abiæ, Semeiæ, Addoni prophetis.

An. Mūdi circ. 3060.

Thraces Bithyniam nauali prælio capiunt.

Samos extruitur Parthenia nomine.

Smyrna ab Amazonibus ornatur, & amplior redditur.

ABIÆ REGI.

An. Mūdi circ. 3077.

Sasocus secundus legislator Aegyptius, ex Diodoro.

ASÆ REGI, item Iehu, & Azariæ, & Hanano Prophetis.

An. Mūdi circ. 3080.

Thraces Mare obtinent, prædas agunt. *Euseb.*

An. Mũdi circ. 3121.

IOSAPHATO REGI, item Abdiæ, Iehu, & Michææ, Heliæ quoque, & Heliſeo Prophetis

Habis poſt Gorgoram auum crudeliſſimum regnat, ex Iuſtino: mirè ereptus infans à nece.
Homerum ad hæc vſque tempora vixiſſe quidam putant.

An. Mũdi circ. 3146.

IORAMO REGI, item Heliſeo.

Rhodij mare obtinent.

An. Mũdi circ. 3151.

OCHOZIÆ REGI, & ATHALIÆ matri reginæ.

Geneb. *Tyberino Syluio latino rege ſubmerſo, Albula fluuius Tyberis dici incipit.*

An. Mũdi circ. 3197.

IOÆ REGI itẽ Ioiadæ Pontif. & Ionadabo Rechabitæ. & Zachariæ Proph. filio Ioiadæ:

Heſiodus Aſcræus poeta, & Muſarum ſacerdos dictus, in Helicone adhuc floret, Theogoniam ſcribit.
Lycurgus Lacedæmoniorum legiſlator celeberrimus.
Euſeb. *Senchoris Aegypti rex, cuius pater Siparis inter Deos habitus, & Serapidis honore cultus.*

Are-

Aremulus Rex Latinorum ob impietatem fulmine ictus interijt.

AMASIÆ REGI. *An. Mũdi circ. 3197.*

AVentinus rex Latinorum dat monti nomen. alij ab auibus dictum putant, quæ de Tyberi illuc ascendebant.

Strato rex Tyri, præter quem serui dominos omnes interficiunt. *Euseb.*

Carranus caprarum gregem sequẽs Edissam capit, & ab euentu Aegeam vocat. regnique Macedonij fundamenta iacit, quod durauit vsque ad Machabæos.

Phidon Argiuus mensuras, & pondera inuenit.

AZARIÆ, siue OZIÆ REGI, itemque Esaiæ, Oseæ, Amoso, & Ionæ Prophetis. *An. Mũdi circ. 2226.*

AEgyptij regem suum Osorthon Herculem nuncupant ob res fortiter gestas. *Euseb.*

Sardanapalus muliebriter viuens Assyrioriorum rex vltimus, duas vrbes vno die ædificauit. tandem à præfecto Arbace per coniurationem oppressus se cum suis, totaq; opulenta regia concremauit, cuius incendium dies quindecim durauit. Arbaces imperium ad Medos transfert. porrò pecudis istius Sardanapali epitaphiũ vide apud Diodorum. ea enim tumulo inscripsit, quæ, vt ait Aristoteles, boui potius, quàm regi cogruere videntur. *Iustinus.* *Euseb.*

Antimachus lyricus poeta floret.

Rhetus in Samo plasticen comminiscitur.

Lydorum regnum initium sumit, cum antea Mæonij diceretur.

Lacedæmoniorum reges deficiunt.

Tyrrhenus frater Lydorum regis in Italiam venit, & Tyrrhenam terram à se nominat.

An. Mũdi circ. 3278.

IOATHANO REGI, item Esaiæ, Oseæ, Michææ Proph.

Salian. Olymp. 1. *Primus annus huius Regis, & Olympiadum initium fuit; quo primùm ludi Olympici ab Iphito Elaorum Rege restituti sunt, qui olim ab Hercule Ideo ante annos 430. cœpti fuerant & intermissi. Choroebus primum Eleus præmium cursus obtinuit.*

Peloponnenses, & Athenienses maximum inter se bellum ineunt.

Ars sculpendi marmoris hoc tempore habuit initium ex Plinio.

Dionyſ. *In conceptu Romuli ingens facta Solis eclypsis, & tenebræ inducta Cœlo. expositus cum Remo fratre à Faustulo pastore Accæ Laurentiæ alendus traditur, quæ ob rapacitatem meretricij quæstus dicta est Lupa. Romuli mater Ilia virgo vestalis viua defoditur.*

Ephori apud Lacedæmonios creantur ex Theopompi consilio.

Cynethon Lacedæmonius theogoniam scribit.

Arctinas Milesius poeta floret.

Euseb. *Cumelus item poeta, qui Bugomam, & Europiam scripsit, & Archimus, qui Aethiopicam, & Iliacam vastationem.*

Monius poeta thelegoniam scribit.

Olymp. 3. & 4. *Androclus Messenius ineunte tertia Olympiade vincit in stadio; sequente Polycrates item Messenius.*

An. Mũdi circ. 4294.

ACHASO REGI item Esaiæ, Oseæ, Michęæ, Odedo Prophetis.

Plutar. *Nono huius Regis anno natalis fuit vrbis Romæ Palilibus 21. Aprilis, quo die & Numa natus est. Remus rastro pastorali occiditur, Romulus vincit Fidenates, Veientes, &c.*

Tarpeia Virgo clypeis Sabinorum obruitur, vnde dictus mons Tarpeius, in quo Capitolium.

Ro-

Romulus centum Senatores constituit, templa, & muros extruit.
Sibylla Erythrea, Esaia de Christo funaente oracula, & ipsa multa vaticinatur. alij verò ad Troiana tempora referunt. Euseb. Aug. 18. de ciuit.
Bellum inter Lacedæmonios, & Argiuos ardet.
Olympiade quinta Aeschines Eleus stadij palmam adipiscitur. septima Daciles, siue Daieles Messenius. Dionys.

EZECHIAE REGI itemq; Esaiæ, Oseę, Michęæ Prophetis, & Tobiæ.

An. Mũdi circ. 3309.

Hydromantia à Persis in Italiam affertur.
Archilochus poeta Iambographus, qui ob mordacitatem à Lacedæmonijs vrbe eiectus, in hoc tempus incidisse à nonnullis putatur.
Aegyptij labyrinthi molem mirandam extruunt. Diodor.
Bellum Lacedæmoniorum vicennale contra Messenios propter stupratas virgines.
Dotades Messenius Olympiade decima ineunte, cursorum velocissimus habitus, & coronatus.

MANASSAE REGI, & ex parte Esaiæ Prophetæ, Itemq; Tobiæ, & iuxta quosdam Iudithæ.

An. Mũdi circ. 3338.

Ad initium huius Regis mortem Romuli referunt à patribus in curia interfecti. Pererius. Serarius.
Qui Partheni dicebantur, Tarentum condunt; Euseb.
Midas Rex Phrygiæ obliquam tibiam inuenit. Barbarorum primus donaria ad templum Delphicum mittit, ex Herodoto, epoto sanguine taurino extinguitur.
Glaucus Chius primus ferramentorum inter se glutinum excogitat.

Numa

Numa Pompilius 2. Rex Romanorum pacis studiosus indigitamenta tradit, Vestales, et Salios instituit ob ancile de cælo delapsum, vt putabant. eius libri post quingentos annos eruti, vt magici. ex senatusconsulto combusti sunt.

Sybaris conditur luxu, & vnguentis nobilis.

Hipponax Philosophus clarissimus habetur.

Tullus Hostilius regnat. Vrbi Cælium montem addit.

Nicepsus magicæ artis peritus, & medicus insignis.

Euseb. *Sibylla Samia vaticinijs nobilis habetur, alij paullò antiquiorem faciunt.*

Simonides, & Aristoxenus musicus clari habentur.

Nudipedalia primùm acta in vrbe Lacedæmonia.

Zaleucus Locrēsium legislator iura dat. alij eum ad Iosiæ tempora referunt. adulteris quasi libidine obcæcatis oculos erui iussit: eius criminis reo filio vnum iustè, alterum sibi piè voluit exculpi, vt & incorrupti iudicis obiret munus, & amantissimi parentis susciperet partes.

Athenensium regnum deficit.

Aegyptij post Sethonem Vulcani Sacerdotem biennio rege carent. Duces creant duodecim.

Candale postremò ex Heraclidis, hoc est Herculis posteris interfecto, quintus Gyges regius pastor, muliebri opera regnat in Lydia, de cuius æneo equo, & anulo aureo Plato, & Cice-
Olymp. 17. *ro 3. de officijs meminerunt.*
25. 27. *Manasse regnante Olympionicæ nobiles fuerunt, Diagoras Lacedæmonius, Polus Epidaurius, Tellus Sicyonius, Tū Cleop-*
Dionys. *tolemus, Talpius Lacedæmonius, Callisthenes Spartanus, Euribates Atheniensis, ac præterea Xenophon Corinthius.*

An. Mundi circ. 3393.

AMMONI REGI.

Alcmæon clarus habetur, & Lesches Lesbius, qui scripsit paruam Iliadem.

Phalaris apud Agrigentinos tyrannidem exercet crudeliter.

IOSIAE REGI itemque Ieremiæ, & Sophoniæ Prophetis & Oldę prophetidi, & Tobiæ iuniori, & iuxta quoſdam Iudithæ.

An. Mũdi circ. 3395.

Ioã. Benenedict. Ziglerus.

NEchao rex Aegypti ducere conatur foſſam è Nilo in ſinum Arabicum, ſiue rubrum mare, vt narrat Herodotus. idem ambitum, et magnitudinem Africæ per Phœnicios nautas inueſtigat.

Oraculo Dodonęo Græci nunc primùm vtuntur.

Terpander inſignis muſices arte.

Arion Methymnęus clarus habetur, delphini dorſo vectus per mare in Tænarum portum.

Meſſana à Lacedęmoniorum ſocietate diſcedit. *Euſeb.*

Scythæ vſque ad Palæſtinam penetrant.

Myſtheus Athenienſis poeta floret.

Thales Mileſius oritur.

Periander apud Corynthios tyrannidem exercet.

Tullus Hoſtilius fulmine ictus vnà cum regia conflagrat.

Ancus Martius Numæ nepos ex filio Auentinum montem, & Ianiculum Vrbi addit, & Oſtiam condit.

Peruſina Vrbs conditur.

Phalaridis tyrannis deſtruitur. *Olymp. 32. 33. 35. 37.*

Draco ſeueriſſimus legislator leges ſanguine ſcribere dictus.

In Olympijs palmam tulerunt Cratinus Megarenſis curſu, & Comęus tertius fratrum pugillatu. & ſequenti Olympiade Gyges Lacedęmonius. poſtea Sphęrus, & Euryclidas, ambo Lacedęmonij. Inter hæc ex quorundam ſententia Iuditha nobiliſſima heroina diem obit. *Dionyſ. Salian.*

ELIA-

An. Mūdi circ. 3426. ELIACHIMO, seu IOACHIMO itemq; Vriæ Prophetæ. alteri à Dauidico.

Stesichorus poeta lyricus floret; in cuius infantis ore lusciniam cecinisse ferunt mirabili auspicio. primus cum cithara cantu chorum instituit.

An. Mūdi circ. 3436. sub SERVITVTE BABYLONICA IECHONIA, & SEDECHIA REGIB. Ieremiæ, Baruco, & Ezechieli Prophetis, & Susannæ matronæ. æquales, vel suppares.

Tarquinius Priscus quintus Romanorum Rex triumphat de Hetruscis. ludos Circenses instituit, Capitolium extruit.
Sappho, & Alcæus poetæ clari habentur.
Tarquinius Priscus ab Anci filio occiditur.
Massilia conditur ciuitas Galliæ.
Solon Draconis leges antiquat, suas constituit.
Pittacus Mitylenæus Melanthum tyrannum sustulit.
Alyactes rex Lydorum eijcit Cymmerios ex Asia.
Panætius in Sicilia tyrannidem exercet.
Olymp. 41. 42. 43. *Cleonides Thebanus in stadio Olympico vincit, deinde Lycoras Lacedæmonius. post hos Cleon Epidaurius.*

SER-

SVB SERVITVTE BABYLONICA, & desolato templo æquales, vel suppares Ezechieli, Danieli, Habacuco Prophetis, itemq; tribus pueris Ananiæ, Azariæ, Misaeli.

IN poetico ludo, & Agone certantibus τράγος, idest hircus premium constituitur, unde aiunt tragœdos nuncupatos. *An. Mūdi circ. 3447.*

Hac ætate septem Graciæ Sapientes florent. ij ferè numerantur, ex Ionica quidem Thales Milesius, & Bias Prienensis. ex Aeolica verò natione, ex Lesbo insula Pittacus Mitylenæus. ex ijs, qui in Asia erant, Doriensibus Cleobulus Lindius. Atheniensis præterea Solon, & Spartanus Chilon. denique Periander Corinthius. horum egregia dicta pro Delphici templi foribus scripta legebantur, vt ait Pausanias.

Solis ingens facta defectio, quam futuram Thales prædixerat.

Alyactes, & Astyages inter se dimicant.

Isthmia, & Pythia post Melicertam primùm acta.

Seruius Tullus Romæ regnat nobilis captiuæ filius; tres montes vrbi addit.

Agon Nemeæus primùm ab Arginis actus post eum, qui sub Archemoro fuerat.

Abaris de Scythia in Græciam venit ferens, vt aiunt, Apollinis sagittam, cuius iactu viuebat, nulla re alia indigens.

Nabucodonosoro succedit Euilmerodacus, & huic Balsasar, quem Daniel characterum in pariete visorum significatione perterruit.

Solon Athenis princeps, et legislator repugnat Pisistrato tyrãno.

Epimenides Cretensis Solonis amicus, de quo meminit Plato.

Sibylla Hellespontiaca vaticinijs inclyta.

Eugamnon Cyrenæus theogoniam scribit.

Agon Gymnicus, quem Panatheon vocant, Athenis actus.

Pisistratus Atheniensis tyrannus in Italiam migrat.

Olymp,45. *Anticrates Epidaurius in Olympico stadio palmam fert, deinde*
46.47. 48. *Chrysomaxus Lacon. post hunc Eurycles Spartanus. consecutus est Glaucias siue Glycon; cuius Olympiadis anno quar-*
49 50.51. *to ingens facta est mense Maio Solis eclipsis à Thalete prædicta, Nabucodonosoro adbuc agente ferinam vitam. deinde*
52.53.54. 55 56 57. 58.59.60. *Lycinus Crotoniates cuius Olympiadis anno secũdo ille restitutus est san tati. quo item anno altera Solis eclipsis contigit in Autumno, Sole te tium libræ gradum percurrente. consecuti sunt Olympionicæ Epitelides Lacon, Eratosthenes Crotoniates, Agis Eleus, Agno Peparethius, Hippostratus Crotoniates deinde iterum Hippostratus, iterum Epitelides Lacon. post hunc Ladromus Lacedæmonius, Archilochus Corcyreus, & Apellæus Eleensis.*

SERVITVTE BABYLONICA laxatæ æquales, vel suppares ZOROBABELI DVCI, & Iosuæ, seu Iesu Pont. item Danieli Prophetæ.

An. Mũdi circ.3517. *PRincipium regni Persarum à Cyro instituitur pulso Medorum rege Astyage.*

Cyrus laxat seruitutem Hebræorum, quinquaginta ferè hominum millibus regre i iussis, & potestate facta instaurandẽ templi. sed à finitimis ædificatio impedita.

Euseb. *Anaximenes Philosophus floret.*

Simonides clarus habetur.

Xenophanes Colophonius celebratur.

Crœsus aduersus Cyrum bellum mouet.

Templum Apollinis Delphici secundò incensum.

Thales Philosophus moritur, & Stesichorus poeta.

Crœsus à Cyro capitur, & Lydorum regnum destruitur.

Tarquinius Superbus appellatus, rex Rom. excogitat vincula taurea.

taurea, fustes, latomias, carceres, compedes aheneas, exilia. ob stupratum à filio Lucretiam è regno tandem expulsus est.

Cumana Sibylla nouem libros fatidicos Tarquinio offert. eadem Amalthea dicta. Sabell.

Theognis poeta celebratur.

Pisistratus secunda vice Athenis regnat.

Pherecydes Historicus Pythagoræ magister floret.

Hippicus carminum scriptor.

Phocilides doctrina insignis habetur.

Xenophanes physicus.

Anacreon Lyricus poeta. Olymp. 61.

Tomyris Regina Cyrum interficit, et caput in vtre pleno cruoris immergit. Olympionicæ interim illustres fuerunt Agatharcus Corcyræus, & Erexidas Chalcidensis. 62.

ZOROBABELI DVCI, & Iesu Pont. & Danieli Prophetæ: item Iudithæ ex quorundam sententia sub Cambyse æquales, vel suppares.

Euseb.

Cambyses Cyro succedit, sub quo nonnulli Iudithæ historiã ponunt, & Nabuchodonosorum vocatum aiunt ob similitudinem morum crudelium, vel quia id hæreditarium nomẽ. templi ædificationem impedit. An. Mũdi circ. 3524.

Protagoras physicus celebratur.

Hippacus, & Hippias Athenis tyrannidem exercent.

Thespis drama dat Athenis, & tragædias exhibet repugnante Solone. Olymp. 63.

Vincit in Olympijs Parmenides Camarinæus.

HIEROSOLYMA, ET TEMPLO reſtauratis ſub Dario Hyſtaſpis æquales, vel ſuppares ZOROBABELI DVCI, ET IOSVAE ſiue Ieſu Pont. item Zachariæ, Aggæo, & Malachiæ Prophetis, & ex parte Danieli.

An. Mūdi circ. 3532. *Darius Hyſtaſpis regnat, qui Hebrais, & Hieroſolymam, & templum reſtaurari permittit, & ſub eodem perficitur ædificatio.*

Euſeb. *Zopyrus celebratur ob inſigne ſtratagema, cum ſe cruentauit, vt Babylonem caperet.*

Dictaturæ Magiſtratus Romæ initium ſumit.

Plutarch. *M. Valer. & P. Poſthumius Coſſ. de Sabinis triumphant, & ludos ſæculares dant.*

Hellanicus Hiſtoriographus floret.

Solinus. Phil. Berg. *Sibyllam Helleſpontiacam, quæ multa præcinuit, & de Chriſto vaticinata dicitur, ad hæc tempora quidam referunt.*

Democritus Philoſophus.

Heraclitus cognomento Tenebroſus.

Anaxagoras Phyſicus.

Pythagoras moritur princeps Italicæ philoſophiæ.

Aeſchylus tragœdiarum ſcriptor celebratur.

Seditio, & diſceſſio Romani populi à patribus fit.

Marius Coriolanus infenſus patriæ matris, & coniugis precibus flectitur, & manus dat.

Milciadis triumphi Themiſtoclem inſomnem faciunt.

Ariſtides cognomento iuſtus Oſtraciſmo pellitur.

Pindarus Lyricus poeta præclariſſimus canit.

Olympionicæ inuicti fuerūt Achocas Tarētinus, anno ante Danielis

nielis obitum. tum Phanas Pellinaus triplici certamine, stadij, diauli, siue iterati cursus, & armatæ exercitationis, quæ Olympiade sexagesima quinta introducta fuerat. deinde Ischomachus Crotoniates, qui & sequente Olympiade vicit in stadio, tum Nicæas Locrensis, Tisicrates Crotoniates, qui & iterum victor. præterea Astylus Crotoniates; quo ferè tempore, & Zorobabelis ducis, & Iosues pontificis, & Aggai, Zachariæ, Malachiæ vatum mors contigit. *Herodotus Olymp. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73.*

IVDITHAE,
ex aliorum sententia sub Xerxe æquales, vel suppares, & ex parte Zachariæ, Aggæo, & Malachiæ Prophetis.

CVm Iudithæ, tùm Estheris, & Mardochæi acta quidam ad Xerxis tempora referunt. *An. Mũdi circ. 3568.*

Xerxes pontem in Hellespontiaco mari extruit, quo per tempestatem destructo, ei plagas infligit.

Romæ Virgo Vestalis Popilia deprehensa in stupro viua defoditur.

Diagoras celebratur, & eius secta.

Sophocles tragœdias scribit.

Hieron post Gelonem Syracusis tyrannidem exercet.

Herodotus scribit historias.

Xeuxis insignis pictor habetur. *Dionys.*

Epicharmus poeta docet Athenis. *Olymp. 7[illegible]*

Olympionices Astyllus Syracusanus palmam fert. post hunc Scamãder Mitylenæus. sequenti Olympiade Dates Argiuus. post hunc Parmenides Possidonius. *76. 77. 78. Scaliger.*

ESTHERI,

ESTHERI, ET MARDOCHEO, & Esdræ sub Artaxerxe Longimano æquales, vel suppares.

An. Mũdi circ. 3590. *Magna Solis facta defectio.*
Empedocles, & Parmenides Physici Philosophi celebrantur.
Pherecydes Syrus historias scribit.
Cratinus, & Plato comœdiarum scriptores, Aristarchus tragœdiarum.
Telesilla poetria, Praxilla quoque, & Deobulena celebrantur.
Templum Iunonis Argis incenditur.
Abaris Hyperboreus lustrat adhuc orbem terrarum cum Apollinis sagitta.
Olymp. 79. 80. 81. *Xenophon Corinthius in Olympijs vicit. deinde Torymbus Thessalus.*

NEHEMIAE, itemque Esdræ æquales, vel suppares sub eodem Artaxerxe Longimano.

An. Mũdi circ. 3609. *Pincerna hic regis Artaxerxis Hierosolymæ muros, quos sub Dario rudi modo refectos finitimi hostes dissiparant, reædificandos curat.*
Herodoto libros suos Athenis in concilio legenti plauditur.
Melissus Physicus philosophatur.
Euseb. *Protagoras Sophista, cuius libros decreto publico Athenienses exurunt.*
Euripides tragœdias scribit.
Phidias eburneam Mineruam affabrè facit.
Theatecus mathematicus insignis habetur.

Metô

Meto insignis astrologus, anni decem nouennalis, seu Aurei numeri inuentor.

Gens Campanorum in Italia constituitur.

Democritus Abderites, & Hippocrates medicus, & Gorgias, & Hippius, & Prodicus florent.

Zeno Stoicus philosophatur,

Bacchilides lyricus, Thucidides historicus, Eupolis comicus florent.

Pericles fulgurare, tonare, permiscere Graciam dictus, obit, & Plato nascitur eodem anno.

Ex Aetna monte incendium erumpit.

Ingenti terræmotu Atlas conditur.

Cornelius Cossus triumphans spolia opima propè Romuli spolia dedicat.

Olympionices fuit Chryson Himeræus, quem deinde consecutus est alter eodem nomine item Himeræus, qui bis in Olympijs vicit. post hunc Theopompus Thessalus, Sophron Apracésis, & Symmachus Messinensis, qui bis vicit, & Hyperbius Syracusanus. Olymp. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90.

ESTHERI, & MARDOCHÆO ex aliorum sententia sub Artaxerxe Mnemone.

Alcibiades diem obit, & paulò post Socrates. An. Mūdi circ. 3650.

Camillus Romæ triumphat, Romulus alter appellatur ob rem ab eo præclarè gestam.

Demosthenes Orator celeberrimus nascitur. Hist. schol.

Herina poetria canit. Euseb.

Romani craterem aureum Apollini Delphico ex voto mittunt.

ædes Iunoni Reginæ dedicatur. Olymp. 91.

Pugna Leuctrica, in qua Lacedæmoniorum vires atteruntur à Thebanis Epaminonda duce. 92. 93. 94. 95. 96. 97.

Olympionicæ hoc ferè tempore clari habentur; Estenetus Agrigentinus semel, atque iterū, Polydamus Thessalus pancratiastes, 98. 99. 100. 101. 102. 103.

stes, & Eubatus Cyrenaeus. tum Phidos, siue Minos Atheniensis, & Eupolis Eleus. tum Sosippus Atheniensis, Dicon Syracusanus, & Dionysidorus Tarentinus. deinde Damon Turius, & Pitostratus Atheniensis.

ESTHERI, & MARDOCHÆO
ſub Artaxerxe Ocho iuxta aliorum opinionem, itemq; Ieddoæ Pontifici, ſiue Iaddo, ęquales, vel ſuppares.

CVm Estheris, tùm Iuditha acta ad huius Imperatoris tẽpora, nonnulli referunt.

An. Mũdi circ. 3690. *Epaminondas accepto lethali in pectore vulnere occumbit, gloriaturque seduas filias peperisse, hoc est victorias apud Leuctra, & Mantinaeam. non ante telum extrahi passus est, quàm clypeum saluum esse audiuisset.*

T. Manlius hoste spoliato, eiusque torque collo suo circundato Torquati cognomentum adipiscitur, in familiamque transfundit.

Philippus Macedo ad Chrenidas profectus vrbem Philippos nominat, & auri fodinas circa eam regionem inuenit ditissimas. Olympiadi thalamo iũgitur, ex qua Alexandrũ suscipit.

Demosthenes adit rempubl. oratorijs lacertis validissimus pugnat.

Ochus Sidonios quingentos habitu supplicum ornatos crudeliter iaculis configi iubet.

Plato moritur, & in Academia sepelitur. ei Speusippus succedit.

Dionyſ. Olympion. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. *Inter hæc assecuti sunt in Olympijs palmam Phocion Atheniensis, Porus Cyrenęus, Porus Maliensis, Smicrinas Tarentinus, Polycres Cyrenensis, Aristolochus Atheniensis, Antiches item Atheniensis, & Clitorius Clomantius.*

IEDDOAE

IEDDOAE, SIVE IADDO PONT. sub Alexandro Magno.

Aristoteles Peripateticorum princeps floret, & Isocrates rhetor. An. Mūdi circ. 3911.

Alexandri Macedonum Regis res praeclarissimè gestae ad haec tempora referuntur. capta Tyro Iudaeam inuadit, sed ad Ieddoae Pontificis pedes pronus accidit. Nehem. 12

Speusippo in Academia succedit Xenocrates.

Manlius Torquatus Consul filium suum, quòd pugnam iniisset iniussus, virgis caesum securi percutit.

Vicerunt hoc tempore in Olympico stadio Chilo in primis Chalcidensis, & Mycinas Rhodius. Oly. 113

SIMONI COGNOMEMTO IVSTO Pontifici aequales vel suppares.

An. Mūdi circ. 3754.

Extat praeclarum huius Simonis elogium Ecclesiast. c. 50. inauguratus est Pontifex initio Olympiadis vigesimae supra centesimam, cui Pythagoras quidam Magnesius in stadio victor nomen dedit. Euseb.

Extinguitur Alexandri Magni familia, Olympiade matre iugulata, & filijs veneno extinctis.

Decius in bello se deuouet.

Aedes Romae Ioui Statori vota ab Attilio.

Romae pestilentia grassatur: multa ciuium millia bello extincta.

Fabius Gurges de Samnitibus triumphum agit, cius currum equo insidens sequitur pater: is legatus in bello esse dedignatus non fuerat filio, quem paruulum gestauerat in triumphis suis.

Aesculapij signum Romam ex Epidauro refertur anguis specie Olymp 115

Simoni huic Onia filio ferè synchroni fuere nobiles illi Olym- 116. 117.

pionicae, Dinomenus Lacon; tùm Parmenio Mitylenaeus, & 118. 119.

 Apol- 120.

An. Mūdi circ.3426. ELIACHIMO, seu IOACHIMO
itemq; Vriæ Prophetæ.
alteri à Dauidico.

Stesichorus poeta lyricus floret; in cuius infantis ore luscinıam cecinisse ferunt mirabili auspicio. primus cum cithara cantu chorum instituit.

An. Mūdi circ.3436. sub SERVITVTE BABYLONICA
IECHONIA, & SEDECHIA REGIB.
Ieremiæ, Baruco, & Ezechieli
Prophetis,
& Susannæ matronæ.
æquales, vel suppares.

Tarquinius Priscus quintus Romanorum Rex triumphat de Hetruscis. ludos Circenses instituit, Capitolium extruit.
Sappho, & Alcæus poetæ clari habentur.
Tarquinius Priscus ab Anci filio occiditur.
Massilia conditur ciuitas Galliæ.
Solon Draconis leges antiquat, suas constituit.
Pittacus Mitylenæus Melanthum tyrannum sustulit.
Alyattes rex Lydorum eijcit Cymmerios ex Asia.
Panætius in Sicilia tyrannidem exercet.
Olymp.41. 42.43. *Cleonides Thebanus in stadio Olympico vincit, deinde Lycoras Lacedæmonius. post hos Cleon Epidaurius.*

SER-

SVB SERVITVTE BABYLONICA, & desolato templo æquales, vel suppares Ezechieli, Danieli, Habacuco Prophetis, itemq; tribus pueris Ananiæ, Azariæ, Misaeli.

IN poetico ludo, & Agone certantibus τράγος, id est hircus præmium constituitur, vnde aiunt tragœdos nuncupatos. *An. Mūdi circ. 3447.*
Hac ætate septem Græciæ Sapientes florent. ij ferè numerantur, ex Ionica quidem Thales Milesius, & Bias Prienensis. ex Aeolica verò natione, ex Lesbo insula Pittacus Mitylenæus. ex ijs, qui in Asia erant, Doriensibus Cleobulus Lindius. Atheniensis præterea Solon, & Spartanus Chilon. denique Periander Corinthius. horum egregia dicta pro Delphici tēpli foribus scripta legebantur, vt ait Pausanias.
Solis ingens facta defectio, quam futuram Thales prædixerat.
Aiyactes, & Astyages inter se dimicant.
Isthmia, & Pythia post Melicertam primùm acta.
Seruius Tullus Romæ regnat nobilis captiuæ filius; tres montes vrbi addit.
Agon Nemeæus primùm ab Argiuis actus post eum, qui sub Archemoro fuerat.
Abaris de Scythia in Græciam venit ferens, vt aiunt, Apollinis sagittam, cuius iactu viuebat, nulla re alia indigens.
Nabucodonosoro succedit Euilmerodacus, & huic Balsasar, quem Daniel characterum in pariete visorum significatione perterruit.
Solon Athenis princeps, et legislator repugnat Pisistrato tyrāno.
Epimenides Cretensis Solonis amicus, de quo meminit Plato.
Sibylla Hellespontiaca vaticinijs inclyta.
Eugamnon Cyrenæus theogoniam scribit.
Agon Gymnicus, quem Panatheon vocant, Athenis actus.
Pisistratus Atheniensis tyrannus in Italiam migrat.

Olymp,45. *Anticrates Epidaurius in Olympico stadio palmam fert, deinde*
46.47. 48. *Chrysomaxus Lacon. post hunc Eurycles Spartanus. conse-*
49 50.51. *cutus est Glaucias siue Glycon; cuius Olympiadis anno quar-*
52.53.54. *to ingens facta est mense Maio Solis eclipsis à Thalete præ-*
55 56 57. *dicta, Nabucodonosoro adhuc agente ferinam vitam. deinde*
58.59. 60. *Lycinus Crotoniates, cuius Olympiadis anno secũdo ille resti-*
tutus est san tati. quo item anno altera Solis eclipsis contigit in Autumno, Sole te tium libræ gradum percurrente. consecuti sunt Olympionicæ Epitelides Lacon, Eratosthenes Crotoniates, Agis Eleus, Agno Peparethius, Hippostratus Crotoniates deinde iterum Hippostratus, iterum Epitelides Lacon. post hunc Ladromus Lacedæmonius, Archilochus Corcyreus, & Apellæus Eleensis.

SERVITVTE BABYLONICA laxata æquales, vel suppares ZOROBABELI DVCI, & Iosuæ, seu Iesu Pont. item Danieli Prophetę.

An. Mũdi circ.3517. PRincipium regni Persarum à Cyro instituitur pulso Medorum rege Astyage.

Cyrus laxat seruitutem Hebræorum, quinquaginta ferè hominum millibus regre i iussis. & potestate facta instaurandi templi. sed à finitimis ædificatio impedita.

Euseb. *Anaximenes Philosophus floret.*

Simonides clarus habetur.

Xenophanes Colophonius celebratur.

Crœsus aduersus Cyrum bellum mouet.

Templum Apollinis Delphici secundò incensum.

Thales Philosophus moritur. & Stesichorus poeta.

Crœsus à Cyro capitur, & Lydorum regnum destruitur.

Tarquinius Superbus appellatus, rex Rom. excogitat vincula taurea.

taurea, fustes, latomias, carceres, compedes aheneas, exilia. ob stupratum à filio Lucretiam è regno tandem expulsus est.

Cumana Sibylla nouem libros fatidicos Tarquinio offert. eadem Amalthea dicta. Sabell.

Theognis poeta celebratur.

Pisistratus secunda vice Athenis regnat.

Pherecydes Historicus Pythagoræ magister floret.

Hippicus carminum scriptor.

Phocilides doctrina insignis habetur.

Xenophanes physicus.

Anacreon Lyricus poeta. Olymp. 61.

Tomyris Regina Cyrum interficit, et caput in vtre pleno cruoris immergit. Olympionicæ interim illustres fuerunt Agatharcus Corcyræus, & Erexidas Chalcidensis. 62.

ZOROBABELI DVCI, & Iesu Pont. & Danieli Prophetæ: item Iudithæ ex quorundam sententia sub Cambyse æquales, vel suppares.

Eusèb.

CAmbyses Cyro succedit, sub quo nonnulli Iudithæ historiã ponunt, & Nabuchodonosorum vocatum aiunt ob similitudinem morum crudelium, vel quia id hæreditarium nomẽ. templi ædificationem impedit. An. Mũdi circ. 3524.

Protagoras physicus celebratur.

Hippacus, & Hippias Athenis tyrannidem exercent.

Thespis drama dat Athenis, & tragœdias exhibet repugnante Solone. Olymp. 63.

Vincit in Olympijs Parmenides Camarinaus.

HIEROSOLYMA, ET TEMPLO restauratis sub Dario Hystaspis æquales, vel suppares ZOROBABELI DVCI, ET IOSVAE siue Iesu Pont. item Zachariæ, Aggæo, & Malachiæ Prophetis, & ex parte Danieli.

An. Mūdi circ. 3532. *Darius Hystaspis regnat, qui Hebræis, & Hierosolymam, & templum restaurari permittit, & sub eodem perficitur ædificatio.*

Euseb. *Zopyrus celebratur ob insigne stratagema, cum se cruentauit, vt Babylonem caperet.*

Dictaturæ Magistratus Romæ initium sumit.

Plutarch. *M. Valer. & P. Posthumius Coss. de Sabinis triumphant, & ludos sæculares dant.*

Hellanicus Historiographus floret.

Solinus. Phil. Berg. *Sibyllam Hellespontiacam, quæ multa præcinuit, & de Christo vaticinata dicitur, ad hæc tempora quidam referunt.*

Democritus Philosophus.

Heraclitus cognomento Tenebrosus.

Anaxagoras Physicus.

Pythagoras moritur princeps Italicæ philosophiæ.

Aeschylus tragœdiarum scriptor celebratur.

Seditio, & discessio Romani populi à patribus fit.

Marius Coriolanus infensus patriæ matris, & coniugis precibus flectitur, & manus dat.

Milciadis triumphi Themistoclem insomnem faciunt.

Aristides cognomento iustus Ostracismo pellitur.

Pindarus Lyricus poeta præclarissimus canit.

Olympionicæ inuicti fuerūt Achocas Tarētinus, anno ante Danielis

nielis obitum. tum Phanas Pellinaeus triplici certamine, stadij, diauli, siue iterati cursus, & armatae exercitationis, quae Olympiade sexagesima quinta introducta fuerat. deinde Ischomachus Crotoniates, qui & sequente Olympiade vicit in stadio, tum Nicaas Locrensis, Tisicrates Crotoniates, qui & iterum victor. praeterea Astylus Crotoniates; quo ferè tempore, & Zorobabelis ducis, & Iosues pontificis, & Aggai, Zachariae, Malachiae vatum mors contigit. *Herodotus Olymp. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73.*

IVDITHAE,

ex aliorum sententia sub Xerxe aequales, vel suppares, & ex parte Zachariae, Aggaeo, & Malachiae Prophetis.

CVm Iudithę, tùm Estheris, & Mardochai acta quidam ad Xerxis tempora referunt. *An. Mūdi circ. 3568.*

Xerxes pontem in Hellespontiaco mari extruit, quo per tempestatem destructo, ei plagas infligit.

Romae Virgo Vestalis Popilia deprehensa in stupro viua defoditur.

Diagoras celebratur, & eius secta.

Sophocles tragaedias scribit.

Hieron post Gelonem Syracusis tyrannidem exercet.

Herodotus scribit historias.

Xeuxis insignis pictor habetur. *Dionys.*

Epicharmus poeta docet Athenis. *Olymp. 74.*

Olympionices Astyllus Syracusanus palmam fert. post hunc Scamāder Mitylenaus. sequenti Olympiade Dates Argiuus. post hunc Parmenides Possidonius. *76. 77. 78. Scaliger.*

ESTHERI,

ESTHERI, ET MARDOCHEO, & Esdræ sub Artaxerxe Longimano æquales, vel suppares.

Magna Solis facta defectio.

An. Mũdi circ. 3590. *Empedocles, & Parmenides Physici Philosophi celebrantur.*

Pherecydes Syrus historias scribit.

Cratinus, & Plato comœdiarum scriptores, Aristarchus tragœdiarum.

Telesilla poetria, Praxilla quoque, & Deobulena celebrantur.

Templum Iunonis Argis inceditur.

Abaris Hyperboreus lustrat adhuc orbem terrarum cum Apollinis sagitta.

Olymp. 79. 80. 81. *Xenophon Corinthius in Olympijs vicit. deinde Torymbus Thessalus.*

NEHEMIAE, itemque Esdræ æquales, vel suppares sub eodem Artaxerxe Longimano.

An. Mũdi circ. 3609. *Pincerna hic regis Artaxerxis Hierosolymæ muros, quos sub Dario rudi modo refectos finitimi hostes dissiparant, reædificandos curat.*

Herodoto libros suos Athenis in concilio legenti plauditur.

Melissus Physicus philosophatur.

Eusesb. *Protagoras Sophista, cuius libros decreto publico Athenienses exurunt.*

Euripides tragœdias scribit.

Phidias eburneam Mineruam affabrè facit.

Theatecus mathematicus insignis habetur.

Metõ

Meto insignis astrologus, anni decem nouennalis, seu Aurei numeri inuentor.

Gens Campanorum in Italia constituitur.

Democritus Abderites, & Hippocrates medicus, & Gorgias, & Hippius, & Prodicus florent.

Zeno Stoicus philosophatur.

Bacchilides lyricus, Thucidides historicus, Eupolis comicus florent.

Pericles fulgurare, tonare, permiscere Graciam dictus, obit, & Plato nascitur eodem anno.

Ex Aetna monte incendium erumpit.

Ingenti terræmotu Atlas conditur.

Cornelius Cossus triumphans spolia opima propè Romuli spolia dedicat.

Olympionices fuit Chryson Himeræus, quem deinde consecutus est alter eodem nomine item Himeræus, qui bis in Olympijs vicit. post hunc Theopompus Thessalus, Sophron Apracësis, & Symmachus Messinensis, qui bis vicit, & Hyperbius Syracusanus. Olymp. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90.

ESTHERI, & MARDOCHÆO ex aliorum sententia sub Artaxerxe Mnemone.

Alcibiades diem obit, & paulò post Socrates. An. Mūdi

Camillus Romæ triumphat, Romulus alter appellatur, ob rem ab eo præclarè gestam. circ. 3650.

Demosthenes Orator celeberrimus nascitur. Hist. schol.

Herina poetria canit. Euseb.

Romani craterem aureum Apollini Delphico ex voto mittunt. ædes Iunoni Reginæ dedicatur. Olymp. 91

Pugna Leuctrica, in qua Lacedæmoniorum vires atteruntur à Thebanis Epaminonda duce. 92. 93. 94. 95. 96. 97.

Olympionicæ hoc ferè tempore clari habentur; Estenetus Agrigentinus semel, atque iterū, Polydamus Thessalus pancratiastes, 98. 99. 100. 101. 102. 103.

IEDDOAE, SIVE IADDO PONT.

ſub Alexandro Magno.

ARiſtoteles Peripateticorum princeps floret, & Iſocrates rhetor. — *An. Mũdi circ.* 3911.

Alexandri Macedonum Regis res præclariſſimè geſtæ ad hæc tempora referuntur. capta Tyro Iudæam inuadit, ſed ad Ieddoæ Pontificis pedes pronus accidit. — *Nehem.* 12

Speuſippo in Academia ſuccedit Xenocrates.

Manlius Torquatus Conſul filium ſuum, quòd pugnam iniſſet iniuſſus, virgis cæſum ſecuri percutit.

Vicerunt hoc tempore in Olympico ſtadio Chilo in primis Chalcidenſis, & Mycinas Rhodius. — *Oly.* 113

SIMONI COGNOMEMTO IVSTO Pontifici

æquales vel ſuppares.

An. Mũdi circ. 3754.

EXtat præclarum huius Simonis elogium Eccleſiaſt. c. 50. *inauguratus eſt Pontifex initio Olympiadis vigeſimæ ſupra centeſimam, cui Pythagoras quidam Magneſius in ſtadio victor nomen dedit.* — *Euſeb.*

Extinguitur Alexandri Magni familia, Olympiade matre iugulata, & filijs veneno extinctis.

Decius in bello ſe deuouet.

Aedes Romæ Ioui Statori vota ab Attilio.

Romæ peſtilentia graſſatur: multa ciuium millia bello extincta.

Fabius Gurges de Samnitibus triumphum agit, eius currum equo inſidens ſequitur pater, is legatus in bello eſſe dedignatus non fuerat filio, quem paruulum geſtauerat in triumphis ſuis.

Aeſculapij ſignum Romam ex Epidauro refertur anguis ſpecie — *Olymp* 115

Simoni huic Onia filio ferè ſynchroni fuere nobiles illi Olympionicæ, Dinomenus Lacon; tùm Parmenio Mitylenæus, & — 116. 117. 118. 119. 120.

An. Mūdi circ.3426.

ELIACHIMO, seu IOACHIMO itemq; Vriæ Prophetæ. alteri à Dauidico.

Stesichorus poeta lyricus floret; in cuius infantis ore lusciniam cecinisse ferunt mirabili auspicio. primus cum cithara cantu chorum instituit.

An. Mūdi circ.3436.

sub SERVITVTE BABYLONICA IECHONIA, & SEDECHIA REGIB. Ieremiæ, Baruco, & Ezechieli Prophetis, & Susannæ matronæ. æquales, vel suppares.

Tarquinius Priscus quintus Romanorum Rex triumphat de Hetruscis. ludos Circenses instituit, Capitolium extruit.
Sappho, & Alcæus poetæ clari habentur.
Tarquinius Priscus ab Anci filio occiditur.
Massilia conditur ciuitas Galliæ.
Solon Draconis leges antiquat, suas constituit.
Pittacus Mitylenæus Melanthum tyrannum sustulit.
Alyattes rex Lydorum eijcit Cymmerios ex Asia.
Panætius in Sicilia tyrannidem exercet.
Olymp.41. 42.43. *Cleonides Thebanus in stadio Olympico vincit, deinde Lycoras Lacedæmonius. post hos Cleon Epidaurius.*

SVB SERVITVTE BABYLONICA, & desolato templo æquales, vel suppares Ezechieli, Danieli, Habacuco Prophetis, itemq; tribus pueris Ananiæ, Azariæ, Misaeli.

IN poetico ludo, & Agone certantibus τράγος, idest hircus premium constituitur, vnde aiunt tragœdos nuncupatos. *An. Mūdi circ. 3447.*
Hac ætate septem Græciæ Sapientes florent. ij ferè numerantur, ex Ionica quidem Thales Milesius, & Bias Prienensis. ex Aeolica verò natione, ex Lesbo insula Pittacus Mitylenæus. ex ijs, qui in Asia erant, Doriensibus Cleobulus Lindius. Atheniensis præterea Solon, & Spartanus Chilon. denique Periander Corinthius. horum egregia dicta pro Delphici tēpli foribus scripta legebantur, vt ait Pausanias.
Solis ingens facta defectio, quam futuram Thales prædixerat.
Alyattes, & Astyages inter se dimicant.
Isthmia, & Pythia post Melicertam primùm acta.
Seruius Tullus Romæ regnat nobilis captiuæ filius; tres montes vrbi addit.
Agon Nemeæus primùm ab Argiuis actus post eum, qui sub Archemoro fuerat.
Abaris de Scythia in Græciam venit ferens, vt aiunt, Apollinis sagittam, cuius iactu viuebat, nulla re alia indigens.
Nabucodonosoro succedit Euilmerodacus, & huic Balsasar, quem Daniel characterum in pariete visorum significatione perterruit.
Solon Athenis princeps, et legislator repugnat Pisistrato tyrāno.
Epimenides Cretensis Solonis amicus, de quo meminit Plato.
Sibylla Hellespontiaca vaticinijs inclyta.
Eugamnon Cyrenæus theogoniam scribit.
Agon Gymnicus, quem Panatheon vocant, Athenis actus.
Pisistratus Atheniensis tyrannus in Italiam migrat.

Olymp,45. 46.47. 48. 49 50.51. 52.53.54. 55 56 57. 58.59.60. *Anticrates Epidaurius in Olympico stadio palmam fert, deinde Chrysomaxus Lacon. post hunc Eurycles Spartanus. consecutus est Glaucias siue Glycon; cuius Olympiadis anno quarto ingens facta est mense Maio Solis eclipsis à Thalete prædicta, Nabucodonosoro adhuc agente ferinam vitam. deinde Lycinus Crotoniates, cuius Olympiadis anno secūdo ille restitutus est sanitati. quo item anno altera Solis eclipsis contigit in Autumno, Sole tertium libræ gradum percurrente. consecuti sunt Olympionicæ Epitelides Lacon, Eratosthenes Crotoniates, Agis Eleus, Agno Peparethius, Hippostratus Crotoniates deinde iterum Hippostratus, iterum Epitelides Lacon. post hunc Ladromus Lacedæmonius, Archilochus Corcyreus, & Apellæus Eleensis.*

SERVITVTE BABYLONICA laxatæ æquales, vel suppares ZOROBABELI DVCI, & Iosuæ, seu Iesu Pont. item Danieli Prophetę.

An. Mūdi circ. 3517. *PRincipium regni Persarum à Cyro instituitur pulso Medorum rege Astyage.*

Cyrus laxat seruitutem Hebræorum, quinquaginta ferè hominum millibus regredi iussis. & potestate facta instaurandi templi. sed à finitimis ædificatio impedita.

Euseb. *Anaximenes Philosophus floret.*

Simonides clarus habetur.

Xenophanes Colophonius celebratur.

Crœsus aduersus Cyrum bellum mouet.

Templum Apollinis Delphici secundò incensum.

Thales Philosophus moritur, & Stesichorus poeta.

Crœsus à Cyro capitur, & Lydorum regnum destruitur.

Tarquinius Superbus appellatus, rex Rom. excogitat vincula taurea,

taurea, fustes, latomias, carceres, compedes aheneas, exilia. ob stupratum à filio Lucretiam è regno tandem expulsus est.

Cumana Sibylla nouem libros fatidicos Tarquinio offert. eadem Amalthea dicta. Sabell.

Theognis poeta celebratur.

Pisistratus secunda vice Athenis regnat.

Pherecydes Historicus Pythagoræ magister floret.

Hippicus carminum scriptor.

Phocilides doctrina insignis habetur.

Xenophanes physicus.

Anacreon Lyricus poeta. Olymp. 61.

Tomyris Regina Cyrum interficit, et caput in vtre pleno cruoris immergit. Olympionicæ interim illustres fuerunt Agatharcus Corcyræus, & Erexidas Chalcidensis. 62.

ZOROBABELI DVCI, & Iesu Pont. & Danieli Prophetæ: item Iudithæ ex quorundam sententia sub Cambyse æquales, vel suppares.

Euseb.

Cambyses Cyro succedit, sub quo nonnulli Iudithæ historiā ponunt, & Nabuchodonosorum vocatum aiunt ob similitudinem morum crudelium, vel quia id hæreditarium nomē. templi ædificationem impedit. An. Mūdi circ. 3524.

Protagoras physicus celebratur.

Hippacus, & Hippias Athenis tyrannidem exercent.

Thespis drama dat Athenis, & tragædias exhibet repugnante Solone. Olymp. 63.

Vincit in Olympijs Parmenides Camarinaus.

HIEROSOLYMA, ET TEMPLO restauratis sub Dario Hystaspis æquales, vel suppares ZOROBABELI DVCI, ET IOSVAE siue Iesu Pont. item Zachariæ, Aggæo, & Malachiæ Prophetis, & ex parte Danieli.

An. Mũdi circ. 3532. Darius Hystaspis regnat, qui Hebræis, & Hierosolymam, & templum restaurari permittit, & sub eodem perficitur ædificatio.

Euseb. Zopyrus celebratur ob insigne stratagema, cum se cruentauit, vt Babylonem caperet.

Dictatura Magistratus Romæ initium sumit.

Plutarch. M. Valer. & P. Posthumius Coss. de Sabinis triumphant, & ludos sæculares dant.

Hellanicus Historiographus floret.

Solinus. Phil. Berg. Sibyllam Hellespontiacam, quæ multa præcinuit, & de Christo vaticinata dicitur, ad hæc tempora quidam referunt.

Democritus Philosophus.

Heraclitus cognomento Tenebrosus.

Anaxagoras Physicus.

Pythagoras moritur princeps Italicæ philosophiæ.

Aeschylus tragœdiarum scriptor celebratur.

Seditio, & discessio Romani populi à patribus fit.

Marius Coriolanus infensus patriæ matris, & coniugis precibus flectitur, & manus dat.

Milciadis triumphi Themistoclem insomnem faciunt.

Aristides cognomento iustus Ostracismo pellitur.

Pindarus Lyricus poeta præclarissimus canit.

Olympionicæ inuicti fuerũt Achocas Tarẽtinus, anno ante Danielis

nielis obitum.tum Phanas Pellinaus triplici certamine, stadij, diauli, siue iterati cursus, & armatæ exercitationis, quæ Olympiade sexagesima quinta introducta fuerat. deinde Ischomachus Crotoniates, qui & sequente Olympiade vicit in stadio, tum Nicæas Locrensis, Tisicrates Crotoniates, qui & iterum victor. præterea Astylus Crotoniates; quo ferè tempore, & Zorobabelis ducis, & Iosues pontificis, & Aggai, Zachariæ, Malachiæ vatum mors contigit. — *Herodotus Olymp.65. 66.67.68. 69.70.71. 72.73.*

IVDITHAE,
ex aliorum sententia sub Xerxe æquales, vel suppares, & ex parte Zachariæ, Aggæo, & Malachiæ Prophetis.

CVm Iudithę, tùm Estheris, & Mardochæi acta quidam ad Xerxis tempora referunt. — *An. Mūdi circ. 3568.*

Xerxes pontem in Hellespontiaco mari extruit, quo per tempestatem destructo, ei plagas infligit.

Romæ Virgo Vestalis Popilia deprehensa in stupro viua defoditur.

Diagoras celebratur, & eius secta.

Sophocles tragædias scribit.

Hieron post Gelonem Syracusis tyrannidem exercet.

Herodotus scribit historias.

Xeuxis insignis pictor habetur. — *Dionys.*

Epicharmus poeta docet Athenis. — *Olymp.74.*

Olympionices Astyllus Syracusanus palmam fert. post hunc Scamāder Mitylenæus. sequenti Olympiade Dates Argiuus. post hunc Parmenides Possidonius. — *76.77.78. Scaliger.*

ESTHERI,

ESTHERI, ET MARDOCHEO, & Esdræ sub Artaxerxe Longimano æquales, vel suppares.

An. Mũdi circ. 3590. *Magna Solis facta defectio.*

Empedocles, & Parmenides Physici Philosophi celebrantur.

Pherecydes Syrus historias scribit.

Cratinus, & Plato comœdiarum scriptores, Aristarchus tragœdiarum.

Telèsilla poetria, Praxilla quoque, & Deobulena celebrantur.

Templum Iunonis Argis inceditur.

Abaris Hyperboreus lustrat adhuc orbem terrarum cum Apollinis sagitta.

Olymp. 79. 80. 81. *Xenophon Corinthius in Olympijs vicit. deinde Torymbus Thessalus.*

NEHEMIAE, itemque Esdræ æquales, vel suppares sub eodem Artaxerxe Longimano.

An. Mũdi circ. 3609. *Pincerna hic regis Artaxerxis Hierosolymæ muros, quos sub Dario rudi modo refectos finitimi hostes dissiparant, reædificandos curat.*

Herodoto libros suos Athenis in concilio legenti plauditur.

Melissus Physicus philosophatur.

Euseb. *Protagoras Sophista, cuius libros decreto publico Athenienses exurunt.*

Euripides tragœdias scribit.

Phidias eburneam Mineruam affabrè facit.

Theatecus mathematicus insignis habetur.

Meta

Meto insignis astrologus, anni decem nouennalis, seu Aurei numeri inuentor.

Gens Campanorum in Italia constituitur.

Democritus Abderites, & Hippocrates medicus, & Gorgias, & Hippius, & Prodicus florent.

Zeno Stoicus philosophatur.

Bacchilides lyricus, Thucidides historicus, Eupolis comicus florent.

Pericles fulgurare, tonare, permiscere Graeciam dictus, obit, & Plato nascitur eodem anno.

Ex Aetna monte incendium erumpit.

Ingenti terraemotu Atlas conditur.

Cornelius Cossus triumphans spolia opima propè Romuli spolia dedicat.

Olympionices fuit Chryson Himeraeus, quem deinde consecutus est alter eodem nomine item Himeraeus, qui bis in Olympijs vicit. post hunc Theopompus Thessalus, Sophron Apracesis, & Symmachus Messinensis, qui bis vicit, & Hyperbius Syracusanus. Olymp. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90.

ESTHERI, & MARDOCHÆO ex aliorum sententia sub Artaxerxe Mnemone.

Alcibiades diem obit, & paulò post Socrates. An. Mūdi

Camillus Romae triumphat, Romulus alter appellatur. ob rem ab eo praeclarè gestam. circ. 3650.

Demosthenes Orator celeberrimus nascitur. Hist. schol.

Herina poetria canit. Euseb.

Romani craterem aureum Apollini Delphico ex voto mittunt.

aedes Iunoni Reginae dedicatur. Olymp. 91

Pugna Leuctrica, in qua Lacedaemoniorum vires atteruntur à Thebanis Epaminonda duce. 92. 93. 94. 95. 96. 97.

Olympionicae hoc ferè tempore clari habentur; Estenetus Agrigentinus semel, atque iterū, Polydamus Thessalus pancratiastes, 98. 99. 100. 101. 102. 103.

IEDDOAE, SIVE IADDO PONT.
ſub Alexandro Magno.

ARiſtoteles Peripateticorum princeps floret, & Iſocrates rhetor. *An. Mũdi circ.3911.*
Alexandri Macedonum Regis res præclariſſimè geſtæ ad hæc tempora referuntur.capta Tyro Iudæam inuadit,ſed ad Ieddoæ Pontificis pedes pronus accidit. *Nehem.12*
Speuſippo in Academia ſuccedit Xenocrates.
Manlius Torquatus Conſul filium ſuum, quòd pugnam iniʃſet iniuſſus,virgis cæſum ſecuri percutit.
Vicerunt hoc tempore in Olympico ſtadio Chilo in primis Chalcidenſis,& Mycinas Rhodius. *Oly. 113*

SIMONI COGNOMEMTO IVSTO Pontifici æquales vel ſuppares.

An. Mũdi
EXtat præclarum huius Simonis elogium Eccleſiaſt. c. 50. inauguratus eſt Pontifex initio Olympiadis vigeſimæ ſupra centeſimam, cui Pythagoras quidam Magneſius in ſtadio victor nomen dedit. *circ.3754. Euſeb.*
Extinguitur Alexandri Magni familia, Olympiade matre iugulata,& filijs veneno extinctis.
Decius in bello ſe deuouet.
Aedes Romæ Ioui Statori vota ab Attilio.
Romæ peſtilentia graſſatur:multa ciuium millia bello extincta.
Fabius Gurges de Samnitibus triumphum agit, eius curium equo inſidens ſequitur paternis legatus in bello eſſe dedignatus non fuerat filio, quem paruulum geſtauerat in triumphis ſuis.
Aeſculapij ſignum Romam ex Epidauro refertur anguis ſpecie *Olymp 115*
Simoni huic Onia filio ferè ſynchroni fuere nobiles illi Olym *116.117.*
pionicæ, Dinomenus Lacon; tùm Parmenio Mitylenæus,& *118.119.*

Apollonides Tegæus, & Andromenes Corinthius; ineunti verò pontificatum, Pythagoras quidam Magnesius.

70. INTERPRETIBVS æquales, vel ſuppares.

An. Mũdi circ. 3775. Euſeb.

INcluſi ſinguli ſuis cellulis Ptolemæi Philadelphi iuſſu ſacras literas ex Hebræo in græcam linguam transferunt uno concentu, conſenſuque.

Brenni exercitus clades templum Delphicum ſpoliare conãtis.

Romæ peſtilentia putatur orta ex ſtupro Veſtalis virginis Sextiliæ, quæ viua defoditur.

Alterius Decij deuotio in pugna Pyrrhica.

Soſtrates Lydius Pharum Alexandriæ extruit.

Veſtalis altera Virgo in ſtupro detecta laqueo ſibi vitam eripit.

Aratus poeta celebratur, & Palæmon Philoſophus, & Zeno, cui ſuccedit Cleanthes.

ONIAE III. PONTIFICI æquales, vel ſuppares.

An. Mũdi cir. 3847 Salian. 2. Mach. 15.

HIc ille Onias eſt, qui laudatur in libris Machabæorum, & apparet cum Ieremia, dum hic gladium aureum per viſum tradit Iudæ Machabæo.

Annibal Iunonì Laciniæ aram condit, dedicatque cum ingenti rerum à ſe geſtarum titulo græcè, & punicè inſcripto.

Idæa mater Peſſinunte Romam aduehitur.

Scipionis Africani triumphus ornatiſſimus ducitur.

L. Aemilij, & L. Scipionis Aſiatici triumphus item illuſtris.

Scipionis Africani mors.

Andronicus, Onia impiè interfecto, eodem in loco, vbi cædes facta, ab Antiocho Epiphane iubetur interfici.

MACHA-

MACHABÆIS
æquales, vel suppares.
MATHATIÆ DVCI, ET PONT.

An. Mūdi circ.3888.

ANtiochus sacratas Iudæorum leges rescindere conatur, supplicijs,& morte proposita.in templo simulacrum collocat Iouis Olympij dictum, sicut & illud,quod erat in Garizim,Iouis Hospitalis dicebatur. diuinæ legis libros conscissos igni tradit. cogit Iudæos tanquam Bacchi cultores ipsius natali die hedera coronatos vrbem circumcursare, choreas agere, Orgia celebrare cum thyrsis.

Paulus Aemilius regia naui ingentis magnitudinis victor inuehitur,ornata Macedonicis spolijs.triumphus ei decernitur, quem triduo magnificentissimè duxit:Perses in primis captiuus spectaculo fuit.

Ennius poeta articulari morbo perit; conditur in Scipionum sepulchro.

Rhodij corona aurea viginti millium aureorum pondo data pacem à Romanis exposcunt.

IVDÆ DVCI, ET PONT.
item Eleazaro, Raziæ, & 7.fratribus Machab.

An.Mundi circ.3889.

M.Iuuentius consul Corsica subacta receptis literis de gratulatione, & supplicatione Romæ indicta prægaudio concidens expirauit.

Terentius comœdiarum scriptor egregius celebratur.

Eodem anno & Iudas strenuè cadit in bello,et Paulus Aemilius diem obit, hic exterorum principum, ille fratrum humeris effertur, & nobili mausoleo conditur.

IONATHÆ DVCI, & PONT.

An. Mūdi circ.3894. Euseb.

PAcuuius Brundusinus tragœdias scribit Ennij nepos. Lucilius poeta nascitur.

Chartago in ditionem Romanam redigitur per Scipionem.
Romani, & Spartiatæ fœdera ineunt cum Hebrais per Ionatham.

SIMONI DVCI, ET PONT.

An. Mũdi circ. 3912. L*.Actius tragœdiarum scriptor clarus habetur.*
Bellum seruile oritur in Sicilia.

IOANNI SIMONIS FILIO Duci, & Pont.

An. Mũdi circ. 3920. I*Oannes hic ex deuictis Hyrcanis cognomẽ sortitur Hyrcani.*
Attalus moriens regni sui populum Romanum relinquit hæredem.

Eusеb. *Hiero insula apparet ex incendio iuxta insulas Aeolias.*
Iugurtha contra Romanos dimicans capitur.
Rhodo terramotu concussa colossus Soli dicatus corruit.

AVCTARIVM

ZACHARIÆ, & ELISABETHÆ Ioannis Baptistæ parentibus ęquales, vel suppares.

An. Mũdi cir. 3991. Ante Christum 62. I*N Machabæis quidem sacra vetus historia terminatur, sed vt Synchronologiam ab Abrahamo deductam vsque ad Christum natum expleam, hanc quasi coronidem appono.*

Duplex affertur causa cur Zacharias, & Elisabetha carerent prole, tùm sterilitas, tùm ætas; quippè ambo processisse dicuntur diebus suis. videntur igitur ferè sexagenarij fuiße; hæc.n. ætas vt plurimùm inepta sit proli. & quia conceptus Ioannis incidit in annum mundi 4052. retrocedendo Synchronos deducemus ab anno mundi 3991.

Lucull-

Lucullus de Mithridate triumphat, quem Pompeius ob luxum Xerxem togatum appellabat.

Catilinæ coniuratio patefit per Fuluiam M. Tullio.

Nascitur C. Octauius, qui postea Augustus est appellatus.

Pompeius in templum Hierosolymitanum irruptionem facit; quod dum defendunt ferè 12. millia Iudæorum occisa, interim Sacerdotibus constanter operantibus.

Metellus Creticus triumphat. sed Pompeij magni triumphus spectabilis maximè fuit, quem de vniuerso orbe terrarum ducere dictus est; quanquam mox tanta vis gloriæ defloruit.

M. Tullij reditus ab exilio totius Italiæ gratulatione cohonestatur.

Pugna Pharsalica detonat. Pompeius occumbit, cuius capite, & anulo viso, Cæsar illacrymatur. Cato Vticensis se interimit.

C. Cæsaris triumphi quatuor ducuntur insigni splendore, & magnificentia quatuor seorsim diebus, de Gallis, Aegypto, Pharnace, & Iuba.

C. Cæsar tribus, & viginti vulneribus ad Pompeij statuam confoditur. iusiurandum editur de eius morte uindicanda.

In Octauianum Cæsarem Antonius bellum monet.

M. Tullius in Phormiano suo occiditur, caput cum manu dextera pro rostris positum, iuxtaque coronata imago Popilij militis interfectoris.

Ouidius Naso Sulmonensis poeta nascitur.

Romæ tres Soles exorti paulatim in vnum orbem coeunt: tàm illustri diuinitatis argumento conditori suo, cuius opperiebatur aduentum, præradiante Natura.

In taberna meritoria trans Tyberim oleū è terra erumpit, manatque toto die, quod quidam ad vberem Dei gratiam referunt exteris diffundendam; ego etiam ad veri, summique Regis breui nasciturí inaugurationem quandam.

ANNAE,

ANNÆ, ET IOACHIMO Deiparæ parentibus, item Zachariæ,& Elisabethæ.

An. Mūdi 40 6. ante Christum 37. Salian. *ANna hoc anno Ioachimo nubit: itaque & superiores exteri, quos numeraui, certè ex parte vtrique synchroni fuerunt. permanserunt autem à nuptijs steriles annos viginti. hoc autem, quo illa nubit, anno Romæ Ventidius de Parthis triumphum agit.*

Sequenti anno Herodes Hierosolyma potitur, impleturque Iacobi vaticinium de sceptro ad exteros transferendo sub magni Liberatoris aduentum.

Inter hæc Antonius triumphat Alexandriæ.

Eusib. *Luna secundū Romanos cursus inuentus, & digestus est: scilicet paucis ante annis quàm illa nasceretur, quæ Lunam ipsam maculosam calcatura esset pedibus, vt dignitate superior, & labis immunis.*

Iudæa magno terræmotu concutitur, & tanquam vicini Numinis maiestate perculsa horrore perfunditur.

Cleopatra se interimit aspide admota. Antonius item sibi manus affert.

Cæsar Augustus appellatur, quasi humana conditione maior, & Sextili mensi nomen dat.

Cæsar cum ingenti triumphi pōpa Romam ingreditur; Cleopatræ filij Sol, et Luna (hoc nomine iactanter appellati) captiui ducuntur, vt triumphus esset illustrior: sed longè ille præclarior fuit, quem postea Dei filius de principibus tenebrarum duxit, quàm qui de principibus astrorum ductus à Cæsare.

Iani porta aperiuntur ob bellum Hispanicum.

Cæsar Apollinis ædem consecrat cum porticu, in qua bibliothecam Latinam, Græcamque collocat.

Ph.l.Berg. *Sibylla Tiburtina Albunea dicta, quæ de nostra salutis uindice, deque eius matre Virgine vaticinata dicitur, simulacrum in Anienis gurgite inuentum, librum manu tenens, & quodammodo enatare, atque emergere visa ad proximos vaticiniorū euentus.*

Agrip-

Agrippa Consul Pantheum, hoc est commune delubrum Dijs omnibus dedicat, quod certè in maius eorum dedecus, & cladē cessit, vt uidelicet vera religio postea inuaderet ita collectos, & quasi vna esset omniū quæ desecaretur, ceruix. quanquam iam tunc præcessit, vel omen, vel pignus exitij: paullò enim post eius Panthei statuæ fulminibus ictæ uni, veroq; Numini pœnas dederunt.

Tyberis inundans vrbem superstitione inquinatam quodammodo eluere visa est.

Anaxilaus Larisleus Pythagoricus, & præstigiator insignis ab Augusto vrbe, Italiaque pellitur, quasi incipiente superstitionis omnis exhauriri sentina. Eufeb.

Indi ab Augusto per legatos amicitiam postulant; ineuntibus videlicet cum Roma noua fœdera vltimis nationibus, vt postea eam audirent veritatis magistram.

Augustus, cum ei monarchia deferretur, renuit. veluti præsagiente animo, imperium orbis terræ ei, qui ipsum condidisset, iure deferendum. sub hoc tempus eius hastæ ferrea cuspis de cœlo tacta satis clarè significare visa est, orbem terræ Vrbi subijciendum non ferro, sed ligno.

Herodes extructo amphitheatro ludos quinquennales dat.

Herodes templum Hierosolymæ magnificentissimè extruit, & tanquam regiam, licèt ignarus, aduentanti Numini apparat.

Virgilius Maro diem obit ferè triennio ante Deiparę ortum. scilicet ille, qui Parthenius, hoc est virgineus dicebatur, ad proximum magnę, veræque Virginis aduentum euanuit: ac tanta maiestas carminis, quo etiam Sibyllinum de ipsa oraculum cecinerat, se ostentare non est ausa coram ea, quam dignè laudauerit nemo.

Anno ferè antequam futura Dei mater conciperetur, Roma ingenti motu contremuisse dicitur, tanquam falsorum Deorum simulacra, ac superstitionem à se excuteret. & illud mirum planè prodigium sub idem tempus Romæ accidiße commemorāt, quod omniū animos rei nouitate percussit: ferūt n. Mineruæ signū, quod in Orientē respiciebat, nemine mouente repente conuersum ad Occasum versus, tanquam hebescente, videlicet apud veteres omni acie, vel ingenij, vel virtutis, Phil. Berg.

quippè

(quippè & sapientia preses, & virgo Minerua habebatur) ad nouum clarissimi, purissimique sideris exortum.

MAGNÆ DEI MATRI VIRGINI vsque ad diuinum partum Synchroni.

An. Mūdi 4037. ante Christum 16. *Singulos hic annos, vtpotè in re præstantiore, distinguere libet. Anno, quo magna Dei mater in vtero Annæ concipitur; oritur Lucius nepos Augusti tanto cum gaudio, vt iam tum eum heredem statim declararit, ac diei celebritatem, quæ alio die Honori, & Virtuti dedicata erat, ad ipsius natalem transtulerit; ac præterea Seculares ludos dederit, auspicio quodam felicioris ætatis ineundæ. sed cùm Honor, tùm Virtus multò veriùs, augustiùsque in concepta Virgine dedicata sunt, & quasi noui seculi faustissimi decus accessit. Addo illud sanè præclarissimum, quod miror adhuc à nemine animaduersum. cùm Virgo diuinum ediderit partum annos quindecim, vt ait Euodius, nata, si vnum ad eius ortum addideris, eum scilicet, quo concepta est, inueniemus apud Eusebium eo ipso anno in insula Cypro Veneri dicata, vnde & Cypria dicta est, multas Ciuitatum partes, in primis Paphi, vbi Venus studiosiùs colebatur, horribili terræmotu corruisse: contremiscente videlicet statim ad magnæ Virginis aduentum impudicitię regno, funditusque collapso, ac proinde infamis Deæ delubris, arisque subuersis, eiusque & incesti Cupidinis signis, quibus ea regio abundabat, confractis, & cōminutis vnà cum sagittis, & arcu. desijt Venus dici potens Cypri, quę Cyprum ab exitio tueri non potuit, immò neque se ipsam, quippè suæ regionis ruinis oppressa, ac tumulata est. nunquam veriùs quàm in tàm immani suorum cultorum strage vt fit in hoc genere calamitatis, appellata est Libitina. dedit cū suis ad virginitatis tribunal subitas, & debitas turpitudini pœnas. noluit Dei mater nascendo terrā, antequā his fœdis monstris expiaretur, attingere. denique vide tāti prodigij arcanas ambages:*

lages: impura Cypri tellus ea iactatione fatiscens cum ingenti incolarum exitio labem fecit, vt Virginem fine labe conceptam libido se habere sciret vltricem.

1 *Anno, quo nata est Virgo, Augustus Quirini templum dedicat, sex & sexaginta columnis superbum, sed quod hanc augustissimam ædem Numinis non æquauit.* *Anni Virginis.*

2 *Nascitur Germanicus Cæsar, & à Tiberio iussu Augusti adoptatur: is Caligulæ pater fuit. Augustus Pollionis sæuitiã, qui muranas seruorum carnibus saginabat, castigat. Cyzicenis libertatem donat. Paphijs terræmotu afflictis pecuniæ succurrit.*

3 *Porticus Pauli Æmilij triumphalis incenditur, & ignis vsque ad Vestalem ædem grassatur, vnde Sacra in Palatium delata.*

4 *Triennio exacto puella Deipara sistit se templo, atque dedicat. interim Augustus Romam rediens, laurum fascibus detrahit, & ad Iouis genua deponit. Tiberius ludos votiuos pro eius reditu dat, & Troiã Caius nepos Augusti inter pueros patricios ludit. Augustus ipse amphitheatrũ dedicat: in eo feræ Africanæ sexcẽtæ depugnãtes occisæ. Epulũ deinde datũ. ipse pontificatum init, & Vestales Virgines muneribus ornat. quæ tamen præ magnæ, veræque Virginis ornamentis à Deo collatis vilia fuerunt. tùm libros fatidicos combussit, & Sibyllinos expurgat, tanquam eos felicissimis rerum prædictarum euentibus præparans.* *Sueton. Salian.*

5 *Augustus pater patriæ nominatur.* *Euseb.*

6 *Tiberius Dalmatas domat, & Piso Thraces.*

7 *Augustus Octauiam sororem vita functam publicè laudat in Sacrario. cum Iani templũ claudere vellent, impedimento fuit defectio Dalmatarum & Dacorum incursus in Panoniam. Cæsareæ dedicatio fit ab Herode. is Castellum in gratiam matris vocat Cypron, & turrim in vrbe pulcherrimam instar Alexandrinæ Phari extruit.*

8 *Claudius Drusus moritur, Imperatoris Claudij parens, & Tiberij frater; laudatus autem est in funere ab ipso Tiberio, & iterum ab Augusto.*

9 *Augustus annum corrigit, & nascituro temporum conditori*

quasi praparat, & lustrum condit. Mecœnas obit, & ex dolore eius obitus etiam Horatius poeta Lyricus. siluerunt videlicet incesta poetarum quantumuis nobilium lyræ, cum mox audiendæ eßent illæ cœlestium fidicinum ad castas nati Dei cunas.

10 *Tiberius consulatum init, & triumphum agit. Augustus munus gladiatorium dat. Herodes Dauidis sepulchrum spoliare aureis ornamentis aggreditur, sed flamma exiliens satellites necat.*

Euseb. 11 *Quinquēnio ante diuinū partū in Coo insula immani terræmotu facto plurima ædificia corruerunt: nempè ibi superbissimum illud Iunonis reginæ templum fuit tot insignibus ornatum, vt integrum de eo librum Theodorus scripserit. ibidem & Aesculapij nobile delubrum; inde Apelles ortus, cuius Coa Venus celebratur, quæ hòc inuenustior fuit, quòd nuda depicta: expulit à se tellus incesta huiusmodi monstra, dum castissima Virgo adolesceret in Dei matrem. hoc item anno Augustus Tiberio dat tribunitiam potestatem, & Armeniam; quæ defecerat, mandat.*

12 *Augustus fit duodecimum Consul. quod munus, quamuis,*
Euseb. *honorum satur, suscepit, vt C. Cæsarem annos sexdecim natū maiore cum pompa, & gloria Consul in forum deduceret.*

13 *Herodes filios suspicione inani adductus crudeliter necat.*

14 *Incidit in hunc annum conceptus Ioannis Baptistæ. Nascitur Sulpicius Galba, qui postea septimus fuit Imperator. Pherotas Herodis frater, cui regnum Pharisæi vaticinati fuerant, veneno tollitur, id agente Doride Antipatri matre. In hunc etiam annum incidit desponsatio Deiparæ cum Iosepho, decimoquinto circiter Nouembris die, quatuor scilicet menses antequam diuinum conciperet Verbum, vt ait Euodius.*

An. Mūdi 4052. Salian. 15 *Dei filius in Virginis vtero concipitur, ac suo tempore ex eadem Virgine prodit. Augustus hoc anno fit decimumtertiū Cōsul. spectacula dat, in primis Naumachiam, aqua in Circū Flaminium inducta. in ea Naumachia tres & triginta cocodrili sunt occisi; ac plurimæ triremes, & triginta rostratæ naues depugnarunt: sed hic splendor domesticis sordibus obsoleuit.*

solenit.

soleuit: quippè Iulia Augusti filia ob enormes libidines, & turpitudinũ notas à Tiberio repudiatur, immò à parẽte ipso Roma relegatur. qui & pudore suffusus aliquandiù latuisse dicitur, nec in conspectũ se dedisse; ita quo tempore inter augustales Imperatorum purpuras libido summo cum dedecore versabatur, pudicitia inter plebeios Dei pannos à Virgine matre collatos maximum obtinuit decus. Interim Iudæa iuuentus à suis concitata doctoribus aquilam auream, quæ supra pręcipuam templi portam ab Herode dicata fuerat, quasi ad Idololatriam pertineret, detractam securibus concidit, ad omne supplicium parata. sed nimirùm & illa in Romana cauea spectacula belluarum magnifieri desierunt, cum in specu datum est spectaculum omnium maximum, inter bruta paruulus Deus; & præterea aquilis vel aureis fractæ sunt alæ, cum nobiliores è Cælo alites deuolarunt in terras. cesserunt videlicet aquilæ cygnis sub Virgine candida, & superbum aurũ ignominiosè proculcatum est sub paupere Deo. Hoc item anno Xystus philosophus Pythagoricus nascitur: sed Dei filius nascens veteres omnes philosophos quodammodo hòc Pythagoricos fecit, quòd indixit ipsis silentium. quid mirùm? quando & sub idem tempus Deorum loquacium muta fecit oracula. *Euseb. Plutarch. de orac. defec.*

Finis:

LAVS DEO,
eiusq; magnę Matri
Virgini.